C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Sapkowski_Andrzej-Narrenturm_1.PDB

PDB Name: Sapkowski_Andrzej-1-Narrenturm
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 23.5.2004
Modification Date: 23.5.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

ANDRZEJ SAPKOWSKI
Narrenturm
(1. díl trilogie)

Nevyplnila se temná proroctví chiliastů, předpovídající příchod Konce zcela přesně na rok 1420, měsíc únor, pondělí po svaté Scholastice. Hle minulo Pondělí, přišlo úterý, po něm středa a nic. Nenadešly dny Hněvu a Trestu, nebyl propuštěn Satan z žaláře svého, nezhynuli všichni hříšníci a odpůrci pravého Boha mečem, ohněm, hladem, krupobitím, zuby šelem, žihadly štírů či jedem hadů. Konec světa nepřišel. Svět neshořel v ohni a nezahynul. Přinejmenším ne celý. Ale i tak bylo veselo.

Konec 1420 nenastal. Ačkoliv mnohé nasvědčovalo tomu, že se k němu schyluje.
Nevyplnila se temná proroctví chiliastů, předpovídající příchod Konce zcela přesně na rok 1420, měsíc únor, pondělí po svaté Scholastice. Hle – minulo pondělí, přišlo úterý, po něm středa – a nic. Nenadešly dny Hněvu a Trestu, předznamenávající příchod Božího království. Po tisíci letech nebyl propuštěn Satan z žaláře svého, aby svodil národy na čtyřech stranách světa. Nezhynuli všichni hříšníci a odpůrci pravého Boha mečem, ohněm, hladem, krupobitím, zuby šelem, žihadly štírů či jedem hadů. Marně očekávali věrní příchod Mesiášův na horách Tábor, Beránek, Oreb, Sion a Olivetské, bezvýsledně očekávalo nový příchod Kristův quinque civitas – v Izaiášově proroctví zmiňovaných pět měst, za něž byla považována města Plzeň, Klatovy, Louny, Slaný a Žatec. Konec světa nepřišel. Svět neshořel v ohni a nezahynul. Přinejmenším ne celý.
Ale i tak bylo veselo.
Ta polévka je vážně výborná. Dobře okořeněná, hustá a mastná. Dávno jsem takovou nejedl. Díky vám, štědří pánové, za pohoštění, díky i tobě, švarná krčmářko. Rozpakujete se zeptat, jestli neodmítnu pivo? Inu neodmítnu, napiju se s chutí. Comedamus tandem, et bibamus, cras enim moriemur.
Konec světa se roku 1420 nekonal, ani o rok později, ani o dva, ani o tři, ba ani o čtyři. Běh událostí se neměnil. Trvaly války, šířil se hlad, řádily choroby, svou daň si vybírala mors nigra. Člověk zabíjel a okrádal bližního svého, požádal jeho manželky a vůbec mu byl vlkem. Židům čas od času uchystal pogrom, kacířům zase hranici. Smrtka s kosou se toulala zemí, po nocích tančili na pohřebištích kostlivci, inkubus se sápal mezi sevřená stehna spících panen a striga číhala ve tmě na osamělého poutníka. Ďábel nepokrytě zasahoval do věcí vezdejších a prohánět se mezi smrtelníky tamquam leo rugiens – jako lev řvoucí, hledající, koho by rozsápal.
Mnoho lidí proslulých a slavných v tom čase zemřelo. Dozajista se též nějací narodili, ale tak už to chodí, že data narození se v kronikách neuvádějí a zaboha si je nikdo nepamatuje, snad kromě matek. A snad kromě případů, kdy mělo novorozeně dvě hlavy. Ovšem datum skonu je vždy jisté – jako do kamene vytesané.
Roku 1421 v pondělí po třetí neděli postní, doživ se zasloužilých let šedesáti, zesnul v Opolí Jan apellatus Kropidlo, kníže krve piastovské a episcopus wloclaviensis. Před smrtí učinil ve prospěch města donaci šesti set hřiven. Povídalo se, že část té sumy byla umírajícím ústně odkázána známému opolskému nevěstinci "U zrzavé kundí", jenž biskup navštěvoval až do poslední chvíle, i když ke konci života už jen coby voyeur.
V létě 1422, na přesné datum si již nevzpomenu, umřel ve Vincennes anglický král Jindřich V., vítěz od Azincourtu. O pouhé dva měsíce jej přežil král francouzský Karel VI., posledních pět let zcela pomatený na rozumu. O korunu se hlásil bláznův syn, leč Angličané odmítli jeho nárok uznat. Vždyť i královna vdova Isabela veřejně přiznala, že dauphina Karla počala sice s mužem zdravým na duchu, však mimo lože manželské. A protože pancharti na trůny nemají nárok, byl právoplatným vládcem Francie prohlášen syn Jindřicha V., malý Jindříšek, jemuž v té době bylo pouhých devět měsíců. Regentem se stal chlapcův strýc John Lancaster, vévoda z Bedfordu. Ten společně s Burgunďany držel severní Francii s Paříží, jih pak ovládal dauphin Karel s Armagnaky. A na bojištích po celé Francii ohlodávali toulaví psi lidské kosti.
Na letnice roku 1423 zemřel na hradě Peńiscole nedaleko Valencie Petr z Luny, vzdoropapež avignonský, vyobcovaný schizmatik, jenž navzdory rozhodnutí dvou koncilů až do smrti užíval jména Benedikt XIII. a titulu Svatý otec.
Z jiných, kdož v oněch letech odešli na věčnost, je třeba vzpomenout Arnošta Železného Habsburského, vévodu

štýrského, pána Korutan, Kraňska, Istrie a Terstu. Z našich rodáků třeba Jana Ratibořského, knížete z krve piastovské a přemyslovské zároveň. Mlád zemřel Václav, dux Lubiniensis, a také Jindřich, spolu s bratrem Janem vladař v Minstrberku. V cizině zesnul Jindřich dictus Rumpoldus, kníže Hlohova a landfojt Horní Lužice.
Na pravdu Boží se odebral jak Mikuláš Tromba, arcibiskup hnězdenský, muž moudrý a zasloužilý, tak na Malborku Michal Küchmeister, velmistr řádu německých rytířů Nejsvětější Panny Marie.
No a musím vzpomenout, že umřel také Jakub Pučák zvaný Ryba, mlynář od Bytomi. Pravda, nedosáhl takového věhlasu jako všichni dříve jmenovaní, ale zato jsem ho osobně znal a často s ním popíjel. Což o všech dříve jmenovaných vskutku říci nemohu.
Nezaostávalo tou dobou ani kulturní dění. Zaníceně kázali Bernardin ze Sieny, Jan Kanty i Jan Kapistrán, učili Jean Gerson a Pavel Vlodkovič, psala Christina de Pisan, psal Thomas Hemerken a Kempis. Do své kroniky zaznamenával události doby Vavřinec z Březové. Na východě maloval ikony Andrej Rublov, na západě malovali Tommaso Masaccio a Robert Campin. Hubert van Eyck tehdy ještě tvořil pro kostel svatého Bava v Gentu oltář "Klanění se svatému Beránku", jenž měl po jeho smrti dokončit jeho mladší bratr Jan van Eyck, dvorní malíř Jana Bavorského a Filipa Dobrého. Ve Florencii se v tom čase již pracovalo na stavbě úžasné dvouplášťové kupole chrámu Santa Maria del Fiore, kterou navrhl mistr Pippo Bruneleschi. Ale ani u nás ve Slezsku jsme v tom směru nezaostávali, jak se může každý přesvědčit ve městě Nise, kde mistr Petr z Frankenštejna postavil nadmíru okázalý farní kostel svatého Jakuba. Odtud z Miliče to není daleko, kdo jej dosud nespatřil, má příležitost prohlédnout si jej na vlastní oči.
A v roce 1422 slavil na hradě Lide honosnou svatbu starý Litvín Jogajla – totiž král polský Vladislav. Za ženu si vzal Soňku Holšanskou, pannu mladičkou, ledva sedmnáctiletou, a tedy o půl století mladší než její královský ženich. Jak se povídalo, dívenka ta oslňovala více svojí krásou nežli ctností. Z toho později vznikla spousta potíží. A Jagello, jako by zapomněl, že mladou ženušku není radno zanedbávat, se již na počátku léta vypravil do Pruska na křižáky. Küchmeisterův nástupce, nový velmistr řádu Pavel z Russdorfu měl tak záhy po svém zvolení možnost poznat sílu polských zbraní – a byla to tvrdá lekce. Těžko odhadnout, jak se starochovi dařilo v Soňčině loži, ale když šlo o to napráskat teutonským rytířům, na to byl Jagello čiperný až až.
Též v Českém království se udála spousta věcí závažných. Mocné bylo tam hnutí lidu, veliké válčení a veliké krveprolévání. Do podrobností však zabíhat nemíním… Odpusťte starému člověku, ale strach je vlastností lidskou a už nejednomu člověku šlo o krk skrze nerozvážné slovo. Na vašich erbech, páni, vidím polská znamení – Nalenče a Habdanky, na vašich, urození Čechové, kohouty vladyků z Dobré Vody i šípy Benedů z Nečtin. Ty, pane rytíři, jsi přece Zettritz, po našem Cetric, jak poznávám dle zubří hlavy ve tvém erbu. A tvoje šachovnice a gryfy, vznešený cizinče, nedovedu ani nikam zařadit. Navíc nemohu vyloučit, že ty, žebravý bratře svatého Františka, nedonášíš Svatému oficiu. Že donášíte vy, fratres Dominicanes, o tom není pochyb. Zajisté všichni pochopíte, že v tak různorodé společnosti nebudu mlátit pantem o českých záležitostech, to by bylo zpropadeně neopatrné. Vždyť nemám tušení, kdo z vás stojí za Albrechtem Habsburským a kdo za polským králem a královicem. Kdo je přívržencem Menharta z Hradce a Oldřicha z Rožmberka, kdo naopak Hynce Ptáčka z Pirkštejna a Jana Koldy ze Žampachu. Kdo podporuje vojvodu Spytka mladšího z Melštýna a kdo biskupa Olešnického. Z podobných důvodů jsem už několikrát dostal pořádnou nakládačku a po tom se mi vůbec nestýská. Jestli řeknu, že v těch časech, o nichž vyprávím, stateční Češi rozprášili tři pyšné papežské kruciáty a mlátili Němčoury jako žito, schytám od jedněch. Když povím, že v bitvách u Vítkova a Vyšehradu a Zátce a Německého Brodu porazili bídní kacíři křížová vojska s pomocí ďábelskou, pustí se do mne druzí. Proto se omezím na pokud možno nezaujaté vylíčení událostí, jak se říká: sine ira et studio, stručně, věcně a bez komentářů.
Vezmu to zkrátka: Když na podzim roku 1420 odmítl polský král Vladislav českou korunu, kterou mu husité nabídli, spekulovalo se, že by ji mohl dostat litevský dux Vitold, kterému se odjakživa chtělo kralovat. Aby ale římského krále a římského papeže příliš neprovokovali, vyslali Jagellonci do Čech pro začátek pouze mladého Vitoldova synovce Zikmunda, syna Korybutova, jenž dorazil v čele pěti tisíc polských rytířů do Prahy na svatého Stanislava roku 1422. Jak se dalo čekat, Lucemburk a Odo Colonna čili papež Martin V. se tak rozzuřili, že už na Tři krále příštího roku se musel Korybutovič vrátit na Litvu. Jenže následujícího roku na svátek Navštívení Panny Marie byl opět v Praze. Tentokrát navzdory Jagellovi a Vitoldovi, navzdory římskému králi Zikmundovi, navzdory papeži – a tedy jako samozvanec a vetřelec. A jeho doprovod se už nepočítal na tisíce, nýbrž jenom na stovky jemu podobných dobrodruhů.
V Praze zatím povstání jako bájný Saturnus požíralo vlastní děti a jedna strana se rvala s druhou. Radikální kazatel Jan ze Želiva byl sťat v pondělí po neděli Reminiscere roku 1422 a již v máji téhož roku byl oplakáván ve všech pražských chrámech coby mučedník. Zpupně se též postavila zlatá Praha Táboru, leč tady padla kosa na kámen – totiž na Jana Žižku, vojevůdce nejznamenitějšího. Léta Páně 1424 druhého dne po červnových nonách uštědřil Žižka u Malešova Pražanům takovou krvavou lekci, že v Praze přibylo po té bitvě mnoho přemnoho vdov a sirotků.
Snad i slzy těch nevinných sirotků způsobily, že zanedlouho potom, ve středu před svatým Havlem, před Přibyslaví u moravské hranice skonal slavný Jan Žižka z Trocnova a později z Kalicha. Byv pohřben v Hradci Králové, tam tělo jeho leží. A jako dříve mnozí plakali kvůli němu, tehdy mnozí plakali pro něj, že jeho odchodem osiřeli. A od toho času si říkali sirotci…
To si zajisté všichni pamatujete, odehrálo se to celkem nedávno. A přece se nám všem zdá, že se v té době psaly dějiny. Víte, panstvo, jak se pozná taková dějinná doba? Že se najednou a závratně rychle děje spousta věcí. Tehdy se dělo hodně věcí a jedna událost stíhala druhou.
Jen konec světa, jak vidíme, nenastal. Třebaže mnohé nasvědčovalo tomu, že se k němu schyluje. Přišly přece, jak to tvrdila proroctví, veliké války a veliké rány na všechno křesťanstvo a spousta lidí sešla ze světa smrtí násilnou. Zdálo se, že sám Bůh si žádá, aby příchod nového řádu věcí předcházelo zničení řádu starého. Že se blíží apokalypsa, že

šelma vystoupí z hlubin, kteráž bude míti sedm hlav a deset rohů a že čtyři strašliví jezdci budou cválat zpustošenou zemí v dýmu požárů. Že co nevidět zatroubí trouby andělské a budou zlomeny pečetě. Že nebesa budou dštít oheň a z jejich klenby spadne hvězda jménem Pelyněk, která otráví třetinu řek a studnic vod po vší zemi.
Hrůza člověka kolikrát obcházela, až se mu, s prominutím, zadnice svírala. Inu, byly to zlé časy, leč má-li ctěné panstvo zájem, mohu o nich vyprávět. Jenom tak pro zahnání dlouhé chvíle, dokud se nepřežene ta slota, co nás tady v krčmě zadržela. Budu vyprávět o těch časech i o lidech, kteří tenkrát žili, jakož i o takových, kdož tenkrát žili, však lidmi nebyli. O tom, kterak jedni i druzí snášeli rány, jimiž je ta neklidná doba stíhala. Kterak se potýkali s nepřízní osudu i sami se sebou.
Ten příběh začíná líbezně a utěšeně, rozkošně a vášnivě – vzrušujícími milostnými hrátkami. Nechť vás to však, vzácní posluchači, neoklame…

Kapitola první

ve které má čtenář možnost poznat Reinmara z Bělavy zvaného Reynevan, a to hned z několika jeho silných stránek současně, mezi než je možno započítat znalost ars amandi, Starého zákona a jízdy koňmo. Kapitola pojednává rovněž o Burgundsku – jak zeširoka, tak do hloubky.

Otevřeným okénkem světničky bylo na pozadí po nedávné bouřce ještě ztemnělého nebe vidět tři věže: nejbližší na radnici, vedle ní vysokou a štíhlou zvonici kostela svatého Jakuba a o kus dále válcovitou hlásku knížecího hradu. Kolem kostelní věže poletovaly vlaštovky vyplašené nedávným vyzváněním. Při bouři bily také zvony kostelů Nejsvětější Panny Marie a Božího těla, jejich věže však z okénka v zadním traktu kláštera a hospice augustiniánů vidět nebyly.

Byl čas sexty – poledního modlení. Řeholníci začali Deus in auditorium. A Reinmar de Bielau zvaný Reynevan políbil rozpálené rameno Adély von Sterza, vymanil se z její náruče a ulehl po jejím boku na potem zvlhlé prostěradlo.

Přes klášterní zeď sem z města doléhal křik, rachot povozů, dunění prázdných sudů a řinkot měděného i cínového nádobí. Byla středa, den trhu, na který do Olešnice pravidelně přijížděly a přicházely houfy kupců i kupujících.

Memento, salutis Auctor
quedi nostri quondam corporis
ex illibata virgine
nascendo, formam sumpseris.
Maria mater gratiae,
mater misericordiae,
tu nos ab hoste protege,
et hora mortis suscipe…

Už zpívají hymnus, pomyslel si Reynevan a paží objal z dalekého Burgundska pocházející choť rytíře Gelfrada von Sterza. Hymnus. Jak rychle pomíjejí chvilky štěstí. Člověk by si přál, aby trvaly věčně, leč ony odletí jako prchavý sen…

"Reynevane… Mon amour… Můj sladký…"

Adéla dychtivě a náruživě přerušila jeho ospalou melancholii. Též si uvědomovala, jak čas utíká, ale zjevně jej nehodlala ztrácet filosofickými úvahami.

Adéla byla docela nahá. Nahá jako prst.

Jiný kraj, jiný mrav, přemítal Reynevan, jak zajímavé, ba vzrušující může být poznávání světa a lidí. Kupříkladu Slezanky a Němky, když už k tomu dojde, si nikdy nenechají vyhrnout košile výše než k pupku. Polky a Češky si je ochotně vyhrnují samy a až nad prsa, ale ani za nic je nesvléknou úplně. A Burgunďanky, ach, ty ze sebe v mžiku shazují vše, jejich žhavá vášnivost, jak se zdá, nesnese na těle ani hadřík. Jak krásná země musí být to Burgundsko, jak nádherný kraj. Tyčící se hory, povlovné pahorky. A doliny…

"Ach, aaach, mon amour…" vzdychala Adéla, tisknouc se k Reynevanovým dlaním celou svou burgundskou krajinou.

Mezi námi, Reynevanovi bylo teprve třiadvacet let a přílišným znalcem světa rozhodně nebyl. Znal málo Češek, ještě méně Slezanek a Němek, jednu Polku, jednu Cikánku a pokud jde o jiné národy, jednou dostal košem od Maďarky. Jeho erotické zkušenosti nebyly nikterak impozantní – ani kvantitativně, ani kvalitativně. Ovšem i tak byl na ně patřičně hrdý. Jako každý žlázami ovládaný cucák se považoval za nepřekonatelného svůdce a milovníka, před nímž něžné pohlaví neukryje žádné tajemství. Po pravdě řečeno: dosavadních jedenáct dostaveníček s Adélou von Sterza naučilo Reynevana o ars amandi více než celé tři roky studií v Praze. Přitom se nedovtípil, že Burgunďanka vlastně učí jeho, byl si jist, že z jeho strany jde o vrozené nadání.

Ad te levavi oculos meos
qui habitas in caelis
Ecce sicut occuli servorum
ad marním dominorum suorum,
Sicut oculi ancillae in manibus dominae suae
ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum,
Donec misereatur nostri

Miserere nostri Domine…

Adéla chytila Reynevana za krk a strhla ho na sebe. Reynevan popadl to, co bylo třeba, a miloval ji. Miloval ji a jako by to nestačilo – šeptal jí do ouška vyznání své vroucné lásky. Byl šťasten. Nesmírně šťasten.
*
Za své štěstí Reynevan vděčil, samozřejmě nepřímo, církevním světcům. Bylo to tak:
Jako pokání za hříchy, jenž byly známy výlučně jemu a jeho zpovědníkovi, slíbil slezský rytíř Gelfrad von Sterza vykonat pouť ke hrobu svatého Jakuba. Cestou však změnil plány. Dospěl k názoru, že do Compostely je příliš daleko a poněvadž přímluva svatého Jiljí není také k zahození, bude úplně stačit pouť do Saint-Gilles. Ale ani toto poutní místo mu nebylo souzeno navštívit. Dospěl pouze do Dijonu, kde se náhodou seznámil s překrásnou, teprve šestnáctiletou Burgunďankou Adélou de Beauvoisin. Dívka, jež Gelfrada zcela okouzlila, byla sirota, měla pouze dva bratry, povaleče a darmojedy, kteří ji bez velkých cavyků provdali za cizího rytíře. I když podle vědomostí obou bratrů leželo Slezsko někde mezi Eufratem a Tigridem, byl pro ně Sterza ideálním švagrem: nezajímal se o dědictví po rodičích a dokonce ani o věno. A tak se burgundská kráska dostala do Heinrichsdorfu, obce poblíž Minstrberka, která byla v držení jejího manžela. A právě v Minstrberku padla do oka Reinmarovi z Bělavy. A on jí.
"Aaach!" vykřikla Adéla a zapletla nohy na Reynevanových zádech. "Aaaaa-ách!"
Nikdy by k tomu áchání nedošlo, všechno by skončilo u vláčných pohledů a kradmých gest, kdyby nebylo třetího světce, jmenovitě Jiřího. Na svatého Jiří roku 1422 se totiž Gelfrad ze Šterců vydal s houfem dalších křižáků na válečnou výpravu proti husitům, zorganizovanou braniborským kurfiřtem a míšeňským markrabětem. Valného úspěchu tehdy křižáci nedosáhli, jen co je pravda, vpadli do Čech a horempádem se odtamtud zase stáhli. Ačkoliv se střetu s husity vyhnuli, i tak došlo k obětem. Jednou z nich byl i křižák Gelfrad von Sterza, který si při pádu z koně zlomil nohu tak ošklivě, že se až dosud, jak vyplývalo z dopisu, který poslal rodině, musel léčit někde v Pleissenlandu. A tak se slaměná vdova Adéla, přebývající mezitím u manželových příbuzných v Běrutově, mohla bez překážek scházet s Reinmarem z Bělavy v jeho podkrovní světničce v komplexu olešnického kláštera, nedaleko špitálu, kde Reynevan pracoval.
*
Mniši v chrámu Božího těla začali zpívat druhý z předepsaných žalmů. Musíme si pospíšit, zalitoval v duchu Reynevan. Při capitulum, nejpozději při kyrie musí Adéla opustit hospic. Nikdo ji tady nesmí zahlédnout.

Benedictus Dominus
qui non dedit nos
in captionem dentobus eorum.
Anima nostra sicut passer erepta est
de laqueo venantium…

Reynevan políbil Adélu na bříško, načež se zhluboka nadechl a inspirován zpěvem vnořil tvář do henny a nardu, prustvorce a skořice, do vůně stromoví kadidlového, myrrhy a aloe a všech balzámů nejvzácnějších. Adéla se prohnula jako luk, vztáhla ruce, vjela mu prsty do vlasů a jemnými pohyby beder vycházela vstříc jeho biblickým zájmům.
"Ach, aaaaach… Mon amour… Mon magicien… Božský chlapče… Čaroději…"

Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion
non commovebitur in aeternum,
qui habitat in Hierusalem…

Už třetí žalm, uvědomil si Reynevan. Jak rychle pomíjejí chvilky štěstí…
"Reveretere…" zamručel a zvedl se na kolena. "Otoč se, otoč, Šulamitko."
Adéla se otočila, klekla si a předklonila se, pevně se chytila pelesti postele a vystavila milenci na odiv veškerou krásu svého reversu. Afrodité Kallipygos, pomyslel si, když se k ní blížil. Erotické antické přirovnání způsobilo, že se k ní přiblížil jako svatý Jiří ženoucí se s napřaženým kopím na draka ze Síleny. Kleče za milenkou jako král Šalomoun u trůnu z cedru libeňského, popadl ji oběma rukama za vinice Engaddi.
"Ke klisně vozu faraónova," šeptal, líbaje ji na šíji, "tě připodobním, přítelkyně má."
Připodobnil. Adéla vykřikla skrze zaťaté zuby. Reynevan zvolna klouzal dlaněmi po potem zmáčených bocích, vyšplhal na palmu a zmocnil se jejích plodů. Žena pohodila hlavou jako klisna před skokem přes překážku.

Quia non relinquet Dominus virgam peccatorum
super sortem iustorum
ut non extendant iusti
ad iniquitatem manus suas…

Adéliny prsy poskakovaly v Reynevanových dlaních jako dvě koloušků, bližence gazelích. Jednu ruku pak vsunul pod její granátový háj.
"Duo… uber a tua…" sténal, "sicut duo… hinuli capreae gemelli… quipascuntur… in liliis… Umbilicus tuus crater… tornatilis numquam… indigem poculis… Venter tuus… sicut acervus… tritici vallatus liliis…"
"Ach… aaach… aaaaach…" kontrapunktovala latiny neznalá Burgunďanka.

Gloria Patri, et Filio et Spiritus sancto.
Sicut erat in principio, et nunc, et semper
et in saecula saeculorum, Amen.
Alleluia!

Mniši zpívali. A Reinmar z Bělavy, líbaje šíji Adély von Sterza, uháněl přes hory a přenášel se přes pahorky – saliens in monlibus, transiliens colles, podoben mladému jelenu na horách Béter. Super montes aromatum.
*
Vyražené dveře se s rachotem rozletěly dokořán, ze zdi vytržená skoba vystřelila oknem ven. Adéla tence, pronikavě vykřikla. Do místnosti vpadli bratři Štercové. Na první pohled bylo jasné, že nepřišli na přátelskou návštěvu.
Reynevan se skutálel z lůžka a částečně jím chráněn od vetřelců, popadl svoje šaty a začal se chvatně oblékat. Z větší míry se mu to povedlo, hlavně proto, že počáteční útok Šterců směřoval na jejich švagrovou.
"Ty kurvo!" řval Morold von Sterza a vlekl nahou Adélu z postele. "Ty mrzká děvko!"
"Mrcho nestydatá!" připojil se jeho starší bratr Wittich. Zato Wolfher, nejstarší po Gelfradovi, ani neotevřel ústa, vztekem docela ztratil řeč. Rozmáchl se a uhodil Adélu do obličeje. Žena zaječela. Wolfher jí přidal, tentokrát z druhé strany.
"Neopovažuj se ji bít, Šterco!" vykřikl Reynevan, ale hlas se mu třásl pocitem bezmoci a bezbrannosti, vyvolaným jen napůl natažením nohavicemi. "Neopovaž se, slyšíš?"
Jeho křik se neminul účinkem, byť jiným než zamýšlel. Wolfher a Wittich rázem zapomněli na neřestnou švagrovou, skočili po Reynevanovi a zasypali ho ranami a kopanci. Ani se nebránil, jen se přikrčil, stáhl hlavu mezi ramena a vytrvale se snažil obléci si kalhoty – jako by to ani nebyla součást běžného oblečení, ale nějaká kouzelná zbroj, schopná uchránit ho před ranami, podobně jako bájná zbroj Aistolfova neb Amadisova. Koutkem oka zahlédl, jak Wittich tasil nůž. Adéla zakvílela.
"Počkej," zarazil bratra Wolfher. "Tady ne."
Reynevan se zvedl na kolena. Rozzuřený Wittich s tváří bílou jako vápno, přiskočil a úderem pěsti ho srazil zpátky na podlahu. Adéla křičela, až v uších zaléhalo. Křik se utrhl, když ji Morold uhodil přes ústa a škubl za vlasy.
"Nebijte ji…" zachrčel Reynevan. "Nebijte ji, lotři!"
"Ty psí synu!" zahulákal Wittich. "Jen počkej!"
Rozmáchl se a udeřil, kopl jednou, podruhé. Při třetím kopanci ho Wolfher zadržel.
"Tady ne," zopakoval klidně, byl to však zlověstný klid. "Na dvůr s ním. Bereme ho do Běrutova. Tu couru taky."
"Jsem nevinná!" zasténala Adéla. "On mě uhranul! Očaroval! Je to černokněžník! Le sorcier! Le diab…"
Morold ji umlčel další ranou.
"Ztichni, běhno," zavrčel. "Ještě dostaneš možnost si zakřičet. Postaráme se o to."
"Neopovažte se ji bít," zasípal Reynevan.
"Tobě taky," poznamenal s hrozivým klidem Wolfher, "dáme možnost zazpívat, kohoutku. Na dvůr s nimi!"
Z pavlače vedly strmé schody. Štercové z nich Reynevana jednoduše shodili, mladík se skutálel na podestu a cestou polámal část dřevěného zábradlí. Než se stačil zvednout, opět ho popadli a svrhli rovnou na nádvoří, do prachu mezi šišky koňského trusu.
"Vida, vida," ozval se od koní nejmladší ze Šterců Niklas, ještě výrostek. "Kdopak nám to sem spadl z nebe? Není to náhodou Reinmar Bielau?"
"Důležitý učený Bielau," zachechtal se nad v prachu se plazícím Reynevanem kumpán a příbuzný Šterců Jenč z Knobelsdorfu přezdívaný Sýček. "Drzý přemoudřelý Bielau."
"Podělaný básník," přisadil si Dieter Haxt, další přítel rodiny. "Slezský Abélard."
"Abychom mu dokázali, že i my jsme vzdělanci," promluvil nevzrušeně po schodišti scházející Wolfher, "uděláme mu totéž, co udělali Abélardovi, když ho načapali u Heloisy. Nachlup to samé. Jak se ti zamlouvá stát se kapounem, Bělavo?"
"Běž do hajzlu, Šterco!"
"Co? Cóóó?" Třebaže se to zdálo nemožné, zbledl Wolfher ještě více. "Kohoutek si ještě dovoluje otevírat zobák? Zkouší kokrhat? Podej mi bič, Jenči!"
"Nebij ho!" rozkřikla se zcela neočekávaně Adéla, scházející po schodech na dvůr a oblečená zatím jen částečně.
"Nebij ho! Nebo všem povím, jaký jsi! Žes mě ty sám obtěžoval, osahával a k nevěře nutil! Za bratrovými zády! Žes mi vyhrožoval pomstou, kdybych to chtěla prozradit! Proto jsi teď takový… Takový…"
Nepřipomněla si vhodné německé slovo, a tak vyšla celá její tiráda vniveč. Wolfher se jen zasmál.
"To zrovna," vyštěkl. "Kdo by poslouchal pomluvy francouzské kuběny? Býkovec, Sýčku!"
Na opačné straně nádvoří se začernaly augustiniánské hábity.
"Co se to tady děje?" zvolal převor Erazim Steinkeller, hubený, v obličeji zažloutlý stařík. "Co za hanebnost zde tropíte, křesťané?"
"Vari odtud!" zařval Morold, práskaje býkovcem. "Táhněte si po svých, oholené hlavy. Vraťte se k žaltáři a nestrkejte rypáky do rytířských záležitostí, sic po nich dostanete, černoprdeláči!"
"Pane," sepjal převor stařeckými skvrnami pokryté ruce, "odpusť jim, neboť nevědí, co činí. In nomine Patris, et Filli…"
"Morolde, Wittichu, sem s tou děvkou!" zavelel Wolfher. "Jenči, Dietře, vy spoutejte toho zmetka!"
"Co kdybychom," navrhl až dosud mlčící Stefan Rotkirch, další přítel domu Šterců, "ho aspoň kousek, kousíček vláčeli za koněm?"

"To by šlo. Ale prvně ho trochu pošimrám karabáčem."
Wolfher se rozpřáhl na ležícího Reynevana, ale neudeřil. Za ruku s bičem ho chytil bratr Inocenc. Bratr Inocenc byl muž vysokého vzrůstu a mocných ramen, což nedokázal zamaskovat ani pokornou přihrbeností. Jeho hmat znehybněl rytířovu paži jako železný svěrák.
Šterca sprostě zaklel, vytrhl se a prudce do mnicha strčil. S podobným úspěchem, jako kdyby chtěl odstrčit věž olešnického hradu. Hromotlukovo řeholní jméno Innocentius – Nevinný bylo jeho spolubratry s oblibou pozměňováno na Insolentius – Troufalec. Teď se ani nezachvěl. Ihned však do Wolfhera strčil na oplátku – až rytíř odletěl přes čtvrt nádvoří a převrátil se na hromadu kompostu.
Na okamžik zavládlo ticho. Pak se všichni vrhli na olbřímího mnicha. Sýček, jenž byl ke své smůle nejrychlejší, dostal do zubů a svalil se na zem jako podťatý. Morold Sterza dostal přes ucho pouze otevřenou dlaní, přesto odvrávoral s nepřítomným pohledem stranou. Ostatní vylezli na siláka jako mravenci, postava v černém hábitu takřka zmizela v krupobití ran a kopanců. Ovšem bratr Insolentius, třebaže krutě bit, oplácel neméně tvrdě a zdaleka ne po křesťansku – a už vůbec ne dle pokorné regule svatého Augustina.
To rozrušilo dokonce i stařičkého převora. Zrudl jako vlčí mák, zařval jako lev a vrhl se do bitevní vřavy.
"Pax!" křičel a mlátil napravo nalevo palisandrovým krucifixem. "Pax! Vobiscum! Miluj bližního svého… Proximum tuum… sicut te ipsum… Čubčí syni!"
Dieter Haxt se po něm ohnal pěstí. Stařec vykopl nohama, jeho sandály vyletěly do vzduchu po neuvěřitelných trajektoriích. Augustiniáni se dali do křiku, několik horkých hlav nevydrželo a pustilo se do boje. Na nádvoří kláštera se rozpoutala nevídaná rvačka.
Mezitím se vzpamatoval Wolfher Šterca, tasil meč a hrozilo, že poteče krev. Avšak Reynevan, kterému se již také podařilo vstát, jej praštil do týla rukojetí býkovce, jenž zvedl se země. Šterca se popadl za hlavu a otočil se, v tu chvíli ho Reynevan švihl karabáčem přes obličej. Wolfher upadl, Reynevan se rozběhl ke koním.
"Adélo! Sem! Ke mně!"
Adéla se ani nepohnula a v její tváři se zračila udivující netečnost. Reynevan se vyhoupl do sedla. Kůň zařehtal a zatančil na místě.
"Adélóóó!"
Morold, Wittich, Haxt a Knobelsdorf se už hnali k němu. Reynevan obrátil koně, pronikavě hvízdl a pobídl ho do cvalu. Rovnou k otevřené bráně.
"Za ním!" zaryčel Wolfher. "Na koně a za ním!"
Nejdříve Reynevana napadlo zamířit k Mariánské bráně a uniknout z města do Spalických lesů, k bráně vedoucí Kravská ulice však byla neprostupně ucpána povozy. Pobízený kůň nicméně projevil vlastní iniciativu a než se jeho jezdec zorientoval, měl už namířeno směrem k rynku. Zpod kopyt stříkalo bláto, kolemjdoucí uskakovali stranou, Reynevan se nemusel ani ohlížet, aby mu bylo jasné, že pronásledovatelé jsou mu v patách. Za sebou slyšel dusot kopyt, ržání koní, hulákání Šterců a proklínání poražených chodců.
Kopl koně patami do slabin, v trysku povalil pekařského učedníka nesoucího velký koš. Calty, housky a žemle se rozsypaly do bláta a vzápětí je v něm rozdupaly podkovy koní pronásledovatelů. Reynevan se neohlížel zpět, jeho oči se nemohly odpoutat od toho, co spatřil vpředu. Takřka celou uličku před ním zatarasila kára tažená sedlákem v beranici a vysoko naložená chrastím. Zůstal jen úzký průjezd, jenže právě tam dřepěl na zemi kroužek polonahých, špinavých dětí, vyhrabávajících na tom místě z hnoje něco náramně zajímavého.
"Máme tě, Bielau!" zachechtal se vzadu Wolfher Šterca, který už zahlédl, co stojí v cestě.
Kůň se řítil uličkou, že nebyla naděje ho zastavit, Reynevan vtiskl tvář do hřívy a zavřel oči. Proto neviděl, jak se vyplašená děcka s rychlostí a hbitostí městských krys rozprchla na všechny strany. Neviděl, že sedlák, kolem něhož se přehnal jako vichr, se vyděšeně obrátil na místě – současně zatáhl za oj a tím pádem pootočil celý dvoukolák. Štercové na něj najeli. Jenč Knobelsdorf vyletěl ze sedla a smetl z káry polovinu chrastí.
Reynevan se přehnal Svatojánskou mezi rathauzem a purkmistrovým domem a vyjel na rynk. Potíž byla v tom, že rozlehlý Olešničký rynk byl plný lidí. Rozpoutal se příšerný zmatek. Reynevan nabral směr na čtverhrannou věž nad Olavskou bránou a vjel cvalem mezi lidi, koně, voly, prasata, vozy a káry, zanechávaje za sebou nepopsatelnou spoušť. Lidé křičeli, kleli a nadávali, skot bučel, brav kvičel, stánky, šátory a pulty trhovců se hroutily a převracely, na zem se sypalo nejrozmanitější zboží: hrnce, mísy a džbány, motyky, pohrabáče, rybářské vrše, ovčí rouna, plstěné čapky, dřevěné lžíce, lojové svíčky, kožené škorně, lýčené lapte a třebas i hlinění pískací kohouti. Znehodnocení pod nohama lidí a zvířat podléhaly rovněž potraviny: vejce, sýry, pečivo, luštěniny, mrkev, turín, cibule, ba dokonce živí raci. V povětří vířilo peří, rozléhalo se kvokání a kejhání domácího ptactva. A Reynevana zatvrzele stíhající Štercové dovršovali dílo zkázy.
Reynevanovu koni přeletěla těsně před nosem husa, splašené zvíře uskočilo stranou, vrazilo do vozíku s rybami a převrátilo plnou káď. Rozzuřený rybář se ohnal násadou podběráku, chybil jezdce, ale zasáhl koně. Kůň zařehtal a vyhodil zadkem, až převrátil pultík s nitěmi, tkanicemi, stuhami a kalouny. Pár okamžiků tančil na místě v kluzké a páchnoucí vrstvě cejnů, plotic a karasů, zpestřené různobarevnými klubíčky a špulkami. Reynevan se udržel v sedle jen zázrakem. Koutkem oka zahlédl Jak se k němu hrne kalounkářka se sekerou v ruce – sám bůh ví, k čemu jí ten nástroj sloužil v jejím obchodě. Reynevan vyplivl na rty přilepené husí peří, zkrotil koně a namířil s ním k Řeznické uličce, odkud, jak věděl, bylo k Olavské bráně jen pár kroků.
"Utrhnu ti koule, Bělavo!" řval vzadu Wolfher Šterca. "Utrhnu a nacpu ti je do chřtánu!"
"Polib mi prdel!"
Pronásledovatelé zůstali už jen čtyři, Rotkircha strhli z koně a zmlátili rozběsnění trhovci. Reynevan letěl jako šíp uličkou za nohy visících, stažených a vykuchaných ovcí a telat, zavěšených čtvrtek dobytčat a vepřů. Řezníci se mu

klidili z cesty, ale i tak porazil jednoho, který nesl na rameni hovězí kýtu. Muž se svalil pod nohy Wittichova koně, ten se vzepjal, a v tu chvíli do něj vrazil kůň Wolfherův. Wittich sletěl z koňského hřbetu rovnou na řeznický stůl, hubou do plic, žaludků a střev. Jeho starší bratr mu spadl na záda, ale noha mu zůstala ve třmenu a kůň ho vytáhl přes porážku ven na ulici – olepeného zvířecími výkaly, chlupy, krví a blátem.
Reynevan bleskově sklonil hlavu, aby mohl projet pod dřevěným vývěsním štítem s namalovanou prasečí hlavou. Uprchlíkovi v patách byl Dieter Haxt, který se ale už schýlit nestačil, deska s kontrfektem rozesmátého čuníka ho udeřila naplno do čela, až to zadunělo. Haxt se převrátil přes koňský zadek a spadl na hromadu odpadků. Reynevan se konečně odvážil ohlédnout, stíhal ho už pouze Niklas.
Tryskem vyrazil z uličky masných krámů na plácek, kde pracovali jircháři a koželuzi. Když se náhle bezprostředně před ním objevil rám ověšený mokrými kůžemi, nezaváhal a přinutil koně ke skoku. Kůň skočil, Reynevan nespadl – opět jen zázrakem.
Niklas takové štěstí neměl. Jeho kůň se zalekl skoku, zarazil se, uklouzl na vlhké a mastné dlažbě a narazil do rámu. Nejmladší Šterca mu přeletěl přes hlavu. Velmi, velmi nešťastně. Břichem a slabinami přímo na ostří mizdřicí skobly, kterou zde měli koželuzi připravenu k oškrabování blan z kůží.
Nejprve si Niklas ani neuvědomil, co se mu stalo, vyskočil na nohy, přikročil ke koni a chytil uzdu. Zvíře zafrkalo a ustoupilo před ním, pod Niklasem se podlomila kolena a pár kroků klouzal po zemi za couvajícím, panicky frkajícím koněm. Konečně zraněný jinoch pustil uzdu a pokusil se postavit. Uvědomil si, že něco není v pořádku, pohlédl na svoje břicho. A vykřikl.
Klečel v rychle rostoucí kaluži krve.
Přijel Dieter Haxt, zadržel koně a seskočil na zem. Totéž udělali v následující chvíli Wolfher a Wittich Štercové. Chlapec ztěžka usedl. Díval se na své břicho. Ještě jednou vykřikl a rozplakal se. Oči mu zahalila mlha. Krev unikající z jeho těla se mísila s krví ráno poražených prasat a volů.
"Niklasiii!!!"
Niklas von Sterza zakašlal, zalkl se krví. A zemřel.
"Už jsi mrtvý, Reinmare Bielau!" zařval směrem k bráně sinalý Wolfher Šterca. "Dopadnu tě a zabiju, zničím tě, vyhubím celý tvůj prokletý rod! Celý rod, slyšíš?!"
Reynevan neslyšel. Podkovy jeho koně právě duněly na dubových fošnách padacího mostu. Opouštěl Olešnici a prchal na jih, na vratislavskou cestu.

Kapitola druhá

ve které se čtenář dovídá o Reynevanovi ještě více, a totiž z rozhovorů, jenž o něm vedou různí lidé, jak jemu příznivě naklonění, tak i nevražící. Zatím Reynevan bloudí olešnickými lesy. Popis jeho bloudění si autor ponechal pro sebe, čtenář je tedy nolens volens odkázán na vlastní představivost

"Posaďte se, pánové, sem ke stolu," vyzval konšely Bartoloměj Sachs, purkmistr města Olešnice. "Co bych vám nabídl. Z vín, abych pravdu řekl, nemám nic, čím bych vás mohl uctít. Zato pivo, hohó, právě dnes mi přivezli ze Svídnice prvotřídní ležák, březnovou várku…"
"Nuže tedy pivo, pane Bartoloměji," zamnul si ruce konšel Jan Hofrichter, jeden z nejbohatších kupců ve městě. "Vždyť pivo je náš trunk, vínem ať si šlechta bachory kyselí… S prominutím, důstojný otče…"
"To nic," mávl rukou kněz Jakub von Gall, farář od svatého Jana Evangelisty. "Já už nejsem žádný šlechtic, nyní jsem váš plebán. Již to slovo dává na srozuměnou, že plebán patří ke svému lidu, proto ani já dobrým pivem nikdy nepohrdnu. A napít se mohu s klidným svědomím, neboť nešpory jsem již odsloužil."
Usedli ke stolu v prostorné, nízké, stroze vybílené jednací síni radnice, v níž obvykle probíhaly porady magistrátu. Purkmistr na svém vysokém stolci zády ke krbu, kněz Gall po jeho pravici tváří k oknu. Naproti se usadil Hofrichter a vedle něho Lukáš Frýdman, zámožný a vážený zlatník, jenž v módním vatovaném wamsu a se sametovým rondletem na naondulovaných vlasech vypadal sám jako šlechtic. Purkmistr si odkašlal a nečekaje na služebnou s pivem, promluvil.
"Co tady máme?" začal řečnickou otázkou a položil ruce s propletenými prsty na objemné břicho. "Co zase v našem městě natropili urození páni rytíři? Rvačka u augustiniánů. Honička na koních ulicemi a nakonec po rynku. Několik lidí potlučených a zraněných, jedno děcko vážně. Poškozený soukromý majetek, poničené zboží. Mercatores et institores se mi doslova cpali do dveří, požadujíce odškodnění od města. Měl jsem je rovnou posílat k pánům Štercům do Běrutova, na Lednou a na Sterzendorf,"
"Radši ne," poznamenal suše Hofrichter. "I když i já mám dojem, že páni rytíři se u nás ve městě nadmíru rozdivočili, nemůžeme pominout příčinu oné výtržnosti ani její následek. Její následek, tragický následek je nám všem znám, je to smrt mladého Niklase von Sterza. A příčiny – neřest a smilstvo. Štercové bránili čest svého bratra, honili floutka, který svedl jejich švagrovou, zhanobil lože manželské. Je pravda, že v zápalu to poněkud přehnali…"
Kupec umlkl, když zachytil významný pohled kněze Jakuba. Pokud dal totiž duchovní nenápadně najevo, že hodlá promluvit, obvykle přerušil řeč i samotný purkmistr. Jakub Gall nebyl jen duchovním správcem místní farnosti, nýbrž i tajemníkem olešnického knížete Konráda a kanovníkem vratislavské kapituly.
"Cizoložství je hřích," promluvil kněz a vzpřímil za stolem svou štíhlou postavu. "Cizoložství je rovněž zločin. Ovšem hříchy trestá Bůh a zločiny právo. Samosoudy a vraždy nelze tolerovat."
"Tak, tak," přisvědčil purkmistr, ale hned se chopil jednoho z korbelů, jenž byly právě přineseny na stůl.
"Bolí nás, že mladý Niklas Šterca tragicky zahynul," pokračoval kněz Jakub, "ale byla to nešťastná náhoda. Zato kdyby Wolfher Šterca se svou kompanií dopadl Reinmara Bielau, řešili bychom v naší jurisdikci vraždu. Možná, že nás to ještě čeká, protože ctihodného převora Steinkellera zbili Štercové tak, že od té doby leží bez ducha ve špitále svého kláštera.

Pokud stařec na následky nasilného útoku zemře, bude to mít vážné následky. Myslím pro rod Šterců."
"Pokud pak jde o zločin cizoložství," promluvil zlatník Frýdman, když poznal, že duchovní dokončil svou řeč, "uvažte, pánové, že nenáleží do naší jurisdikce. Třebaže k němu došlo v Olešnici, zúčastněné osoby nám nepodléhají. Gelfrad de Sterza, podváděný manžel, je přece vazal knížete minstrberského. Stejně tak delikvent, mladý medik Reinmar de Bielau…"
"U nás došlo k nemravnosti, u nás došlo ke zločinu," řekl nesmlouvavě Hofrichter. "K velice vážnému zločinu, přihlédneme-li k tomu, co Štercova žena u augustiniánů vyznala. Medikus ji prý kouzly obloudil a čarami ke hříchu svedl. Přiměl ji proti její vůli…"
"To říkají všechny," zahučel z nitra pivní holby purkmistr.
"Zvláště," podpořil jej zlatník, "když jim položí nůž na krk někdo takový jako Wolfher Sterza. Správně řekl otec Jakub, že cizoložství je zločin – crimen. A jako každý zločin vyžaduje důkladné vyšetření a řádný soud. Nechceme tady žádnou krevní mstu a pouliční bitky, nesmíme dopustit, aby urození rabijáti napadali duchovní osoby, rozháněli se na veřejnosti meči a na koních poráželi lidi na rynku. Za to, že bezdůvodně udeřil platnéře a ohrožoval jej zbraní, šel ve Svídnici do věže dokonce jeden z Paneviců. Tak to má být. Pryč jsou časy šlechtické zvůle. O celé věci musíme zpravit knížete."
"Tím spíše," přikývl purkmistr, "že Reinmar z Bělavy je šlechtic a Adéla Štercová je šlechtična. Jeho nemůžeme vypráskat bičem z města a ji nemůžeme dát na pranýř jako ledajakou poběhlici. Rozhodnout musí Jeho Milost."
"Nespěchejme," radil otec Gall a obrátil zrak vzhůru. "Kníže Konrád se chystá na cestu do Vratislavi, před odjezdem má jistě spoustu starostí. Klevety, jak už to chodí, se k němu už určitě donesly, soudím však, že dosud nenastal čas, abychom jej uvědomili oficiálně. Předložme záležitost knížeti, až se vrátí. Do té doby se může mnohé samo vyřešit."
"Souhlasím," přisvědčil Bartoloměj Sachs.
"Já také," řekl zlatník.
Jan Hofrichter si pošoupl kuní kolpak do týla a sfoukl pěnu ze svého piva.
"Jeho Milost," uznal, "můžeme skutečně informovat až po návratu, v tom s vámi souhlasím. Zato ale musíme urychleně poslat zprávu Svatému oficiu. O tom, co jsme našli v medikově pracovně. Nekruť hlavou, pane Bartoloměji, a ty se neošklíbej, pane Lukáši. Ani ty, důstojný otče, nevzdychej a nepočítej mouchy na stropě. O nic více než vy nestojím o to, mít tady inkvizici, jenže při prohlídce pracovny bylo hodně lidí. Nemusím vám přece připomínat, že kde se sejde hodně lidí, dozajista alespoň jeden donáší inkvizici. A jakmile se v Olešnici objeví vizitátor, nás se jako prvních zeptá, proč jsme otáleli…"
"Pak mu to já vysvětlím," odtrhl otec Jakub zrak od stropu. "Já osobně. Je to moje farnost a mou povinností je informovat jak kurii, tak Oficium. Mně náleží rozhodnutí, zda jsou okolnosti natolik závažné, abych biskupa a papežského inkvizitora zaměstnával našimi problémy."
"Čarodějnictví, které dosvědčila Adéla Sterzová, pro tebe není dostatečně závažná okolnost? A co alchymistický alembik a na podlaze nakreslený pentagram? Co mandragora? Co lidské lebky, hadi a ještěrky ve skleněných nádobách, krystaly a zrcadla, lahvičky a flakóny s čert ví jakými lektvary a jedy? To všechno jsou jenom naše problémy?"
"Prozatím ano. Inkvizitoři jsou uvážliví lidé. Oni mají na starosti inquisitio de articulis fidei, a ne babské pověry a tmářství, hady a ještěrky. Nemám v úmyslu obtěžovat je takovými hloupostmi."
"A knihy? Ty, co leží zde před námi?"
"Tyto knihy," odvětil nevzrušeně Jakub Gall, "je třeba nejprve prostudovat. V klidu a důkladně. Svaté oficium nikomu nezakazuje číst. Ani vlastnit knihy."
"Ve Vratislavi," poznamenal zasmušile Hofrichter, "skončili nedávno dva odsouzenci na hranici. Slyšel jsem, že právě za knihy."
"V žádném případě ne za knihy," popřel farář, "nýbrž za vyznávání učení v oněch knihách obsažených a zatvrzelé odmítání vzdáti se bludů v nich sepsaných. Jednalo se o Viklefovy a Husovy práce, lollardský Floretus, pražské artikule a husitské manifesty. Nic podobného jsem ale mezi knihami zabavenými v pracovně Reinmara z Bělavy neobjevil. Nalezli jsme takřka výhradně lékařské spisy. Konečně mnohé z nich měl medikus pouze vypůjčeny ze scriptoria augustiniánského kláštera."
"Opakuji," vyskočil Jan Hofrichter ze židle a ukázal na knihy na stole, "že nestojím o přítomnost inkvizice v našem městě, nemám ve zvyku donášet a protiví se mi pálit někoho na hranici. Jenže tady jde o naše zadky. Aby kvůli těmhle knihám nakonec někdo neobžaloval nás. Co před sebou vidíme kromě Galéna, Plinia a Strabóna? Saladinus de Asculo, Compendium aromatorium. Scribonius Largus, Compositiones medicamenlonim. Bartolomeus Anglicus, De proprietatibus rerum. Albertus Magnus, De vegetalibus et plantis…Magnus – to je přídomek vskutku hodný černokněžníka. A tady, vizte, Sabur ben Sahl… Abu Bekr al-Râzi… Pohani! Saracéni!"
"O těch Saracénech," vysvětlil přezíravě Lukáš Frýdman a leštil si o rukáv prsteny na své ruce, "se učí na křesťanských univerzitách. Jsou to uznávané autority v oblasti medicíny. A ten tvůj černokněžník Albert Veliký byl učený teolog a biskup řezenský."
"Když to tvrdíš? Hmmm… Podívejme… Causae et curae, napsala Hildegarda von Bingen. Ta Hildegarda byla dozajista čarodějnice!"
"Dozajista ne," usmál se kněz Gall. "Hildegarda z Bingenu byla prorokyně přezdívaná Sibyla Rýnská. Zemřela s aureolou světice."
"Říkáš světice? A co je tohle? John Gerard, Generall… History… of Plantes… Čert ví, co je to za jazyk, nejspíše židovský. Ale vy mě nepochybně poučíte, že to napsal nějaký další svatý. A tohle je Herbarius od Thomase de Bohemia…"
"Jakže?" zvedl hlavu Jakub Gall. "Herbář Tomáše Čecha?"

"Tak to zde stojí."
"Ukaž. Hm, zajímavé. Jak vychází najevo, vše zůstává v rodině,"
"V jaké rodině?"
"V té nejužší," jal se vysvětlovat Lukáš Frýdman, prohlížeje si zálibně svoje nablýskané prsteny. "Tomáš Čech neboli Behem, autor toho herbáře, je praděd našeho Reinmara, milovníka cizích žen, který nám natropil tolik potíží."
"Tomáš Behem, Tomáš Behem," svraštil čelo purkmistr. "Zvaný též Toma Medikus. Něco jsem o něm zaslechl. Byl to prý přítel některého vratislavského knížete… Nevzpomínám…"
"Knížete Jindřicha VI.," napověděl vševěd Frýdman. "Dotyčný Tomáš byl nejen knížecí přítel, ale též znamenitý lékař. Studoval v Padově, Salernu a Montpellieru…"
Hofrichter se plácl dlaní do čela na znamení, že už i on se rozpomenul.
"Neříkalo se o něm také, že je čaroděj a neznaboh?" ujišťoval se.
"Držíš se toho čarodějnictví jako blecha žebráka," zamračil se purkmistr, "Dej už s tím, prosím tě, pokoj."
"Tomáš Behem," řekl přísným hlasem farář, "byl vysvěceným duchovním. Vratislavským kanovníkem, později dokonce sufragánem diecéze. A titulárním biskupem Sarepty. Znal se osobně s papežem Benediktem XII."
"O tom papeži se také povídalo ledacos," nevzdával se Hofrichter. "A čarodějnictví se vyskytlo i mezi infulovanými. Za časů inkvizitora Schwenckefelda…"
"Nech už toho, pane Jene," pokáral ho kněz Jakub. "Jsou důležitější věci."
"Pravda," potvrdil zlatník. "A já vím jaké. Kníže Jindřich neměl potomka po meči, pouze tři dcery. S nejmladší z nich, Markétou, zapředl kněz Tomáš milostný poměr,"
"Kníže nezasáhl. Takové to bylo přátelství?"
"Kníže již tehdy nebyl mezi živými," vysvětloval zlatník, "a kněžna Anna buď neviděla, co se děje, anebo to vidět nechtěla. Tomáš Behem tenkrát sice ještě nebyl biskupem, ale byl náramně zadobře se všemi mocnými ve Slezsku: S Jindřichem Věrným z Hlohova, Kazimírem z Těšína a Fryštátu, Bolkem Malým Svídnicko-javorským, Vladislavem Bytomsko-kozelským i Ludvíkem z Břehu. Představte si člověka, který nejenže navštěvuje Svatého otce v Avignonu, ale navíc dovede odstranit močové kameny tak šikovně, že operovanému zůstane jeho mužství a dokonce se i postaví. Třebas ne každodenně, ale přece jen… Možná to zní jako šprým, jenže já nežertuji. Údajně jen díky Tomášovu lékařskému umění máme dodnes ve Slezsku Piastovce. Pomáhal prý jak mužům, tak ženám. A rovněž párům, jestli víte, co mám na mysli, pánové?"
"Obávám se, že nepříliš," odvětil purkmistr.
"Zkrátka dokázal pomoci dvojicím, kterým se nedařilo v ložnici. Teď rozumíte?"
"Teď ano," přikývl Jan Hofrichter. "Vratislavskou kněžničku jistě taky šoustal podle lékařských předpisů, což? Bylo z toho dítě?"
"Bylo," odpověděl kněz Jakub. "Skandál se ututlal obvyklým způsobem. Markétu uklidili ke klariskám, jejího synka poslali na vychování k nám do Olešnice. Náš tehdejší kníže si hoška oblíbil a vychovával ho jako vlastního syna. Tomáš Behem se mezitím stával stále známějším a důležitější osobou, u nás ve Slezsku, v Praze u dvora císaře Karla IV., v Avignonu u papeže, takže jeho synáček měl odmalička kariéru zajištěnu. Duchovní, aby bylo jasno. Záleželo jenom na tom, jak mu to bude zapalovat. Kdyby byl hloupý, dostal by venkovskou faru. Kdyby měl rozumu dost, stal by se opatem někde u cisterciáků. No a kdyby se ukázalo, že je opravdu chytrý, čekala by ho některá kolegiátní či dokonce katedrální kapitula."
"A co se ukázalo?"
"Že mu důvtip nescházel. Navíc byl stejně pohledný jako jeho otec. A statečný. Než stačil budoucího sluhu Božího kdokoliv usměrnit, už bojoval s Velkopolany po boku mladého knížete, pozdějšího Konráda Starého. Bil se tak neohroženě, že nezbývalo, než ho pasovat na rytíře. S lénem a odpovídajícím predikátem, to se rozumí. Tak odešel klerik Timotheus a zrodil se rytíř Toma Behem z Bělavy, jenž záhy vstoupil do nejvybranější společnosti ve Slezsku, když si vzal dceru Heidenreicha von Nostitz."
"Nostic že dal vlastní dceru farářskému panchartovi?"
"Ten farář byl v té době vratislavským sufragánem a biskupem Sarepty, znal se s papežem, radil Václavovi IV. a přátelil se se všemi slezskými knížaty. Starý Heidenreich dal zajisté ruku své dcerušky jeho panchartovi ochotně a rád."
"Když to vezmu kolem a kolem, je to pochopitelné."
"Nosticova dcera dala Tomovi de Bielau dva syny: Jindřicha a Tomáše. Zdá se, že v Jindřichovi se ozvala dědova krev, poněvadž vystudoval v Praze, byl vysvěcen na kněze a do konce života, celkem donedávna, byl scholastikem u svatého Kříže ve Vratislavi, Tomáš se oženil s Bohunkou, dcerou Mikše z Prachovic a zplodil s ní opět dva syny: Petra a Reinmara. Přátelé jim říkají Peterlin čili Petržel a Reynevan čili Vratič, není známo, zda si tyto zeleninovo-bylinné přezdívky dali bratři v dětství sami navzájem anebo je tak v žertu překřtil jejich otec. Když o něm hovoříme, Tomáš z Bělavy již také nežije, padl u Tannenberka."
"Na čí straně?"
"Na naší, křesťanské."
Jan Hofrichter pokýval hlavou a napil se piva.
"A ten Reinmar-Reynevan, co svádí cizí manželky, co dělal u augustiniánů? Je to oblát nebo novic nebo kdo?"
"Reinmar Bielau," vysvětloval otec Jakub, "je medik, absolvent Karlovy university. Už jako chlapec navštěvoval katedrální školu ve Vratislavi, potom se učil u svídnických apatykářů a u ranhojičů v březském hospitálu svatého Ducha. Právě oni a jeho strýc scholastik ho už tehdy doporučili našim augustiniánům, kteří se vyznají v léčbě bylinami. Jinoch dokázal oddanost svému poslání, když obětavě pomáhal ve špitále i v leproserii. Poté, jak jsem se už zmínil, studoval v Praze medicínu, rovněž na doporučení strýce a za jeho peníze. Zjevně byl pilným studentem, neboť za

pouhé dva roky dosáhl titulu bakaláře – artium baccalaureus. Z Prahy odjel hned po… Hmmm…"
"Po defenestraci," nebál se dokončit purkmistr. "Což jasně dokazuje, že nemá nic společného s husitským kacířstvím."
"Naprosto nic," souhlasil Frýdman. "Vím to od synovce, který tenkrát v Praze také studoval."
"Dobře se stalo, že se Reynevan zavčasu vrátil do Slezska a dobře, že zamířil k nám do Olešnice, a ne na Minstrbersko, kde žije jeho bratr. Je to dobrý hoch a moudrý na svůj věk. V léčení se vyzná jako málokdo. Manželce vyléčil vyrážku, která se jí na… ehm, ehm… na těle objevila. Dceru, kterou trápil úporný kašel, docela uzdravil. A pamatujete si, jak mně hnisaly oči? Podívejte se teď, po odvaru, který mi připravil, se úplně vyhojily…"
Purkmistr se odmlčel a vsunul ruce do širokých, kožešinou obšitých rukávů svého kabátce. Jan Hofrichter na něj upřel pronikavý pohled.
"Konečně jsem si v hlavě trochu srovnal," prohlásil, "jak je to s tím Reynevanem. Sice vnuk pancharta, leč z krve piastovské. Potomek biskupa, oblíbenec knížat, příbuzný Nosticů, synovec scholastika vratislavské kolegiáty, spolužák synků z nejbohatších rodin. Jako by to nestačilo, zázračný felčar, který si umí vysloužit vděk mocných. Z čeho vyléčil tebe, důstojný otče Jakube? Jakého neduhu tě zbavil, mohu-li zvědět?"
"Tělesné neduhy," opáčil chladně duchovní, "nejsou vhodným námětem rozmluv u piva. Nehodlám zabíhat do podrobností, ale přiznávám, že také mně navrátil zdraví."
"Byla by věčná škoda," řekl purkmistr, "přijít o někoho takového. Nelze dopustit, aby někdo ze msty zahubil takového odborníka jen proto, že ho pobláznil pár krásných… tedy, očí. Ať dělá, co tak dobře umí, ať pomáhá bližním. Ať léčí…"
"Arci," namítl kousavě Hofrichter, "s pomocí magického pentagramu na podlaze?"
"Jestli léčí," řekl vážně kněz, "jestli pomáhá lidem, zahání choroby a tiší bolesti, proč ne. Takové schopnosti jsou darem Božím a pouze náš Pán ví, koho a proč jimi obdaří. Spiritus flat, ubi vult – nám nepřísluší soudit Jeho úradky."
"Amen," dokončil purkmistr.
"Zkrátka a dobře," nevzdával se Hofrichter, "někdo jako Reinmar Bielau nemůže být vinen? O to vám jde? Chápu to správně? He?"
"Kdo jest bez viny," prohlásil s kamennou tváří Jakub Gall, "nechť první hodí kamenem. Jednoho dne staneme všichni před soudem Božím."
Na dlouhou dobu zavládlo ticho, tak hluboké, že slyšeli šelest křídel můr, slétajících se na osvětlená okna. Ze Svatojánské ulice sem dolehlo zpěvné volání ponocného.
"Abych tedy vše shrnul a uzavřel," naklonil se purkmistr Sachs v křesle, až se břichem opřel o hranu stolu. "Výtržností v našem městě Olešnici jsou vinni bratři Štercové. Škodami na majetku a újmami na zdraví našich obyvatel jsou vinni bratři Štercové. Zraněními na těle, ztrátou vědomí a nedej Bože smrtí jeho ctihodnosti převora Steinkellera jsou vinni bratři Štercové. Oni a pouze oni. Na tom zase, co postihlo Niklase ze Šterců a ukrátilo jeho život, nenese vinu žádná jiná osoba, neb šlo o nešťastnou nehodu. Takto formulovanou zprávu podám Jeho knížecí Milosti, až se vrátí. Souhlasíte?"
"Souhlasíme."
"Consensus omnium."
"Concordi voce."
"A kdyby se náhodou Reynevan někde ukázal," dodal po chvíli odmlky farář Gall, "doporučuji ho v tichosti zatknout a zavřít v naší radniční šatlavě. Pro jeho vlastní bezpečí. Dokud se bouře nepřežene."
"Pokud možno co nejrychleji," podotkl Lukáš Frýdman. "Dříve než se o celém případu doslechne starý Tammo Sterza."
*
Vycházeje z rathauzu do tmy na Svatojánské ulici, zachytil kupec Hofrichter koutkem oka pohyb na měsícem osvícené stěně věže, kousek nad okny síně, kde právě skončilo zasedání městské rady. Zaclonil si oči před světlem lucerny, kterou nesl jeho čeledín, a zaostřil zrak. Ký čerchmant, pomyslel si a hned se přežehnal. Co to leze po zdi? Sova? Netopýr? Anebo…
Jan Hofrichter se otřásl, ještě jednou se přežehnal, narazil si kolpak na hlavu a rázně vykročil k domovu.
Neviděl, jak šedý pták zedníček, jemuž se ve Slezsku říká pomurník, rozepjal křídla, zvedl se z římsy a neslyšně jako noční duch vzlétl nad střechy spícího města.
*
Apečko Šterca, pán na Ledne, nerad navštěvoval rodový hrad Sterzendorf. Důvod byl prostý: Sterczendorf byl sídlem Tammona von Sterza, hlavy, seniora a patriarchy rodu. Jak tvrdili někteří: tyrana, despoty a utiskovatele.
V komnatě bylo dusno a šero. Tammo Šterca zakázal otevírat okna, aby na něho nefoukalo. Okenice musely být neustále zavřené, protože denní světlo dráždilo mrzákův zrak.
Apečko byl po cestě hladový a zaprášený. Avšak nebyl mu dopřán čas, aby se najedl a umyl. Starý Šterca nerad čekal. Neměl rovněž ve zvyku nikoho hostit. Obzvláště rodinu. Apečko tedy polykal sliny – k pití mu pochopitelně také nikdo nic nenabídl – a informoval Tammona o olešnické události. Dělal to nerad, ale co mu zbývalo. Tammo byl sice mrzák a paralytik, ale současně senior rodu. Senior netolerující neposlušnost.
Stařec jej poslouchal zhroucen v křesle ve své obvyklé, neuvěřitelně pokřivené pozici. Prokletý, ochrnutý, hnusný, trouchnivý dědek, pomyslel si Apečko.
Příčina stavu, v němž se patriarcha rodu Šterců nacházel, nebyla známá. V jednom se všichni shodovali: Tammona trefil šlak. Jedni tvrdili, že se stařec rozzuřil, když se dozvěděl, že jeho osobní nepřítel, nenáviděný vratislavský kníže Konrád byl konsekrován na biskupa a stal se nejmocnější osobností Slezska. Jiní hledali důvod blíže, výbuch zlosti prý způsobila jeho svegruše, stará Anna z Pohořelic, když připálila jeho oblíbený pokrm – pohankovou kaši se škvarky. Těžko říci, jak to bylo doopravdy, nicméně výsledek Tammonova vzteku byl očividný a nepřehlédnutelný. Po mrtvici mohl Šterca hýbat – velmi omezeně – levou rukou a levou nohou. Pravé oko sám neotevřel, pouze na levém dokázal zvednout víčko. Oko mu neustále slzelo a z koutku zkřivených úst mu stékaly sliny. Po mrtvici přišel o schopnost

srozumitelně mluvit, proto mu od té doby přezdívali Balbulus – Blekota.
Ztráta řeči však u něj neznamenala to, v co doufala celá rodina – ztrátu spojení se světem. To tedy ne. Pán na Sterzendorfu nadále svíral rod v hrsti, byl postrachem všech okolo sebe a když chtěl cokoliv říci, mluvil. A poroučel. Vždycky měl totiž při sobě někoho, kdo dovedl přeložit do lidského jazyka jeho chrchlání, chroptění a blekotání. Pokaždé to bylo dítě – některé z mnoha Balbulusových vnoučat či pravnoučat.
Dnes byla tlumočnicí desetiletá Ofka von Baruth, která seděla mrzákovi u nohou a strojila dřevěnou panenku do útržků barevných hadříků.
Apečko Šterca skončil svou zprávu:
"Wolfher vyslal posla. Vzkazuje, že záležitost ukončí, jakmile to okolnosti dovolí, Reinmar Bielau bude lapen a neunikne trestu. V současnosti má ale Wolfher svázané ruce, poněvadž po vratislavské silnici cestuje Olešnický kníže s celým dvorem a nějací církevní preláti. Musí stíhání přerušit, ale přísahá, že provinilce chytí a dohlédne, aby čest rodu neutrpěla újmu."
Balbulusovým víčkem zaškubal tik a z koutku úst mu stekl pramínek slin.
"Bbb-bhh-hhh-bhubhu-bhhuaha-rrhhha-phhh-aaa-rrh!" neslo se komnatou. "Bbb… Hrrrh-urrrh-bhuuh! Guggu-ggu…"
"Wolfher je hňup," překládala vysokým, melodickým hláskem malá Ofka. "Tupec, kterého bych nenechal dohlížet ani na vědro sraček. Jediné, co je schopen chytit, je akorát jeho vlastní čurák."
"Otče…"
"Bbb… Brrrh! Bhhrhuu-phr-rrrhhh!"
"Mlč!" přeložila Ofka, aniž by zvedla hlavu od své panenky. "Poslouchej, co řeknu! Co poručím!"
Apečko trpělivě vyslechl všechny chrapoty a skřeky a počkal si na překlad.
"Pro začátek zjistíš, Apeči," rozkazoval ústy děvčátka Tammo Sterza, "která baba z Běrutova měla na Francouzku dohlížet. Která nerozpoznala pravý důvod těch jejích dobročinných výletů do Olešnice. Možná té flundře ještě pomáhala. Babě necháš vysázet pětadvacet rákoskou. Na holou prdel. A tady, před mýma očima. Ať mám aspoň nějaké povyražení."
Apečko Šterca přikývl. Balbulus zakašlal, zachrchlal a celý se poplival. Zkřivil obličej do příšerné grimasy a zabublal.
"Bylo mi řečeno," překládala Ofka, česajíc své panence maličkým hřebínkem vlasy z koudele, "že se Francouzka ukryla u cisterciaček ve Lhotě. Přikazuji, abyste ji odtamtud dostali ven, i kdybyste měli vzít klášter šturmem. Potom poběhlici zavřete u jeptišek nakloněných našemu rodu, příkladně v…"
Tammo náhle přestal blekotat a upřel svoje uslzené kalné oko na Apečka. Ten poznal, že si stařec všiml jeho rozpaků, takže bude muset jít s pravdou ven.
"Ona…" vykoktal. "Potají zmizela ze Lhoty… Nevíme kam… Zabývali jsme se pronásledováním… Neuhlídali jsme…"
"Věřil bys," přeložila Ofka po chvíli tísnivého ticha, "že mě to u vás vůbec neudivuje? Inu, co se stalo, stalo se. Nebudeme si tím lámat hlavu. Ať si to s tou kurvou vyřídí Gelfrad, až se vrátí. Vlastnoručně. Jemu nasadila parohy. V téhle rodině to zřejmě není nic nového, zdá se, že sám jsem je musel také nosit. Není přece možné, abych já zplodil takové pitomce."
Balbulus chvíli chrchlal a zajíkal se. Ofka nepřekládala, nebyla to tudíž řeč, ale jen kašel. Konečně stařec popadl dech, zasípal a třískl berlou do podlahy. Potom zabublal. Dívenka si strčila do pusy konec copánku a poslouchala.
"Pouze Niklas za něco stál," přeložila. "On byl pro mě nadějí rodu. Žádný podvržený bastard, nýbrž moje krev, pravá krev Šterců. A za jeho prolitou krev musí viník zaplatit. I s úroky."
Tammo opět uhodil holí do kamenné podlahy. Berla mu vypadla z třesoucí se levice. Pán na Sterzendorfu kýchl, až se celý poprskal a posmrkal. Vedle křesla stojící Hrozvita von Baruth, Balbulusova dcera a Ofčina matka, starci otřela bradu, zvedla berlu a strčila mu ji do ruky.
"Hgrrrhhh! Grhhh… Bbb-bhrr… Bhrrrllg…"
"Reinmar Bielau zaplatí za Niklase," překládala nevzrušeně Ofka. "Bůh je mi svědkem a všichni svatí. Strčím ho do kobky, do klece… Ne, do železné skříně, stejné, jako byla ta, ve které Hlohovští drželi Jindřicha Otylého. S jednou dírou na jídlo a druhou v protější stěně, a tak těsné, aby se nemohl ani poškrábat. Nechám ho tam aspoň půl roku hnít, než se do něho pustím. A pro kata pošlu do Magdeburku, tam mají onačejší mistry než tady ve Slezsku. Těm našim pojde mučený už po dvou dnech, já povolám takového odborníka a znalce, který si s Niklasovým vrahem pohraje celý týden. Nebo dva."
Apečko Sterza polkl slinu.
"Ale nejdříve musíte ptáčka lapit. Na to potřebujete hlavu. Poněvadž ptáček není hloupý. Hlupák by se nestal v Praze bakalářem, nezískal by si důvěru a uznání olešnických mnichů a nedokázal by se tak dlouho za našimi zády scházet s Gelfradovou Francouzkou. Za takovým chytrákem nestačí běhat jako blázen po zemské stezce a dělat rozruch, který poslouží leda jemu, ale ne nám."
Apečko souhlasně kývl. Ofka se na něho podívala a popotáhla ohrnutým nosíkem.
"Ptáček," překládala dále, "má bratra někde u Jindřichova. Je pravděpodobné, že bude hledat úkryt na jeho panství. Možná tam už je. Další Bielau byl flanďák ve Vratislavi. Ten už sice nežije, ale je možné, že lump bude hledat ochranu u jiného lumpa. Chtěl jsem říct: u velebného biskupa Konráda, toho zatraceného zloděje a pijana!"
Hrozvita Baruthová otci opět utřela vzteky poslintanou a posmrkanou bradu.
"Krom toho má ptáček známé v Břehu, u tamních duchů. Také k nim se mohl uchýlit, aby oklamal a zmátl Wolfhera – což není nijak těžké. Ale teď nejzaručenější možnost, natáhni uši, Apeči. Jsem si jist, že náš mladý frejíř si bude chtít hrát na nějakého zasraného minnesängra a dostat se k Francouzce, že za ní přileze do Lhoty jako pes za hárající fenou. A tam ho čapneme."

"Ve Lhotě?" podivil se Apečko. "Vždyť ona…"
"Utekla, vím. Jenže on to neví."
Starý pletichář, pomyslel si Apečko, duši má zmrzačenou ještě ohavněji než tělo. Ale pořád je mazaný jako liška. A ví hodně, skoro všechno, to se mu musí nechat.
"Stejně tu záležitost nenechám na vás," pokračovala Ofka v překladu, "moji neschopní synové a synovci. Proto zajedeš nejprve do Nemodlína, potom do Minstrberka. Tam… Poslouchej dobře, Apeči. Tam vyhledáš Kunze Aulocka zvaného Kyrieleison. A jeho kumpány: Valtra de Barbyho, Sobka z Kobylí Hlavy a Storka z Gorgovic. Vyřídíš jim, že Tammo von Sterza zaplatí tisíc rýnských zlatých za živého Reinmara Bielau. Tisíc, nezapomeň."
Apečko u každého jména nasucho polkl. Patřila totiž jedněm z nejhorších lotrů a hrdlořezů v celém Slezsku, bídákům beze cti a svědomí. Každý z nich byl ochoten za tři skojce zakroutit krkem vlastní babičce, což teprve za pohádkovou sumu tisíce guldenů. Mých guldenů, běsnil v duchu Apečko. To má být moje dědictví, až Balbulus konečně natáhne brka.
"Rozuměls, Apeči?"
"Rozuměl, otče."
"Tak se kliď odtud. Běž vykonat, co jsem rozkázal."
Nejdříve, umínil si Apečko, zajdu do kuchyně, kde se pořádně najím a napiju, ty lakomý dědku. A potom se uvidí.
"Apeči."
Apečko Sterza se otočil. Podíval se. Ne však na bezvládnou postavu v křesle, jež mu nikoli poprvé připadala jako něco nepotřebného, zcela zbytečného. Něco, co zde na Sterzendorfu už dávno nemělo být. Apečko se podíval do oříškových očí malé Ofky. A na Hrozvitu, stojící za starcovým křeslem.
"Ano, otče?"
"Nezklam nás."
Co když, napadla ho otázka, to vůbec není on? Co když v tom křesle sedí už jenom nesrozumitelně blekotající loutka, poloviční mrtvola, která to po přestálé mrtvici dávno nemá v hlavě v pořádku? Co když… ony? Ženské – mladičké, mladé, starší i staré – poroučejí na Sterzendorfu?
Rychle zahnal tu dotěrnou myšlenku.
"Nezklamu. Otče."
*
Apečka Štercu ani nenapadlo pospíchat splnit Tammonovy příkazy. S podrážděným vrčením zamířil do hradní kuchyně, kde si nechal podat vše, co bylo možno v té chvíli najít ve spíži. Tak dostal na stůl načatou jelení kýtu, vepřová žebírka, velikánské jelito s kroupami a krví, tlustý plát pražské šunky a několik holoubat v rosolu. A k tomu celý bochník chleba, velký jako saracénský pukléř. A na svlažení hrdla, to se rozumí, vína. Ta nejlepší, uherská a multánská, která si Balbulus vyhradil pouze pro sebe. Jenže paralytik mohl být neomezeným pánem ve své komnatě, mimo komnatu patřila výkonná moc někomu jinému. Mimo komnatu byl pánem Apečko Šterca.
Apečko se cítil jako pán a při vstupu do kuchyně to dal jaksepatří najevo. Psa, který se mu připletl pod nohy, nakopl, až s kňučením vyletěl ze dveří. Za psem vyrazila kočka, která taktak stačila uhnout před hozenou vařečkou. Služky se rozutekly, jako když střelí do vrabců, když o kamennou podlahu třískl litinový pekáč. Nejpomalejší z nich schytala pohlavek a dověděla se o sobě, že je lenivá tlustá kráva. Různé nepěkné věci si o sobě a svých rodičích poslechli též čeledíni, pár z nich se navíc důvěrně seznámilo s panskou pěstí, tvrdou a těžkou jako ze železa. Hausknecht, kterému bylo třeba zopakovat rozkaz, aby ze sklepa přinesl víno, schytal takový kopanec, že se na cestu vydal po čtyřech.
Krátce nato se za stolem rozvalený Apečko – pan Apečko – hltavě krmil a mocná sousta zapíjel střídavě uherským a multánským, velkopansky házel na zem kosti, plival, říhal a škaredil se na tlustou hofmistryni, vyčkávaje, až mu poskytne jakoukoli záminku.
Ten práchnivý starý pařez se nechává zvát otcem, i když je jenom strýc, otcův bratr. Ale musím to strpět. Protože až konečně zdechne, já, nejstarší ze Šterců, se stanu hlavou rodu. Dědictví, jinak to nejde, se musí rozdělit, ale seniorem budu já, všichni to vědí. Nic mi v tom nezabrání, nic…
Zkřížit plány by mi ale mohla ta ošemetná záležitost s Reinmarem Bielau a Gelfradovou nevěrnou ženou. Krevní msta by zákonitě vyvolala konflikt z landfrídem. A což teprve najímání zabijáků. Sveřepé pronásledování, věznění, mučení a zavraždění mladíka, příbuzného Nosticů a chráněnce Piastovců. Navíc poddaného Jana z Minstrberka. A biskup Konrád, který má Blekotu stejně rád jako Blekota jeho, jen číhá na příležitost, jak se Štercům dostat na kůži.
Špatně, špatně, špatně.
Všechno, přemítal Apečko, dloubaje se v zubech, je vina toho všivého mastičkáře Reinmara z Bělavy. Zaplatí za to. Pochopitelně ne tak, aby to pobouřilo celé Slezsko. Vyřídíme to s ním tiše, nenápadně, nejlépe v noci – nožem mezi žebra. Jakmile se objeví u cisterciaček ve Lhotě, aby navštívil svou milostnici, Gelfradovu manželku. Rána nožem a žbluňk do klášterního rybníka. A bude ticho, postní kapr nic nepoví.
Na druhou stranu se ale nemohu mír nichts dir nichts vykašlat na to, co Balbulus přikázal. Už jenom z toho důvodu, že chorobně podezíravý stařec má ve zvyku ověřovat si plnění svých rozkazů. A nařizovat jejich vykonání více lidem současně.
Jak to, u všech ďasů, zaonačit?
Apečko zlostně zabodl nůž do stolu a jedním zátahem vyprázdnil pohár. Zvedl zrak a zachytil pohled tlusté hofmistryně.
"Co čumíš?" zavrčel.
"Starý pán," oznámila matróna vlídně, "nechal nedávno koupit vyhlášené vlašské červené. Přeje si urozený pán ochutnat?"

"Zajisté," usmál se mimovolně Apečko a pocítil, jak se její klid přenáší na i něj. "Zajisté, že ochutnám, co se urodilo ve slunné vlašské zemi. Dones džbán. Prosím. A ať sem přijde některý z pacholků, ale takový, který se dobře drží v sedle a nenosí hlavu na krku jenom na parádu. Takový, který dokáže předat důležitý vzkaz."
"Jak urozený pán poroučí."
*
Podkovy zaduněly na mostě. Kurýr opouštějící Sterzendorf se ještě otočil, aby zamával své nevěstě, která stála na hradbách. Nečekaně si všiml pohybu na měsícem osvícené stěně věže. Ký čerchmant, pomyslel si. Co to leze po zdi? Sova? Netopýr? Anebo…
Jezdec zamumlal zaklínadlo proti uřknutí, odplivl si do hradního příkopu a nasadil koni ostruhy. Zpráva, kterou nese je spěšná. A pán, který ho s ní vyslal, přísný.
A tak posel neviděl, jak šedý pták zedníček, jemuž se ve Slezsku říká pomurnik, rozepjal křídla, odlepil se od zdi a neslyšně jako noční duch vzlétl. Vznesl se nad lesy a zamířil na západ, k dolině Vejdy.
*
Hrad na hoře Sensenbergu postavili templáři a nikoliv náhodně si zvolili to a žádné jiné místo. Vrchol byl za starých časů místem uctívání pohanských bohů, tradovalo se, že dávní obyvatelé těchto končin, Třebované a Bobřané, zde skládali prý i lidské oběti. I v dobách, kdy z obětiště zůstal pouze kruh omšelých, mechem obrostlých kamenů, se některé pohanské zvyky zachovaly a na vrcholu hořívaly svatojánské ohně. V roce 1189 hrozil vratislavský biskup Žiroslav přísnými tresty všem, kdož by se na Sensenbergu opovažovali slavit festum dyabolicum et maledictum. A ještě bezmála o století později biskup Vavřinec věznil ty, kteří se přesto opovažovali.
V té době sem ale dorazili templáři. Usadili se v hrozivých, zubatých zmenšeninách syrských kraků, které byly i zde ve Slezsku budovány pod dohledem lidí s hlavami ovinutými barevnými šátky a s pletí jako vydělaná volská kůže. Muselo být jejich záměrem, že pro své hrady vybírali posvátná místa pradávných kultů, jako byla: Malá Olešnice, Otment, Rohov, Habendorf, Fischbach. Peterwitz, Ovesno, Lípa, Bratišová Hora, Stříbrná Hora a Kaltenstein. A samozřejmě Sensenberg.
Nakonec ani templáři neušli svému osudu. Po právu či ne, byl nad nimi vynesen nemilosrdný ortel, každý ví, jak skončili. Jejich hrady převzali johanité, zabraly rychle bohatnoucí kláštery, obsadilo k moci se deroucí slezské panstvo. Některé se navzdory moci, jež dřímala v jejich základech, nečekaně rychle změnily v ruiny. Ruiny, kterým se lidé vyhýbali. Kterých se báli.
Nikoli bezdůvodně.
Třebaže později proběhla kolonizace, během níž hlad po půdě přivedl na východ osadníky ze Saska i Durynska, Porýní i Švábska, horu a hrad Sensenberg nadále obklopoval široký pás země nikoho, zarostlý hvozdy, do nichž se odvažovali jenom pytláci a psanci. Právě od pytláků a psanců se lidé dovídali útržkovité zvěsti o zlověstných ptácích, o hrůzostrašných jezdcích, o světlech v oknech hradu, o divokém, krutém křiku a zpěvu, o hudbě, která jakoby vycházela ze země.
Našli se tací, kteří nevěřili. Byli též tací, kterým nedal spát bájný poklad templářů ukrytý ve sklípěních Sensenbergu. Byli i obyčejní zvědavci a lidé nepokojného ducha.
Ti se nevraceli.
*
Kdyby té noci do okolí Sensenbergu zabloudil pytlák nebo psanec, hledač pokladů anebo dobrodružství, poskytl by hrad námět ke vzniku další pověsti. Blížila se bouře, nebe chvíli co chvíli vzplanulo oslnivým jasem blýskavic, tak vzdálených, že burácení hromu připomínalo jen mručení spícího obra. Potom se v černé siluetě hradu rozzářila okna.
Uvnitř domnělé zříceniny se zachoval rozlehlý, do výše klenutý rytířský sál. Světlo voskovic ve svícnech a pochodní v železných úchytech na zdech vyvolávalo z temnoty fresky na kamenných stěnách. Z šera vystupovaly rytířské a náboženské výjevy. Na ohromný kulatý stůl uprostřed sálu se díval Percival klečící před grálem, Mojžíš sestupující s kamennými deskami z hory Sinaj, Roland bojující u Albrakky, svatý Bonifác mučednicky umírající pod frískými meči, Gottfried z Bouillonu vstupující do dobytého Jeruzaléma. A Ježíš podruhé klesající pod tíhou kříže. Všichni upírali své poněkud byzantské oči na stůl a kolem něj sedící rytíře v plné zbroji a v pláštích s kápěmi.
Otevřeným oknem vletěl dovnitř se závanem větru šedý pták zedníček, kterého latiníci jmenují tichodroma, Němci maurerläufer a jemuž se ve Slezsku říká pomurnik.
Pták zakroužil okolo sálu, vrhaje třepetavý stín na staré fresky, pak usedl na opěradlo jedné ze židlí. Složil karmínově zbarvená křídla, načepýřil peří, otevřel tenký zobák a zaskřehotal. Dříve nežli jeho skřek dozněl pod oblouky klenby, seděl na židli už nikoli pták, nýbrž další rytíř. V plášti a kapuci k nerozeznání od ostatních.
"Adsumus" řekl tiše Pornurnik. "Jsme zde, Pane, shromážděni ve jménu Tvém. Vstup mezi nás a buď s námi."
"Adsumus!" opakovali jednohlasně rytíři. "Adsumus! Adsumus!"
Ozvěna se šířila hradem jako hřmění, jako ohlas vzdálené bitvy, jak údery beranidla do hradní brány. Pomalu a pomalu se vzdalovala, až zanikla někde v temných chodbách.
"Chvála Pánu," promluvil Pomurnik, když nastalo ticho. "Nablízku jest den, kdy budou do prachu sraženi všichni nepřátelé Jeho. Běda jim! Proto jsme!"
"Adsumus!"
"Prozřetelnost, bratři moji," zvedl Pomurnik hlavu a v jeho očích se zaleskl odraz plamene, "nám sesílá možnost, jak opětovně porazit nepřátele Páně a zdrtit odpůrce víry. Přišel čas, abychom znovu udeřili! Zapamatujte si, bratři, toto jméno: Reinmar z Bělavy, Reinmar von Bielau přezdívaný Reynevan. Slyšte…"
Rytíři sklonili hlavy v kápích a poslouchali. Pod křížem klesající Ježíš na ně shlížel z fresky a v jeho byzantských očích se zračila bezbřehost lidského utrpení.

Kapitola třetí
v níž je řeč o věcích, jež mají zdánlivě pramálo společného: o sokolnictví, Piastovcích, hrachové kaši a českém kacířství. A také o disputaci stran toho, kdy, komu a proč je možno porušit anebo nutno držet dané slovo.
Nedaleko vsi Borova, na vyvýšenině, odkud se otevíral výhled na olšiny a luhy v zátočinách říčky Olešničky, se knížecí průvod zastavil. Ne však kvůli odpočinku, nýbrž za účelem velkopanského rozptýlení.
Když družina přijížděla, zvedla se z mokřadů hejna kachen, čírek, zrzohlávek, chřástalů a volavek. Kníže Konrád Kantner, pán na Olešnici, Třebnici, Milici, Stínavě a Volově, a společně s bratrem Konrádem Bílým též na Kozlí, nechal ihned zastavit a přinést si svoje lovecké sokoly. Kníže byl vášnivý sokolník. Mohla počkat politika, mohl počkat vratislavský biskup, mohlo počkat olešnické knížectví, celé Slezsko a třeba celý svět – všechno šlo stranou, když se chtěl kníže podívat, jak jeho oblíbený Kropenáč škube peří z ulovené březňačky nebo jak Stříbrák obstojí ve vzdušném souboji s volavkou.
A tak kníže cválal po luzích a hájích a za ním, stejně vytrvale, byť trochu nuceně, jeho nejstarší dcera Anežka, senešal Rudiger Haugvic a několik panošů kariéristů.
Ostatní členové doprovodu čekali u lesa. Ani nesesedali z koní, protože se nedalo odhadnout, kdy vladaře omrzí lov a bude chtít pokračovat v cestě. Kantnerův zahraniční host diskrétně zíval. Kaplan si mumlal pod nos – zajisté modlitby, pokladník počítal – zajisté peníze, trubadúr skládal – zajisté verše, dvorní dámy kněžny Anežky pomlouvaly – zajisté jiné dámy a mladí rytíři z nudy prozkoumávali okolní křoviny.
"Volku!"
"Kdo je to? Ukaž se!"
V křoví zašustilo.
"Svatá Hedviko!" otevřel mladý dvořan Krompuš údivem ústa dokořán, takže se dokonce zapomněl pohoršit i nad svou přezdívkou. "Jsi to ty, Reynevane?"
"Ne, svatá Hedvika," odsekl Reynevan hlasem kyselým jako angrešt v máji. "Volku, potřebuji pomoc. Čí je to družina? Kantnerova?"
Než se Krompuš stačil vzpamatovat, objevili se vedle něj další dva olešničtí rytíři.
"Reynevane!" vydechl Jakeš z Višně. "Prokristapána, jak to vypadáš?"
Jak bys asi vypadal ty na mém místě, pomyslel si Reynevan. Kdyby ti kůň padl hned za Bystrou a ty by ses musel celou noc trmácet močály a třasovisky a nad ránem ukrást z plotu venkovské chalupy selskou halenu, abys mohl svléci promočené a zablácené šaty. Jak bys vypadal, vyparáděný panáčku?
Třetí z olešnických rytířů, Benno Ebersbach, se zamračil a hned dal najevo, že uvažoval stejně.
"Namísto divení bychom mu měli pomoci," řekl suše. "Shoď ze sebe ty hadry, Bielau. A vy, páni, navalte nějaké náhradní oblečení. Určitě z brašen něco vyhrabete."
"Reynevane," stále ještě koktal Krompuš. "Jsi to ty?"
Reynevan neodpověděl. Oblékal si čistou košili a kazajku. Byl rozzloben až k pláči.
"Potřebuji pomoc," zopakoval. "Ani nevíte, jak nutně."
"Vidíme a víme," kývl hlavou Ebersbach. "A také si myslíme, že nutně. Pojď, musíme tě ukázat Haugvicovi. A knížeti."
"On něco ví?"
"Všichni to vědí. Tvoje aféra se rychle rozkřikla."
*
Jestliže Konrád Kantner svým dlouhým, čelní pleší ještě protaženým obličejem, černým vousem a pronikavýma očima vůbec nepřipomínal typického představitele svého rodu, v případě jeho dcerky Anežky nespadlo jablko daleko od slezsko-mazovského stromu. Kněžnička měla plavé vlasy, pomněnkové oči a ohrnutý veselý nosík Piastovny, jenž získal nesmrtelnost díky slavné soše v naumburské katedrále. Kantnerovně, jak si Reynevan rychle spočetl, bylo patnáct let, musela už tedy být někomu zaslíbena. Reynevan nevěděl komu, nepamatoval si klepy.
"Vstaň."
Vstal.
"Věz," začal kníže, provrtávaje mladíka přísným pohledem, "že odsuzuji tvé jednání. Považuji je za podlé, hanebné a trestuhodné. A upřímně ti doporučuji zkroušenost a pokání, Reinmare Bielau. Můj kaplan mne ujistil, že v pekle je zvláště vyčleněný okrsek pro cizoložníky, kde ďáblové zle trestají každého smilníka, věnujíce obzvláštní pozornost orgánu jímž hřešil. S ohledem na přítomnost nevinné panny nebudu zabíhat do podrobností."
Senešal Rudiger Haugvic vyprskl. Reynevan mlčel.
"Jaké zadostiučinění poskytneš Gelfradovi von Sterza," navázal Kantner, "je výlučně jeho a tvoje věc. Nemíním do ní zasahovat, tím spíše, že oba jste poddaní knížete Jana. V zásadě bych tě měl odeslat do Minstrberka a sám si umýt ruce."
Reynevan polkl slinu.
"Ovšem," pokračoval kníže po dramatické odmlce, "já nejsem Pilát, to za prvé. Za druhé, s ohledem na zásluhy tvého otce, jenž u Tannenberka položil život po boku mého bratra, nedopustím, aby tě někdo zavraždil z hloupé pomsty. Toho se týká rovněž můj třetí důvod: je na čase zarazit všechny krevní msty a začít i u nás žít, jak se sluší na civilizované Evropany. Toť vše. Dovoluji ti cestovat v mém průvodu třeba až do Vratislavi. Ale pokud možno mi nechoď na oči. Pohled na tebe mne nijak netěší."
"Knížecí Milosti…"
"Odejdi, řekl jsem."

Lov byl u konce. Sokolům byly nasazeny čepičky a zacloněn zrak. Ulovená pernatá zvěř byla zavěšena na bočnice vozů, aby zamřela a maso zvláčnělo. Konrád Kantner byl spokojen, jeho doprovod možná ještě více, poněvadž lov netrval zdaleka tak dlouho, jak se dalo očekávat. Reynevan zachytil několik vděčných pohledů – už se stačilo roznést, že právě kvůli němu kníže ukončil lov a pokračoval v cestě. Mladík měl odůvodněné obavy, že nejen to se o jeho osobě stačilo roznést. Uši mu hořely jako vlčí máky.
"Všichni," zahučel pod nosem, "všechno vědí…"
"Všichni," potvrdil stejně tiše vedle něho jedoucí Benno Ebersbach. "Ale na tvé štěstí ne všechno."
"Jak to…"
"Nedělej ze sebe hlupáka, Bielau," odtušil Olešnický rytíř pochmurně. "Kantner by tě hnal svinským krokem anebo rovnou šoupl do želez, kdyby znal celou pravdu, kdyby věděl, že v Olešnici zůstal po tvém útěku nebožtík. No jo, nevyvaluj tak na mě oči, mladý Niklas Šterca je bradou vzhůru. Gelfradovy parohy by ti snad nějak prošly, ale bratrovu smrt ti Štercové jaktěživi neodpustí."
"Ani prstem…" zašeptal zlomeně Reynevan, když se několikrát zhluboka nadechl a vydechl. "Ani prstem jsem se Niklase nedotkl. Přísahám."
"Ke všemu zlému," neučinila jeho přísaha na Ebersbacha nejmenší dojem, "tě spanilá Adéla veřejně nařkla z černé magie. Prý jsi ji očaroval a proti její vůli zneuctil."
"I kdyby to byla pravda," řekl po krátké chvíli Reynevan, "byla k tomu svědectví donucena. Jistě jí hrozili smrtí. Vždyť ji mají v rukou…"
"Nemají," zavrtěl hlavou Ebersbach. "Hned potom, co tě obvinila, utekla Burgunďanka z Olešnice do Lhoty. Vyhledala útočiště v klášteře cisterciaček."
Reynevan si ulehčeně oddechl.
"Nevěřím těm klevetám," řekl přesvědčeně. "Adéla mne miluje. A já miluji ji."
"Krásné."
"Je to krásné, abys věděl."
"Nejkrásnější ale bylo," pohlédl mu Ebersbach do očí, "když provedli prohlídku tvé pracovny."
"Toho jsem se obával."
"Oprávněně. Podle mého názoru zatím nemáš v patách inkvizici jenom proto, poněvadž ještě nestačili prozkoumat všechny čertoviny, co u tebe našli. Před Sterzy by tě Kantner možná nějak ochránil, ale před inkvizicí v žádném případě. Jakmile se doslechne, že jsi hledán kvůli čarodějnictví, sám tě inkvizici vydá. Nejezdi s námi do Vratislavi, Reynevane. Odděl se zavčasu od průvodu, práskni do škorní a najdi si nějaký zatraceně dobrý úkryt. Dobře ti radím."
Reinmar neodpověděl.
"Když už se o tom bavíme," pokračoval s předstíranou lhostejností Ebersbach. "Opravdu se vyznáš v magii? Protože já, víš, nedávno jsem se seznámil s jednou pannou… Jak bych to… Víš… Zkrátka bych potřeboval nějaký elixír…"
Než stačil Reynevan odpovědět, ozvalo se z čela průvodu volání.
"Co je?"
"Před námi je Bykov," uhodl Volek Krompuš a pobídl koně. "Dorazili jsme k hospodě ‚U džbánu'."
"Pánbůh zaplať," zaradoval se polohlasem Jakeš z Višně. "Během toho pitomého panského lovu mi děsně vytrávilo."
Reynevan ani tentokrát nic neřekl. Hlasité kručení v jeho břiše bylo dostatečně výmluvné.
Zájezdní hostinec "U džbánu" byl veliký a očividně vyhlášený, protože byl plný místních i projíždějících hostí, jak bylo možno poznat podle koní a povozů a početné čeledi. Hostinský se o příjezdu nových návštěvníků dověděl předem, poněvadž jakmile Kantnerův průvod vjel s křikem a rámusem na dvůr, tlusťoch vyletěl ze dveří jako koule z houfnice, až rozehnal drůbež na všechny strany, a ukláněl se tak hluboce, div se nepřevrátil nosem do hnoje.
"Vítám vás, vítám vás," hlaholil udýchaně. "Jaké potěšení, Milosti, jaká pocta…"
"Zdá se, že máš plno, hospodáři," oslovil ho bodře Kantner a sesedl z hnědáka, kterého mu přidržel jeden z panošů.
"Kolik lidí ti dneska vyjídá hrnce? Doufám, že zbude něco i pro nás."
"Jistěže, jistěže, co hrdlo ráčí," ujišťoval jej hostinský, lapaje po dechu. "A místa je dost, kmány, vaganty a všechny štamgasty jsem vyhodil, jen co jsem vás na cestě zahlédl. Alkovna je volná, místo je i v jizbě, jenom…"
"Co jenom?" naježil obočí senešal Haugvic.
"Zůstalo tu pár hostů. Jsou to důležití církevní preláti. Nedovolil jsem si…"
"To je dobře," přerušil ho Kantner, "že sis nedovolil. Udělal bys ostudu mně i celému Olešnicku. Host do domu… Jářku, já jsem Piastovec, a ne saracénský sultán, pro mne není újmou na cti posedět a pojíst společně s hosty. Pojďme, páni."
V poněkud zakouřené a pachem vařeného zelí prosycené nálevně bylo skutečně místa habaděj. Obsazen byl vlastně pouze jeden stůl, u něhož seděla trojice hostů. Všichni měli tonzury. Dva z nich měli na sobě obvyklé cestovní oděvy duchovních, avšak podle drahé látky a vytříbené krejčovské práce nebyli jejich nositelé žádní obyčejní páteři, třetí muž nosil kutnu řádu svatého Dominika. Při pohledu na vcházejícího Kantnera se všichni tři zvedli z lavic. Kněz v nejbohatším šatu se uklonil. Uctivě, ovšem bez přehnané poníženosti.
"Milostivý kníže Konráde," promluvil, dávaje najevo dobrou znalost poměrů, "je to pro nás veliká čest. Dovol, abych představil sebe a své druhy. Jsem Matěj Kořbok, oficiál poznaňské diecéze a toho času vyslanec svého biskupa Ondřeje Laskaře k Jeho Milosti biskupovi Konrádovi do Vratislavi. Toto je bratr Melichar Barfuss, vikář velebného biskupa braniborského Kryštofa Rotenhahna z Lubuše. A zde důstojný Jan Nejedlý z Vysoké, prior Ordo Praedicatorum, který nese poselství krakovského provinciála svého řádu. Oba cestují rovněž do Vratislavi."
Branibor i dominikán sklonili tonzury, kníže odpověděl lehkým kývnutím hlavy.

"Důstojní otcové," promluvil s nosovým přízvukem. "Bude mi potěšením posilnit se a popovídat si s tak vybranými společníky. A pokud rozmluva vaše Důstojnosti neznudí, můžeme v ní pokračovat cestou, neb do Vratislavi cestuji rovněž já se svou dcerkou… Přistup, Anežko. Pozdrav služebníky Kristovy."
Mladičká kněžna se schýlila s úmyslem políbit biskupskému vyslanci ruku, avšak Matěj Kořbok ji zadržel a požehnal jí rychlým znamením kříže nad plavou hlavičkou. Český dominikán sepjal ruce, sklonil hlavu, zamumlal krátkou modlitbu a přidal něco o clarissima puella.
"Moji průvodci," pokračoval Konrád Kantner. "Senešal Rudiger von Haugwitz. Mí rytíři a můj host…"
Reinmar ucítil trhnutí za rukáv. Uposlechl Krompušova vyzvání a následoval jej ven. Na dvoře stále ještě panoval rozruch vyvolaný příjezdem knížecího průvodu. Čekal tam Benno Ebersbach.
"Přeptal jsem se čeledě," spustil bez úvodu. "Byli tady včera. Šest chlapů, vedl je Wolfher Šterca. Vyzpovídal jsem také Poláky ve službách těch fráterů. Štercové je cestou zastavili, ale církevní hodnostáře si nedovolili obtěžovat. Ale jak je vidět, pátrají na vratislavské silnici. Na tvém místě bych se vypařil."
"Kantner," namítl Reynevan, "mě ochrání…"
Ebersbach pokrčil rameny:
"Jak chceš. Jde o tvůj krk. Wolfher prý nahlas a s podrobnostmi vypráví, co s tebou udělá, až tě chytí. Na tvém místě…"
"Miluji Adélu a neopustím ji!" vybuchl Reynevan. "A potom… Kam bych měl utíkat? Do Polska? Nebo až na Žmuď?"
"To není špatný nápad. Myslím s tou Žmudí."
"K čertu!" nakopl Reynevan slepici, jež se mu připletla pod nohy. "Zkusím to uvážit, snad na něco přijdu. Ale nejdříve něco sním. Umírám hlady a z vůně toho zelí se mi točí hlava."
Byl nejvyšší čas. Kdyby se mladíci ještě chvíli zdrželi na dvoře, museli by si nechat zajít chuť. Hrnce dušeného zelí, mísy hrachové kaše a podnosy s vepřovými žebírky byly přinášeny před knížete a jeho dceru, aby se jako první obsloužili nejváženější hosté. Poté se krmě začala posouvat ke koncům dlouhého stolu. První na řadě byli tři duchovní, kteří se nikterak nepostili. Ke vší smůle seděl hned vedle nich hromotlucký Rudiger Haugvic a Kantnerův čestný host, rytíř v ramenou ještě širší než senešal, černovlasý a ve tváři tak osmahlý, jako kdyby se právě vrátil ze Svaté země. Tímto způsobem se k méně významným a mladším rytířům a dvořanům dostávaly jenom skrovné zbytky. Naštěstí po chvíli přinesl hostinský před knížete široké prkénko s nadívanými kapouny, kteří vypadali natolik lákavě, že rázem poklesla poptávka po vepřovém, a tak se i na konci tabule konečně dostalo na každého stolovníka.
Anežka Kantnerovna okusovala bílými zoubky stehýnko a snažila se chránit módně přestříhávané rukávy šatů před stékajícím tukem. Muži rozmlouvali o tom i onom. Právě měl slovo jeden z duchovních, dominikán Jan Nejedlý z Vysoké.
"Jsem," vyprávěl jmenovaný, "nebo spíše byl jsem převorem u svatého Klementa na Starém Městě pražském. I tem mistrem Karlovy university. Nyní, jak vidíte, jsem vyhnancem na cizím chlebě. Můj klášter byl zpustošen a vyrabován, na vysokém učení se roztahují odpadlíci jako Jan z Příbrami, Křišťan z Prachatic anebo Jakoubek ze Stříbra, aby je Bůh zatratil."
"Máme tady," skočil mu do řeči kníže Kantner a vyhledal zrakem Reynevana, "jednoho studenta z Prahy. Scholarus accademiae pragensis, artium baccalaureus."
"V tom případě bych radil," zablýsklo se dominikánovi zlověstně v očích, "dávat na něho dobrý pozor. Nemám v úmyslu nikoho osočovat, nicméně hereze je jako černá smůla. Jako lejno! Pošpiní každého, kdo je nablízku!"
Reynevan rychle sklonil hlavu a cítil, jak mu planou uši a tváře zalévá ruměnec.
"Kdepak," zasmál se kníže. "Náš scholastik nemá s kacíři pranic společného. Pochází z dobrého rodu a v Praze studuje medicínu. Je to tak, Reinmare?"
"S dovolením, Milosti," polkl Reynevan sousto a promluvil, "již v Praze nestuduji. Na radu staršího bratra jsem Karolinum opustil v devatenáctém roce, brzy po defenes… Vždyť víte kdy. Nyní uvažuji, že budu ve studiích pokračovat v Krakově. Anebo v Lipsku, kam se v této době uchýlilo hodně pražských mistrů. Do Čech se nevrátím. Alespoň dokud trvají nepokoje."
"Nepokoje!" zvolal rozčilený dominikán, až mu z úst vyletělo sousto zelí a přistálo na škapulíři. "Tak tomu říkáte? Vy si nedovedete ani představit, co kacíři v Čechách provádějí, jaké hrůzy musí moje nešťastná země snášet. Kacíři, viklefité, valdenští, všichni satanovi spřeženci poštvali nejhorší lidskou spodinu, aby svou bezmyšlenkovitou zuřivost obrátila proti víře, proti církvi. V Čechách hoří kostely a kláštery, jsou vražděni služebníci Boží!"
"Hrůzostrašné noviny," potvrdil vikář Melichar Barfuss a olízl si mastné prsty, "se k nám donesly. Člověku se ani nechce věřit…"
"Musíte věřit!" křičel rozhorleně Jan Nejedlý. "Žádná z těch hrozných zvěstí není přehnaná!"
Z jeho korbele vystříklo pivo. Kněžna Anežka zvedla stehýnko a podvědomě se jím kryla jako štítem.
"Chcete nějaké příklady? Prosím! Masakry mnichů v Českém Brodě a v Pomuku, vražděni cisterciáků na Zbraslavi, na Velehradě a v Mnichově Hradišti, dominikánů v Písku, benediktinů v Kladrubech a Postoloprtech, premonstrátek v Chotěšově. Vyrabované a vypálené kláštery v Kolíně, Milevsku a Zlaté Koruně. Znesvěcené oltáře a obrazy světců v Břevnově a Vodňanech… A víte, co tropil Žižka, ten vzteklý pes, ten ďáblův zmetek a vtělený Antikrist? Mordoval v Chomutově i v Prachaticích, v Berouně dal upálit čtyřicet kněží, vyplenil kláštery ve Vilémově a na Sázavě, dopouštěl se svatokrádeží, zločinů a krveprolití horších než pohanský Turek. Ó Bože, zvedni svou trestající pravici proti nepřátelům víry a církve svaté!"
Ticho, v němž bylo slyšet pouze olešnickým kaplanem tiše drmolenou modlitbu, bylo přerušeno hlubokým a zvučným hlasem urostlého, osmahlého rytíře, čestného hosta knížete Konráda:
"Nic z toho se nemuselo stát."

"Cože?" zarazil se dominikán. "Co tím chceš naznačit, pane?"
"Tomu všemu bylo možno se vyhnout. Stačilo ušetřit Jana Husa, neupálit ho v Kostnici."
"Tys tam byl," přimhouřil oči dominikán. "Ano, vzpomínám si, tys již tehdy obhajoval toho prokletého kacíře, nesouhlasil s rozsudkem, protestoval u krále římského. Neměls pravdu tenkrát, už vůbec ji nemáš nyní. Hereze se rozrůstá jako koukol a Písmo nás učí, že plevel je nutno vypálit ohněm. Papežské buly…"
"Papežské buly cituj na koncilu," přerušil jej rázně osmahlý rytíř. "Zněly by hloupě v zájezdní krčmě. A v Kostnici jsem měl pravdu, mnichu, říkej si, co chceš. Lucemburk královským slovem a železným glejtem zaručil Husovi bezpečnost. Slovo a přísahu porušil, čest královskou i rytířskou poskvrnil. Tomu jsem nečinně přihlížet nemohl. A nechtěl."
"Rytířská přísaha," zavrčel Jan Nejedlý, "má býti skládána ve službě Boží, ať už přísahá knap anebo král. Ptám se, jakou službu Bohu by zbožný rytíř prokázal přísahou danou kacíři? Ty to nazýváš ctí? Já to nazývám hříchem."
"Rytířské slovo dávám vždy před tváří Boží. Proto je držím, i kdybych je dal Turkovi."
"Turkovi slovo dodržet můžeš, kacíři nikoliv."
"Pochopitelně," přisvědčil důležitě oficiál Kořbok. "Maur anebo Turčín setrvává v pohanství, poněvadž je divoký barbar. Nicméně může být osvícen a pokřtěn. Heretik a schismatik se však svévolně odvrátil od víry a církve, rouhá se Bohu, proto je mu stonásobně odpornější. V boji s kacířstvím je dovoleno všechno."
"Když jde o kacíře," obrátil k němu Kantnerův host opálenou tvář, "porušuje krakovský kanovník Jan Elgot s klidným svědomím zpovědní tajemství. Biskup Ondřej Laskař, jemuž sloužíš, doporučuje kněžím poznaňské diecéze totéž. Dovoleno je vskutku všechno."
"Neskrýváš své názory, pane," zaškaredil se Jan Nejedlý z Vysoké. "Proto ani já nehodlám skrývat svoje. Stojím si za tím, že Hus byl rouhač a kacíř a po právu skončil na hranici. Král římský, uherský a český se zachoval správně a zbožně, když slovo, které Husovi dal, nedodržel."
"A za to," doplnil suše osmahlý rytíř, "ho teď Češi tolik milují. Proto musel utíkat od Vyšehradu s českou korunou pod paží. Teď panuje Českému království, ale z Budína, protože na Hradčany ho jeho poddaní nepustí."
"Haníš krále Zikmunda," utrousil zlomyslně Melichar Barfuss. "A přesto mu sloužíš."
"Nicméně si dovoluji mít vlastní úsudek."
"Možná máš i jiný důvod, rytíři," zasyčel český dominikán. "Tys přece bojoval u Tannenberka proti špitálníkům Panny Marie na straně Poláků. Na straně Jagelly, krále neofyty, který se netají svou náklonností k českým kacířům. Jeho synovec Korybut se přece v Praze s jejich vůdci bratří a mnozí polští rytíři jim pomáhají vraždit katolíky a plenit kláštery. Jagello sice předstírá, že se to děje bez jeho souhlasu, sám se však nechystá vytáhnout se svým vojskem proti kacířům. Kdyby jim vyhlásil válku, kdyby se s králem Zikmundem smířil a spojil, rázem by bylo po husitech. Proč to křesťanský král Jagello neučiní?"
"No právě," usmál se opět osmahlý rytíř. "Proč asi?"
Konrád Kantner si nahlas odkašlal. Barfuss předstíral, že se zajímá jen o svou porci. Matěj Kořbok si přikousl spodní ret a zachmuřeně pokýval hlavou.
"Pravda je taková," přiznal neochotně, "že král římský nejednou prokázal, že není přítelem polské koruny. Jsem si jist, že každý Velkopolan by šel ochotně bránit víru. Ovšem pouze tehdy, pokud by Zikmund Lucemburský poskytl záruku, že ani křižáci, ani Braniboři nevpadnou na naše území, jakmile se naše vojska vypraví na jih. Jak ale máme věřit jeho zárukám, když spolu s našimi nepřáteli pikle kuje? Mám pravdu, kníže Konráde?"
"Ukončeme tuhle při," usmál se neupřímně Kantner. "Domnívám se, že zbytečně moc politikaříme. Zatímco planě tlacháme, stydne nám jídlo."
"Avšak o těchto věcech je nutno hovořit," protestoval Jan Nejedlý k radosti mladých rytířů, ke kterým se už dvě mísy dostaly takřka nedotčeny do řeči zabranými velmoži. Jejich radost však byla předčasná, poněvadž páni v čele stolu jim vzápětí předvedli, že mohou hovořit a jíst současně.
"Uvědomte si, panstvo," pokračoval bývalý převor od svatého Klementa, polykaje mezi řečí sousta zelí, "že ta viklefská nákaza nezůstane jenom v Čechách. Bude se šířit. Češi, dobře je znám, jsou schopni přijít i sem, stejně jako chodí na Moravu a do Rakous. Mohou zabušit na vaše dveře, pánové. Na dveře každého z vás, jak tady sedíte."
"Pah," ohrnul rty Kantner a lovil lžící z misky škvarky. "Tomu nevěřím."
"Ani já ne," sfoukl Matěj Kořbok z korbele pivní pěnu. "K nám do Poznaně to mají dost z ruky."
"Do Lubuše a Fürstenwalde," zahuhňal plnými ústy Melichar Barfuss,"je také z Tábora pořádně daleko. Nemám obavy."
"Tím spíše," ušklíbl se nehezky kníže, "že dříve nežli se někam vypraví, sami se dočkají návštěvníků. Zvláště teď, když ztratili toho Žižku. Soudím, že Čechům už brzy spadne hřebínek."
"Křížová výprava? Tvé Milosti je známo něco bližšího?"
"Nikoliv," odvětil Kantner s výrazem, kterým dával najevo pravý opak. "Jenom tak nahlas přemýšlím. Hospodský, pivo!"
Reynevan se vytratil na dvůr, zašel za chlévy a uchýlil se do křoví. Když si náležitě ulevil, vrátil se. Ale nezamířil hned zpátky do jizby, vyšel před vrata a dlouho se díval na silnici, která mizela v mlze. Ke své spokojenosti nikde nespatřil přijíždějící bratry ze Šterců.
Adéla, rozpomněl se náhle. Adéla už není v bezpečí u lhotských cisterciaček. Měl bych…
Měl bych. Ale bojím se. Toho, co mi mohou Štercové udělat. Toho, o čem všude a s podrobnostmi vyprávějí.
Vrátil se na dvůr. Překvapilo ho, když spatřil knížete Kantnera s Haugvicem, jak vycházejí zpoza chlévů. Čemu se divím, pomyslel si, do křoví za chlévy chodívají i knížata a senešalové. A to pěšky.
"Natáhni uši, Bielau," spustil bez okolků Kantner, umývaje si ruce ve vědru, které mu chvatně přinesla jedna z děveček. "Poslouchej, co ti povím. Nepojedeš se mnou do Vratislavi."

"Knížecí…"
"Zavři klapačku a neotevírej ji, dokud ti nedovolím. Dělám to pro tvé dobro, usmrkanče. Jsem si jist, že ve Vratislavi by tě můj bratr biskup vsadil do věže dříve než stačíš vyslovit benedictum nomen Jesu. Biskup Konrád se s cizoložníky nemazlí, nejspíše proto, hahaha, že nemá rád konkurenci. Vezmeš si toho koně, co jsem ti půjčil a pojedeš do Malé Olešnice, do komendy johanitů. Komturovi Dietmarovi de Alzey řekneš, že jsem tě poslal, abys u nich vykonal pokání. Budeš tam sedět tiše jako myška, dokud pro tebe nepošlu. Jasné? Musí to být jasné. Tenhle měšec si vezmi na cestu. Vím, že je malý. Chtěl jsem dát více, ale můj pokladník mi to rozmluvil. Občerstvení v téhle hospodě drobet ochudilo můj reprezentační fond."
"Uctivé díky," zahučel Reynevan, třebaže váha měšce přílišnou úctu nezasluhovala. "Děkuji, Milosti. Jenže peníze nejsou všechno."
"Šterců se neboj," skočil mu do řeči kníže. "U johanitů tě nenajdou a cestou k nim nebudeš sám. Stejným směrem, totiž na Moravu, má namířeno můj host, jistě jsi ho viděl u stolu. Souhlasil, že můžeš jet s ním. Po pravdě řečeno, ne hned, ale přesvědčil jsem ho. Chceš vědět jak?"
Reynevan horlivě zakýval hlavou.
"Řekl jsem mu, že tvůj otec bojoval a padl v družině mého bratra u Tannenberka. Můj host tam také byl. Jenže on říká: u Grunwaldu. Stál na opačné straně.
Tak tedy buď zdráv. A přestaň se kabonit, hochu, nemůžeš si na mě stěžovat. Dal jsem ti koně i trochu peněz. A postaral jsem se ti o bezpečnou cestu."
"Bezpečnou?" odvážil se namítnout Reynevan. "Knížecí Milosti, Šterců je šest. A já… S jediným rytířem? I když má zbrojnoše… Milosti… Vždyť je to jenom jeden rytíř!"
Rudiger Haugvic nahlas vyprskl, Konrád Kantner neskrýval pobavení:
"Ty jsi ale osel, Bielau. Prý učený bakalář a takového slavného člověka nepoznáš. Postavit se šesti protivníkům, zabedněný troupe, je pro toho rytíře dětinskou zábavou."
Vida, že Reynevan stále nechápe, vysvětlil:
"Je to Záviš Černý z Garbova."

Kapitola čtvrtá

v níž Reynevan a Záviš Černý z Garbova spolu rozmlouvají na březské cestě. Poté Reynevan vyléčí Záviše ze střevní plynatosti, za což se mu Záviš odvděčí cennými poučeními z nejnovějších dějin.

Rytíř Záviš Černý z Garbova pozdržel koně, aby mohl zůstal o něco pozadu, nadzvedl se v sedle a dlouze pšoukl. Úlevně vydechl, opřel se oběma rukama o oblouk sedla a pšoukl ještě jednou.
"To je tím zelím," vysvětlil, když se za malou chvilku připojil k Reynevanovi. "V mém věku už nemůžu hltat tolik dušeného zelí. U kostí svatého Stanislava! Když jsem býval mladší, mohl jsem se přecpat k prasknutí. Čímkoliv, třebas i tím zpropadeným zelím, hlavně když v něm bylo dost kmínu. A dneska, cholera jasná, ledva ždibec ochutnám, začne mě nadouvat, div mně to teřich neroztrhá. Stáří, chlapče, stojí za hovno."
Závišův kůň, mohutný vraný hřebec, zafrkal jakoby na souhlas. Vraníka kryl černý kropíř ozdobený Sulimou – rytířovým erbem. Reynevan si v duchu spílal nedovtipů, že proslulého válečníka ihned neidentifikoval podle jeho znaku – v polské heraldice přece zcela ojedinělého.
"Cože jsi tak zamlklý?" zajímal se Záviš. "Jedeme spolu takovou dobu a tys utrousil s bídou deset slov. Máš něco proti mně? Jde o Grunwald, že? Víš co, chlapče, mohl bych tě přesvědčovat, že jsem v žádném případě nemohl mít nic společného se smrtí tvého otce. Mohl bych tě ujišťovat, že jsem se s ním nemohl střetnout v boji, protože krakovská korouhev byla ve středu polsko-litevského vojska, kdežto slezská korouhev Konráda Bílého na křižáckém levém křídle. Jenomže by to byla lež. Tenkrát v den Rozeslání apoštolů jsem zabil mnoho mužů. Byla to valná bitva, učiněná řež. V takovém zmatku se člověk neohlíží napravo nalevo. Tak už to v bitvách chodí."
"Otec," odkašlal si Reynevan, "nosil na štítě…"
"Nepamatuji se na erby," přerušil ho ostře Sulimský. "V boji muže proti muži nemají žádný význam. Důležité je to, kam je obrácen hlavou kůň. Jestli proti mně, sekám, i kdyby měl jezdec na štítě samotnou Bohorodičku. A když se prach smísí s krví, skrze to lepkavé červené bláto na štítech stejně nic nerozeznáš. Řekl jsem, že u Grunwaldu byla bitva. Největší bitva, jakou jsem v životě zažil. Na tom skončeme. Nechovej ke mně zášť."
"Nechovám."
Záviš opět zadržel koně, zdvihl se v sedle a prdl. Z vrbiček podél cesty vylétly vyplašené kavky. Doprovod rytíře z Garbova, tvořený prošedivělým zbrojnošem a čtyřmi knechty, se obezřetně držel kus za nimi. Jak zbrojnoš, tak pacholci jeli na pěkných koních a byli čistě oděni a řádně vystrojeni, jak se slušelo na sloužící člověka, jenž býval krušvickým starostou a spišským místodržitelem a jemuž prý náleželo třicet vsí. Závišovi muži ovšem nebyli nějací panští lokajové, naopak, na první pohled vypadali na zkušené bijce, kteří svoje zbraně dozajista nenosili na parádu.
"Dobře, nechováš," připustil Záviš. "Tak proč pořád mlčíš jako zařezaný?"
"Poněvadž se mi zdá," rozhodl se Reynevan pro otevřenost, "že ty cítíš nevraživost vůči mně. A tuším proč."
Záviš Černý se otočil v sedle a dlouze se na něj zadíval.
"Jářku," poznamenal po chvíli, "jak žalostným hláskem to promluvila ukřivděná nevinnost. Věz tedy, synku, že šoustat cizí manželky považuji za hanebnost, která si právem zaslouží trest. V mých očích nejsi o nic lepší než zloděj, co vykrádá kurníky sousedů anebo v tlačenici odřezává měšce. Dareba, který využil příležitosti, aby si přisvojil, co mu nepatří."

Reynevan mlčel.
"Před věky panoval v Polsku obyčej," pokračoval Záviš, "že polapeného svůdce cizích žen odvedli na most a železným hřebíkem mu přibili šourek k zábradlí. Pak vedle provinilce položili nabroušený nůž. Prý, chceš-li na svobodu, odřízni se."
Reynevan stále nepromluvil.
"Už se nepřibíjí," povzdechl si zklamaně rytíř. "Škoda. Moje paní Barbora rozhodně není do větru, ale když si pomyslím, že by její slabé chvilky mohl zneužít nějaký krakovský frejíř. Někdo jako ty… Ach, co k tomu dodat."
Ticho, které na nějakou dobu zavládlo, přerušilo opět rytířem snězené zelí.
"Uuuf," zafuněl Záviš a zadíval se do nebe. "Věz však, chlapče, že tě neodsuzuji. Ať hodí kamenem pouze ten, kdo sám jest bez hříchu. Více se o tom nebudeme bavit."
"Láska je veliká věc a zjevuje se v různých podobách," ozval se Reynevan poněkud dotčeně. "Kdo při poslechu písní a romancí odsuzuje Tristana a Isoldu, Lancelota a Gueneveru anebo trubadúra Guilhelma de Cabestaing a Markétu z Rousillonu. Mne a Adélu svazuje stejně upřímný a horoucí cit, přesto se proti nám všichni spikli…"
"Je-li tvůj cit tak silný," předstíral Záviš údiv, "proč nejsi u své milované? Pročpak fugas chrustas jako přistižený zlodějíček? Tristan, aby se mohl přiblížit k Isoldě, použil lest, přestrojil se, pokud mě neklame paměť, za špinavého žebráka. Lancelot zase, aby vysvobodil svou Gueneveru, samojediný udeřil na všechny rytíře Kulatého stolu."
"Není to tak prosté," zrudl Reynevan. "Co jí bude platné, když se nechám chytit a zabít? O sobě nemluvě. Ale nějaký způsob najdu, neměj péči. Třeba v přestrojení jako vzpomínaný Tristan. Láska vždy zvítězí. Amor vincit omnia."
Záviš se zvedl a prdl. Nedalo se odhadnout, zda to byl komentář anebo jen zelí.
"Tahle disputace přinesla aspoň jeden užitek," konstatoval. "Pěkně jsme se rozpovídali. Už jsem se nudil, když jsme jeli jako na pohřeb. Promluvme si ještě, mladý pane Slezáku, je mi jedno, o čem."
"Proč jedeš tudy, pane Záviši," změnil Reynevan promptně námět rozhovoru. "Není z Krakova na Moravu blíže přes Ratiboř? A přes Opavsko?"
"Nejspíš je," připustil Záviš. "Ale přiznám se, že nesnáším Ratibořské. Nedávno zesnulý kníže Jan, Bůh se smiluj nad jeho duší, byl mrzký a záludný čubčí syn. Poslal vrahy na Přemka, syna těšínského knížete Nosáka. Já jsem Nosáka dobře znal a s Přemkem se přátelil. Proto jsem se Ratiboři vyhnul. Povídá se, že Janův syn Mikuláš se v ničemnosti otci přinejmenším vyrovná. Navíc jsem měl v Olešnici poslání, nesl jsem Kantnerovi zprávu od krále Jagella. A hlavně jsem se doslechl, že cesta přes Dolní Slezsko poskytuje nepřeberné možnosti zábavy a povyražení. Připadá mi ale, že ty pověsti byly silně nadsazené."
"Ha!" domyslel se bystře Reynevan. "Proto tedy jedeš v plné zbroji. Na bojovém oři. Vyhledáváš bitku, uhodl jsem?"
"Uhodls," potvrdil nevzrušeně Záviš Černý, "všichni bájili, že se to tady hemží loupeživými rytíři."
"Na této zemské stezce ne. Tady je bezpečno. Vždyť vidíš, kolik zde cestuje lidí."
Skutečně, na nedostatek společnosti si nemohli stěžovat, sami sice nedohonili nikoho a nikdo je nepředběhl, zato v protějším směru, z Břehu do Olešnice, panoval živý ruch. Minuli několik těžkých kupeckých povozů, zanechávajících v cestě hluboké koleje a doprovázených ozbrojenci vesměs značně zločineckého vzezření. Minuli pěší průvod ukoptěných smolařů, za nimiž se linul štiplavý pach dehtu. Minuli na koních jedoucí křižovníky s hvězdou i mladičkého johanitu s tváří cherubína, poháněče vedoucí voly a pětici podezřele vyhlížejících obejdů, kteří, třebaže se uctivě zeptali na cestu do Čenstochové, Reynevana nepřesvědčili, že jsou zbožní kajícníci, chystající se navštívit proslulé poutní místo. Minuli na žebříňáků jedoucí partu vagantů, zpívajících veselými, opilými hlasy In cratere meo – píseň složenou na slova Huga z Orléans.
A právě teď proti nim jel rytíř s mladou ženou a malým doprovodem. Rytíř byl v okázalé bavorské zbroji a dvouocasý lev na jeho tarči ukazoval na jeho příslušnost k významnému rodu Unruhů. Bylo jasné, že rytíř okamžitě poznal Závišův erb, pozdravil úklonou, ovšem tak hrdou, aby bylo na první pohled zřejmé, že Unruhové nejsou o nic horší než Sulimští. Rytířova společnice jela na pěkné hnědé klisně po dámském způsobu, jak jen jí dovolovaly úzké fialové šaty, a kupodivu s nepokrytou hlavou, větřík jí čechral plavé vlasy. Projíždějíc kolem nich, zvedla žena hlavu, roztomile se usmála a obdařila okounějícího Reynevana pohledem tak zeleným a výmluvným, až jinocha polilo horko.
"Jářku, chlapče," podotkl po chvíli Záviš, "ty nezemřeš přirozenou smrtí."
A prdl. Silou bombardy střední ráže.
"Abych ti, pane Záviši, dokázal," řekl Reynevan, "že se na tebe pro tvé výčitky a potměšilosti nehněvám, vyléčím tě z tvého ujímání."
"Rád bych věděl jak."
"Uvidíš. Jen co potkáme nějakého pastýře."
Pastýře zahlédli jako na zavolanou, ale jakmile chudák spatřil, že k němu z cesty sjíždějí ozbrojení jezdci, dal se na panický útěk. Doběhl na kraj pastviny a zmizel v houští. Zůstaly jen bečící ovce.
"Špatná taktika," vytýkal sám sobě starý válečník. "Měli jsme ho vzít obchvatem a odříznout mu únikovou cestu. V lese ho nechytíme. A podle toho, jak upaloval, je už nejspíše za Odrou."
"Nebo za Nisou," doplnil vtipně a se znalostí zeměpisu Vojtěch, rytířův zbrojnoš.
Reynevan si jejich žertování nevšímal. Sesedl a jistým krokem zamířil k pastýřské chýši. Vstoupil dovnitř a v další chvíli z ní vyšel s velkým svazkem sušených bylin.
"Nepotřeboval jsem pastýře," vysvětlil, "nýbrž tohle. Teď mi schází už jenom vroucí voda. Nějaký hrnec se u vás, doufám, najde?"
"Všechno," odtušil nedůtklivě Vojtěch, "se u nás najde."
"Jestli máme vařit," pohlédl Záviš na oblohu, "musíme si najít tábořiště. Ale pořádné, schyluje se k večeru."
*

Záviš Černý se pohodlně opřel o sedlo pokryté beraním kožichem, nahlédl do prázdného hrnku a přičichl.
"Chutná to jako sluncem ohřátá voda z hradního příkopu a smrdí kočičinou," ohodnotil bylinkový odvar. "Ale pomáhá to, pro Kristovy rány, pomáhá. Už po prvním hrnku, když jsem dostal proháněčku, se mně ulevilo a teď už jsem docela v pořádku. Moje uznání, Reinmare. Připouštím, že nadaný mladík se na universitě může naučit i užitečnější věci než chlastat, smilnit a sprostě nadávat."
"Trocha znalostí o léčivých bylinách, nic více," prohlásil skromně Reynevan. "To, co ti skutečně pomohlo, pane Záviši, bylo sejmutí zbroje a odpočinek v poloze pohodlnější nežli na koňském hřbetě."
"Já své možnosti znám," namítl rytíř. "Vím, jak dlouho vydržím v sedle a ve zbroji. Abys věděl, častokrát jedu v noci, jenom s lucernou anebo s pochodní. Urychlí to cestování a navíc takoví, kteří se mě zaleknou za denního světla, často si dodají odvahy v noční tmě – a postarají se mi o zábavu, cha cha. Ale když tvrdíš, že v okolí je bezpečno, proč unavovat koně. Poseďme u ohně, poklábosme. Vždyť to je také zábava. Možná ne tak dobrá jako porubat pár raubritterů, ale…"
Plamen vysoko vyšlehl a projasnil noc. Zaprskal a zavoněl tuk, kapající z plátků slaniny, které pacholci opékali nad ohněm. Závišovi muži zachovávali mlčení a náležitý odstup, avšak z jejich očí Reynevan vyčetl vděčnost. Pochopil, že čeleď v žádném případě nesdílela pánovu zálibu cestovat v noci s lucernou či pochodní.
Na nebi nad lesem zářily hvězdy. Noc byla chladná.
"Tááák," masíroval si Záviš dlaněmi břicho. "Zabralo to, panečku, zabralo. Rychleji a účinněji než doporučované modlitby ke svatému Erasmovi, jenž má pomáhat při střevních obtížích. Jaká to byla bylina, jaká čarovná mandragora? A jak tě napadlo hledat ji v pastýřské chajdě?"
"Po svatém Jánu," vysvětloval Reynevan, rád, že se rnůže pochlubit, "sbírají pastýři všemožné býlí. Vyznají se v tom. Svazek natrhaných rostlin si nejprve uvážou na hyrkavici – tak se v Čechách říká pastýřské holi. Později byliny suší v salaši. Vaří z nich odvary, kterými…"
"Napájejí stádo," vpadl mu do řeči Sulimský. "Kurýrovals mě jako nadmutou krávu, což? Ale když to pomohlo…"
"Nepohoršuj se, pane Záviši. Lidová moudrost je hluboká. Nezavrhoval ji žádný z velkých mediků a alchymistů, ani Plinius, ani Galén, ani učení Arabové, ani Gerbert z Aurillaku, ani Albertus Magnus. Lékařská nauka vděčí za mnohé prostému lidu. Zejména pastýřům, neb ti mají blízko k přírodě a vědí hodně o její léčebné síle. I o jiných silách."
"Vskutku?"
"Vskutku," potvrdil Reynevan a přisunul se blíže k ohni. "Nevěřil bys, pane Záviši, kolik síly skrývá ten suchý věchet z pastýřské chýše. Pohleď: heřmánek, skromný, leč zázračný, zde je chudobka a sporýš a třezalka. Těmto dalším bylinkám se u vás v Polsku říká: ukvap, baršč a arciděhel. Někteří nafoukaní medici ani netuší, jak jsou účinné. A tohle jsou bobule svatého Vendelína, tohle zase zelina svatého Linharta, pokud to nevíš, tihle dva svatí jsou patroni pastevců. Když se tyhle byliny dávají stádu, je třeba modlit se k řečeným světcům."
"To, cos mumlal nad kotlíkem, nebyly žádné modlitby."
"Nebyly," odkašlal si Reynevan. "Lidová moudrost…"
"Ta tvoje moudrost čpí hranicí," řekl vážně Sulimský. "Na tvém místě bych si dával pozor, koho léčím a s kým o tom hovořím. A v čí přítomnosti vzpomínám Gerberta z Aurillaku. I já, prostý rytíř, jsem o těch věcech ledacos zaslechl. Buď opatrný, Reinmare."
"Budu."
"Já si myslím," zapojil se do rozhovoru zbrojnoš Vojtěch, který opodál čistil a natíral tukem řemeny koňského postroje, "že jestli nějaké čáry jsou, je lepší o nich něco vědět, než nevědět zhola nic. Myslím…"
Zarazil se, když zachytil Závišův výhružný pohled.
"A já si zase myslím," řekl úsečně rytíř z Garbova, "že všechno zlo tohoto světa pochází z myšlení. Zvláště když se myslet pokoušejí lidé, kteří k tomu nemají žádné předpoklady."
Vojtěch se zahanbeně sklonil nad postrojem. Reynevan chvíli vyčkával, než se odhodlal opět promluvit:
"Pane Záviši?"
"Mhm?"
"V hospodě, při sporu s tím dominikánem jsi neskrýval… No… Že straníš českým husitům. Tedy spíše jim, než jejich protivníkům."
"Podle tebe to ze mne hned dělá kacíře?"
"Tak jsem to nemyslel," hájil se Reynevan. "Jenom by mě zajímalo…"
"Co by tě zajímalo?"
"Jak to bylo… Jak to bylo ve dvaadvacátém roce u Německého Brodu? Když jsi padl do českého zajetí. Už se o tom tradují hotové legendy…"
"Vážně? Jaké?"
"Takové, že útěk ti připadal zbabělý a válčit jsi nemohl, když jsi byl posel."
"Tak se to říká?"
"Tak. A ještě, že… že král Zikmund tě tam nechal. A sám zbaběle uprchl."
Záviš chvíli mlčel.
"A ty," ozval se po chvíli, "bys chtěl vědět, jak to bylo doopravdy, co?"
"Pokud ti to nevadí…"
"Proč by mi to mělo vadit? Při vyprávění čas příjemněji utíká."
Vzdor tomu, co prohlásil, se rytíř z Garbova opět pohroužil v mlčení, pohrávaje si s prázdným hrnkem. Reynevan si nebyl jist, zda Záviš čeká na jeho otázky, nicméně nespěchal s vyptáváním. Jeho zdrženlivost se vyplatila.
"Vezmu to od začátku," rozpovídal se konečně Záviš. "Toho času mne král polský vyslal ke králi římskému s delikátním

posláním… Šlo o jeho sňatek s královnou Žofií, Zikmundovou švagrovou, vdovou po českém králi Václavovi. Nic z toho nebylo, jak zajisté víš, Jagello si nakonec vzal Soňku Holšanskou, ale tehdy ještě zvažoval i jiné možnosti. Nařídil mi, abych s Lucemburkem dohodí, co je zapotřebí – hlavně věno. Tak jsem jel.
Ale ne do Prešpurku, ani do Budína, nýbrž na Moravu, odkud se Zikmund zrovna chystal na svoje odbojné poddané s úmyslem dobýt Prahu a vykořenit husitské kacířství v Čechách. Na svatého Martina, když jsem dorazil, byla křížová výprava připravena. Pravda, Zikmundova zbrojná moc byla poněkud oslabena, poněvadž lužické houfce landfojta Rumpolda se vracely domů, když předtím zpustošily okolí Chrudimi. Domů mělo namířeno také slezské vojsko, v němž byl rovněž náš nedávný hostitel Konrád Kantner. Na Prahu se ale s králem chystalo rytířstvo Albrechta Rakouského a vojsko olomouckého biskupa. No a samotných uherských jezdců měl Lucemburk více než deset tisíc…"
Záviš se na chvíli zahleděl do praskajícího ohně.
"Chtě nechtě," pokračoval, "jsem musel zůstat se Zikmundem. Abych mohl pokračovat v jednání, doprovázel jsem ho na výpravě. A stal se tak svědkem všelijakých věcí. Například dobytí města Poličky a krveprolití, které po něm následovalo."
Pacholci seděli nehybně, kdo ví, možná už spali. Záviš vyprávěl hlasem tichým a jednotvárným. Uspávajícím. Zvláště někoho, kdo už tu historii určitě slyšel. Anebo se událostí, o nichž byla řeč, osobně účastnil.
"Od Poličky táhl Zikmund ke Kutné Hoře. Žižka mu zastoupil cestu, odrazil několik útoků uherské jízdy, ale když se dověděl, že se Hora vzdala, ustoupil. Královští triumfálně vstoupili do města. Vždyť porazili samotného Žižku, obávaný hejtman se před nimi dal na útěk! Tehdy Lucemburk udělal neodpustitelnou chybu, i když jsem mu to rozmlouval já i Filip Scollari…"
"Pippo Spano? Ten věhlasný florentský kondotiér?"
"Nepřerušuj mě, chlapče. Král Zikmund byl přesvědčen, že se Češi po panickém úprku zastavili až v Praze. A tak navzdory mým a Pippovým radám dovolil svým Uhrům, aby se rozjeli do okolí, prý aby si našli zimoviště, protože nastaly tuhé mrazy. Maďaři a Kumáni se rozptýlili po kraji a slavili vánoční svátky loupením, znásilňováním, vypalováním osad a mordováním všech, které pokládali za kacíře anebo přívržence kacířů. To značí každého, kdo se jim dostal do rukou.
Za nocí bylo nebe rudé od požárů, ve dne stoupaly k obloze sloupy kouře. Král zatím ve městě slavil, hodoval, soudil a popravoval A tehdy, bylo to na Tři krále, přišla zpráva: Žižka jde! Žižka neuprchl, jen přechodně vyklidil pole, aby měl čas přeskupit a posílit svoje vojsko – a teď jde na Kutnou Horu se vší brannou mocí Prahy a Tábora, už je v Nebovidech, už je v Kaňku! A víš, co se stalo? Co udělali chrabří křižáci, jakmile se tu novinu doslechli? Když zjistili, že armáda je rozptýlená po vsích, vzali nohy na ramena, nechávajíce za sebou všechnu výstroj, výzbroj, dokonce i kořist, jenom aby si zachránili holé životy. Na rozloučenou ještě zapálili město. Jen Pippo Spano na chvíli ovládl paniku a hotovil se k obraně mezi Kutnou Horou a Německým Brodem.
Mráz povolil, bylo zamračeno, pošmourno, mokro. Tehdy jsme z dálky uslyšeli… A pak uviděli… Chlapče, něco takového jsem neslyšel a neviděl nikdy dříve – a to jsem slyšel a viděl leccos. Šli na nás ti táborité a pražané, šli a nesli korouhve a monstrance, šli ve vyrovnaných šicích a jejich zpěv burácel jako hromobití. S nimi jely ty jejich proslavené vozy a ježily se namířenými píšťalami a hákovnicemi.
A na vlastní oči jsem spatřil domýšlivé německé heldy, pyšné rakouské těžkooděnce, divoké uherské jezdce, moravské a lužické šlechtice, Spanovy žoldnéře, jak se všichni jako jeden muž vrhli na útěk. Ano, slyšíš dobře, dříve než se husité přiblížili na dostřel, královská armáda zděšeně prchala k Německému Brodu. Pasovaní rytíři křičeli strachy a navzájem se odstrkovali a poráželi, jak utíkali před pražskými ševci a provazníky, před venkovskými sedláky, kteří jim ještě před pár dny byli k smíchu. Utíkali v takové panice, že odhazovali zbraně jimiž bylo tak snadné během celé předchozí kruciáty pobíjet bezbranné. Utíkali, chlapče, před mýma udivenýma očima jako zbabělci, jako ustrašení zajíci. Jako kdyby se polekali… Víš čeho? Pravdy. Hesla VERITAS VINCIT vyšitého na husitských korouhvích.
Většině Uhrů a železných pánů se podařilo uniknout na druhý břeh Sázavy. Potom se led prolomil. Radím ti, chlapče, jestli budeš někdy nucen jít v zimě do války, za žádnou cenu nevstupuj v brnění na led."
Reynevan sám sobě přislíbil, že to neudělá. Sulimský nabral dech a pokračoval:
"Jak jsem řekl, rytířstvo ztratilo čest, ale zachránilo si kůži. Většinou. Avšak pěšáky, stovky sudličníků a střelců, vojáky z Moravy a Rakous i městskou hotovost z Olomouce husité dostihli a bili. Bili strašně, od osady Habrů až k podhradí Německého Brodu. Sníh byl rudý celé dvě míle."
"A ty? Jak…"
"Neutekl jsem s královskými, neutekl jsem ani s Pippem Spanem a Janem z Hardeka, a ti, komu čest, tomu čest, ustoupili jako jedni posledních a nikoli bez boje. Já rovněž, ať už se povídá, co chce, jsem se bil. A tvrdě. Posel neposel, neměl jsem na vybranou. Nebyl jsem v poli sám, měl jsem po boku pár Poláků a přidali se k nám nějací Moravané, kterým se nechtělo utíkat, a zvláště ne přes ledovou vodu. Bili jsme se… Ale nec Hercules…"
Pacholci, jak se ukázalo, nespali. Znenadání jeden vyskočil, jako by ho uštkla zmije, druhý zdušeně vykřikl, třetí skřípl tesákem taženým z pochvy. Vojtěch zvedl kuši. Jejich pán je ostrým hlasem zarazil.

Ze tmy něco vyšlo.
V první chvíli to vypadalo jako část temnoty, její útržek ještě temnější než okolí. Když plamen vyšlehl výše, zůstal ten útržek nadále černý jako saze, ale na pozadí noci získal obrysy. A tvar. Tvar neveliké, sukovité postavy, ani ptáka s načepýřeným peřím, ani zvířete s naježenou srstí. Jediné, co se na podivném stvoření dalo rozeznat, byly vzpřímené špičaté uši.
Vojtěch pomalu, nespouštěje z tvora oči, odložil samostříl. Jeden z pacholků se šeptem dovolával pomoci svaté Kunhuty, ale i jeho utišilo Závišovo odměřené, leč rozhodné gesto.

"Buď vítán, noční návštěvníku," pozdravil se záviděníhodným klidem rytíř. "Usedni bez obav k našemu ohništi."
Stvoření pohnulo ušatou černou hlavou. Reynevan zachytil záblesk velkých očí, zahlédl v nich červený odraz jejich táborového ohně.
"Usedni bez obav," zopakoval Záviš vlídným a zároveň pevným tónem. "Neboj se, nikdo z nás ti neublíží."
"Nebojím se," odvětil chraptivě tvor a zvedl paži. Reynevan chtěl uskočit, ale úlekem se nemohl ani hnout. S údivem si uvědomil, že černý dráp ukazuje na znak na Závišově štítě. Potom tvor ukázal na kotlík s bylinkovým odvarem.
"Sulima a bylinkář," zachroptěl tvor. "Čest a vědění. Proč bych se tedy bál? Nebojím se. Mé jméno je Hans Mein Igel."
"Vítám tě, Hansi. Máš hlad? Máš žízeň?"
"Ne. Přišel jsem jenom posedět. Poslouchat. Slyšel jsem rozhovor; chci poslouchat."
"Buď naším hostem."
Tvor přisedl k ohništi, zježil srst a znehybněl.
"Tak," pokračoval nevzrušeně Záviš, "kde jsem přestal?"
"Skončils…" polkl naprázdno Reynevan, aby se mu vrátila řeč. "Nec Hercules."
"Přesně tak," zachroptěl Hans Mein Igel.
"Ano, tak to bylo," potvrdil Sulimský. "Přemohli nás. Bylo jich hodně, těch husitů. A to jsme měli setsakramentské štěstí, že proti nám stála kališnická jízda, protože táborští cepníci neznají slova jako ‚pardon' anebo ‚výkupné'. Když mě konečně strhli ze sedla, jeden z těch, co zůstali se mnou, možná Mertvič anebo Rarovský, stačil vykřiknout, kdo jsem. A že jsem byl u Grunwaldu. S Janem Žižkou z Trocnova a Janem Sokolem z Lamberka."
Reynevan vydechl obdivem, když uslyšel ta slavná jména. Záviš se odmlčel.
"Zbytek," dokončil posléze, "už znáte. Od pověstí se moc neliší."
Reinmar a Hans Mein Igel zamyšleně pokyvovali hlavami. Trvalo dlouho, než rytíř znovu promluvil:
"Teď mi připadá, že jsem si na stará kolena vykoledoval církevní klatbu. Když mě totiž vykoupili ze zajetí a vrátil jsem se do Krakova, všechno, co jsem viděl na Tři krále v Kutné Hoře, co jsem viděl o dva dny později u Německého Brodu a dalšího jitra po dobytí města, zkrátka úplně všechno jsem po pravdě vypověděl králi Vladislavovi. Neradil jsem mu, nevnucoval mu svoje úvahy a názory, neukvapoval se v soudech a odsudcích. Jen jsem vyprávěl. A on, mazaný starý Litvín, naslouchal. Už věděl. A nikdy, to mi věř, chlapče, i kdyby papež sebevíce ronil slzy nad ohroženou vírou, i kdyby římský král sebevíce zuřil a vyhrožoval, mazaný starý Litvín nepošle polské a litevské rytířstvo do Čech. Vůbec ne z hněvu na Lucemburka, že v naší při s řádem teutonských rytířů rozhodl ve prospěch řádu ani pro jeho politiku zaměřenou proti našemu království, nýbrž kvůli mému vyprávění. Kvůli náležitému závěru, který z něj vyvodil, že polského a litevského rytířstva je potřeba proti křižákům, že by bylo hloupé, zbytečné a nebezpečné nechat je utopit v Sázavě, Vltavě anebo Labi. Jagello se po vyslechnutí mého vyprávění co živ bude nepřipojí k žádné kruciátě proti husitům. Mým přičiněním. Proto teď jedu za Dunaj proti Turkům, dříve než budu exkomunikován."
"Žertuješ," zajíkl se Reynevan. "Ty, pane… Exkomunikován? Takový rytíř, hrdina… Jistě žertuješ."
"Jistě," přisvědčil trpce Záviš. "Žertuji. Ale obavy mám."
Nějaký čas mlčeli. Jen v temnotě neklidně frkali koně.
"Vypadá to," uvážil Reynevan, "na konec rytířstva. A rytířství. Pěchota ukázněná a sevřená rameno k rameni, nejenže odolá těžkooděným jezdcům, ale dokáže je i porazit. Skotové u Bannockburnu, Vlámové u Courtrai, Švýcaři u Sempachu a Morgartenu, Angličané u Azincourtu, Češi u Vítkova a Vyšehradu, u Sudoměře, u Německého Brodu… Možná je to konec jedné epochy? Možná končí věk rytířstva?"
"Válka bez rytířstva a rytířství," odtušil pomalu Záviš Černý, "se musí postupně změnit v bezduché zabíjení. A nakonec v masakr. Něčeho takového bych se nemohl účastnit. Ale ještě potrvá, než k tomu dojde, nevěřím, že bych se toho dožil. Mezi námi, ani bych se toho dožít nechtěl."
Opět bylo dlouho ticho. Oheň dohasínal, polena se zbarvila do ruda, jen čas od času z nich vyšlehly modravé plamínky. Některý z pacholků tlumeně chrápal. Záviš si třel dlaní čelo. Hans Mein Igel, černý jako útržek tmy, pohyboval špičatýma ušima. Když se v jeho očích již poněkolikáté zaleskla záře ohně, Reynevan si uvědomil, že tvor ho pozoruje.
"Láska," promluvil Hans Mein Igel, "nejedno má jméno. A tobě, mladý bylinkáři, právě ona určí osud. Láska ti zachrání život a ty to ani nepoznáš. Protože Bohyně má mnoho jmen. A mnoho tváří."
Reynevan ohromeně mlčel. Místo něho se ozval Záviš.
"Vida," poznamenal. "Věštba. Jako každá věštba je špatně srozumitelná, jako každá se hodí ke všemu a současně k ničemu. Bez urážky, pane Hansi. A co pro mne? Jakou věštbu máš pro mne?"
Hans Mein Igel zastříhal ušima.
"Nad velikou řekou," řekl svým chraptivým hlasem, "stojí na skále hrad. Nazývá se Holubí Hrad. Pod ním teče voda. Zlé místo. Nejezdi tam, Sulimo. Zlé místo pro tebe, ten Holubí Hrad. Nejezdi tam, vrať se domů."
Záviš nepromluvil a bylo vidět, že se pohroužil do svých myšlenek. Mlčel tak dlouho, až Reynevan usoudil, že slova podivného nočního hosta přejde rytíř mlčením. Mýlil se.
"Já," přerušil konečně tísni ve ticho Záviš, "jsem člověkem meče železného. Já vím, co mne čeká, znám svůj osud. Znám ho už bezmála čtyřicet let, od chvíle, kdy jsem poprvé vzal do ruky meč. Ale teď se už neohlédnu. Nebudu se dívat, co jsem nechal za zády: hundsfeldy, hroby, královské zrady, podlost, malověrnost a bezbožnost ducha. Nevrátím se ze zvolené cesty, pane Hansi Mein Igeli."
Hans Mein Igel neřekl ani slovo, jen jeho velké oči se leskly v přítmí.
"Ale stejně," přetřel si Záviš Černý čelo, "bych dal přednost tomu, abys mně, stejně jako Reinmarovi, věštil lásku, a ne smrt."
"Já také," řekl Hans Mein Igel. "Také bych tomu dal přednost. Buďte zdrávi."

Tvor se náhle zvětšil, mocně zježil srst. A zmizel. Rozplynul se v temnotách, z nichž se prve vynořil.
*
Koně frkali a dusali ve tmě. Pacholci hlasitě chrápali. Nebe zesvětlelo, nad vrcholky stromů bledly hvězdy.
"Neuvěřitelné," zakroutil hlavou Reynevan. "Neuvěřitelné."
Z dřímoty vytržený Sulimský sebou trhl a zvedl hlavu.
"Co je neuvěřitelné?"
"Ten… Hans Mein Igel. Víš, pane Záviši, že… Musím přiznat… Máš můj obdiv…"
"Proč?"
"Když vystoupil ze tmy, ani ses nehnul. Ani hlas se ti nezachvěl. A když jsi s ním mluvil… Vždyť to byl… Noční tvor. Cizí. Nečlověk…"
Záviš Černý z Garbova se na něho dlouho díval.
"Znám mnoho lidí," řekl nakonec nezvykle vážným hlasem. "Velmi mnoho lidí, kteří jsou pro mne více cizí."
*
Jitro bylo mlhavé a vlhké, krůpěje rosy tížily pavoučí sítě. Les byl tichý, však hrozivý jako spící nestvůra. Koně se brodili přízemní mlhou, frkali a pohazovali hlavami.
Na rozcestí za lesem stál kamenný kříž, jedna ze zde ve Slezsku početných připomínek zločinu. A opožděné kajícnosti.
"Tady se rozloučíme," rozhodl Reynevan.
Sulimský na něho pohlédl, ale neřekl ani slovo.
"Tady se rozloučíme," zopakoval mladík. "Stejně jako ty se nebudu ohlížet na hundsfeldy. Stejně jako tobě se též mně příčí podlost a malověrnost. Vracím se k Adéle. Protože… Ne kvůli tomu, co říkal ten Hans…Mé místo je u ní. Nebudu utíkat jako zbabělec, jako zloděj. Postavím se tomu, čemu se budu muset postavit. Stejně jako ty u Německého Brodu. Šťastnou cestu, šlechetný pane Záviši."
"Šťastnou cestu, Reinmare z Bělavy. Dávej na sebe pozor."
"Ty také. Kdo ví, snad se ještě setkáme."
Záviš Černý z Garbova se na něho opět tak dlouho díval.
"Nesoudím," řekl nakonec.

Kapitola pátá
v níž Reynevan zprvu na vlastní kůži zkusí, jak se cítí vlk lapený do pasti. Posléze potká Nicolettu Zlatovlasou. A nakonec odpluje s proudem řeky.
Na rozcestí za lesem stál kamenný kříž. Jedna ze zde ve Slezsku početných připomínek zločinu. A opožděné kajícnosti. Ramena kříže byla ukončena do tvaru jetelových lístků. Na jeho podstavci byla vytesána sekera – nástroj, jímž kajícník poslal na onen svět nějakého svého bližního. Popřípadě více bližních.
Reynevan si jej prohlédl a zaklel. Byl to tentýž kříž, u něhož se před dobrými třemi hodinami rozloučil se Závišem. Zavinila to mlha, která se od rána válela po lukách a plížila mezi stromy v lese. Zavinilo to mrholení, které klamalo oči. A zavinil si to sám Reynevan. Únavou a nevyspáním, roztržitostí vyvolanou myšlenkami na Adélu a plány na její osvobození. A možná to byla vina bludiček, samovil a mavek, divů a lesoviků, undin a urlichtů.
Nemělo smysl hledat v této chvíli něčí vinu, Reynevan to dobře věděl. Bylo zapotřebí střízlivě zhodnotit situaci, stanovit nějaký plán a postupovat podle něj. Mladík sesedl, opřel se o kříž a zamyslel se. Zatímco měl být po třech hodinách jízdy už někde v půli cesty do Běrutova, celé ráno bloudil v kruhu, až se ocitl tam, odkud vyrazil – čili nedaleko Břehu, zhruba míli od městských bran.
Možná, napadlo ho, řídil moje kroky osud. Ukazuje mi, co mám podniknout. Využít toho, že jsem blízko Břehu, zajet do města a požádat o pomoc přátele ve špitále svatého Ducha. Nebo bude lépe neztrácet čas a podle původního plánu jet k Běrutovu, do Lhoty. Za Adélou.
Rozhodl se, že Břehu se musí vyhnout. Všichni, bezpochyby i Štercové, věděli o jeho přátelských vztazích s březskými ducháky. Kromě toho vedla přes Břeh cesta do Malé Olešnice, kam ho chtěl poslat kníže Konrád. Kníže to jistě myslel dobře, avšak Reynevan neměl chuť strávit třebas i pár let jako kajícník u johanitů. Navíc se někdo z Kantnerova početného průvodu mohl neúmyslně podřeknout anebo se úmyslně nechat podplatit, v tom případě by už Štercové číhali na cestě.
Takže Adéla, pomyslel si, jedu za Adélou. Jako Tristan za Isoldou, jako Lancelot za Gueneverou, jako Guinglain za Esmeraldou, jako Palmerin za Polinardou, jako Medoro za Angelikou, trochu zaslepeně, trochu pošetile, ba hloupě lezu lvovi do tlamy. Ale za prvé: moji pronásledovatelé to nebudou očekávat, mohu je tím zaskočit. Za druhé: Adéla mne potřebuje, čeká a určitě teskní. Nemohu ji nechat déle samotnou.
Ustarané čelo se mu rozjasnilo a postupně, jako pod dotekem čarodějné hůlky, se začala rozjasňovat také obloha. Stále bylo vlhko, ale již bylo cítit sluneční paprsky prodírající se mlhou a z jednolité šedi se začaly vynořovat jednotlivé barvy. Až doposud zaraženě mlčící ptáci začali nesměle pípat a za pár chvil se rozezpívali na všech stranách. Stezky vedoucí z rozcestí tonuly již jen v řídkém oparu, nicméně Reynevan stejně nevěděl, po které z nich se musí vydat.
Ale na to, jak se vyvarovat bludného mámení, je také způsob. Hněvaje se sám na sebe, že si na to nevzpomněl dříve, rozhrnul Reynevan nohou trávu pod křížem a prošel kousek podél cesty. Snadno našel to, co hledal: pryšec, planý kmín a drobnými kvítky obsypaný zdravínek. Otrhal lístky a holá stébla poskládal k sobě. Chvilku vzpomínal, jak má uvázat nauz – návaz, jak má proplést prsty. A jak odříkat zaklínadlo:

Jedna, dvě, tři
Wolfsmilch, Ktimmel, Zahntrost
Binde zu samene
Semitae eorum incurvatae sunt
Tudy vede cesta přímá

Jedna z cest jakoby se vlivem zakletí stala na okamžik příjemnější, lákavější, zvoucí. Přitom by bez pomoci kouzelného návazu Reynevan nikdy nehádal, že právě ten směr je správný. Věděl však, že návaz nelže.
*
Nejel ani moc dlouho, když uslyšel štěkot psa a kejhání hus. Krátce nato ho v nose zašimral dým. Voňavý dým udírny, v níž bez nejmenších pochyb viselo něco chutného. Možná bůček, možná dokonce šunka. Reynevan čenichal tak zaujatě, že zapomněl na boží svět a ani si nevšiml, jak ho kůň donesl na dvůr zájezdní hospody.
Pes na něj zaštěkal, ale víceméně z povinnosti, houser zasyčel na koňské spěnky. Vůni uzeného doplnila vůně čerstvě upečeného chleba, kterou nepotlačil ani zápach na dvoře povinného hnojiště.
Reynevan seskočil na zem a uvázal siváka k zábradlí. Čeledín, který opodál hřebelcoval koně, si ho nevšímal, měl dost své práce. Reynevanovu pozornost přitáhlo něco jiného: na jednom trámku visel na barevných nitkách hex – tři větvičky svázané do trojúhelníku a opletené věnečkem z ovadlého jetele a žlutých pryskyřníků. Mladíka to příliš nepřekvapilo, magie byla poměrně rozšířena a prostí lidé používali magická znamení, i když mnohdy ani nevěděli, co znamenají a k čemu slouží. Uvědomoval si, že ode všeho zlého chránící hex, třebaže neumělý, mohl zmýlit jeho návaz. Tohle mne sem přivedlo, pomyslel si. K čertu. Ale když už jsem tady…
Vstoupil do šenku. Musel sklonit hlavu pod nízkou zárubní. Blány v malých oknech propouštěly jen trochu denního světla, a tak příšeří v místnosti pomáhala rozhánět záře ohně v krbu. Nad ohněm visel kotlík, z něhož čas od času unikala pěna – v plamenech syčela a měnila se v oblaka páry. Hostů v krčmě bylo málo, vlastně jen u stolu v koutě seděla čtveřice mužů, nejspíše místních sedláků, v šeru to nešlo poznat.
Sotva se Reynevan posadil na lavici, děvečka před něho postavila misku. I když měl v úmyslu pouze si koupit chléb a pokračovat v cestě, zadržela ho libá vůně a protestující žaludek. V misce byly škubánky zalité rozpuštěnou slaninou. Položil na stůl groš – jeden z těch nemnoha, jenž dostal od Kantnera.
Děvečka mu podala dřevěnou lžíci. Když se k němu sklonila, ucítil vůni bylin.
"Spadls do nesnází jako slíva do povidel," zašeptala. "Seď klidně, už tě viděli. Skočí na tebe, jakmile se hneš. Seď jakoby nic."
Odešla ke krbu a zamíchala to, co se vařilo a pěnilo v kotli. Reynevan strnule zíral do misky se škubánky. Jeho oči postupně přivykly šeru. Natolik, aby rozeznaly, že čtyři muži u stolu mají zbraně, takže nejde o žádné vesničany. A že si ho všichni čtyři pozorně prohlížejí. V duchu proklel svoji neopatrnost.
Děvečka se vrátila.
"Zůstalo nás málo na tomto světě," zašeptala, předstírajíc, že utírá stolní desku, "než abych tě nechala zahubit, synku."
Položila před něj ruku a Reynevan spatřil na jejím malíčku pryskyřník podobný těm v hexu před hospodou. Stonek byl kolem prstu uvázán tak, že žlutý kvítek tvořil jakoby očko prstýnku. Reynevan vydechl a mimoděk se dotkl knoflíku, na kterém měl spletené stvoly pryšce, zdravínku a kmínu. Děvečka kývla hlavou a její oči se zaleskly.
"Viděla jsem to, hned jak jsi vstoupil," řekla tiše. "Věděla jsem, že právě po tobě ti čtyři honící psi jdou. Pomohu ti. Je nás už málo, jestli si nebudeme vzájemně pomáhat, zmizíme ze světa docela. Jez a dělej jakoby nic."
Jedl velmi pomalu a mráz mu běhal po zádech, jak na sobě cítil upřené pohledy ozbrojených mužů. Děvečka zachrastila nádobím, přiložila do ohně, zavolala na někoho do vedlejší jizby, odběhla a hned se vrátila. S koštětem.
"Nechala jsem," oznámila potichu, zametajíc kolem jeho stolu, "odvést tvého koně za humna, ke chlévu. Až to začne, utíkej těmi dveřmi vzadu, co jsou zakryté rohoží. Za prahem si dej pozor. Na tohle…"
Předstírajíc, že uklízí, zvedla dlouhé stéblo slámy. Kradmo, leč obratně na něm uvázala tři uzlíky.
"O mě se nestarej," špitla. "Mě si nikdo nevšimne."
"Herto!" zavolal krčmář. "Je třeba vytáhnout chleby z pece. Hoď sebou, šmudlo!"
Děvečka odešla, schýlená, šedivá, nijaká. Skutečně si jí nikdo nevšímal. Nikdo kromě Reynevana, na něhož při odchodu upřela pohled palčivý jako řeřavé uhlí.
Čtyři v koutě se pohnuli, vstali. Skřípajíce kůží, chřestíce osníři a zvoníce ostruhami vykročili k jeho stolu. Reynevan opět v myšlenkách proklel svůj nerozum.
"Pan Reinmar von Bielau. Zde, přátelé, sami vidíte, co znamená lovecká zkušenost. Je-li zvěř dobře obklíčena, dobře vehnána do léčky, stačí jen maličko štěstí a lovec má kořist jistou. A to štěstí se na nás dnešního dne vskutku usmálo."
Dva muži stanuli každý z jedné strany, jeden zprava, jeden zleva. Třetí se postavil mladíkovi za záda. Čtvrtý, ten, který promluvil, přistoupil zepředu a nečekaje na poznání, posadil se naproti Reynevanovi. Nosil vousy, na sobě měl železnými cvočky pobíjenou brigantinu.
"Nebudeš," nezeptal se, spíše oznámil, "klást odpor, vzpouzet se a vzdorovat. Co? Bělavo?"
Reynevan neodpověděl, držel lžíci mezi ústy a okrajem misky, jako kdyby nevěděl, co si s ní má počít.
"Nebudeš," ujistil sebe a všechny kolem vousáč v brigantině. "Víš přece, že by to bylo zbytečné a hloupé. My proti tobě vůbec nic nemáme, je to jenom naše práce. A abys věděl, svou práci si vždy rádi usnadníme. Začneš-li jančit anebo dělat rozruch, raz dva tě zklidníme. Třeba ti o hranu tohohle stolu přerazíme ruku. Je to vyzkoušený způsob, po takovém zákroku bychom tě nemuseli ani svazovat. Řekls něco, nebo se mi to jenom zdálo?"
"Nic," vypravil Reynevan ze sevřeného hrdla odpověď, "jsem neřekl."
"To je dobře. Klidně dojez. Na Sterzendorf je daleko, proč bys měl jet o hladu."

"Tím spíše," dodal ten napravo, v kroužkové košili a železných chráničích předloktí, "že na Sterzendorfu tě asi nepohostí."
"A kdyby," ozval se ten neviditelný za Reynevanovým i zády, "tak dozajista ne něčím, co by ti přišlo k chuti."
"Jestli mě pustíte… Zaplatím vám…" vysoukal ze sebe Reynevan. "Dám vám více než Štercové."
"Urážíš naše řemeslo," řekl vousáč v brigantině. "Jsem Kunz Aulock, říkají mi Kyrieleison. Mně lze zaplatit, ale ne mě podplatit. Tak se pusť do jídla a nezdržuj."
Reynevan jedl, ale škubánky ztratily veškerou chuť. Kunz Aulock vulgo Kyrieleison si zastrčil za opasek palcát, který doposud držel v ruce, a začal si natahovat rukavice.
"Neměl sis," poznamenal, "začínat s cizí manželkou."
Když se nedočkal odpovědi, pokračoval:
"Nedávno jsem čirou náhodou slyšel jednoho pátera, jak citoval nějaký list, mám dojem, že k židům. Nějak takhle: každé přestoupení a neposlušenství dojde spravedlivé odplaty – iustam mercedis retributionem. Po našem to značí, že když jsi něco provedl, musíš být připraven nést následky. Dám ti příklad. Pohleď vpravo, to je pan Stork z Gorgovic. Má podobné záliby jako ty. Není to tak dávno, co jedné opolské městce provedl něco, zač by byl, kdyby ho chytili, lámán kolem. Hleď a obdivuj, kterak pan Stork svůj úděl statečně snáší, jak má stále jasnou tvář i zrak. Vezmi si z něj příklad."
"Vezmi si příklad," zavrčel Stork, který měl ve skutečnosti tvář poďobanou a oči vodnaté. "A už vstaň. Je čas jít."
V té chvíli je ohlušila strašná rána. Vybuchl krb. Vyplivl do šenku oheň, snop jisker, mračno dýmu a závěj sazí. Kotel vyletěl jako vystřelen z praku, udeřil o podlahu, vyšplíchla z něj vroucí polévka. Kyrieleison vyskočil a Reynevan na něho převrátil stůl. Odrazil se i s lavicí dozadu a misku s nedojedenými škubánky hodil rovnou do Storkova poďobaného obličeje. A vrhl se k zadním dveřím. Jeden z mužů ho stačil popadnout za límec, avšak Reynevan absolvoval studia v Praze, chytali ho za límec snad všichni krčmáři na Starém, Novém i Menším Městě pražském, když utíkal bez placení. Teď se přikrčil, udeřil loktem, až to křuplo, a skočil ke dveřím. Vzpomněl si na varování a hbitě se vyhnul za prahem ležící zauzlené slámě.
Pronásledující ho Kyrieleison, to se rozumí, o kouzelné slámce nic nevěděl, na prahu klopýtl a natáhl se jak široký, tak dlouhý na drůbeží a prasaty podělaném dvorku. Vzápětí o něj zakopl Stork z Gorgovic a na oba dva dopadl celou váhou jejich třetí kumpán. Mezitím už Reynevan seděl v sedle připraveného koně a pobízel ho rovnou přes záhony, přes řádky zelí a keře angreštu. V uších mu svištěl vítr, za sebou slyšel řev, nadávky, kdákání slepic a kvičení vepřů. Když zaslechl dusot kopyt a pokřik pronásledovatelů, byl už mezi vrbami na břehu vypuštěného rybníka. Místo aby jej objel, pustil se po úzké hrázce. Srdce se mu několikrát málem zastavilo, když koňská kopyta sklouzla po mokrém jílu. Ale podařilo se.
Jeho pronásledovatelé se pustili za ním, ale tolik štěstí neměli. První kůň nedoběhl ani do poloviny, uklouzl a až po břicho zapadl do bahna. Druhý zařehtal, vzepjal se, rozbil násep podkovami a po zadku sjel rovněž do bahna. Jezdci hulákali a kleli, koně rzali. Reynevan věděl, že musí využít výhody náskoku. Kopl siváka patami a hnal ho tryskem přes vřesoviště ke kopcům, kde se mohl ukrýt v lese. Vědom si toho, co riskuje, donutil sípajícího koně cválat do příkrého svahu. Ani na vrchu nenechal siváka odpočinout a pobídl ho směrem ke stromům. A u nich mu zcela nečekaně vjel do cesty jezdec.
Sivák se postavil na zadní a zařehtal. Reynevan se stěží udržel v sedle.
"To bylo dobré," poznamenal jezdec. Vlastně jezdkyně, na koni totiž seděla dívka. Bezpochyby urozená panna. Vysoká a ztepilá, v mužském oděvu, v přiléhavém sametovém kabátci, pod krkem rozepnutém, takže bylo vidět sněhobílou košili. Přes rameno měla přehozen tlustý plavý cop, vlasy ukryté pod sobolí čapkou ozdobenou volavčím pérem a zlatou broží s leštěným safírem. Samotný drahokam měl určitě cenu prvotřídního jezdeckého koně.
"Kdo tě pronásleduje?" zvolala, zkušeně uklidňujíc tančící klisnu. "Právo? Odpověz!"
"Nejsem zločinec…"
"Proč tedy?"
"Pro lásku."
"Ha, to jsem si mohla myslet. Vidíš tu řadu stromů? Pod nimi teče Stobrava. Ujížděj k řece a schovej se v rákosí na levém břehu. Já je odlákám. Dej mi svůj plášť."
"Ty? To nemohu…"
"Dej sem ten plášť! Jezdíš dobře, ale já jezdím ještě lépe. To je ale dobrodružství! Až o tom budu vyprávět, Alžběta a Anna zblednou závistí!"
"Vzácná slečno…" vykoktal Reynevan. "To nejde… Co když tě dostihnou?"
"Oni? Mne?" zasmála se, mhouříc oči modré jako tyrkysy. "Ty žertuješ!"
Její klisna, shodou okolností také sivá, pohodila krásnou hlavou a zatančila na místě. Reynevan byl nucen dát té zvláštní dívce za pravdu. Na první pohled poznal, že její kůň je ještě cennější než safírová brož na její čapce.
"Je to bláznivý nápad," řekl, podávaje jí plášť. "Ale děkuji. Odvděčím se…"
Z úpatí kopce bylo slyšet pronásledovatele.
"Neztrácej čas!" křikla dívka, přetahujíc si přes hlavu kapuci. "Ujížděj ke Stobravě!"
"Paní… Tvé jméno… Řekni mi, jak…"
"Nicoletta. Ty můj za lásku pronásledovaný Aucassine. Jeeeď!"
Pobídla klisnu do běhu. Byl to spíše let než běh. Přehnala se po úbočí jako vichřice, ukázala se pronásledovatelům a pustila se přes vřesoviště takovou rychlostí, že Reynevan okamžitě zahnal výčitky svědomí. Pochopil, že plavovlasá amazonka v ničem neriskovala. Těžcí koně nesoucí dvěstěliberní chlapiska ve zbroji nemohli závodit s ušlechtilou kobylou nesoucí pouze štíhlou dívčinu v lehkém sedle. Jezdkyně se takřka nedala sledovat ani očima, za pár okamžiků zmizela z dohledu. Avšak pronásledovatelé se hnali po její stopě, vytrvale, neúprosně.

Mohou ji unavit vytrvalým klusem, napadlo Reynevana. I tu její rychlonohou klisnu. Ale ihned se uklidnil. Jezdkyně má bezpochyby někde nablízku početný doprovod. Na takovém koni a tak vystrojená mohla být jedině panna vznešeného původu, takové nejezdí samy po lesích.
Zamířil s koněm k řece, jak mu dívka poradila.
A určitě, přemítal cestou, se nejmenuje Nicoletta. Vysmívala se mi, nešťastnému Aucassinovi.
*
Skryt v olšinách na břehu Stobravy, Reynevan si oddechl, ba cítil se dokonce hrdě a zmužile jako Roland neb Ogier, vždyť podoben svým hrdinům oklamal a zmátl hordy pronásledujících ho Maurů. Sebevědomí ho však záhy opustilo, když ho potkala veskrze nerytířská nehoda. Přihodilo se mu něco, co se nikdy nestalo žádnému z legendárních hrdinů: ani Rolandovi, ani Ogierovi, ani Aistulfovi, ani Renaultovi z Montalbanu, ani Raoulovi z Cambrai. Zcela prozaicky mu začal kulhat kůň.
Reynevan sesedl, jakmile ucítil nevyrovnaný rytmus kroků svého siváka. Prohlédl mu nohu, kopyto i podkovu, avšak nic nezjistil. Musel tedy pokračovat pěšky a vést kulhající zvíře za uzdu. Pěkně to vedu, přemítal, od středy do pátku jsem zničil dva koně, jeden je uštvaný, druhý zchromlý.
Ke vší smůle se z protějšího, vyššího břehu Stobravy nečekaně ozvalo řehtání koní a hvízdání mužů. A pak kletby a rozkazy vykřikované známým hlasem Kunze Aulocka zvaného Kyrieleison. Reynevan zatáhl koně do křoví a položil mu dlaň na nozdry, aby ani nezafrkal. Povely a nadávky posléze zanikly v dálce.
Dohonili tu dívku, pomyslel si a srdce mu spadlo až někam do podbřišku. Kupodivu ne tak strachem, jako výčitkami svědomí. Dohonili ji a…
Nedohonili, nedohonili, uklidňoval jej zdravý rozum. Mohli nanejvýše dohonit její doprovod, kde odhalili svůj omyl. A kde se jim mladá šlechtična mohla vysmát, bezpečná mezi svými rytíři a panoši.
Proto se vrátili, pátrají, hledají stopu. Lovci. Honicí psi.
*
Noc proseděl v houští. Drkotal zuby, oháněl se po komárech a nezamhouřil oka. Vlastně zamhouřil, ale jen na chvilku. Na kratičkou chvíli musel usnout, musel mít sen, jak jinak by mohl spatřit tu děvečku z krčmy, tu s pryskyřníkovým prstýnkem na malíčku? Jak jinak, ne-li ve snu, jak jinak k němu mohla přijít?
Tak málo nás už zůstalo, řekla vědma, tak málo. Nenech se chytit, nenech se vystopovat. Co nezanechává stopy? Pták v povětří, ryba ve vodě.
Pták v povětří, ryba ve vodě.
Chtěl ji zadržet. Chtěl se jí zeptat, kdo vlastně je, odkud zná kouzla, jakým způsobem – vždyť přece ne pomocí střelného prachu – nechala vybuchnout krb. Chtěl se jí zeptat na spoustu věcí.
Nestihl to. Probudil se.
*
Ještě před rozbřeskem se vydal na další cestu. Šel po proudu říčky. Byl na cestě snad hodinu, když se před ním otevřela vodní plocha. Tak široká mohla být v celém Slezsku pouze jedna řeka – Odra.
*
Po hladině Odry plula malá bárka. Reynevan se toužebně díval, jak vítr nadouvá její plachtu a jak pod její přídí pění voda.
Jste tak mazaní, uvažoval, takoví zkušení lovci, pane Kyrieleisone et consortes. Jste přesvědčeni, že jste mě obklíčili, vehnali do léčky. Čeká vás zklamání, vyklouznu z obklíčení, vyváznu z léčky. Tak šikovně, že jen stěží zase najdete mou stopu. To byste ji museli hledat u Vratislavi.
Pták v povětří, ryba ve vodě…
Vedl siváka podél vyježděné cesty k řece. Po cestě nešel, pro jistotu se prodíral mladým olšovím. Hádal, že vyježděná cesta ho přivede k říčnímu přístavu. Hádal správně.
Už zdálky slyšel zvýšené hlasy. Lidé v přístavu jednali, smlouvali, obchodovali a hádali se. Bez obtíží rozpoznal, jakým jazykem se domlouvají. Mluvili polsky. A tak, dříve než vyšel z porostu a uviděl přístav, Reynevan věděl, komu patří ty hlasy a komu tím pádem patří čluny, bárky a skuty přivázané ke kůlům na mělčině. Byli to Wasserpolen – Vodní Poláci. Oderští plavci a rybáři, tvořící spíše uzavřený klan než běžné cechovní společenství. Kromě jejich povolání je sjednocoval jazyk a silný pocit národní svébytnosti. Vodní Poláci ovládali většinu slezského rybolovu, značnou část plavení dřeva a v podstatě veškerý říční transport, v němž zdatně konkurovali hanse. Hansovní lodě pluly proti proudu Odry nejdále do Vratislavi, Vodní Poláci vozili zboží až do Ratiboře. Po proudu Odry se plavili až do Frankfurtu, Lubuše a Kostřína, dokonce až k soutoku Odry s Vartou. Jak se jim dařilo obcházet přísné frankfurtské skladovací právo, zůstávalo záhadou.
Přístaviště páchlo bahnem, rybinou a dehtem.
Reynevan vedl kulhajícího koně k přístavu. Procházel mezi skladišti, kůlnami a stojany, na nichž se sušily sítě. Po dřevěných molech pleskala bosá chodidla nosičů. Z jedné bárky právě vykládali vydělané kůže a sudy neznámého obsahu a přenášeli zboží k vozům, kde na nakládání dohlížel vousatý kupec. O kousek dále poháněči napínali všechny síly, aby na jednu skutu dopravili býka. Dobytče bučelo a dupalo, až se pod ním otřásalo celé molo. Chlapi hulákali polské nadávky.
Situace se postupně uklidnila. Vozy s kůžemi a sudy odjely, býk se snažil rohy rozbít těsnou ohradu, ve které ho uvěznili a Vodní Poláci se dle svého zvyku dali do hádky. Reynevan uměl polsky dost dobře, aby poznal, že je to hádka o nic.
"Chci se zeptat, zda má někdo z vás namířeno dolů po řece? Do Vratislavi?"
Vodní Poláci přerušili výměnu názorů a měřili si vetřelce nepříliš vlídnými pohledy. Jeden z nich plivl do vody.

"A kdyby?" zavrčel. "Tak co, velkomožný pane šlechtic?"
"Můj kůň kulhá. A já pospíchám do Vratislavi."
Polák pokrčil rameny, zachrchlal a ještě jednou si odplivl.
"Nu," nevzdával se Reynevan. "Jak to uděláme?"
"Němce nevozím."
"Nejsem Němec, jsem Slezák."
"Aha?"
"Aha."
"Tak řekni: strč prst skrz krk."
"Strč prst skrz krk. A ty řekni: sklapla piksla, piksla sklapla, splaskla kapsa, kapsa splaskla."
"Sklapla piksla, pikslapxlap… Splaxla… Nasedej."
Reynevan se nenechal dvakrát pobízet, avšak plavec jej rázem zpražil:
"Počkej, počkej! Kam se hrneš? Za prvé jedu akorát do Olavy a za druhé mně za svezení vysolíš pět skojců. A za koně dalších pět."
"Jestli nemáš prachy," vmísil se do hovoru druhý Vasrpolák, když viděl, jak se Reynevan rozpačitě zahleděl do rákosí, "já tu herku koupím. Za pět… No, ať tratím, šest skojců. To je dvanáct grošů. Budeš mít na cestu. A za koně nebudeš muset platit, když se ho zbavíš. Ještě na tom vyděláš."
"Ten kůň," podotkl Reynevan, "stojí nejméně pět hřiven."
"Ten kůň," opáčil pohotově handlíř, "stojí za hovno. Poněvadž na něm nedojedeš tam, kam tolik pospícháš. Tož jak se dohodnem? Prodáš?"
"Když přidáš ještě tři skojce za sedlo a postroj."
"Jeden skojec."
"Dva,"
"Platí."
Kůň změnil majitele. Reynevan ho na rozloučenou poplácal po šíji a pohladil po hřívě, vždyť se loučil s přítelem a druhem v nouzi. Pak se chytil lana a skočil na palubu. Plavec zvedl smyčku z kůlu, Skuta se pohnula a zvolna se stočila do proudu. Býk bučel, ryby páchly. Na břehu si Vodní Poláci prohlíželi sivákovu kulhavou nohu a hádali se o nic. Skuta plula po proudu řeky. K Olavě. Šedá voda Odry šplouchala pod přídí.
*
"Mladý pane."
"Co?" procitl Reynevan a protřel si oči. "Co se děje, pane lodníku?"
"Před námi je Olava,"
Od ústí Stobravy k Olavě je po Odře snad pět mil. Takovou vzdálenost překoná loď nesená proudem asi za deset hodin. Ovšem za podmínky, že pluje bez zastávek a posádka nemá na starosti nic jiného než plavbu. Vasrpolák se staral o kdeco a zastávek bylo také požehnaně. Reynevan si však nemohl ani nechtěl stěžovat. Ačkoliv namísto deseti hodin strávil na lodi půldruha dne a dvě noci, cestoval pohodlně a bezpečně, v klidu se vyspal, dosyta se najedl a dokonce si popovídal.
Vodní Polák nepovažoval za nutné sdělit Reynevanovi své jméno, tím méně se dozvědět jeho, ale v podstatě to byl přívětivý a dobrácký chlapík, povahou sice trochu bručoun, ale nikdy drzý ani dotěrný. Člověk prostý, avšak v žádném případě ne hloupý.
Skuta lavírovala mezi mělčinami, jespy a kupami rákosí, přistávala jednou na levém, podruhé na pravém břehu. Lodník měl neustále plná ústa kleteb a plné ruce práce, rovněž čtyři členové jeho posádky se ani na chvíli nezastavili. Kormidlo měla na starosti Vasrpolákova žena, o hodně mladší než její manžel. Jak to jen šlo, snažil se Reynevan odvracet zrak od jejích odhalených pevných stehen pod okrajem vysoko vykasané sukně. Uhnul očima pokaždé, když při manévrování nalehla celou hrudí na kormidelní veslo a tenká košile se jí napjala na ňadrech hodných Venuše.
Skuta navštívila maličké oderské přístavy jako Jažice, Zahvizdy, Klenby či Ment, Reynevan byl svědkem rybolovů, obchodních jednání i oslav. Přihlížel nakládání i vykládání nejrozmanitějšího zboží. Spatřil věci, jež nikdy předtím neviděl, například sto padesát liber těžkého a pět loktů dlouhého sumce. Ochutnal, co nikdy předtím nejedl, například na ohni rožněné řízky právě z toho sumce. Dověděl se, jak se chránit před vodníky, vírníky či rusalkami, jaký je rozdíl mezi čerenem a keserem, mezi cejnkem a podouství. Vyslechl spoustu ošklivých slov o německém panstvu, zdímajícím Vodní Poláky vyděračskými cly, mýty a daněmi.
Nazítří byla neděle. Vodní Poláci ani místní rybáři nepracovali. Dlouho se modlili před dřevěnými, dost neuměle vyřezanými sochami Panenky Marie a svého patrona svatého Petra, potom uspořádali něco jako poradu, potom hodovali, potom se opili a poprali.
A tak plavba po Odře, třebaže zdlouhavá, nebyla v žádném případě nudná. Nyní bylo jitro. A město Olava bylo za nejbližším zákrutem řeky. Vasrpolákova žena se opřela do kormidla, její prsa napjala košili.
"V Olavě," ozval se lodník, "musím zařídit nějaké věci. Zdržím se tak dva tři dny. Jestli počkáš, vezmu tě do Vratislavi, mladý pane Slezáku. Bez doplatku."
"Děkuji," vztáhl Reynevan pravici ke stisku, vědom si toho, jaká ho potkala pocta. "Děkuji, ale cestou jsem měl čas rozmyslet si, co dále. A teď mi Olava vyhovuje dokonce více než Vratislav."
"Jak je libo. Vysadím tě, kde budeš chtít. Chceš na levý anebo pravý břeh?"
"Chci se dostat na střelínskou cestu."
"Takže na levý. Hádám, že podhradí se chceš radši vyhnout."
"Chci," přiznal Reynevan, udiven Vasrpolákovou bystrostí. "Pokud ti to nevadí?"

"Proč by mělo? Kormidlo vlevo, Maryško. Pluj k Drozdímu jezu."
Od Drozdího jezu se táhlo slepé rameno pokryté kobercem žlutých stulíků. Na hladině se ještě válela jitřní mlha. Doléhaly sem zvuky probouzejícího se olavského podhradí: kokrhání kohoutů, štěkot psů, zvonění kovu o kov.
Na lodníkovo znamení seskočil Reynevan na chatrný můstek. Skuta se bokem otřela o kůly, přídí rozhrnula hustý porost stulíků a líně se vrátila do proudu.
"Běž po hrázi!" zavolal Vasrpolák. "Ať máš pořád slunce v zádech! Až k mostu přes Olavu, pak odboč k lesu. Podél potůčku dojdeš na střelínskou cestu. Nemůžeš zabloudit!"
"Díky! Sbohem!"
Skuta se začala pozvolna ztrácet v mlze. Reynevan si hodil uzlík přes rameno.
"Pane Slezáku!" ozvalo se od řeky.
"Slyším!"
"Piksla sklapla, kapsa splaskla!"

Kapitola šestá

ve které je Reynevan nejprve zbit a posléze pokračuje v cestě do Střelína ve společnosti čtyř lidí a jednoho psa. Nudu pomáhá poutníkům zahánět zasvěcená disputace o kacířství, které údajně bují jako koukol.

Okrajem lesa se mezi nízkými vrbičkami a zelenými přesličkami vinul potok. Tam, kde začínal průsek a stezka uhýbala do lesa, spojoval břehy potoka most ze silných klád, tak omšelých, že snad pamatovaly ještě Jindřicha Pobožného. Na mostě stál povoz, v němž byla zapražená kostnatá hnědá kobylka. Vůz byl silně nakloněn. Na první pohled bylo jasné proč.
"Kolo," konstatoval Reynevan, přicházeje blíže. "Máte potíže, co?"
"Větší než si myslíš," odvětila mladá rusovlasá žena, docela hezká, i když trochu při těle. "Praskla nám rozporka."
"Hm. Bez kováře si s tím neporadíte."
"Aj vaj!" popadl se za liščí čapku druhý cestující z vozu, bradatý žid ve skromném, ale nikoli chudém oděvu. "Bože Izákův, to je neštěstí! Běda, běda! Co budeme dělat?"
"Jedete," odhadl Reynevan podle směru, kterým ukazovala oj vozu, "do Střelína?"
"Uhodls, mladý pane."
"Pomohu vám a vy mne na oplátku svezete. Jdu stejným směrem. A také mám potíže…"
"To není těžké poznat," zakýval žid bradkou a mazaně zamrkal bystrýma očima. "Vidím, že jsi šlechtic, mladý pane, a přesto šlapeš po svých. Přišel jsi o koně, a tak tě napadlo, že se svezeš na káře jako ten váš hrdinný rytíř Lancelot. Ale budiž, nevypadáš jako zlý člověk. Jsem Hiram ben Eliezer, rabín březského kahalu. Mám namířeno do Střelína…"
"A já jsem," skočila rabínovi do řeči rusovlasá žena, "Dorota Faberová. Mám namířeno do širého světa. A co ty, mladý pane?"
"Jmenuji se," zaváhal na okamžik Reynevan, "Reinmar Bielau. Poslyšte, co uděláme. Zkusíme nějak odtáhnout vůz z mostu, pak vypřáhneme kobylu a já na ní zajedu do Olavy. Rozporku vezmu s sebou. V podhradí určitě najdu nějakého kováře a bude-li třeba, přivedu ho sem. Dejme se do práce."
Ukázalo se, že to nebude tak snadné.
Kobylka se opírala do chomoutu, avšak podkovy jí klouzaly po zčernalém dřevě. Dorota Faberová neměla moc síly, starý rabín žádnou a Reynevan nebyl schopen sám nadzvedávat celý povoz. Podařilo se jim vůz posunout sotva o jeden sáh. Zničeně se posadili vedle nepojízdného vehiklu a sledovali hrouzky a mihule, jimiž se hemžilo štěrkové dno potoka.
"Říkalas," obrátil se Reynevan na rusovlásku, "že jdeš do světa. Kam přesně?"
"Za chlebem," odpověděla bezstarostně a utřela si hřbetem ruky nos. "Pro začátek, když mě pan žid přibral na vůz, pojedu do Střelína. A potom, kdopak ví, třeba až do Vratislavi. Při svém řemesle si vždycky zákazníky najdu, ale chtěla bych trochu lepší…"
"Při tvém… řemesle?" začal se domýšlet Reynevan. "To… to znamená, že jsi…"
"No jo, jsem. Jak se to říká… Prázdná ženka. Do nedávné doby zaměstnankyně březského nevěstince ‚Zlatá koruna'."
"Rozumím," přikývl Reynevan. "A vy jste cestovali společně? Rabbi, tys vzal na vůz… Hmm… Kurtizánu?"
"Proč by ne?" vykulil oči starý Hiram. "Kdybych ji odmítl, mladý pane, co bych to byl za kokota."
Na kládách zaduněly těžké kroky.
"Máte trable?" otázal se jeden z trojice mužů, kterých si Reynevan nevšiml, dokud nevstoupili na most. "Potřebujete helfnout?"
"Potřebujeme," přiznal mladík, třebaže se mu drsné tváře a těkavé pohledy ochotných pomocníků pranic nelíbily. Za chvíli, když poškozený povoz odtlačily tři páry silných paží na louku za potokem, se ukázalo, že jeho tušení bylo oprávněné.
"Tož," promluvil jeden z chlapů, až po oči zarostlý kolohnát, a potřásl holí. "Práce je fertig, je třeba cálovat. Vypřahej herku, dědku, a naval šrajtofli. Ty, mladej, zouvej škorně a svlíkej kabát. No a ty, zrzko, svlíkej všecko, co máš na sobě, ty nám zaplatíš protislužbou. Do naha!"
Jeho kumpáni se hlučně rozchechtali. Reynevan se sehnul a zvedl sochor, který předtím používal jako páku, když zvedal vůz.
"Hele," ukázal na něho zarostlý chlap holí, "jakej chrabrej bohatýr. Život ho ještě nenaučil, že bosky se chodit dá, ale se zpřeráženýma haksnama to nejde. Na něj!"
Pobudové byli zkušení rváči, hbitě uhýbali před svištícím sochorem, jenž mladík roztočil nad hlavou. Jeden přiskočil

zezadu a kopancem pod koleno Reynevana složil k zemi, ale vzápětí sám zařval, shrbil se a chránil si oči před ostrými nehty Doroty Faberové, jež mu skočila na záda. Reynevan dostal ránu holí do zátylku a s malým úspěchem se snažil krýt před dalšími ranami a kopanci. Zahlédl, jak jeden z útočníků srazil pěstí starého žida, který se mu pokusil postavit na odpor. A pak uviděl čerta.
Loupežníci začali křičet. Strašně.
To, co se do nich pustilo, samozřejmě nebyl čert. Byl to ohromný pes, smolně černý tarač s obojkem ježícím se železnými ostny. Skákal kolem raubířů a útočil na ně ne jako pes, ale jako divoký vlk. Chňapal a hned zase pouštěl. Zatínal bílé tesáky do lýtek. Do stehen. Do rozkroků. A když chlapi upadli, do rukou a do tváří. Křik trhaných lupičů se změnil v pronikavé tenké kvílení, z něhož vstávaly vlasy na hlavě.
Ozval se ostrý, stoupající a klesající hvizd. Černý tarač nechal lapky na pokoji, zvedl uši, usedl a znehybněl. Jako socha z antracitu.
Na most vjel jezdec. Na sobě měl přiléhavý wams, krátký plášť sepnutý stříbrnou sponou a na hlavě chaperon s dlouhým cípem.
"Až se slunce posune nad tamhleten vysoký smrk," promluvil jezdec zvučným hlasem a vzpřímil v sedle svou urostlou postavu, "pustím Belzebuba po vašich stopách, šibeničníci. Takový vám dám náskok. A protože je Belzebub zatraceně rychlý, radím vám, abyste sebou hodili a ani vás nenapadlo se zastavovat."
Pobudům to nebylo nutno říkat dvakrát. Kulhavě se rozběhli do lesa, hlasitě sténali a bázlivě se ohlíželi, zda se již za nimi nežene ta krvelačna bestie. Belzebub, jako kdyby věděl, čím je nejvíce vyděsí, nedíval se za nimi, nýbrž zvedl čenich a soustředěně pozoroval vršek smrku.
Jezdec lehce pobídl vraného hřebce, popojel blíže a z výše sedla se zahleděl na žida Hirama, dorotu Dorotu a Reynevana, který právě vstal, ohmatával si žebra a otíral krev z nosu. Zejména Reynevana – to mladíkovi neušlo – si jezdec prohlížel velmi pozorně.
"Klasická situace," promluvil cizinec. "Jako v pohádce. Bažina, most, poškozený vůz, lupiči, malér jako hrom a pomoc jako na zavolanou. Nevolali jste náhodou? Nebojíte se, že vytáhnu smlouvu a vy ji budete muset podepsat vlastní krví?"
"Ne," odpověděl rabín. "To je jiná pohádka."
Jezdec se zasmál.
"Jsem Urban Horn," představil se. "Komu jsme s Belzebubem měli tu čest pomoci?"
"Rabbi Hiram ben Eliezer z Břehu."
"Dorota Faberová."
"Lancelot z Káry," projevil Reynevan jak svou nedůvěru, tak znalost rytířských legend.
Urban Horn se opět zasmál a pokrčil rameny.
"Hádám, že cestujete do Střelína. Před chvíli jsem předhonil vůz pocestného, který tam má také namířeno. Mohu-li vám poradit, poproste ho o svezení. Bude to lepší než tady sedět nad zlámaným kolem. A bezpečnější."
Rabín Hiram přejel svůj poškozený vehikl žalostným pohledem, avšak kýváním bradou dal cizinci za pravdu.
"Šťastnou cestu," popřál jim jezdec a zadíval se na slunce nad vrcholem vysokého smrku. "Já musím jet za nimi, povinnost volá."
"Myslel jsem," osmělil se Reynevan, "žes je jenom strašil…"
Jezdec se mu podíval do očí. Zrak měl jako led.
"Strašil," přiznal. "Jenže já, drahý Lancelote, nikdy nestraším jen tak do větru."
*
Pocestný, o němž se Urban Horn zmínil, byl kněz. Tlustý fráter v plášti lemovaném tchořími kožešinami, který sám kočíroval těžký povoz. Když zastavil koně, zůstal sedět na kozlíku, leč vyslechl je, prohlédl si poškozené kolo a rozporku, potom i každého z trojice prosících. Konečně pochopil, co po něm chtějí.
"Jakže?" ujišťoval se, jako by nechtěl věřit vlastním uším. "Do Střelína? Na mém voze?"
Prosebníci zvedli zraky k nebi a úpěnlivě lomili rukama.
"Já, Filip Grantišek z Olavy, farář od Matky Boží Útěšné, dobrý křesťan a katolický duchovní mám vzít na vůz žida? Kurvu? A vandráka?"
Reynevan, Dorota a Hiram se na sebe navzájem podívali a tvářili se přitom dost nejapně.
"Polezte nahoru," vyzval je kněz. "Co bych to byl za kokota, kdybych vás nevzal."
*
Neuplynula ani hodina, když se před strakatým valachem, který táhl jejich vůz, zčistajasna zjevil Belzebub, lesknoucí se kapičkami rosy. O chvíli později vyjel na silnici Urban Horn na svém vraníku.
"Pojedu s vámi do Střelína," oznámil nenuceně. "Pokud samozřejmě nemáte nic proti tomu."
Nikdo proti tomu nic neměl.
Na to, co se stalo lapkům, se nikdo neptal. A z Belzebubových moudrých očí nebylo možno nic vyčíst.
Anebo všechno.
*
Beze spěchu putovali po střelínské stezce. Údolím řeky Olavy. Hlubokými lesy, rozlehlými lukami, vřesovišti. Jako laufr před nimi běžel tarač Belzebub. Pes dával pozor na cestu, větřil, čas od času mizel v okolním porostu. Nehonil se nicméně za vyplašenými zajíci a neštěkal na veverky a ukřičené sojky, to bylo očividně pod jeho úroveň. Nikdy se nestalo, že by ho jeho pán Urban Horn, tajemný cizinec s ledovýma očima, musel přivolávat a kárat.
Opratí se chopila Dorota Faberová. Zrzavá březžská láryně si ten úkol doslova vyprosila a zjevně se tímto způsobem chtěla tlustému faráři odvděčit za svezení. Řídila vůz tak zkušeně a obratně, že vedle ní sedící Filip Grantišek mohl bez

obav podřimovat anebo se věnovat hovoru se svými náhodnými spolucestujícími. Na voze, na pytlích s ovsem leželi – a podle okolností dřímali anebo rozmlouvali – Reynevan a rabín Hiram ben Eliezer. A za vozem, přivázána k lišni, šlapala hubená židovská kobylka.
Jeli tedy, dřímali a rozmlouvali, zastavovali se, rozmlouvali a dřímali. Snědli, co měli k snědku. Vypili hliněnou lahvici pálenky, kterou vytáhl z rance kněz Grantišek. Vypili druhou, kterou vytáhl zpod kaftanu rabín Hiram.
Záhy, hned za Březměřím, vyšlo najevo, že kněz i žid jeli do Střelína v podstatě ze stejného důvodu: na slyšení ke kanonistovi vratislavské kapituly, doktorovi církevního práva, jenž přibyl na vizitu města a farnosti. Až na to, že kněz Grantišek jel, jak se zdráhavě přiznal, na předvolání, ne-li rovnou na kobereček, kdežto rabín z Břehu teprve chtěl usilovat o audienci. Farář mu však nedával velkou šanci na úspěch.
"Velebný kanonista," vysvětloval, "má spoustu práce. Bezpočtu výslechů, posudků i rozsudků. To proto, neb nám krušné časy nastaly, ojoj, krušné."
"Copak," podotkla Dorota Faberová a přitáhla opratě, "byly někdy lehčí?"
"Hovořím o krušných časech pro církev," vysvětlil kněz Filip. "Pro pravou víru. Neboť se všude rozmáhá kacířství. Potkáš někoho, pozdraví tě jménem Páně, a ty ani netušíš, že je to kacíř. Říkals něco, rabbi?"
"Miluj bližního svého," zamumlal Hiram ben Eliezer ospale. "Prorok Eliáš se může zjevit v rozličných podobách."
"Pche," mávl přezíravě rukou farář. "Židovská filosofie. Já tvrdím: ostražitost a práce. Ostražitost, práce a modlitba. Protože se otřásá v základech Petrova skála. Na všech stranách bují koukol kacířství."
"To," pozdržel Urban Horn koně, aby mohl jet vedle vozu, "jsi už říkal, kněze."
"Poněvadž je to pravda," opustila Filipa Grantiška úplně ospalost. "Šíří se hereze a apostázie. Jako houby po dešti se všude kolem množí falešní proroci a svým lživým učením slova Písma popírají. Vskutku jasnozřivě psal apoštol Pavel v epištole Timoteovi: Nebo přijde čas, že zdravého učení nebudou trpěti, ale majíce svrablavé uši, podle svých vlastních žádostí shromažďovati sami sobě budou učitelé, A odvrátiv uši od pravdy, a k básním obrátí. A budou tvrdit, Kriste, smiluj se, že ve jménu pravdy činí, co činí."
"Všechno na tomto světě," uvážil Urban Horn, "se děje ve jménu pravdy a boje za pravdu. I když jde obvykle o pravdy značně odlišné, jedna pravda z toho nakonec má prospěch. Ta pravá."
"To, cos řekl, pane," svraštil čelo farář, "znělo dost kacířsky. Co se pravdy týče, souhlasím s tím, co napsal mistr Johann Nider ve svém moudrém spise Formicarius. Přirovnal kacíře k mravencům žijícím v daleké Indii, kteří z písku zrníčka zlata neúmorně vybírají a do mraveniště snášejí, byť z blýskavého toho kovu nic nemají, neb jim k jídlu ani k žádnému jinému užitku neslouží. Stejně tak činí heretici, jenž se bez ustání v Písmu šťourají a zrnka pravdy v něm hledají, aniž by věděli, co si s tou pravdou mají počít."
"To bylo tuze pěkné," vydechla Dorota Faberová, "to o těch mravenečcích. Pokaždé, když slyším někoho tak vzdělaně hovořit, až se mi to tady v podolku svírá."
Kněz nevěnoval pozornost ani jí, ani jejímu podolku.
"Kataři," zvolal, "čili albigenští, jenž jako vlci kousali ruku, jenž je chtěla zpět do náruče církve zavést. Valdenští, kteří se osmělovali hanobit Otce svatého, a lollardi, kteří liturgii přirovnávali, považte, ke štěkání psů. Ohavní bludaři jako bogomilové a paulikiáni. Theopaschité a patripassiáni, kteří se opovažovali popírat Trojici Boží. Lombardští fratricelli, mordýři, jenž mají nejednoho kněze na svědomí, a jim podobní přívrženci Fra Dolcina zvaní dulcinisté. Item, všemožní další sektáři: priscillianisté, arnoldisté, speronisté, petrosiáni, passagiáni, messaliáni, apoštolští bratří, pastorellové, pataréni a amaurykiáni. Poplikáni a turlupini, neuznávající divitatem v Ježíši Kristu a odmítající svátosti, a ďáblu se klanějící luciferiáni, jejichž název hovoří za vše. A pochopitelně husité, nejsveřepější víry, církve a papeže nepřátelé…"
"A aby to bylo zábavnější," přerušil ho Urban Horn, "všichni tebou jmenovaní považují právě sebe za pravověrné a všechny ostatní za nepřátele víry. Pokud jde o Otce svatého, musíš uznat, otče Filipe, že občas není jednoduché vybrat si mezi četnými papeži toho pravého. A co se týče církve, tady všichni jako jeden muž hlásají nezbytnost reformy, in capite et in membris. Jak nám to vysvětlíš?"
"Nevím přesně, pane, kam tím míříš," zakroutil hlavou Filip Grantišek. "Pokud jsi chtěl naznačit, že se hereze rodí i z lůna samotné církve svaté, máš do jisté míry pravdu. Snadno zbloudí a upadnou do hříchu ti, kdož z pýchy stavějí na odiv svou zbožnost přepjatou až výstřední. Corruptio optimi pessima! Stačí připomenout casus všem dobře známých sebemrskačů čili flagelantů. Již v roce 1349 je papež Kliment VI. označil za bludaře, zavrhl a přikázal trestat, ale pomohlo to?"
"Nepomohlo," odpověděl Horn. "I nadále se vláčeli po celém Německu. Všude vyvolávali náramné pozdvižení, poněvadž s nimi chodilo hodně ženských, vesměs mladých, a i ty se bičovaly od pasu nahoru obnažené. Některé měly tuze hezká prsa, vím, o čem mluvím, protože jsem byl svědkem jejich procesí v Bambergu, Goslaru a ve Fürstenwalde. Páni, kdybyste viděli, jak jim ty cecky poskakovaly! Poslední koncil je opětovně odsoudil, ale podle mne to není k ničemu: přijde mor anebo nějaká jiná pohroma a flagelanti jsou v tu ránu zase tady. Jim se to zkrátka a dobře líbí."
"Jeden mistr na pražské medicíně," zapojil se do hovoru Reynevan, "učil, že je to nemoc. Že některé ženy nacházejí rozkoš právě v tom, že se mrskají nahé všem na očích. Proto prý je tolik žen mezi flagelanty."
"V tento čas není příliš rozumné odvolávat se na pražské mistry," podotkl věcně kněz Filip. "Nicméně na tom, co tvrdil, asi něco bude. Bratři kazatelé zase učí, že většina zla pochází z tělesné žádostivosti – a ta jest v ženském pohlaví neukojitelná."
"Ženské pohlaví," zasáhla rázně Dorota Faberová, "nechejte na pokoji. Sami nejste bez hříchu."
"V rajské zahradě," pohlédl na ni úkosem Grantišek, "had nikoliv na Adama, nýbrž na Evu úklad nastrojil a bezpochyby dobře věděl proč. Též dominikáni dobře vědí, co říkají. Ale já jsem tady nechtěl ženy pomlouvat, leč upozornit na to, že mnohé ze vzpomínaných herezí se právě ve chtíči a prostopášnosti utápějí podle hesla: když církev zakazuje, jednejme naschvál protichůdně. Káže církev mravopočestnost? Nuže vypněme holou řiť! Vyzývá k cudnosti a zdrženlivosti?

Mrouskejme se jako kočky na jaře! Pikarti a adamiti v Čechách chodí úplně nazí a obcují spolu všichni navzájem jako psi, a ne jako příslušníci rodu lidského. Obdobně smilnili též bratří apoštolští, jak sami sebe nazývali přívrženci kacíře Segarelliho. Kolínští condormientes, což značí společně spící, spolu souložili bez ohledu na pohlaví či příbuzenství. Paterniáni, nazývaní tak podle svého zvrhlého apoštola Paterna z Paflagonie, svátost manželství neuznávali, což jim ale nebránilo v orgiích, zejména v pohlavních praktikách, při nichž není možno dojít k početí."
"Zajímavé," řekl zamyšleně Urban Horn.
Reynevan zrudl, zato Dorota vyprskla, dávajíc tím najevo, že o podobných praktikách leccos ví.
Vůz nadskočil na výmolu. Rabín Hiram se probudil a k dalšímu proslovu se chystající kněz František si málem překousl jazyk. Dorota Faberová mlaskla na valacha a pleskla ho opratěmi. Farář poposedl na kozlíku.
"Byli též jiní," pokračoval, "kteří hřešili stejně jako zmínění mrskači, to jest přemrštěnou pobožností, od níž je pouhý krůček k bludu a kacířství. Takoví byli disciplinati a battuti a bianchi čili bílí. Odpadlíky od pravé víry se stali cirkurncelióni, humiliáti a stoupenci toho blouznivce Jáchyma z Flory. Vždyť podobné bludaře jsme poznali i u nás ve Slezsku. Mluvím o niských a svídnických beghardech a bekyních."
Reynevan, ačkoliv měl o takzvaných bratřích a sestrách svobodného ducha poněkud odlišné mínění, kývl hlavou, Urban Horn ne.
"Beghardi," řekl klidně, "jenž si říkají fratres de voluntaria paupertate – chudí z přesvědčení, by mohli být vzorem mnoha kněžím a mnichům. Jejich náboženské spolky slouží ku prospěchu lidem. Uvědomujete si, že při moru v šedesátém roce pomáhaly nakaženým ve špitálech nejobětavěji právě bekyně a najmě jejich zásluhou se epidemie nerozšířila. To znamená tisíce zachráněných životů. Jakého vděku se za to bekyně dočkaly? Byly obviněny z kacířství."
"Nepopírám," souhlasil zdráhavě Filip Grantišek, "že mezi nimi byli lidé zbožní a obětaví. Ale také odštěpenci a bludaři, rouhači a smilníci…"
"Jistě máš pro své tvrzení důkazy?"
"Já?" zvolal Grantišek. "Já jsem jenom prostý sluha Boží z Olavy. Již před sto lety odsoudil beghardy církevní sněm ve Vienně. Ještě jsem nebyl na světě, když v roce 1332 inkvizice odhalila mezi beghardy a bekyněmi tak ohavné praktiky jako znesvěcování hrobů a hanobení mrtvých. Nebyl jsem na světě ani v roce 1372, kdy byl z moci papežského ediktu ustanoven inkviziční tribunál ve Svídnici, který dokázal kacířství tamních bratří a sester svobodného ducha a jejich spojení s turlupinskými sektáři. Na základě těch důkazů byli beghardi a bekyně…"
"Beghardi a bekyně," pokračoval Urban Horn, "byli pronásledováni a štváni jako zvěř po celém Slezsku. Ale ty si můžeš umýt ruce, prostý sluho Boží, vždyť jsi ještě nebyl na světě. Věz, že ani já ne. Přesto mi to nebrání, abych znal pravdu. Pravda je taková, že většina chycených beghardů a bekyň byla umučena v žalářích. Ti, kteří přežili, byli upáleni. A někteří, jak už to chodí, aby si zachránili kůži, udávali ostatní, posílali do mučíren své společníky, přátele, dokonce příbuzné. Nu a část zrádců posléze oblékla dominikánské hábity a se zápalem se vrhla do boje s kacířstvím."
"Domníváš se, že je to špatné?" pohlédl na něj ostře kněz.
"Denunciovat?"
"Se zápalem bojovat s kacířstvím. Je to špatné?"
Jezdec se otočil v sedle a jeho tvář se změnila.
"Nezkoušej," zasyčel, "na mne tyhle triky, svatoušku! Tos vyčetl z Bernarda Guie? Co z toho budeš mít, jestliže mne záludnou otázkou usvědčíš z hereze? Rozhlédni se kolem, nejsme u dominikánů, ale v lesích. Budu-li se cítit ohrožen, jednoduše ti rozbiju lebku a hodím tě do vývratu. Ve Střelíně řeknu, žes zemřel na přehřátí krve anebo na náhlý výlev fluidů a humorů."
Kněz nápadně zbledl.
"Naštěstí, na naše společné štěstí," dokončil klidně Urban Horn, "k něčemu takovému nemůže nikdy dojít, protože já nejsem ani kacíř, ani beghard, ani sektář z bratrstva svobodného ducha. A ty si víckrát nehraj na inkvizitora, olavský faráři. Rozumíme si?"
Filip Grantišek neodpověděl, jen kvapně zakýval hlavou.
*
Když se zastavili, aby si protáhli znavená těla, Reynevan nevydržel. Po straně se Urbana Horna zeptal na důvod jeho výbuchu. Horn zpočátku nechtěl mluvit, omezil se jen na pár kleteb a nadávek na samozvané inkvizitory. Když ale viděl, že takové vysvětlení mladíkovi nestačí, usedl na padlý kmen a přivolal psa.
"Všechny jejich hereze, Lancelote," začal tiše, "mě vůbec nezajímají. I když jenom hlupák nechápe, a za hlupáka se nepovažuji, že je to signum temporis a že je čas něco učinit. Něco zreformovat. Snažím se porozumět. Dovedu pochopit jejich hněv, když slyší, že Bůh není, že na Desatero se lidé mohou a mají vykašlat a začít uctívat satana. Bodejť by na takové dictum nekřičeli o kacířství. Jenže co vychází najevo? Co jim nejvíce zvedá žluč? Není to apostázie a bezbožnost, popírání svátostí, revize či rovnou negace církevních dogmat, dokonce ani démonolatrie. Nejvíce je rozčilují výzvy, aby se navrátili k evangelické chudobě. K pokoře. K obětavosti. Ke službě Bohu a lidem. Popadá je vztek, když je někdo žádá, aby se zřekli světské moci a bohatství. Proto se s takovou zuřivostí obořili na bianchi, na humiliáty, na bratrstvo Gerharda Groota, na beghardy a bekyně, na Jana Husa. U všech hromů, je zázrak, že neupálili i Poverella – svatého Františka z Assisi! Bojím se však, že den co den někde hoří hranice, na níž umírá nějaký neznámý a nepoznaný Poverello."
Reynevan mlčky přikývl.
"Proto," dokončil Horn, "mě to tak sere."
Reynevan znovu přikývl. Urban Horn na něho upřel pronikavý pohled.
"Zbytečně moc tlachám," konstatoval. "Takové řeči jsou nebezpečné. Příliš dlouhým a ostrým jazykem může člověk někdy sám sobě podříznout krk… Jenže já ti věřím, Lancelote. Ani netušíš proč."

"Ale tuším," usmál se strojeně Reynevan. "Kdyby ses cítil sebeméně ohrožen, rozbiješ mi lebku a ve Střelíně řekneš, že jsem zemřel na náhlý výlev fluidů a humorů."
Urban Horn se usmál. Po způsobu vlčím.
*
"Horne?"
"Poslouchám, Lancelote."
"Každý pozná, že jsi zkušený a světaznalý člověk. Nevíš náhodou, kdo z mocných má statky v okolí Břehu?"
"Taková zvědavost," utrousil Urban Horn a oči se mu zúžily, "může být nebezpečná v těchto časech."
"Je to docela nevinná otázka."
"Jak jinak," zvedl Horn koutky úst v úsměvu, avšak jeho zrak zůstal chladný a podezíravý. "Snad budou moje skrovné vědomosti s to ukojit tvou zvědavost. V okolí Břehu, říkáš? Konradswaldau patří Haugvicům, Jankovice Bischofshajmům, Hermsdorf Galiům. Na Schőnau, pokud je mi známo, sedí šenk Bertold de Apolda…"
"Má některý z nich dceru? Mladou, plavovlasou…"
"Tak podrobné znalosti," uťal mu otázku Horn, "nemám ani nepotřebuji mít. Rovněž tobě to nedoporučuji, Lancelote. Běžnou zvědavost urození páni jakž takž snášejí, ale tuze nelibě nesou, když se někdo přespříliš zajímá o jejich dcerky. A ženy…"
"Rozumím."
"To je dobře."

Kapitola sedmá

v níž Reynevan a jeho společníci přijíždějí do Střelína, kde se právě slaví svátek Nanebevzetí Panny Marie – a to upalováním. Později někteří z nich naslouchají ponaučením kanonisty vratislavské kapituly. Někdo s větší, někdo s menší ochotou.

U vesnice Hekrychty poblíž Vazova se doposud prázdná silnice začala plnit. Vedle selských žebřiňáků a kupeckých povozů se na ní objevili rovněž ozbrojení jezdci, proto Reynevan považoval za rozumné zakrýt si hlavu kápí. Postupně provoz opět zřídl, cesta vedla malebným březovým lesem a Reynevan si oddechl. Poněkud předčasně.
Belzebub už poněkolikáté podal důkaz své psí moudrosti. Ačkoliv doposud ani nezavrčel na míjející je ozbrojence, nyní je krátkým, ostrým zaštěkáním varoval před jezdci, kteří se nečekaně vynořili z houští po obou stranách silnice. Když při pohledu na něj jeden ze zbrojných pacholků sundal ze zad kuši, tarač varovně zavrčel.
"Hej vy! Stůjte!" zavelel jeden z rytířů v plné zbroji, mladý a pihovatý jako křepelčí vajíčko. "Stát, povídám!"
Na jeho pokyn strčil střelec nohu do třmenu kuše, obratně ji napjal a vložil do ní šipku. Urban Horn vyjel kupředu.
"Neopovaž se střílet na toho psa, Neudecku! Nejdříve si ho prohlédni. Zjistíš, žes ho už viděl."
"Pro pět ran!" zaclonil si pihovatý rytíř dlaní zrak. "Horne? Jsi to opravdu ty?"
"Ve vlastní osobě. Ať tvůj pacholek skloní samostříl."
"Jasně. Ale psa si drž. Jsme tady úředně, stíháme zločince. Proto se tě musím zeptat, Horne, kdo s tebou jede? Kdo jsou ti lidé?"
"Pro začátek si ujasněme," řekl chladně Urban Horn, "koho vlastně stíháte, páni? Jestli se honíte jen za nějakými zloději dobytka, nechte nás na pokoji. Za prvé nemáme žádný dobytek, za druhé…"
"Dobrá, dobrá," stačil si už pihovatý prohlédnout faráře i rabína a ledabyle mávl rukou. "Řekni mi jenom, jestli všechny znáš?"
"Znám. Stačí?"
"Stačí."
"Omluvte nás," uklonil se lehce druhý rytíř s šalířem na hlavě. "Neobtěžujeme vás z dlouhé chvíle. Byl spáchán zločin, vyšetřujeme vraždu. Na příkaz pana Heinricha von Reideburg, starosty střelínského. Zde urozený rytíř Kunad von Neudeck a já, Eustach von Rochow."
"Jaký zločin?" vyptával se farář. "Proboha, kdo byl zavražděn?"
"Nedaleko odtud zahynul násilnou smrtí urozený Albrecht Bart, pán na Karčíně."
Na chvíli bylo ticho. Potom se ozval Urban Horn hlasem, který jako by ani nebyl jeho:
"Jak? Jak k tomu došlo?"
"Za podivných okolností," odvětil pomalu Rochow, poté co Horna chvíli pozorně sledoval. "Primo: v pravé poledne. Secundo: v boji. Kdyby to nebylo nemožné, hádal bych, že v souboji. Byl to jeden člověk, ozbrojený, na koni. Zabil ho jediným seknutím, velmi jistým, vymáhajícím značnou obratnost a zkušenost – do tváře mezi nos a oko."
"Kde?"
"Čtvrt míle za Střelínem. Pan Bart se vracel z návštěvy u souseda."
"Sám? Bez svých lidí?"
"Tak jezdíval. Neměl nepřátel."
"Věčné odpočinutí," zamumlal kněz Grantišek, "dej mu, Pane. A světlo věčné…"
"Neměl nepřátel," zopakoval Horn, nevšímaje si modlitby. "Ale nějací podezřelí jsou?"
Kunad z Nejdku přijel těsně k vozu a s neskrývaným zájmem se zahleděl na poprsí Doroty Faberové. Rajda ho obdařila mnohoslibným úsměvem. Bustach z Rochova se rovněž přiblížil a rovněž se usmál. Reynevan se zaradoval, poněvadž na něho se nikdo ani nepodíval.
"Podezřelých je několik," odtrhl neochotně Neudeck zálibný pohled od rusovlásčiných vnad. "V okolí se potulovala

podezřelá chasa. Mělo to souvislost s nějakou krevní mstou. Prý tady byli viděni i takoví lotři jako Kunz Aulock, Valtr de Barby a Stork z Gorgovic. Povídá se, že nějakému rytíři obalamutil manželku mladý sukničkář. Rytíř se na něho, to se rozumí, nasral a teď svůdníka pronásleduje celá rodina…"
"Nelze vyloučit," uvážil Rochow, "že ten pronásledovaný rufián náhodou narazil na pana Barta, zpanikařil a zabil ho."
"Jestli to byl on," poškrábal se Urban Horn za uchem, "poznáte ho docela snadno, toho, jak říkáte, sukničkáře a rufiána. Bude mít sedm stop na výšku a přinejmenším čtyři stopy široká ramena. Takový se těžko skryje mezi obyčejnými lidmi."
"To je pravda," přisvědčil zasmušile Kunad Neudeck. "Pan Bart byl chlap jako hora, ledajaký utřinos by ho nezmohl. Ale s pomocí kouzel… Abyste rozuměli, ten svůdce cizích žen byl prý zároveň čarodějník."
"Nejsvětější Matko!" zalomila rukama Dorota Faberová a kněz František se přežehnal křížem.
"Však se ukáže," uzavřel pihovatý rytíř z Nejdku. "Až ptáčka lapíme, vyptáme se ho, jak to bylo. Ani když nebude sedm stop vysoký, poznáme ho podle popisu. Víme, že je to křepký junák a jede na sivém koni. Kdybyste takového potkali…"
"Neopomeneme to ohlásit," ujistil je Horn. "Křepkého junáka na sivém koni není možno přehlédnout. Hodně zdaru."
"Nevíte, pánové," zajímal se kněz František, "zda ve Střelíně dosud meškávratislavský kanonista?"
"Meškávratislavský kanonista?"
"Meškávratislavský kanonista?"
"Není to Jeho Důstojnost notář Lichtenberg?"
"Nikoliv," řekl Rochow. "Jmenuje se Beess. Otto Beess."
"Otto Beess, probošt od svatého Jana Křtitele," zamumlal kněz, když rytíři pokračovali svou cestou a Dorota mlasknutím popohnala valacha. "To je přísný pán, tuze přísný. Ouvej, rabbi, děláš si marné naděje, že tě přijme."
"To tedy ne," namítl rozradostněně Reynevan. "Budeš přijat, rabbi Hirame, slibuji ti to."
Všichni se na něj tázavě podívali, ale mladík se jen tajemně usmíval. Rozradostněně seskočil z vozu a šel po svých. Zůstal poněkud vzadu, v té chvíli se k němu přiblížil Horn.
"Teď vidíš," řekl tiše, "jak to na světě chodí, Reinmare Bielau, jak rychle člověk získá pochybnou slávu. Po okolí se prohánějí nájemní vrahouni, vyhlášení zloduši jako Kyrieleison a Valtr de Barby. Když ale někoho oddělají, podezření padne na tebe. Uvědomuješ si tu ironii osudu?"
"Uvědomuji si," odsekl Reynevan, "dvě věci. Za prvé, že víš, kdo jsem. Bezpochyby od první chvíle."
"Bezpochyby. A za druhé?"
"Že jsi znal toho zavražděného, toho Albrechta Barta z Karčína. A dal bych krk, že právě do Karčína jedeš. Nebo jsi jel."
"No vida," řekl po chvíli Horn, "jak jsi chápavý. A jak najednou jistý sám sebou. Dokonce si troufám hádat, odkud se ta sebejistota vzala. Je dobré mít známosti na vyšších místech, což? Například vratislavského kanonistu? Člověk se v tu ránu cítí lépe. A bezpečněji. Ovšem takový pocit může být často klamný."
"Vím," přikývl Reynevan. "Ani na chvíli nezapomínám na vývrat v lese. Na humory a fluidy."
"To je dobře."
*
Cesta vedla přes kopec, na kterém se tyčila šibenice. Viseli na ní tři oběšenci, vysušení jako tresky. Před poutníky se otevřel pohled na Střelín s jeho rušným podhradím, opevněním, hradem z časů Bolka Ukrutného, starodávnou rotundou svatého Gottharda i novými věžemi klášterního chrámu.
"Hele," povšimla si Dorota Faberová. "Co se to tam děje? Dneska je nějaký svátek nebo co?"
Skutečně, na prostranství před hradbami se shromáždil početný dav. A na stejné místo měl namířeno i průvod, který vyšel z městské brány.
"Nějaké procesí?"
"Spíše bohoslužba," usoudil kněz František. "Vždyť dnes je čtrnáctého srpna, den Nanebevzetí Panny Marie. Pospěšme, panno Doroto, podíváme se zblízka."
Dorota mlaskla na valacha. Urban Horn přivolal svého tarače a vzal ho na řemen, protože uprostřed lidského hemžení by se dokonce i tak moudrý pes jako Belzebub mohl přestat ovládat.
Od města přicházející průvod byl už tak blízko, že mohli rozeznat několik duchovních v ornátech, několik černobílých dominikánů a šedých františkánů, pár rytířů na koních a hlouček vyšňořených měšťanů. A rotu halberdýrů ve žlutých tunikách a matně se lesknoucích kapalínech.
"Biskupské vojsko," poučil je tlumeným hlasem Horn, jako vždy dokonale informován. "A ten vysoký rytíř na hnědáku, ten s erbem šachovnice na varkoči, to je Jindřich Reideburg, střelínský místodržící."
Biskupští vojáci vedli trojici lidí, dva muže a ženu. Žena byla oblečena jen v bílé košili, jeden z mužů měl na hlavě špičatou čepici z pomalovaného papíru.
Dorota Faberová práskla opratěmi, křikla na valacha a na neochotně se rozestupující čumily. Když sjeli z návrší, poutníci už neviděli, co se děje. Aby získali přehled, museli by se postavit na voze, ale nejprve by museli zastavit. Stejně se nedalo jet dále, dav před nimi příliš zhoustl.
Reynevan vstal a opět uviděl hlavy a ramena těch dvou mužů a jedné ženy. A tři kůly, k nimž byli ti lidé připoutáni. Hranice dřeva pod kůly neviděl, ale věděl, že tam jsou. Slyšel hlas, zvýšený a mocný, však málo srozumitelný v hučení davu. S obtížemi rozeznával slova.
"Zločiny proti zákonům božím i lidským… Errores Hussitarum… Fides haeretica… Rouhání a svatokrádež… Crimen… Vyšetřováním dokázáno…"
"Zdá se," poznamenal ve třmenech stojící Urban Horn, "že zde uvidíme, jak se spory, které jsme probírali cestou, řeší v praxi."

"Vypadá to tak," přisvědčil Reynevan. "Hej, lidé! Koho chtějí upálit?"
"Haratyky," odpověděl mu nějaký místní otrhanec. "Čapli haratyky. Husy, říkali…"
"Né husy, ale husony," opravoval ho druhý, stejně otrhaný a se stejným polským přízvukem. "Upálej je za rouhání, páč dávali svatý přijímání husám."
"Nevzdělaná chátra," ozval se z druhé strany vozu poutník v plášti s našitými mušlemi svatého Jakuba. "Nic nevědí."
"A ty víš?"
"Vím… Pochválen buď Ježíš Kristus!" všiml si poutník tonzury faráře Grantiška. "Těm kacířům se říká husité, leč nikoliv podle hus, nýbrž podle jejich falešného proroka Husa. Oni hlásají, ti husité, že očistec není, a svátost oltářní přijímají pod obojí způsobou čili sub utraque specie. Proto se jim říká též utrakvisté…"
"Nepoučuj nás," přerušil ho Urban Horn, "neboť my nejsme nevzdělanci jako tamti. Chtěli jsme jen vědět, za co budou pálit ty tři lidi?"
"Tak to já nevím. Nejsem zdejší."
"Ten na kraji," pospíšil si s vysvětlením nějaký zdejší – podle jílem ušpiněné kytle cihlář. "Ten v potupné čepici, to je Čech, odpadlý kněz a husitský emisař. Vyslali ho z Tábora, aby naše lidi naváděl k rebelii, k vypalování kostelů. Poznali ho jeho vlastní rodáci, kteří k nám v devatenáctém roce uprchli z Prahy. Ten druhý muž je učitel farní školy Anton Nelke, Čechův místní komplic. Poskytl kacíři úkryt a spolu s ním husitské spisy šířil."
"A ta žena?"
"Alžběta Ehrlichová. Ta je z jiného těsta. Se svým galánem se spikla a otrávila svého zákonitého manžela jedem. Milenec zdrhl, jinak by teď stál na hranici vedle ní."
"Šídlo v pytli neutajíš," vmísil se do rozhovoru hubený chlapík v plstěné čapce. "Protože to byl její druhý manžel, ten nebožtík Ehrlich. Prvního muže určitě taky otrávila, čarodějnice!"
"Možná otrávila, možná neotrávila, jak stará bába pravila," ozvala se tlustá městka v krátkém vyšívaném kožíšku. "Každý ví, že ten první se k smrti uchlastal. Byl to švec."
"Švec nešvec, otrávila ho, jako že je amen v otčenáši," trval na svém hubeňour. "Navíc musela i nějaké čáry provádět, když ji soudili dominikáni…"
"Jestli je to travička, dobře jí tak!"
"Toť se ví!"
"Buďte ztichа!" zvolal kněz Grantišek a natáhl šíji. "Čtou knížecí rozsudek a my ho neslyšíme."
"Proč bychom ho měli poslouchat?" ušklíbl se Urban Horn. "Vždyť to všichni známe. Ti na hranicích jsou haeretici pessimi et notorii. A církev, jež se štítí krve, přehazuje potrestání viníků na brachium saeculare – světské rámě spravedlnosti."
"Ticho, řekl jsem!"
"Ecclesia non sitit sanguinem," doléhal k nim od hranice hlas trhaný větrem a zanikající v hučení davu. "Církev neprahne po krvi a chrání se jejího prolévaní… Nechť tedy spravedlivý trest vyměří brachium saeculare. Requiem aeternam dona eis…"
Dav se rozeřval. Na hranicích se něco dělo. Reynevan se opět postavil. Kat stál za ženou a něco kutil za jejími zády, jako by upravoval provaz poutající její hrdlo. Hlava jí najednou padla na rameno jako podťatý květ.
"Dopřál jí milosrdnou smrt," zašeptal farář, jako kdyby ještě nikdy nic podobného neviděl. "Zlomil jí vaz. Tomu učiteli také. Nepochybně při vyšetřování oba učinili pokání."
"A někoho udali," doplnil Urban Horn. "Tak to bývá."
Dav řval a proklínal, pobouřen milostí prokázanou učiteli a travičce. Křik ještě zesílil, když vyšlehly plameny a v mžiku stály hranice s kůly a k nim připoutanými odsouzenci v jednom ohni. Žár dýchl na přední řady diváků, ty couvly a tlačenice zase zhoustla.
"Hudlařina!" křičel cihlář. "Břídilská práce! Dali tam vysušené dřevo!"
"Vážně to zpackali," uznal hubeňour v plstěné čapce. "Vždyť ten husita nevydal ani hlásku. Neumějí pálit. U nás ve Francích to uměl jaksepatří opat z Fuldy. Osobně dohlížel na stavbu hranice. Vybíral jenom polena z čerstvého dřeva a nechával je skládat tak, aby oheň prvně pálil akorát nohy odsouzence, potom stoupal výš, k břichu…"
"Zloděj!" rozkřičela se tenkým hlasem nějaká ženština v davu. "Zloděěěěj! Chyťte ho!"
Někde brečelo děcko, někdo pískal na fujarku, někdo nadával do kurev, někdo se smál – přerývaným, pomateným smíchem.
Oheň hučel, hranice sálaly. Vítr se stočil k povozu, přinesl ohavný, dusivý zápach škvařících se lidských těl. Reynevan si zakryl nos rukávem, kněz Grantišek se rozkašlal, Dorota se začala dusit. Urban Horn si znechuceně odplivl. Všechny však zaskočil rabín Hiram. Starý žid se naklonil z vozu a prudce a vydatně zvracel. Na cihláře, poutníka, tlustou městku, hubeného Němce a na všechny, kdož se tísnili kolem. Dav se rázem rozestoupil.
"Omluvte mne, prosím…" stačil rabín vykoktat mezi záchvaty dávení. "To není žádná náboženská provokace. Docela obyčejně jsem se poblil."
*
Kanonista Otto Beess, praepositus od svatého Jana Křtitele, se pohodlně usadil, upravil si na hlavě pileus a podíval se proti světlu na víno v poháru.
"Dohlédněte, prosím," promluvil svým obvyklým skřípavým hlasem, "aby bylo spáleniště důkladně vyhrabáno a pečlivě uklizeno. Nechejte z popela vybrat všechny tělesné pozůstatky, i ty nejmenší, rozdrtit je a vysypat do řeky. Množí se totiž případy sbírání zuhelnatělých kostí coby relikvií. Prosím, aby se o to vážení konšelé postarali a bratři řeholníci na splnění úkolu dohlédli."
V komnatě přítomní střelínští konšelé se mlčky uklonili, dominikáni a františkáni sklonili tonzury. První i druzí již věděli,

že kanonista má ve zvyku prosit, nikoliv rozkazovat. Poznali však, že rozdíl je pouze v jediném slově.
"Bratry predikanty," pokračoval Otto Beess, "prosím o to, aby i nadále dle propozic buly Inter cunctas pátrali po všech projevech kacířského učení. Aby hlásili i sebemenší, zdánlivě nepodstatné věci, neb i ony mohou souviset s činností táborských emisarů ve Slezsku. Počítám rovněž s pomocí světského práva. O tu prosím tebe, pane Jindřichu."
Jindřich Reideburg sklonil hlavu, ale jen nepatrně, načež ihned vzpřímil svou urostlou postavu v rytířském waffenrocku. Střelínský starosta neskrýval šlechtickou pýchu, ani ho nenapadlo se ponižovat. Dával najevo, že vizitaci církevní hierarchie toleruje z nezbytí, avšak již netrpělivě čeká, až kanonista opustí jeho město.
Otto Beess si to dobře uvědomoval.
"Prosím rovněž, pane starosto," dodal jedovatě, "aby bylo vynaloženo větší úsilí než doposud při vyšetřování vraždy pana Albrechta Barta. Kapitula se živě zajímá o objasnění toho zločinu. Pan Bart byl navzdory některým svým kontroverzním názorům člověkem nadmíru váženým, virrarae dexteritatis, vzácným dobrodincem jindřichovských a křešovských cisterciáků. Požadujeme, aby jeho vrahy stihl zasloužený trest. Pochopitelně skutečné vrahy, kapitulu neuspokojí vrabec v hrsti. Neuvěříme, že pan Bart zahynul rukou těch dneska upálených viklefitů."
"Mohli mít," odkašlal si Reideburg, "nějaké společníky…"
"To nelze vyloučit," chytil se kanonista rytířovy myšlenky. "Nic nelze vyloučit. Neboj se, pane Jindřichu, poskytnout vyšetřování větší prostor. Bude-li třeba, požádej o pomoc svídnického starostu pana Albrechta von Kolditz. Požádej o pomoc koho chceš, jen ať jsou výsledky."
Reideburg se odměřeně uklonil. Kanonista mu úklonu oplatil – dost ledabyle.
"Děkuji, pane starosto," řekl hlasem připomínajícím skřípění zrezivělé brány hřbitova. "Nehodlám tě déle zdržovat. Pánům radním a řádovým bratřím taktéž děkuji. Navraťte se ke svým povinnostem, kterých, domnívám se, máte sdostatek."
Starosta, konšelé i mniši odešli, dupání škorní a šoupání sandálů se vzdalovalo a po chvíli zcela utichlo.
"Bratři klerici a diákoni," dodal po chvíli kanonista, "zajisté rovněž pamatují na své povinnosti. Prosím tedy, aby se jich opět zhostili. Urychleně. Bratr tajemník a otec zpovědník zůstanou. Také…"
Otto Beess zvedl hlavu a pohlédl na Reynevana.
"Také ty zde zůstaň, chlapče, chci si s tebou promluvit. Avšak nejprve přijmu žadatele. Povolejte faráře z Olavy."
Vstoupil kněz František. Tvář se mu zcela neuvěřitelným způsobem měnila – střídavě bledla a nachověla. Pokorně padl na kolena. Kanonista mu nedovolil vstát.
"Tvůj problém, otče Filipe," začal kousavě, "tkví v nedostatku úcty a důvěry k vrchnosti. Individualita je samozřejmě ceněná a vlastní názor je jistě více hoden uznání nežli tupá, skopová poslušnost. Nicméně jsou záležitosti, v nichž má církevní vrchnost pravdu absolutní a nezpochybnitelnou. Tak je neomylný náš papež ve sporu s konciliaristy, s Gersonem a různými Poláčisky: Vlodkovičem, Vyšem anebo Laskarem, kteří by chtěli o každém rozhodnutí Jeho Svatosti nejdříve sáhodlouze disputovat. A nakonec interpretovat dle vlastních představ. To tedy ne! Roma locuta, causa finita! Proto, drahý otče Filipe, nařídí-li ti kurie, o čem a jak máš kázat, uposlechneš. I kdyby tvá individualita protestovala, budeš poslouchat. Bezpodmínečně. Protože jde zjevné o vyšší cíl. Vidím, že chceš něco říci. Promluv tedy."
"Tři čtvrtiny mých farníků," soukal ze sebe rozpačitě kněz František, "nejsou lidé přílišně obdařeni duchem, dalo by se říci: pro maiori parte illiterati et idiote. Leč zbývá ještě čtvrtina. Té nemohu dost dobře kázat to, co chce kurie. Samozřejmě, že jim říkám, že husité jsou kacíři, rouhači a svatokrádežníci, že Žižka s Korandou jsou vtělení ďáblové, zločinci a vrazi, že neuniknou mukám pekelným a čeká je věčné zatracení. Ale copak mohu tvrdit, že pojídají nemluvňata? Že ženy jsou u nich společné? Že…"
"Nerozuměls?" přerušil ho ostře kanonista. "Nepochopil jsi má slova? Roma locuta – Řím promluvil! Pro tebe je Římem Vratislav. Máš kázat, jak je ti káząno, kazateli. O společných ženách, pojídaných nemluvňatech a zaživa v kotlích vařených jeptiškách, o vytrhávání jazyků katolickým kněžím, o sodomii. Jestliže dostaneš takové instrukce, budeš kázat o tom, že po přijímání z kalicha rostou husitům v ústech chlupy a u zadků ocasy. Teď nežertuji, viděl jsem ta nařízení v biskupské kanceláři."
Odmlčel se, s lehkým politováním pohlédl na shrbeného Grantiška a dodal:
"Koneckonců jak můžeš vědět, že jim opravdu nerostou ocasy? Copak jsi byl v Praze? Na Táboře? V Hradci Králové? Přijímal jsi snad sub utraque specie?"
"Ne!" div se nezalkl tlustý kněz. "Ne, ne!"
"Dobře. Causa finita – případ ukončen. Audience rovněž. Ve Vratislavi ohlásím, že stačilo napomenutí a že s tebou již nebudou žádné potíže. Nyní, abys neměl pocit zbytečně vykonané pouti, vyzpovídáš se zde mému zpovědníkovi. A vykonáš pokání, které ti uloží. Otče Feliciáne!"
"Ano, Důstojnosti?"
"Ať leží celou noc s rozepjatýma rukama na břiše před oltářem u svatého Gottharda. Celou noc, od komplety do primy. Další dle tvého uvážení."
"Nechť tě Pán Bůh opatruje…"
"Amen. Odejdi, bratře."
Otto Beess si oddychl a natáhl ruku s prázdným pohárem k jednomu z kleriků, který do číše pohotově nalil víno.
"Dnes už žádné další petenty. Přistup, Reinmare."
"Velebný otče… Než… Mám prosbu…"
"Poslouchám."
"Společně se mnou putoval a společně se mnou k tobě přibyl rabín z Břehu…"
Otto Beess pokynul a za chvilku klerik přivedl starého Hirama. Žid se hluboce poklonil a zametl dlažbu liščí čapkou.

Kanonista si jej bedlivě prohlížel.
"Copak," zaskřípal, "si ode mne přeje mluvčí březského kahalu? V jaké záležitosti přichází?"
"Ctihodný pan kněz chce vědět, v jaké záležitosti?" zvedl huňaté obočí Hiram ben Eliezer. "Bože Abrahámův! V jaké záležitosti může přijít nebohý Žid za spravedlivým kanonistou? Oč jde? Odpovím, že o pravdu. O pravdu evangelickou."
"Pravdu evangelickou?"
"Tak, nejinak."
"Mluv tedy, rabbi Hirame."
"Káže-li tak ctihodný kněz, budu mluvit. Chci promluvit a svědčit o tom, že rozličtí nedobří lidé chodí po Břehu, Olavě, Grodkově a okolních vsích a poštívají prosté křesťany, aby bili vrahy Ježíše Krista, rabovali jejich domovy, prznili jejich ženy a dcery. Na důstojné pány preláty se přitom odvolávají, že prý to má být boží biskupská vůle, všechno to bití a násilí a loupeže."
"Mluv dále, příteli Hirame. Vždyť vidíš, že trpělivě naslouchám."
"O čem mám více mluvit? Já, rabín Hiram ben Eliezer z březského kahalu žádám a prosím ctihodného pana kněze, aby chránil pravdu evangelií. Musíte-li bít a trestat vrahy Ježíše Krista, nuže bijte a trestejte! Ale u praotce Mojžíše, bijte a trestejte pravé viníky. Ty, kdož ho skutečně ukřižovali! Římany!"
Otto Beess dlouho mlčel a sledoval Hirama zpod spuštěných víček.
"Inu," promluvil konečně. "Zdaliž je ti známo, příteli Hirame, že za takovou řeč můžeš být neprodleně uvězněn? Pochopitelně světskou mocí. Církev je chápavá a milosrdná, leč brachium saeculare může být velmi těžké, jde-li o rouhání. Ne, ne, už nic neříkej, příteli Hirame. Nyní budu mluvit já!"
Žid se uklonil, kanonista se ani nepohnul.
"Svatý otec Martin, toho jména pátý, kráčeje v šlépějích svých osvícených předchůdců, vyhlásil, že dokonce i Židé jsou stvořeni k obrazu Božímu a část z nich, byť nepatrná, může dosáhnout spasení. Není tedy žádným záslužným činem jejich pronásledování, diskriminování a všeliké jiné utlačování, včetně násilného křtění. Nepochybuješ, doufám, že papežova vůle je pro každého duchovního rozkazem. Anebo pochybuješ?"
"Jak bych se opovážil pochybovat? Vždyť to je už přinejmenším desátý papež, který tak hovoří… Takže to musí být pravda, jak jinak…"
"Pakliže nepochybuješ," přerušil kanonista rabína, jako kdyby nepostřehl ironii v jeho hlase, "musí ti být jasné, že jakékoliv obviňování duchovních, že snad navádějí lid k útokům proti Izraelitům, je pomluva, nestoudná pomluva."
Žid mlčky schýlil hlavu.
"Věc lze snadno vysvětlit," přimhouřil opět oči Otto Beess. "Prostí lidé vědí o papežských příkazech málo nebo zhola nic. Rovněž s Písmem svatým nejsou příliš obeznámeni. Jsou to takoví, jak mi někdo nedávno pověděl, pro maiori parte illiterati et idiote."
Rabín neřekl nic a nehýbal se.
"Tvé izraelské plémě, rabbi," pokračoval kanonista, "ovšem podobný plebs neustále provokuje a podněcuje. Jednou vyvoláte epidemii neštovic, jindy otrávíte studny anebo umučíte nevinnou křesťanskou pannu. Do těsta na macesy mícháte krev nemluvňat. Kradete a znesvěcujete hostie. Zabýváte se bezectnou lichvou a z dlužníka, který nedokáže splácet vaše vydřidušské úroky, vyřezáváte kousky živého masa. A rozličné jiné ohavnosti pácháte, jak každý ví."
"Co je zapotřebí učinit," zeptal se po chvíli plné napětí Hiram ben Eliezer. "Co je zapotřebí učinit, ctihodný kněze, aby se takové ohavnosti nestávaly? Co musíme učinit, aby nedocházelo k trávení studní, mučení dívek, zabíjení nemluvňat a znesvěcování hostií?"
Otto Beess chvíli vyčkával.
"Zanedlouho," začal pomalu, "bude vyhlášena jednorázová zvláštní daň na podporu protihusitské kruciáty. Každý žid bude muset zaplatit jeden zlatý. Březské představenstvo k povinnému poplatku z dobré vůle přidá… Tisíc guldenů. Dvě stě padesát hřiven."
Rabín kývl bradou. Ani se nepokusil smlouvat.
"Ty peníze," promlouval kanonista mírně, "poslouží společnému prospěchu, obecnému dobru. Čeští heretici nás ohrožují všechny. Nejvíce samozřejmě nás, pravověrné katolíky, leč ani Izraelity prokletí husité nešetří. Spíše naopak. Vzpomeň si jen, rabbi, na krvavý pogrom v Praze v březnu dvacátého druhého roku. A na následující vraždění židovstva v Chomutově, Kutné Hoře a Písku. Budete tedy mít příležitost, příteli Hirame, pomstít se za příkoří způsobená vašim souvěrcům."
"Má je pomsta," řekl po chvíli Hiram ben Eliezer. "Tak praví Pán, Adonai. Nikomu, praví Pán, neoplácejte zlo zlem. V Izaiášově proroctví stojí, že náš Pán umí odpouštět."
"Krom toho," dodal rabín, když viděl, že kanonista mlčí s dlaní přiloženou na čelo, "husité nás mordují sotva šest let. Co je to proti tisíciletí?"
Otto Beess trhnutím zvedl hlavu. Oči měl studené jako ocel.
"Špatně skončíš, Hirame," zaskřípal. "Mám o tebe vážné obavy. Odejdi v pokoji."
"Teď," řekl, když se za židem zavřely dveře, "mám konečně trochu času na tebe, Reinmare. Promluvíme si. Tajemníka a zpovědníka si nevšímej, oba mají mou plnou důvěru, jsou přítomni, ale jako by zde nebyli."
Reynevan si odkašlal, kanonista jej však nepustil ke slovu.
"Kníže Konrád Kantner dorazil do Vratislavi před čtyřmi dny, na svatého Vavřince. V jeho průvodu byli nezřízení klevetníci a rovněž sám kníže neosvědčil přílišnou diskrétnost. Díky těmto okolnostem je netoliko moje osoba, nýbrž takřka celá Vratislav do všech šťavnatých podrobností obeznámena s mimomanželskou avantýrou Adély, choti Gelfrada ze Šterců."

Reynevan si opět odkašlal a sklopil zrak před kanonistovým pronikavým pohledem. Duchovní sepjal dlaně jako k modlitbě.
"Reinmare, Reinmare," vzdychl exaltovaně. "Jak jsi mohl? Jak jsi mohl tak porušit zákon Boží i lidský? Vždyť je psáno: v úctě měj manželství a lože neposkvrněné, neboť smilníky a cizoložníky odsoudí Bůh. K tomu mohu dodat, že se podváděným manželům často zdá spravedlnost Páně příliš pomalá, proto se ji rozhodnou vyměřit sami. Nemilosrdně."
Reynevan stále klopil zrak.
"Aha," domyslil se Otto Beess. "Už tě stíhají?"
"Stíhají."
"Šlapou ti na paty?"
"Šlapou."
"Mladý potřeštěnče!" zalomil rukama duchovní. "Měli by tě zavřít do Narrenturmu – Věže bláznů! Dobře bys zapadl mezi tamější obyvatele!"
Mladík popotáhl nosem a udělal obličej podle vlastního názoru co nejzkroušenější. Kanonista pokýval hlavou, sepjal ruce a propletl prsty.
"Nemohls vydržet, co?" zeptal se znalecky. "Zdálo se ti o ní po nocích?"
"Nemohl," přiznal Reynevan a cítil, jak jej polévá ruměnec. "Zdálo."
"Vím, já vím," olízl si Otto Beess mimovolně rty a v očích mu zajiskřilo. "Vím, jak sladké je zakázané ovoce a jak silná může být touha. Vím, že rtové cizí ženy strdí tekou a měkčejší nad olej ústa její. Nakonec však, jak nás učí Šalomounova Proverbia, je hořká jako pelyněk a ostrá jako dvojsečný meč – amara quasi absinthum et acuta quasi gladius biceps. Střež se, synu, abys kvůli ní neshořel jako můra v plameni lampy. Aby tě kvůli ní nestihla smrt a tvá duše nepropadla věčnému zatracení. Řiď se moudrými slovy Písma: vzdal od ní cestu svou a nepřibližuj se ke dveřím domu jejího – longe fac ab ea viam tuam et ne adpropinques foribus domus eius."
Kanonista dokončil citát a exaltace z jeho hlasu rázem zmizela.
"Nastraž uši, Reinmare Bielau. Dobře si vryj do paměti slova Písma i má. Poslechni dobrou radu, drž se co nejdále od té osoby. Nedělej to, co máš v úmyslu udělat, co čtu ve tvých očích, nestydo. Drž se zpátky."
"Ano, velebný otče."
"Aféra se časem uklidní. Štercy postrašíme kurií a landfrídem, uchlácholíme obvyklým výkupným dvaceti hřiven. Dalších deset hřiven zaplatíme jako pokutu olešnickému magistrátu. Není to o moc více než cena dobrého jezdeckého koně, s bratrovou pomocí to dáš nějak dohromady. Bude-li třeba, přispěji též já. Váš strýc Jindřich byl můj dobrý přítel a učitel."
"Pán Bůh ti to…"
"Ale nesmíš se nechat chytit a zabít!" přerušil ho zhurta Otto Beess, "Rozumíš, ty zbrklý hlupáku? Jednou provždy si vyžeň z hlavy ženu Gelfrada Štercy! Zapomeň na tajná dostaveníčka, dopisy, posly, všechny tyhle pošetilosti! Musíš zmizet, odcestovat! Bez meškání! Doporučuji do Uher! Rozumíš?"
"Chtěl bych nejprve zajet do Balbínova… Za bratrem…"
"To nedovolím!" zamítl Otto Beess. "Tvoji pronásledovatelé to určitě předvídali. Podobně jako návštěvu u mne. Pamatuj si, že když utíkáš, musíš utíkat jako vlk – nikdy po stezkách, po nichž jsi dříve chodíval."
"Ale bratr… Peterlin… Jestliže musím odjet…"
"Já sám Petra uvědomím, vyšlu důvěryhodného posla. Tobě zakazuji za bratrem jezdit! Pochop, bláhovče, ty nesmíš chodit po cestách, které tví nepřátelé znají. Musíš se vyhýbat místům, kde by na tebe mohli číhat. V žádném případě nesmíš do Balbínova. A v žádném případě nesmíš do Minstrberka…"
Reynevan nahlas vzdychl a Otto Beess nahlas zaklel.
"Tys to nevěděl," zasupěl. "Nevěděls, že je v Minstrberku. A já, starý osel, jsem ti to prozradil. Nu, stalo se. Ale na tom, co jsem řekl dříve, se nic nemění. Je jedno, kde ona je, v Minstrberku, v Římě, v Konstantinopoli anebo v Egyptě, je to úplně jedno! Ty se k ní ani nepřiblížíš, synu!"
"Nepřiblížím."
"Sám nevíš, jak moc bych ti chtěl věřit. Poslouchej mne, Reinmare, poslouchej pozorně. Dostaneš dopis, můj tajemník jej ihned napíše. Neboj se, jeho obsah bude koncipován tak, aby mu porozuměl výlučně adresát. Vezmeš si jej a budeš se chovat jako pronásledovaný vlk. Stezkami, kterými jsi nikdy nechodil a na kterých tě nikdo nebude hledat, pospíšíš do Střihomi, do kláštera karmelitánů. Můj dopis odevzdáš tamnímu převorovi, jenž tě seznámí s jistým člověkem. Tomu člověku, jakmile zůstanete sami, řekneš heslo: osmnáctého července osmnáctého roku. On se tě otáže: kde? Ty mu odpovíš: Vratislav, Nové Město. Nezapomeneš to? Zopakuj mi to."
"Osmnáctého července osmnáctého roku. Vratislav, Nové Město. Nezapomenu. Ale k čemu to? Nerozumím."
"Pokud se dostaneš do opravdu vážného nebezpečí," vysvětlil kanonista, "ani já tě nedokážu ochránit. Ledaže bych tě nechal ostříhat jako mnicha a zavřel u cisterciáků za klášterní zdí. Hádám, že tomu by ses chtěl vyhnout. Na každý pád tě nemohu odvézt až do Uher. Ten, koho ti doporučím, to však zvládne. Zajistí ti ochranu a obranu. Je to člověk rozporuplné povahy a není snadné s ním vždy vyjít, ale nic naplat, v některých případech je nenahraditelný. Takže si pamatuj: Střihom, klášter bratří řádu Beatissimae Virginis Mariae de Monte Carmeli, před městskými hradbami u Svídnické brány. Rozuměls?"
"Ano, velebný otče."
"Bezodkladně se vydáš na cestu. I tak tě ve Střelmě vidělo až příliš mnoho očí. Vyzvedneš si dopis a hajdy pryč!"
Reynevan si povzdechl. Měl totiž v úmyslu ještě si někde u piva promluvit s Urbanem Hornem. I když by to mladík nikdy nepřiznal, vzbuzoval v něm záhadný cizinec neobyčejný respekt a obdiv a se svým psem Belzebubem vyrostl v jeho očích přinejmenším na úroveň bájného rytíře Yvaina se lvem. Naivního mladíka docela lákalo navrhnout Hornovi

účast na rytířském dobrodružství – společném osvobození jisté vězněné dámy. Napadla ho rovněž myšlenka na nevázané rozloučení s Dorotou Faberovou. Ovšem uvědomoval si, že není radno brát na lehkou váhu pokyny a příkazy někoho takového, jako je kanonista Otto Beess.
"Otče Otto?"
"Poslouchám, synu."
"Kdo je ten člověk od střihomských mnichů?"
Otto Beess si s odpovědí dával na čas.
"Někdo," řekl nakonec, "pro koho nic není nemožné."

Kapitola osmá

v níž je zpočátku všechno hezké. Ale později se to zkazí.

Reynevan měl dobrou náladu. Cítil se šťastný a vše vůkol mu připadalo náramně hezké. Hezké bylo údolí Horní Olavy mezi zelenými vrchy, hezká cesta vedoucí po břehu řeky. Hezky a vesele si vykračoval hnědý hřebeček, dar od kanonisty Beesse. Pěkně zpívali drozdi v houští kolem cesty, ještě pěkněji skřivani na obloze. Bzučely včely a mouchy. Z kopců vanoucí zefýrek přinášel opojné vůně – chvílemi jasmínu, chvílemi střemchy. A chvílemi hnoje, poněvadž v okolí nechyběly zemědělské usedlosti.

Reynevan měl dobrou náladu. Měl k tomu důvody. Marná byla jeho snaha setkat se s nedávnými společníky na cestě. Nejvíce ho rozladilo záhadné zmizení Urbana Horna. Nakonec to však byla právě vzpomínka na Horna, jež ho pobídla k činu.

Kromě hnědáka s bílou lysinkou na čele dal kanonista Reynevanovi na cestu ještě měšec – a to podstatně těžší než váček, který mladík dostal před týdnem od Konráda Kantnera. Stačilo měšec potěžkat v ruce, aby zkušeně odhadl, že je v něm alespoň třicet pražských grošů.

Tak se Reynevan znovu přesvědčil o nadřazenosti stavu duchovního nad panským.

Ten měšec změnil jeho osud.

V jedné ze střelínských hospod, které obcházel při hledání Urbana Horna, narazil na otce Feliciána. Když Reynevan viděl, jak se kánonistův zpovědník cpe jitrnicemi a zapíjí je silným místním pivem, ihned věděl, kterak má postupovat. Nemusel se ani příliš namáhat. Kněz se při pohledu na měšec jen olízl a Reynevan mu ho nabídl. Bez lítosti a bez počítání obnosu, který v měšci byl. Tak snadno a rychle získal veškeré potřebné informace. Otec Felicián řekl všechno, byl dokonce ochoten přidat několik tajemství vyposlechnutých při zpovědích, Reynevan však zdvořile odmítl, neboť jména hříšníků mu nic neříkala a jejich hříchy ho pramálo zajímaly.

Nazítří časně ráno vyjel ze Střelína. Bez peněz, leč vesel a šťasten.

Nejel ovšem tam, kam mu radil Otto Beess: zemskou stezkou na západ přes Dubové vrchy a kolem jižního úpatí hory Raduně ke Svídnici a Střihomi. Navzdory kanonistovu kategorickému zákazu se otočil k Raduni zády a zamířil proti proudu Olavy. Na jih. K Jindřichovu a Minstrberku.

Vzpřímil se v sedle a těšil se větříkem přinášenými vůněmi, ptačím zpěvem a hřejivými slunečními paprsky. Ach, jak byl celý svět krásný. Reynevan měl chuť zpívat a jásat radostí.

Krásná Adéla Štercové, prozradil mu otec Felicián za měšec s třiceti groši, třebaže byla svými švagry obklíčena ve lhotském klášteře, dokázala uprchnout a dokonce se zbavit pronásledovatelů. Uchýlila se do kláštera klarisek v Minstrberku. Je pravda, vysvětloval otec Felicián, že když se o tom dověděl minstrberský kníže Jan, nakázal jeptiškám, aby mu ženu jeho vazala vydaly. Drží ji nyní v domácím vězení, dokud se případ domnělého cizoložství nevyřeší. Přestože však, tady otec Felicián zdravě říhl po vypitém pivě, si spáchaný hřích zasluhuje potrestání, hříšnice je v Minstrberku v bezpečí, Štercové jí za těchto okolností nemohou ublížit. Kníže Jan, otec Felicián se hlučně vysmrkal, si povolal Apečka Sterzu, důrazně ho varoval, ba vztyčeným ukazovákem mu pohrozil. Ne, za těchto okolností Štercové Adéle neublíží. Toho by se neopovážili.

Reynevan radostně pobídl darovaného hnědáka. Chtělo se mu smát a křičet radostí. Adéla, jeho Adéla ukázala Sterzům dlouhý nos, udělala z nich hlupáky a blázny. Byli přesvědčeni, že ji mají ve Lhotě v pasti – a ona frrrnk! A byla pryč. Ach, jak musel zuřit Wittich, jak láteřit a proklínat Morold. A Wolfhera určitě málem trefil šlak. A Adéla zmizela do noci na sivé klisně a s vlajícím copem…

Zarazil se. Adéla nikdy nenosila cop.

Musím se ovládat, pomyslel si střízlivě. Nicoletta, ta amazonka se slámovým copem pro mne přece nic neznamená. Jistě, zachránila mne, obelstila pronásledovatele, a já se jí zato při vhodné příležitosti odvděčím. Padnu jí k nohám. Avšak miluji Adélu, pouze Adélu, Adéla je paní mého srdce a mé mysli, myslím jen na Adélu, nic mi neříká ten plavý cop, ani ten blankytný pohled zpod sobolí čapky, ani ta malinová ústa, ani jako proutek štíhlé tělo…

Miluji Adélu. Už mne od ní dělí všeho všudy tři míle. Kdybych pobídl koně do cvalu, byl bych před branami Minstrberka dříve než začnou zvonit poledne.

Klid, klid. Ne tak zbrkle. Musím si zachovat chladnou hlavu. Nejprve musím využít příležitosti, že to mám cestou, a navštívit bratra. Jakmile vysvobodím Adélu z knížecího vězení, utečeme oba do Čech anebo do Uher. Vždyť Peterlina třeba už nikdy nespatřím. Musím se s ním ještě vidět, rozloučit se, vysvětlit. Poprosit jej o bratrské požehnání.

Kanonista Otto to zakázal. Kanonista Otto radil, abych utíkal jako vlk, po nikdy neužívaných stezkách. Kanonista Otto varoval, že lovci mohou číhat v okolí Peterlinova domu…

Nicméně Reynevan byl přesvědčen, že zná způsob.

Do Olavy ústil potok, spíše potůček, skrytý v porostu, zastřešený větvemi olší. Reynevan se vydal korytem potůčku proti proudu. Znal cestu. Nevedla do Balbínova, kde Peterlin bydlel, nýbrž do Povojovic, kde pracoval.
První známku, že Povojovice jsou nablízku, poznal právě podle potůčku. Začal totiž páchnout, nejdříve trochu, potom více, nakonec hodně. Také voda změnila barvu – na špinavě červenou. Reynevan vyjel z olšin a již z dálky spatřil důvod té změny: veliké dřevěné sušáky, na nichž visely barvené pásy plátna a sukna. Převládala barva červená – denní produkci signalizovala již barva potůčku – ale viděl též tkaniny bleděmodré, tmavomodré i zelené. Reynevan znal ty barvy, jež byly v současnosti spojovány s Petrem von Bielau více než tinktury rodového erbu. Navíc měl na tom i on svůj podíl, protože pomáhal bratrovi vyrábět vhodná barviva. Jasnou červeň získávala Peterlinova plátna a sukna v tajné směsi řešetláku, hadince a mořeny barvířské. Rozličných odstínů modré dosahoval Peterlin mícháním borůvkové šťávy s borytem, jenž si jako jeden z nemnoha lidí ve Slezsku sám pěstoval. Boryt míchaný s šafránem a rezedou zase dával krásnou zeleň.
Vítr se otočil proti Reynevanovi a přinesl takový puch, až mu vhrkly slzy do očí. Barvířské komponenty: popel, lůj, kyseliny a louhy byly dostatečně smrduté, nevábně byla cítit též zkažená syrovátka, v níž se podle vlámských receptur máčelo plátno na konci bělícího procesu. Nic z toho se ale nedalo srovnat se smradem základního prostředku, který se užíval na povojovické soukenické valše – odstáté lidské moči. Moč ležela dvě neděle v kádích, míchala se s hlinkou a poté se v ní máčel loden určený k výrobě sukna. Vedlejší efekt byl ovšem nepříjemný: povojovická manufaktura čpěla chcankami tak, že vítr zaháněl zápach nezřídka až k cisterciáckému klášteru v Jindřichově.
Reynevan valchu vlastně již kus cesty slyšel – šplouchání vody na lopatkovém kole, skřípot ozubených kol a hlavně neustávající dunění tlouků. Petr z Bělavy si nechal postavit valchu nového typu, která vyráběla plst rychleji, lépe a kvalitněji. A hlučněji.
Mezi zastřešenou valchou a sklady stálo nejméně dvacet vozů různé velikosti a konstrukce. Reynevan věděl, že sem přijíždějí jak dodavatelé, kteří například z Polska dováželi Peterlinovi potaš, tak zákazníci, totiž tkalci, jenž sem vozili sukno k plstnatění. Povojovice si získaly takový věhlas, že sem přijížděli tkalci z širokého okolí: z Němčí, Minstrberka, Střelína, Grodkova, dokonce z Frankenštejna. Mladík sledoval tkalce tlačící se kolem stoupy a dohlížející na práci a slyšel jejich pokřik, pronikající i duněním tlouků. Jako obvykle se dohadovali s obsluhou stoupy, jak je třeba ukládat a obracet sukno pod stupicemi. Mezi zákazníky viděl rovněž několik mnichů v bílých kutnách, ale to Reynevana nijak nepřekvapilo, poněvadž věděl, že jindřichovský klášter patří mezi význačné producenty sukna a cisterciáci jsou proto Peterlinovými stálými klienty.
Nicméně jednoho člověka Reynevan v Povojovicích do této chvíle nezahlédl. Svého bratra, který byl vždy vidět zdaleka, neb měl ve zvyku objíždět svůj podnik na koni – koneckonců patřil Petr von Bielau ke stavu rytířskému.
Ještě divnější bylo, že zde nebyl přítomen starý Nicodemus Verbruggen, vysoký, hubený Vlám z Gentu, na slovo vzatý mistr v oboru soukenictví i barvířství.
Reynevan si připomenul varování kanonisty Beesse a zachoval náležitou opatrnost. Přiblížil se k barvírně s vozy dalších přijíždějících zákazníků, shrben v sedle a s kloboukem vraženým do čela. Když se přesvědčil, že neupoutal ničí pozornost, zamířil k Peterlinovu domu.
Obvykle rušná budova se dnes zdála zcela pustá. Nikdo neodpověděl na jeho volání, nikdo nebyl v síni ani v čeledníku. Vstoupil do jizby. Na podlaze před krbem seděl mistr Nicodemus Verbruggen, šedivý, ostříhaný jako sedlák, ale oblečený jako pán. V krbu hořel oheň. Vlám trhal a házel do plamenů listy papíru. Očividně již končil, na kolenou měl jen pár archů, zato v krbu se již černala hromada zuhelnatělých stránek.
"Pane Nicodeme!"
"Jesus Christus!" trhl sebou úlekem Vlám. "Jesus Christus, mladý pán Reinmar… To je neštěstí, mladý pane, hrozné neštěstí…"
"Jaké neštěstí, mistře? Kde je můj bratr? Co to tady pálíš?"
"Mynheer Petr přikázal. Řekl, že kdyby se mu něco stalo, mám vytáhnout všechno z úkrytu a spálit, rychle spálit. Tak to řekl: ‚Kdyby se, Nicodeme, nedej Bože, něco stalo, všechno rychle spal. Ale barvírna a valcha musí pracovat!' Tak pravil mynheer Petr. En het woord is vlees geworden…"
"Pane Nicodeme…" Reynevan ucítil, jak mu strašná předtucha ježí vlasy na hlavě. "Mluv, co jsou to za dokumenty? Jaké slovo se stalo skutkem?"
Vlám svěsil hlavu a hodil do krbu poslední list. Reynevan přiskočil, popálil si ruku, ale vytáhl jej z ohně a máváním uhasil.
"Mluv!"
"Zabili ho," řekl hluše Nicodemus Verbruggen a Reynevan spatřil slzu stékající po starcově vpadlé líci. "Nežije dobrý mynheer Petr. Zabili ho, zavraždili. Takové neštěstí, mladý pane… Jesus Christus, takové neštěstí…"
Bouchly dveře. Vlám se otočil a zjistil, že jeho poslední slova už nikdo nevyslechl.
*
Peterlinova tvář byla bílá a pórovitá jako tvaroh. V koutku úst, přestože byl mrtvý již umyt, zůstala stopa zaschlé krve. Starší Bielau ležel uprostřed světnice na márách, okolo nichž hořelo dvanáct svící. Na očích měl položeny dva zlaté uherské dukáty, pod hlavou podestláno smrkové chvojí, jehož vůně se mísila s vůní hořícího vosku a plnila světnici mdlým, hřbitovním pachem smrti. Máry byly překryty červeným suknem. Z jeho vlastní barvírny, pomyslel si nevhodně Reynevan. Cítil, jak se mu do očí derou slzy.
"Jak…" vypravil s námahou se sevřeného hrdla. "Jak se to… stalo?"
Grizelda z Derů, Peterlinova žena, se na něho podívala. Tvář měla červenou a opuchlou pláčem, k sukni tiskla obě vzlykající děti: Tomáška a Sybilu. Avšak její pohled byl nepřátelský, zlý. Nevraživě hleděl na Reynevana rovněž Peterlinův tchán, starý Walpot von Der a jeho syn Kristián. Ani Grizelda, ani Derové, nikdo se neobtěžoval odpovědět

na jeho otázku. Avšak Reynevan se nevzdával.
"Co se stalo? Řekne mi to někdo konečně?"
"Zabili ho nějací…" zahučel Peterlinův soused Günter von Bischofsheim.
"Bůh," řekl farář z Vavolnice, na jehož jméno si mladík nevzpomínal, "Bůh je za to ztrestá."
"Ubodali ho meči," vysvětlil chraptivě nájemce Matyáš Wirt. "Kůň přiběhl bez jezdce. V pravé poledne…"
"V pravé poledne," zopakoval vavolnický farář a sepjal ruce. "Ab incursu et daemone meridiano libera nos, domine…"
"Kůň přiběhl," pokračoval Wirt poněkud vyrušen modlitbou, "se zkrvaveným sedlem a čabrakou. Tak jsme začali hledat. Našli jsme. V lese před Balbínovem. Těsně vedle cesty. Pan Petr se vracel z Povojovic. Země tam byla rozryta kopyty, zaútočilo jich více…"
"Kdo to byl?"
"To nikdo neví," pokrčil rameny Matyáš Wirt. "Asi loupežníci…"
"Loupežníci? Ti by ukradli koně."
"Možná loupežníci, možná někdo jiný," uvážil Bishofsheim. "Derovští a mí pacholci pátrají po lesích, snad někoho dopadnou. A poslali jsme zprávu rychtáři. Pošle svoje lidi, ti vypátrají, cui bono. Zjistí, kdo měl k vraždě motiv a komu smrt tvého bratra prospěla."
"Možná," ozval se jízlivě Walpot von Der, "si ten zločin objednal nějaký lichvář, aby se pomstil za nesplacenou půjčku? Možná nějaký všivý barvíř, aby se zbavil konkurenta? Možná nějaký ošizený zákazník? Tak to dopadá, když někdo zapomene na urozený původ, paktuje se s chátrou a hraje si na kupčíka. Řekni mi, s kým se stýkáš, já ti povím, kdo jsi. Fuj! Provdal jsem tě za rytíře, dcero, a teď jsi vdova po…"
Nedopověděl. Reynevan si uvědomil, že starého Dera umlčel jeho pohled. Zoufalství v něm bojovalo s hněvem. Silou vůle se ovládl, avšak ruce se mu třásly. Hlas také.
"Neviděl někdo v okolí," zajímal se, "čtyři ozbrojené jezdce? Jeden je vysoký, vousatý, v pobíjené brigantině. Jeden malý s hubou poďobanou od neštovic…"
"Viděl jsem je," odvětil nečekaně kněz. "Včera ve Vavolnici. Zvon právě vyzváněl Anděl Páně. Na první pohled vypadali na hrdlořezy. Čtyři. Jako jezdci Apokalypsy…"
"Věděla jsem to!" rozkřikla se ochraptělým, zdrceným hlasem Grizelda, stíhajíc Reynevana pohledem hodným baziliška. "Věděla jsem to, sotva jsem tě spatřila, ty ničemo! To kvůli tobě! Kvůli tvým pletkám a hříchům!"
"Druhý von Bielau," promluvil opět Walpot Der, dávaje přehnaný důraz na titul. "Taky šlechtic. Tenhle pro změnu přes dryáky a pijavice…"
"Ničemo, zlosynu!" ječela stále hlasitěji Grizelda. "Kdokoli těmto dětem zavraždil otce, přišel kvůli tobě! Ty nosíš neštěstí! Odjakživa jsi bratrovi jenom ostudu přinášel! Co tady chceš teď? Dědictví? Kliď se, mrchožroute! Táhni z mého domu!"
Reynevan se s námahou ovládl. Nepromluvil. I když chtěl říci, vykřičet všem těmhle Derům do očí, co si myslí o té jejich rodině, která si může hrát na šlechtu jenom díky penězům z Peterlinovy manufaktury. Ovládl se. Peterlin nežil. Ležel na márách, na červeném sukně, obklopen hořícími voskovicemi, s uherskými dukáty na očích. Peterlin nežil. K čemu by byly spory a hádky nad jeho tělem. Kromě toho se Reynevan bál, že pokud otevře ústa, rozpláče se.
Beze slova vyšel ven.
Smutek a žal visel nad balbínovskou tvrzí. Všude bylo pusto a ticho, služba se někam ukryla, dokonce ani psi neštěkali. Vlastně ani žádné psy nebylo vidět kromě…
Nevěřícně si protřel slzami zalité oči. Mezi stájí a lázní sedící černý tarač nebyl žádný přelud – ani ho nenapadlo zmizet. Reynevan rychle přeběhl přes dvůr a vstoupil do stáje. Prošel kolem dlouhého koryta pro krávy k odděleným stáním pro koně – budova byla současně chlévem i maštalí. Za přepážkou, kde býval obvykle ustájen Peterlinův kůň, klečel na zemi mezi odhrnutou slámou Urban Horn a ryl nožem do udusané hlíny.
"To, co hledáš, tady není," řekl Reynevan a sám se podivil svému klidu. Kupodivu ani Horn se nezdál být zaskočen. Nevstal, jen mu hleděl do očí.
"To, co hledáš, bylo schováno v jiné skrýši. Ale už to tam není. Shořelo to."
"Opravdu?"
"Opravdu," vytáhl Reynevan z kapsy ohořelý list papíru a hodil ho na zem. Horn stále klečel.
"Kdo zabil Peterlina?" sklonil se k němu Reynevan. "Kunz Aulock a jeho banda na objednávku Šterců? Barta z Karčína také zabili oni? Co s tím máš společného ty, Horne? Co tě přivedlo do Balbínova pár hodin po smrti mého bratra? Odkud znáš jeho skrýš? Proč v ní hledáš listiny, které shořely v Povojovicích? Co to bylo za dokumenty?"
"Utíkej odtud, Reinmare," promluvil Urban Horn. "Utíkej, je-li ti život milý. Nečekej ani na bratrův pohřeb."
"Nejdříve mi odpověz na otázku, na tu nejdůležitější. Co máš společného s tou vraždou? Jsi smluven s Kunzem Aulockem? Nezkoušej lhát!"
"Nebudu zkoušet," odvětil Horn, nespouštěje zrak, "ani lhát, ani odpovídat. Pro tvé dobro. Možná tě to překvapí, ale taková je pravda."
"Přinutím tě odpovědět," vytáhl Reynevan dýku. "Přinutím tě, Horne. Třeba silou."
Tomu, že Horn zapískal, nasvědčovalo jen našpulení rtů, žádný zvuk nebylo slyšet. Vlastně nic neslyšel pouze Reynevan. V následující chvíli ho totiž něco strašlivou silou udeřilo do boku. Padl na zem. Otevřel oči a před nosem spatřil vyceněné zuby černého tarače Belzebuba. Psí sliny mu kapaly do obličeje a ze zápachu se mu udělalo mdlo. Hluboké hrdelní vrčení ho ochromilo strachem. V zorném poli se mu zjevil Urban Horn a schovával si pod kabátec ožehnutý papír.
"K ničemu mě nemůžeš přinutit, chlapče," řekl a upravil si na hlavě chaperon. "Ale poslechni si, co ti povím z dobré vůle. Z náklonnosti, Belzebube, zůstaň."

Belzebub zůstal.
"Z náklonnosti," zopakoval Horn, "ti radím, Reinmare. Utíkej. Zmiz. Poslechni radu kanonisty Beesse. Vsadím krk, že ti nabídl možnost, jak vybřednout z maléru, do kterého ses dostal. Nepodceňuj rady takových lidí, jako je kanonista Beess. Tvého bratra je mi nesmírně líto. Sám nevíš jak. Buď zdráv a dávej na sebe pozor."
Reynevan zavřel oči před blížící se zubatou tlamou. Když je opět otevřel, nebyl již v maštali ani pes, ani jeho pán.
*
Reynevan se krčil na bratrově hrobě a třásl se strachem. V kruhu okolo sebe sypal sůl smíchanou s popelem z lískového dřeva a chvějícím se hlasem pronášel zaklínadlo. Přitom stále méně věřil v jeho účinnost.
Wirfe saltze, wirfe saltze
Non timebis a timore nocturno
Ni moru, ni hosta z temnoty
Ni démona
Wirfe saltze, wirfe saltze…
V temnotě šeptaly přízraky.
Třebaže si byl vědom ztráty času a rizika, jež přinášela, vyčkal Reynevan bratrova pohřbu. Ač se švagrová snažila, jak chtěla, nenechal se odradit od hlídání při mrtvém, zúčastnil se oplakávání a mše. Byl u toho, když byl za přítomnosti vzlykající Grizeldy, kněze a několika smutečních hostí Petr z Bělavy spuštěn do jámy na hřbitově u starodávného vavolnického kostelíka. Teprve potom odjel. Tedy předstíral, že odjíždí.
Sotva se setmělo, zamířil Reynevan na hřbitov. Na čerstvém rovu rozložil magické instrumenty, které kupodivu shromáždil bez obtíží. Nejstarší část vavolnického hřbitova totiž končila na říčkou podemletém břehu, země se tam sesouvala a umožňovala přístup do starých hrobů. A tak Reynevan získal magické potřeby, jako třeba hřebík z rakve či prst kostlivce.
Prst kostlivce však nepomáhal. Nepomáhaly pod hřbitovní zdí natrhané byliny: oměj, šalvěj a matečník, ba ani zaklínadla šeptaná nad znaky, které vyryl do hlíny rezavým hřebíkem z rakve. Navzdory tvrzení čarodějných knih se Peterlinův duch nevznesl nad hrobem, nepromluvil, nedal žádné znamení.
Kdybych tu tak měl svoje knihy, pomyslel si Reynevan roztrpčen marnými pokusy. Kdybych měl Lemegeton anebo Necronomicon… Benátský krystal… Mandragoru… Kdybych mohl použít alembik a vydestilovat elixír… Kdybych… Bohužel alembik, mandragora, krystal a patřičné spisy byly daleko. V olešnickém augustiniánském klášteře. Anebo, ještě pravděpodobněji, v rukou inkvizice.
Blížila se bouře. Nebe na obzoru ozařovaly blesky, hřmění se ozývalo stále blíže a hlasitěji. Vítr se utišil, noční vzduch visel těžce jako černý závěs. Nadešla půlnoc.
Tehdy to začalo. Blýskavice ozářila kostel. Reynevan uviděl jak nahoru a dolů po zvonici lezou pavoukům podobní tvorové. Před jeho očima se pohnulo a naklonilo několik hřbitovních křížů. Od břehu říčky se ozvalo praskání trouchnivého dřeva rakví, hlasité šplouchání a potom kvílení.
Když kolem sebe rozsypával další sůl, ruce se mu třásly jako v záchvatu zimnice a ochromené rty stěží vybreptaly formuli zaklení.
Největší ruch zavládl na břehu, v nejstarší části hřbitova. To, co se tam dělo, Reynevan naštěstí neviděl, ani blesky neodhalily ve tmě nic kromě nevýrazných siluet. Zato v uším mu až zaléhalo: společnost ze starých hrobů dupala, řvala, sténala, kvílela, hvízdala, klapala čelistmi a skřípala zuby.
Wirfe saltze, wirfe saltze…
Nějaká žena se tence, křečovitě smála. Hluboký mužský hlas parodoval liturgii církevní mše. Odpovídalo mu zběsilé chechtání dalších hlasů. Někdo rytmicky tloukl do bubnu.
Ze tmy vyšel kostlivec. Usedl na jeden z hrobů a vsedě složil vybělenou lebku do kostnatých dlaní. V další chvíli si k němu přisedl chlupatý tvor s obrovskými chodidly. Neustále se na nich škrábal, mručel a skuhral. Zamyšlený kostlivec si ho nevšímal.
Kolem prošla muchomůrka na pavoučích nohách a za ní něco, co vypadalo jako pelikán, ale namísto per to mělo šupiny a zobák plný ostrých zoubků. Na vedlejší hrob vyskočila obří žába.
A bylo tam ještě něco. Reynevan by přísahal, že ho něco pozorovalo, nespouštělo z něj oči. Bylo to zahalené tmou, neviditelné dokonce i v oslnivém jasu blesků. Když však mladík napjal zrak, dokázal v hlubokém stínu rozeznat lesk očí. A dlouhých zubů.
"Wirfe saltze," hodil před sebe špetku již docházející soli. "Wirfe saltze…"
Jeho pohled přitáhla světlá, zvolna se pohybující skvrna. Sledoval ji a čekal na další zablesknutí. V jeho světle spatřil ke svému údivu dívku v bílé košilce, trhající a do koše sbírající velké hřbitovní kopřivy. Dívka ho také zahlédla. Po kratičkém zaváhání odložila koš a přišla blíže, nevšímajíc si zamyšleného kostlivce ani chundelatého tvora škrábajícího se na chodidlech.
"Pro potěšení," zeptala se, "anebo z povinnosti?"
"Eeee… Z povinnosti…" odvětil, když přemohl strach a pochopil, nač se ho táže. "Bratr… Zabili mi bratra. Tady leží…"
"Aha," shrnula si vlasy z čela. "A já tady, jak vidíš, sbírám kopřivy."
"Abys ušila košile?" zkusil uhodnout. "Pro bratry zakleté v krkavce?"
Odmlčela se. Nadlouho.
"Ty jsi divný," prohlásila konečně. "Kopřivy jsou na plátno, to se rozumí. Na košile. Ale ne pro bratry. Já nemám bratry. A kdybych nějaké měla, nikdy bych nedovolila, aby si oblékli takové košile."
Když viděla výraz jeho tváře, hrdelně se zasmála.
"Proč se s ním vůbec bavíš, Eliško?" ozvalo se to zubaté něco, co se skrývalo v temnotě. "Zbytečně se zahazuješ.

Přijde déšť a rozpustí tu jeho sůl. Pak mu ukousnu hlavu."
"To není správné," poznamenal zamyšlený kostlivec, aniž by zvedl lebku. "To není správné."
"Není," dala mu za pravdu dívka Eliška. "Vždyť je to Toledo, jeden z nás. Už nás zůstalo tak málo."
"Chtěl mluvit s mrtvým," oznámil trpaslík, který se vynořil odněkud z podzemí. Zpod horního rtu mu čouhaly velké řezáky, břicho měl kulaté jako dýni a svítilo holou kůži pod okrajem krátké kamizoly.
"Chtěl mluvit s mrtvým," zopakoval. "Se svým bratrem, jenž tu leží pochován. Chtěl znát odpovědi na otázky. Ale nedostal je."
"Zaslouží si naši pomoc," rozhodla Eliška.
"Jistěže," řekl kostlivec.
"Baže, brekek," řekla žába.
Zasvítil blesk, zaduněl hrom. Zvedl se vítr, zasvištěl v houští, zavlnil suchým listím. Eliška bez obtíží překročila rozsypanou sůl a otevřenou dlaní uhodila Reynevana silně do prsou. Upadl na hrob, narazil týlem do kříže. V očích se mu zablýsklo, zatmělo a znovu zablýsklo. Země pod jeho zády se otřásala. Kolem rejdily stíny, tančící siluety, dva ohnivé kruhy se otáčely naproti sobě okolo Peterlinova hrobu.
"Barbelo, Hekate, Holda!"
"Magna Mater!"
"Eia!"
Země se pod ním rozhoupala a naklonila se, až musel rozpřáhnout ruce, aby po ní nezačal klouzat a nezřítil se někam do prázdna. Zapíral se patami a marně hledal oporu. Přesto však zůstal na místě. V uších mu zněl hlasitý zpěv.
Veni, veni, venias,
ne me mori, ne me mori facias!
Hirca! Hirca! Nazaza!
Trillirivos! Trillirivos! Trillirivos!
Adsumus, promlouvá Percival klečící před grálem. Adsumus, říká Mojžíš ohnutý pod tíhou kamenných desek z hory Sinaj. Adsumus, šeptá Ježíš klesající pod křížem. Adsumus, opakují jednohlasně kolem stolu sedící rytíři. Adsumus! Adsumus! Jsme zde, Pane, shromážděni ve Tvém jméně.
Ozvěna se šíří hradem jako hřmění, jako ohlas vzdálené bitvy, jak údery beranidla do hradní brány. Pomalu a pomalu se vzdaluje, až zanikne někde v temných chodbách.
Přijde Viator – Tulák, říká mladé děvče s liščí tváří a kruhy pod horečnatě planoucíma očima, na hlavě má vínek ze sporýše a jetele. Někdo odchází, někdo přichází. Apage! Flumen immumdissimum. Draco maleficus… Netaž se na jméno, jest ono zahaleno tajemstvím. Ze zžírajícího vyšel pokrm, ze silného vyšla sladkost. Kdo je vinen? Ten, kdo pravdu poví.
Shromážděni budou, tak jako shromažďováni bývají vězňové do jámy, a zavříni budou u vězení; po mnohých, pravím, dnech potrestáni budou. Střež se pomurnika, střež se netopýrů, střež se démona v polední čas hubícího, střež se i přístrachu nočního, vlekoucího se v mrákotě. Láska, věští Hans Mein Igel, láska ti zachrání život. Lituješ, ptá se dívka vonící mátou a puškvorcem. Je nahá, nahotou nevinnou – nuditas virtualis. Ve tmě je její nahotu stěží vidět. Ale je zde, tak blízko, že je cítit teplo jejího těla.
Slunce, had a ryba. Had, ryba, slunce nakreslené v trojúhelníku. Hroutí se Narrenturm, v rozvaliny se obrací turris fulgurata, věž zasažená bleskem. Ubohý blázen padá z jejího vrcholu, letí dolů vstříc záhubě. Já jsem ten blázen, napadá Reynevana, blázen a šílenec, já padám do hlubiny, až na dno.
Člověk, celý v plamenech, běží s křikem po sněhu. Hoří kostel.
Potřásl hlavou, aby zahnal přeludy. A tehdy spatřil ve světle dalšího blesku Peterlina. Duch, nehybný jako socha, zářil nepřirozeným světlem. Reynevan viděl, že to světlo, podobně jako sluneční záře skrze děravou střechu, vychází z mnoha ran – v šíji, v hrudi, v břiše.
"Bože, Peterline…" zasténal. "Co ti to… Zaplatí mi za to, přísahám! Pomstím tě, pomstím, bratříčku… Zaklínám se…"
Přízrak udělal prudké gesto. Zřetelně odmítavé, zakazující. Jednoznačné. Ruka ukázala na jih.
"Běž," ozval se přízrak hlasem Elišky, sběračky kopřiv. "Utíkej, malý. Daleko, co nejdále. Dříve než tě pohltí kobka Narrenturmu, Běž, uháněj přes hory, přeskakuj kopce – saliens in montibus, transiliens colles."
Země se roztočila. Všechno skončilo. Pohroužilo se do tmy.
*
Za úsvitu ho probudil déšť. Ležel na zádech na bratrově hrobě a kapky mu padaly na tvář.
*
"Dovol, synu," požádal Otto Beess, probošt od svatého Jana Křtitele. "Dovol, ať zrekapituluji, cos mi právě sdělil, neboť mám dojem, že již nemohu věřit vlastním uším. Takže Konrád, biskup Vratislavský, když má konečně příležitost popadnout za chřtán Sterzy, kteří ho upřímně nenávidí a které nenávidí on, nečiní nic. Třebaže má jasné důkazy, že jsou Štercové zapleteni do vraždy a prokazatelně chystají krevní mstu, biskup Konrád v té záležitosti nehodlá nic podniknout. Je to tak?"
"Přesně tak," odpověděl Gilbert Banč, tajemník vratislavského biskupa, mladý klerik sličné tváře, čisté pleti a mírných modrých očí. "Žádné kroky proti rodu Šterců. Žádné námitky. Žádné výslechy. Nejdůstojnější otec biskup tak rozhodl v přítomnosti velebného sufragána Tylmana. A v přítomnosti jistého rytíře, který dostal na starost toto vyšetřování. Přijel do Vratislavi dnes ráno."
"Rytíř," zopakoval kanonista, zahleděn na obraz mučednictví svatého Bartoloměje, jenž byl vedle krucifixu jedinou dekorací strohých bílých stěn místnosti. "Rytíř, který přijel do Vratislavi dnes ráno."
Gilbert Banč naprázdno polkl. Uvědomoval si, že situace pro něj nebyla příznivá. Nikdy nebyla. A nezdálo se, že by se

to v budoucnu mělo změnit.
"Právě," zabubnoval Otto Beess prsty na stole, ale oči nespustil ze světce mučeného Armény. "Právě. Co je to za rytíře, synu? Jeho jméno? Rod? Erb?"
"Ehm…" odkašlal si klerik. "Žádné jméno nepadlo, žádný rod… Erb nenosí, chodí oděn celý v černém. Ale viděl jsem ho u biskupa už dříve."
"Jak vypadá?"
"Není starý. Vysoký, štíhlý… Černé vlasy po ramena. Nos dlouhý jako zobák… Tandem pohled takový… ptačí… Pronikavý… In summa, sličný moc není… Ale mužný…"
Gilbert Banč se zarazil. Kanonista se neotočil, nepřerušil ani rytmické bubnování prsty. Věděl o tajných erotických sklonech mladého klerika. Díky tomu, že o nich věděl, mohl z mladíka učinit svého informátora.
"Pokračuj."
"Ten cizí rytíř neprojevil v přítomnosti biskupa ani uctivost, tím méně poníženost. Podal zprávu o vyšetřování vražd pánů Bárta z Karčína a Petra z Bělavy. Jeho vysvětlení bylo takové, že se velebný sufragán v jedné chvíli neudržel a dal se do smíchu…"
Otto Beess beze slova zvedl obočí.
"Ten rytíř zcela vážně prohlásil, že vinni jsou židé, poněvadž na obou místech činu byl cítit foetor judaica – židovský zápach. Aby ten smrad potlačili, pijí židé křesťanskou krev. Obě vraždy, prohlásil cizinec, nedbaje na to, že se velebný Tylman směje, nesou známky rituálních zločinů a viníky je třeba hledat v nejbližších kahalech, obzvláště v březském. Rabín z Břehu byl totiž viděn v okolí Střelína a dokonce prý ve společnosti mladého Reinmara de Bielau… Toho, jak Tvá Důstojnost zajisté ví…"
"Vím. Mluv dále."
"Na takové dictum velebný sufragán Tylman odvětil, že je to pitomost a že oba zavraždění padli meči. A že pan Albrecht von Bart byl vyhlášený silák a výborný šermíř. Že žádný rabín, ať už z Břehu nebo odkudkoliv, by se panu Bartovi nemohl postavit, ani kdyby se bili na talmudy. A smál se až k slzám."
"A rytíř?"
"Řekl, že jestli pány Barta a Petra nezabili židé, musel to spáchat sám ďábel. Což vychází nastejno."
"Co na to Konrád?"
"Nejdůstojnější biskup Konrád," odvětil klerik, "nejprve pokáral velebného Tylmana za nepatřičné veselí. Poté promluvil. Velice vážně a úředně a mně přikázal zapisovat…"
"Zastavil vyšetřování," odhadl kanonista. "Jednoduše zastavil vyšetřování."
"Jako kdybys byl při tom, otče. Též sufragán Tylman seděl, ani slovem se neozval, ale tvářil se divně. Biskup Konrád si toho všiml a řekl rozhněvaně, že pravda je na jeho straně, že dějiny mu dají za pravdu a že je to ad maiorem Dei gloriam"
"To řekl?"
"Těmi slovy. Proto nechoď v této záležitosti za biskupem, velebný otče. Ručím za to, že ničeho nedosáhneš. Krom toho…"
"Krom toho co?"
"Cizinec řekl biskupovi, že bude-li se někdo o ty dva zločiny zajímat, žádat vysvětlení anebo se domáhat dalšího vyšetřování, on žádá, ať je o tom neprodleně informován."
"On žádá," zopakoval Otto Beess. "A co na to biskup?"
"Kýval hlavou."
"Kýval hlavou," zopakoval kanonista a rovněž přikývl. "Vida, tak pyšný Konrád Piastovec jenom kýval hlavou."
"Přesně tak, důstojný otče."
Otto Beess opět zvedl pohled ke svatému Bartoloměji, z něhož Arméni stahovali pásy kůže. Podle Zlaté legendy Jakuba de Voragine, vzpomněl si, se nad místem mučednictví vznášela omamná vůně růží. Pah, nad místy mučení a smrti se vždy vznáší zápach, odporný puch. Nad všemi místy, jistě i nad Golgotou. Vsadím krk, že ani tam nevoněly růže. Nejspíše tam byl cítit, to je trefné, foetor judaica.
"Zde, chlapče. Vezmi."
Jako obvykle sáhl klerik po nabízeném měšci, potom prudce stáhl paži jako kdyby mu kanonista podával jedovatého štíra.
"Důstojný otče probošte…" zajíkl se. "Nedělám to pro… Pro mrzký mamon… To proto…"
"Vezmi, synu, vezmi," přerušil ho s chápavým úsměvem kanonista. "Už při jiných příležitostech jsem ti vysvětloval, že informátor musí brát mzdu. Opovržení patří těm, kteří donášejí zadarmo. Z přesvědčení. Ze strachu. Ze závisti a žárlivosti. Řekl jsem ti už, že Jidáš zasluhuje zatracení nikoli za zradu, nýbrž za to, že zradil lacino."
*
Odpoledne bylo krásné počasí, příjemná změna po několika dnech sloty. Ve slunečním světle se leskla věž kostela Maří Magdaleny i střechy měšťanských domů. Gilbert Banč se protáhl. U kanonisty mu úplně ztuhly údy. Místnost byla na zastíněné straně a z kamenných zdí čišel chlad.
Kromě oficiálního sídla v kapitulním domě na Bitrgerwerderu čili Tumském ostrově měl Otto Beess ve Vratislavi další dům v Ševcovské ulici nedaleko rynku. Tam přijímal ty, jejichž návštěvy chtěl udržet v tajnosti, pochopitelně i Gilberta Banče. Klerik se rozhodl využít příležitosti. Ještě se mu nechtělo vracet na ostrov, věděl, že biskup ho nebude potřebovat před nešporami. A z Ševcovské bylo jen pár kroků ke klerikově oblíbené pivnici na Kuřím plácku. Tam mohl utratit část peněz, které dostal od kanonisty. Gilbert Banč věřil, že když se zbaví peněz, zbaví se rovněž hříchu.
U pouličního krámku si koupil preclík a pro zkrácení cesty vykročil do úzké uličky. Byla pustá a prázdná, tak málo navštěvovaná, že mu pod nohama utíkaly překvapené krysy.

Za sebou zaslechl pleskání křídel a šelestění per. Ohlédl se a uviděl šedého ptáka zedníčka, jemuž se ve Slezsku říká pomurnik, neohrabaně usedajícího na římsu zazděného okna. Upustil preclík a prudce couvl. Před jeho očima pomurnik sklouzl po zdi. Změnil tvar a vyrostl. Banč chtěl vykřiknout, avšak nedokázal ze sevřeného hrdla vypravit žádný zvuk. Tam, kde před chvíli dosedl pták, stál nyní známý rytíř. Vysoký, štíhlý, černovlasý, černě oděný, s pronikavým ptačím pohledem.
Banč opět otevřel ústa a opět z nich nevypravil nic kromě přerývaného zasípání. Rytíř se k němu vláčným krokem přiblížil. Když stál těsně před ním, usmál se, našpulil rty a poslal mladíkovi velmi erotický vzdušný polibek. Než klerik pochopil, oč jde, zachytil koutkem oka záblesk čepele. Dostal ránu dýkou do břicha, na stehna mu vytryskla krev. Druhou ránu dostal do boku, až ostří zaskřípalo na žebrech. Narazil zády do zdi a třetí bodnutí ho k ní doslova přibilo. Teď už mohl křičet a vykřikl by, ale nestačil. Pomurnik se předklonil a rozmáchlým pohybem mu prořízl hrdlo.
*
Křečovitě zkroucenou mrtvolu v černé kaluži krve našli žebráci. Než se dostavili městští biřici, seběhli se z Kuřího plácku čumilové – zdejší kramáři a jejich zákazníci.
Nad místem zločinu visel strach.
Takový strach, že až do příchodu stráží se nikdo neodvážil ukrást měšec s penězi, jenž měl zavražděný nacpán do nožem rozřezaných úst.
*
"Gloria in excelsis Deo," pronášel zpěvně kanonista Otto Beess, skláněje hlavu před oltářem. "Et in terrapax hominibus bonae voluntatis…"
Jáhnové po stranách se přidali ke zpěvu. Probošt vratislavské kapituly Otto Beess celebroval mši. Mechanicky, nezaujatě. Myšlenkami byl jinde.
Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, Glorificamus te, gratias agimus tibi…
Zavraždili klerika Gilberta Banče. Za bílého dne uprostřed Vratislavi. A biskup Konrád, který zastavil vyšetřování ve věci vraždy Petra von Bielau, nemá zájem ani na vyšetření násilné smrti svého tajemníka. Nevím, co se děje. Leč musím se postarat o vlastní bezpečnost. Za žádnou cenu nedat nikomu záminku ani příležitost. A nenechat se zaskočit.
Od vysoké klenby vratislavského dómu se ozvěnou odrážel zpěv.
Agnus Dei, Filius Patris, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis;
Oui tolllis peccata mundi, suscipe deprecationen
nostram…
Otto Beess poklekl před oltářem.
Doufám, pomyslel si, když se pokřižoval, doufám, že to ten chlapec Reinmar stihl. Že je už v bezpečí. Doufám…
"Miserere nobis…"
Mše pokračovala.
*
Čtyři jezdci procválali rozcestím okolo kamenného kříže, jedné ze zde ve Slezsku početných připomínek zločinu a opožděné kajícnosti. Vítr řezal do očí, déšť bodal do tváří. Kunz Aulock zvaný Kyrieleison zaláteřil a mokrou rukavicí si otřel vodu z obličeje. Stork z Gorgovic zavrčel pod kapuci sprostou nadávku. Valtrovi de Barby a Sobkovi z Kobylí Hlavy se už nechtělo ani klít. Pojeďme, byla jejich jediná myšlenka, ať jsme co nejrychleji pod střechou, někde v hospodě, v teple, v suchu a nad korbelem ohřátého piva.
Bláto stříkalo zpod kopyt. Stříkalo na už tak zablácenou postavu schoulenou pod křížem a přikrytou pláštěm. Žádný z jezdců jí nevěnoval pozornost.
Také Reynevan ani nezvedl hlavu.

Kapitola devátá
ve které se představí Šarlej.

Převor střihomského kláštera karmelitánů byl vychrtlý jako smrt: se svou vizáží, svraštělou pokožkou, řídkými vousy na bradě a na tvářích a špičatým nosem vypadal jako oškubaný čáp. Když se díval na Reynevana, mhouřil oči, když se vracel ke čtení dopisu Otty Beesse, zvedal papír sotva dva palce před oči. Promodralé kostnaté ruce se mu silně třásly, jeho ústa se co chvíli křivila potlačovanou bolestí. Přitom ještě nebyl příliš stár. Byla to nemoc, kterou Reynevan znal a jejíž projevy již vídával, choroba, jež postiženého užírala stejně jako lepra, jenže neviditelně, zevnitř. Choroba, na níž neúčinkovaly žádné známé medikamenty ani byliny, pouze nejsilnější magie. Ovšem i když někdo věděl, jakou magií může tu nemoc léčit, nedělal to, protože časy byly takové, že vyléčený dokázal udat svého lékaře.
Převor jej odkašláním vytrhl ze zamyšlení. "Pouze kvůli této jediné věci," zvedl dopis vratislavského kanonisty, "jsi čekal na můj návrat, mladíku? Celé čtyři dny? I když jsi věděl, že otec guardián má na dobu mé nepřítomnosti všechny potřebné plenipotence?"
Reynevan se omezil na přikývnutí. Odvolávat se na podmínku, že dopis musí být předán do převorových vlastních rukou bylo tak triviální, že se o tom nebylo třeba zmiňovat. A pokud šlo o ty čtyři dny, které strávil v jedné osadě u Střihomi, ani to nestálo za řeč – uplynuly jako ve snu. Od balbínovské tragédie se Reynevan vůbec cítil jako ve snu. Otupělý, roztěkaný, nepřítomný.
"Čekals," ujistil se převor, "abys odevzdal dopis do správných rukou. Víš co, mladíku? Udělals dobře."
Reynevan neřekl nic ani tentokrát. Převor přiblížil dopis k očím, málem se ho dotýkal nosem.

"Aaano," řekl protáhle, "Věděl jsem, že přijde den, kdy mi ctihodný kanonista připomene můj dluh a bude žádat jeho splacení. I s lichvářským úrokem. Který, jen tak na okraj, naše církev přísně zakazuje. Věříš tomu, co hlásá naše matka církev svatá, mladíku?"
"Ano, velebný otče."
"Chvalitebná ctnost. Obzvláště v dnešních časech a obzvláště na místě, jako je toto. Zdalipak víš, kde se nacházíš? Víš, jakému účelu slouží tento klášter?"
Reynevan mlčel.
"Nevíš," odpověděl převor sám sobě. "Nebo obratně předstíráš, že to nevíš. Toto je demeritní dům. Pokud ani nyní nevíš, co to znamená, povím ti to. Tohle je vězení."
Převor se odmlčel, sepjal ruce, propletl prsty a zkoumavě se na svého návštěvníka zahleděl. Reynevan samozřejmě už dávno uhodl, kde se nalézá, avšak nechával si to pro sebe. Nechtěl karmelitánovi kazit radost, kterou z výkladu evidentně měl.
"Víš," zeptal se po chvíli mnich, "oč si mne ctihodný kanonista dovoluje žádat v tomto psaní?"
"Ne, velebný otče."
"Tvá neznalost tě poněkud omlouvá. Já však vím, co vím, proto mne nemůže omluvit nic. Tím spíše, že odmítnu-li, mé provinění bude odpuštěno. Co ty na to? Což není má logika přímo aristotelovská?"
Reynevan neodpověděl. Převor mlčel. Velmi dlouho. Pak strčil kanonistův dopis do plamene svíčky, několikrát jej otočil v prstech, aby se dobře rozhořel a hodil jej na zem. Reynevan sledoval, jak se papír kroutí, černá a rozpadá. Zde se obrací v popel má naděje, pomyslel si. Předčasná, zbytečná a planá. Možná je lépe, že se stalo, co se stalo.
Převor se vzpřímil.
"Zajdi za šafářem," vybídl jej. "Ať ti dá něco k jídlu. Potom přijdi do našeho kostela. Tam se setkáš s tím, s kým se máš setkat. Rozkaz bude splněn, oba opustíte náš klášter bez překážek. Kanonista Beess ve svém dopise zdůraznil, že se vydáte na dalekou cestu. K tomu mohu dodat, že to je dobře. Bylo by chybou, kdybyste neodjeli daleko. A kdybyste se vrátili příliš rychle."
"Děkuji, velebný…"
"Neděkuj. A kdyby snad některého z vás napadla před odjezdem myšlenka poprosit mne o požehnání, nechť na to ve stejném okamžiku zapomene."
*
Strava u střihomských karmelitánů byla doslova vězeňská, Reynevan byl však příliš zkrušen, než aby se staral o chuť jídla. Krom toho neměl dost dlouho nic v ústech, než aby ohrnoval nos nad nasolenou rybou, nemaštěnou kaší a pivem, které se od vody lišilo snad jenom barvou. A možná byl právě půst? Nevzpomínal si.
Jedl tedy rychle a lačně, čemuž spokojeně přihlížel starý šafář, který byl bezpochyby zvyklý na mnohem menší dychtivost svých strávníků. Ledva Reynevan spořádal herynka, mnich mu položil na talíř druhého, vytaženého rovnou ze soudku. Mladík se rozhodl využít té nenadálé přízně.
"Ten váš klášter je hotová pevnost," poznamenal s plnými ústy. "Není divu, když vím, k čemu slouží. Ale nemáte zde žádné strážné ani hlídače. Z těch, kdož jsou za trest u vás, nikdo nikdy neutekl?"
"Ach synku," pokýval stařec hlavou nad jeho naivitou. "Utíkat? Proč? Nezapomínej, kdo je zde vězněn. Každému z nich jednou trest skončí a třebaže nikdo z nich zde není pro nihilo, ukončení trestu smazává vinu. Nullum crimen, vše se vrací do původního stavu, napravený sluha boží může opět získat svůj úřad anebo obročí. Kdežto uprchlík by byl psancem do konce svých dní."
"Chápu."
"To je dobře, poněvadž já o tom nesmím hovořit. Chceš ještě trochu kaše?"
"Rád. A vaši vězni, za jaká provinění jsou vlastně tady? Co provedli?"
"O tom nesmím mluvit."
"Vždyť se neptám na konkrétní případy. Bavíme se jen obecně."
Šafář si odkašlal a nedůvěřivě se rozhlédl, zjevně si vědom toho, že v demeritním domě mohou mít uši i stěny kuchyně.
"Víš," promluvil šeptem, když si utřel o hábit ruce mokré od slaného láku. "Toto je církevní ústav, proto zde za své hříchy pykají nehodní sluhové boží. Provinilí kněží. A mniši. Takoví, co je příliš tížily církevní sliby. Jistě si to dovedeš představit: sliby poslušnosti, pokory, chudoby… Též skromnosti a střídmosti… Jak se říká: plus bibere, quam orare. A žel Bohu rovněž slib čistoty…"
"Femina" hádal Reynevan, "instrumentum diaboli?"
"Kdyby jen femina…" povzdechl si stařec a zvedl zrak k nebesům. "Ach, ach, hlubiny hříchu jsou bezedné… Ovšem jsou u nás ještě závažnější případy… Ale o tom mluvit nesmím. Máš dost, synu?"
"Mám, otče. Děkuji. Chutnalo mi."
"Jsi zde vítán, kdykoli budeš mít hlad."
*
Nitro kostela bylo temné, světlo z úzkých okének padalo pouze na oltář, tabernákulum, krucifix a triptych zobrazující oplakávání Krista. Zbytek presbyteria, celou navu, dřevěnou kruchtu a chór halilo přítmí. Možná je to záměrné, napadlo Reynevana, možná je takto demeritům úmyslně znemožněno, aby si při modlitbách navzájem neviděli do tváří a neodhadovali z nich cizí hříchy a provinění. A nesrovnávali je se svými.
"Tady jsem."
Slova byla pronesena hlubokým hlasem, který vzbuzoval úctu a respekt. Pravděpodobně však vzbuzoval takový dojem jen díky ozvěně pod kamennou klenbou chrámu. Reynevan zamířil po hlasu do výklenku se zpovědnicí. Nad konfesionálem visela podobizna svaté Anny Samotřetí s Marií na jednom a Ježíškem na druhém koleně. Obraz byl

osvětlen věčnou lampičkou, avšak vnitřek zpovědnice tonul ve stínu, a tak Reynevan rozeznal pouze temnou siluetu muže, který v něm seděl.
"Tobě tedy," promluvil muž, "bych měl poděkovat za šanci opět získat volnost, co? Nuže děkuji. I když se mi zdá, že bych měl být vděčen spíše jistému vratislavskému kanonistovi. A události, která se stala… Pro pořádek to dopověz. Abych si byl jist, že hovořím se správnou osobou. A že to není sen."
"Osmnáctého července osmnáctého roku."
"Kde?"
"Vratislav, Nové Město."
"Samozřejmě," potvrdil muž. "Vratislav, kde jinde. Dobrá. Přistup a zaujmi předepsanou pozici."
"Cože?"
"Klekni."
"Zabili mi bratra," řekl Reynevan a ani se nepohnul. "Mně samotnému hrozí smrt. Jsem pronásledován, musím utíkat. A navíc vyřídit pár záležitostí, splatit pár dluhů. Otec Otto mne ujistil, že ty mi dokážeš pomoci. Právě ty, ať jsi kdokoli. Ale ani mě nenapadne si před tebou klekat… Jak tě mám oslovovat? Otče? Bratře?"
"Jak chceš. Třeba strejdo. Je mi to jedno."
"Není mi do žertů. Řekl jsem, že mi zabili bratra. Převor dovolil, abychom odtud odešli. Pojďme tedy, opusťme tohle smutné místo a vydejme se na cestu. Cestou ti povím, co bude třeba. To, co musíš vědět. Ale nic víc než musíš vědět."
"Řekl jsem ti," zaduněla ozvěna mužova hlasu, "aby sis klekl."
"A já jsem ti řekl, že mě ani nenapadne se ti zpovídat."
"Právě ty, ať jsi kdokoli," promluvil muž, "máš na vybranou dvě možnosti, dvě cesty. Jednu sem ke mně a na kolena. Druhou ven za klášterní bránu. A beze mne, to se rozumí. Nejsem žádný jurgeltník, chlapče, ani námezdní žoldák, kterého si můžeš najmout na vyřizování svých účtů. Já rozhodnu, co musím vědět. Kromě toho záleží hodně na vzájemné důvěře. Ty nevěříš mně, jak tedy já mohu věřit tobě?"
"Za to, že můžeš vyjít z vězení," odsekl vzdorně Reynevan, "vděčíš mně. A otci Ottovi. Uvědom si to a nesnaž se mi poroučet. Protože ne já, nýbrž ty máš dvě možnosti. Buď půjdeš se mnou, nebo budeš dále hnít tady. Rozhodnutí…"
Muž ho přerušil hlasitým zaklepáním na dřevěnou desku zpovědnice.
"Věz," prohlásil, "že těžká rozhodnutí nejsou pro mne ničím novým. Domníváš-li se, že se takové volby polekám, hřešíš pýchou. Ještě dnes ráno jsem nevěděl o tvojí existenci, ještě dnes večer, bude-li třeba, na tvou existenci klidně zapomenu. Opakuji naposledy: buď svou důvěru ke mně projevíš zpovědí, anebo se rozloučíme. Rozhodni se rychle, protože zanedlouho začne sexta. Tady se čas liturgie přísně dodržuje."
Reynevan zaťal pěsti a válčil s chutí otočit se na patě a vyjít na slunce, na čerstvé povětří. Potlačil ji. Rozvaha zvítězila.
"Nevím," zahučel, když si klekal na ohlazené dřevo, "jestli jsi vůbec kněz."
"Na tom nezáleží," zazněl v hlase muže ze zpovědnice náznak posměchu. "Záleží mi jenom na zpovědi. Rozhřešení ode mě nečekej."
"Nevím ani, jak ti mám říkat."
"Mám mnoho jmen," ozvalo se za mřížkou tiše, leč zřetelně. "Pod mnoha jmény mne zná svět. Ale když teď mám možnost se na svět vrátit, budu si muset vybrat… Willibald z Hirsau? Anebo, hmm… Benignus z Aix? Pavel z Týnce? Cornelius van Heemskerck? Nebo… Nebo mistr Šarlej? Jak se ti to líbí, hochu, mistr Šarlej? No dobrá, neškleb se. Bude stačit jednoduše Šarlej. Může být?"
"Může být. Přistupme k věci, Šarleji."
*
Sotva se za nimi s prásknutím zavřela těžká vrata střihomského karmelu, sotva se vzdálili od houfu žebráků vysedávajících před branou, sotva vešli do stínu stromů, zaskočil Šarlej Reynevana definitivně.
Čerstvě propuštěný vězeň, ještě před chvíli záhadný, zasmušilý a důstojně mlčící, vybuchl znenadání homérským smíchem, vyskočil jako jelen, převrátil se naznak do trávy a válel se v zeleni jako hříbě. Celou dobu se smál a výskal jako pomatený. Vzápětí nato před očima udiveného Reynevana udělal jeho nedávný zpovědník kotrmelec, vyskočil rovnýma nohama a učinil směrem k bráně urážlivé gesto ohnutým loktem. Gesto doprovodil předlouhou litanií nadávek a urážek. Některé se týkaly personálně převora, některé střihomského kláštera, některé řádu karmelitánů jako celku, některé byly neadresné.
"Nesoudil jsem," uklidnil Reynevan koně splašeného tím neuvěřitelným výstupem, "že tam bylo tak těžko."
"Nesuďte, abyste nebyli souzeni," odvětil Šarlej a oprášil si oděv. "To za prvé. Za druhé se alespoň na nějakou dobu laskavě zdrž komentářů. A za třetí pospěšme do města."
"Do města? Proč? Myslel jsem…"
"Nemysli."
Reynevan pokrčil rameny a otočil koně směrem k městu. Předstíral, že se dívá před sebe, avšak nemohl se zdržet kradmého pozorování muže kráčejícího vedle jeho koně.
Šarlej nebyl příliš vysoký, byl dokonce o něco menší než Reynevan, ale ramenatý a určitě silný, jak se dalo poznat podle jeho svalnatých předloktí čouhajících z příliš krátkých rukávů. Šarlej nechtěl opustit karmel v mnišském hábitu, jenže oděv, který dostal, mu nepadl.
Demeritův obličej se nemohl pochlubit zvlášť jemnými rysy, byla to však tvář živá, výrazná a dávající najevo celou škálu emocí. A nesoucí stopy po dávných zápasech. Jeho hrbolatý nos byl kdysi zlomen, na bradě měl starou, ale stále zřetelnou jizvu. Šarlejovy oči byly zelené jako lahvové sklo a velmi zvláštní. Když do nich člověk pohlédl, ihned se samovolně ujišťoval, zda má stále měšec za pasem a prsten na prstu, myšlenky mu neklidně zalétly k ženě a dcerám, jež byly samy doma, a víra v jejich ctnost mu náhle připadala trapně naivní. Současně se ztrácela naděje na vrácení

půjčených peněz, pět es v balíčku karet přestalo udivovat, pravá pečeť pod dokumentem začala vypadat zatraceně podezřele a draze koupenému koni začalo nějak hvízdat v plících. Takové myšlenky proběhly člověku hlavou, když se zadíval do demeritových zelených očí a na jeho tvář, která měla rozhodně blíže k podobě Merkurově nežli k Apollónově.
Cestou k městu minuli kapli a hospitál svatého Mikuláše. Reynevan věděl, že špitál vedou johanité, kteří mají ve Střihomi svou komendu. Vzpomněl si na knížete Kantnera a jeho rozkaz, kterým ho poslal do Malé Olešnice. Zneklidněl. V případných udáních mohla být jeho osoba spojována s johanity, přestože měl prchat cestou, na které by ho nikdo nehledal, cestou pronásledovaného vlka. Kanonista Otto Beess by jeho výlet do města jistě neschválil. Ovšem v této chvíli Šarlej poprvé předložil důkaz své předvídavosti. Anebo neméně vzácného umění číst v lidských myslích.
"Není důvod k znepokojení," poznamenal vesele a bezstarostně, "Střihom má přes dva tisíce obyvatel. Snadno se mezi nimi ztratíme. Kromě toho jsi pod mou ochranou, zavázal jsem se…"
"Celou dobu," odvětil kysele Reynevan. "Celou dobu mně vrtá hlavou, co pro tebe takový závazek znamená."
Šarlej najednou vycenil zuby v úsměvu. Proti nim právě šly sběračky lnu, venkovská děvčata v hluboko rozhalených košilích, odhalujících mnohé z jejich zpocených a zaprášených vnad. Děvčat bylo několik a Šarlej se culil na každé z nich, jak je postupně míjela, Reynevan proto přestal doufat, že se dočká nějaké odezvy.
"Tvá otázka," překvapil ho demerit, odtrhávaje zrak od kulatého zadečku poslední ze sběraček, jenž se pohupoval pod tenkou letní sukní, "byla povahy filosofické a na takové neumím odpovídat za střízliva. Ale slibuji, že ti odpověď dám ještě před západem slunce."
"Nevím, jestli se dočkám. A jestli má vůbec cenu čekat."
Šarlej už nic neřekl, ale přidal do kroku, až musel Reynevan pobídnout koně do mírného poklusu. Zakrátko dorazili ke Svídnické bráně. Za bránou byla Střihom, její úzké, blátivé, dusné a přeplněné uličky. Ať už je jejich cesta vedla kamkoli, Šarlej ji znal, neboť šel kupředu s jistotou a bez otálení. Prošli ulicí, ve které klapalo tolik krosen, že se nepochybně nazývala Tkalcovská anebo Soukenická. Vyšli na plácek, nad nímž se tyčila kostelní věž. Přes plácek, jak bylo možno vidět i cítit, nedávno někdo přehnal stádo dobytka.
"Rozhlédni se vůkol," řekl Šarlej a rozmáchl se paží v širokém oblouku. "Kostel, krčma, hampejz. A mezi nimi hromada hoven. Zdaž to není paralela lidského života?"
"Zmínil ses," ani se nepousmál Reynevan, "že střízlivý nefilosofuješ."
"Po dlouhé nucené abstinenci," zabloudil Šarlej pohledem ke stolům před vchodem do šenku, "mě opíjí samotná vůně dobrého piva. Hej, dobrý muži! Dones mi světlé střihomské! A dobře vychlazené! Laskavě zaplať, chlapče, neboť, jak praví Písmo, argentum et aurum non est mihi."
Reynevan zakroutil hlavou, ale hodil na stůl pár měďáků.
"Dovím se konečně, jaké důvody tě sem přivedly?"
"Dovíš. Ale nejdříve aspoň tři z těch důvodů vypiju."
"A potom?" zamračil se Reynevan. "Aha, vzpomínal jsi hampejz."
"To není vyloučeno," zvedl Šarlej korbel. "To není vyloučeno, chlapče."
"A co dál? Třídenní oslavy při příležitosti znovunabytí svobody?"
Šarlej neodpověděl, poněvadž právě pil. Než však vyprázdnil korbel, po straně na mladíka zamrkal. To zamrkání mohlo znamenat cokoli.
"Přece jen to byla chyba," promluvil vážně Reynevan, dívaje se na poskakující ohryzek polykajícího muže. "Možná chyba kanonisty, možná moje, že jsem ho poslechl."
Šarlej stále pil a nevěnoval mu žádnou pozornost.
"Naštěstí," pokračoval Reynevan, "to lze snadno napravit. Ukončit to."
Šarlej odtrhl korbel od úst, zafuněl a olízl si pěnu z horního rtu.
"Chceš mi něco říci," uhodl. "Tak mluv."
"My dva," konstatoval suše Reynevan, "se k sobě prostě nehodíme."
Demerit pokynul, aby mu krčmář donesl další pivo. Chvilku se zdálo, že ho zajímá výlučně plný korbel.
"Trochu se lišíme, máš pravdu," připustil, když z něj upil. "Například já nemám ve zvyku šoustat cizí paničky. Zajisté bychom našli i jiné rozdíly. To je ale normální. Všemohoucí nás sice stvořil k obrazu svému, leč postaral se o individuální vlastnosti. Budiž mu za to dík."
Reynevan rozhněvaně zamával rukou.
"Zvažuji," řekl, "jestli se s tebou nemám ve jménu Všemohoucího rozloučit. Hned teď. Rozejdeme se a každý půjdeme svou cestou. Protože skutečně nevím, jak mi můžeš být užitečný. Obávám se, že nijak."
Šarlej na něho zamžoural přes okraj korbele.
"Užitečný?" zopakoval. "To se můžeš jednoduše přesvědčit, V případě potřeby zavolej: ‚Pomoc, Šarleji!'. A pomoc ti bude poskytnuta."
Reynevan pokrčil rameny a otočil se, rozhodnut odejít. Do někoho strčil. A ten někdo udeřil jeho koně tak silně, že zvíře zařičelo, trhlo sebou a povalilo Reynevana na zahnojenou zem.
"Co se tu motáš, nemehlo? Kam lezeš s tou šmatlavou herkou? Tohle je město, ne tvoje smradlavá dědina!"
Ten, co ho strčil a teď mu nadával, byl jedním z trojice mladých mužů. Všichni tři si byli neobyčejně podobní – bohatě, módně a elegantně odění; s výstředními turbany na vlasech naondulovaných horkým želízkem, ve vatovaných kabátcích nabíraných a pikýrovaných tak hustě, že jejich rukávy vypadaly jako velké tlusté housenky, a v přiléhavých mi-parti kalhotách dle pařížské módy, s každou nohavicí jiné barvy. A všichni tři drželi v rukou soustružené hůlky s kulatými knoflíky na držadlech.
"Jezu Kriste a všichni svatí," zalamentoval jeden z hejsků a zatočil hůlkou ve vzduchu, až to zasvištělo. "Jaká sprostá

luza se to vyskytuje v tomhle Slezsku. Naučí ji někdy někdo móresům?"
"My sami," přidal se druhý s podobným nosovým ťrancouzským přízvukem, "si budeme muset dát tu práci. Uvedeme tyhle barbary do Evropy."
"Věru," potvrdil třetí parádník v modro-červených mi-parti. "Pro začátek v rámci převýchovy zmalujeme hřbet tomuhle halamovi. Nuže, pánové, nešetřete hole!"
"Hej!" houkl krčmář. "Žádné výtržnosti, páni kupci! Nebo zavolám stráž!"
"Drž hubu, slezský křupane, sic po ní dostaneš!"
Reynevan se chystal zvednout, ale nestihl to. Jedna hůl ho udeřila do žeber, druhá do zad, třetí přes stehna. Usoudil, že nemá cenu čekat na další rány.
"Pomoc!" vykřikl. "Šarleji, pomóóóc!"
Šarlej, který se zájmem přihlížel celému incidentu, postavil korbel na stůl, vstal a beze spěchu přistoupil blíže.
"Dosti zábavy."
Floutci se ohlédli a jako na povel vybuchli smíchy. Též Reynevan musel uznat, že ve své nepadnoucí, různorodé garderóbě se demerit neprezentoval kdovíjak úctyhodně.
"Kriste Pane," zasmál se první švihák, vůčihledně zbožný. "Jak komické figury člověk potkává tady na konci světa."
"Nějaký obecní pablb," usoudil druhý. "Vždyť vidíš, co je to za hastroše."
"Šaty nedělají člověka," odtušil nevzrušeně Šarlej. "Opusťte toto místo, vážení. Prosím."
"Cooo?"
"Pánové," řekl Šarlej, "budou tak laskaví a vzdálí se. Nebude nutno až do Paříže, postačí na opačný konec města."
"Cooooo?"
"Pánové," vysvětloval Šarlej trpělivě, pomalu a důrazně jako malým dětem. "Pánové ráčí odejít jinam. A věnovat se svým obvyklým zábavám. Kupříkladu sodomii. V opačném případě budou pánové zbiti – a to fortelně. Dříve než kterýkoli z pánů stačí odříkat credo in Deum patrem omnipotentem."
První výtržník se rozmáchl hůlkou. Šarlej se obratně vyhnul ráně, hůlku zachytil a zakroutil s ní. Elegán udělal kotrmelec a padl tváří do hnoje. Štábrlí, jež mu zůstala v ruce, demerit švihl přes hlavu druhého hejska a složil ho na stůl. Jako myšlenka rychlým pohybem udeřil třetího přes zápěstí. Mezitím ten první vyskočil, zařval jako raněný zubr a vrhl se na Šarleje. Demerit bez viditelného úsilí zastavil jeho útok ranou, která útočníka doslova zlomila v pase. Šarlej ho loktem nabral do ledvin a při pádu ho ještě kopl do ucha, zdálo se, že jen tak mimochodem, nicméně kopnutý se zkroutil jako červ a už nevstal.
Druzí dva na sebe pohlédli a oba současně tasili tulichy. Šarlej jim pohrozil vztyčeným ukazovákem.
"Neradím," varoval je. "Nože mohou ublížit."
Mladíci jeho varování neposlechli.
Reynevanovi se zdálo, že celou srážku pozorně sleduje. Něčeho si však nevšiml, protože nedokázal vysvětlit, jak se stalo to, co se stalo. Oproti dýkami se ohánějícím útočníkům stál Šarlej takřka nehybně, pohyby, jenž učinil, když se k němu přiblížili, byly úsporné, ale tak rychlé, že je oko nestačilo sledovat. Jeden z mladíků padl na kolena, sklonil hlavu až k zemi, kašlal, chrčel a vyplivoval zuby. Druhý padl na zadek a dal se do křiku. S široce otevřenými ústy křičel a kňoural, tence a vytrvale jako dlouho nenakrmené nemluvně. Vlastní zbraň držel stále v ruce, zato tulich svého kumpána měl zabodnut do stehna až po zlacenou rukojeť.
Šarlej zvedl zrak k obloze a rozpřáhl ruce ve výmluvném gestu "a neříkal jsem to". Svlékl svoji směšnou, příliš krátkou a těsnou kamizolu, přistoupil k tomu, který plival zuby, popadl ho a zvedl se země. Chytil hejska za rukávy a několika přesnými kopanci ho vykopal z jeho vycpávaného kabátce. Poté si jej sám oblékl.
"Šaty nedělají člověka," zopakoval poučku a spokojeně se protáhl, "nýbrž lidská důstojnost. Nicméně pouze dobře oblečený člověk se cítí vpravdě důstojně."
Pak se sehnul a utrhl floutkovi od pasu vyšívaný váček.
"Bohaté město tahle Střihom," pochvaloval si. "Bohaté. Peníze, popatřte sami, se tady povalují na ulici."
"Na tvém místě," řekl chvějícím se hlasem krčmář. "Na tvém místě bych urychleně zmizel, pane. Ti helmbrechtníci jsou synkové z bohatých kupeckých rodin, hosté velkomožného pána Guncelina von Laasan. Dobře jim tak za všechny vylomeniny, co po městě natropili. Ale ty radši vezmi nohy na ramena, poněvadž pan von Laasan…"
"… v tomto městě poroučí," dokončil Šarlej a sebral měšec třetímu z kupeckých synků. "Díky za pivo, dobrý muži. Pojďme, Reinevane."
Šli. Helmbrechtník s dýkou v noze se s nimi loučil neustávajícím zoufalým kvílením:
"Uaaa-uaaaa! Uaaa-uaaaa! Uaaa-uáááá!"

Kapitola desátá

v níž má Reynevan příležitost lépe poznat mistra Šarleje – poskytne mu ji společné putování a příhody, které během něj prožijí. Nakonec se zjeví tři čarodějnice – absolutně klasické, absolutně kanonické a absolutně anachronické.

Šarlej se pohodlně usadil na omšelé kládě a prohlížel si mince, které vysypal z odcizených měšců do čepice.
"Podle oděvu a chování," přemítal nahlas, "by kdekdo hádal, že to byli pěkně zazobaní zbohatlíci. Ale v peněženkách, jen se koukni, hotová bída. Dva écu, trocha ořezaných pařížských soldů, čtrnáct grošů, nějaké půlgroše, magdeburské feniky a pruské šilinky. Denáry a haléře tenčí než hostie a nějaké jiné smetí, které ani neznám, nejspíše falešné. Šlak aby to trefil, větší cenu mají ty měchuřiny, jsou vyšívané stříbrnou nití a perlami. Jenomže to není hotovost a peníze nestačí ani na starou herku. A já, u všech čertů, potřebuji koně. Vždyť i šatstvo těch parádníků mělo větší cenu. Měl jsem je

svléknout do naha."
"V tom případě," podotkl trpce Reynevan, "by za námi von Laasan poslal ne dvanáct, ale rovnou sto mužů. A ne jednou, nýbrž všemi cestami."
"Ale poslal jenom dvanáct, tak nefňukej."
Byla to pravda, sotva půl hodiny poté, co Javorskou branou opustili Střihom, vyrazil z téže brány tucet ozbrojených jezdců v barvách Guncelina z Lažan, velmože, pána na střihomském hradě a skutečného vládce města. Šarlej to pochopitelně předvídal, a tak chvíli po odjezdu sjeli ze silnice a schovali se v lese. Nyní z úkrytu pozorovali cestu a vyčkávali, jestli se pronásledovatelé nebudou vracet.
Reynevan si povzdechl a šel se posadit ke svému společníkovi.
"Výsledek naší krátké známosti je takový," konstatoval trpce, "že ráno mne stíhali pouze Štercové a jejich námezdníci. Teď mi šlapou na paty navíc ještě střihomští drabanti. Bojím se pomyslet, jak to půjde dále."
"Tys volal o pomoc," pokrčil rameny demerit. "A já jsem se zavázal, že tě budu chránit a bránit. Dal jsem ti to na srozuměnou, ale tys mi neráčil uvěřit. Přesvědčil jsem tě anebo se musíš jako nevěřící Tomáš dotknout ran?"
"Kdyby o něco dříve přiběhli městští bičici," ohrnul rty Reynevan, "anebo kumpáni těch zbitých, určitě by se bylo čeho dotýkat. Jenže touhle dobou bych už visel. A ty, můj ochránce a obránce, bys visel vedle mne. V sousední oprátce."
Šarlej neodpověděl, jen opět pokrčil rameny a rozhodil rukama. Reynevan se proti své vůli usmál. Stále nezískal důvěru k bývalému vězni a stále nechápal, proč mu důvěřoval otec Beess. Nadále se nijak nepřiblížil k Adele, ba naopak se od ní vzdaloval. Do seznamu míst, kde se nesměl ani ukázat, přibyla Střihom. Přesto nemohl popřít, že mu Šarlej zaimponoval. V duchu již viděl, jak Wolfher Šterca klečí na kolenou a vyplivuje vyražené zuby. A jak Morold, který v Olešnici vláčel Adélu za vlasy po zemi, sedí na zemi a sténá: "Uaa-uauaaa".
"Kde ses naučil tak prát? V klášteře?"
"V klášteře," přisvědčil nevzrušeně demerit. "Věř mi, chlapče, kláštery jsou plné učitelů. Skoro každý, kdo tam přichází, něco umí. Stačí mít jen snahu něco se naučit."
"V demeritním domě také?"
"Co se týče učení, bylo to tam ještě lepší. Člověk měl spoustu volného času, kdy se neměl čím zabavit. Zvláště pokud nenašel zalíbení v bratrovi Barnabášovi. Bratr Barnabáš, mladý cisterciák, byl sice sličný a líbezný jako dívenka, nicméně dívenkou nebyl. Některým z nás tahle maličkost poněkud vadila."
"Ušetři mne podrobností, prosím. Co teď podnikneme?"
"Po vzoru synů Aymonových," zvedl se Šarlej, "vsedneme na tvého hnědého Bayarda. Následně zamíříme na jih, ke Svídnici. Přes pole a lesy."
"Proč?"
"I když jsme získali ty tři měšce, nadále trpíme nedostatkem finančních prostředků. Ve Svídnici by se to dalo nějak změnit."
"Ptal jsem se, proč přes pole a lesy?"
"Svídnickou silnicí jsi přijel do Střihomi. Dost velké riziko, že bychom se na ní mohli potkat s těmi, co po tobě jdou."
"Setřásl jsem je a smazal jsem stopy. Jsem si jist…"
"Oni s touhle tvou jistotou počítají," nenechal ho dokončit demerit. "Ze tvého vyprávění vyplývá, že tě pronásledují profesionálové. Takoví se nedají jen tak lehce setřást. Vydejme se na cestu, Reinmare, abychom do večera byli co nejdále od Střihomi a Lažana."
"Souhlasím."
*
Soumrak je zastihl v lese poblíž nějaké osady. Po střechách chalup stékal dým a mísil se s mlhou na lukách. Chystali se přenocovat ve stodole za osadou v teplém seně, avšak psi je ucítili a rozštěkali se tak zběsile, že se svého úmyslu vzdali. Šťastnou náhodou narazili už za tmy na okraji boru na starou salaš.
*
V lese bez ustání něco šustilo a šramotilo, vrčelo a kňučelo. V temnotě světélkovaly bledé oči. Pravděpodobně patřily jen kunám a jezevcům, nicméně Reynevan pro jistotu přiložil do ohně zbytek oměje z vavolnického hřbitova, přihodil navečer utržený rozchodník a pod nosem zamumlal zaklínadlo. Nebyl si ale moc jist, zda to bylo dobré zaklínadlo a zda si je dobře zapamatoval.
Šarlej ho zvědavě pozoroval.
"Mluv dále," vybídl jej. "Pokračuj ve vyprávění, Reinmare."
O svých potížích řekl Reynevan Šarlejovi již při "zpovědi" u karmelitánů a vyložil mu tam zhruba i své záměry a plány. Demerit se k nim tehdy nevyjádřil. Tím neočekávanější byla jeho reakce nyní, když přišla řeč na podrobnosti.
"Nepřeji si," začal, když prohrábl klackem ohniště, "aby nadějný počátek naší známosti zkalila neupřímnost a přetvářka. Otevřeně a bez okolků ti tedy povím, Reinmane, že svůj plán můžeš strčit psovi pod ocas."
"Co?"
"Psovi pod ocas," zopakoval jasně a zřetelně Šarlej a pokračoval jako při kázání. "K ničemu jinému se nehodí. Jakožto rozumný a vzdělaný mládenec to nemůžeš nevidět. A nemůžeš počítat s tím, že se něčeho tak potrhlého zúčastním."
"Já a otec Otto Beess jsme tě vytáhli z vězení," ovládl rozhněvaný Reynevan hlas. "Ne pro tvé krásné oči, ale abys mi pomohl. Jakožto rozumný a vzdělaný demerit jsi to nemohl nevidět už v karmelu. A přesto až nyní odmítáš. Proto ti také otevřeně a bez okolků povím: vrať se zpátky do vězení."
"Já jsem stále ve vězení. Alespoň oficiálně. Ovšem ty to, jak se zdá, nechápeš."
"Chápu," připomněl si Reynevan rozhovor s karmelitánským šafářem. "Chápu, že ti záleží na ukončení trestu. Pro tebe

to znamená nullum crimen a můžeš znovu získat svůj úřad anebo obročí. A zrovna tak chápu, že tě má kanonista v hrsti. Stačí vyhlásit, žes od karmelitánů uprchl a budeš psancem do konce života, nikdy se nevrátíš na svou výnosnou faru nebo do pohodlného kláštera. Mimochodem, smím se zeptat, co to bylo za faru či klášter?"
"Nesmíš. Vidím, můj důvtipný Reinenmare, žes to pochopil správně. Skutečně jsem byl z demeritního domu propuštěn jaksi neoficiálně a můj trest stále trvá. Pouze díky kanonistovi Beessovi jej mohu trávit podmínečně na svobodě. Díky mu za to, neb já miluji svobodu nadevše. Proč by mi však měl velkomyslný kanonista zase odebrat, co mi dal? Vždyť činím to, k čemu jsem se zavázal."
Reynevan otevřel ústa, avšak Šarlej ho nenechal promluvit.
"Tvůj příběh o lásce a smrti, třebas hoden pera Chrétienova, mě neoslnil natolik, abych zapomněl na realitu. Nenamluvíš mi, chlapče, že kanonista Otto Beess ti mne doporučil jako pomocníka při osvobozování vězněných žen a spolupachatele při krevní mstě. Já kanonistu znám, je to moudrý muž a poslal tě za mnou, abych tě ochránil, nikoliv proto, abychom oba položili hlavy pod sekeru. Udělám tedy to, co ode mě očekává: zbavím tě pronásledovatelů a bezpečně dopravím do Uher."
"Neopustím Slezsko bez Adély! A bez pomsty na bratrových vrazích! Nepopírám, že jsem počítal s tvou pomocí. Ale když odmítáš, nedá se nic dělat, poradím si sám. Ty se zařiď podle své vůle. Jeď do Uher, na Rus, do Palestiny, kam se ti zlíbí. Těš se svobodou, kterou nadevše miluješ."
"Díky za radu," řekl úsečně Šarlej. "Ale neposlechnu ji."
"Není možná. Pročpak?"
"Sám si neporadíš. Přijdeš o hlavu a tehdy se kanonista upomene o mou."
"Ha. Pokud ti tedy záleží na vlastní hlavě, nemáš na vybranou."
Šarlej dlouho mlčel. Reynevan ho však již stačil trochu poznat a věděl, že to není konec.
"Smrt tvého bratra," promluvil konečně demerit, "je temná, nejasná záležitost. Nevíš, kdo ho zabil. Nepřerušuj mě! Krevní msta je smrtelně vážná věc. I ty sám uznáváš, že nemáš ani svědky, ani důkazy, nic než své domněnky. Žádal jsem, abys mě nepřerušoval! Poslouchej, co navrhuji. Odjedeme, vyčkáme, budeme sbírat informace, shromažďovat důkazy a shánět prostředky, pak najmeme lidi. Pomohu ti. Poslechneš-li mne, slibuji, že vychutnáš pomstu tak, jak náleží. S chladnou hlavou."
"Ale…"
"Ještě jsem neskončil. Ohledně tvé vyvolené Adély je celý plán stále k ničemu, ale přes Minstrberk koneckonců jít můžeme, máme to po cestě. A v Minstrberku se leccos vyjasní."
"Co tím naznačuješ? Adéla mě miluje!"
"Popírá to snad někdo?"
*
"Šarleji?"
"Slyším."
"Proč kanonista i ty trváte na Uhrách?"
"Protože jsou daleko,"
"A proč ne Čechy? Jsou také daleko. Navíc znám Prahu, mám tam přátele…"
"Copak nechodíš do kostela? Neposloucháš kázání? V Praze a celých Čechách to teď vře jako v kotli a brzy tam bude ještě více horko. Opovážlivost českých husitů překročila všechny meze, odpadlíky už nemůže déle tolerovat ani papež, ani Lucemburk, ani saský kurfiřt, ani míšeňský markrabě, celé Evropě je husitské hnutí solí v očích. A proto celá Evropa co nevidět vytáhne na křížovou výpravu proti Čechám."
"Protihusitské kruciáty už tady byly," utrousil Reynevan. "Celá Evropa se vrhla na Čechy. A dostala tvrdě za vyučenou. Nedávno mi o tom vyprávěl jeden očitý svědek."
"Věrohodný?"
"Absolutně."
"A co z toho? Jestli dostala za vyučenou, jak říkáš, nepochybně si z toho odnesla ponaučení. Tentokrát se lépe připraví. Opakuji ti, že katolický svět husity nesnese. Jejich zničení je pouze věcí času."
"Katolický svět husity snáší už sedm let. Protože musí."
"Albigenští se udrželi sto let. A kde jsou teď. Je to jen věc času, Reinmare. Husité budou utopeni v krvi, jako byli utopeni kataři. Metoda, jež se osvědčila v Languedoku, bude uplatněna také v Čechách – budou vražděni všichni a ponechá se na Bohu, aby rozpoznal nevinné a pravověrné duše. Proto nepojedeme do Čech, nýbrž do Uher. Dávám přednost Turkům před křižáky. Jde-li o vraždění, nesahají mohamedáni křižákům ani po paty."
*
Les byl tichý, už v něm nic nešramotilo ani nevrčelo, noční tvorové se buď polekali zaklení, anebo si prostě šli po svých. Reynevan pro jistotu hodil do ohně zbytek suchých bylin.
"Zítra," zeptal se, "už dorazíme do Svídnice?"
"Rozhodně."
*
Jak se ukázalo, měla cesta přes pole a lesy též svoje stinné stránky. Když konečně vyjeli z necesty na cestu, nemohli se zorientovat, odkud a kam vlastně cesta vede.
Šarlej se skláněl nad stopami v písku a polohlasně láteřil. Reynevan nechal koně okusovat trávu podél silnice a zahleděl se na slunce.
"Východ," odhadl, „je tamhle. Měli bychom jít tudy."
"Nemudruj," odsekl nedůtklivě Šarlej. "Právě zkoumám stopy a zjišťuji, kudy probíhá hlavní provoz. Tvrdím, že musíme

jít… Tudy."
Reynevan si vzdychl, poněvadž Šarlej ukázal stejným směrem jako prvně on. Vzal koně za uzdu a následoval demerita, jenž rázně vykročil stanoveným směrem. Zanedlouho dorazili na křižovatku. Čtyři naprosto stejné cesty mířily do čtyř světových stran. Šarlej rozhněvaně zavrčel a opět se sklonil nad stopami. Reynevan si opět povzdechl a začal se rozhlížet po bylinách, neboť usoudil, že pomoc magického návazu je tentokrát nezbytná.
V křoví to zapraskalo, kůň zafrkal a Reynevan sebou trhl. Z houští vyšel stařík, klasický představitel venkovského folklóru. Jeden ze stovek potulných nuzáků, jenž se vláčeli po zemských stezkách, žebrali před branami měst a klášterů, prosili o jídlo u zájezdních hostinců i selských usedlostí.
"Pochválen buď Ježíš Kristus."
"Na věky věků, amen."
Stařík byl typický žebrák. Opíral se o sukovitou hůl, jeho halena se skládala ze samých záplat a prošlapané lýčené střevíce měly za sebou předlouhé putování. Kožešinu na opelichanou čepici poskytl kdysi dávno buď zajíc, anebo kocour. Přes rameno nesl mošnu visící skoro až k zemi, na provázku kolem krku se mu houpal cínový hrnek.
"Požehnej vám svatý Václav a svatý Vincenc, svatá Petronila a svatá Hedvika, patronka…"
"Kam vede tahle cesta?" přerušil jeho litanii Šarlej. "Jak se dostaneme do Svídnice, dědo?"
"Eeee?" přiložil staroch dlaň k uchu. "Co říkáš?"
"Kam vedou tyhle cesty!!!"
"Cesty? Aha… Vím! Tahleta vede do Olšan… Tahle do Svobodíc… A tahle… Zapomněl jsem…"
"To nevadí," mávl Šarlej rukou. "Už vím. Pokud jsou tamhle Svobodice, na opačné straně leží Stanovice. Přes ně a přes Javorovou Hůrku vede cesta ke Svídnici. Šťastnou cestu, dědo."
"Ať vám žehná svatý Václav…"
"Kdyby," přerušil ho tentokrát Reynevan. "Kdyby se na nás dva někdo vyptával… Neviděls nás. Rozumíš?"
"Rozumím. Ochraňuj vás svatá…"
"A aby sis zapamatoval, o co jsme tě prosili," hrábl Šarlej do váčku, "tady máš, dědo, penízek."
"Díky, díky! Ochraňuj vás…"
"Tebe taky."
"Podívej se," ohlédl se Šarlej, když kousek poodjeli. "Jenom se podívej, Reinmare, jak se raduje, jak si šťastně prohlíží tu drobnou minci a jakou z ní má radost. Takový pohled je štědrému dárci největší odměnou."
Reynevan neodpověděl. Jeho pozornost upoutali ptáci, kteří se nečekaně vznesli nad les.
"Nemělo by se," rozpovídal se Šarlej, "lhostejně a nevšímavě míjet lidskou bídu. Obracet se zády k chudému nebožáku. Hlavně proto, že tě chudý nebožák může zezadu klidně praštit sukovicí přes hlavu. Posloucháš mě, Reinmare?"
"Ne. Dívám se na ty ptáky."
"Na jaké ptáky? Do prdele! Do lesa! Fofrem do lesa!"
Šarlej pleskl koně otevřenou dlaní po zadku a sám se rozběhl k lesu takovou rychlostí, že ho splašené zvíře dohonilo až mezi stromy. Tam Reynevan seskočil, zavedl koně do houští a vrátil se k demeritovi, který z podrostu sledoval silnici.
Chvíli se nic nedělo, ptáci se uklidnili, nastalo takové ticho, že se už Reynevan chystal vysmát svému průvodci za jeho přehnanou plachost. Smích ho však v příští chvíli přešel.
Na křižovatku vjeli čtyři jezdci. Jejich koně obklíčili starého žebráka, divoce řehtali a dusali kopyty.
"To nejsou střihomští," mhouřil oči Šarlej. "Takže to musí být… Reinmare?"
"Ano," potvrdil stísněně Reynevan. "To jsou oni."
Kyrieleison se naklonil v sedle a hlasitě se stařík na něco ptal, Stork z Gorgovic na něho najížděl koněm. Stařík vrtěl hlavou a spínal ruce, nejspíše jim přál, aby je chránila svatá Petronila.
"Kunz Aulock," rozpoznal jezdce bez obtíží Šarlej a znovu tak Reynevana překvapil, "známý jako Kyrieleison. Vyhlášený vrahoun, přitom pochází ze starého dobrého rodu. Stork z Gorgovic a Sobek z Kobylí Hlavy, také pěkní lotři. A ten v kuním kolpaku, to je přece Valtr de Barby. Biskup ho dal do klatby za přepadení statku v Oticích, který je majetkem ratibořských milosrdných sester. Nezmínil ses, chlapče, že po tobě pasou takoví slavní lidé."
Stařec padl na kolena, prosil, plakal, střídavě lomil rukama a bil se v prsa. Kyrieleison se naklonil ze sedla a vší silou ho přetáhl bičem přes záda. Také ostatní jezdci použili biče, až vznikla tlačenice, při níž si navzájem překáželi a koně se začali plašit a vzpínat. Stork a de Barby seskočili na zem a pustili se do vetchého stařík pěstmi, když upadl, začali ho kopat. Žebrák křičel a naříkal, až nad ním srdce usedalo.
Reynevan zaklel a praštil pěstí do země. Šarlej na něho úkosem pohlédl.
"Ne, Reinmare," řekl mrazivě. "Nic takového. To nejsou vyparádění francouzští panáčci ze Střihomi, tohle jsou ostřílení, po zuby ozbrojení řezníci. Tohle je Kunz Aulock, se kterým bych si pravděpodobně neporadil ani v boji muže proti muži. Okamžitě zažeň ty hloupé myšlenky a seď tiše jako myška."
"Budeme nečinně přihlížet, jak mordují před tváří Boží nevinného člověka?"
"Samozřejmě," nesklonil pohled demerit. "Protože mám-li si vybrat, můj život je mi milejší. Kromě toho dlužím před tváří Boží několika lidem peníze. Bylo by ode mě nezodpovědné a nemorální zbavit je naděje na vrácení dluhu. Stejně se dohadujeme zbytečně. Už je po všem, znudilo je to."
Měl pravdu, de Barby a Stork chudáka na rozloučenou ještě několikrát nakopli, naplivali na něho, vyskočili na koně, a za chvíli celá čtveřice uháněla směrem k Javorové Hůrce a ke Svídnici, až se za ní prášilo.
"Nezradil nás," vydechl si ulehčeně Reynevan. "Zbili ho a zkopali, ale on nás nezradil. Navzdory tvému posměchu nás zachránila almužna poskytnutá ubohému žebrákovi. Milosrdenství a štědrost…"
"Kdyby ho Kyrieleison nezačal hned zpovídat karabáčem a namísto toho mu hodil skojec, dědek by nás bez váhání práskl," opáčil cynicky Šarlej. "Pojeďme. Bohužel opět přes pole a lesy a necestou. Jak si vzpomínám, nedávno se

někdo vychloubal, že setřásl pronásledovatele a smazal za sebou stopy."
"Nebylo by vhodné," přeslechl Reynevan jeho jízlivost a zahleděl se, jak žebrák leze po čtyřech do škarpy a hledá ztracenou čapku. "Nebylo by vhodné nějak se mu odvděčit? Dát mu bolestné? Vždyť jsi ty grošíky stejně odcizil, Šarleji. Projev soucit."
"Nemohu," zajiskřilo potměšile v demeritových zelených očích. "Právě ze soucitu nemohu. Dal jsem dědkovi jednu z těch falešných mincí. Když se pokusí utratit jen jednu, dostane akorát výprask. Kdyby jich u něho našli více, rovnou by ho oběsili. Milosrdně ho ušetřím takového neblahého osudu. Do lesa, Reinmare, neztrácejme čas."
*
Krátký vlahý deštík již ustal, pouze mezi stromy se linula mlha. Ptáci nezpívali, panovalo zde ticho jako v kostele.
"Tvoje hrobové mlčení," přerušil ticho vedle koně jdoucí Šarlej, "mi patrně má něco naznačit. Jakoby znechucení. Dovol, ať hádám… Jde o toho dědulu?"
"Jistěže. Zachoval ses, mírně řečeno, nemorálně."
"Ha. Někdo, kdo šuká cizí ženy, káže o morálce."
"Laskavě nesrovnávej nesrovnatelné věci."
"To se zdá jenom tobě, že jsou nesrovnatelné. Tento údajně nemorální počin byl vynucen starostí o tebe."
"Tomu se dá těžko uvěřit."
"Někdy ti to vysvětlím," mávl rukou Šarlej a zastavil se. "V této chvíli bych ale věnoval pozornost něčemu důležitějšímu. Nemám ani ponětí, kde jsme. Zabloudili jsme v mlze."
Reynevan se rozhlédl a podíval se na oblohu. Demerit měl pravdu, ještě před chvíli zřetelný, i když bledý kotouček slunce nyní úplně zmizel. Kromě nejbližšího okolí všechno jakoby utonulo v moři mléka.
"Přestaň se starat o staré žebráky a morální dilemata," doporučil mu demerit, "a radši použij své znalosti k nalezení cesty."
"Nerozumím."
"Nehraj si na neviňátko. Dobře víš, o čem mluvím."
Reynevan už také věděl, že se bez návazu neobejdou, přesto otálel. Byl na demerita rozhněván a chtěl mu to dát najevo. Kůň frkal, supěl, potřásal hlavou a dusal kopyty. Ozvěna dusotu se hluše nesla lesem utopeným v mlze.
"Cítím kouř," začenichal náhle Šarlej. "Někdo si tady nablízku rozdělal oheň. Nejspíše dřevorubci anebo uhlíři. Zeptáme se jich na cestu. A tvoje čarodějné kejkle si necháme na jindy."
Rázně vykročil. Reynevan mu stěží stačil, protože jeho kůň se vzpouzel, neklidně frkal a drtil kopyty čirůvky. Tlustou vrstvou tlejícího listí vystlaná země se jim začala svažovat pod nohama a poznenáhlu sestoupili na dno údolí. Kořeny trčící z jeho sesouvajících se úbočí vypadaly jako spáry lesních příšer. Reynevanovi přeběhl mráz po zádech, shrbil se v sedle. Kůň zafrkal. Z mlhy před sebou slyšel Šarlejovo hromování. Jeho společník se zastavil na místě, odkud se údotli rozbíhalo do dvou stran.
"Tudy," rozhodl a vykročil zvoleným směrem.
Údolí teď bylo hlubší a jeho srázy strmější, zápach kouře, jak se Reynevanovi zdálo, přicházel ze všech stran. Nicméně Šarlej kráčej jistě kupředu a začal si dokonce pohvizdovat. Přestal stejně rychle jako začal.
Reynevan pochopil proč, když pod kopyty jeho koně zakřupaly lidské kosti.
Kůň zařehtal, Reynevan seskočil a celou váhou se pověsil na uzdu. V pravou chvíli, poněvadž polekaný hnědák zakoulel očima, zacouval a drtil podkovami lebky, pánve a hnáty. Mladíkova bota uvízla mezi žebry hrudního koše, setřásl jej zběsilým kopáním nohou. Zachvěl se odporem. A strachem.
"Černá smrt," řekl vedle něj stojící Šarlej. "Nákaza z roku tisíc tři sta osmdesát. Tehdy vymíraly celé vsi a lidé prchali do lesů, ale i tam je dostihl mor. Mrtví byli shazováni do roklí jako je tato. Posléze divá zvěř roztahala kosti."
"Vraťme se," odkašlal si Reynevan. "Rychle se vraťme. Nelíbí se mi tohle místo. Nelíbí se mi tahle mlha ani pach toho kouře."
"Jsi nějak bojácný," pousmál se Šarlej. "Mrtví…"
Nedokončil. Nad hlavami se jim rozlehlo hvízdání a chichotání, až se mimoděk přikrčili. Nad úvozem přeletěla umrlčí lebka. Než se stačili vzpamatovat, následovala ji druhá. Obě za sebou táhly ohony jisker a dýmu.
"Vraťme se," řekl stručně Šarlej. "Rychle. Ani mně se to místo nelíbí."
Reynevan si byl skálopevně jist, že se vracejí po vlastních stopách, stejnou cestou, kterou přišli. A přesto jim po chvíli vyrostlo před nosy strmé úbočí rokle. Šarlej se beze slova otočil a zamířil do druhé úžlabiny. Po pár desítkách kroků je opět zastavil příkrý sráz.
"Aby to čert vzal!" zavrčel Šarlej a otočil se. "Nerozumím…"
"Obávám se," řekl Reynevan, "že já už ano."
"Tudy se ven nedostaneme," uznal demerit, když opět uvízli ve slepé uličce. "Nezbývá nám než se vrátit a přejít přes pohřebiště. Jdeme, Reinmare."
"Počkej," rozhlédl se Reynevan. "Možná mě napadne jiný způsob…"
"Teprve teď?" přerušil ho Šarlej. "Teď už na to nemáme čas!"
Nad roklí přeletěla s hvízdáním a chechtáním další lebka a Reynevan okamžitě souhlasil. Vykročili přes pole kostí. Kůň supěl a plašil se, Reynevan ho táhl za uzdu s velkým úsilím. Zápach kouře byl stále silnější. Rozeznal v něm pálící se byliny. A ještě něco. Něco neurčitého, nepostižitelného – děsivého.
Potom spatřili ohniště.
Dýmalo pod vývratem, pod kořeny obrovského padlého stromu. Nad plameny visel očouzený kotlík, z něhož stoupal oblak páry, vedle ohniště se vršila hranice lidských lebek, na lebkách ležel černý kocour. V typicky kočičí, lenošivé poloze.

Oba muži zkoprněli. Dokonce i kůň se přestal vzpouzet.
U ohně seděly tři ženy.
Dvě halil dým a pára z kotlíku. Zřetelně viděli pouze tu, jež seděla úplně vpravo. Vypadala staře a sešle. Její tmavé vlasy byly hustě protkány šedinami, na druhou stranu však její sluncem spálená a větrem ošlehaná tvář mohla mýlit – ženě mohlo táhnout stejně dobře na pátý, jako na osmý křížek. Třásla se jako v zimnici a nepřirozeně cukala hlavou.
"Vítej!" zaskřehotala a protáhle říhla. "Vítej, thane Glamisu!"
"Přestaň blábolit, Hedo!" okřikla ji žena sedící uprostřed. "Zase ses opila!"
Slabý závan větru poněkud rozehnal dým a páru, mohli si teď ženy prohlédnout důkladněji.
Ta, jež seděla uprostřed, byla vysoká a dobře stavěná, měla ruměné tváře s poněkud vysedlými lícními kostmi, plné, hezky vykrojené rty a nesmírně světlé oči. Zpod černého klobouku jí padaly na ramena kučeravé, ohnivě rudé vlasy, na krku nosila šálu ze zelené vlny, na nohou punčochy ze stejného materiálu. Seděla pohodlně rozkročena s vysoko vykasanou sukní, takže bylo možno prohlédnout si nejenom punčochy, ale i mnohem, mnohem více.
Po její pravici seděla třetí, nejmladší z nich, vlastně doposud dívenka. Ta měla úzkou, liščí tvář s nezdravě bledou pletí a s tmavými kruhy pod lesknoucími se očima. Její plavé vlasy zdobil vínek ze sporýše a jetele.
"Podívejme," ozvala se prostřední žena a bezostyšně se poškrábala na stehně nad zelenou punčochou. "Neměly jsme co do hrnce a vida – jídlo přišlo samo."
Nejstarší z žen zvaná Heda opět říhla, černý kocour zamňoukal. Horečnaté oči plavovlasé dívky zlověstně zaplály.
"Žádáme o odpuštění, že jsme vás vyrušili," uklonil se velmi zdvořile Šarlej. Byl bledý, ale jinak se celkem ovládal. "Omlouváme se, vzácné dámy. Jsme zde pouze náhodou, nezáměrně. A již zase odcházíme. Pokud laskavé dámy dovolí…"
Rudovláska sebrala z hranice jednu z lebek, zvedla ji a vyslovila zaklínadlo. Reynevanovi se zdálo, že zaslechl chaldejská a aramejská slova. Lebka zaklapala dolní čelistí, vznesla se vzhůru a jako kometa odletěla přes koruny borovic.
"Jídlo," zopakovala zrzka nevzrušeně. "A navíc hovořící. Před večeří se můžeme věnovat konverzaci."
Šarlej šeptem zaklel. Žena si působivě olízla rty a upřela na ně světlé oči. Reynevan se zhluboka nadechl, už nemohl déle váhat.
Pravou dlaň si položil na témě. Pravou nohu ohnul v koleni a vzadu zkřížil s levou, levačkou si chytil špičku boty. I když to předtím dělal všehovšudy dvakrát, šlo mu to nečekaně snadno. Stačil okamžik soustředění a zašeptané zaklínadlo.
Šarlej opět zaklel. Heda říhla. Zrzka překvapeně zamrkala.
A stojící Reynevan se v nezměněné pozici pomaličku vznesl nad zem. Ne vysoko, sotva tři čtyři pídě. A ne nadlouho. Ale stačilo to.
Zrzka uchopila hliněnou lahvici a zhluboka si přihnula. Jednou, podruhé. Dívce nenabídla, osmahlé Hedě, která po čutoře dychtivě chňapla pařátovitou rukou, odsunula nádobu z dosahu. Celou dobu nespustila z Reynevana zrak a zorničky jejich světlých očí byly jako dvě černé tečky.
"No, no," podivila se. "Kdo by to řekl? Mágové, skuteční mágové. První kategorie, Toledo. U mne, prosté venkovské vědmy. Jaká pocta. Pojďte mezi nás. Bez obav! Snad jste to vtipkování o lidožravosti nebrali vážně? Co? Snad jste mi na to nenaletěli?"
"Ne, kdepak," ujistil ji chvatně Šarlej, tak chvatně, že bylo jasné, že lže. Zrzka vyprskla smíchy.
"Co tedy," zeptala se, "hledají páni čarodějové v tomhle zapadákově? Co si přejí? Nebo…"
Pobaveně se zahihňala.
"Nebo snad páni čarodějové jednoduše zabloudili? Ztratili cestu? Z mužské pýchy se neobtěžovali s primitivní magií? A teď jim stejná pýcha nedovolí přiznat chybu, a zvláště před ženami?"
Šarlej opět nabyl sebevědomí.
"Tvůj ostrovtip, paní," uklonil se dvorně, "se vyrovná tvému půvabu."
"Hleďte, sestřičky," usmála se zářivě čarodějnice, "jaký nás navštívil galantní kavalír, jenž dokáže milým komplimentem ženské srdce potěšit. Jako nějaký trubadúr. Anebo biskup. Škoda jen, že k nám zavítá tak málo mužů. Ženy a dívky ano, ty se odváží do rokle a na pohřebiště, vždyť moje reputace je značná, málokdo dovede odstranit nechtěný plod tak spolehlivě, bezpečně a bezbolestně jako já. Ale muži… Ti k nám hledají cestu jen zřídka, velmi zřídka… Škoda."
Heda se hrdelně zasmála, dívka popotáhla nosem. Šarlej se začervenal, ale spíše předstíraně, než ze skutečných rozpaků. Mezitím získal sebejistotu i Reynevan. Stačil již prozkoumat čichem výpary z kotle a zrakem svazečky bylin, sušených i čerstvých.
"S tvou moudrostí a spanilostí, paní," vzpřímil se hrdě, vědom si, že určitě zapůsobí, "se snoubí taktéž skromnost. Neb jsem si jist, že sem přicházejí mnozí pro pomoc v nemoci i v jiné potřebě. Vidím zde přece bílou třemdavu a hned vedle trnitý chlebíček čili durman. Zde je ladoňka mořská cibule a ambrosie boží byt, jasnovidné koření. Tady zase lilek černý – herba Apollinaris a čemeřice – helleborus, rovněž vyvolávající věštecké vize. Po věštbách a proroctvích je náramná poptávka, nemýlím se?"
Heda říhla. Dívka na něj upřeně zírala. Zrzka se záhadně usmívala.
"Nemýlíš, učený bratře," odvětila. "Nadchází čas změn a proměn, mnozí chtějí vědět, co jim ten čas přinese. Vy se přece také chcete dovědět, co vás čeká. Nemýlím se?"
*
Rudovláska přihodila do kotle byliny a zamíchala v něm. Věštit však měla mladá dívka s liščí tváří a kruhy pod očima. Záhy po vypití odvaru její oči zmatněly, pokožka na lících se napjala a spodní ret odhalil zuby.
"Columna veli aurei," promluvila nezřetelně. "Sloup zlaté opony. V Genazzanu zrozen, v Římě život dokoná. Za roků

šest. Místo uprázdněné zaujme vlčice. V neděli Oculi. Za roků šest."
Ticho rušené pouze praskotem ohně a předením kocoura trvalo tak dlouho, že Reynevan přepadly pochybnosti. Neopodstatněné.
"Nežli uplynou dva dny," řekla dívka a ukázala na něj roztřesenou rukou. "Nežli uplynou dva dny, tento se stane věhlasným poetou. Proslavené mezi všemi bude jméno jeho."
Šarlej se otřásl potlačovaným smíchem, umravnil ho až přísný pohled zrzavé čarodějnice.
"Přijde tulák," vydechla několikrát hlasitě věštkyně. "Přijde Viator – Tulák. Od strany sluneční. Z jihu nadejde změna. Někdo odchází. Tulák přichází. Tulák praví: ego sum, qui sum. Netaž se Tuláka na jméno, jest ono zahaleno tajemstvím. Neb kdo uhodne: ze zžírajícího vyšel pokrm, ze silného vyšla sladkost."
Zabitý lev, v jeho kostře hnízdo divokých včel s plástvemi medu; vzpomněl si Reynevan, to je přece biblická hádanka, kterou dal Samson Filištínským. Samson a med? Co to znamená? Co to má symbolizovat? A kdo je ten Tulák?
"Tvůj bratr volá," hypnotizoval ho dívčin tichý hlas. "Tvůj bratr volá: běž, utíkej přes hory, přeskakuj kopce! Neváhej!"
Nastražil sluch.
"Izaiáš praví: shromážděni budou, tak jako shromažďováni bývají vězňové do jámy, a zavříni budou u vězení; po mnohých, pravím, dnech potrestáni budou… Amulet… A krysa… Amulet a krysa. Jin a jang. Keter a malkut. Slunce, had a ryba. Odemkne se a pootevře brána pekel. Zhroutí se Narrenturm, v rozvaliny se obrátí turris fulgurata, věž zasažená bleskem. Pod svými troskami pohřbí ubohého blázna."
Narrenturm, pomyslel si Reynevan, Věž bláznů! Proboha!
"Adsumus! Adsumus! Adsumus!" vykřikla náhle dívka a celé tělo se jí napjalo jako struna. "Střela za dne letící – sagitta volante in die, střež se jí, střež! Střež se přístrachu nočního, vlekoucího se v mrákotě, střež se též démona v polední čas hubícího! Jenž volá: Adsumus! Střež se pomurnika. Střež se ptáků nočních, střež se tichých netopýrů!"
Heda využila zrzčiny nepozornosti a zmocnila se čutory. Upila z ní několik dlouhých doušků. Zakuckala se, škytla.
"Střež se také," zaskřehotala, "Birnamského lesa!"
Rudovláska ji utišila herdou do zad.
"A člověk," vydechla věštkyně, "bude hořet, planout v ohnivém běhu. Omylem, skrze podobnost jmen."
Reynevan se k ní naklonil.
"Kdo," zeptal se tiše, "nese vinu za smrt mého bratra?"
Zrzavá čarodějnice rozhněvaně zasyčela a pohrozila mu kopisti. Reynevan si byl vědom, že to, co dělá, se nesmí, že může nenávratně přerušit věštecký trans, přesto zopakoval otázku ještě jednou. Tentokrát přišla odpověď okamžitě.
"Vinu nese věrolomník," zazněl teď dívčin hlas hlouběji a chraptivěji. "Ten, kdo lže, a přec pravdu poví. Pravdu poví, a přec lže. Podle toho, co chce kdo slyšet. Pálen, upálen, spálen. Nespálen, mrtev, pochován. Opětovně vykopán. Než minou roky tři, z hrobu vyvržen. Buried at Lutterworth, remains taken up and cast out… Pluje, pluje po řece popel ze spálených kostí… Po Avonu do Severnu, po Severnu do moře, po moři do oceánu. Prchejte, prchejte, zachraňte si životy. Už nás zůstalo tak málo na tomto světě."
"Kůň," ozval se nepatřičně Šarlej. "Abych mohl prchat, potřebuji koně. Chtěl bych…"
Reynevan ho zarazil rozčileným gestem. Hadačka na ně zírala nevidoucíma očima. Nevěřil, že odpoví. Mýlil se.
"Tisovatý," vydechla. "Bude tisovatý."
"Já jsem chtěl…" zkusil ještě Reynevan, ale umlkl, poněvadž poznal, že je už konec. Dívčiny oči se zavřely, její hlava bezvládně klesla. Rudovláska ji podepřela a šetrně položila.
"Nebudu vás zdržovat," řekla. "Pojedete údolím a budete odbočovat vlevo, vždy jen vlevo. Projedete bukovým lesem, potom přes mýtinu, na které stojí kamenný kříž. Naproti němu ústí průsek, kterým se dostanete na svídnickou silnici."
"Díky, sestro."
"Dávejte na sebe pozor. Zůstalo nás opravdu už velmi málo."

Kapitola jedenáctá

v níž se podivná proroctví začínají plnit podivným způsobem. Šarlej potkává starou známou a projevuje nový, dosud neznámý talent

Na mýtině za bučinou stál ve vysoké trávě smírčí kříž, jedna ze zde ve Slezsku početných připomínek zločinu. Podle stop chátrání a vandalismu to musel být zločin velmi dávný možná starší než osada, jejíž rozvaliny uprostřed mýtiny bujně zarůstal plevel.
"Značně opožděné pokání," ozval se Reynevanovi za zády Šarlej. "Dalo by se říci: dědičné. Vytesání takového kříže trvalo dlouhou dobu, vztyčil ho většinou až provinilcův syn, který si určitě lámal hlavu nad tím, koho to vlastně tatík odkrouhl a co ho na stará kolena přimělo ke kajícnosti. Co ty na to?"
"Nic,"
"Pořád se zlobíš?"
"Ne."
"Hm. Tak pojeďme, naše nové známé nelhaly, průsek je hned naproti. Určitě nás zavede na svídnickou silnici."
Reynevan pobídl koně. Stále mlčel, ale Šarlejovi to ani v nejmenším nevadilo.
"Přiznávám, žes na mě u těch čarodějnic udělal dojem, Reinmare z Bělavy. Hodit do ohně hrst bylí a zahuhňat nějaké zaříkání umí, buďme upřímní, kdejaká bába kořenářka. Ale ta tvoje levitace, to už je něco. Přiznej, kde ses v té Praze učil, na Karlově universitě anebo u českých mágů?"

"Jedno," pousmál se Reynevan vlastním vzpomínkám, "nemusí vylučovat druhé."
"Rozumím. Všichni studenti během výkladu levitovali?"
Když se nedočkal odpovědi, demerit poposedl na koňském zadku.
"Nemohu se však ubránit údivu," pokračoval, "že utíkáš a schováváš se po lesích jako zajíc. Mágové, pokud už musí utíkat, činí tak na úrovni svého postavení. Například Médea uprchla z Korintu na voze taženém draky, Atlantes jezdil na hippogryfovi, Morgana mátla své nepřátele přeludy, Viviana… Už si nevzpomínám, co uměla Viviana."
Reynevan stále nepromluvil. Také si nevzpomínal.
"Nemusíš odpovídat," řekl Šarlej uštěpačně. "Už chápu. Máš málo vědomostí a zkušeností, jsi pouhý adept tajemných věd, čarodějský učeň. Neopeřené pískle magie, z něhož ovšem v budoucnu může vyrůst orel, nový Merlin, Alberich anebo Maugis. A pak běda…"
Zarazil se. Spatřil na cestě totéž, co Reynevan.
"Vědmy skutečně nelhaly," zašeptal. "Nehýbej se."
Uprostřed průseku skláněl hlavu a okusoval trávu kůň. Krásný jezdecký kůň, lehký palefroi – mimochodník s útlými spěnkami. Tis čili šemík červenouš se světlou hřívou a ocasem
"Nehýbej se," zopakoval Šarlej a sklouzl z koňského zadku. "Taková příležitost se neopakuje."
"Ten kůň," řekl Reynevan s důrazem, "je něčí majetek. Někomu patří."
"Ovšem. Mně. Pokud ho nevyplašíš. Tak ho nevyplaš."
Při pohledu na pomalu se přibližujícího muže zvedl kůň hlavu, potřásl hřívou a zafrkal, nesplašil se však, ale nechal se chytit za ohlávku. Šarlej ho pohladil po nozdrách.
"Je to cizí majetek," upozornil opět Reynevan. "Cizí, Šarleji. Musíme ho vrátit majiteli."
"Lidičky, lidičky," zanotoval tiše Šarlej a hladil zvíře po šíji. "Čípak je to koník? Kde je jeho majitel? Vidíš, Reinmare, nikdo se nehlásí. A tak res nullius cedit occupanti."
"Šarleji…"
"Dobrá, dobrá, uklidni svoje citlivé svědomí. Odevzdáme koně právoplatnému vlastníkovi. Pod podmínkou, že ho potkáme. Před čímž nechť nás uchrání všichni bohové."
Jeho přání evidentně nedošlo adresátům, poněvadž v průseku se náhle objevila tlupa lidí. Pěších, udýchaných, ukazujících na koně prsty…
"To vám utekl ten tisáček?" usmál se přívětivě demerit. "Hledáte ho? Máte štěstí. Uháněl na sever, ledva jsem ho dokázal zadržet."
Jeden z příchozích, vousatý hromotluk, se na něj podezíravě zahleděl. Podle rozedraného oděvu a celkově zanedbaného vzhledu to byl vesnický kmán. Podobně jako všichni ostatní. A jako všichni ostatní byl ozbrojen silnou holí.
"Zadržels," zavrčel a neurvale Šarlejovi vytrhl z ruky řemen ohlávky, "Dík. A teď zmizte. Spánembohem."
Přiblížili se i ostatní, obklíčili je těsným kruhem, sledovali zarputilými zraky a dusili zápachem hnoje. Nebyli to žádní sedláci, nýbrž venkovská nuzota: pacholci, podruzi, nádeníci, pastýři. Dohadovat se s takovou přesilou nemělo žádný smysl a navíc to mohlo být i nebezpečné, Šarlej to ihned pochopil. Beze slova se začal prodírat tlačenicí. Reynevan ho následoval.
"Hej!" popadl demerita za rukáv přihrblý, ale plecnatý chlap, podle smradu ovčák. "Kmotře Gamrate! Jenom tak je pustíš? Ani se nezeptáš, co jsou zač? Nejsou to náhodou ti dva lumpi, co je hledá střihomské panstvo? Co je za ně slíbená odměna? Nejsou to oni?"
Otrhanci souhlasně zahučeli. Kmotr Gamrat přistoupil blíže, ponurý jako dušičkové počasí. Opíral se o jasanovou hůl.
"Možná to jsou oni," zamručel zlověstně. "A možná nejsou…"
"Nejsou, nejsou," ujišťoval s úsměvem Šarlej. "Copak to nevíte? Tamty už chytili. I odměnu vyplatili."
"Zdá se mně, že lžeš," řekl ovčák.
"Pusť můj rukáv, chrapoune."
"A jestli ne?"
Demerit se mu podíval do očí. Pak ho prudkým trhnutím zbavil rovnováhy a kopl ho do holeně. Smraďoch padl na kolena a Šarlej mu krátkým úderem shora přerazil nos. Chlap se chytil za obličej, mezi prsty mu vytryskla krev a zabarvila mu rukávy haleny.
Než se chátra stačila vzpamatovat, vytrhl Šarlej kmotrovi Gamratovi z ruky hůl a udeřil ho do spánku. Kolohnát blýskl očními bělmy a převrátil se na chlapa stojícího za ním. Demerit udeřil i toho, zatočil se a bil klackem na všechny strany.
"Utíkej, Reinmare!" vykřikl. "Pryč!"
Reynevan kopl koně do slabin, aby rozrazil shluk vesničanů, leč uniknout už nestihl. Kmáni se na něho vrhli jako hladoví psi, chytili se ladrů – postroje i sedla. Mlátil je pěstmi, avšak strhli ho na zem. Bil kolem sebe a kopal jako splašený mul, ale rány se na něj jenom sypaly. Slyšel Šarlejův křik a duté údery, jak jeho jasanová hůl tloukla do lebek. Povalili ho a přimáčkli k zemi. Jeho situace byla beznadějná. To, s čím se snažil bojovat, už nebyla banda vesnických křupanů, nýbrž strašný mnohohlavý netvor, slizký špínou, páchnoucí cibulí, zkyslým mlékem, močí a hnojem, hydra, jež ho svírala desítkami rukou a bušila do něj desítkami pěstí.
Přes řev té sebranky a šum vlastní krve v uších pojednou uslyšel bojový pokřik a ržání koní. Země pod jeho zády se zachvěla pod kopyty, zapráskaly biče, rozlehly se výkřiky bolesti a rdousící jej mnohoruké monstrum se rozpadlo na základní elementy. Násilníci teď poznávali, co je to násilí, ovšem na vlastní kůži. Jezdci na ně najížděli a bez milosti je švihali karabáči, až z jejich ovčích kožichů létaly chlupy. Kdo mohl, utíkal do lesa, ale beztrestně se nepovedlo uniknout ani jednomu z nich.
Za pár chvil celé pozdvižení pominulo. Jezdci uklidňovali frkající koně, nepřestávajíce ovšem kroužit po bojišti a hledat,

komu by ještě přidali. Byla to celkem malebná kompanie, se kterou však jistě nebyly žádné žerty – to bylo vidět na první pohled podle výstroje a zbraní. A také podle tváří jezdců, které by neváhal označit za raubířské i nepříliš zkušený fyziognomik.
Reynevan se ztěžka zvedl. Stál rovnou před nosem jablečnaté klisny na které seděla korpulentní, sympaticky baculatá žena v mužském wamsu a s biretem na plavých vlasech. Měřila si jej pohledem pichlavých, tvrdých a moudrých oříškových očí.
Šarlej, který si ze rvačky, jak se zdálo, neodnesl žádné vážnější zranění, se postavil vedle něho a zahodil zlomený klacek.
"Svatý Duchu," řekl udiveně. "Nemohu uvěřit vlastním očím. A přece to není vidina, nýbrž velectěná paní Držata Zbylutová ve vlastní osobě. Jak praví přísloví: nesejde se hora s horou…"
Jablečnatá kobylka potřásla hlavou, až zazvonila kolečka postroje. Žena ji popleskala po šíji, mlčela a upírala na demerita svoje oříškové oči.
"Sešel jsi," promluvila konečně. "A vlasy ti prošedivěly, Šarleji. Vítám tě. Ale teď se kliďme odtud."
*
"Sešel jsi, Šarleji."
Seděli u stolu v prostorném arkýři v zadní jizbě zájezdního hostince. Jedno okno vedlo do sadu, v němž viděli staré hrušně, keře černého rybízu a úly. Druhým oknem hleděli na dvůr, kde právě koňáci sháněli stádo. Mezi dobrou stovkou koní převažovali mohutní slezští dextrarii, žádaní pro obrněnou jízdu, ale byli mezi nimi též kasteláni krve hispánské i kopiničtí koně velkopolského chovu. Do ržání a řehtání zvířat se ozývaly kletby honáků a stájníků.
"Sešel jsi," zopakovala žena s oříškovýma očima. "A hlavu jakoby ti snížek poprášil."
"Co se dá dělat?" pousmál se Šarlej. "Tacitisque senescimus annis. Ačkoli musím uznat, že tobě, velkomožná paní Zbylutová, léta přidala na půvabu a šarmu."
"Nepochlebuj mi. A tu velkomožnou paní si nech, cítím se pak jako nějaká bába. A Zbylutová už také nejsem. Když Zbylut umřel, vrátily jsem se ke svému jménu za svobodna – Držata de Wirsing."
"Tak Zbylut z Šarády se již rozloučil s tímto světem," pokýval hlavou demerit. "Přijmi, Pane, jeho duši. Jak je to dlouho, Držato?"
"Na Mláďátka to budou dva roky."
"Já jsem tou dobou…"
"Vím," přerušila ho a významně pohlédla na Reynevana. "Stále jsi mi nepředstavil svého druha."
"Jsem…" Reynevan na okamžik zaváhal, když si uvědomil, že představit se jako Lancelot z Káry, může být vůči Držatě de Wirsing netaktní a pro něho samotného poněkud riskantní. "Jsem Reinmar z Bělavy."
Žena se odmlčela, nespouštějíc z něj pronikavý zrak.
"Věru," utrousila po chvíli. "Hora s horou. Dáte si dršťkovou, chlapci? Tady vaří výbornou, kdykoli sem zavítám, objednám si. Ochutnáte?"
"To se ví," zasvítilo Šarlejova hladově v očích. "To se ví. Díky, Držato."
Držata de Wirsing tleskla do dlaní, obsluha přiběhla okamžitě a ochotně. Je vidět, že tady koňskou handlířku dobře znají a považují si jí, pomyslel si Reynevan. Určitě se tu mnohokrát zastavila s hnaným stádem a nejeden zlaťák utratila v tomhle hostinci u svídnické silnice.
Za chvíli už oba muži srkali hustou polévku a lovili z ní nakrájené dršťky. Nabírali si dřevěnými lžícemi z jedné mísy rychle, avšak v rytmu, aby si vzájemně nepřekáželi. Držata taktně mlčela, ale pozorně je sledovala, hladíc prsty orosený korbel.
Reynevan zhluboka vydechl, nejedl teplé jídlo od té doby, co poobědval s kanonistou Beessem ve Střelíně. Šarlej se zahleděl na Držatin korbel tak toužebně, že se jejich hostitelka ihned dovtípila. Pokynula a na stole se objevila další dvě piva.
"Kam máš namířeno, Šarleji?" zeptala se Držata. "A proč se pouštíš do rvaček s vesnickými trhany?"
"Putujeme do Varty," zalhal přesvědčivě demerit. "K Panně Marii Vartecké, pomodlit se o nápravu věcí vezdejších. Ti nehodní lidé se na nás obořili, aniž bychom je vyprovokovali. Vpravdě je tento svět pln nepoctivosti, na cestách narazíš spíše na lapku nežli na mnicha. Zdůrazňuji, že nás ta sběř napadla bezdůvodně, vedena jen hříšnou tužbou činiti zlo. My však odpouštíme našim viníkům…"
"Ty kmány," přerušila rázně proud jeho výřečnosti Držata, "jsem najala, aby mi pomohli najít zaběhnutého hřebce. Nepopírám, že jsou to všiví hnojaři. Potom ještě něco blábolili o stíhaných zločincích a vypsaných odměnách…"
"Smyšlenky prázdných hlav," povzdechl si Šarlej, "a jalových myslí. Kdo může odhadnout…"
"Seděls pod zámkem v klášterním arestu. Je to tak?"
"Je to tak."
"A co?"
"A nic," nehnul se v demeritově tváři ani sval. "Nuda. Den po dni stejná nuda. Matutinum, laudes, prima, tercie, hop na Barnabáše, sexta, nona, zase na Barnabáše, nešpory, collationes, na Barnabáše…"
"Přestaň konečně žvanit," opět ho netrpělivě přerušila Držata. "Dobře víš, oč mi jde, tak kápni božskou. Utekls? Pronásledují tě? Vypsali odměnu?"
"Bože uchovej!" zatvářil se dotčeně Šarlej. "Byl jsem propuštěn. Nikdo mne nepronásleduje. Jsem člověk svobodný."
"Jak jsem mohla zapomenout," poznamenala uštěpačně. "Ale buďsi, věřím ti. V tom případě se vysvětlení nabízí samo."
Šarlej zvedl obočí nad olizovanou lžící, aby dal najevo zájem. Reynevan se neklidně zavrtěl na lavici. Jak se vzápětí ukázalo, odůvodněně.
"Vysvětlení se nabízí samo," zopakovala Držata de Wirsing a upřeně se na něj zahleděla. "Zde mladý pán Reinmar z

Bělavy je cílem toho pronásledování. Neuhodla jsem to hned jenom proto, neboť při takových aférách člověk málokdy prohraje, vsadí-li na Šarleje. Oj, našli jste se, našli jako v korci máku…"
Náhle vyskočila a vrhla se k oknu.
"Hej ty!" rozkřikla se. "Ano, ty! Halamo jeden! Prasečí rypáku! Ještě jednou uhodíš koně, psí synu, a nechám tě tím koněm vláčet po oranisku!"
"Omlouvám se," řekla, když se vrátila ke stolu a založila si paže pod dmoucím se poprsím. "Všechno si musím ohlídat sama. Ledva se otočím, už mi ti syčáci tropí nějaké nekalosti. O čem jsem to… Aha. Vy dva jste se opravdu našli, taškáři."
"Takže víš…"
"Jak by ne. Klepy o tvé aféře se už roznesly po celém Slezsku. Kyrieleison a de Barby slídí po cestách. Wolfher Šterca pátrá, vyptává se, vyhrožuje. Zbytečně se mračíš, Šarleji, a ty se zbytečně znepokojuješ, hochu. Se mnou jste v bezpečí, nezajímají mě mimomanželské avantýry ani rodové msty. Štercové nejsou mí přátelé ani příbuzní. Na rozdíl od tebe, Reinmare Bielau. Možná tě to udiví, ale ty jsi můj vzdálený příbuzný. Neotevírej tak na mě papulu, jsem přece de domo z Wirsingů von Reichwaldau. No a rychvaldovští Wirsingové jsou skrze Cedlice spříznění s Nostici. Tvoje babička přece byla původem Nosticovna, ne?"
"To je pravda," překonal údiv Reynevan. "Netušil jsem, paní, žes tak zběhlá v rodinných vztazích."
"Jsem zběhlá v ledasčem," odtušila stručně žena. "Znala jsem dobře tvého bratra Peterlina. Byl to přítel mého muže, často nás na Skalce navštěvoval. Na koni z našeho chovu jezdíval."
"Mluvíš o něm v minulém čase," zasmušil se Reynevan. "Tedy už víš…"
"Vím."
Nějaký čas trvající ticho porušila opět Držata de Wirsing.
"Upřímně s tebou soucítím," řekla a její pohnutá tvář stvrdila její slova. "To, co se přihodilo u Balbínova, zasáhlo i mne. Měla jsem tvého bratra ráda a vážila si ho pro jeho rozšafnost, střízlivost a hlavně skromnost. Vždyť díky Peterlinovi pobral i můj Zbylut trochu fištrónu. Pod jeho vlivem přestal nafoukaně zvedat nos nahoru a vrátil se na pevnou zem. A pustil se do chovu koní."
"Tak to bylo?"
"Přesně tak. Předtím byl Zbylut z Šarády náramný pán z famílie známé po celém Malopolsku a spřízněné prý se samotnými Melštýnskými. Urozený rytíř a šlechtic, jeden z těch, však je znáte, na prsou erb a pod erbem rozedraná košile. A najednou se Petr Bielau, úplně stejný miles mediocris, hrdý, ale chudý jako kostelní myš, dal na podnikání, postavil barvírnu a valchu, pozval si mistry z Flander. Vykašlal se na to, co o si něm pomyslí naduté panstvo, a začal vydělávat peníze. A co se stalo? Po čase se stal skutečným pánem, bohatým a uznávaným, a ti, kdož jím dříve opovrhovali, se zčistajasna začali uctivě uklánět a přátelsky usmívat, jen aby jim laskavě ráčil půjčit nějakou hotovost…"
"Peterlin?" užasl Reynevan. "Peterlin že půjčoval peníze?"
"Vím, co tě napadlo," pohlédla na něj bystře žena. "Ale to je málo pravděpodobné. Tvůj bratr půjčoval pouze známým a spolehlivým lidem. Církev lichvu zakazuje. Peterlin bral malý úrok, ani ne polovinu toho, co židé, ale je těžké ubránit se před udáním. Ale pokud jde o tvé podezření… Jistě, není nouze o takové, kteří jsou schopni zabít věřitele, aby nemuseli splatit dluh. Avšak dlužníci tvého bratra mezi ně spíše nepatřili. Jsi na špatné stopě, bratránku."
"Bezpochyby," stiskl rty Reynevan. "Zbytečně množím podezření. Vím dobře, kdo a proč zabil Peterlina. Nemám o tom žádné pochybnosti."
"Patříš tedy k menšině," uvážila odměřeně žena. "Protože většina pochybnosti má."
Reynevan se zarazil a Držata de Wirsing po chvilce pokračovala.
"Klepy o tvé aféře už ve Slezsku slyšel kdekdo," zopakovala. "Nicméně považuji za neuvážené plánovat na základě klepů mstu. Říkám to pro případ, že byste náhodou vůbec neměli namířeno k Panence Marii Vartecké, ale měli docela jiné, méně zbožné záměry."
Reynevan předstíral, že ho zajímá prosakující voda na stropě, Šarlej se zatvářil nevinně jako dítě. Držata z nich nespustila oříškové oči.
"Ohledně příčiny smrti Petra z Bělavy jsou pochyby," ztišila hlas. "A důvodné. Abyste věděli, po Slezsku se šíří podivná choroba. Postihuje živnostníky a kupce, nevyhýbá se ani rytířům. Všichni postižení umírají záhadnou smrtí…"
"Pan Bart," zamumlal po nosem Reynevan. "Pan Bart z Karčína."
"Pan Bart," uslyšela ho Držata a přikývla, "Předtím pan Čambor z Hesenštejna. A před nimi dva platnéři z Otmachova, na jména jsem zapomněla. Tomáš Gernrode, cechmistr řemenářů z Nisy. Fabián Pfefferkorn, obchodník olovem z nemodlínské obchodní společnosti. A poslední, sotva před týdnem, Mikuláš Neumarkt, svídnický mercator soukenickým zbožím. Skutečná epidemie,.."
"Budu hádat," ozval se Šarlej. "Ani jeden ze jmenovaných nezemřel na neštovice. Ani stářím."
"Hádáš správně."
"Zkusím hádat dále. Není náhoda, že máš eskortu početnější než obvykle a že je to rota po zuby ozbrojených rváčů. Kam jsi říkala, že jedeš?"
"Neříkala jsem nic," odsekla. "A o té záležitosti jsem začala jenom proto, abyste pochopili, že jde o smrtelně vážnou věc. Aby vám došlo, že ta záhadná úmrtí nemají na svědomí Štercové. Dokonce ani Kunz Aulock. Začalo to mnohem dříve než byl mladý pán Bielau načapán v posteli s mladou paní Štercovou. Měli byste se nad tím zamyslet. Já už k tomu nemám co říci."
"Řeklas toho příliš," neuhnul pohledem Šarlej, "než abys to nedopověděla. Kdo vraždí slezské kupce?"
"Kdybychom to věděli," vzplály výhružně oči Držaty de Wirsing, "už by nevraždil. Ale bez obav, dozvíme se to. Vám

dvěma radím: držte se od toho zdaleka."
"Říká ti něco," vmísil se do hovoru Reynevan, "jméno Horn? Urban Horn?"
"Ne," odvětila a Reynevan hned poznal, že lže. Šarlej na mladíka zvědavě pohlédl, ale z jeho očí vyčetl, aby se na nic nevyptával.
"Držte se zdaleka," zopakovala Držata. "Je to nebezpečná věc. Vy musíte mít dost vlastních starostí, povídá se, že Štercové jdou po stopě jako honící psi. Že si Kyrieleison a Stork chtějí zasloužit svou mzdu. A také, že Guncelin z Lažan nabízí odměnu za nějaké dva zlotřilce."
"Klevety," zahučel Šarlej. "Drby."
"Snad. Ale takové drby přivedly nejednoho člověka na šibenici. Doporučuji vám držet se mimo zemské stezky. A namísto Varty, kam se údajně ubíráte, vám doporučuji nějaké jiné, podstatně vzdálenější město. Prešpurk například. Nebo Ostřihom. A ještě raději Budín."
Šarlej se uklonil s přehnanou uctivostí.
"Dobrá rada," uznal. "Díky ti za ni. Jenže Uhry jsou daleko. A já… Pěšky… Bez koně…"
"Nežebrej, Šarleji, nesluší ti to… K čertu!"
Znovu skočila k oknu a vynadala někomu, kdo špatně zacházel s koněm.
"Pojďme ven," navrhla, upravujíc si vlasy. "Jestli na to sama nedohlédnu, ti neohrabanci ještě poraní nějakého hřebečka."
"Pěkné stádo," ocenil zvířata Šarlej, když vyšli na dvůr. "Vyděláš slušné peníze. Jestli je dobře prodáš."
"Bez obav," přehlédla Držata se zalíbením svoje živobytí. "Teď je mimořádná poptávka. Když se jedná o koně, páni rytíři jsou schopni vydat poslední groš. Víte, jak to chodí na výpravě, každý se chce pochlubit pěkným ořem."
"Na jaké výpravě?"
Držata si odkašlala a rozhlédla se. Pak se ušklíbla:
"Za nápravu věcí vezdejších."
"Aha," dovtípil se Šarlej. "Češi."
"O tom," zašklebila se handlířka ještě více, "není záhodno mluvit moc nahlas. Vratislavský biskup se pustil zostra i do místních kacířů. U každého města, které jsem cestou míjela, se šibenice prohýbala pod oběšenci anebo ještě doutnal popel hranice."
"My přece nejsme žádní kacíři. Proč bychom se měli bát?"
"Tam, kde valaší hřebce," odvětila Držata lapidárně a se znalostí věci, "neuškodí dávat si pozor na vlastní koule."
Šarlej na to neřekl nic. Zaujatě sledoval knechty, kteří právě vytlačili z kůlny vůz krytý černou smolnou plachtou a zapřáhli do něj pár valachů. Potom vynesli a naložili na vůz objemnou okovanou truhlici. Nakonec vyšel z hospody vysoký muž v bobří čepici a plášti s bobřím límcem.
"Kdo je to?" zajímal se Šarlej. "Inkvizitor?"
"Skoro ses trefil," odpověděla polohlasně Držata. "Je to kolektor – výběrčí daně."
"Jaké daně?"
"Mimořádné, jednorázové. Na válku s kacíři,"
"Českými?"
"Copak jsou nějací jiní?" podivila se Držata. "Daň odsouhlasili velkomožní páni na Reichstagu ve Frankfurtu. Čí majetek převyšuje dva tisíce guldenů, zaplatí jeden gulden, kdo má majetek menší, zaplatí půl guldenu. Panoš z rytířského rodu dá tři zlaté, rytíř pět, baron deset… Duchovní musí odevzdat pět guldenů z každé stovky svého ročního důchodu, duchovní bez obročí dva groše…"
Šarlej vycenil v úsměvu bílé zuby.
"Předpokládám, že všichni duchovní nahlásili, že nemají se svým úřadem spojené žádné prebendy. Se zmíněným biskupem vratislavským v čele. A přesto je ta truhla tak těžká, že ji musela nést čtveřice silných mužských. Doprovod tvoří osm zbrojných pacholků. Udivuje mě, že tak cennou tíhu střeží tak nepočetná eskorta."
"Doprovod se neustále doplňuje," vysvětlila Držata. "Po celou cestu. Kterého šlechtice je država, ten obstará ochranu. Proto je jich teď tak málo. Je to, Šarleji, jako s přechodem Židů přes Rudé moře: Židé už přešli, Egypťané ještě nedorazili…"
"A moře se rozestoupilo," znal také Šarlej ten vtip. "Rozumím. Nu, Držato, rozloučíme se. Děkuji ti za všechno."
"Poděkuješ za chvíli. Jen co ti dám připravit koně, abys ses nemusel courat po svých. A abys měl nějakou šanci udržet si pronásledovatele od těla. Ale nedoufej, že je to z dobroty srdce, ber to jenom jako půjčku. Při nejbližší příležitosti mi koně zaplatíš. Čtyřicet rýnských. Neohrnuj nos, to je cena jako pro bratra, měl bys být vděčný."
"Jsem," přiznal s úsměvem demerit. "Jsem, Držato. Bylo na tebe vždycky spolehnutí. Děkuji ti. A abys neřekla, že jenom beru, prosím, tady máš dárek."
"Měšce. Prázdné," konstatovala chladně Držata. "Ucházející. Vyšívané stříbrnou nití. A perlami. Pěknými, i když falešnými. Ale proč tři?"
"Protože jsem štědrý. A to ještě není všechno," snížil Šarlej spiklenecky hlas. "Měla bys vědět, Držato, že zde přítomný mladý pán Reinmar má jisté… Hmmm… Schopnosti. Neobyčejné, ba magické…"
"Cože?"
"Šarlej přehání," ohradil se Reynevan. "Jsem medik, ne magik…"
"No právě," nenechal ho domluvit demerit. "Kdybys potřebovala nějaký elixír nebo lektvar… Řekněme, že milostný… Afrodisiakum. Něco na potenci…"
"Na potenci," zopakovala zamyšleně. "Inu, to by se mohlo hodit…"
"Vida. Neříkal jsem to."

"…pro hřebce," dokončila Držata. "V milostných záležitostech si pořád ještě poradím sama. A bez čarování."
"Mohl bych požádat o psací potřeby," řekl Reynevan. "Napíšu recept."
*
Připraveným koněm se ukázal být ten tisovatý mimochodník, kterého našli v průseku. Reynevan, který věštbám lesních čarodějnic zpočátku příliš víry nedával, se nyní zamyslel. Šarlej bez váhání nasedl a klusem objel dvůr. Demerit předvedl další ze svých skrytých talentů: pevnou rukou a silným stiskem kolen vedený kůň běžel jako na lonži, zvedal kolena a nesl vysoko hlavu. Šarlejovo nenucené, elegantní jezdecké pozici by nemohl nic vytknout ani nejzkušenější jezdecký mistr. Koňáci zatleskali a dokonce i odměřená Držata de Wirsing uznale zamlaskala.
"Ani jsem netušila," poznamenala, "že je to takový tumlíř. Vskutku muž všestranných dovedností."
"Věru."
"A ty, bratránku," obrátila se na Reynevana, "dávej na sebe pozor. Koná se opravdový lov na husitské emisary. Na cizince se teď všichni dívají s podezřením a svá podezření neprodleně hlásí. Kdo nedonáší, může sám upadnout v podezření. A tvoje jméno a rod zná ve Slezsku kdekdo. Každý našpicuje uši, jakmile se představíš jako Bielau. Vymysli si něco. Říkej si… Hmmm… Aby ti alespoň jméno zůstalo a pořád ses nepletl… Co třeba Reinmar von Hagenau."
"Reinmar z Hagenavy byl přece jeden slavný básník," zasmál se Reynevan.
"Napadá tě něco lepšího? A vůbec, doba je zlá. Copak si někdo v dnešní době vzpomene na jméno dávno mrtvého poety?"
Šarlej, jenž ukončil přehlídku krátkým, ale ostrým cvalem, zarazil koně na místě, až se štěrk rozlétl na všechny strany. Pak zamířil k nim. Vedl červenouše tak tanečním krokem, že si vysloužil další potlesk diváků.
"Hezké zvíře," pochválil hřebce a poplácal ho po šíji. "A rychlé. Ještě jednou děkuji, Držato. Šťastnou cestu."
"Šťastnou cestu. Ať vás Bůh provází."
"Na shledanou."
"Na shledanou. Kéž by v lepších časech."

Kapitola dvanáctá

v níž svátek svatého Jiljí připadá na pátek a Reynevan s Šarlejem jedí postní oběd v benediktinském klášteře. Po jídle se pouštějí do vyhánění ďábla. S naprosto nečekaným výsledkem.

Klášter uslyšeli dříve než jej spatřili, poněvadž již při cestě lesem k nim dolehl zvuk zvonu. Než zvonění skončilo, uviděli skrze větve habrů budovy obehnané zdí. Jejich červené střechy se odrážely v zelené vodě rybníků. Bylo bezvětří, hladiny rybníků však neustále čeřila rozbíhající se kola – známka hojného výskytu ryb. V rákosí kvákaly žáby, kejhaly kachny a skřekaly vodní slípky.
Koně šli za sebou pod stromy na zpevněné hrázi.
"Hleďme," natáhl krk Šarlej, "jaký pěkný klášter. Kterému řádu asi patří? Známé čtyřverší praví:

Bernardus valles, montes Benedictus amabat
oppida Franciscus, celebres Dominicus urbes.

Zde si ale někdo oblíbil rybníky. Určitě ne pro jejich dekorativní vzhled, nýbrž kvůli kaprům. Co říkáš, Reinmare?"
"Neříkám nic."
"Ale rybu by sis dal. Kapra? Anebo lína? Dnes je pátek a mniši právě zvonili na nonu. Možná nás pozvou k obědu."
"Pochybuji."
"Proč?"
Reynevan neodpověděl. Díval se na pootevřenou klášterní bránu, z níž vyběhl strakatý koník s mnichem v sedle. Řeholník ihned pobídl svého oře do běhu, avšak skončilo to špatně. Ačkoli měl strakáč daleko do plnokrevníka, projevil bujný temperament, zato mnich, podle černé kutny benediktin, v jezdeckých schopnostech rozhodně nevynikal. Navíc usedl na koně v sandálech, jenž očividně nechtěly držet ve třmenech. Výsledek se záhy dostavil. Strakáč uběhl sotva čtvrt honu, když vyhodil zadkem, neobratný jezdec vyletěl ze sedla a blýskaje holými lýtky, skutálel se mezi vrby. Strakáč spokojeně zařehtal a volným klusem se rozběhl po hrázi vstříc přijíždějícím poutníkům. Když je míjel, Šarlej ho chytil za uzdu.
"Jen se podívej," řekl, "na toho kentaura. Uzda z postraňku, sedlo z deky, tkané popruhy. Nevím, zda regule svatého Benedikta z Nursie dovoluje anebo zakazuje jízdu koňmo. Ovšem takovou by pro jistotu zakázat měla."
"Někam pospíchal. Bylo to vidět."
"To není žádná omluva."
Stejně jako prve klášter, slyšeli též mnicha dříve než jej spatřili. Seděl totiž pod širokými listy lopuchů s hlavou položenou na kolenou a hlasitě vzlykal.
"No, no," oslovil ho z výše sedla Šarlej. "Přestaň ronit slzy, frátere. Nic se nestalo, koník ti neutekl, máme ho tady. A jízdě na koni se ještě můžeš naučit. Jak vidím, máš na to ještě dost a dost času."
Šarlej měl pravdu. Mnich byl dosud mníšek, holobrádek, výrostek, jemuž se usedavým pláčem třásly ruce, ramena a hlava.
"Bratr Deodat…" zanařikal. "Bratr Deodat… Umře… Kvůli mně…"
"Co?"
"Mou vinou… Umře… Zklamal jsem…"

"Jel jsi pro lékaře?" domyslel se Reynevan. "K nemocnému?"
"Bratr…" štkal zoufale chlapec. "Deodat…"
"Mluv souvisle, člověče!"
"Do bratra Deodata," zakvílel mníšek a zvedl zarudlé oči, "vstoupil zlý duch! Posedl ho! Opat mi přikázal… Přikázal mi zajet do Svídnice k bratřím predikantům… Pro exorcistu!"
"To není v klášteře lepší jezdec?"
"Není… Já jsem nejmladší… Ó já nešťastný!"
"Šťastný," opravil ho s vážnou tváří Šarlej. "Máš skutečně štěstí, synu. Najdi v této bujné zeleni svou obuv a uháněj domů. Oznam opatovi dobrou novinu, že Boží prozřetelnost bdí nad vaším klášterem. Žes na hrázi potkal magistra Benigna, velezkušeného exorcistu, jehož bezpochyby nějaký strážný anděl zavedl do těchto končin."
"Ty, dobrý pane? Ty jsi…"
"Upaluj k opatovi, jak jsem pravil, a ohlas mu náš příjezd."
*
"Pověz, že jsem se přeslechl, Šarleji. Nebo že ty ses přeřekl. Anebo že se mi všechno, cos před chvíli napovídal tomu mníškovi, jenom zdálo."
"Co jako? Že vyženu ďábla z bratra Deodata? To si piš, že vyženu! S tvou pomocí, příteli."
"Tak to ne, se mnou nepočítej! Beztoho mám už dost potíží. Nestojím o nové."
"Ani já ne. Ale stojím o oběd a peníze. Oběd nejlépe ihned."
"To je nejhloupější nápad ze všech hloupých nápadů," konstatoval Reynevan rozhlížeje se po sluncem zalitém klášterním nádvoří. "Uvědomuješ si, co děláš? Víš, co ti hrozí, když se budeš vydávat za duchovního? Dokonce za exorcistu? Za nějakého zpropadeného magistra Benigna"
"Já se za duchovního nevydávám, já přece duchovní jsem. A exorcista? To je věc víry a já věřím. Věřím v to, že se mi to podaří."
"To jsou pitomé žerty."
"Já nežertuji. Začni se duševně připravovat na náš úkol."
"Nezúčastním se něčeho takového."
"Proč ne? Tvrdíš, že jsi lékař. Měl bys pomoci trpícímu."
"Jemu," ukázal Reynevan na infirmarii, odkud před chvilkou vyšli a v níž ležel bratr Deodat. "Jemu nelze pomoci. Ten starý muž je v letargii. Víš, co je to letargie? Chorobně spavý stav, naprostá strnulost. Slyšels přece, jak mniši říkali, že se ho pokoušeli probudit pícháním rozpáleným nožem do pat. Musí to být něco jako grand mal. Nemocí je zasažen mozek, spiritus animalis. Psali o tom Averroes i Avicenna … Četl jsem Canon medicinae a vím, že to nelze léčit. Můžeme jen čekat…"
"Čekat můžeme, jistě," přerušil ho Šarlej. "Ale proč se založenýma rukama? Zvláště když můžeme jednat. Nikomu neuškodit a ještě na tom vydělat."
"A co etika?"
"S prázdným břichem," pokrčil rameny demerit, "se mi špatně diskutuje o filosofických otázkách. Zato dnes večer, až budu dostatečně nasycen a třebas i mírně podroušen, vyložím ti principia mé etiky. Zajisté tě udiví jejich jednoduchost."
"To špatně dopadne."
"Reinmare," otočil se prudce Šarlej, "mysli pozitivně, k čertu!"
"To právě dělám. Myslím, že to špatně dopadne."
"Dobrá, mysli si, co chceš, ale teď laskavě sklapni. Přicházejí."
Skutečně se blížil opat, doprovázen několika mnichy. Představený kláštera byl malé, obtloustlé postavy, jeho poctivý a dobrácký výraz však poněkud narušovaly přísně sevřené rty a pichlavé oči. Bystře jimi přejížděl z Šarleje na Reynevana a zpět.
"Co nám povíte?" zajímal se. "Co je s bratrem Deodatem?"
"Nemocí je zasažen spiritus animalis," oznámil důležitě Šarlej. "Je to něco jako grand mal – velká choroba, kterou popsal slavný Avicenna, zkrátka Tohu Wa Bohu. Musíte vědět, reverende pater, že to nevypadá nejlépe. Ale pokusíme se…"
"Pokusíte se o co?"
"Vypudit z vašeho posedlého bratra zlého ducha."
"Jste si tak jisti," naklonil opat hlavu na stranu, "že je to posedlost?"
"Jsme si jisti," opáčil Šarlej mrazivě, "že to není průjem. Průjem má jiné symptomy."
"Nicméně," namítl opat nedůvěřivě, "nejste duchovní."
"Jsme," nezachvěl se demeritovi ani sval ve tváři. "Vysvětloval jsem to již bratru infirmariovi. Oblékáme se po světském způsobu kvůli kamufláži. To abychom pekelníky oklamali, a tak je mohli zaskočit a přemoci."
Opat na ně zkoumavě pohlédl a schoval ruce pod škapulíř. Je zle, pomyslel si Reynevan, on není hloupý. Opravdu to může špatně dopadnout.
"Jak tedy," nespustil opat z Šarleje zpytavý pohled, "hodláte postupovat? Podle Avicenny? Či podle doporučení Isidora ze Sevilly obsažených v proslulém díle… Ach, teď si nevzpomenu… Ale ty, erudovaný exorcista, si nepochybně vzpomeneš na…"
"Etymologiae," nehnul Šarlej opět ani brvou. "Ovšemže zmíněná doporučení znám, leč jsou to pouze vědomosti elementární. Podobně jako De natura rerum téhož autora. A jako Dialogus magnus visionum atque miraculorum Cézara z Heisterbachu anebo De universio Rabana Maura, arcibiskupa mohučského."

Opatův pohled maličko zvlídněl, ale bylo vidět, že nedůvěra ho stále neopustila.
"Učený jsi, to nelze popřít," přiznal neochotně. "To jsi mi dokázal. A co teď? Požádáš o jídlo? Pití? Platbu předem?"
"O placení nemůže být ani řeči," vzpřímil se Šarlej tak hrdě, že by si málem získal i Reynevanův obdiv. "Nebudeme se bavit o mrzkém mamonu, nejsem kupec ani lichvář. Spokojím se s almužnou a v žádném případě ne předem, nýbrž až po provedené práci. Co se týče jídla a pití, mohu ti, otče opate, připomenout slova evangelií, že zlé duchy jest vymítati nejlépe modlitbou a půstem."
Opatova tvář se rozjasnila a z očí mu zmizela podezřívavost.
"Vskutku," řekl. "Shledávám, že mám co činit s pravými, zbožnými křesťany. Ale jak říkávám: dopřejme slova evangelií duši a potravu tělu. Kterak byste mohli odvést dobré dílo s prázdným žaludkem? Zvu vás na prandium. Skromné postní prandium, neboť dnes máme feria sexta – pátek. Bobří ocásky v šalši…"
"Veď nás, důstojný otče opate," polkl hlasitě Šarlej. "Nemůžeme tě urazit odmítnutím."
*
Reynevan si otřel ústa a ztlumil říhnutí. Bobří ocas dušený v křenové omáčce chutnal náramně. Reynevan, který o této specialitě doposud jen slýchával, věděl, že v některých klášterech se šupinatý bobří ocas podával coby postní jídlo, poněvadž podle dávné tradice byl považován za něco příbuzného rybě. Byla to však lahůdka tuze vzácná, protože jen málokteré opatství mělo někde nablízku bobří osadu, neřkuli aby mělo privilegium lovu. Příjemný pocit z výborného jídla však Reynevanovi kazilo pomyšlení na úkol, který je čekal. Na druhou stranu to, co jsem snědl, mi už nikdo nevezme, uvažoval, když pečlivě vytíral chlebovou střídou misku.
Šarlej, který si v okamžení poradil s celkem nevelkou postní porcí, měl nyní vědeckou přednášku.
"K problému posedlosti zlými duchy," promlouval, "se vyjadřovaly rozličné autority, včetně těch nejuznávanějších. Nepochybuji, učení bratři, že jsou vám známa jména a díla církevních doktorů a učitelů jako: Basilios, Isidor Sevillský, Řehoř Naziánský, Cyril Jeruzalémský či Efraim Syrský. Dozajista jste obeznámeni též se spisy Tertulliánovými, Origenovýrni a Lactantiovými. Je tomu tak?"
Někteří z benediktinů v refektáři horlivě pokývali hlavami, jiní hlavy zahanbeně sklopili.
"Jsou to nicméně prameny vědění dost povšechného," vysvětloval dále Šarlej, "proto dobrý exorcista nemůže čerpat výlučně z nich."
Přítomní klášterníci znovu pokývali hlavami, vyjídajíce z misek zbytky šalše. Demerit se vzpřímil a odkašlal si.
"Já," oznámil hrdě, "znám Dialogus de energia et operatione daemonum Michaela Psella. Znám Exorcisandis obsessis a daemonio papeže Lva III., jehož dílo dokazuje, jak prospěšné je, když se i nástupci Petrovi chopí pera. Četl jsem Picatrix, který z arabštiny přeložil sám Alfons Moudrý, vzdělaný král Kastilie a Leonu. Studoval jsem Orationes contra daemoniacum a Flagellum daemonum. Pochopitelně znám též Knihu Henochovu, leč zde se není čím chlubit, tu četli všichni. Zde můj asistent, neohrožený magistr Reinmar, studoval dokonce spisy saracénské, byť si byl vědom nebezpečenství, která se skrývají v pohanském černokněžnictví."
Reynevan zrudl. Opat se přívětivě usmál, asi to považoval za projev mladíkova ostychu.
"Věru," promluvil. "Všichni vidíme, že jste náramní mudrci a zkušení vymítači. Všechny bratry by jistě zajímalo, kolik ďáblů máte na svém kontě?"
"Po pravdě řečeno," sklopil Šarlej zrak – skromně jako novicka od klarisek, "se nemohu chlubit obzvláštními rekordy. Nejvíce démonů, kolik se mi podařilo vyhnat najednou z jediného posedlého, bylo devět."
"To skutečně není příliš mnoho," viditelně se zarmoutil opat. "Slyšel jsem o dominikánech…"
"Také já jsem slyšel," neupadl do rozpaků Šarlej, "ale neviděl. Krom toho počítám pouze ďábly první kategorie. A je přece známo, že takovému arciďáblovi slouží a pomáhá nejméně třicet podřízených čertů. Takové ovšem seriózní exorcista nezapočítává, poněvadž vypudí-li náčelníka, utečou i jeho nohsledi. Je možné, že kdybych spočítal všechny po způsobu bratří predikantů, mohlo by se ukázat, že jejich výsledkům mohu směle konkurovat."
"To je pravda," přiznal představený kláštera, ale poněkud nepřesvědčeně.
"Bohužel," dodal Šarlej odměřeně, "vám nemohu přislíbit písemnou záruku. Mějte to, prosím, na paměti, aby později nedošlo k nějakým nesrovnalostem."
"Co?"
"Svatý Martin z Tours," zachoval Šarlej opět kamennou tvář, "si vynutil na každém vypuzeném démonovi jeho vlastním pekelným jménem podepsanou listinu, že uvedený ďábel se už nikdy neopováží posednout člověka. Některým světcům a církevním otcům se to později také dařilo, žel já, prostý vymítač, takový dokument opatřit nesvedu."
"Tím lépe," pokřižoval se opat a ostatní řeholníci rovněž. "Matko Boží, královno nebeská! Pergamen podepsaný rukou samotného satanáše? Jaká ohavnost, jaký hřích! Nechceme…"
"To je dobře," skočil mu do řeči Šarlej, "že nechcete. Nuže, čeká nás povinnost. Je už pacient v kapli?"
"Je."
"Jak ale vysvětlíš, mistře," ozval se jeden z mladších benediktinů, který během celé přednášky nespustil z Šarleje zrak, "že bratr Deodat leží jako kláda, sotva dýchá, ani prstem nepohne, když skoro všechny tebou citované knihy uvádějí, že posedlý bývá nad vší míru čilý a že ďábel skrze něj neustále promlouvá a křičí. Není v tom nějaký rozpor?"
"Veškeré choroby," pohlédl Šarlej na řeholníka svrchu, "včetně posedlosti, jsou dílem satana, škůdce Božího díla. Každá nemoc je vyvolaná některým ze čtyř černých andělů: Mahazelem, Azazelem, Azraelem anebo Samaelem. To, že posedlý neskáče a nekřičí, alebrž leží jako mrtvý, dokazuje, že jej ovládl některý z démonů podřízených právě Samaelovi,"
"Kriste Pane!" pokřižoval se opat.
"Avšak já," zvolal sebevědomě Šarlej, "si i s takovými démony umím poradit. Létají oni s větrem a ovládnou člověka kradmo a nečekaně, totiž vdechnutím neboli insufflatio. Toutéž cestou, ovšem exufflatio, přinutím pekelníka tělo

opustit."
"Ale jak k tomu mohlo dojít?" nevzdával se mladý mnich. "Zlý duch v opatství, kde vyzvánějí zvony, slouží se mše, modlí breviář a přechovávají svátosti? Jak mohl na takovém místě ďábel posednout řeholníka? Jak je to možné?"
Šarlej ho zpražil přísným pohledem.
"Jak zaznamenal svatý Řehoř Veliký, doctor ecclesiastes," prohlásil tvrdě a nesmlouvavě, "jistá řeholnice kdysi spolkla ďábla s listem salátu z klášterní zahrady. Dotyčná jeptiška totiž trestuhodně zanedbala povinnost modlitby a znamení kříže před jídlem. Zdaliž bratr Deodat nezhřešil podobnou lehkomyslností?"
Benediktíni sklopili zraky, jejich představený si odkašlal.
"Vskutku," zamumlal. "Nepřiměřeně světský dokázal náš bratr Deodat býti, občas si málo připouštěl závazky naší řehole."
"A tak," dodal suše Šarlej, "se stal snadnou kořistí Zlého. Veďte nás do kaple, bratři."
"Co budeš potřebovat, mistře? Svěcenou vodu? Kříž? Obrazy? Benediktionál?"
"Pouze svěcenou vodu a bibli."
*
Kaple byla chladná a tonula ve stínu rozjasněném pouze šikmým pásem barevného světla z okenní vitráže. V tom světle ležel na plátnem prostřeném katafalku bratr Deodat. Vypadal stejně jako před hodinou v klášterní nemocnici, kde ho Reynevan a Šarlej viděli poprvé. Obličej měl ztuhlý a zažloutlý jako vyvařenou morkovou kost, vpadlé tváře a zavřené oči. Jeho dech byl tak mělký, že byl stěží rozeznatelný. Ti, kdož ho přinesli a uložili, mu zkřížili na prsou ruce pokryté ranami od pouštění žilou a mezi bezvládné prsty mu vpletli růženec.
Pár kroků od katafalku sedělo na podlaze a opíralo se zády o stěnu mohutné, na ježka ostříhané chlapisko s nepřítomnýma očima a výrazem zaostalého dítěte. Hromotluk si strkal dva prsty pravé ruky do úst, levou si přidržoval na břiše hliněný hrnek. Vždy po chvíli popotáhl nosem, odtrhl špinavý, lepkavý hrnek od špinavé, lepkavé košile, otřel si prsty o břicho, nacpal je do hrnku, nabral med a strčil si je do úst. Zakrátko se celý rituál opakoval.
"Je to nalezenec," řekl opat na vysvětlenou, když si všiml Šarlejova znechuceného výrazu. "Ponechali jsme si ho jako parobka a pojmenovali ho Samson, pro jeho nadměrný vzrůst a neobyčejnou sílu. Jen rozumu se mu nedostává… Avšak bratra Deodata miluje, jako pejsek za ním všude běhá… Mysleli jsme…"
"Dobrá, dobrá," přerušil ho Šarlej. "Ať zůstane, kde je, jenom ať je zticha. Začínáme. Magistře Reinmare…"
Reynevan napodobil Šarleje, pověsil si na krk štolu, sepjal ruce a sklonil hlavu. Nevěděl, zda Šarlej předstírá anebo ne, sám se však modlil upřímně. Měl strach. Zato Šarlej působil naprosto sebejistě, přímo z něj vyzařovala neotřesitelná autorita.
"Modlete se," nařídil benediktinům. "Odříkávejte Domine sancte."
Sám přistoupil ke katafalku, přežehnal se a znamení kříže učinil i nad bratrem Deodatem. Na jeho pokyn Reynevan pokropil ležícího mnicha svěcenou vodou. Bez účinku.
"Domine sancte Pater omnipotens," mručení modlitby se neslo ozvěnou znásobenou křížovou klenbou. "Aeterne Deus, propter tuam largitatem et Filii tui…"
Šarlej si hlučným odkašláním uvolnil hrdlo.
"Offer nostras preces in conspectu Altissimi," promluvil hromovým hlasem, následovaným ještě mocnější ozvěnou, "ut cito anticipent nos misericordiae Domini, et apprehendas draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus et satanas, ac ligatum mittas in abyssum, ut non seducat amplius gentes. Hinc tuo confisi praesidio ac tutela, sacri ministerii nostri auctoritate, ad infestationes diabolicae fraudis repellendas in nomine lesu Christi Dei et Domini nostri fidentes et securi aggredimur."
"Domine," připojil se na smluvené znamení Reynevan, "exaudiorationem meam"
"Et clamor mens ad te veniat."
"Amen."
"Princeps gloriosissime caelestis militiae, sancte Michael Archangele, defende nos inpraelio et colluctatione. Satanas! Ecce Crucem Domini, fugite partes adversae! Apagel Apage! Apage!"
"Amen!"
Bratr Deodatus na katafalku nejevil známky života. Šarlej si diskrétně otřel čelo koncem štoly.
"Tímto," neuhnul očima před tázavými zraky benediktinů, "máme úvod za sebou. Nyní víme, že nemáme co do činění s žádným nanicovatým rarachem, takový by už utekl. Bude třeba naládovat těžší houfnici."
Opat zamrkal a neklidně se zavrtěl. Na zemi sedící obr Samson se poškrábal v rozkroku, vysmrkal se, utřel si rukávem nos, pšoukl, odlepil od břicha hrnek a nakoukl do něj, aby zjistil, kolik medu mu ještě zůstalo.
Šarlej přejel shromážděné řeholníky pohledem, jenž měl podle jeho názoru působit sebevědomě a důstojně.
"Písmo nás učí," řekl, "že satana ovládá pýcha. Nezřízená pýcha pohnula Lucifera ke vzpouře proti Pánu, za tu pýchu byl potrestán svržením do jícnu pekel. Leč pyšný zůstal nadále. Proto je prvním přikázáním exorcisty urazit ďáblovu pýchu, nadutost a sebelásku. Zkrátka ho řádně urazit, potupit, proklít a znevážit, aby mu spadl hřebínek."
Mniši čekali na další slova s přesvědčením, že to ještě není konec. Měli pravdu.
"Nyní tedy," pokračoval Šarlej, "začneme čerta urážet. Je-li zde některý z bratří citlivější na hrubé výrazy, ať nemeškа a neprodleně se vzdálí. Předstup, magistře Reinmare, a promluv slovy Evangelia svatého Matouše. Vy, bratři, se modlete."
"I přimluvil tomu ďábelství Ježíš," jal se předčítat Reynevan. "I vyšlo od něho; a uzdraven jest mládenec v tu hodinu. Tedy přistoupivše učedlníci k Ježíšovi soukromí, řekli: Proč jsme my ho nemohli vyvrci. Ježíš pak řekl jim: Pro nevíru svou."
Mumlání modlících se benediktinů se mísilo s jeho přednesem. Šarlej si upravil štolu, vztyčil se nad nehybným bratrem

Deodatem a rozpažil.
"Ďáble odporný!" rozkřikl se, až se Reynevan při přednesu zajíkl a mniši leknutím poskočili na lavici. "Rozkazuji ti, sílo nečistá, okamžitě vyjdi z tohoto těla! Pryč od tohoto dobrého křesťana, ty špinavé, bachraté, hnusné prase, bestie ze všech bestií nejbestiálnější, zplozenče Tartaru, vyvrženče Šeolu. Vymítám tě, ty štětinatý židovský vepři do pekelného chléva, aby ses tam utopil v sračkách!"
"Sancta Virgo virginem," šeptal opat, "ora pro nobis…"
"Ab insidiis diaboli," doprovázeli ho mniši, "libera nos…"
"Ty starý krokodýle!" řval zbrunátnělý Šarlej. "Zdechlý bazilišku! Posraný kočkodane! Ty nafouklá ropucho, pajdavý osle se zbitým zadkem, poplivaný velbloude! Ty do vlastní sítě zamotaná tarantule! Ty slizký červe z hnijící zdechliny na samém dně Gehenny, ty hovnivále požírající výkaly! Slyš, kterak tě oslovuji tvým pravým jménem: scrofa stercorata et pedicosa – svině nečistá a zavšivená. Ó ty nejpodlejší z podlých, nejhloupější z hlupáků, stultus stultorum rex! Ty tupý uhlíři, ožralý ševče! Ty smradlavý cape!"
Bratr Deodat se ani nehnul. Reynevan mával kropenkou, až ho bolela ruka, ale kapky jen stékaly po mnichově ztuhlém obličeji. Svaly na Šarlejových čelistech se napjaly. Blíží se vyvrcholení, pomyslel si Reynevan. Nemýlil se.
"Vyjdi z toho těla!" zařval Šarlej. "Ty v řiť jebaný katamito!"
Jeden z mladších benediktinů utekl z kaple, zakrývaje si dlaněmi uši a vzývaje jméno Boží nadarmo. Ostatní byli buď velmi bledí, anebo velmi červení.
Ostříhaný hromotluk funěl a hekal, jak se snažil nacpat do hrnku s medem celou ruku. Bylo to neproveditelné, protože jeho tlapa byla jednou tak velká jako celý hrnek. Samson zvedl a obrátil nádobu, zaklonil hlavu a otevřel hubu, ale med netekl. Bylo ho už prostě málo.
"Co je s bratrem Deodatem, mistře?" odvážil se vykoktat opat. "A co se zlým duchem? Už vyšel?"
Šarlej se sklonil nad ležícím řeholníkem a přiložil ucho k jeho bledým rtům.
"Už je docela na krajíčku," odhadl. "Hned ho vyženeme. Nejlépe smradem. Čert je tuze citlivý na zápach. Hoďte sebou, fráteři, přineste nočník, pánev a kahan. Zkusíme posedlému smažit pod nosem čerstvé lejno. Bude se nám hodit všechno, co řádně smrdí: vápno, síra, asa foetida… A ze všeho nejúčinnější by mohla být zkažená ryba. V knihách Tobiášových se výslovně uvádí: incenso iecore piscis fugabitur daemonium."
Několik bratří odběhlo vyřídit vymítačovu neobvyklou objednávku. Sedící olbřím se chvíli dloubal prstem v nose, pak se na usoplený prst podíval a otřel si ho o nohavice. Poté pokračoval ve vybírání medu z hrnečku – stejným prstem. Reynevan cítil, jak mu snězený bobří ocas stoupá do krku na vzedmuté vlně křenové šalše.
"Magistře Reinmare," vrátil ho do reality Šarlejův velitelský hlas, "nepolevuj v úsilí. Evangelium podle Marka, prosím, náležitou pasáž. Modlete se, bratři."
"Uzřev pak Ježíš," četl poslušně Reynevan, "že se sbíhá zástup, přimluvil duchu tomu nečistému, řka jemu: Duchu němý a hluchý, já tobě přikazuji, vyjdi z něho a nevcházej více do něho!"
"Surde et mute spiritus ego tibi praecipio," opakoval rozkazovačně nad bratrem Deodatem skloněný Šarlej, "exi abeo! Imperet tibi dominus per angelum et leonem! Per deum vivum! Justitia eius in saecula saeculorum! Nechť tě Jeho moc vypudí a přinutí odtáhnout s celou tvou bandou! Ego te exorciso per caracterum et verborum sanctum! Impero tibi per clavem salomonis et nomen magnum tetragrammaton!"
Silák hltající med se náhle zakuckal, celý se poplival a posmrkal Šarlej si otřel pot z čela, teď již neskrývaně.
"Je to těžký a složitý casus," vysvětlil a tentokrát již očima uhnul před opatovým zkoumavým pohledem. "Musím použít ještě pádnější argumenty."
Zavládlo takové ticho, že bylo slyšet hlasité bzučení mouchy, kterou chytil pavouk do své sítě v okenním výklenku.
"Pravdou apokalypsy," zaburácel do ticha Šarlejův už ochraptělý hlas, "jejímž prostřednictvím náš Pán vyjevil věci, jež se stanou a potvrdil je ústy anděla z nebe seslaného, vymítám tě, Satane! Exorciso te, flumen immundissimum, draco maleficus, spiritum mendacii! U sedmi zlatých svícnů a jednoho svícnu mezi těmi sedmi stojícího! U hlasu, jenž je hlasem mnoha vod a promlouvá: Jsem ten, který umřel, a ten, který vstal z mrtvých, ten, který žije a žít bude věčně, ten, kdož vládne klíči od smrti a pekla! Poroučím ti, duchu nečistý, který znáš trest věčného zavržení, táhni pryč!"
Účinek se nedostavil. Ve tvářích přihlížejících benediktinů se odrážely rozporuplné pocity. Šarlej se zhluboka nadechl:
"Nechť tě srazí Agios, jako srazil Egypt! Budiž ukamenován, jako Izrael ukamenoval Achaná! Budiž pošlapán nohama a zavěšen na vidlích, jako zavěšeno bylo patero králů amoritských! Nechť Pán přiloží k čelu tvému stanový kolík a do toho kolíku nechť uhodí kladivem Jako to učinila Zizarovi žena Jáhel! Budiž ti jako prokletému Dagonovi hlava uťata a obě ruce odrubány! A budiž ti tvůj ohon useknut u samé ďábelské prdele!"
Ouvej, pomyslel si Reynevan, to špatně dopadne. Špatně pro nás.
"Pekelný duchu!" zamával Šarlej rukama nad stále nehybným bratrem Deodatem. "Zaklínám tě Acharonem, Eheyem, Homusem, Athanathosem, Ischirosem, Aecodesem a Almanachem! Zaklínám tě Aratonem, Bethorem, Phalegem a Ogem, Popielem a Phulem! Zaklínám tě mocnými jmény Shmiely a Shmouly! Zaklínám tě nejúdělsnějším ze všech jmen: jménem mocného a strašlivého Semaphora!"
Semafor neúčinkoval o nic lépe než Popiel a Šmoula, Nedalo se to skrýt a Šarlej si toho musel být vědom.
"Jobsa, hopsa, afia, alma," zavřeštěl divoce. "Melach, Berot, Not, Berib et vos omnesl Hemen etan! Hemen etan! Hau! Hau! Hau!"
Zbláznil se, pomyslel si Reynevan. Brzy nás začnou bít. Dojde jim, že je to naprostý nesmysl a parodie, tak hloupí přece nejsou. Dostaneme příšernou nakládačku.
Potem zalitý a úplně ochraptělý Šarlej upoutal jeho pohled a zoufalým mrkáním poprosil o pomoc. Prosbu zdůraznil důrazným, i když dle možností skrytým gestem. Reynevan zvedl zrak ke klenbě kaple. Všechno, pomyslel si, když se snažil rozpomenout na staré folianty a rozmluvy se svými známými čaroději, všechno bude lepší než hau-hau-hau.

"Hax, pax, max!" zakřičel a zvedl ruce. "Abeor super aberer! Aie Saraye! Aie Saraye! Albedo, rubedo, nigredo!"
Ztěžka oddychující Šarlej mu očima vyjádřil poděkování a zároveň přikázal pokračovat. Reynevan nabral vzduch do plic.
"Tumor, rubor, calor, dolor! Per ipsum, et cum ipso, et in ipsol Jobsa, hopsa, et vos omneš! Et cum spiritu tuo! Melach, Malach, Molach!"
Za chvíli se do nás pustí, uvažoval horečně, začnou nás mlátit a nejspíš i kopat. Za krátkou, kratičkou chviličku. Nedá se nic dělat, zkusím to arabsky. Stůj při mně, Averroe! Ochraňuj mě, Avicenno!
"Kullu al-šajtánu-al-radžím!" vykřikl. "Fa-ana sáhum Taridž! Qva-suraal-Zoba! Al-Ahmar, Baraqan al-Abayad! Al-šajtán! Khar-al-Sus! Al ouar! Mochefi al relil! El feurdž! El feurdž!"
Poslední slovo, jak si nejasně vzpomínal, znamenalo arabsky píča a mělo pochopitelně pramálo společného s vymítáním zlých duchů. Byl si vědom, jakého bláznovství se dopouští. Tím více ho udivil výsledek.
Měl pocit, že se svět na mžiknutí oka zastavil. A tehdy, v naprostém tichu, na pozadí šedých zdí a černých benediktinských hábitů se něco přihodilo, něco narušilo mrtvý klid pohybem a zvukem.
U stěny sedící slabomyslný hromotluk sebou prudce trhl a štítivě odhodil špinavý, lepkavý hrnek s medem. Hrnek klepl o dlažbu, ale nerozbil se, kutálel se po kameni a rušil ticho dutým, leč hlasitým drkotáním. Velikán zvedl medem ulepené prsty před oči. Chvíli na ně zíral a na jeho kulatém obličeji se zrcadlila nedůvěra. A po ní úžas. Reynevan lapal po dechu a sledoval ten výjev. Cítil na sobě Šarlejův zrak, ale nebyl schopen vypravit ze sebe už ani slovo. Konec, pomyslel si, konec.
Obr zasténal. Dlouze, pronikavě.
Na katafalku ležící bratr Deodat v té chvíli zahekal, zachrchlal, zakašlal a vykopl bosýma nohama. Poté zaklel, pramálo zbožně.
"Svatá Eufrozíno…" vydechl opat a poklekl. Ostatní řeholníci následovali jeho příkladu. Šarlej otevřel ústa, ale duchapřítomně je zase zavřel. Reynevan přitiskl dlaně ke spánkům, nevěda, zda má padnout na kolena a modlit se anebo se dát na útěk.
"Hrome…" zaskřehotal bratr Deodat a posadil se. "To mám ale žízeň. Co? Prospal jsem večeři? Aby vás šlak trefil, bratři! Chtěl jsem si akorát drobátko zdřímnout… Vždyť jsem vás prosil, abyste mě probudili na nešpory…"
"Zázrak!" zvolal jeden z klečících mnichů.
"Království Boží nadchází!" padl druhý z nich tváří na dlažbu, "Igitur pervenit in nos regnum Dei!"
"Alleluia!"
Stále na katafalku sedící bratr Deodat bloudil po okolí nechápavým pohledem, od klečících spolubratrů k Šarlejovi se štolou na krku, od Reynevana k sedícímu Samsonovi, prohlížejícímu si své dlaně a prsty, od modlícího se opata k mnichům, kteří zrovna přiběhli s měděnou pánví a kýblem hoven.
"Najde se někdo," zeptal se donedávna posedlý klášterník, "kdo by mi vysvětlil, co se to tu děje?"

Kapitola třináctá

v níž po odjezdu z benediktinského kláštera seznamuje Šarlej Reynevana se svou existenciální filosofií, která zjednodušeně spočívá v tom, že stačí spuštěné kalhoty a chvilka nepozornosti, aby člověka někdo rafl za zadek. Zanedlouho dá život jeho úvahám za pravdu – doslova a do posledního detailu. Z nesnází dostane Šarleje někdo, koho čtenář již zná, či spíše zdá se mu, že zná.

Exorcismus u benediktinů, třebaže nakonec úspěšný, ještě vystupňoval Reynevanovu antipatii k bývalému demeritovi. Antipatii, dá se říci, na první pohled a posílenou setkáním se starým žebrákem. Reynevan už pochopil, že se bez Šarleje neobejde a že bez jeho pomoci nemá pokus o osvobození milované Adély žádnou naději na úspěch. Měl to na paměti, leč antipatie zůstávala, obtěžovala a hněvala jako záděra na nehtu, jako tříska pod kůží, jako bolavý zub. A Šarlejovy pózy ji ještě prohlubovaly.
Ke sporu došlo večer po odjezdu z kláštera, podle demeritova tvrzení už nedaleko od Svídnice. Paradoxně Reynevan připomněl exorcistický podvod svého společníka a začal mu jej vyčítat při požívání darů, které právě díky tomu podvodu získali. Při odchodu jim totiž vděční benediktini věnovali objemný uzel, do nějž zabalili žitný chléb, asi tucet jablek, několik vajec natvrdo, párek uzených klobás a tlusté kroupové jelito.
Nad místem, kde kamenná hrázka zvedala hladinu říčky, na suchém svahu na okraji borového lesa se poutníci posadili a večeřeli. Slunce klesalo k vrcholkům sosen. Rozhořela se vzrušená disputace. Reynevan se rozohnil, jal se hlásat etické normy a odsuzovat všeliké šejdířství. Šarlej jej hladce odbyl.
"Nepřijímám," vyhlásil, když vyplivl drobty ze skořápky nedbale oloupaného vajíčka, "morální výtky od někoho, kdo píchá cizí manželky."
"Kolikrát," rozčílil se Reynevan, "ti mám opakovat, že to není totéž? To nemůžeš srovnávat!"
"Mohu, Reinmare, mohu."
"Vytáčky."
Šarlej si opřel bochník chleba o břicho a ukrojil si tlustý krajíc.
"Je nabíledni," začal po chvíli s plnými ústy, "že my dva se odlišujeme zkušenostmi a životní moudrostí. Proto když ty něco děláš bezděčně, řízen prostou, takřka dětinskou snahou ukojit své potřeby a tužby, já činím totéž plánovaně a s rozmyslem. Ty ovšem nejsi ochoten připustit si to, s čím já jsem se dávno vyrovnal. Přesvědčení, oprávněné přesvědčení, že nejdůležitější je vlastní dobro a vlastní prospěch, zbytek pak, pokud neslouží mým zájmům, může jít klidně k šípku, nezajímá mě. Nepřerušuj mě. Vnady tvé rozkošné Adély byly pro tebe něco jako pamlsek pro malé dítě.

Aby sis mohl líznout a ochutnat, zapomněls na všechno kolem, staral ses pouze a výhradně o vlastní potěšení. Nepokoušej se přede mnou ohánět osudovou láskou, citovat Petrarku a Wolframa z Eschenbachu. Láska je také potěšení, snad nejsobečtější, jaké znám."
"Nechci to poslouchat."
"In summa," pokračoval nevzrušeně demerit, "se naše existenciální normy celkem neliší. Opírají se o principium: vše, co činím, má sloužit především mně samotnému. Mému vlastnímu dobru, potěšení, pohodlí a štěstí, zbytek ať vezme čert. V jednom se však lišíme…"
"Tak přece."
"A to je schopnost perspektivního myšlení. I já čas od času podléhám pokušení, avšak v rámci možností se vyhýbám obcování s cizími manželkami, neboť perspektivní myšlení mi napovídá, že taková efemérní rozkoš mě může snadno dostat do zbytečného maléru.
Chudáky, jako byl ten dědek předevčírem, zásadně nerozmazluji milodary. Nečiním tak z lakoty, nýbrž proto, že taková dobročinnost je k ničemu – peněz ubývá a člověk získává akorát pověst hlupáka a kořena. Na druhou stranu vím, že marnotratníků, kořenů a hlupáků infinitus est numerum, tudíž jich sám využívám, jak se dá. Úlevy neposkytuji ani benediktinům. Ani jiným řádům. Chápeš?"
"Chápu," kousl Reynevan do jablka, "za co jsi seděl v base."
"Nic jsi nepochopil. Ale máme dost času na učení, do Uher je daleká cesta."
"A dostanu se tam vůbec? Živ a zdráv?"
"Co tím chceš říci?"
"Jen to, že tě poslouchám a poslouchám a cítím se jako větší a větší hlupák a kořen. Takový, který se může snadno stát obětí na oltáři tvého pohodlí a prospěchu. Kterého klidně může vzít čert."
"No prosím," zaradoval se Šarlej. "Děláš pokroky, začínáš rozumně uvažovat. Pominu-li tvůj bezdůvodný sarkasmus, začínáš chápat základní životní pravidlo – pravidlo omezené důvěry. Naučí tě, že okolní svět na tebe neustále číhá a nikdy nevynechá příležitost, aby ti způsobil ponížení, křivdu anebo bolest. Že jen čeká, až spustíš kalhoty, aby tě rafl za holou prdel."
Reynevan pohrdavě frkl.
"Z toho plynou dva závěry," nenechal se odradit demerit. "Primo: nevěř v ničí dobrou vůli. Secundo: pokud jsi někomu ukřivdil anebo ublížil, přehnaně se tím netrap. Byl jsi prostě rychlejší, udělals to preventivně…"
"Mlč!"
"Co to znamená: mlč? Mluvím pravdu a vyznávám právo svobody slova. Svoboda…"
"Mlč, do prdele! Něco jsem zaslechl. Někdo se plíží…"
"Určitě vlkodlak!" zachechtal se Šarlej. "Hrůzostrašný člověkovlk, postrach okolí!"
Když opouštěli klášter, starostliví mniši je varovali, ať se mají na pozoru. V okolí, jak vyprávěli, zejména v době úplňku řádí od jisté doby hrozný lykanthropos aneb vlkodlak, to jest člověk mocí nečistou proměněn v monstrum podobné vlku. Dobře míněné varování Šarleje náramně pobavilo, ještě daleko za klášterem se popadal za břicho a tropil si žerty z pověrčivých mnichů. Reynevan sice také příliš nevěřil na vlkodlaky, ale neposmíval se.
"Slyším," nastražil uši, "něčí kroky. Někdo sem jde."
V křovinách varovně zavřeštěla sojka. Koně zafrkali. Praskla suchá větvička. Šarlej si dlaní zaclonil oči oslněné zapadajícím sluncem.
"Aby to kat spral," zamručel. "Tohle nám ještě scházelo. Podívej se, kdo k nám zavítal."
"Že by to byl…" vykoktal Reynevan. "Je to…"
"Valibuk od benediktinů," potvrdil jeho nevyslovený odhad Šarlej, "Klášterní olbřím, vylizovač hrnků, přerostlý medožravec s biblickým jménem. Jak mu to říkali? Goliáš?"
"Samson."
"Jo, Samson. Nevšímej si ho."
"Co tady dělá?"
"Nevšímej si ho. Snad si půjde po svých. Svou cestou, ať vede kamkoliv."
Nezdálo se však, že by se Samson chystal jít dále. Právě naopak, vypadalo to, jako by se ocitl u cíle své cesty – sedl si totiž na povalený kmen asi tři kroky od nich. Seděl nehybně s tupou tváří obrácenou směrem k nim. Kupodivu ji však nyní měl čistou, umytou, zmizely i zaschlé sople pod jeho nosem. Rovněž plandavý chalát, který měl teď na sobě, vypadal sice všelijak, ale byl čistý a celkem zachovalý. Přes to všechno od obra stále zaváněla slabá vůně medu.
"Víš," začal Reynevan. "Pohostinnost…"
"Věděl jsem to," zabědoval Šarlej. "Věděl jsem, že to povíš. Hej, ty tam! Samsone! Postrachu Filištínů! Máš hlad?"
Šarlej se nedočkal odpovědi, a tak natáhl ruku s kusem klobásy k hromotlukovi, jako kdyby lákal psa anebo kočku.
"Na! Rozumíš? Na, papu, papu! Ham, ham! Chceš jíst?"
"Děkuji," ozval se obr neočekávaně srozumitelným a příčetným hlasem. "Děkuji za nabídku, ale nemám hlad."
"Divná věc," zašeptal Šarlej, nakláněje se k Reynevanovu uchu. "Odkud se tu vzal? Šel za námi? Vždyť prý v jednom kuse běhá za bratrem Deodatem, naším nedávným pacientem… Jsme pár mil od kláštera, aby nás dohonil, musel vyrazit hned po nás a pořádně sebou hodit. Proč asi?"
"Zeptej se ho."
"Zeptám. Až přijde čas. Zatím ale pro jistotu mluvme latinsky."
"Bene."
*
Slunce se už dotklo špiček borovic, západním směrem letící jeřábi odtroubili večerku a žáby na březích říčky zahájily

hlasitý koncert. A na suchém svahu pod lesem zněl jazyk Vergiliův jako v universitní aule.
Reynevan už bůh ví po kolikáté – leč poprvé latinsky – vyprávěl své nedávné příhody a popisoval všechny své peripetie. Šarlej poslouchal – anebo předstíral, že poslouchá. Velký klášterní čeledín civěl tupě do prázdna a výraz jeho kulaté tváře neprozrazoval žádné hnutí mysli.
Reynevanovo vyprávění bylo, jak jinak, jenom úvodem k zásadní věci – novému pokusu pohnout demerita k akci proti Štercům. Samozřejmě, že to opět nevyšlo. Reynevan se ho pokoušel zlákat slibem vysoké odměny, i když neměl ani zdání, kde by na ni vzal peníze. Ostatně problém to byl čistě akademický, protože Šarlej nabídku stejně odmítl. V nastalé rozepři obě strany hojně argumentovaly klasickými citáty – od Tacita po Ecclesiasta.
"Vanitas vanitatum, Reinmare! Marnost nad marnost a všechno je marnost! Nebuď zbrklý, pomni, že hněv přebývá v prsou hlupáků. Abys věděl melior est canis vivus leona mortuo – lepší živý pes nežli mrtvý lev."
"Co tím míníš?"
"Jestli nezavrhneš myšlenku na pomstu, budeš mrtev, protože ten tvůj šílený plán je pro tebe jistá smrt. A mne, pokud bych to náhodou i přežil, šoupnou nazpět do vězení. Jenomže už ne do klidného ústraní u karmelitánů, ale do skutečného žaláře, ad carcerem perpetuum. Anebo na doživotní in pace v klášteře, to pokud budou chtít projevit milosrdenství. Víš, co je to in pace, Reinmare? Pohřeb zaživa. V kobce, v cele tak těsné a nízké, že se v ní dá jen sedět a hrbit se. Ve vlastních exkrementech. A jak přibývají… Pominul ses na rozumu, když si myslíš, že budu něco takového riskovat. Ta tvoje záležitost smrdí."
"Co podle tebe smrdí?" vyjel na něho vztekle mladík. "Tragická smrt mého bratra?"
"Okolnosti, za nichž k ní došlo."
Reynevan stiskl rty a odvrátil tvář. Zahleděl se na sedícího Samsona. Vypadá nějak jinak, uvědomil si. Pořád má ten svůj obličej retardovaného děcka, ale něco se změnilo. Co?
"Na okolnostech Peterlinovy smrti není nic nejasného," odsekl. "Zabil ho Kyrieleison. Kunz Aulock etsuos complices. Ex subornatione a za peníze Šterců. Štercové proto musí…"
"Copak jsi neslyšel," přerušil ho Šarlej, "co říkala Držata, tvoje příbuzná?"
"Slyšel. Ale nevěřím tomu."
Šarlej vytáhl z vaku demižon a vytáhl zátku. Reynevan ucítil pálenku. Byl si jist, že demižon nebyl mezi dary, které dostali od benediktinů. Netušil, kdy, kde a jak demerit alkohol získal, ale měl podezření na nedovolené přivlastnění.
"To je chyba," napil se Šarlej a podal nádobu Reynevanovi. "To je velká chyba, že Držatě nevěříš, ona obvykle moc dobře ví, co říká. Okolnosti smrti tvého bratra nejsou jasné, chlapče. Rozhodně ne natolik, aby zdůvodnily krevní mstu. Nemáš sebemenší důkaz viny Šterců. Tandem, nemáš sebemenší důkaz, že vraždu spáchal Kyrieleison. In hoc casu nemáš dokonce ani motiv."
"Co to…" zaskočil Reynevanovi hned první hlt kořalky. "Co to žvaníš? Aulocka a jeho bandu viděli v okolí Balbínova."
"Jako argument non sufficit."
"Měli motiv."
"Jaký. Poslouchal jsem tě pozorně, Reinmare. Štercové najali Kyrieleisona, aby tě chytil. Živého, bezpodmínečně živého. Příhoda v té krčmě u Břehu to dokazuje. Aulock, Stork, de Barby a Sobek jsou profesionálové, dělají pouze to, za co dostali zaplaceno. Dostali zaplaceno za tebe, ne za tvého bratra. Proč by za sebou měli nechávat mrtvolu? Takový cadaver znamená pro lovce lidí zbytečný problém. Hrozí jim stíhání, zákon, msta… Ne, Reinmare, to nemá logiku."
"Kdo tedy podle tebe zavraždil Peterlina? Kdo? Cui bono?"
"Správná otázka. Budeme se nad tím muset pořádně zamyslet. Je nutné, abys mi o svém bratrovi pověděl něco více. Cestou do Uher, to se rozumí. Přes Svídnici, Frankenštejn, Nisu a Opavu…"
"Zapomněls na Minstrberk."
"Vskutku. Ale tys nezapomněl. A obávám se, že ani nechceš zapomenout. Zajímalo by mě, kdy si toho všimne."
"Kdo? Čeho?"
"Ten medák Samson od benediktinů. V tom kmeni, co na něm sedí, je hnízdo sršňů."
Hromotluk bleskurychle vyskočil. A opět usedl, když se dovtípil že naletěl.
"To jsem čekal," zaštířil se Šarlej. "Rozumíš latinsky, brácho."
Před očima užaslého Reynevana obr úsměv oplatil.
"Mea culpa," řekl s přízvukem, který by mu nevytkl ani Cicero. "Ale to snad není hřích. A kdyby i byl, tak kdo sine peccato est?"
"Hřích to není," opáčil stroze Šarlej. "Na druhou stranu není žádná ctnost poslouchat rozhovory cizích lidí, kteří se domnívají, že jim nerozumíš."
"Máš pravdu," přikývl Samson. "Už jsem přiznal svoji vinu. A abych v klamu nepokračoval, musím vás upozornit, že ani řeč Franků vám nezajistí diskrétnost. Umím také francouzsky."
"Ach," Šarlejův hlas byl jako led. "Est-ce vrai? Tak je to?"
"Přesně tak to je. On dit, et il est verité."
Zavládlo mlčení. Po chvíli si Šarlej odkašlal.
"Hádám," pokusil se ještě jednou, "že řeč Angličanů ovládáš stejně plynně."
"Ywis," odvětil bez váhání obr. "Herkneth, this is the point, to spoken short and plain. That ye han said is right enough. Namore of this, dost toho. I kdybych hovořil všemi jazyky lidí a andělů, byl bych jen jako dutá nádoba zvučící. Nehodlám se tady chvástat svými znalostmi, přejděme rovnou k věci. Nešel jsem za vámi z dlouhé chvíle, nýbrž veden tvrdou nutností."
"Vskutku? A smíme vědět, jaká dira necessitas tě k nám přivedla?"

"Pořádně si mne prohlédněte a upřímně mi odpovězte. Chtěli byste takhle vypadat?"
"Ani za nic," odpověděl s odzbrojující upřímností Šarlej. "Jenže s tímhle problémem jsi na špatné adrese, brachu. Za svou podobu vděčíš svým ctěným rodičům. Jejich prostřednictvím pak našemu Stvořiteli, třebas je těžké tomu uvěřit."
"Za svoji podobu," nevšímal si Samson demeritova posměchu, "vděčím bezprostředně vám. Vašim sakramentským exorcismům. Udělali jste pěkný binec, vážení, jen co je pravda. Měli byste uvážit, jak napravit to, co jste provedli. A při té příležitosti se zamyslet nad vhodným odškodněním pro toho, komu jste nadělali takové potíže."
"Nemáme ponětí, o čem to mluvíš," přiznal Šarlej. "Možná hovoříš všemi jazyky lidí a andělů, ale nejspíše všemi nesrozumitelně. Nechápeme, oč ti kráčí. Přísahám na všechno, co je mi drahé, na mou mužnou ozdobu. Je jure ça sur mon coullon."
"Tolik řečnění, tolik vytáček," konstatoval hromotluk. "Ale rozumu ani za mák. Copak nejsi schopen pochopit, k čemu došlo důsledkem vašich pitomých zaklетí?"
"Já…" vykoktal Reynevan. "Začínám chápat… Během exorcismů… Něco se stalo…"
"No prosím," obrátil se k němu obr, "kterak triumfuje předsudky nezatížené mládí a universitní vzdělání, vezmu-li v úvahu způsob vyjadřování, patrně Praha. Ano, mladý muži, vaše incantatio mělo vedlejší účinky. Jak praví Písmo: modlitba prosebníkova pronikne oblaky. Pronikla."
"Naše exorcismy…" zašeptal Reynevan. "Cítil jsem to. Ucítil jsem náhlý vzrůst Moci. Ale copak je možné, aby… Je možné…"
"Certes."
"Nebuď dětina, Reinmare, nenech se napálit," řekl skepticky Šarlej. "Nemůžeš mu věřit, dělá si z nás psinu. Předstírá, že je silou našeho zaříkání náhodně oživený ďábel. Démon vyvolaný z onoho světa a inkarnovaný do tělesné schránky Samsona Medojeda, klášterního idiota. Hraje si na džina z lampy. Co jsem zapomněl uvést, tajemný návštěvníku? Co jsi? Kdo jsi? Z Avalonu se navrátivší král Artuš? Ogier Dán? Barbarossa vynořivší se z hory Kyffhausenu? Nebo snad Věčný žid?"
"Proč jsi skončil," založil si Samson na prsou svalnaté paže. "Ty přece ve své nezměrné moudrosti dozajista víš, kdo jsem,"
"Certes," oplatil mu odpověď Šarlej. "Ale to tys přišel za námi, nikoliv my za tebou. Ty by ses měl představit. A nečekat, až budeš odhalen."
"Šarleji," promluvil vážně Reynevan. "On asi říká pravdu. Vyvolali jsme ho nechtěně pomocí našich exorcismů. Proč to nechceš připustit. Proč zamítáš jediné možné vysvětlení. Proč…"
"Protože," odsekl demerit, "na rozdíl od tebe nejsem důvěřivý naivka. Dobře vím, co je zač, jak se ocitl u benediktinů a co chce od nás."
"Kdo tedy jsem?" otázal se obr s vůbec ne přihlouplým úsměvem. "Prozraď mi to, prosím. Rychle, než umřu zvědavostí."
"Jsi hledaný uprchlík, Samsone Medáku. Psanec. Vezmu-li v úvahu způsob vyjadřování, patrně zběhlý kněz. V klášteře ses ukrýval, vydávaje se za chudého duchem, v čemž ti, bez urážky, vydatně pomohla tvoje vizáž. Protože chudý duchem evidentně nejsi, okamžitě jsi nás demaskoval… Tedy hlavně mne. Nenatahovals tady uši nadarmo. Máš v úmyslu utéct do Uher, ale dobře víš, že pro samotného člověka to je zatraceně těžká cesta. V nás dvou jsi rozpoznal lidi důvtipné a světem protřelé. Taková kompanie je pro tebe hotový dar z nebes, tak se k nám chceš přidat. Nebo se mýlím?"
"Mýlíš a pořádně. Vlastně v každém detailu. Až na jeden: opravdu jsem tě okamžitě prokoukl."
"Aha," postavil se Šarlej. "Takže já se mýlím, kdežto ty mluvíš pravdu. Prosím, dokaž mi to. Jsi přece nadpřirozená bytost, obyvatel onoho světa, odkud jsme tě přivolali našimi diletantskými zaklínadly. Předveď tedy svou moc. Ať se třese země. Ať burácejí hromy a šlehají blesky. Ať právě zapadlé slunce znovu vzejde nad obzor. Ať žáby u potoka přestanou kvákat a skřehotat a zazpívají chórem Lauda Sion Salvatorem."
"Neumím to učinit. Avšak i kdybych to uměl, uvěřil bys mi?"
"Ne," přiznal Šarlej. "Od přírody nejsem lehkověrný. Já jsem si z Písma vybral jinou sentenci: ne každému duchu věřte, ale zkušujte duchův, jsou-li z Boha; neb mnozí falešní proroci vyšli na svět. Zkrátka svět je samý lhář a kam se člověk pohne, narazí na podvodníka."
"Nemám rád," řekl obr klidně a mírně, "když mi spílají lhářů a podvodníků."
"Vážně?" spustil demerit ruce podél těla a lehce se naklonil vpřed. "A co v takovém případě děláš? Já například nemám rád, když mi někdo drze lže do očí. Může se stát, že lháři kupříkladu přerazím nos."
"To nezkoušej."
Třebaže byl Šarlej více než o hlavu menší než Samson, Reynevan nepochyboval, jak jejich srážka dopadne. Viděl to už: kopnutí do holeně, padající dostane shora malíkovou hranou přes nos, chrupavka praskne, krev vytryskne na oděv. Reynevan si byl očekávaným vývojem tak jist, že jeho překvapení v následujících chvílích neznalo mezí.
Jestliže byl Šarlej rychlý jako kobra, Samson byl jako python, při své velikosti se pohyboval s překvapivou mrštností. Bleskovým protikopnutím odrazil kopanec, obratně zachytil předloktím ránu pěstí. A odskočil. Odskočil také Šarlej a zlověstně vycenil zuby. Reynevan, sám nevěda proč, se vrhl mezi ně.
"Mír!" rozpřáhl paže. "Pax! Nestydíte se, pánové? Tak se chovají civilizovaní lidé?"
"Biješ se…" napřímil se Šarlej. "Biješ se jako dominikán. Ale tím jsi jen potvrdil můj dohad. A lháře pořád nesnáším."
"On," zastal se demeritova protivníka Reynevan, "může mluvit pravdu."
"Opravdu?"
"Opravdu. Takové případy se již staly. Vedle nás se nalézají další rozměry, astrální světy… Někteří mágové a učenci s nimi prý dokázali komunikovat a zaznamenali dokonce… Hmmm… Návštěvy odjinud."

"O čem to blouzníš, ty potěcho vdaných paniček?"
"Neblouznim. Slyšel jsem o tom v Praze. Ty případy dokládá například kniha Zohar. Zmiňuje se o nich též Rabanus Maurus v De universio. Existencí paralelního světa duchů se zabýval ba i slavný Duns Scotus. Podle jeho teorie může materia prima existovat bez fyzické podstaty. Neoduševnělé lidské tělo je přece pouze forma corporeitatis – tvar nedokonalý, jenž…"
"Zadrž, Reinmare," přerušil ho netrpělivým gestem Šarlej. "Zmírni své nadšení. Ztrácíš posluchače. Přinejmenším jednoho. Odcházím, abych si před spaním ulevil někde v ústraní. Mimochodem si myslím, že to bude mnohem plodnější činnost než tady s vámi ztrácet čas."
"Šel se vyprázdnit," konstatoval hromotluk. "Duns Scotus se obrací v hrobě, stejně jako Rabanus Maurus a Mojžíš z Leonu a všichni ostatní kabalisté. Jestli ho nepřesvědčily ani takové autority, jakou naději mám já?"
"Chabou," uznal Reynevan. "Po pravdě řečeno jsi nerozptýlil ani všechny mé pochybnosti. Ani ses o to moc nesnažil. Prozraď mi, kdo jsi? Odkud jsi přišel?"
"Kdo jsem," odpověděl zamyšleně obr, "to nedokážeš pochopit. Ani to, odkud jsem přišel. To, že jsem se objevil právě zde, zcela nechápu ani já sám. Slovy básníka: netuším, jak jsem zabloudil do těchto míst.
I o non s o ben ridir com'i' v'intrai
Tant'era pien di sonno a quel punto
Che la verace via abbandonai."
"Jak na hosta z jiného světa," překonal údiv Reynevan, "znáš dobré jazyky lidí. A nadto i Dantovu poezii."
"Jsem…" vysvětlil Samson po krátkém zamyšlení. "Jsem tulák, Reinmare. A Tuláci toho hodně vědí. Moudrost poznaných cest, navštívených míst. Více ti říci nemohu. Zato ti povím, kdo je vinen smrtí tvého bratra."
"Co? Ty něco víš? Mluv!"
"Ještě ne, musím si to promyslet. Poslouchal jsem tvé vyprávění a mám jisté podezření."
"Mluv, proboha!"
"Tajemství smrti tvého bratra tkví v té popálené listině, kterou jsi vytáhl z ohně. Pokus se rozpomenout, co na ní stálo, útržky vět, slova, jednotlivá písmena, cokoliv. Rozluštíme dokument a já ti ukážu viníka. Ber to jako službu."
"Proč mi chceš prokázat službu a co za ni očekáváš?"
"Aby ses mi odvděčil. Přesvědčil Šarleje."
"Přesvědčil?"
"Aby obrátil to, co se stalo. Abych se mohl vrátit do své podoby a do svého světa, bude nutné zopakovat, pokud možno přesně, celý exorcismus. Celou proceduru…"
Přerušilo jej divoké zavytí vlka. Zblízka, z houští. A Šarlejův zoufalý křik.
Oba se rozběhli tím směrem. Navzdory své mohutnosti se Samson nenechal o moc předběhnout. Prodírali se temnou houštinou, vedeni křikem a praskotem lámaných větví. A pak uviděli.
Šarlej zápasil s netvorem.
Obrovské, člověku podobné, ale černou srstí zarostlé monstrum muselo zaútočit nečekaně, zezadu. Chytilo demerita drtivým chvatem kostnatých tlap pod pažemi a za šíji. Krk měl Šarlej ohnutý, bradu vraženou do prsou, nemohl už ani křičet, jen chrčel a snažil se odtáhnout hlavu z dosahu uslintané zubaté tlamy. Vzpíral se nadarmo, příšera ho držela železným stiskem. Přesto se Šarlej ještě pokoušel kopat, avšak to mu znemožňovaly pod kolena spuštěné kalhoty.
Reynevan zůstal stát jako solný sloup, ochromen úlekem a úžasem. Zato Samson se bez váhání pustil do boje.
Jak už jednou ukázal, dovedl se obr pohybovat s rychlostí a mrštností šelmy. Třemi skoky se ocitl u bojujících, přesně a silně uhodil bestii pěstí do vlčí mordy, uchopil ji za chlupaté uši, odtrhl od přepadeného, zacloumal s ní a vší silou ji kopl. Netvor odletěl na kmen borovice, se zaduněním do něj narazil hlavou, až se shora sypalo jehličí. Po takovém nárazu by lidská lebka praskla jako vaječná skořápka, ale vlkodlak jen odskočil, zavrčel a skočil na Samsona. Neútočil, jak by se dalo čekat, otevřenou tlamou a tesáky, ale zasypal obra deštěm bleskurychlých ran a kopanců. Samson všechny odrážel s neuvěřitelnou rychlostí a obratností.
"Bije se…" zasípal Šarlej, když mu Reynevan pomáhal na nohy. "Bije se… jako dominikán,"
Samson se ubránil, vystihl příhodný okamžik a přešel do protiútoku. Vlkodlak zaskučel po ráně pěstí do nosu, zavrávoral kopnut do kolena a po mocném úderu do prsou odletěl na kmen borovice. Zadunělo to, ale jeho tvrdá palice opět vydržela. Netvor zařval, sklonil hlavu jako útočící býk a rozběhl se proti obrovi, pokoušeje se ho nárazem těla povalit. Pokus mu nevyšel, Samson odolal nárazu a popadl vlkodlaka svalnatými pažemi. Svírajíce jeden druhého, stáli proti sobě jako Théseus s Minotaurem, supěli, skřípali zuby a ryli patami do spadaného jehličí. Konečně získal převahu Samson, odstrčil netvora a udeřil ho pěstí. Zásah jeho pěsti byl jako taran. Opět to zadunělo, protože sosna stála pořád tam, kde předtím. Ale teď už nedal silák netvorovi čas k novému útoku. Skočil k němu a po několika jeho těžkých ranách klesl vlkodlak na všechny čtyři. Samson se ocitl za ním. Lysý červený zadek nestvůry mu poskytl dokonalý cíl a boty nosil Samson těžké. Nakopnutý vlkodlak zakňučel a počtvrté narazil hlavou do kmene nešťastné borovice. Obr počkal, ale jen dokud netvor opět neodlepil zadnici od země. A kopl znovu, vkládaje do kopance veškerou sílu.
Vlkodlak udělal několik kotrmelců, skutálel se ze svahu, s hlučným šplouchnutím spadl do říčky, vyškrábal se na břeh, pročvachtal bažinou, s šustěním se prodral rákosím a zmizel v lese. Zavyl jenom jednou, zpovzdálí. Znělo to žalostně.
Šarlej vstal. Byl bledý, chvěly se mu ruce a třásla kolena. Ale celkem rychle se ovládl. Polohlasně klel a masíroval si pochroumanou šíji.
Přistoupil Samson.
"Jsi v pořádku?" zeptal se.
"Napadl mě zezadu, zkurvysyn," ospravedlňoval se demerit. "Zákeřně. Tiskl mě pořádně, ale i tak bych se mu ubránil… Nebýt těch spuštěných kalhot…"

Všiml si jejich významných pohledů, zarazil se.
"Bylo se mnou zle," přiznal upřímně. "Málem mi zlomil vaz… Díky za pomoc, brachu. Zachránils mě. Mohl jsem přijít o život."
"Život jak život," mávl rukou Samson. "Jemu šlo o tvou řiť. Všude v okolí toho lykantropa moc dobře znají. Už jako člověk měl prý zvrhlé sklony, ve vlčí podobě mu úchylnost zůstala. Teď číhá na takové, kteří spustí kalhoty a odhalí svou… Ehm, slabinu. Naučil se, prasák, skočit na ně zezadu, znehybnit… A potom… Vždyť víš…"
Šarlej věděl, protože se při tom pomyšlení viditelně otřásl. Pak se usmál a podal silákovi pravici.
*
Měsíc v úplňku jasně svítil, údolím plynoucí říčka se v jeho magickém světle leskla jako mercurius v alchymistově tyglíku. Z borových větví v ohništi prskaly jiskry a šlehaly plameny.
Šarlej se zdržel veškerého posměchu a nesouhlasu – omezil se výlučně na nesouhlasné vrtění hlavou a pár povzdechů, jimiž dal najevo své pochybnosti vůči celému předsevzetí. Přece však svou účast neodmítl. Reynevan se akce zúčastnil s optimismem. Předčasným.
Na žádost podivného obra zopakovali celou komedii, kterou předvedli u benediktinů, protože podle Samsona nebylo vyloučeno, že tímto způsobem dojde ke zpětné inkarnaci – on se vrátí do svého světa a do své podoby, zatím co klášterní blb se opět nastěhuje do svého přerostlého těla. Opakovali tedy pošetilé exorcismy, a snažili se nic nevynechat. Ani citáty z evangelií, ani modlitbu k archandělovi Michaelovi, ani verše z Picatrixu, přeloženého moudrým králem Kastilie a Leonu. Ani citáty z Isidora Sevillského, ani z Cézara Heisterbašského, ani z Rabana Maura, ani z Michaila Psella.
Nezapomněli zopakovat zaklínání Acharonem ani Eheyem, Homusem ani Almanachem, ani Phalegem a Ogem a Popielem, ba ani strašlivým Semaphorem. Vyzkoušeli všechno, nevynechali ani "hopsa, jobsa", ani "hax, pax, max", ba ani "hau-hau-hau". Reynevan se s obtížemi rozpomněl na arabská, či spíše pseudoarabská, ale zcela smyšlená zaříkávadla – a dokonce je znovu odříkal.
Všechno k ničemu.
Nebylo cítit žádný záchvěv či pohyb, žádný náhlý nárůst Moci. Nic se nestalo, k ničemu nedošlo, pouze od stromů se ozývalo frkání koní, vyplašených křikem exorcistů. Příchozí odjinud zůstal nadále Samsonem, lamželezem od benediktinů. Reinkarnace se nezdařila. Leč kupodivu nejméně zklamán se zdál být ten nejzainteresovanější z nich.
"Potvrzuje se teze," konstatoval, "že v čarodějných zakletích je význam slov a vůbec zvuků nepatrný. Rozhodující je duchovní predispozice, determinace a síla vůle. Připadá mi…"
Odmlčel se, jako kdyby čekal otázku anebo komentář. Nedočkal se.
"Nemám jiné východisko," dokončil, "nežli se vás držet. Budu vás provázet a spoléhat na to, že se jednou zopakuje to, co se některému z vás – nebo vám oběma – náhodně povedlo v klášterní kapli."
Reynevan tázavě pohlédl na Šarleje, leč demerit mlčel. Dlouho nemluvil, jen si upravoval obklad z jitrocelových listů, který mu Reynevan přiložil na poškrábaný a zhmožděný krk.
"Inu," promluvil konečně, "jsem tvým dlužníkem. Zapomenu na svou nedůvěru, kterou se ti, brachu, přece jen nepodařilo vyvrátit. Chceš-li putovat s námi, nejsem proti. Je mi fuk, co jsi zač, ale dokázals mi, že budeš užitečným společníkem."
Hromotluk se mlčky uklonil.
"Spolu by se nám mělo," pokračoval demerit, "cestovat ,dobře a vesele. Jenom buď tak laskav a neříkej nikomu o svém původu z onoho světa. Pro jistotu bys měl, omluv mou upřímnost, před lidmi držet jazyk za zuby neustále. Tvůj verbální projev totiž značně kontrastuje s tvým vzhledem."
Obr se opět uklonil.
"Opakuji, že je mi lhostejné, kdo doopravdy jsi, neočekávám od tebe žádná přiznání a ani je nevyžaduji. Avšak chtěl bych vědět, jakým jménem tě máme oslovovat."
"Netaž se Tuláka na jméno," citoval potichu Reynevan, který si připomněl tři lesní vědmy a jejich proroctví, "jest ono zahaleno tajemstvím."
"Netaž se na jméno mé, kteréž jest divné," pousmál se obr. "Nomen meum, quod est mirabile… Tahle souvislost je zajímavá a jistě ne náhodná. Vždyť je to z Knihy Soudců, slova odpovědi, kterou získal na svou otázku Manue, otec Samsonův. Zůstaňme tedy u Samsona, je to jméno stejně dobré jako každé druhé. A příjmení? Hm, příjmení mi už přece propůjčila tvoje vynalézavost a fantazie, Šarleji. I když musím přiznat, že se mi dělá špatně, když jenom pomyslím na med. Kdykoliv si připomenu to procitnutí v kapli, s lepkavou nádobou v ruce… Ale přijímám. Samson Medák, k vašim službám."

Kapitola čtrnáctá

která popisuje události, k nimž došlo téhož večera jako v kapitole předchozí, leč na jiném místě, vzdáleném asi osm mil letu ptáka směrem severovýchodním. Pohled na mapu Slezska, jenž autor vřele doporučuje, objasní, o jaké místo jde.
Na zvonici kostela vyplašil hejno havranů šedý pták zedníček, jemuž se ve Slezsku říká pomurnik. Jakmile přistál, černí ptáci s hněvivým krákáním vzlétli a jako pláty sazí z požáru se zvolna snášeli dolů, na střechy domů. Havrani měli početní převahu a nikdy by se nenechali odehnat obyčejným pomurnikem. Jenže tohle nebyl obyčejný pomurnik a havrani to instinktivně poznali.
Nad Vratislaví dul silný vítr, unášel temná mračna od hory Sobotky. Hnal se po hladině Odry, vzdouval šedou plochu vod v hlavním korytě a čeřil zelenou plochu rákosových polí na slepých ramenech. Na Sladovém ostrově bičovaly pověří větve vrb.

Pomurnik roztáhl křídla, zakřičel na havrany, ještě jednou se vznesl a obletěl věž. Usedl na římsu, protáhl se mřížovím okna a vrhl se dolů do temné hlubiny zvonice, spirálovitým letem okolo strmého točitého schodiště. Přistál na podlaze chrámové lodi, zatřepal karmínovými křídly a v následující chvíli se změnil v černovlasého, černě oděného muže. Zapleskaly podrážky sandálů, od oltáře přicházel ostiarius – vrátný, stařec s bledou, pergamenovou tváří. Pomurnik se pyšně vzpřímil. Při pohledu na něj zbledl vrátný ještě více, pokřižoval se, sklonil hlavu a chvatně zmizel v sakristii. Zrychlené pleskání jeho sandálů však upozornilo toho, s kým se chtěl Pomurnik setkat. Ze stínu pod arkádou se neslyšně vynořil vysoký muž se špičatou bradkou, zahalen v plášti se znakem červeného kříže a hvězdy. Vratislavský kostel svatého Matouše náležel špitálníkům cum Cruce et Stella, jejichž hospitál se nalézal v sousedství kostela.
"Adsumus." pozdravil polohlasně Pomurnik.
"Adsumus," odvětil potichu křižovník s hvězdou a sepjal dlaně, "Jménem Páně."
"Jménem Páně," pohnul Pomurnik navykle ptačím způsobem hlavou a rameny. "Jménem Páně, bratře. Co nového v naší věci?"
"Jsme neustále v pohotovosti," odpovídal stále stejně tiše křižovník. "Lidé hojně přicházejí. Zaznamenáváme vše, o čem donášejí."
"Inkvizice?"
"Nemá o ničem tušení. Otevřeli svá vlastní denunciační stanoviště ve čtyřech kostelích: u Vojtěcha, Vincence, Lazara a Matky Boží Písečné. Ani je nenapadne, že my pracujeme ve stejné dny: v úterky, čtvrtky a neděle. V hodinách…"
"Vím, vím," přerušil ho netrpělivě Pomurnik. "Dostavil jsem se v pravý čas. Přiděl mi zpovědnici, bratře. Posadím se a poslechnu si, o čem se povídá mezi lidem."
Netrvalo to ani tři otčenáše, když před mřížku v okénku zpovědnice poklekl první návštěvník.
*
"…nemá úctu k představeným ten bratr Titus. Jednou, Bože, smiluj se, sepsul samotného převora, že prý nebyl střízlivý, když celebroval mši. Pravda, převor si tenkrát drobátko přihnul, ale co jsou to dva achtlíky? Zkrátka bratr Titus nemá před ničím respekt. Tak ho převor přikázal nenápadně pozorovat. A v tajnosti, Bože, smiluj se, prohledat jeho celu. Našli jsme v ní knížky. Pod slamníkem… Vlastním očím jsme nemohli uvěřit… Husův traktát De ecclesia a Viklefův Trialogus… Spisy lollardské a valdenské… Byla tam, Bože, smiluj se, dokonce i Postilla apocalypticato toho vyobcovaného heretika Petra z Olivy, apoštola beghardů a Jáchymitů. Kdo tohle všechno vlastní a čte, je sám nepochybně též tajný heretik. Vrchnost přece kázala o kacířích podávat hlášení… A tak, Bože, smiluj se, podávám hlášení…"
*
"…poníženě oznamuji, že trubadúr Gaston de Vaudenay, jenž se vetřel do přízně knížete hlohovského, je opilec, děvkař, výtržník, kacíř a neznaboh. Svými lacinými verši pochlebuje nejnižšímu gustu všelijaké spodiny, čert ví, co na něm všichni vidí, že dávají jeho primitivním rýmům přednost před mými… Eee, chtěl jsem říct: před tuzemskými. Bylo by záhodno přivandrovalce vyhnat, ať táhne zpátky do té své Provence, my tady žádné cizí kulturní vlivy nepotřebujeme…"
*
"…zamlčel, že má bratra za hranicemi, v Čechách. Měl co tajit, protože jeho bratr byl do devatenáctého roku jáhnem u svatého Štěpána v Praze a je pořád knězem, jenomže teď na Táboře, u Prokopa. Nosí vousy, mše na poli pod holým nebem slouží a přijímání podobojí podává. Cožpak může dobrý katolík tutlat, že má takového bratra? Cožpak může dobrý katolík vůbec mít takového bratra?"
*
"…a hulákal na celou náves, že spíš farář vlastní uši uvidí než od něho desátek. A že mor na ty nenažraný popy a aby sem na ně co nejdřív husiti z Čech přitáhli. Takový věci křičel, přísahám na všecky relikvie. A ještě musím říct, že je to zloděj. Šlohl mně kozu… Dušuje se, že to nejni pravda a že koza je jeho, ale já svoji kozu poznám, dyť má na jednom uchu černou špičku."
*
"…na Mandalénu si musím stěžovat, vašnosti, poněváč je to šancajch… Když ji ten její kaftour v noci na pelechu obdělává, tak pokaždé vzdychá, heká, ječí, jako kočka vřiská a mňaučí. Jářku, kdyby se mrouskali jenom v noci? Kolikrát za bílého dne, při práci, když si myslí, že je nikdo nevidí… Ona odhodí motyku, předkloní se, chytí se plotu a on ji vyhrne šorc až na záda a jako ten cap ji zezadu obskočí… Fuj, hamba… A ten můj, dobře jsem si všimla, po ní furt pokukuje a mlsně se oblizuje jako starej kocour… Tož jí povídám: zrychtuj se, flundro nestydatá, a nepleť cizím mužským hlavy. A ona na to: podrž chlapovi jaksepatří a nebude se po jiných ohlížet a ušiska špicovat, když se u sousedů vochluje koudel… Jo, a říkala ještě, že ji ani nenapadne obcovat potichu, poněváč jí to dělá dobře a jak jí něco dělá dobře, vždycky vzdychá a křičí. A jestli farář kázal v kostele, že je to hřích, taková příjemnost, to se dozajista na rozumu pomátl, protože rozkoš nemůže být hřích, vždyť to sám pámbíček tak zařídil. Když jsem to vypověděla sousedce, tož mně řekla, že takové řeči smrdí rouháním a kacířstvím a že mám tu kurvu hned udat. Tož ji udávám…"
*
"…říkal, že prý na oltáři nemůže být tělo Kristovo, poněvadž i kdyby byl Ježíš velký jako celý kostel, stejně by jeho těla nestačilo na všechny mše a už by to prý všechno flanďáci sami sežrali. Tak štěkal proti svátostem, ať pojdu, jestli lžu, pomoz mně svatý kříž. A až toho rouhače odvedou na hranici a upálí, chtěl bych poníženě poprosit, abych ta jeho dvě jitra u potoka dostal já… V kázání přece stálo, že zásluhy budou odměněny…"
*
"…Držata, vdova po Zbylutovi z Šarády, co si po manželově smrti zase říká jako za svobodna ‚de Wirsing', se dál stará o nebožtíkovo chovné stádo a sama handluje koňmi. Copak se to smí, aby ženská strkala nos do obchodu a podnikání?

A konkurovala nám… tedy dobrým katolíkům? Jak je možné, že se jí tak dobře daří? Když se jiným nedaří, ha? Protože českým husitům koně prodává! Kacířům!"
*
"…na sienské synodě přece bylo schváleno a královskými edikty stvrzeno, že se veškerý obchod s husitskými Čechami zapovídá, a kdo by s husity přesto obchodoval, má být na majetku a na těle ztrestán. Vždyť i ten polský pohan Jagello hrozí ztrátou cti, privilejí a majetku těm, kteří by s kacíři jednali a zbraně, olovo, sůl anebo spíž jim prodávali. A u nás ve Slezsku? Lakomí páni kupci kašlou na zákazy. Tvrdí, že když jde o výdělek, budou obchodovat třeba s čertem. Chcete znát jména? Tihle patří k nim: Tomáš Gemrode z Nisy, Mikuláš Neumarkt ze Svídnice, Hanuš Throst z Ratiboře… Tenhle Throst navíc ostouzel kněze, že prý žijí nevázaným životem, na to jistě najdete hodně svědků, poněvadž se to stalo tady ve Vratislavi, v šenkovním domě ‚U hlavy mouřenínovy' na Solném rynku. Ve večerních hodinách vicesima prima Iulii. A abych nezapomněl, s Čechy kšeftuje ještě nějaký Fabián Pfefferkorn z Nemodlína… Ale možná už taky nežije…"
*
"…říká si Urban Horn. Je to známý buřič a rozvratník, rouhač a bezbožník. Beghard! Jeho matka byla bekyně, upálili ji ve Svídnici, předtím se na mučidlech přiznala k různým nemravnostem. Jmenovala se Rothová, Gréta Rothová. Tak toho Horna alias Rotha jsem na vlastní oči viděl ve Střelíně. K rebelii naváděl a stolici apoštolskou hanobil. Byl s ním nějaký Reinmar Bielau, chráněnec Otty Beesse, probošta od Jana Křtitele. Je to všechno jedna pakáž, samí zrádci a odpadlíci…"
*
Už se smrákalo, když poslední kajícník opustil kostel svatého Matouše. Pomurnik vyšel ze zpovědnice, pokřižoval se a předal křižovníkovi s hvězdou papíry s poznámkami.
"Převor Dobeneck," zeptal se, "se dosud neuzdravil?"
"Neuzdravil," odvětil špitálník. "Stále stůně. Úřadujícím inkvizitorem a Sede Apostolica je nyní Řehoř Hejnic. Rovněž dominikán."
Špitálník s bradkou mírně zkřivil ústa, jako kdyby ochutnal něco trpkého. Pomurnik si toho všiml. Špitálník si všiml, že si toho Pomurnik všiml.
"Je to ještě mladík, ten Hejnic," vysvětlil. "Formalista. Vyžaduje důkazy, jen zřídka bere na tortury. Často neshledá u obviněného vinu a propustí jej na svobodu. Je měkký."
"Viděl jsem nějaká spáleniště za svatým Vojtěchem."
"Všeho všudy dvě hranice," pokrčil rameny křižovník. "Za poslední tři neděle. Za časů bratra Schwenckefelda by jich bylo dvacet. Je pravda, že se bude co nevidět chystat třetí. Jeho Důstojnost chytila čaroděje, jenž se prý upsal ďáblu. Nyní je vyslýchán právem útrpným."
"U dominikánů?"
"Na rathauzu."
"Ten mladý Hejnic je u toho?"
"Výjimečně," usmál se ošklivě špitálník, "ano."
"A ten čaroděj, co je zač?"
"Zachariáš Voigt, apatykář,"
"Na rathauzu, říkáš?"
"Na rathauzu."
*
Řehoř Hejnic, úřadující inquisitor a Sede apostolica specialiter deputatus pro vratislavskou diecézi, byl skutečně na svou funkci neobvykle mladý člověk. Podle Pomurnikova odhadu mu mohlo být stěží třicet let, což znamenalo, že byli v podstatě vrstevníky. Když Pomurnik vešel do sklepení radnice, seděl inkvizitor u stolu a právě večeřel. Ve světle svící vypadala celá scéna poeticky a pitoreskně. Klenuté stropy, strohé kamenné zdi, těžký dubový stůl, krucifix, svícny pokryté nánosy stečeného vosku, kameninové nádobí, bílá dominikánská kutna – všechno vzájemně ladilo jako na iluminované miniatuře.
Romantickou atmosféru rušily bolestivé výkřiky a steny, které se v pravidelných intervalech ozývaly z hlubšího podzemí. Vstup do něj byl ozářen mihotavým červeným přísvitem ohně jako brána do pekel.
Pomurnik zůstal stát na schodech a čekal. Inkvizitor si nabíral kaši se škvarky lžící rovnou z rendlíku a s náramnou chutí ten prostý pokrm pojídal. Nebyl vybíravý, vyškrábal a zhltnul dokonce i připálenou kaši na dně. Dojedl a zvedl hlavu. Srostlé černé obočí nad bystrýma očima dodávalo jeho tváři na přísnosti a vypadal tak starší než ve skutečnosti byl.
"Od biskupa Konráda, že ano?" poznal příchozího. "Pan… pan…"
"Von Grellenort," napověděl Pomurnik.
"No ovšem," rozpomenul se Řehoř Hejnic. "Rytíř Birkart von Grellenort, biskupův důvěrný poradce. Posaď se, pane rytíři."
Z podzemí zazněl neartikulovaný řev mučeného. Pomurnik usedl. Inkvizitor si otřel mastnou bradu.
"Jak se zdá," začal opatrně, "opustil biskup Konrád Vratislav. Odcestoval?"
"Jak Tvá Důstojnost praví."
"Zajisté do Nisy. Navštívit paní Anežku Salzwedelovou?"
"Jeho biskupská Milost," nezareagoval Pomurnik ani mžiknutím oka na jméno nejnovější biskupovy milostnice, "nemá ve zvyku svěřovat se mi s takovými intimnostmi. Já sám po nich rovněž nepátrám. Nestrkám nos do soukromých záležitostí církevních prelátů, abych o něj náhodou nepřišel. Mám rád svůj nos."
"O tom nepochybuji. Ani mně nejde o klevety, mám jen starost o jeho zdraví. Biskup Konrád přece není žádný mladík,

měl by se šetřit. Vždyť uplynul sotva týden, co oblažoval slečnu Ulriku von Rhein. K tomu ještě jeho pravidelné návštěvy u benediktinek… Divíš se, pane rytíři? Povinností inkvizitora je přece vědět."
Z podzemí se ozval další výkřik. Zlomil se, změnil v chrčení.
"Povinností inkvizitora je vědět," zopakoval Řehoř Hejnic. "Proto vím, že biskup nejezdí po Slezsku pouze proto, aby navštěvoval svobodné i vdané ženy, mladé vdovy a jeptišky. Biskup Konrád připravuje nový vpád do Čech, na Broumovsko. Chce získat za spojence Přemka Opavského a Albrechta z Koldic. O vojenskou pomoc hodlá požádat také pana Putu z Častolovic, starostu kladského."
Pomurnik mlčel, nesklopil zrak.
"Biskupovi Konrádovi," pokračoval nevzrušeně inkvizitor, "jak se zdá, nevadí, že král Zikmund a říšská knížata rozhodli jinak. Že nelze donekonečna opakovat chyby předchozích kruciát. Že je nezbytné postupovat rozvážně a neukvapovat se. Že je nutno se důkladně připravit, uzavřít dohody a spojenectví, shromáždit prostředky, získat na naši stranu moravské panstvo. A do té doby se vyvarovat ozbrojených střetnutí."
"Jeho Milost biskup Konrád," promluvil konečně Pomurnik, "není povinen řídit se rozhodnutím říšských knížat. Ve Slezsku je jim roven… Ne-li postavením vyšší. A král Zikmund má podle všeho v současnosti jiné zájmy… Samozřejmě, stojí na Dunaji coby přední stráž křesťanstva proti Turkům. Prosí se o novou Nikopol? Anebo se snaží zapomenout na jinou porážku, tu, kterou mu uštědřili husité u Německého Brodu? Zdá se však, že dosud nezapomněl, protože s novou výpravou do Čech očividně nespěchá. Na biskupa Konráda tedy připadá povinnost vnášet strach mezi nepřátele víry. Tvá Důstojnost zajisté ví, že si vis pacem, para bellum."
"Vím rovněž," snesl inkvizitor bez obtíží rytířovu výčitku, "že nemo sapiens, nisipatiens. Ale nechme toho. Potřeboval jsem se biskupa zeptat na pár věcí. Jenže když odjel, nedá se nic dělat. Počítat s tím, že na moje otázky odpovíš ty, pane Grellenorte, asi nemohu, což?"
"Podle toho, nač se chce Tvá Důstojnost ptát."
Inkvizitor chvíli mlčel, vypadalo to, že čeká, až mučený ve sklepení opět zakřičí.
"Zajímají mne," začal, když křik utichl, "jisté zvláštní případy z nedávné doby, záhadná násilná úmrtí… Pan Albrecht von Bart, zabit u Střelína. Pan Petr de Bielau, zabit u Jindřichova. Pan Čambor z Hesenštejna, zákeřně probodnut v Sobotce. Kupec Neumarkt, přepaden a zavražděn na svídnické silnici. Kupec Pfefferkorn, zavražděn přímo na prahu nemodlínské kolegiáty. Ve Slezsku zkrátka poslední dobou dochází k tajuplným, nevysvětlitelným zločinům. Biskup o tom nemohl neslyšet. Ani ty…"
"Nezapírám, že se mi něco doneslo," přiznal lhostejně Pomurnik. "Hlavu jsem si tím ale příliš nelámal. Tím méně Jeho Milost. Odkdy je vražda takovou záhadou? Každou chvíli přece někdo někoho připraví o život. Místo aby člověk miloval bližního svého, nenávidí jej a je ochoten zbavit se ho třebas násilím. Nepřátele má skoro každý, ani o motivy není nouze."
"Čteš moje myšlenky, rytíři," odpověděl s podobnou předstíranou lhostejností Hejnic. "Tvé vysvětlení se zdánlivě týká i zmíněných zločinů. Nescházejí nepřátelé, na něž padá podezření, ba ani motivy. Sousedské spory a neshody, manželské vády a nevěry, rodové sváry a msty, důvodů máme na výběr. Ovšem při pečlivějším vyšetřování vychází najevo, že nic není tak jasné, jak se na první pohled zdá. To je na těch vraždách podivné."
"Jenom to?"
"Nejen. Překvapuje rovněž neuvěřitelná troufalost toho zločince… Anebo zločinců. Ve všech případech došlo k útokům znenadání, přišly jako blesk z jasného nebe. Doslova z jasného. Všechny vraždy byly totiž spáchány v poledne, takřka v pravé poledne."
"Zvláštní."
"Jak jsem řekl."
"Zvláštní," zopakoval Pomurnik, "je něco jiného. To, že sis dosud nevzpomněl na slova žalmu. Nic ti neříká sagitta volante in die? Střela létající ve dne a nesoucí smrt? Nepřipomenulo ti to démona v polední čas hubícího? To je skutečně zvláštní při tvém povolání."
"Tak démon," přiložil inkvizitor sepjaté ruce k ústům, avšak nestihl již zakrýt sarkastický úsměšek. "Tak v našem Slezsku řádí démon a páchl zde nevysvětlitelné zločiny. Čarodějnou střelou. Nevídáno, neslýcháno."
"Haeresis est maxima, opera daemonum non credere," opáčil pohotově Pomurnik. "Sluší se, abych to já, obyčejný smrtelník, připbfmínal papežskému inkvizitorovi?"
"Nesluší," zazněl v inkvizitorově hlase nebezpečný tón. "To se v žádném případě nesluší, pane Grellenorte. Radši mi už nic nepřipomínej a snaž se odpovídat na moje otázky."
Bolestný výkřik z podzemí dodal jeho prohlášení potřebný důraz. Na Pomurnika to však zjevně neudělalo žádný dojem.
"Nemohu," řekl chladně, "Tvé Důstojnosti nijak pomoci. Už jsem řekl, že se zvěsti o těch vraždách donesly i k mým uším, leč jména obětí mi nic neříkají. Ty lidi jsem neznal, nikdy dříve jsem o nich dokonce ani neslyšel. Nesoudím, že bude potřebné vyptávat se na ně Jeho biskupské Milosti. Odpoví pravděpodobně totéž, co já. A přidá otázku, kterou se já neosmělím položit."
"Klidně se osměl. Nic ti přece nehrozí."
"Biskup se bezpochyby zeptá, zjakého důvodu ten Bielau a ten Pfefferkorn a ten, jak se jmenoval, Bambor nebo Čambor zajímají Svaté oficium?"
"V takovém případě," odvětil Hejnic, "se biskupovi dostane odpovědi, že Svaté oficium mělo vůči jmenovaným suspicio de haeresi. Podezíralo je ze sympatií k husitskému hnutí a z tajných styků s českými odpadlíky."
"Takoví to byli ničemové? Inkvizice tedy nemá důvod želet jejich smrti. Jak znám biskupa, jistě by řekl, že jich nebyla žádná škoda a že někdo Oficium pouze předběhl."
"Oficium nemá rádo, když je kdokoli předbíhá. To bych odpověděl biskupovi."

"V tom případě by mělo Oficium pracovat rychleji a výkonněji. Nějak tak by zněla biskupova replika."
Z podzemí se opět ozval křik. Tentokrát ještě hlasitější, bolestivější a trvající mnohem déle. Pomurnikovy úzké rty zkřivila parodie úsměvu.
"Vida," pokýval hlavou. "Červené železo. Předtím to byly jenom palečnice a skřipec, není-liž pravda?"
"Je to zatvrzelý hříšník," připustil neochotně Hejnic. "Haereticus pertinax… Neodbíhejme však od tématu, pane rytíři. Vyřiď laskavě biskupovi Konrádovi, že svatá inkvizice s rostoucí nespokojeností sleduje, že tajemně umírají lidé, o které se zajímá, neboť je podezírá z kontaktů s heretiky. Ti lidé hynou dříve než je inkvizice stačí vyslechnout. Vypadá to, jako kdyby někdo zametal stopy. A ten, kdo zametá stopy kacířství, se bude obvinění z kacířství sám těžko bránit."
"Zopakuji to biskupovi do posledního slova," usmál se jízlivě Pomurnik. "Nicméně pochybuji, že by se zalekl. Není z bojácných, je přece Piastovec."
Po posledním řevu se zdálo, že mučený už více vykřiknout ani nedokáže. Bylo to jen zdání.
"Jestli se nepřizná teď," řekl Pomurnik, "nepřizná se nikdy."
"Vypadá to, že máš zkušenosti."
"Praktické ne, Bože chraň," zasmál se ohavně Pomurnik. "Ale četl jsem díla praktiků. Bernarda Guie, Nicolause Eymericha a také tvých významných slezských předchůdců, Peregrina z Opolí a Jana Schwenckefelda. Zejména toho posledního bych chtěl doporučit pozornosti Tvé mladé Důstojnosti."
"Vážně?"
"Zcela vážně. Bratr Jan Schwenckefeld se těšil a radoval, kdykoliv nějaká neznámá ruka zahubila kacíře. Bratr Jan blahořečil té neznámé ruce a modlil se za její dílo. Bylo o jednoho kacíře méně, a tak měl bratr Jan více času na kacíře další. Považoval totiž za dobré a správné, aby hříšníci žili v neustálých obavách, aby se bezbožníci dnem i nocí třásli strachy a nebyli si ani na chvíli jisti životem."
"Zato ty si buď jist, rytíři, že tvá slova náležitě zvážím,"
"Zastáváš názor," navázal na předchozí řeč Pomurnik, "jenž potvrdili mnozí papežové a církevní učitelé, že totiž čarodějové a kacíři jsou sjednoceni v jedné veliké sektě, která v žádném případě nejedná chaoticky, nýbrž podle podrobného plánu vymyšleného samotným Satanem. Nepopíráš, že hereze a maleficum jsou projevy tajné, početné, ďáblem vytvořené a řízené organizace, která bojuje za svržení Boha a převzetí vlády nad světem. Proč tedy tak tvrdošíjně odmítal myšlenku, že též druhá strana povolala do boje svou vlastní… tajnou organizaci?"
"Protože," odvětil neoblomně inkvizitor, "podobný názor nepotvrdil žádný papež ani církevní učitel. Protože Bůh, jsem si jist, nepotřebuje žádnou tajnou organizaci, když má nás, Svaté oficium. A protože jsem již viděl spoustu bláznů, jenž tvrdili, že jsou nástroji Boží vůle a že jejich kroky řídí Boží prozřetelnost. A spoustu pomatenců, jenž slýchali hlasy."
"Kdo by hádal, že toho Tvá Důstojnost při svém mládí tolik viděla?"
"Proto," nevšímal si Hejnic skrytého výsměchu, "až mi padne do rukou ta sagitta volante, ten samozvaný démon a nástroj Boží vůle… Ne, neposkytnu mu svatozář mučedníka, po níž dotyčný určitě touží. Nechám ho zavřít pod zámek do Narrenturmu, poněvadž blázni a pomatenci patří do Věže bláznů."
Na schodišti z podzemí, odkud se už dlouho neozval žádný další výkřik, zašramotily něčí kroky. Do sálu vešel hubený dominikán. Přistoupil ke stolu, uklonil se a ukázal tak hnědé skvrny na lysině ohraničené jen úzkým věnečkem vlasů.
"Tak co?" zeptal se s neskrývanou nechutí Hejnic. "Bratře Arnulfe? Přiznal se konečně?"
"Přiznal."
"Bene. Pomalu mne to začínalo nudit."
Mnich zvedl oči. Nebylo v nich vidět nic z toho, co dával najevo jeho představený. Naopak, bylo zjevné, že práce v radničním sklepě ho neznechutila ani neznudila a že by v ní ochotně pokračoval. Pomurnik se usmál na spřízněnou duši. Dominikán úsměv neoplatil.
"Nuže," pobídl mnicha inkvizitor.
"Výpověď je zaznamenána. Doznal se ke všemu, počínaje vyvoláním démona, přes theurgii k tetragramaci a démonomagii. Zopakoval obsah jím podepsané smlouvy s ďáblem. Popsal osoby, které vídal při sabatech a černých mších… Nevyzradil však, i když jsme se snažili, kam ukryl čarodějné knihy a grimoáry… Zato jsme ho donutili prozradit jména osob, pro které vyráběl magické lektvary a amulety. Přiznal se také, že s ďáblovou pomocí a s užitím urim a thurim sváděl a prznil panny…"
"Co mi to tu blábolíš, hlupáku?" vyštěkl Hejnic. "Jací démoni a panny? Mne zajímají kontakty s Čechami! Jména táborských špehů a emisarů! Úkryty zbraní a propagačních materiálů! Počty husitských přívrženců a jejich úkoly!"
"Z těch věcí," zrozpačitěl mnich, "nevyznal nic."
"Takže," postavil se Hejnic, "si s ním zítra znovu promluvíš. Pane Grellenorte…"
"Věnuj mi," ukázal Pomurnik pohledem na hubeného predikanta, "ještě chvilku pozornosti."
Inkvizitor poslal mnicha netrpělivým gestem pryč. Pomurnik čekal, až bratr Arnulf odejde.
"Chtěl bych," řekl, "prokázat dobrou vůli. Samozřejmě to musí zůstat tajemstvím. Mohl bych Tvé Důstojnosti něco napovědět v případech těch tajuplných vražd…"
"Jen mi, prosím, neříkej," zaklepal Hejnic prsty na stolní desku, "že pachateli jsou židé. A že vraždili s užitím urim a thurim."
"Radím zatknout a důkladně vyslechnout… Dvě osoby."
"Jména."
"Urban Horn. Reinmar z Bělavy."
"Bratr toho zavražděného?" zasmušil se Řehoř Hejnic, ale trvalo to pouze okamžik. "Bez komentáře, pane Grellenorte, bez komentáře. Zajisté jsi mi znovu připraven vytknout neznalost Písma, tentokrát příběhu o Kainovi a Ábelovi. Ale ti dva. Je to zaručený tip?"

"Zaručený."
Chvíli se navzájem měřili pronikavými pohledy. Najdu je oba, uvažoval inkvizitor, rychleji než si myslíš. O to se postarám. A já se postarám, odpovídal v duchu Pomurnik, abys je nenašel živé.
"Rozloučíme se, pane Birkarte. Bůh s tebou."
"Amen, Důstojnosti."
*
Lékárník Zachariáš Voigt tiše sténal. Byl hozen do kouta kobky, do důlku, v němž se shromažďovala z vlhkých stěn stékající voda. Sláma byla mokrá a shnilá, apatykář se však nedokázal přesunout jinam, nebyl schopen pohybu. Měl vykloubená ramena a kyčle, polámané holeně, rozdrcené prsty na rukou a hluboké spáleniny na bocích a na chodidlech. Ležel na zádech, přerývaně dýchal, mrkal zaschlou krví pokrytými víčky. A blouznil.
Rovnou ze zdi, rovnou z plísní porostlé stěny, ze skulin mezi nahrubo otesanými kameny se vynořil pták. A vzápětí se proměnil v černovlasého, černě oděného člověka. Přesněji v postavu připomínající člověka. I ve svém zbědovaném stavu Zachariáš Voigt dobře věděl, že tohle nemohl být člověk
"Ó pane můj…" zakvílel, svíjeje se na slámě. "Vládce temnot… Mistře… Přišel jsi. Neopustil jsi svého věrného sluhu…"
"Musím tě zklamat…" promluvil černovlasý, když se nad ním sklonil. "Nejsem ďábel. Ani jeho vyslanec. Ďábel se pramálo stará o osud jednotlivců."
Zachariáš Voigt otevřel ústa ke křiku, avšak dokázal pouze zasípat. Černovlasý ho chytil jemně za spánky.
"Řekni, kam jsi ukryl magické traktáty a grimoáry," požádal. "Je mi líto, ale musím se to dozvědět. Ty už z těch knih nebudeš mít žádný užitek, zato mně se budou hodit. Při té příležitosti tě osvobodím od dalšího mučení a plamenů hranice. Neděkuj."
"Pokud nejsi ďábel…" rozšířily se hrůzou oči zmučeného čaroděje. "Potom přicházíš… Od toho druhého? Bože…"
"Opět tě zklamu," pousmál se Pomurnik. "Ten se o jednotlivce zajímá ještě méně."

Kapitola patnáctá

v níž vychází najevo, že pojmy "prodejné umění" a "umělecký kšeft" sice nemusí nutně znamenat contradictio in adiecto, nicméně v kulturní oblasti ani epochální objevy nenacházejí snadno sponzory.

Jako každé větší město ve Slezsku hrozila též Svídnice pokutou každému, kdo by porušoval zákaz znečišťování ulic a veřejných prostranství. Nebylo vidět, že by se uvedený zákaz prosazoval přehnaně přísně, ba naopak se zdálo, že na něj obyvatelstvo zvysoka kašle. Po krátkém, leč vydatném ranním dešti pokryla ulice města mazlavá slámovo-blátivo-lejnová břečka, z níž jako začarované ostrovy z moře čněly kupy smetí a odpadků, nezřídka dekorované exempláři mršin různého původu a různého stupně rozkladu. V hustém hnoji hrabaly slepice, v řídkých splaškách čvachtaly husy a kachny. Lidé se pohybovali po vratkých chodnících z prken a tuze často každý z nich šlápl vedle. Třebaže vyhlášky magistrátu zakazovaly rovněž volný pohyb živého hospodářského inventáře po ulicích, běhaly po nich v obou směrech kvičící prasata. Zdivočelá z pouličního ruchu porážela chodce a plašila koně.
Poutníci minuli Bednářskou ulici, z níž se ozýval tlukot palic, potom ulici Vysokou a za ní už byl rynk. Reynevana lákalo pomyšlení nahlédnout do blízké lékárny "U zlatého lindwurma", navštívit jejího majitele pana Krištofa Eschenloera, u kterého se učil základům farmacie a bílé magie. Vzápětí svůj nápad zapudil, neboť poslední tři týdny ho naučily mnohému z pravidel konspirace. Krom toho Šarlej pospíchal. Nezpomalil ani před žádnou z pivnic, kde se čepovalo proslulé svídnické pivo. Tak rychle, jak jim to dovolila tlačenice, prošli Zelným trhem a za radnicí odbočili do povozy ucpané Kraševické ulice.
Šarlej je zavedl pod nízkou klenbu temného tunelu brány, kde to smrdělo, jako by tu už od pradávných dob chcávali příslušníci starousedlých kmenů Slezanů a Dědošanů. Branou prošli na malý dvorek, zavalený všemožným harampádím. Bylo zde tolik koček, že by se za ně nemusel stydět ani chrám kočičí bohyně Bastet v egyptském Bubastis.
Tři strany dvorku byly obehnány podkovou pavlače na kterou vedlo strmé dřevěné schodiště. Vedle něj stála stará dřevěná socha, na které se zachovaly už jen zbytky barev a pozlátka.
"Nějaký světec?"
"Lukáš Evangelista," vysvětlil Šarlej a vstoupil na skřípající schody. "Patron umělců malířů."
"Mohu se zeptat, proč jdeme za umělci malíři?"
"Pro rozličné vybavení na cestu."
"To je ztráta času," reptal netrpělivý, po své lásce tesknící Reynevan. "Jaké vybavení? Nechápu…"
"Pro tebe," přerušil jej Šarlej, "objednáme nové onuce. Věř mi, že je nutně potřebuješ. Až se zbavíš starých, všichni si oddechneme."
Na schodech se povalující kočky neochotně uhýbaly návštěvníkům z cesty. Nahoře Šarlej zabušil na jedny dveře, ty se otevřely a stanul v nich drobný, hubený a rozcuchaný chlapík s promodralým nosem a v haleně pokryté různobarevnými skvrnami.
"Mistr Justus Schottel není přítomen," oznámil a směšně mhouřil oči do denního světla. "Přijďte později, dobří… Proboha, koho to vidím? Vážený pan…"
"Šarlej," upozornil jej pohotově demerit. "Necháš nás stát na prahu, pane Ungere?"
"Jak bych mohl? Račte, prosím, jen račte vstoupit."
Uvnitř voněly barvy, lněný olej a pryskyřice. Několik silných mladíků v umaštěných a začerněných zástěrách

obsluhovalo dva stroje opatřené vratidly a dřevěnými šrouby. Stroje připomínaly vinné lisy a lisy to skutečně byly – ovšem na deskotisk. Před Reynevanovýma očima dělníci povolili šroub a zpod přítlačné desky vytáhli papír s obrázkem Madony s dítětem.
"Zajímavé."
"He," odtrhl modronosý pan Unger zrak od Samsona Medáka. "Cos říkal, mladý pane?"
"Že je to zajímavé."
"Tohle je zajímavější," zvedl Šarlej arch vytažený z druhého lisu. Byl rozdělen na stejně velké obdélníky. Byly to vytištěné hrací karty – esa, svršci, spodci – moderní, dle francouzského vzoru, v barvách pique a trefle.
"Plnou sadu," pochlubil se Unger, "to jest dvaatřicet listů, vyrobíme za čtyři dny."
"V Lipsku," rýpl si Šarlej, "za dva."
"Jenomže laciný brak!" vzbouřila se v modronosém umělci profesionální hrdost. "Podle mizerně nakreslených předloh a z neuměle vyřezaných desek. Naše listy, jen se podívejte, mají zřetelnou kresbu, až je vykolorujeme, budou dokonalé – hotový majstrštyk. Našimi kartami se hraje na hradech a u dvorů, ba v kolegiátech a katedrálách. Těmi lipskými akorát v putykách a bordelech…"
"Dobrá, dobrá. Kolik si účtujete za sadu?"
"Půldruhé kopy grošů, pokud je klient loco. Je-li franco, připočteme dopravu."
"Uveď nás do pracovny, pane Šimone. Počkáme tam na mistra Schottela."
V další místnosti, kterou procházeli, bylo klidněji. U stojanů tam seděli tři malíři, tak zabraní do práce, že se ani neohlédli po příchozích. Na desce prvního z nich byla zatím jen skica, z níž nebylo možno rozpoznat, jaký námět bude hotové dílo zobrazovat. Druhý umělec byl s prací mnohem dále, maloval Salome s hlavou Jana Křtitele na míse. Tanečnici halil pouze lehký, zcela průzračný závoj a malíř se postaral, aby pod ním byly vidět všechny detaily ženského těla. Samson Medák tiše hvízdl, Reynevan tiše vydechl. Pohlédl na třetí obraz. A vydechl nahlas.
Téměř hotové dílo představovalo svatého Šebestiána. Tento se však podstatně lišil od kanonických zobrazení mučedníka. Samozřejmě byl tradičně připoután ke kůlu a vzdor četným šípům, jimiž měl prostřílen hrudník a život, se uchváceně usmíval. Ovšem zde podobnost končila: světec byl totiž nahý jako prst a jeho obnažené přirození bylo tak vyvinuté, že muselo v každém muži zákonitě vzbudit pocit méněcennosti.
"Zvláštní objednávka," vysvětlil Šimon Unger. "Pro klášter cisterciaček v Třebnici. Následujte mne, pánové, do pracovny."
*
Z nedaleké Kotlářské uličky k nim doléhalo klepání a řinčení.
"Tamti," ozval se Šarlej, který dosud něco sepisoval na kus papíru, a ukázal pohybem hlavy k oknu "mají asi pořád dost objednávek. Na kotle a konvice je zajištěn trvalý odbyt. Jak to jde vám, milý pane Šimone?"
"Je to složité," odvětil zasmušile Unger. "Poptávka by byla, nemůžeme si stěžovat. Ale co z toho, když jsou neúnosné průtahy při rozvozu zboží? Každé čtvrt míle člověka stavějí a vyzvídají, co je zač, čím se živí, odkud, kam a za jakým účelem jede, co veze, přehrabují se v nákladu, prohledávají zavazadla…"
"Kdo? Inkvizice? Anebo Koldic?"
"Jedni jako druzí. Inkvizitoři sídlí u dominikánů, je to odtud, co by kamenem dohodil. A starostu Koldice jakoby pokousal vzteklý pes. Táhne se to od té doby, co zatkli pár českých emisařů s kacířskými manifesty a artikulemi. Když je na rathauzu mistr málodobrý červeným železem připálil, prozradili, s kým se scházeli a kdo jim pomáhal. V našem městě a také v Javorech a v Rychbachu a dokonce ve vsích, třebas v Klečkově a ve Vírech… Jenom tady ve Svídnici shořelo na hranicích před Dolní bránou osm lidí. Ale nejhorší bída začala před týdnem, když na svatého Bartoloměje v pravé poledne někdo na vratislavské cestě zamordoval bohatého kupce Mikuláše Neumarkta. To je ošemetná záležitost…"
"Ošemetná?" projevil náhlý zájem Reynevan. "Proč?"
"Protože nikomu nejde do hlavy, mladý pane, kdo a proč Neumarkta zamordoval. Jedni povídají, že loupeživí rytíři, třebas takový Hayn von Czirne anebo Buko Krossig. Jiní zase, že to byl Kunz Aulock, také pěkný raubíř, co teď po celém Slezsku honí mládence, který prý očaroval a zneuctil ženu nějakého šlechtice. O tom klevetili další, že kupce zabil právě ten pronásledovaný mladík. A aby toho nebylo málo, říká se také, že na Neumarkta měli spadeno a zavraždili ho husité. Nikdo už asi nezjistí, jak to bylo doopravdy, jisté však je, že Koldic se pořádně naštval. Zařekl se prý, že vraha pana Neumarkta musí dostat za každou cenu, aby ho mohl zaživa stáhnout z kůže. Výsledek je takový, že není možno rozvážet žádné zboží kvůli neustálým kontrolám, inkvizičním nebo starostenským. Tak je to…"
"Tak je to."
Reynevan, který při té řeči něco čmáral uhlem na arch papíru, nyní zvedl hlavu a strčil loktem do Samsona Medáka.
"Publicus super omnes," řekl tiše a ukázal mu papír. "Annis de sanctimonia. Positione hominis. Voluntas vitae"
"Co?"
"Voluntas vitae. Nebo snad potestas vitae? Snažím se vylovit z paměti nápis na tom Peterlinově ohořelém lejstru, které jsem vytáhl z ohně v Povojovicích. Copak jsi zapomněl? Tvrdils, že je to důležité. Měl jsem si vzpomenout, co tam bylo napsáno. Tak vzpomínám."
"Máš pravdu. Hmmm… Potestas vitae? Ne, nic mi to neříká."
"A po mistru Justusovi," řekl sám pro sebe Unger, "ani vidu…"
Jako kdyby vyslovil nějaké zaklínadlo, dveře se otevřely a vstoupil jimi muž oblečený do černé, kožešinou podšité suknice se širokými rukávy. Nevypadal jako kumštýř, spíše jako městský radní.
"Buď zdráv, Jošte."
"U kostí svatého Wolfganga! Tos ty, Pavle? Na svobodě?"

"Jak vidíš. A teď se jmenuji Šarlej."
"Šarlej, aha… A tví… ehm… průvodci?"
"Oni jsou též na svobodě."
Mistr Schottel pohladil kocoura, který se zjevil neznámo odkud a začal se mu otírat o nohy. Potom usedl ke stolu a založil si ruce na prsou. Pozorně si prohlédl Reynevana, dlouho, velmi dlouho upíral oči na Samsona Medáka.
"Přišels pro peníze," dovtípil se. "Musím tě upozornit, že…"
"…obchody váznou," dokončil za něj Šarlej. "Vím, slyšel jsem. Tady je seznam. Když jsme na tebe čekali, sepsal jsem všechno, co potřebujeme. Do zítřka."
Kocour vyskočil Schottelovi do klína, muž ho zamyšleně pohladil. Dlouho četl demeritův seznam. Pak zvedl zrak.
"Do pozítří. Zítra je neděle."
"Samozřejmě," uvědomil si Šarlej. "Málem bychom zapomněli den sváteční světit. Nevím, kdy opět navštívím pohostinnou Svídnici, proto by bylo neodpustitelným hříchem nenavštívit pár chladivých pivnic a zkusit, jak se odležela letošní březnová várka. Ale pozítří, maestro, pozítří, ani o den později. Rozumíš?"
Mistr Schottel ho kývnutím ujistil, že to bere na vědomí.
"Neptám se," pokračoval Šarlej, "na stav mého účtu, Jošte, protože se nehodlám zbavit podílu z našeho společného podnikání. Dokaž mi ale, že o náš podnik náležitě dbáš. Že nepodceňuješ dobré rady, které jsem ti kdysi dal. Víš, co mám na mysli?"
"Vím," vyňal Justus Schottel z brašničky na opasku velký klíč, "A hned tě přesvědčím, že tvoje rady a nápady beru vážně. Pane Šimone, vytáhni ze skříně a dones mi, prosím, zkušební tisky dřevořezů z biblické série."
Unger jeho požadavek neprodleně vykonal.
"Hle," rozložil Schottel přinesené papíry na stůl. "Všechno moje vlastní ruka, nic jsem nesvěřil tovaryšům. Některé desky jsou připraveny do tisku, na jiných musím ještě pracovat. Je mi jasné, žes měl výborný nápad, že lidé budou naši biblickou sérii kupovat ostošest. Prosím, ohodnoť dílo. Nezdráhejte se, pánové."
Všichni se sklonili nad stolem.
"Co to…" ukázal zrudlý Reynevan na jeden z archů, na kterém viděl nahý pár ve zcela jednoznačné póze a situaci. "Co to je?"
"Adam a Eva. Vždyť vidíš, že to, o co se Eva opírá je Strom poznání dobrého a zlého."
"Aha."
"Podívejte se na tohle," ukazoval řezbář s náležitou pýchou své další práce. "Abrahám a Hagar. Samson a Dalila. A tady Amnon a Támar. Povedlo se mi to, že?"
"Na mou duši. A co je tohle? Tenhle propletenec?"
"Jákob, Ráchel a Lea."
"A to…" zakoktal se Reynevan a cítil, jak se mu krev hrne do tváří. "Co to… To…"
"David s Jonatanem," vysvětlil bezelstně Justus Schottel. "Ale to musím ještě poopravit. Předělat…"
"Předělej," poradil mu dost odměřeně Šarlej, "na Davida s Betsabou. Zatraceně, už ti chybí akorát Balaam se svou oslicí. Kroť svoji bujnou představivost, Jošte. Její nadbytek škodí stejně jako nadbytek soli v polévce. A to neprospívá podnikání."
Aby však uraženého umělce uchlácholil, rychle dodal:
"Celkově však musím přiznat, že je to lepší než jsem čekal. Bene, bene, benissime, maestro."
Justus Schottel se začervenal jako každý ješitný a po chvále toužící tvůrce.
"Tak vidíš, společníku, že se o náš podnik starám jaksepatří. Navíc ti chci oznámit, že jsem navázal kontakty, které mohou být pro naši práci nadmíru prospěšné. Abys věděl, potkal jsem jistého nadaného mladého muže, neobyčejně schopného vynálezce… Co bych vykládal, sám ho uvidíš a uslyšíš. Pozval jsem ho sem. Zaručuji ti, že když ho poznáš…"
"Nepoznám," nenechal ho dokončit Šarlej. "Nechci, aby mne ten neobyčejný mladý muž u tebe viděl. Ani mne, ani moje společníky."
"Rozumím," řekl po krátké odmlce Schottel. "Znovu jsi šlápl do nějakého lejna."
"Dá se to tak říci."
"Kriminálního anebo politického?"
"Podle úhlu pohledu."
"Taková je doba," povzdechl si Schottel. "Chápu, že si nepřeješ, aby tě u mne někdo viděl. V tomto případě se však nemusíš obávat. Mladík, o kterém jsem hovořil, je Němec, rodák z Mohuče, bakalář university v Erfurtu. Svídnicí pouze projíždí, nikoho zde nezná a protože se nezdrží, nikoho ani nepozná. Věř mi, Šarleji, stojí za to se s ním seznámit, je to hlava otevřená, vizionář, vpravdě vir mirabilis. Uvidíš sám."
*
Nejprve se ozval hluboký hlas zvonu z věže farního kostela, poté se k jeho pozvání k modlitbě Anděl Páně připojily zvony čtyř dalších svídnických chrámů. Vyzvánění ukončilo pracovní den, konečně utichly i hlučné dílny v Kotlářské. Malíři a tiskaři odešli domů, proto pozvaného hosta přivítali ve verštatu s lisy jen zasvěcenci: mistr Schottel, Unger, Šarlej, Reynevan a Samson.
Host byl skutečně mladý – Reynevanův vrstevník. Jako student neomylně poznal jiného studenta, Reynevanovi se na uvítanou uklonil poněkud neformálněji a jeho úsměv byl upřímnější. Vynálezce nosil vysoké boty, měkký aksamitový biret a krátký pláštík na kožené kazajce s mosaznými sponami. Přes rameno měl objemnou cestovní brašnu. Vypadal spíše jako potulný minnesänger než jako bakalář, jeho akademické vzdělání ale prozrazovala široká norimberská dýka – zbraň oblíbená na všech evropských školách jak mezi studenty, tak mezi služebníky věd.

"Jsem," nečekal návštěvník, až ho Justus Schottel představí, "Johann Gensfleisch von Sugeloch zum Gutenberg. Vím, že je to dlouhé k zapamatování, takže postačí jenom Gutenberg, Jan Gutenberg."
"To je praktické," pochválil ho Šarlej. "A protože jsem rovněž pro zkracování všeho zbytečně dlouhého, přejděme rovnou k věci. Čeho se týká tvůj vynález, pane Jene Gutenbergu?"
"Tisku. Přesněji tisku textů."
Šarlej nedbale rozhrnul na stole ležící papíry, jeden z nich sebra a ukázal. Pod symbolem Trojice Boží skvěl se na něm nápis: BENEDICITE POPULI DEO NOSTRO.
"Je mi jasné," zarděl se lehce Gutenberg, "co mi chcete dát na srozuměnou. Jenže zajisté dobře víte, že i takto krátký nápis musel dřevorytec namáhavě řezat do desky přinejmenším dva dny. A kdyby pokazil jen jediné písmeno, musel by začít znovu. A kdyby měl vyřezat celý žalm, dejme tomu šedesátý pátý, jak dlouho by pracovali A kdyby měl vyřezat a vytisknout všechny žalmy? A celou Bibli? Jak dlouho…"
"Bezpochyby věčnost," připustil Šarlej. "Tvůj vynález, jak chápu, má odstranit zdlouhavost přípravy deskotisku?"
"Do značné míry,"
"Jsem zvědav."
"Dovolíte-li, předvedu."
"Dovolíme."
Johann Gensfleisch von Sugeloch zum Gutenberg otevřel svoji kabelu a vysypal na stůl všechen její obsah. A jal se předvádět svůj vynález, doprovázeje postup práce náležitým slovním komentářem.
"Z tvrdého kovu," mluvil a ukazoval, "jsem vyrobil kostky s jednotlivými písmeny. Jak vidíte, vyřezal jsem každý znak vypoukle, nazval jsem tedy celé razítko patrice. Tu jsem vyrazil do měděného bločku, aby vznikla…"
"Matrice," uhodl Šarlej. "To dá rozum. Vypouklé pasuje do zahloubeného jako táta do mámy. Poslouchámé dále, pane Gutenbergu."
"Z matric mohu odlévat potřebný počet liter. Z nich skládám v dřejvěném sázítku řádky. Řádky ukládám… po pořadí… do sloupců. Svázané sloupce… upevním… do rámku. Tento rámek je malý, jenom na ukázku, ale běžně, můžete se podívat, má velikost stránky budoucí knihy. Aby byly všechny řádky stejně dlouhé, dávám do mezer mezi slovy takové výplňky, okraje sloupců jsou pak pěkně rovné. Rámek musím řádně zaklínovat, takhle… Aby se mi to celé nerozsypalo… Na sazbu nanesu černou barvou, stejnou, jakou užíváte vy… Mohu tě požádat o pomoc, pane Ungere? Vložíme sazbu do lisu, vyhladíme na pergamen anebo papír… Pane Ungere, šroub… Prosím, je to hotovo.
Na archu, pěkně uprostřed, bylo výrazně a čistě vytištěno:

IUBILATE DEO OMNIS TERRA
PSALMUM DICITE NOMINI EUIS

"Žalm šedesátý pátý," tleskl nadšeně do dlaní Justus Schottel. "Jako malovaný."
"Učinils na mne dojem," přiznal Šarlej. "Silný dojem, pane Gutenbergu. Možná by byl ještě větší, kdybys napsal správně ‚dicite nomini eius' namísto ‚euis'."
"Hihi!" zasmál se bakalář jako žák, kterému se povedl žertík. "Udělal jsem to schválně. Úmyslně jsem udělal tiskařskou chybu, abych mohl ukázat, jak snadno lze provést korekci. Dívejte se, špatně uložené písmenko vytáhnu ze sázítka… Vložím na správné místo… Šroub, pane Ungere… Text je opraven."
"Bravo," ozval se Samson Medák. "Bravo bravissimo. Tvoje demonstrace byla skutečně působivá, pane Gutenbergu."
Nejen oslovený, nýbrž i Schottel s Ungerem otevřeli údivem ústa. Dali tak zřetelně najevo, že by je méně udivilo, kdyby promluvil rytcův kocour, dřevěný Lukáš na dvorku anebo malovaný Šebestián se zbytnělým pyjem.
"Dojem," odkašlal si Šarlej, "občas klame. Nejste první."
"A zajisté ani poslední," dodal Reynevan.
"Omlouvám se," rozpřáhl ruce obr. "Nemohl jsem odolat pokušení… Vždyť jsem byl svědkem objevu, který, buď jak buď, epochálně změní budoucnost."
"Ach!" zazářil Gutenberg potěšen pochvalou, byť pronesenou hromotlukem s hlavou ke stropu a obličejem obecního blba. "Tak se stane? Tak a nejinak! Račte si představit, pánové, učené a moudré knihy vydávané po desítkách a jednou, i když to dneska zní směšně, třebas po stovkách exemplářů. Bez dlouhotrvajícího, těžkopádného přepisování. Veškerá moudrost lidstva přístupná všem. A pokud vy, ctění pánové, můj vynález podpoříte, pak právě vaše město, staroslavná Svídnice navždy prosluje coby místo, kde vzplál plamínek pokroku. Místo, odkud se do celého světa začala šířit osvěta."
"Vidím to před očima," řekl Samson svým mírným, vyrovnaným hlasem. "Masová produkce papíru hustě pokrytého písmem. Každé lejstro ve stovkách a jednou, i když to dneska zní směšně, třebas v tisících exempláru. Všechno mnohokrát rozmnoženo a přístupno všem. Žvásty, lži, pomluvy, nactiutrhání, udání, pamflety, černá propaganda a luze se podbízející demagogie. Každá lež se stane pravdou, každá ničemnost normou, hanebnost ctností, extremismus revolučností, brak vzácností a kýč uměním. Každá podlost bude ospravedlněna, tupost oslavena, hloupost vyznamenána. Protože to všechno bude vytištěno, to všechno bude na papíře. Co stojí na papíře, to je závazné. Začít to bude snadné, pane bakaláři. I uvést do pohybu. Ale zastavit?"
"Pochybuji, že by to bylo nutné," namítl trochu přezíravě Šarlej, "Jsem větší realista než ty, Samsone, takovou popularitu tomu objevu nevěštím. A kdyby šel vývoj skutečně směrem, který předvídáš, dalo by se tomu zamezit. Dalo by se to zastavit jednoduchým způsobem – sestavením indexu zakázaných knih."
Ještě před chvílí zářící Gutenberg byl nyní tak zdrcen, až ho Reynevanovi přišlo líto.
"Takže vy mému objevu neprorokujete žádnou budoucnost," konstatoval vynálezce hrobovým hlasem. "S doslova

inkvizitorskou důsledností jste odhalili všechny jeho temné stránky. A stejně jako inkvizitoři jste pominuli ty světlé. Záslužné. Přímo bohulibé. Vždyť bude možno tisknout a každému vložit do rukou Slovo Boží. Co na to odpovíte?"
"Odpovíme," zkřivil Šarlejovy rty ironický úsměšek, "stejně jako inkvizitoři. Jako papež. Jako církevní otcové. Cožpak ti není známo, mladý pane Jene, co vyhlásili církevní otcové na koncilu? Sacra paginae – svaté stránky musí zůstat privilegiem duchovních, výhradně oni jsou jim totiž schopni náležitě porozumět. Pracky pryč, světští rouhači!"
"Žertuješ."
Také Reynevan si to myslel. Vždyť Šarlej, když hovořil dále, neskrýval ani uštěpačný úsměv, ani jízlivý tón.
"Světským lidem, třebas i těm, kdož projevují jakousi elementární inteligenci, budiž je moudrost boží vyjevena v nedělních kázáních, lekcích katechismu, poučkách a moralitách. A těm zcela chudým duchem, postačí mirákule, mystéria, jesličky a křížové cesty. Nechť jenom pějí chvalozpěvy a okounějí s otevřenou hubou na obrazy a sochy v kostelích. Ty chceš vytisknout a vložit té chátře do rukou Slovo Boží? A snad ho, nedejbůh, přeložit z latiny do lidového jazyka? Aby ho mohl kdekdo číst a interpretovat po svém? Přeješ si, aby k tomu došlo?"
"To si přec nemusím přát," odtušil klidně Gutenberg. "K tomu již došlo. Nedaleko odtud, v Čechách. A ať se budou další události vyvíjet jakkoli, nic už nezmění ani tu skutečnost, ani její následky. Ať chceme či ne, stojíme tváří v tvář reformám."
Nastalo ticho. Reynevanovi se zazdálo, že odněkud zavanul chlad. Přesněji od okna obráceného směrem k nedalekému dominikánskému klášteru, v němž sídlila inkvizice.
"Když v Kostnici upálili Jana Husa," odhodlal se porušit dlouhé mlčení Šimon Unger, "vyprávělo se, že z dýmu vyletěla holubice. Prý na znamení, že nadejde prorok nový."
"Taková je doba," vybuchl znenadání Justus Schottel, "že by už někdo měl sepsat všechny teze k disputaci a přibít je, kurva, na dveře nějakého kostela! Kšá, Luthere, pryč ze stolu, drzý kocoure!"
Znovu by nastalo ticho, nebýt nespokojeného mručení kocoura Luthera. Po chvíli promluvil Šarlej:
"Kašlu na dogmata, doktríny i teze. Ale jedna věc se mi líbí, jedna myšlenka mě těší. Jestli se bude pomocí tvého vynálezu tisknout více knih, bude se více lidí učit číst, budou-li vědět, že je co číst. Nejen poptávka plodí nabídku, nýbrž i vice versa. Na počátku bylo přece slovo – in principio erat verbum. Podmínkou samozřejmě je, aby kniha byla levnější než sada karet nebo aspoň láhev pálenky, ať mají lidé na vybranou. Víš co, pane Jene Gutenbergu? Když to uvážím, přese všechny své nedostatky může tvůj vynález opravdu epochálně změnit budoucnost."
"Vzals mi to z úst, Šarleji," podotkl s úsměvem Samson. "Jako kdybych to řekl sám."
"Znamená to," rozjasnila se opět vynálezcova tvář, "že budete sponzorovat…"
"Ne," uťal mu v půli věty Šarlej. "Nebudeme. Epochální vynález je epochální vynález, ale my tady, milý pane Gutenbergu, děláme byznys."

Kapitola šestnáctá

v níž se Reynevan, šlechetný jako Perceval a stejně tak hloupý, vrhá na pomoc. Důsledkem toho musí celá kompanie opět utíkat. Velmi rychle.

"Basilicus super omnes," řekl Reynevan. "Annus cyclicus. Voluptas? Ano, určitě voluptas. Voluptas papillae. De sanctimonia et… Expeditione hominis. Samsone!"
"Slyším."
"Expeditione hominis. Nebo positione hominis. Na tom ohořelém papíře z Povojovic. Říká ti to něco?"
"Voluptas papillae… Och, Reinmare, Reinmare."
"Ptal jsem se, jestli ti to něco říká!"
"Nic. Bohužel. Ale celou dobu přemýšlím."
Reynevan se zdržel připomínek, ačkoliv se mu zdálo, že vzdor svému ujištění Samson Medák moc nepřemýšlí, avšak o to více podřimuje v sedle mohutného myšovatého valacha, kterého obstaral mistr Schottel, stejně jako další položky ze Šarlejova seznamu.
Reynevan si povzdechl. Doplnit vybavení na další cestu trvalo déle než původně předpokládali, a tak se jejich pobyt ve Svídnici protáhl na celé čtyři dny. Demerit a hromotluk si nestěžovali, naopak se s radostí potloukali po svídnických pohostinstvích, aby náležitě prozkoumali jakost letošního březňáku. Chudák Reynevan, kterému v rámci konspirace návštěvy šenků zakázali, se nudil v dílně ve společnosti nudného Šimona Ungera. Byl otrávený, naštvaný, netrpělivý a tesklivý. Když spočítal dny odloučení od Adély, vyšlo mu závratné číslo dvacet osm. Dvacet osm dní! Bezmála měsíc! Uvažoval, zda a jak je to schopna snést Adéla.
Pátého dne zrána čekání skončilo. Trojice se rozloučila s dřevorytci a opustila Svídnici. Hned za Dolní branou se dostala do předlouhého zástupu jiných cestujících, pěších, jízdních, ženoucích dobytek či ovce, nesoucích zavazadla, táhnoucích vozíky a káry, tlačících trakaře anebo jedoucích na vehiklech nejrůznější konstrukce a vzhledu. Nad kolonou se vznášel smrad a duch podnikavosti.
K výstroji ze Šarlejova seznamu přidal Justus Schottel z vlastní iniciativy hromádku různých, ačkoli dost chaoticky shromážděných kusů oděvů, takže jeho hosté dostali možnost změnit a doplnit své ošacení na další cestu. Šarlej toho neprodleně využil a nyní se prezentoval důstojně, ba válečnicky, neb si oblékl pikýrovaný haqueton s rezavými, respekt vzbuzujícími otisky pancíře. Nový šat doslova magicky změnil svého nositele, protože společně se svým bláznovským oděním demerit odložil také bláznovské manýry a nejapné vtipkování. Seděl nyní zpříma na svém hezkém tisovi, pěst zapřenu v bok, a shlížel na míjené kupce a kramáře spatra jako vzor rytíře, ne-li jako Gawain, tedy přinejmenším jako Gareth.
Též Samson Medák změnil úbor, třebaže v Schottelově šatstvu nebylo snadné najít něco, co by na jeho olbřímí

postavu padlo. Nakonec ale nahradil klášterní chalát krátkou, volnou tunikou a kuklicí se zubatě vystřihovaným okrajem. Byl to kroj tak běžný, že se Samson přestal – v rámci možností – odlišovat od ostatních lidí na cestě.
Když si je nyní někdo z kolemjdoucích prohlédl, viděl v nich šlechtice cestujícího v doprovodu potulného studenta a sluhy, Reynevan v to alespoň doufal. Počítal také s tím, že Kyrieleison a jeho banda se budou vyptávat, pokud se už třeba doslechli o Šarlejovi, na dva, nikoliv na tři muže.
Rovněž Reynevan zahodil svoje obnošené svršky a vybral si z řezbářovy nabídky úzké nohavice a vatovaný wams. Na hlavu si nasadil biret, jaký často nosili žáci a bakaláři, například i nedávno poznaný Johann Gutenberg. Právě na něj se cestou stočil rozhovor, v němž ale kupodivu nešlo o vynález nového způsobu tisku. Silnice vedoucí od svídnické Dolní brány dolinou řeky Pilavy do Rychbachu byla částí obchodní stezky z Nisy do Drážďan, a tudíž hojně užívaná. Tak hojně, že to zakrátko začalo dráždit Šarlejův citlivý nos.
"Páni vynálezci," reptal demerit, ohánějе se po dotírajících mouchách, "pan Gutenberg et consortes, by konečně měli vynalézt něco praktického. Dejme tomu nový způsob dopravy, takové nějaké perpetuum mobile aneb samohyb, abychom nebyli odkázáni pořád jenom na koně a voly, kteří bez ustání předvádějí neomezené možnosti svých zažívacích traktů. Představuji si vůz, který se pohybuje vlastními silami a zároveň neznečišťuje životní prostředí. Co? Reinmare? Samsone? Co ty na to, filosofe ze záhrobí?"
"Něco, co samo jezdí," zamyslel se Medák, "ale nenechává lejna na cestě ani smrad ve vzduchu. To je zajisté složitý problém. Zkušenost mi napovídá, že jej vynálezci vyřeší, ale nejspíše jen částečně."
Šarlej měl v úmyslu přimět obra k bližšímu vysvětlení, avšak vyrušil je jezdec, otrhanec na kostnaté kobyle, který je předjel a hnal se vpřed, aniž by bral ohled na hustý provoz. Šarlej ovládl vyplašeného tisa, zahrozil za jezdcem pěstí a vykřikl nadávku. Zato Samson obrátil koně, postavil se ve třmenech a zadíval se směrem, odkud trhan přicválal. Reynevanovi ihned došlo, koho Samson vyhlíží.
"Na zloději hoří kabát," uhodl. "Toho šupáka někdo pěkně vyděsil. Někdo jede od města…"
"…a bedlivě si prohlíží všechny pocestné," dokončil Samson. "Pět. Ne, šest ozbrojenců. Tři z nich nesou na odění stejný erb – černého ptáka s rozepjatými křídly…"
"Znám ten erb."
"Já také!" zvolal Šarlej a trhl uzdou. "Jedeme! Za tou vychrtlou herkou! A kalupem!"
Na místě, kde se cesta nořila do hustého bukového lesa, odbočili a ukryli se v křovinách. A sledovali, jak po obou stranách silnice zvolna jedou ozbrojení jezdci, opravdu si pozorně prohlížejí všechny pocestné, dívají se na žebříňáky i pod plachty krytých vozů. Bylo jich šest: Stefan Rotkirch, Dieter Haxt, Jenč Knobelsdorf řečený Sýček a Wittich, Morold a Wolfher ze Šterců.
"Tááák," protáhl významně Šarlej. "Tak co, Reinmare? Sebe jsi měl za mudrce a všechny ostatní za hlupáky, což? Musím ti sdělit, že tvoje přesvědčení bylo zcestné, poněvadž ti údajní hlupáci již prohlédli jak tebe, tak tvoje záměry. Vědí, že máš namířeno do Minstrberka, kde se nachází tvoje milenka. Pokud se nyní zamýšlíš nad smyslem cesty do Minstrberka, nelam si dále hlavu, ta cesta žádný smysl nemá. Tvůj plán je… Dovol, ať najdu příhodné označení… Hmmm…"
"Šarleji…"
"Mám! Absurdní."
*
Spor byl krátký, ostrý a bezvýsledný. Reynevan neuznal Šarlejovu logiku, Šarleje nedojaly Reynevanovy milostné stesky. Samson Medák se vzdal hlasu.
Reynevan, jehož mysl se zabývala v podstatě jen počítáním dnů odluky od milované Adély, se nedal odradit od cesty do Minstrberka, buď za zády pronásledovatelů, anebo před nimi, kdyby se jim podařilo Štercy obejít někde poblíž Rychbachu anebo v městě samotném. Šarlej byl jednoznačně proti. Vyzývavost Šterců svědčila podle něj o jednom.
"Oni," vysvětloval, "tě mají za úkol vyplašit. Nadehnat směrem k Rychbachu a Frankenštejnu. Někde tam na tebe číhají Kyrieleison a de Barby. Věř mi, chlapče, to je zavedený způsob lapání uprchlíků."
"Co tedy navrhuješ?"
"Můj návrh," ukázal Šarlej širokým gestem okolo, "limituje geografie. Ta hora v mracích na východě je, jak dobře víš, Sleza čili Sobotka. Tamhle jsou Soví hory a nejvyšší z nich je Vysoká Sova. Kolem ní vedou dva průsmyky, Valimský a Jugovský, jimi se můžeme dostat do Čech, na Broumovsko."
"Tvrdils, že Čechy jsou nebezpečné."
"V této chvíli," odsekl Šarlej, "je nejnebezpečnější tvůj plán. Možná ještě více než pronásledovatelé, kteří nám šlapou na paty. Myslím, že přes Čechy by se nám mohlo podařit vyklouznout. Z Broumova zamíříme do Kladska a z Kladska na Moravu a do Uher. Ale předpokládám, že ty se nehodláš vzdát toho ztřeštěného nápadu s Minstrberkem."
"Předpokládáš správně."
"Pak se budeme muset vzdát bezpečí cesty přes průsmyky."
"Bylo by to," ozval se zcela neočekávaně Samson, "bezpečí jen zdánlivé. A těžce dosažitelné."
"To je fakt," souhlasil demerit. "Není to klidný kraj. Dobrá, vydáme se tedy k Frankenštejně ale ne po silnici, nýbrž po úpatí hor. Bude to delší a nepohodlnější, ale co nám zbývá?"
"Jet po silnici!" vybuchl Reynevan. "Za Štercy! Dostihnout je a…"
"Sám," přerušil jej ostře Šarlej, "nevěříš tomu, co říkáš, chlapče. Ty přece uděláš všechno, jen abys jim nepadl do rukou."
*
Jeli tedy bukovými a dubovými lesy pod horami, nejprve pěšinami, později stezkou. Šarlej se Samsonem si tiše povídali, Reynevan mlčel a přemítal nad demeritovými slovy.

Šarlej již poněkolikáté dokázal, že pokud rovnou neumí číst myšlenky, dokáže je přesně odhadovat ze sebemenších náznaků. Pohled na Štercy v Reynevanovi probudil vztek a takovou touhu po pomstě, že by se nerozpakoval pustit za nimi, počkat na noc a ve spánku je pobít. Nezadržela ho nicméně ani tak rozvaha, jako strach. Vždyť se už párkrát probudil zalit ledovým potem ze sna, v němž byl zajat a vlečen do sklepení Sterzendorfu. Tam se nacházely nástroje, při jejichž přehlídce byl sen hrůzostrašně podrobný. Když si na to mladík vzpomněl, bylo mu střídavě horko a zima. Právě teď mu přeběhl mráz po zádech, když se na okraji stezky objevily vzpřímené temné siluety. Nebyli to však Štercové, nýbrž jalovcové keře.
Jeho pocity se vystupňovaly, když se zaposlouchal do rozhovoru svých druhů. Šarlej se Samsonem vedli zasvěcenou konverzaci z oboru literární historie.
"Když trubadúr Guilhelm de Cabestaing," pravil Šarlej a výmluvně se zahleděl na Reynevana, "svedl choť pana de Château-Roussillon, postižený nechal básníka zabít a jeho srdce upéci a předložit své nevěrné ženě k jídlu. Nešťastnice se vrhla dolů z věže."
"Tak praví pověst," prohlásil Samson s erudicí, která při pohledu na jeho obličej idiota doslova šokovala. "Pánům trubadúrům nelze vždy věřit, jejich verše o milostných úspěších u vznešených dam odrážejí mnohem častěji nenaplněné touhy a zbožná přání nežli skutečnost. Příkladem budiž Marcabru, jenž navzdory nesčetným narážkám neměl nikdy poměr s Eleonorou Akvitánskou. Pochybná mi přjjdou rovněž dobrodružství Bernarta de Ventadour s paní Alais de Montrelieur a Renauta de Coucy s paní Gabrielou de Faël. Nevěřím Thibautovi z Champagne, když se chvástá náklonností Blanky Kasttilské, ani Arnaudovi de Marueil, jenž byl dle vlastních slov milencem Adalasie z Béziers, favoritky krále aragonského."
"Tím spíše," přidal se Šarlej, "že za podobné výmysly mohl být trubadúr leda vyhnán ode dvora, ale kdyby vzniklo podezření, že je v jeho poezii byť jenom zrnko pravdy, mohlo by to pro něj mít tragické následky. Anebo kdyby byl urozený manžel vznětlivější povahy. Třeba jako pan Saint-Gilles. Ten dal za dvojsmyslnou kancónu o své ženě trubadúrovi Peirovi Vidalovi vyříznout jazyk."
"Podle legendy."
"A svržení trubadúra Girauta de Corbeilh z hradeb Carcassonne, to je také legenda? A co otrávení Gaucelma de Pons kvůli nějaké krásné vdané paní? Říkej si, co chceš, Samsone, ale každý paroháč nebyl tak velkorysý jako markýz z Montferratu, který když našel v zahradě svou ženu spící v náručí trubadúra Rambaulta de Vaqueiras, přikryl oba milence pláštěm, aby nenastydli."
"To byla jeho sestra, nikoliv žena. Ale ostatní souhlasí."
"A co potkalo Daniela Carreta za to, že nasadil parohy baronovi de Faux? Baron jej dal usmrtit najatými vrahy a poručil si z jeho lebky vyrobit pohár, z něhož pil při hostinách."
"Také pravda," přikývl Medák. "Až na to, že to nebyl baron, nýbrž hrabě. A básníka nezabil, nýbrž uvěznil. A nenechal si vyrobit pohár, nýbrž ozdobný kožený váček. Na drobné mince."
"Vá…" zajíkl se Reynevan. "Váček?"
"Váček."
"Cos tak najednou zbledl, Reinmare?" předstíral starost Šarlej. "Snad jsi neochořel? Vždycky jsi přece hlásal, že velká láska vyžaduje oběti. Básník přec praví milované ženě: jsi pro mne více než království, nežli žezlo, nežli zdraví, nežli dlouhý věk a žití… A váček? Váček je maličkost."
*
Z nedalekého kostelíka, Šarlej tvrdil, že ze vsi jménem Lutom, se ozvalo vyzvánění. V čele jedoucí Reynevan se zastavil a zvedl ruku.
"Slyšíte?"
Stáli na rozcestí u pískovcové sochy, změněné lety a povětrnostními vlivy v beztvarý balvan.
"Vaganti," řekl Šarlej. "Zpívají."
Reynevan zavrtěl hlavou. Zvuky přicházející z lesa, kam vedla stezka, nepřipomínaly Tempus est iocundum ani Amor tenet omnia, ani In taberna quando sumus, ani žádnou z jiných goliardy oblíbených písní. Ani hlasy, které nyní slyšel, nepřipomínaly hlasy vagantů, kteří je při nedávném odpočinku předhonili. Připomínaly spíše…
Položil dlaň na jílec korduláče, dalšího zdarů svídnického dřevorytce. Nahrbil se v sedle a pobídl koně. Do klusu. Potom do cvalu.
"Kam?" vykřikl za ním Šarlej. "Stůj! Stůj, k čertu! Dostaneš nás do maléru, pitomče!"
Reynevan neposlouchal. Rychle projel lesním úvozem. Na mýtině za ním probíhala bitva. Stál tam furgon krytý černým nasmoleným plátnem a tažený dvěma valachy. Vedle povozu asi deset pěších knechtů v brigantinách a železných kloboucích útočilo dravcovými zbraněmi na dva rytíře. Urputně jako lovečtí psi. Rytíři se bránili. Urputně jako obklíčení divočáci.
Rytíř na koni byl v plné plátové zbroji, zakutý v železe od hlavy k patě, to jest od temene šalíře po špice sabatonů. Hroty sudlic a glév se odrážely od prusplechu, klouzaly po kůrkách a pengvantech a nedařilo se jim vniknout do žádné skuliny. Když nemohli útočníci uškodit jezdci, zaměřili se alespoň na koně. Nebodali, snažili se nezranit – koneckonců stál takový ušlechtilý oř pěkné peníze – ale ze všech sil ho bili ratišti v naději, že splašené zvíře shodí svého jezdce. Kůň se skutečně vzpínal, pohazoval hlavou, ržál a kousal udidlo. Avšak pravděpodobně cvičený v tomto způsobu boje také kopal na všechny strany a ztěžoval přístup k sobě a svému pánu. Rytíř se divoce kymácel, nicméně se stále držel v sedle.
Druhého rytíře, rovněž v plné plátové, se však už pěšákům podařilo shodit. Teď se jim bránil, opřen zády o černý povoz. V boji ztratit helmu a kroužková kápě se mu smekla z hlavy. Dlouhé plavé vlasy zbarvila krev, pod stejně plavým knírem blýskaly vyceněné zuby. Dotírající knechty odrážel obouruč třímaným rutlinkem. Dlouhý a těžký jezdecký meč

se v jeho rukou míhal jako ozdobný dvorský kordík. Zbraň byla nebezpečná nejen na pohled, útočníkům ztěžovali přístup k obklíčenému rytíři již tři ranění, kteří leželi na zemi pod nohama bojujících a snažili se odplazit stranou. Ostatní knechti se tedy pokud možno nepřibližovali na dosah meče a pokoušeli se bodnout rytíře z bezpečné vzdálenosti. Avšak i když ho jejich sudlice zasáhly, i když nebyly odraženy těžkou čepelí, hroty neškodně klouzaly po plátech zbroje.

Přehled situace, jejíž vylíčení zabralo pár chvil, trval Reynevanovi jen okamžik. Viděl to, co musel vidět každý: dva pasované rytíře přepadené hordou ničemů. Anebo dva lvy kousané smečkou hyen. Anebo Rolanda a Fiorismarta, kterak vzdorují přesile Maurů. A tak se Reynevan v té chvíli změnil v Oliviera. Zařval, tasil korduláč, kopl koně patami a vrhl se na pomoc, nevšímaje si Šarlejových varovných výkřiků a kleteb.

Jeho pomoc, jakkoli neuvážená, přišla právě včas. První z rytířů se právě svalil z koně. Jeho druh tísněný přesilou u vozu mu mohl pomoci pouze sprostými nadávkami, kterými štědře častoval své protivníky.

Do toho všeho vpadl Reynevan. Koněm rozrazil hlouček, který se utvořil nad shozeným jezdcem a knechta s šedivým vousem, kterého se mu nepodařilo povalit, sekl kordem po kapalínu, až železo zazvonilo. Ačkoliv mu přilba spadla z hlavy, udržel se starý voják na nohou. Zlověstně se zamračil a rozmáchl se na Reynevana halberdou. Udeřil zblízka, naštěstí tedy jenom ratištěm. Ale i tak mladík spadl ze sedla. Šedovous na něj skočil, přitlačil ho k zemi a stiskl mu hrdlo. A odletěl. Doslova. Takovou silou ho Samson Medák udeřil pěstí ze strany do hlavy. Na Samsona se ihned vrhli další muži. Obr zvedl odhozenou halberdu a prvního útočníka udeřil naplocho do helmice, až se sekera ulomila z násady a zasažený padl jako podťatý. Samson zatočil dřevcem nad hlavou, zavířil jím jako by to byla třtina a vymezil tak bezpečný prostor kolem sebe, Reynevana a vstávajícího rytíře. Ten při pádu ze sedla ztratil šalíř, takže nad okrajem nákrčníku spatřili jeho mladou ruměnou tvář, ohrnutý nos a zelené oči.

"Počkejte, vy prasečí hlavy!" hulákal směšným falzetem. "Já vám ukážu, hovnožrouti! U lebky svaté Sabiny, na mě dlouho nezapomenete!"

Plavovlasému rytíři u vozu, kterého už pěšáci málem zdolali, přispěchal v poslední chvíli na pomoc Šarlej. Demerit vskutku akrobatickým způsobem zvedl v plném cvalu ze země něčí upuštěný meč a rozháněje se jím napravo nalevo, začal zatlačovat pěšáky nazpět. Rytíř, jemuž v tlačenici vyrazili rutlink z ruky, neztrácel čas jeho hledáním v prachu, ale pustil se do dalšího boje pěstmi.

Zdálo se, že nečekaná pomoc přechýlila misky vah na stranu napadených rytířů, avšak v té chvíli opět zadusala kopyta a na mýtinu vyjela čtveřice obrněných jezdců. Pokud měl Reynevan jen na zlomek okamžiku nějaké pochyby, rázem je rozptýlil radostný řev pěšáků, kteří se při pohledu na posily dali s novým zápalem do boje.

"Berte je živé!" zaduněl skrze hledí velkého bacinetu vůdce nově přibylých rytířů, jenž měl na tarči tři stříbrné ryby nad sebou. "Živé, lotry!"

První obětí těžkooděnců se stal Šarlej. Demerit se obratně vyhnul ráně bojovou sekerou, sklouzl ze sedla, avšak na zemi ho znehybnili pěšáci. Na pomoc mu vykročil Samson Medák, rozháněje se svým dřevcem. Velikán se nezalekl ani útoku rytíře se sekerou, udeřil jeho hřebce do ochranného plátu na čele takovou silou, až se ratiště rozletělo na třísky. Ubohý kůň zařičel a padl na kolena. Jezdce strhl ze sedla plavovlasý rytíř. Muži se sevřeli obrněnými pažemi a začali spolu zápasit jako dva medvědi.

Reynevan a pihovatý rytíř se postavili na zoufalý odpor ostatním obrněncům, dodávajíce si odvahy bojovým pokřikem, kletbami a vzýváním všech svatých. Beznadějnost jejich postavení však byla očividná. Nic nenasvědčovalo tomu, že by útočníci v bitevní vřavě pamatovali na rozkaz velitele jezdců, že je mají zajmout živé. Avšak i kdyby k tomu došlo, Reynevan se již viděl s hlavou v oprátce.

Leč vrtkavá Štěstěna jim toho dne byla nakloněna.

"Vpřed, ve jménu Božím! Bij, kdo v Boha věří!"

Uprostřed ržání koní, dusotu kopyt a bohabojných výkřiků zasáhli do bitvy nové síly – další tři jezdci ve zbrojích a helmicích typu hundsgugel neboli hunckap, připomínajících psí čumáky. Nebylo pochyb, na čí straně jsou. Jejich pádné meče srážely knechty v kapalínech jednoho po druhém na zkrvavenou zem. Po těžké ráně se zakymácel v sedle též rytíř s rybami v erbu. Jeden z jeho druhů ho kryl štítem, podepřel, uchopil jeho koně za uzdu a oba se dali na útěk. Chtěl je následovat třetí, ale dostal mečem přes helmu a spadl pod kopyta. Srdnatější pěšáci se ještě pokoušeli bránit sudlicemi, ale postupně odhazovali zbraně a prchali do lesa.

Plavovlasý srazil pěstí v železné rukavici svého soupeře a když se pokoušel vstát, kopl ho do ramene. Rozhlédl se po něčem, čím by ho mohl dorazit.

"Chytej!" zvolal jeden z těžkých jezdců. "Chytej, Řimbabo!"

Plavovlasý Řimbaba chytil bojové kladivo, které mu jezdec hodil, vražedný martel de fer, a se zaduněním udeřil na zemi sedícího protivníka do helmice – jednou, podruhé, potřetí. Hlava bitého muže poklesla, zpod zprohýbaného hledí vytryskla krev na železné podbradí. Plavovlasý se široce rozkročil a udeřil ještě jednou.

"Ježíši Kriste," zasupěl. "Jak já mám rád tuhle práci…"

Mladík s pihovatým nosem zachrchlal a vyplivl červenou slinu, Potom se narovnal, usmál se zkrvavenými ústy a nabídl Reynevanovi pravici.

"Díky za pomoc, šlechetný příteli. U bérců svatého Afrodisia, to ti nezapomenu. Jmenuji se Kuno von Wittram."

"A mě," napřáhl plavovlasý ruku k Šarlejovi, "ať čerti do pekla odnesou, jestli zapomenu na tvou pomoc, pane. Jsem Pasko Pakoslavic Řimbaba."

"Seberte se," zavelel jeden z rytířů na koních. Pod zvednutým hledím bylo vidět osmahlou tvář a líce zamodralé po hladce oholených vousech. "Řimbabo, Wittrame, chyťte si nějaké koně a pryč odtud. A hoďte sebou, aby vás šlak trefil!"

"O co jde," předklonil se Řimbaba a vysmrkal se přes prsty. "Vždyť zdrhli."

"Hned se vrátí," řekl další z obrněnců a ukázal prstem na odhozený štít se stříbrnými rybami. "Copak jste se nažrali blínu, že jste přepadli pocestné akorát tady?"
Šarlej, jenž hladil svého tisa po nozdrách, upřel na Reynevana významný, tuze významný pohled.
"Akorát tady," zopakoval rytíř. "Na území Zejdliců. To nám neprojde…"
"Neprojde," potvrdil třetí jezdec. "Na koně, fofrem!"
Cestou i lesem se nesl křik a řehtání koní. Přes kapradí a ostružiní se na ně hrnuli sudličníci a halberdýři, po stezce přijížděli noví těžkooděnci a jízdní kušovníci.
"Nohy na ramena!" zařval Řimbaba. "Nohy na ramena, kdo nechce přijít o kejhák!"
Uháněli tryskem pryč, pronásledováni křikem a svištěním šípů.
*
Stíhání netrvalo dlouho. Když zůstala pozadu pěchota, zpomalili též jezdci, jenž si patrně nebyli jisti svou převahou. Střelci poslali za prchajícími ještě jednu salvu ze samostřílů – a pronásledování skončilo.
Uprchlíci pro jistotu ještě pár honů pobízeli koně a neustále se ohlíželi. Ale nikdo je nestíhal. Proto nejdříve zpomalili a pak, aby nechali odpočinout koně, se zastavili u chýše na okraji nějaké vísky. Rolník, který v ní bydlel, nečekal, až mu jeho chudé obydlí vydrancují a sám přinesl ošatku pirohů a džbán podmáslí. Raubritteři se posadili k plotu, jedli a pili.
Nejstarší z nich, který se už prve představil jako Notker von Weyrach, si dlouho prohlížel Šarleje.
"Jářku," promluvil konečně a hřbetem ruky si otřel podmáslí z kníru. "Jste řádní a stateční muži, ty, pane Šarleji, i ty, mladý pane von Hagenau. Nejsi mimochodem potomek toho slavného básníka?"
"Nejsem."
"Aha. O čem jsem to… Že jste správní chlapi. Také váš pacholek, arci na první pohled úplný ťulpas, je nadmíru užitečný v boji. Přispěli jste pomocí v nouzi těm mým zbrklým pacholíkům, a kvůli tomu jste se sami dostali do průseru. Naštvali jste Zejdlice a ti jsou mstiví."
"Ba," přisvědčil rytíř s dlouhými vlasy a vousem jako sumec, který se představil jako Voldán z Osin. "Celý ten rod von Seydlitz je zlořečená pakáž, včetně příbuzných Lažanů a Kurcpachů. Samí paličatí, pomstychtiví mizerové. Wittrame, Řimbabo, pěkně jste to posrali, aby vás mor…"
"Měli jste myslet hlavou," poučoval je Notker von Weyrach. "Jeden jako druhý."
"Vždyť jsme mysleli hlavou," koktal Kuno Wittram. "Bylo to tak. Koukáme, jede furgon krytý černým šperlochem. Spekulujeme, co kdybysme ho zmákli? Tož jsme šli na věc, sami víte, jak to chodí."
"Víme. Ale měli jste to rozvážit."
"A hlavně," dodal Voldán z Osin, "si předem očíhnout eskortu."
"Žádná eskorta tam nebyla, akorát kočí, čeledín a jezdec v bobří šubě, co vypadal jako kupec. Ti hned vzali nohy na ramena. Tož jsme si řekli: ‚Lup je náš'. A v tu ránu jakoby ze země vyrostlo těch patnáct pakostů se sudlicemi."
"Říkal jsem, že jste měli myslet."
"Takové jsou teď časy," ošíval se Pasko Řimbaba. "Tak daleko to došlo. Podělaný furverk, beztak vezli zboží s bídou za pár grošů, ale bránili ho, jako kdyby měli pod šperlochem, copak já vím, svatý grál!"
"Dříve to bývalo jiné," pokýval černovlasou hlavou třetí loupeživý rytíř, ten snědý, ne o moc starší než Řimbaba a Wittram, který se jmenoval Tassilo de Tresckow. "Dříve, když se na ně křiklo: ‚Stůj a dej!', tak zastavili a dali. Dneska se brání a rvou se jako nějací vlašští kondotiéři. Je to fuška, jak se máme v takových podmínkách uživit?"
"Těžko," odpověděl Weyrach. "Stále těžší je naše exercitium, stále namáhavější naše raubritterské řemeslo. Ouvej…"
"Ouvej!" přidali se k němu ve společném žalozpěvu ostatní loupežníci. "Jejejej…"
"Hele," zbystřil pozornost Kuno Wittram. "Na hnojišti ryje prase. Zapíchneme ho a sebereme?"
"Ne," rozhodl po krátké úvaze Weyrach. "Škoda času."
Postavil se.
"Pane Šarleji," řekl. "Nesluší se, abychom tě s tvým doprovodem nyní opustili. Zejdlicové zahájí stíhání, budou slídit po všech cestách. Jeďte s námi. Do Kromolína, našeho sídla. Tam je vždycky dost našich dobrých kumpánů a zbrojné čeledi. Tam budete v bezpečí, nikdo si na vás netroufne."
"Jenom ať to zkusí!" naježil světlá vousiska Řimbaba. "Pojeď s námi,pane Šarleji. Na mou duši jsem rád, že jsme tě potkali."
"Jakož i mladého pána Reinmara," bouchl Kuno Wittram Reynevana přátelsky do zad. "Přísahám na obratle svatého Ruperta Salcpufského! Pojeďte s námi do Kromolína. Co ty na to, pane Šarleji?"
"Souhlasím."
"Nuže," vyzval je Notker Weyrach, "na cestu, comitiva."
*
Když se chystali k odjezdu, Šarlej k sobě nenápadně přivolal Reynevana a Samsona.
"Ten Kromolín," řekl tiše, "leží někde mezi Silberberkem a Stošovicemi, poblíž tak zvané České stezky, která vede z Čech přes Stříbrný průsmyk do Frankenštejna, kde navazuje na vratislavskou silnici. Jet s nimi bude pro nás bezpečnější a neuhneme přitom z našeho směru. Samozřejmě se nesmíme pohoršovat nad jejich zaměstnáním. V nouzi nebývá na vybranou. Na každý pád ale zachovejte opatrnost a držte jazyk za zuby. Samsone?"
"Mlčím a dělám hlupáka. Pro bono commune."
"Výborně. Reinmare, chlapče, pojď blíže. Chci ti něco říci."
Reynevan, již v sedle, popojel k Šarlejovi. Tušil, co ho čeká a co uslyší. Nemýlil se.
"Poslouchej mne pozorně, ty nenapravitelný troupe. Stanovíš pro mne smrtelné ohrožení už jen svou přítomností. Nedovolím, abys to nebezpečí ještě zvětšoval svými šílenými kousky. Nebudu komentovat, že ses ve své ušlechtilosti zachoval opět jako pitomec, když ses postavil na stranu lupičů a pomohl jim v boji se strážci zákona. Nebudu si

namlouvat, že sis z toho odnesl nějaké poučení. Ale slibuji ti: jestli ještě jednou vyvedeš něco podobného, ponechám tě tvému osudu, neodvolatelně a definitivně. Zapamatuj si, osle, zapiš si za uši, že tobě nikdo cizí v nouzi nepomůže a leda blázen riskuje život, aby pomohl jiným. Varuji tě: pokud se v budoucnu třebas jen soucitně podíváš na hladového žebráka, zneuctěnou pannu, ublížené dítě anebo bitého psa, v tu chvíli se rozejdeme. Hraj si potom na Percivala na vlastní účet a vlastní riziko."
"Šarleji…"
"Zavři zobák. A nezapomeň, já nežertuji."
*
Jeli stezkami ve stínu lesních stromů a křižovali paseky, na nichž jim vysoká tráva sahala až ke třmenům. Potom obloha na západě vzplanula purpurovým ohněm a bory na svazích vrchů zčernaly.
Vpředu jedoucí Notker von Weyrach a Voldán z Osin zpívali latinský hymnus a čas od času zvedali zpod zvednutých hledí oči k nebi. Zpěv starších rytířů nebyl hlasitý, zněl však přísně a důstojně:

Pange lingua gloriosi
corporis mysterium,
sanguinisque pretiosi,
quem in mundi pretium
fructus ventris generosi
rex effudit Gentium.

V jistém odstupu, tak daleko, aby je nerušili vlastním zpěvem, jel Tassilo de Tresckow s Šarlejem. Ti dva zpívali s mnohem menší vážností milostnou baladu:

Sô die bluomen üz dem grase dringent,
same si lachen gegen der spilden sunnen,
in einem meien an dem morgen fruo,
und diu kleinen vogelln wol singent
in dir besten wîse, die si kunnen,
ve az wünne mac sich dâ gelîchen zuo?

Za zpěváky jeli Samson Medák a Reynevan. Hromotluk se v sedle kýval do rytmu a tlumeně si pobrukoval, zjevně slova minnesangu znal a rád by se připojil ke zpěvu, nicméně musel zachovat své incognito. Reynevan byl myšlenkami u Adély. Byl však neustále vyrušován, neboť Řimbaba a Wittram, kteří uzavírali průvod, z plna hrdla vyřvávali pijácké a sprosté odrhovačky. Zdálo se, že jejich repertoár je nevyčerpatelný.
Z luk na svazích kopců vonělo seno.

Kont.Verbum caro, panem verum
verbo carnem efficit:
fitque sanguis Christi merum,
et si sensus deficit,
ad firmandum cor sincerum
solafides sufficit.

Vznešená melodie a bohabojné verše Tomáše Akvinského nemohly nikoho splést. Rytíře zjevně předcházela jejich pověst. Při pohledu na blížící se průvod se z pěšin klidily babky sbírající klestí, jako plaché srny prchaly do houští mladičké husopasky. Dřevaři mizeli z porubů do lesa a polekaní pastýři se schovávali mezi ovce. Stezku kvapně opustil smolař, zanechávaje na ní svůj trakař, tři žebraví mniši si nadzvedli dlouhé kutny a uháněli se schovat za stromy. Na nikoho z těch, kteří potkali, nepůsobily lyrické strofy Walthera von der Vogelweide.

Kont.Nü wol dan, welt ir die wärheit schouwen,
gen wir zuo des meien hôhgezite!
der ist mit aller sîner krefte komen.
seht an in und seht an werde frouwen,
wederz dâ daz ander überstrite:
daz bezzer spil, ob leh daz hân genomen.

Samson Medák si pobrukoval pod nosem. Moje Adéla, vzdychal v duchu Reynevan, moje Adéla. Ano, až budeme opět spolu, až skončí naše odloučení, bude to jako v písni Walthera von der Vogelweide – nastane máj. Anebo jako v jiných písních toho pěvce.

Rerum tanta novitas
in solemni vere
et veris auctoritas
jubet nos gaudere…

"Říkals něco, Reinmare?"
"Ne, Samsone, nic jsem neříkal."
"Aha, ale nějak divně jsi vzdychal."
Ach, jaro, jaro… A má Adéla je krásnější než jaro, krásnější než sama Vesna. Ach, kde jsi, Adélo, kde jsi, milovaná? Kdy tě konečně spatřím? Políbím tvé rty? Tvá ňadra…
Kupředu, kupředu, rychleji! Do Minstrberka!
Kdo ví, napadlo ho znenadání, kde je a co dělá Nicoletta Zlatovlasá?

Genitori, Genitoque
laus et jubilatio,
salus, honor, virtus quoque
sit et benedictio…

Na konci průvodu Řimbaba s Wittramem, nyní neviditelní za zákrutem, plašili svým hulákáním lesní zvěř:

Jircháři šviháci
prdel vydělali
prťáci prasáci
čižmy z ní ušili!

Kapitola sedmnáctá
ve které Reynevan v raubritterském sídle Kromolíně navazuje známosti, jí, pije, přišívá uťaté uši a účastní se thingu andělské armády. Do chvíle, kdy do Kromolína přijíždějí nezvaní hosté.
Z hlediska strategie a obranyschopnosti měla raubritterská osada Kromolín ideální polohu: ležela na ostrově tvořeném bahnitým ramenem řeky Jadkové. Ze břehu vedl na ostrov most skrytý pod vrbami, ale ten se dal snadno hájit, nasvědčovaly tomu zábrany? kozy a přenosné šance, nepochybně přichystané k tomu, aby v případě potřeby zatarasily jediný přístup k osadě.
I ve večerním soumraku bylo vidět další části opevnění – záseky a zaostřené kůly v bahnitém břehu. Navíc byl přes most natažen tlustý řetěz, avšak ten byl hlídkami spuštěn ještě dříve než stačil Notker von Weyrach zatroubit na roh. Jistě je už z dálky zahlédli ze strážní věže nad korunami olší.
Na ostrově vjeli mezi drnem kryté chalupy. Hlavní budova v osadí připomínala tvrz, ale ukázalo se, že to byl původně mlýn, a to, co považovali za říční rameno, byl vlastně náhon. Stavidla byla zvednuta, kolo se otáčelo a voda pěnila pod lopatkami. Mezi chalupami prosvítala červená záře ohňů. Bylo slyšet hudbu, zpěv, křik a smích.
"Tady se slaví," řekl Tassilo de Tresckow.
Zpoza rohu jedné z chalup vyběhla rozesmátá děvečka s vlajícím copem, následovaná tlustým mnichem. Oba vlezli do seníku, odkud se v následující chvíli ozvalo hihotání a pištění.
"Vida," podotkl Šarlej. "Jako doma."
Minuli v rákosí ukrytou, avšak smradem se prozrazující latrínu, vyjeli na náves plnou lidí. Planuly zde ohně, vyhrávala muzika, voněla pečeně. Nově příchozí nezůstali nepovšimnuti, okamžitě k nim přispěchalo několik štolbů a čeledínů. Rytíři sesedli a poručili jim, aby se postarali o koně. Šarlej mrkl na Samsona, hromotluk si povzdychl, odešel s pacholky a odvedl koně.
Weyrach sňal přilbu a podal ji armigerovi, avšak meč si ponechal.
"Sjelo se nějak hodně lidí," poznamenal.
"Hodně," potvrdil zbrojnoš. "A povídá se, že jich bude ještě více."
"Pospěšte si," pobízel je Řimbaba. "Mám hlad."
"Věru," přidal se Wittram. "A žízeň."
Obešli žárem dýchající, dýmem čpící a železem zvonící kovárnu, kde mělo plné ruce práce několik ukoptěných kovářů. Minuli stodolu přeměněnou na jatka. Dokořán otevřenými vraty bylo vidět několik za zadní nohy visících vepřů a jednoho vola. Před stodolou hořely ohně, na rožních se otáčely celé ovce. Maso se vařilo v kotlích a smažilo na pánvích. Na lavicích u stolů seděli hodovníci, za jejich zády se rvali psi o odhozené kosti. Lucerny osvětlovaly vchod do krčmy, odkud bylo právě vyvaleno několik sudů, k nimž se neprodleně vrhli žízniví hosté.
Mezi lidmi na návsi spatřili sedláky, rybáře, pacholky, děvečky, koňáky, kramáře, žáky, kejklíře, františkány, kurvy, židy a cikány. A značný počet rytířů a armigerů ve zbrojích a s meči u pasů anebo pod pažemi.
Zbroj každého rytíře prozrazovala jeho postavení a zámožnost. Většina z nich byla v plné plátové a ti nejbohatší se pyšnili výrobky norimberských, augšpurských či inšpruckých mistrů cechu platnéřského. Bylo zde však též dost takových, kdož se zmohli pouze na části zbroje, a tak nosili na kroužkové ?brni třebas jenom ormcejky, kůrky anebo šorce.
Na schodech špýcharu vyhrávala parta hudců. Hudlali na fiduly, pískali na fujarky, trylkovali na flétny, drumlovali na drumly. Vaganti poskakovali do rytmu, na jejich oděvech našité zvonky a rolničky cinkaly. Na dřevěném pódiu tančilo několik rytířů, pokud se tak dalo říkat neohrabanému křepčení a nakrucování, které připomínalo spíše tanec svatého Víta. Dupot jejich těžkých škorní na prknech takřka přehlušoval muziku, prach vířil ve vzduchu, šimral tanečníky v

nosech a nutil je kýchat. Děvky a cikánky se chichotaly a pištěly stejně tence jako píšťalky šumařů.
Uprostřed návsi se na čtverci udusané země provozovala mužnější zábava. Pasovaní zde soutěžili, kdo z nich má pádnější zbraň a kvalitnější plechy. Čepele zvonily, štíty praštěly pod ranami seker a morfgensternů, rozléhaly se kletby a výkřiky diváků. Dva rytíři se potýkali dost riskantně – s odkrytými hlavami. Ten, jenž měl na štítě zlatého kapra Glaubiců, sekal kordiskem, druhý se chránil pukléřem a pokoušel se zachytit čepel soupeřovy zbraně do zubů degenbrecheru – lamače čepelí.
Reynevan se zastavil, aby se podíval na souboj, ale Šarlej ho popadl za rukáv a táhl za raubrittery, které očividně zajímalo jídlo a pití více než klání. Řimbaba, Wittram a Tresckow se vítali se známými, potřásali si rukama a bouchali se do zad. A už za chvíli všichni, včetně Šarleje a Reynevana, seděli za stolem, trhali zuby maso z vepřových kotlet a skopových lopatek a zvedali poháry k přípitkům. Řimbaba pohrdl něčím tak malým, jako byl pohár, a svlažoval vyprahlé hrdlo medovinou rovnou ze džbánu. Zlatavý truňk mu crčel z vousů na pancíř.
"Na zdraví!"
"Ať slouží!"
"Aby se nám dobře vedlo!"
Kromě Glaubice, který se právě potýkal na plácku, byli mezi loupeživými rytíři mnozí jiní, kteří si nepřipouštěli, že by zbojnické řemeslo hanobilo rodový erb, a proto jej nikterak neskrývali. Naproti Reynevanovi hltal kusy masa pořez ve varkoči s erbem Kotviců – červeným břevnem v bílém poli. Opodál seděl kudrnatý rytíř s růží, znamením polského rodu Porajů. Jiný, mohutný jako tur, měl na sobě lentner ozdobený zlatým rysem. Reynevan si nepamatoval, čí to byl znak, avšak vzápětí mu to bylo připomenuto.
"Pan Boživoj de Lossow," představil Notker von Weyrach. "Páni Šarlej a Hagenau."
"Na mou čest," pokynul jim Boživoj z Losova vepřovým žebírkem, z něhož kapal omastek na zlatého rysa. "Hagenau, hm… Potomci toho slavného básníka?"
"Ne."
"Aha. No tak se napijme na zdraví."
"Na zdraví!"
"Pan Wenzel de Hartha," představoval další stolovníky Weyrach. "Pan Buko von Krossig."
Reynevan se na posledně jmenovaného se zájmem zadíval. Buko von Krossig byl ve Slezsku známou osobou od loňských Letnic, kdy přepadl průvod kustoda hlohovské kolegiáty. Nyní si proslulý raubritter se svraštělým čelem a přimhouřenýma očima prohlížel Šarleje.
"Neznáme se náhodou? Neviděli jsme se už někdy?"
"To nemohu vyloučit," odvětil nevzrušeně demerit. "Například v kostele."
"Na zdraví!"
"Ať se nám daří!"
"…porada," říkal právě Krossig Weyrachovi. "Musíme se poradit. Počkáme jen, dokud se všichni nedostaví. Traugott von Barnhelm. A Ekkehart von Sulz."
"Ekkehart Sulc," zašklebil se Notker von Weyrach. "No jasně. Ten strčí nos všude. O čem bychom se, hrome, měli radit?"
"O výpravě," odpověděl vedle nich sedící starý rytíř a distinguovaně vložil do úst kousek masa, který ukrojil dýkou z pečené kýty. Jmenoval se Markvart von Stolberg a těšil se mezi urozenými lapky zjevné úctě. Měl dlouhé, silně prošedivělé vlasy, pěstěné ruce a obličej, jehož ušlechtilost nemohly zohyzdit ani staré šrámy. "Prý se chystá veliká válečná výprava."
"Proti komu, pane Markvarte?"
Prošedivělý rytíř nestihl odpovědět. Na kolbišti se strhl zmatek. Někdo ječel, někdo klel, do toho zavyl nakopnutý pes. Někdo volal lazebníka nebo žida. Nebo oba.
"Slyšíte?" otočil hlavu šedivý rytíř. "Co se tam seběhlo? Pane Ješku?"
"Otto Glaubic zranil Hanse Šenfelda," vysvětlil udýchaný rytíř s tenkými svěšenými kníry jako Tatar. "Potřebujeme felčara. Medik, kterého jsme tu měli, utekl, zmizel, šelma."
"A kdo se včera holedbal, že naučí žida jíst po lidsku? Kdo ho násilím krmil vepřovým? Koho jsem žádal, aby ubožáka nechal na pokoji? Koho jsem nadarmo napomínal?"
"Jako obvykle jsi měl pravdu, vážený pane ze Štolberka," přiznal neochotně Tatar. "Jenže co teď? Šenfeld krvácí jako prase a po felčarovi nám zůstalo akorát jeho židovské nádobíčko…"
"Sem s těmi nástroji," poručil hlasitě a rázně Reynevan. "A přineste raněného. A světlo, více světla!"
Raněný, jenž v následující chvíli dopadl se zařinčením plechů na stolní desku, byl jedním z rytířů, kteří se potýkali bez přileb. Následkem jeho nerozvážnosti byla tvář rozťatá až na kost a ucho visící na proužku kůže. Raněný nadával a házel sebou, krev stříkala na stůl, na pečené maso, vsakovala do chleba.
Reynevanovi přinesli brašnu uprchlého medika a ve světle několika prskajících pochodní se zabral do práce. Našel flakón s larendogrou a vylil jeho obsah do rány. Pacient se přitom zazmítal jako ulovený losos a div nespadl se stolu. Několik mužů ho muselo držet. Reynevan zručně navlékl dratev do zahnuté jehly a pustil se do šití. Snažil se o co možná rovnoměrné stehy. Operovaný se začal příšerně rouhat a komentovat některá náboženská dogmata tak sprostými výrazy, že mu šedivý Markvart von Stolberg raději ucpal ústa velkým kusem pečeně. Reynevan mu poděkoval pohledem. A šil a šil pod zvědavými pohledy shromážděných čumilů. Prudkými pohyby hlavy odháněl můry nalétávající do světla pochodní a soustředil se na to, aby přišil useknuté ucho co nejblíže původnímu místu.
"Čisté plátno," požádal po nějakém čase.
Chlapi okamžitě chytili jednu z okounějících poběhlic a vysvlékli ji z košile. Když ječivě protestovala, dostala pár facek.

Reynevan důkladně ovázal hlavu raněného pruhy lněného plátna. Raněný rytíř kupodivu neomdlel, ale usedl, nesrozumitelně něco zahuhlal o svaté Lucii, zahekal a stiskl Reynevanovi pravici. Hned se přidali všichni ostatní, potřásali úspěšnému chirurgovi rukou a blahopřáli mu k dobře provedené práci. Reynevan se hrdě usmíval. Uvědomoval si, že se s uchem příliš nepáral, nicméně na mnoha tvářích okolo viděl jizvy po ranách sešitých mnohem hůře. Raněný něco huhlal pod obvazem, ale nikdo ho neposlouchal.
"Tak co? To je machr?" přijímal gratulace rovněž Šarlej. "Doctus doctor, aby mě čert… Výborný medik, mám pravdu?"
"Výborný," uznal původce zranění Otto von Glaubitz, aniž by projevil nějakou zkroušenost. "A střízlivý, to je u felčarů vzácné. Šeneld měl zkrátka štěstí!"
"Měl štěstí," podotkl chladně Buko Krossig, "žes ho sekl ty. Kdybych to byl já, nebylo by co šít."
Zájem o celou událost pohasl, když na kromolínskou náves vjeli noví návštěvníci. Mezi raubrittery to vzrušeně zašumělo, což svědčilo o tom, že nepřijel jen tak někdo. Reynevan přihlížel a otíral si ruce od krve.
V čele houfce ozbrojenců jela trojice mužů. Uprostřed jel zavalitý rytíř v černě smaltovaném pancíři, po jeho pravici jezdec se zachmuřenou tváří a šikmou jizvou přes čelo, po levici kněz anebo mnich, ale s kordem po boku a s ocelovým nákrčníkem na osníři, jenž nosil rovnou na sutaně.
"Barnhelm a Sulc jsou tady," řekl Markvart von Stolberg. "Do hospody, páni rytíři! Na thing! Zavolejte všechny, co se válejí s děvkami na seně, probuďte ty, co spí! Ať přijdou na thing!"
Vznikl rozruch, takřka každý z mužů chystajících se na poradu se ještě na poslední chvíli snažil zásobit něčím k jídlu a pití. Rytíři volali pacholky, aby je obsloužili. Mezi čeledí se objevil rovněž Medák. Reynevan ho zavolal a zadržel u sebe. Chtěl společníka ušetřit osudu jiných čeledínů, které raubritteři poháněli herdami a kopanci.
"Běžte na ten sněm," nařídil jim Šarlej. "Zamíchejte se do davu. Bude dobré vědět, co tahle kompanie chystá."
"A ty?"
"V téhle chvíli mám jiné plány," upřel demerit zrak do ohnivých očí poblíž stojící mladé cikánky se zlatými prstýnky vpletenými do havraních vlasů. Cikánka na něho mrkla.
Reynevan měl chuť něco říci. Avšak nechal si to pro sebe.
*
V hospodě byl nával. Pod nízkým stropem se táhl dým. Bylo cítit pach mužů dlouho nesvlékajících zbroj – pach železa a nejen jeho. Rytíři a zbrojnoši postavili lavice tak, aby utvořili jakousi napodobeninu kulatého stolu krále Artuše, ovšem zdaleka tam nebylo místo pro všechny. Většina účastníků porady tedy stála. Reynevan a Samson zůstali vzadu, aby nebyli moc na očích.
Thing zahájil Markvart von Stolberg, všechny význačnější rytíře uvítal jménem. Poté předal hlas Traugottovi von Barnhelm, což byl onen tlustý rytíř v černé zbroji.
"Věc se má tak," promluvil, když před sebe s třesknutím položil meč v pochvě, "že vratislavský biskup Konrád svolává zbrojné muže pod svou korouhev, sbírá vojsko, aby mohl znovu udeřit na Čechy, to značí na kacíře. Chystá se kruciáta. Starosta Koldic mi dal vědět, že kdo chce, může se připojit ke křížovému vojsku. Každý křižák bude mít prominuta všechna bývalá provinění a co ukořistí, bude jeho. Konrádovi klerici k tomu ještě něco dodávali, jenže to si už nepamatuji. Vzal jsem s sebou ale tady pátera Hyacinta, ten vám to lépe vyloží."
Páter Hyacint, ten kněz v brnění, vstal a hodil na stůl vlastní zbraň, široký, těžký kord.
"Požehnaný Hospodin," zahřměl slovy žalmu jako z kazatelny a zvedl ruce, "skála má, kterýž učí ruce mé boji, prsty mé bitvě! Bratří! Víra svatá je v ohrožení! V Čechách se rozmohl kacířský mor, husitský drak zpupně zvedl svoji ohavnou hlavu! Chcete snad vy, pasovaní rytíři, nečinně přihlížet, zatímco se pod znamení kříže houfně hrnou lidé stavů nižších? Kdy den co den roní hořké slzy naše patronka Panna Maria, Matka Boží? Urození pánové! Připomínám vám slovy svatého Bernarda, že zabít nepřítele Kristova znamená získat jeho duši pro Krista!"
"K věci," zasáhl nevrle Buko von Krossig. "Mluv stručně, frátere."
"Husité," udeřil páter Hyacint pěstmi obou rukou do stolu, "se protiví našemu Stvořiteli! Bohumilým činem tedy bude, udeříme-li na ně mečem, abychom vysvobodili jejich duše z bludu a zatracení! Odplatou za hřích budiž smrt! Smrt, smrt českým odpadlíkům, oheň a meč na kacíře! Proto žádám a prosím jménem Jeho Důstojnosti biskupa Konráda, přijměte, bratři rytíři, na zbroje znamení kříže a staňte se armádou andělskou! Za to vám budou odpuštěny vaše hříchy a viny, jak v tomto slzavém údolí, tak před soudem Božím. A co kdo z vás na výpravě ukořistí, připadne po právu jemu."
Na nějakou dobu zavládlo mlčení. Někdo si říhnul, někomu dlouze zakručelo v břiše. Markvart von Stolberg se poškrábal za uchem a rozhlédl se po shromáždění.
"Tak co, páni rytíři," odkašlal si. "Co na to řeknete? Co vy na to, andělská armádo?"
"To se dalo čekat," promluvil jako první Boživoj de Lossow. "Vratislav navštívil římský legát Branda s průvodem tak bohatým, že jsem se ho dokonce hotovil přepadnout na krakovské silnici, jenže eskorta byla příliš silná. Není žádným tajemstvím, že kardinál Branda svolává křížovou výpravu. Papež ztratil s husity trpělivost."
"V Čechách je teď opravdu krušno," dodal Jašek Chromý z Lubně, fraubritter s kníry jako Tatar. "Hrady Karlštejn a Žebrák jsou v obležení, mohou padnout každým dnem. Zdá se mi, že pokud s Čechy včas nezatočíme, zatočí Češi s námi. Měli bychom to zvážit."
Ekkehart von Suiz, rytíř se šikmou jizvou na čele, zaklel a položil dlaň na hlavici meče.
"Nemám co zvažovat!" vyštěkl. "Dobře to řekl páter Hyacint: smrt na kacíře, oheň a meč! Bij Čecha, kdo v Boha věří! A při té příležitosti se můžeme napakovat, protože je správné, aby za hřích byl trest a za ctnost odměna."
"Je pravda," ozval se Voldán z Osin, "že kruciáta je velká váleční výprava a na velké vyprávě je možno snáze přijít k velkému plenu."
"Též je možno," podotkl střízlivě kudrnatý Poraj, "snáze schytat přes palici."
"Snad se z tebe nestal strašpytel, pane Blažeji?" podivil se Ottovon Glaubitz, sekáč uší. "Není čeho se bát. Copak nám

doma nejde o krk, když chodíme na lup? A kterak se tady obohatíš? Co urveš? Kupčíkovi měšec? Kdežto tam v Čechách, jestli se ti poštěstí ve valném boji zajmout živého rytíře, můžeš žádat výkupné – třebas i dvě stě kop pražských grošů. Když ho skolíš, vezmeš mrtvému aspoň koně a zbroj, a to je nejméně dvacet hřiven, jenom si to spočítej. A kdybychom dobyli nějaké město…"
"Inu," projevil zájem Pasko Řimbaba, "města jsou tam prý bohatá a na hradech plné pokladnice. Třeba ten Karlštejn, o kterém se furt vykládá. Dobudeme a vydrancujeme…"
"To je nápad!" rozesmál se rytíř s červeným břevnem v erbu. "Královský hrad Karlštejn není v husitských, ale v katolických rukou. Je obléhán kacíři a kruciáta má přijít na pomoc právě jeho obráncům. Ty jsi ale tupý beran, Řimbabo, vůbec se nevyznáš v politice!"
Pasko Řimbaba zbrunátněl a naježil vousiska.
"Dej si majzla, Kotvici," zahulákal a položil dlaň na čekan za pasem, "komu nadáváš beranů! Na politiku kašlu, ale v tom, jak dát drzounovi přes palici, se vyznám dost!"
"Pax, pax," uklidňoval je Boživoj z Losova a takřka násilím usadil na židli Kotvice, který se už nakláněl přes stůl s miserikordem v ruce. "Klid! Oba dva! Jako malí kluci! Umíte se akorát ožrat a tahat na sebe nože!"
"Navíc měl pan Hugo pravdu," dodal kriticky Traugott von Barnhelm. "Musíš si přiznat, Pasko, že politice zhola nerozumíš. Jednáme zde o kruciátě. Chápeš vůbec, co to znamená? Říkají ti něco jména jako Gottfried de Bouillon či Richard Lví Srdce, víš, proč táhli na Jeruzalém a vůbec? Nic nevíš."
Raubritteři důležitě kývali hlavami, avšak Reynevan by se vsadil, že většina z nich neměla ani zdání, o čem Barnhelm hovoří. Buko Krossig dopil pohár a s třesknutím ho postavil na stůl.
"Sral pes," prohlásil cynicky, "na Jeruzalém, lví srdce, bujón, politiku i náboženství. Obereme každého, kdo se namane, k čertu s ním a jeho vírou. Slyšel jsem, že tak se v Čechách činí někteří Poláci: Fedor z Ostrohu, Dobeš Puchala a další. Prý si už docela slušně nahrabali. Copak my, andělská armáda, na tom máme být hůř?"
"To tedy ne!" zařval Řimbaba. "Správně to Buko řekl!"
"Správně!"
"Na Čechy!"
V ohlušujícím křiku a rámusu se Samson naklonil k Reynevanovu uchu.
"Docela jako v Clermontu," zašeptal. "V roce tisíc devadesát pět. Teď uslyšíme sborově Dieu le veult."
Hromotluk se však zmýlil, protože nadšení trvalo velmi krátce. Jak prudce vzplálo, tak rychle uhaslo, sotva se ke slovu dostali skeptici.
"Byla zde řeč o Puchalovi a Ostrožském," ozval se dosud mlčící Weyrach. "Ti se obohatili, protože bojují na vítězné straně. Té, co bije, nikoliv té, co je bita. A křižáci si do této chvíle přinášeli z Čech více ran nežli bohatství."
"Věru," potvrdil Markvart Štolberk. "Mluvil jsem s těmi, kteří byli ve dvacátém roce u Prahy. Vyprávěli, jak míšeňské rytířstvo Jindřicha Isenburga zaútočilo na vrch Vítkov. A jak odtamtud prchalo, zanechávajíce za sebou své padlé."
"Husitští kněži," pokýval hlavou Wenzel Hartha, "prý bojovali na šancích po boku obránců a vyli přitom jako diví vlci, hrůza povídat. Dokonce i ženské tam rytíře bily cepy po hlavách jako zběsilé… A ti, kdož padli do zajetí…"
"Báchorky zbabělců!" mávl rukou páter Hyacint. "Kromě toho byl na Vítkově Žižka. A pekelná moc, které se zaprodal. Jenže Žižka už není, bezmála rok se smaží v pekle."
"U Vyšehradu," řekl zasmušile Tassilo de Tresckow, "Žižka na Všech Svatých také nebyl. A třebaže jsme tam přitáhli se čtyřnásobnou přesilou, utržili jsme od husitů strašlivou porážku. Porazili nás, rozdrtili a rozehnali, hanba vzpomínat, jak jsme odtamtud utíkali. Hnali jsme koně hlava nehlava, div jsme je nezchvátili… Pět set mrtvých zůstalo ležet v poli. Znamenití čeští a moravští páni: Jindřich z Plumlova, Jaroslav ze Šternberka… Z Polska pan Ondřej Baličky erbu Topor. Z Lužice pan von Rathelau. Z našich Slezáků pan Jindřich Lef z Lažan…"
"Pan Štos ze Šelendorfu," doplnil do ticha Štolberk. "Pan Petr Širmer. Nevěděl jsem, žes byl u Vyšehradu, pane Tassilo."
"Byl jsem tam. Jako pitomec jsem se přidal ke slezskému vojsku, ke Kantnerovi z Olešnice a Rumpoldovi z Hlohova. Je pravda, páni, že Žižku si vzal ďábel, leč jsou v Čechách jiní, kteří neválčí o nic hůře. Tehdy na Všech Svatých nám to předvedli u Vyšehradu. Hynek Krušina z Lichtemburka, Hynek z Kolštejna, Viktorin z Poděbrad, Jan Hvězda, Roháč z Dubé. Zapamatujte si ta jména, pánové, uslyšíte je, až se kruciáta pohne do Čech."
"Pchá, nemaluj čerta na zeď," přerušil mlčení Hugo von Kottwitz. "Porazili vás, protože jste se neuměli bít. Já jsem s husity válčil v jedenadvacátém s panem Putou z Častolovic. U Petrovic jsme dali kacířům co proto! Pak jsme s ohněm a mečem navštívili Chrudimsko, vyplenili jsme Litice a Žampach. Získali jsme bohatou kořist. Vždyť i tuhle bavorskou zbroj, co mám na sobě, jsem si přivezl odtamtud."
"Dost řečí," prohlásil Markvart von Stolberg. "Musíme se konečně dohodnout. Jdeme do Čech anebo ne?"
"Já půjdu," zvolal pyšně Ekkehart Sulz. "Vřed kacířství je třeba vypálit."
"Já také půjdu," řekl Hartha. "Chci získat nějakou kořist. Potřebuji peníze, hodlám se oženit."
"U zubů svaté Apolónie!" vyskočil Kuno Wittram. "Ani já nepohrdnu lupem."
"Lup je jedna věc," připomenul Voldán z Osin. "Navrch každému, kdo přijme kříž, budou odpuštěny všechny hříchy. A těch má každý z nás na svědomí – škoda slov…"
"Já nejdu," řekl stručně Lossow. "Nebudu riskovat krk v cizích službách."
"Ani já ne," podotkl uštěpačně Notker Weyrach. "Když jde Sulc, znamená to pro mě, že celá záležitost je slizká a smrdí."
Znovu vypukla vřava, létaly kletby a nadávky a Ekkehart Sulz s napůl vytaseným mečem musel být násilím posazen na zadek.
"Jestli mám jít do války," podotkl, sotva se situace uklidnila, Jašek Chromý z Lubně, "vydám se radši do Pruska. S

Poláky proti řádu německých rytířů. Anebo vice versa, podle toho, kdo lépe zaplatí."
Nějakou dobu se všichni hádali a vzájemně překřikovali, než je konečně utišil kudrnatý Poraj.
"Já na křížovou výpravu nepůjdu," oznámil do ticha, "protože se nenechám biskupy a popy tahat na vodítku jako pes. Nenechám se od nich jako pes na nikoho poštvat. Proti komu je ta kruciáta? Češi přece nejsou Saracéni. V čele vojska nosí monstrance a před bojem se modlí. A že se jim nelíbí Řím? Papež Odo Colonna? Jeho poskok Branda Castiglione? Náš biskup Konrád a ostatní preláti? Nedivím se jim, ani mně ti flanďáci nejdou pod nos!"
"Zbláznil ses, Jakubovský!" rozkřikl se Ekkehart Sulc. "Češi jsou kacíři, nepřátelé Boží! Vypalují kostely! Klanějí se ďáblu!"
"Chodí nazí!" zakvílel páter Hyacint. "A chtějí, aby ženy patřily všem! Chtějí…"
"Dám vám vědět," přerušil ho hromovým hlasem Poraj, "co Češi chtějí! A vy se zamyslete, s kým a proti komu máte jít!"
Na jeho pokyn předstoupil před shromáždění nemladý již goliard v rohaté červené kukle a suknici s ozdobně vystřihovaným okrajem a vytáhl ze záňadří svinutý pergamen.
"Nechť se dozvědí všichni věrní křesťané," rozbalil jej a přečetl z něj zvučným hlasem, "že Království české trvá a s pomocí Boží nadále trvati bude, v životě i ve smrti, na níže sepsaných artikulích.
Za prvé: slovo Boží budiž od kněží schopných dle smyslu Spasitelova kázáno svobodně a bez překážky. Za druhé: všechny smrtelné hříchy, zvláště veřejné, a jiné protivné zákonu Božímu buďtež v každém stavu řádně zakazovány, stíhány, trestány a po možnosti vykořeňovány od těch, kterým to náleží…"
"Co je to?" vykřikl Sulc. "Odkud to máš, lotře šibeniční?"
"Nechej ho na pokoji," zamračil se Weyrach. "Ať to má, odkud chce. A ty pokračuj, člověče."
"Svátost oltářní pod obojí způsobou, chleba i vína, všem křesťanům, jimž by nepřekážel hřích smrtelný, svobodně buď podávána a od nich přijímána…"
"Kacířský pamflet! Samotné poslouchání těch slov je hřích! Bojte se Božího hněvu!"
"Drž hubu, frátere!"
"Ticho! Ať čte!"
"Duchovní, zanechajíce panování světského nad zbožím a statky časnými, živi buďte dle učení Kristova."
"Tak co?" zvedl ruku Jakubovský z Porajů. "Není snad pravda, že…"
Jeho slova přehlušila všeobecná vřava. Reynevan si všiml, že goliard využil nastalého zmatku a nenápadně se vytratil i se svým pergamenem. Raubritteři hulákali, láteřili, strkali se navzájem, oháněli se pěstmi, ba začaly již skřípat čepele táhané z pochev.
Samson Medák odtáhl Reynevana stranou.
"Mám dojem," řekl, "že bys měl vykouknout z okna. A rychle."
Reynevan ho poslechl. A ztuhl.
Na kromolínskou náves vjížděli tři jezdci: Wittich, Morold a Wolfher Štercové.

Kapitola osmnáctá

ve které vstupuje do rytířských obyčejů a zvyklostí s rachotem pokrok. Reynevan, jako by chtěl potvrdit titul této knihy, ze sebe udělá blázna – a je nucen to uznat. Před tváří matky přírody.

Reynevan měl důvod ke studu a hněvu, propadl totiž naprosté panice. Při pohledu na přijíždějící Štercy jej ovládl hloupý, bezhlavý strach a on tomu strachu hloupě a bezhlavě podlehl. Jeho stud byl o to větší, že si to dobře uvědomoval. Místo toho, aby s rozvahou ocenil situaci a chladnokrevně na ni zareagoval, zachoval se jako splašené, do pasti zahnané zvíře. Vyskočil oknem a dal se na panický úprk. Prokličkoval mezi chýšemi a kůlnami a zamířil do rákosí na břehu, kde předpokládal, že najde bezpečný úkryt.
Zachránilo ho štěstí a nachlazení, které již pár dní trápilo Stefana Rotkircha.
Štercové totiž svůj lov naplánovali velmi dobře. Vjeli do Kromolína ve trojici. Další tři pronásledovatelé, čili Rotkirch, Dieter Haxt a Sýček Knobelsdorf, přijeli na ostrov o něco dříve a nepozorovaně obsadili nejpravděpodobnější únikové cesty. Reynevan by hned za jednou z kůlen narazil na číhajícího Rotkircha, nebýt toho, že nastuzený Rotkirch kýchl. Kýchl tak hlasitě, až jeho kůň neklidně zadupal. Reynevan, třebaže byl strachy téměř bez sebe, se v poslední chvíli otočil, oběhl hnojiště, po břiše podlezl plot a schoval se za hromadou klestí na podpal. Chvěl se jako osika a zdálo se mu, že suché klestí chrastí a šelestí jako v silném větru.
"Pst! Pssst, mladý pane!"
Za plotem stál asi šestiletý chlapec v plstěné čapce a tkanicí přepad sáné košili do půli špinavých lýtek.
"Tiše! Do sýrníku, mladý pane. Vylez nahoru do sušárny."
Reynevan pohlédl vzhůru. Opodál se na čtyřech kůlech tyčila bouda krytá šindelem. Připomínala velký holubník. A ze všeho nejvíce past.
"Do sýrníku," pobízel ho chlapec. "Honem se tam schovej."
"Tam?"
"Ba. My se tam vždycky schováváme."
Reynevan se s ním nepouštěl do sporu, tím spíše, že opodál někdo zahvízdal a vzápětí nato zvěstovalo hlasité kýchnutí, že se blíží nachlazený Rotkirch. Naštěstí pronásledovatel vjel s koněm do hejna hus a vyplašení ptáci začali pronikavě syčet a hlučně kejhat. Mladík pochopil, že teď anebo nikdy. V předklonu proběhl podél plotu a dostal se k sýrníku. A zkoprněl. Nebyl zde žádný žebřík a vyšplhat tři sáhy vysoko po některém z ohlazených kůlů bylo zhola

nemožné. Proklínaje v duchu svou neopatrnost, chystal se utíkat dále, avšak v té chvíli zaslechl syknutí a z temného otvoru nad jeho hlavou sklouzl silný provaz s několika uzly. Reynevan jej uchopil rukama a obemkl nohama a v mžiku byl nahoře, v temném, vyhřátém a pachem zrajícího sýra prosyceném přístřešku. Tím, kdo spustil lano a pomohl mu nahoru, se ukázal být štercéř v rohaté červené kukle, který v hospodě četl husitský manifest.
"Pst! Buď potichu, pane."
"Je tady…"
"Bezpečno? Ano. Vždycky se tu schováváme."
Za jiných okolností by se Reynevan zamyslel, proč pravidelně se zde schovávající osoby pravidelně nikdo nenalézá, ovšem neměl na to čas. Sýrník právě míjel Stefan Rotkirch. Opět kýchl a jel dále, aniž by si boudy na kůlech vůbec všiml.
"Tys Reinmar," ozval se ze stínu goliard, "mladší bratr Petra z Bělavy, zavražděného u Balbínova,"
"Je to tak," přiznal po chvilce Reynevan, "A ty jsi husitský emisar a skrýváš se před inkvizicí."
"Je to tak," přiznal po chvilce goliard. "To, co jsem četl… Artikule…"
"Vím, jaké to byly artikule. Ale ti, co přijeli, nejsou ve službách Oficia."
"To vždy nelze předem odhadnout."
"Pravda. Jenže se mi zdálo, že máš ochránce. A přesto ses ukryl?"
"Cožpak ty ne?"
*
Ve stěnách sýrníku byly četné otvory, které umožňovaly volný oběh vzduchu a větrání sušících se homolek, ale rovněž pozorování, co se děje venku. Reynevan přiložil oko k tomu z nich, kterým viděl na krčmu a ohni osvětlenou náves. Tak mohl sledovat, co se děje. Vzdálenost nedovolovala, aby to slyšel. Nebylo však příliš obtížné se domyslet.
*
Válečná porada v hospodě dosud trvala, zatím ji opustilo jen několik účastníků. A tak kromě štěkajících psů zastali Štercové na návsi pouze malou skupinku zbrojnošů a pár raubritterů, mezi nimiž byl Kuno Wittram a rovněž Reynevanem ošetřený Hans von Schoenfeld. Nikdo z nich si nově příchozích nevšímal. Wittram a dva další muži se věnovali pozůstatkům pečeného berana, z jehož žeber odkrajovali a jedli poslední zbytky masa, Šenfeld hasil žízeň malvazem, který nasával stéblem rákosu prostrčeným mezi obvazy. Kováři a řemeslníci odešli na kutě, děvky, mniši, vaganti a cikáni se předvídavě někam vytratili, pacholci předstírali, že mají hodně práce. Výsledek byl takový, že Wolfher musel opakovat položenou otázku.
"Ptal jsem se," zahulákal ze sedla, "jestli jste neviděli mladíka odpovídajícího popisu. Je anebo byl tady někdo takový? Obtěžuje se mi někdo odpovědět? Nebo jste, mor na vás, všichni ohluchli?"
Kuno Wittram vyplivl beraní kost rovnou pod kopyta Štercova koně. Druhý rytíř si utřel zamaštěné prsty o waffenrock, pohlédl na Wolfhera a vyzývavě si potáhl pás s mečem. Šenfeld ani nezvedl zrak a zabublal skrze svoje stéblo.
Přijel Rotkirch a hned nato i Dieter Haxt. Na Moroldův tázavý pohled oba zavrtěli hlavami. Wittich zaklel.
"Tak viděl ho někdo?" rozkřikl se Wolfher. "Kdo? Ty? Ne? Možná ty? Ano, slonbidlo, tebe se ptám! Viděls ho?"
"Ne-é," protáhl před hospodou stojící Samson Medák. "Neviděl."
"Kdo ho viděl a poví nám o něm," opřel se Wolfher loktem o přední oblouk sedla, "ten dostane dukát. Hele, tady je, abyste věděli, že nelžu. Stačí mi říct o člověku, kterého hledáme. Potvrdit, že tady je anebo byl. Tak kdo si chce snadno vydělat dukát? Ty?"
Jeden z čeledínů se loudavě přišoural blíže a nejistě se rozhlédl.
"Já, pane, jsem vi…" začal. Ale nedokončil, poněvadž ho Hans Šenfeld kopl do zadku. Pacholek upadl na všechny čtyři. Vzápětí vyskočil a kulhavě se dal na útěk.
Šenfeld si dal ruce v bok, pohlédl na Štercu a pod obvazem něco nesrozumitelně zahuhlal.
"He?" sklonil se Wolfher. "Co? Co to říkal? Co to bylo?"
"Nejsem si jist," odpověděl nevinně Samson. "Ale zdá se mi, že něco o zasraných Jidáších."
"I mně se zdá," potvrdil Kuno Wittram. "U sudu svatého Willibrorda! V Kromolíně nemáme rádi práskače."
Wolfher zrudl, potom zbledl a stiskl pěst na rukojeti biče. Wittich pobídl koně a Morold sáhl po zbrani.
"Neradím," řekl ve dveřích hospody stojící Notker von Weyrach, jemuž stál po jednom boku Tresckow, po druhém Voldán z Osin a zády Boživoj z Losova a Řimbaba. "Neradím, abyste si něco začínali, páni Štercové, protože přísahám při Bohu, že co vy začnete, to my dokončíme."
*
"To oni zavraždili mého bratra," zašeptal Reynevan s okem na otvoru ve stěně sýrníku. "Oni, Štercové, nařídili tu vraždu. Dej Bůh, aby došlo ke rvačce… Raubritteři je rozsekají. Peterlin bude pomstěn."
"S tím bych nepočítal."
Otočil se. Goliardovy oči se leskly v šeru. Co tím chce říci, pomyslel si. S čím nemám počítat, se rvačkou anebo s pomstou? Nebo ani s jedním, ani s druhým?
*
"Nechci žádné potíže," nápadně zmírnil tón Wolfher Šterca. "Zdvořile se ptám. Člověk, kterého stíhám, mi zabil bratra a zneuctil švagrovou. Mám právo žádat spravedlnost…"
"Oj, páni Štercové," zakroutil hlavou Markvart von Stolberg, jakmile trochu utichl smích. "Tady v Kromolíně jste s tou vaší věcí na špatném místě. Radím vám, běžte hledat spravedlnost jinam. Například k soudu."
Weyrach vyprskl, Lossow vybuchl smíchy. Šterca zesinal, vědom si toho, že se mu vysmívají. Morold a Wittich skřípali zuby, div jimi nevykřesali jiskry. Wolfher párkrát otevřel a zavřel ústa, ale než stačil vypravit jediné slovo, na náves vjel tryskem Jenč Knobelsdorf zvaný Sýček.

*
"Mizerové," zasyčel Reynevan. "Že je Bůh nešvihne svým bičem, že na ně nesešle anděla pomsty…"
"Kdo ví?" promluvil v sýrem zavánějící tmě štercéř. "Kdo ví?"
*
Sýček přijel k Wolfherovi, chvatně mu něco vysvětloval a vzrušeně ukazoval směrem k mostu. Nemusel mluvit dlouho. Štercové bodli koně ostruhami a cvalem se pustili přes náves na opačnou stranu – k brodu na řece. Za nimi uháněli Sýček, Haxt a kýchající Rotkirch.
"Šťastnou cestu," odplivl si za nimi Pasko Římbaba.
"Myši ucítily kocoura!" zasmál se suše Voldán z Osin.
"Tygra," opravil ho významně Markvart Stolberg. Stál blíže a slyšel, co Sýček řekl Wolfherovi.
*
"Já bych," promluvil z temnoty goliard, "zatím nevylézal,"
Reynevan, který se již držel lana, se zarazil.
"Mně už nic nehrozí," ujistil ho. "Ale ty si dávej pozor. Za to, cos četl, tě mohou upálit."
"Jsou věci," přisunul se goliard blíže, aby mu štěrbinou dovnitř vnikající měsíční jas nasvítil tvář, "jsou věci, pro něž stojí za to riskovat třebas život. Vždyť to znáš, pane Reynevane."
"Co tím naznačuješ?"
"Vždyť víš."
"Já tě přece znám?" rozpomněl se Reynevan. "Už jsem tě viděl…"
"Samozřejmě. U bratra v Povojovicích. Avšak o tom mlč. Užvaněnost je v dnešních časech zatraceně nebezpečná vlastnost. Příliš dlouhým a ostrým jazykem může někdy člověk sám sobě podříznout krk, jak říkává…"
"Urban Horn," dokončil Reynevan a sám se podivil své bystrosti.
"Tiše," sykl štercéř. "Nevyslovuj to jméno, pane."
*
Štercové zmizeli z osady ve spěchu jako před tatarským nájezdem, jako před morovou ránou, jako by jim sám rohatý šlapal na paty. Ten pohled Reynevanovi náramně spravil náladu. Když ale spatřil, před kým uprchli, když zahlédl, kdo zavítal do Kromolína, vše mu bylo jasné.
V čele malého oddílu těžkooděnců a jízdních střelců jel muž s hranatou čelistí a rameny širokými jako brána katedrály. Byl oděn do přepychové, bohatě zlacené milánské zbroje. Též jeho mohutný vraník byl opancéřován, hlavu mu chránil tepaný chamfron, šíji plátový crinet.
Reynevan se vmísil mezi kromolínské rytíře a zbrojnoše, kteří se mezitím houfně vyhrnuli na náves. Kromě Samsona si ho nikdo nevšiml a nevěnoval mu pozornost. Po Šarlejovi nebylo ani vidu, ani slechu. Na návsi to hučelo jako v úle. Po bocích rytíře v milánské zbroji jeli dva další ozbrojenci – prostovlasý, jako panna sličný jinoch a hubený, osmahlý muž s propadlými tvářemi. Oba byli rovněž v plné zbroji a seděli na těžkých koních.
"Hayn von Czirne," pronesl obdivně Otto Glaubic. "Vidíte, jakou nosí milanézu? Aby mě kat spral, ta má cenu nejméně čtyřiceti hřiven."
"Ten holobrádek nalevo," řekl Wenzel de Hartha, "je Fricek Nostic. Vpravo je Vitelozzo Gaetani, Vlach…"
Reynevan vzdychl. Všude okolo slyšel podobné vzdychání, syčení a tiché kletby, svědčící o tom, že nejen jeho vyvedl z míry příjezd patrně nejznámějšího a nejobávanějšího slezského raubrittera. Hayn von Czirne, pán na hradě Nimmersattu, se těšil nejhorší slávou a jak se ukázalo, jeho jméno nevzbuzovalo hrůzu jen mezi kupci a obyčejnými lidmi, nýbrž i stísněný respekt mezi jeho kolegy v oboru.
Hayn von Czirne zadržel koně před kromolínskými staršími, sesedl a s chrastěním zbroje a zvoněním ostruh vykročil k nim.
"Pane Štolberku," promluvil hlubokým hlasem. "Pane Barnhelme."
"Pane Czirne."
Věhlasný loupežník se ohlédl, aby se ujistil, zda má jeho doprovod zbraně v pohotovosti a střelci napjaty samostříly. Pak položil levou ruku na hlavici meče, pravou pěst opřel v bok, rozkročil se a zvedl hlavu.
"Řeknu to stručně," zahřímal, "poněvadž nemám čas na dlouhé řeči. Někdo přepadl a oloupil valonské kovkopy z rychlebských dolů. Přitom jsem všechny varoval, že Valoni jsou pod mou péčí a ochranou. Takže vám něco povím a vy nastražte uši: jestli je do toho přepadení namočen kdokoli z vás, lotři, ať se radši rovnou přizná, protože až ho lapím, sedřu z něj kůži, třebas by to byl rytíř."
Obrazně by se dalo říci, že tvář Markvarta Stolberga zastínil černý mrak. Mezi kromolínskými raubrittery to zašumělo. Fricek Nostic a Vitelozzo Gaetani se ani nehnuli, seděli na svých koních jako železné sochy. Avšak střelci drželi kuše připraveny ke střelbě.
"Mám důvodné podezření," pokračoval Hayn von Czirne, "na Kunze Aulocka a Storka z Gorgovic, proto vám povím ještě něco: jestli budete ty všivé zloděje a bastardy ukrývat v Kromolíně, šeredně s vámi zatočím."
Czirne si z rozruchu, jenž vyvolal mezi shromážděnými, zjevně nic nedělal a pokračoval:
"Je známo, že ti šmejdi Aulock a Stork jsou v žoldu Štercův, bratrů Wolfhera a Morolda, stejných panchartů a prašivců. S těmi mám dávno nevyřízené účty, ale teď se míra naplnila. Jestli mají tu věc s Valony na svědomí Štercové, vykuchám z nich střeva. A jedním vrzem i z těch, kdož by je chtěli krýt.
A ještě jedna záležitost na konec. Záležitost vážná, proto dobře poslouchejte. Poslední dobou někdo krvavě řádí mezi kupectvem. Každou chvíli najdou nějakého kupce studeného. Záležitost je to divná a vrtat se v ní nebudu, ale chci něco veřejně prohlásit: obchodní společnost augšpurské rodiny Fuggerů mi platí za ochranu. Pokud tedy některého mercatora od Fuggerů postihne nešťastná nehoda a ukáže se, že v tom má pazoury někdo z vás, ať se nad ním Pán Bůh

smiluje. Rozumíte? Rozumíte, vy psí syni?!"
Uprostřed rozhněvaného mručení tasil Hayn von Czirne meč a mávl jím, až to zasvištělo.
"A jestliže," zaryčel, "by se někdo protivil tomu, co jsem řekl, tvrdil by, že lžu, anebo by mu to jinak nešlo pod nos, nechť předstoupí! Na udusané zemi a železem spor vyřešíme! Nuže! Čekám! Od Velikonoc jsem nikoho neskolil!"
"Takové chování tě není hodno, pane Hayne," řekl klidně Markvart von Stolberg. "To se nesluší."
"To, co jsem řekl," odtušil nevzrušeně Czirne, "se netýká ani tebe, ctěný pane Markvarte, ani urozeného pana Traugotta, ani nikoho ze starších. Leč svá práva znám. Z valné hromady mohu vyzvat, koho se mi zlíbí."
"Řekl jsem jen, že tě to není hodno. Všichni znají tebe a tvůj meč."
"No a co?" zachechtal se raubritter. "Aby mě nikdo nepoznal, mám se snad k souboji přestrojit za holku, jako ten Lancelot z Jezera? Já svoje práva znám. I oni je znají. Tahleta banda strašpytlů s třesoucími se koleny!"
Mezi loupežníky to opět zahučelo. Reynevan viděl, jak vedle stojící Kotvic vzteky zesinal, a slyšel, jak Wenzel de Hartha hlasitě zaskřípal zuby. Otto Glaubic sevřel jílec meče a učinil pohyb, jako kdyby chtěl vystoupit, avšak Jašek Chromý jej zezadu chytil za obě paže.
"Ani to nezkoušej," zašeptal mu do ucha. "Zpod jeho meče ještě nikdo živ nevyvázl."
Hayn von Czirne zvedl meč a cinkaje ostruhami, zvolna kráčel kolem shromáždění.
"Tak co, poserové?" hulákal. "Lejnožrouti? Nikdo nevystoupí? Víte, co pro mne jste? Prasečí prdele! Tak co? Chce to někdo popřít? Odváží se mi někdo odporovat? Nikdo? Takže všichni do jednoho jste uchcánci a tenkoprdi! Ostuda rytířstva!"
Loupeži ví rytíři mručeli stále hlasitěji, Hayn však tomu nevěnoval pozornost.
"Vidím mezi vámi jenom jednoho muže," ukázal. "Tamhle stojícího Boživoje z Losova. Akorát nechápu, co pohledává mezi takovýrmi sraby, usoplenci a zloději slepic. Nejspíše už také klesl mezi tu zdejší chamraď a našel si přátele sobě rovné, fuj, hanba!"
Lossow se vzpřímil, založil si ruce na prsou ozdobených erbovním rysem a beze strachu snesl raubritterův pohled. Nicméně se ani nepohnul. Jeho kamenná tvář Hayna ještě více rozvzteklila.
"Kozojebáci!" zařval. "Ufňukané baby! Vyzývám vás, chcípáci, slyšíte? Pěšky či koňmo, na tomhle plácku! Na meče nebo sekery, co kdo chce a co si vybere! Který z vás si troufne? Ty, Hugo Kotvici? Nebo ty, Krossigu? A co ty, Řimbabo, sráči jeden?"
Pasko Řimbaba vycenil zuby z houštiny vousů a sevřel jílec, leč na rameno mu dopadla těžká ruka Voldána z Osin a udržela ho na místě.
"Přeskočilo ti?" sykl rytíř se sumčím knírem. "Omrzel tě život či co? Jemu se nemůžeš postavit."
Hayn von Czirne se zachechtal, jako kdyby to slyšel:
"Nikdo? Nikdo nevystoupí? Není mezi vámi jediný chlap? To jsem si myslel! Psí chvosti! Vyžerhrnci, vypijdžbáni! Podělaní…"
"Kurva tvoje mať!" zařval náhle Ekkehart von Sulz a vystoupil z řady. "Hrdopýšku! Nadutče! Nevymáchaná hubo! Pojď na plac!"
"Stojím na něm," odpověděl potěšeně Hayn von Czirne. "Na co se budeme bít?"
"Na tohle!" zvedl Sulc pušku. "Chvástáš se, Černove, poněvadž se umíš ohánět mečem, mávat sekerou! Jenže teď přichází pokrok! Tohleto je novinka, stejné šance! Budeme se střílet!"
Zvedla se neslýchaná vřava. Hayn von Czirne odešel ke koni, za chvilku se vrátil a přinesl si rovněž pušku. Ekkehart Sulc měl obyčejnou píšťalu, železnou rouru s tulejí na prosté násadě, zato Czirne měl parádní ruční kanón s hlavní usazenou do hranatého dubového lože.
"Nechť rozhodne zbraň palná," souhlasil. "Nebráním se pokroku. Vymezte šraňky."
Šlo to ráz na ráz. Pozice soupeřů byly označeny dvěma kopími zapíchnutými do země asi deset kroků od sebe. Místo souboje bylo osvětleno pochodněmi. Czirne a Sulc stanuli proti sobě, každý s ručnicí v podpaždí a zapáleným luntem v druhé ruce. Raubritteři ustoupili na strany, aby vyklidili dráhu střel.
"Připravit zbraně!" zvedl palcát Notker Weyrach, který na sebe vzal úkol herolda. "Zamířit!"
Duelanti se sklonili a přiložili doutnáky k zátravkám píšťal.
"Pal!"
Chvilku se nic nedělo, vládlo ticho, jen doutnáky syčely a prskaly a byl cítit na pánvičkách pálený prach. Zdálo se, že bude nutno přerušit souboj a zbraně znovu nabít. Notker Weyrach se již chystal dát znamení, když vyšlehl oheň, zaduněla hromová rána a zvedl se štiplavý dým – Sulcova zbraň vystřelila. Nejblíže stojící zaslechli hvízdnutí kulky, jež minula cíl a letěla někam k latrínám. Takřka v téže chvíli vyplivl plamen a dým také handkanón Hayna von Czirne. S lepším výsledkem. Kule trefila Ekkeharta von Sulz pod bradu a utrhla mu hlavu.
Z šíje zastánce protihusitské kruciáty vytryskla fontána krve, jeho hlava bouchla do stěny maštale, spadla a kutálela se po zemi, až nakonec spočinula v trávě a vytřeštěnýma očima civěla na psy, kteří ji přišli očichat.
"Kurva," ozval se do naprostého ticha Pasko Řimbaba. "To už asi přišít nepůjde."
*
Reynevan nedocenil Samsona Medáka.
Ve stáji ještě nestihl osedlat koně, když v zátylku ucítil něčí pohled. Otočil se a zůstal stát jako sloup se sedlem v rukou. Zaklel a potom s rozmachem hodil sedlo na koňský hřbet.
"Neodsuzuj mne," požádal, ale neobrátil se a usilovně předstíral, že upravuje postroj. "Musím jet za nimi. Chtěl jsem se vyhnout loučení. A hlavně sporům, které by byly leda zbytečnou ztrátou času. Myslel jsem, že bude lepší…"
Samson se s rukama založenýma na prsou opíral o zárubeň a mlčel, nicméně jeho pohled byl dostatečně výmluvný.
"Musím jet za nimi," vyhrkl po chvíli napjatého ticha Reynevan. "Nemohu jinak. Pochop, je to pro mne neopakovatelná

příležitost. Prozřetelnost…"
"Osoba pana Hajna z Černova," pousmál se obr, "ve mně vzbuzuje rozporuplné pocity. Žádný z nich bych však ani náhodou nepovažoval za prozřetelnost. Snad tě chápu. Ovšem nemohu říci, že s tebou souhlasím."
"Czirne je nepřítel Šterců, nepřítel Aulocka a Storka, nepřítel mých nepřátel – a tedy můj přirozený spojenec. Jeho prostřednictvím budu moci pomstít bratrovu smrt. Nevzdychej, Samsone, tohle není místo a čas na další disputaci o tom, že pomsta je zbytečná a nesmyslná. Vrahové mého bratra nejenže chodí klidně po zemi, ale navíc mě štvou jako zvěř, vyhrožují mi zabitím a pronásledují ženu, kterou miluji. Ne, Samsone, neuprchnu do Uher a nezanechám je tady s pocitem vítězství. Naskytla se mi příležitost, mám spojence, našel jsem nepřítele mých nepřátel. Czirne prohlásil, že ze Šterců a Aulocka vykuchá střeva. Možná je to přízemní a nedůstojné, možná zbytečné a nesmyslné, ale chci být při tom. Chci vidět, jak pojdou."
Samson Medák mlčel. A Reynevan bůh ví po kolikáté užasl, kolik se v jeho tupém obličeji a nepřítomném zraku zračilo moudrosti a starostlivosti. A němé, o to však zřetelnější výčitky.
"Šarlej…" zajíkl se a utáhl řemen. "Šarlej mi pomáhal a hodně pro mne učinil. Ale přece jsi ho sám slyšel, byl jsi svědkem… Kdykoliv jsem začal o odplatě, odmítal. Vždycky se mi vysmál jako hloupému výrostkovi a kategoricky odmítl jakoukoli pomoc při pomstě a dokonce i při osvobození Adély. Vždy mne odrazoval od cesty do Minstrberka."
Kůň zafrkal a zadupal, zjevně cítil rozrušení svého pána. Reynevan si povzdechl.
"Vyřiď mu, Samsone, ať na mne nevzpomíná ve zlém. Nejsem nevděčník, uvědomuji si, kolik toho pro mne udělal. Avšak asi nejlépe se mu odvděčím, když odejdu. Sám řekl, že já jsem pro něho největším nebezpečím. Beze mne mu bude lépe. Vám oběma…"
Odmlčel se.
"Přál bych si, abys šel se mnou. Ale nežádám tě o to. Bylo by to ode mne nečestné. To, k čemu se chystám, je hodně riskantní. S Šarlejem ti bude lépe."
Po dlouhém mlčení Samson Medák konečně promluvil:
"Nehodlám tě odrazovat od tvého záměru. Nebudu vyvolávat spory, které by byly jen zbytečnou ztrátou času, jak jsi to trefně označil. Nebudu tě obtěžovat svým názorem na tvůj plán. A nechci ještě zhoršovat situaci a vyvolávat v tobě nějaké výčitky svědomí. Buď si však vědom, Reinmare, že svým odchodem ničíš veškerou naději na můj návrat do vlastního světa a vlastního vtělení."
Reynevan se zarazil.
"Samsone," promluvil pomalu. "Odpověz mi. Upřímně, můžeš-li. Jsi skutečně… Jsi tím, cos říkal… Kdo vlastně jsi?"
"Ego sum, qui sum," přerušil ho mírně Samson. "Jsem ten, který jsem. Odpusťme si závěrečná vyznání. Nic nám nedají, nic neospravedlní a nic nezmění."
"Šarlej si vždycky ví rady," řekl Reynevan. "Uvidíš, že v Uhrách dokáže vyhledat někoho, kdo…"
"Jeď už. Jeď, Reinmare."
*
V údolí ležela hustá mlha. Naštěstí se válela nízko při zemi, a tak se z mléčné záplavy tyčily dvě řady planých hrušní a keřů hlohu, které označovaly, kudy vede cesta. Krom toho daleko vpředu ukazovalo směr mihotavé, tančící světélko v temnotách – lucerna oddílu Hayna von Czirne.
Bylo velmi chladno. Když Reynevan přejel most a vjel do mlhy, měl pocit, že se ponořil do studené vody. Inu, pomyslel si, vždyť už máme září. Stromy a keře kolem cesty tvořily ve tmě a mlze mnohdy tak sugestivně strašidelné siluety, že mladík několikrát mimoděk trhl uzdou a polekal už tak plachého koně. Nicméně jel dále a v duchu se vysmíval své ustrašenosti. U všech hromů, kdopak by se bál keřů?
Najednou mu však dva keře stanuly v cestě, třetí mu vytrhl uzdu z ruky a čtvrtý mu přiložil k hrudi něco, co mohlo být jedině hrotem kopí.
Uslyšel dusot kopyt, ucítil pach koňského a lidského potu. Křísla ocílka, zajiskřilo se a rozsvítily se lucerny. Reynevan přimhouřil oči a zaklonil se v sedle, protože mu jednu z nich přiložili až k obličeji.
"Na špeha je příliš pohledný," promluvil ze tmy Hayn von Czirne. "Na nájemného vraha příliš mladý. Zdání však občas může klamat."
"Jsem…" Reynevan hekl a předklonil se v sedle, poněvadž dostal něčím tvrdým ránu do zad.
"Nyní rozhoduji já, kdo anebo co jsi," řekl mrazivě Czirne. "A co nejsi. Například nejsi šípy prostřílená mrtvola ve škarpě. Zatím. A jen z mé vůle. A teď mlč, protože přemýšlím."
"Není o čem přemýšlet," namítl Vitelozzo Gaetani. Hovořil plynně německy, avšak zpěvný přízvuk prozrazoval jeho vlašský původ. "Nožem přes hrdlo a basta. Pojeďme, je chladno a máme hlad."
Vzadu zadusala kopyta, zafrkali koně.
"Je sám," oznámil příjemný mladý hlas, bezpochyby Nosticův. "Nikdo za ním nejede."
"Zdání může klamat," zopakoval Czirne.
Z nozder jeho koně šla bílá pára. Přijel blízko, bezprostředně blízko, tak blízko, že se dotkli třmeny. Stačilo vztáhnout ruku. Reynevan si jasně uvědomoval, oč jde. Czirne ho zkoušel. Provokoval.
"Radím," řekl ze tmy Vlach, "abychom ho vzali nožem přes krk."
"Nožem, nožem," zavrčel Czirne. "Pro vás je všechno tuze jednoduché. Ale mně potom zpovědník laje a napomíná, že zabít bez důvodu je velikánský hřích, vtlouká mi do hlavy, že prý musím mít vážný důvod, abych někoho oddělal. Omílá mi to zpověď co zpověď, dopadne to tak, že vezmu palcát a rozrazím flanďákovi tu jeho oholenou lebku. Ztráta trpělivosti je venkoncem také vážný důvod, no ne? Ale prozatím ať je to tak, jak mi při zpovědi nakázal."
Když takto rozhodl, obrátil se na Reynevana:
"Nu mládenče, teď vyklop, co jsi zač. Uvidíme, jestli máme důvod nebo si ho budeme muset teprve vymyslet."

"Jmenuji se Reinmar z Bělavy," začal Reynevan, a poněvadž ho nikdo žádným způsobem nepřerušil, pokračoval. "Můj bratr Petr z Bělavy byl zavražděn. Vraždu si objednali Štercové a spáchal ji Kunz Aulock se svou bandou. Nemám tedy žádný důvod, abych jej měl v oblibě. V Kromolíně jsem zaslechl, že mezi nimi a vámi rovněž nepanuje přátelství. Rozjel jsem se za vámi, abych vám řekl, že Štercové byli v osadě a utekli odtamtud, když se dověděli, že přijíždíš. Zamířili na jih přes brod na řece. Říkám to všechno z nenávisti ke Štercům. Sám se pomstít nedokážu, ale ve vaší kompanii mám naději. Nic více nechci. Pokud jsem se zmýlil… Omluvte mne a dovolte mi jet svou vlastní cestou."
Zhluboka nabral dech, vyčerpán rychle přednesenou řečí. Koně raubritterů frkali, cinkali kovovými součástmi postrojů. Světla luceren vrhala dlouhé stíny.
"Von Bielau," ujistil se Fricek Nostic. "Jářku, mám dojem, že je to nějaký můj vzdálený příbuzný."
Gaetani po vlašsku zaklel.
"Na cestu," poručil stručně Hayn von Czirne. "Ty, mladý pane Bielau, vedle mě. Zde vedle mě."
Ani mne nerozkázal prohledat, uvědomil si Reynevan, když vyjeli. Neujistil se, zda někde nemám ukrytu zbraň. A rozkázal, abych jel těsně vedle něj. To je další zkouška. Další provokace.
Na vrbě u cesty se houpala pověšená lucerna, šikovný trik, jak zmýlit pronásledovatele, vzbudit zdání, že oddíl je kus před ním. Czirne lampu sundal, zvedl a posvítil Reynevanovi do obličeje.
"Poctivá tvář," konstatoval. "Upřímná, čestná tvář. Zdá se, že tentokrát zdání neklamalo a že jsme slyšeli pravdu. Nepřítel Šterců, co?"
"Ano, pane Czirne."
"Reinmar z Bělavy, je to tak?"
"Je to tak."
"Pak je vše jasné. Chytit, odzbrojit, svázat. Řemen na krk. Pohyb!"
"Pane Czirne…" vykoktal silnýma rukama znehybnělý Reynevan. "Jak to… Co…"
"Je na tebe biskupský significavit, mládenče," oznámil mu nedbale loupeživý rytíř. "A odměna tomu, kdo tě dopadne živého. Hledá tě inkvizice. Čáry anebo hereze, mně je to celkem jedno. Ale pošlu tě v poutech do Svídnice. Dominikánům."
"Pusťte mne…," vyjekl Reynevan, protože provaz se mu bolestivě zařízl do zápěstí. "Prosím, pane Czirne. Jsi přece šlechtic… A já musím… Spěchám… K ženě, kterou miluji!"
"Jako my všichni."
"Vždyť stejně jako já nenávidíš Štercy a Aulocka!"
"Máš pravdu," přiznal raubritter, "nenávidím ty parchanty. Ale já, mládenečku, nejsem žádný divoch. Jsem civilizovaný Evropan. Nepřipouštím, aby v podnikání, které vedu, rozhodovaly mé osobní sympatie a antipatie."
"Ale… Pane Czirne…"
"Kupředu, pánové."
"Pane Czirne… Já…"
"Pane Nostici," řekl ostře Hayn. "Zmínil ses, že je to tvůj příbuzný. Postarej se tedy, aby se utišil."
Reynevan dostal pěstí přes ucho, až se mu v očích zajiskřilo a nosem se zabořil do koňské hřívy.
Tak se utišil.
*
Nebe na východě se rozjasnilo. Svázaný Reynevan se třásl, jak jitřním chladem, tak strachem. Nostic ho musel několikrát vzpamatovávat trhnutím za řemen.
"Co s ním provedeme?" zajímal se Vitelozzo Gaetani. "Budeme se s ním vláčet přes hory? Nebo oslabíme oddíl, když s ním někoho pošleme do Svídnice? Co?"
"Ještě nevím," pokrčil rameny Hayn von Czirne. "Přemýšlím."
"To je ta odměna tak vysoká?" nenechal se odbýt Vlach. "Za mrtvého nedají nic?"
"Nejde mi ani tak o odměnu," odsekl Czirne, "ale o dobré vztahy se Svatým oficiem. A dost už těch tlachů, povídám, že přemýšlím."
Vyjeli na silnici, Reynevan to poznal podle rytmu a zvuku kopyt. Předpokládal, že to je cesta do Frankenštejna, jediného většího města v okolí. Ztratil však orientaci a nebyl schopen odhadnout, zda jedou směrem k městu anebo se od něj vzdalují. Druhá možnost by pro něj znamenala neprodlenou cestu do Svídnice, návštěva Frankenštejna by mu však mohla poskytnout kýžený odklad. Přestal si vyčítat vlastní hloupost a začal horečně uvažovat nad způsobem útěku.
"Ho!" zavolal někdo zepředu. "Hóóó!"
Lucerny vylouply ze tmy hranaté obrysy vozů a siluety jezdců.
"Je přesný," poznamenal tiše Czirne. "A na místě, kde jsme se domluvili. Takové lidi mám rád. Jenže zdání může klamat. Mějte zbraně připraveny. Pane Gaetani, zůstaň vzadu a dávej pozor. Ty, pane Nostici, hlídej příbuzného. Ostatní se mnou. Hó!"
Lucerna naproti nim se rozkývala v rytmu koňských kroků. Blížili se tři jezdci. Otylého muže v těžké dlouhé šubě, visící až přes koňský zadek, doprovázeli dva jízdní kušovníci v brigantinách a se šlapy na hlavách, výzbrojí a výstrojí podobní střelcům raubritterovým.
"Pan Hayn von Czirne?"
"Pan Hanuš Throst?"
"Mám rád přesné lidí," popotáhl nosem muž v šubě. "Vidím, že naši společní známí nepřeháněli, když mi o tobě dávali dobrozdání. Jsem rád, že tě poznávám, pane von Czirne, a těším se na naši spolupráci. Předpokládám, že můžeme ihned vyrazit."

"Má spolupráce," odvětil Czirne, "tě bude stát sto zlatých, pane Throste. Naši společní známí se ti o tom nemohli nezmínit."
"Ale snad ne předem?" zafuněl muž v šubě. "S tím bych nemohl souhlasit, jsem kupec. V mé živnosti platí zásada: nejdříve práce, poté zasloužená mzda. Tvým zadáním je zajistit mi bezpečnou cestu přes Stříbrný průsmyk do Broumova. Úkol splníš, dostaneš zaplaceno. Rovných sto guldenů."
"Já svou část smlouvy splním," řekl s důrazem Hayn von Czirne. "Tobě, pane kupče, radím, ať tu svou také splníš do puntíku. Co vezeš na těch vozech, mohu-li se zeptat?"
"Zboží," odvětil nevzrušeně Throst. "Jaké, to je moje věc. A toho, kdo za ně platí."
"Jasně," přikývl Czirne. "Já to vědět nepotřebuji. Vím dost, aby mi došlo, že se tvé zboží moc neliší od toho, které poslední dobou převáželi někteří jiní kupci. Fabián Pfefferkorn. Mikuláš Neumarkt. O dalších pomlčím."
"Asi je dobře, že pomlčíš. Moc mluvíme. Přitom je nejvyšší čas vyrazit. Proč postávat na opuštěných rozcestích, pokoušet osud?"
"Správně," otočil Czirne koně. "Dej pokyn, ať se vozy pohnou. A osudu se neobávej. Ten zlý osud, který poslední dobou straší ve Slezsku, má ve zvyku udeřit z jasného nebe. V pravé poledne. Jak říkají popi: daemone meridiano – démon polední. Zatím je však tma, jenom se rozhlédni."
Kupec pobídl koně a srovnal krok s rytířovým vraníkem.
"Na místě toho démona," podotkl po chvíli, "bych změnil své zvyky, protože se staly příliš známé a předvídatelné. A stejný žalm, jenž duchovní citují, se zmiňuje rovněž o mrákotě. Vzpomínáš si? Negotio perambulans in tenebris…"
"Kdybych tušil," zaznělo v raubritterově hlubokém hlasu pobavení, "že máš takový strach, zvýšil bych cenu. Přinejmenším na sto padesát guldenů."
"Zaplatím ti tolik," řekl Throst tak tiše, že ho Reynevan stěží slyšel. "Sto padesát guldenů na ruku, pane Czirne. Jakmile bezpečně dorazíme na místo. Je pravda, že mám strach. Jeden astrolog v Ratiboři mi sestavil horoskop. Stojí v něm, že smrt krouží nad mou hlavou…"
"Ty takovým věcem věříš?"
"Donedávna jsem nevěřil."
"A teď?"
"A teď," řekl odhodlaně kupec, "prchám ze Slezska. Moudrému napověz… Nechci skončit jako Pfefferkorn a Neumarkt. Odjíždím do Čech, tam na mě nedosáhne žádný démon."
"Vskutku," přisvědčil Hayn von Czirne. "Tam ne. Husitů se bojí i démoni."
"Odjíždím do Čech," zopakoval Throst. "A ty se postarej, abych tam bezpečně dojel."
Rytíř neodpověděl. Kola vozů drkotala na výmolech, jejich osy skřípaly. Vyjeli z lesa na otevřené prostranství. Zde byla mlha ještě hustší. Slyšeli šplouchání vody na kamenech.
"Venža," oznámil Czirne. "Říčka Venža. Do průsmyku je to necelá míle. Hó, pojeďte!"
Pod podkovami a obručemi zarachotily valouny a oblázky a vzápětí zašplouchala kolem koňských nohou voda. Vodní tok sice nebyl hluboký, zato dost dravý.
Hayn von Czirne se uprostřed brodu znenadání zastavil a znehybněl v sedle. Vitelozzo Gaetani otočil koně.
"Co je?"
"Tiše. Ani slovo."
Viděli to dříve než slyšeli. Bílou pěnu stříkající zpod kopyt koní ženoucích se na ně korytem říčky, spatřili i ve tmě. Teprve pak rozeznali siluety jezdců a jejich pláště, černé jako netopýří křídla.
"Do zbraně!" zavelel Czirne a tasil meč. "Kuše!"
Ve tvářích ucítili náraz větru, ostrého, bodavého vichru. Přiletěl po něm divý pokřik:
"Adsumusl Adsuuumuuuuus!"
Zadrnčely tětivy samostřílů, zasvištěly šípy. Někdo vykřikl. Jezdci na ně udeřili v záplavě vodní tříště, rubajíce meči a srážejíce muže z koní. Nocí se rozlehlo řinčení železa, ržání koní. Fricek Nostic si převrátil do řeky spolu se svým koněm, vedle něj šplouchl zabitý ?armiger. Nějaký kušovník zasténal, sten se změnil v chroptění.
"Adsumuuus!"
Prchající Hanuš Throst se ohlédl a zoufale zakvíleí, když těsně za sebou uviděl vyceněné koňské zuby a nad nimi černou postavu v kápi. To byla poslední věc, kterou na tomto světě spatřil. Ostří úzkého meče ho zasáhlo mezi oko a nos, proťalo kost obličejové části lebky. Kupec se zakymácel v sedle, pustil uzdu z rukou a spadl na kamení.
"Adsumus!" zvolal vítězně černý jezdec, "in nomine Tuo!"
Útočníci obrátili koně a zmizeli ve tmě. S jedinou výjimkou. Hayn von Czirne se pustil za nimi, skočil z koňského hřbetu a popadl jednoho z nich v pase, oba spadli do vody a oba současně vyskočili. Zasvištěly meče, s třeskem se srazily. Protivníci stáli po kolena v pěnící se vodě, z jejich čepelí se jiskřilo.
Černý rytíř klopýtl. Czirne, znamenitý šermíř, nemohl takovou příležitost propást. Udeřil z půlobratu, mířil na hlavu. Těžká pasovská čepel prořízla kápi, prosekla přilbu. Czirne spatřil krví zalitou, mrtvolně sinalou, zběsile sešklebenou tvář a náhle věděl, že na její podobu a výraz do smrti nezapomene. Raněný zařval a zaútočil. Nepadl, třebaže s rozťatou lebkou už rozhodně padnout měl. Czirne zaklel, uchopil meč obouruč a ťal ještě jednou, z mocné otočky v bedrech, vodorovně na šíji. Vytryskla černá krev, hlava padla na rameno, zůstala viset v podstatě jen na kusu kůže. A bezhlavý rytíř kráčel vpřed, mával mečem a stříkal kolem sebe krví.
Některý z kušovníků zaječel hrůzou, dva další se dali na panický úprk. Hayn von Czirne neměl ve zvyku utíkat. Strašlivě a neobyčejně rouhavě zaklel, široce se rozkročil a sekl do třetice. Tentokrát oddělil hlavu od trupu a spolu s ní takřka celé rámě. Černý rytíř padl do mělké vody u břehu, tloukl sebou a zmítal se v křečích. Trvalo dlouho než znehybněl. Hayn von Czirne odstrčil od kolen mrtvolu střelce, kterou přinesl proud. Ztěžka dýchal.

"Co to bylo?" zeptal se konečně. "Co to, u Lucifera, bylo?"
"Jezu, buď nám milostiv," drmolil z vody vstávající Fricek Nostic. "Jezu, buď milostiv…"
Říčka Venža zpívala na kamenech.
*
Zatím Reynevan utíkal a šlo mu to tak dobře, jako by celý život nedělal nic jiného než cválal v poutech. A cválal jaksepatří, zachytil se spoutanými zápěstími o oblouk sedla, sklonil tvář k hřívě, vší silou stiskl koňské boky koleny a uháněl, až se země otřásala a vítr svištěl v uších. Zdálo se mu, že jeho kůň, moudré zvíře, rozumí, oč se jedná, protože napjal šíji a vydal ze sebe, co mohl, aby dokázal, že posledních pět šest let nedostával obrok zadarmo. Škoda, že tohle nevidí Držata de Wirsing, napadlo Reynevana, i když si celkem kriticky uvědomoval, že se jeho jezdecké umění v této chvíli omezuje na to, aby se nějak udržel v sedle. Ale i tak je to výkon.
Pomyslel si to poněkud předčasně, protože právě v tu chvíli jeho kůň přeskočil povalený kmen. Přeskočil ho výtečně, jenže za kmenem byl vývrat. Reynevan se neudržel a spadl mezi lopuchy, naštěstí tak velké a husté, že částečně ztlumily dopad. Přesto mu však náraz, o zem vyrazil z plic dech a mladík zůstal chvíli bezvládně ležet.
Zvednout se již nestačil. Hned vedle něj seskočil ze sedla Vitelozzo Gaetani.
"Chtěl jsi utéct?" zavrčel. "Mně? Ty břídile!"
Rozmáchl se nohou, aby ho nakopl, ale kopanec nedopadl. Šarlej vyrostl jako zpod země, strčil ho do prsou a počastoval svým oblíbeným kopnutím pod koleno. Vlach nicméně neupadl, jen se zapotácel, vytrhl meč z pochvy a obloukem ťal. Demerit se obratně vyhnul svištícímu ostří a obnažil vlastní zbraň – zahnutou šavli. Zatočil s ní, švihl do kříže, až se čepel v jeho ruce zaleskla jako blýskavice a zasyčela jako zmije.
Gaetani se však nenechal zastrašit ukázkou šermířského umění a s výkřikem se na Šarleje vrhl. Zbraně o sebe třeskly. Třikrát. Po čtvrté Vlach nestačil odrazit úder lehčí a rychlejší šavle. Rozťala mu líc, obličej se mu zalil krví. Chtěl bojovat dále, avšak Šarlej mu již nedal šanci. Přiskočil a hlavicí ho udeřil mezi oči. Gaetani klesl mezi lopuchy. Vykřikl, teprve když padl:
"Figlio di puttana!"
"Říká se to," otřel Šarlej čepel lopuchovým listem. "Ale co naplat, matku si člověk nevybírá."
"Nechci kazit zábavu," řekl omluvně Samson Medák, který se vynořil z šera se třemi koňmi, včetně zpoceného Reynevanova hnědéka. "Ale co kdybychom odjeli? A co kdyby tryskem?"
*
Mléčná opona se roztrhla, vycházející slunce rozhánělo poslední cáry mlhy. V šerosvitu dlouhých stínů dosud utopený svět se rozjasňoval a rozehrával barvami. Úplně jako u Giotta. Samozřejmě pokud vůbec znáte Giottovy fresky.
Proti nebi se tyčily věže nedalekého Frankenštejna.
"A nyní," obrátil Samson Medák koně opačným směrem. "Nyní do Minstrberka."
"Do Minstrberka," zašermoval vzrušeně rukama Reynevan. "Pojedeme do Minstrberka? Přátelé… Jak se vám odvděčím?"
"Pouvažujeme o tom," slíbil Šarlej. "Ale teď… Dolů z koně."
Reynevan poslechl. Věděl, co ho čeká. Nemýlil se.
"Reynevane z Bělavy," oslovil ho Šarlej důstojným, slavnostním tónem. "Opakuj po mně: Jsem pitomec!"
"Jsem pitomec…"
"Hlasitěji!"
"Jsem pitomec!" dovídali se všichni v okolí žijící a právě se probouzející boží tvorové: hraboši polní, sysli, křečci, koroptve, křepelky a kukačky, ba dokonce užovky obojkové a mloci skvrnití.
"Jsem hlupák," opakoval po Šarlejovi Reynevan. "Korunovaný vůl, osel, troup a blázen zralý pro Narrenturm! Cokoli vymyslím, dosáhne vrcholu hlouposti, cokoli učiním, až nad ten vrchol se tyčí. Upřímně a závazně slibuji, že se napravím."
Pokračování kajícné litanie se rozléhalo po rosou vlhkých lukách.
"Naštěstí pro mne, třebaže si takové štěstí pranic nezasloužím, mám přátele, kteří mne neopustí v nouzi. Přátele, na jejichž pomoc se mohu spolehnout. Neboť přátelství-"
Slunce se vyhouplo nad obzor a zalilo zemi svým zlatým jasem.
"Přátelství je věc veliká a krásná!"

Kapitola devatenáctá

v níž naši hrdinové zavítají v Minstrberku na velmi evropský rytířský turnaj. Pro Reynevana je kontakt s Evropou zážitkem nepříjemným, ba dokonce bolestivým.

Když objížděli úpatí zalesněného kopce, pozvolna se před nimi otevíral výhled na hradby a věže města Minstrberka. Blížíce se k podhradí, míjel množství zemědělských usedlostí. Kolem cesty pracovali na polích a lukách rolníci, na pastvinách se pásla stáda ovcí a kolem rybníků hejna hus. Po silnici kráčeli vesničané nesoucí rozličné rance, koše a nůše a zvolna šlapali volská spřežení s vozy naloženými tu senem, tu pro změnu zeleninou. Zkrátka kamkoli pohlédli, zřeli známky pracovitosti a dostatku.
"Utěšený, blahobytný kraj," ohodnotil okolí Samson Medák. "Pilné obyvatelstvo…"
"A ctící zákony," ukázal Šarlej na šibenici prohýbající se pod tíhou visících těl. Vedle oklovávaly vrány několik mrtvol vpletených v kolech.

"Vskutku," zasmál se demerit, "je na první pohled vidět, že zde vládne právo a spravedlnost."
"Kde jako?"
"Tady před námi."
"Aha."
"Tímto způsobem," pokračoval Šarlej, "se rodí blahobyt, o němž ses zmínil, Samsone. Takováto místa se vyplatí navštěvovat se smysluplnějšími záměry nežli je ten, s nímž jsme sem přibyli my. Například ošulit, napálit a zbalamutit někoho z dobře situovaných obyvatel tohoto města. Nebylo by to nic těžkého, neboť je dokázáno, že blahobyt plodí přímo hromadně hlupáky, omezence, trubce a kořeny. Jenže my sem přijíždíme, abychom… Eeech, škoda slov."
Reynevan na to neřekl ani slovo. Poslouchal podobná prohlášení už dostatečně dlouho.
Cesta je dovedla na druhou stranu chlumu.
"Prokrista," vydechl Reynevan. "Tolik lidí. Co se děje?"
Šarlej zadržel koně a postavil se ve třmenech.
"Turnaj," oznámil. "To je turnaj, vážení pánové, torneamentum. Co máme dnes za den? Víte to někdo?"
"Osmý," spočítal na prstech Samson. "Mensis Septembris, pochopitelně."
"Není možná," pohlédl na něj úkosem Šarlej. "Copak máte v tom vašem jiném světě stejný kalendář jako my?"
"Ptal ses na datum, odpověděl jsem," nezareagoval Samson na uštěpačnou narážku. "Přeješ si ještě něco? Bližší údaj? Je svátek Narození Panny Marie – Nativitas Mariae"
"V tom případě," konstatoval Šarlej, "se turnaj koná při této příležitosti. Kupředu, pánové."
Pláň pod hradbami byla plná lidí. Prosté obecenstvo stálo kolem hrazeného kolbiště, diváci z vyšších vrstev obsadili tribuny potažené barevným suknem, ozdobené girlandami a stuhami a dekorované piastovskými orlicemi a erbovními štíty pánů a rytířů. Kolem tribun stály stánky prodavačů jídla, upomínkových předmětů, relikvií a všelijakých tretek a nad tím vším vlály vlajky, prapory, korouhve a gonfalony. A ještě výše se nad hukotem davu břeskně neslo k nebesům troubení trubek, cinků a pozounů.
Celá ta sláva je vlastně vůbec neměla udivit. Minstrberský kníže Jan patřil s některými dalšími slezskými knížaty a velmoži k Rudenbandu – Společenstvu obojku, jehož každý člen se zavazoval uspořádat turnaj a účastnit se jej nejméně jednou do roka. Na rozdíl od většiny ostatních šlechticů, kteří plnili finančně náročný závazek nepříliš ochotně a pravidelně, pořádal Jan Minstrbersk rytířská klání často a rád. Jeho panství bylo nevelké a vzdor prvnímu dojmu málo výnosné, ne-li nejchudší v celém Slezsku, přesto však kníže utrácel za svou turnajovou vášeň částky, které si nemohl dovolit. Až po uši se zadlužil u židů, prodal, co šlo prodat, pronajal, co šlo pronajmout, propachtoval, co šlo propachtovat. Od bankrotu ho zachránil sňatek s Alžbětou Melštýnskou, bohatou vdovou po krakovském vojvodovi Spytkovi. Kněžna Alžběta – tedy dokud byla naživu – Jana poněkud krotila a brzdila jeho marnotratnost, ale když se odebrala na věčnost, leskumilovný kníže se dal s dvojnásobnou vervou do utrácení dědictví. Minstrberk se stal opět místem halasných hodokvasů, okázalých honů a zvláště nádherných turnajů.
Znovu zaryčely trubky a znovu vykřikl dav. Byli již tak blízko, že ze svahu viděli kolbiště – klasické, široké sto, dlouhé půl třetího sta kroků, ohrazené dvojitým plaňkovým plotem, velmi solidním, schopným udržet nápor davu. Uprostřed šraňků se táhla bariéra, podél ní se právě proti sobě se skloněnými dřevci řítili dva rytíři na koních. Diváci křičeli, hvízdali a tleskali.
"Ten turnaj," řekl Šarlej. "Tohle hastiludium, které sledujeme, může ulehčit náš úkol. Je tady celé město. Podívejte se, čumilové vylezli na stromy. Vsadím se, Reinmare, že tvoji milovanou nikdo nehlídá. Sesedněme, abychom nebyli tak na očích, proderme se tím hemžením a vstupme do města. Veni, vidi, vici!"
"Než vykročíme ve stopách velikého Caesara," zakroutil hlavou Samson Medák, "měli bychom se ujistit, zda se zmíněná Reinmarova milovaná čirou náhodou nenalézá mezi turnajovými diváky. Pakliže se zde shromáždilo celé město, proč by tu nemohla být též ona?"
"Co by Adéla pohledávala v této společnosti?" seskočil Reynevan z koně. "Jí tady vězní, aby bylo jasno. Vězně nebývá zvykem zvát na turnaje."
"Jistěže. Avšak nemůže uškodit, když si to ověříme."
Reynevan pokrčil rameny.
"Dobrá. Pojďme."
Museli kráčet opatrně, aby nešlápli do něčeho nevábného. Okolní křoviska se při příležitosti turnaje stala veřejnou latrínou. Minstrberk měl zhruba pět tisíc obyvatel, turnaj bezpochyby přilákal mnoho návštěvníků, v součtu to mohlo činit okolo pěti a půl tisíce osob. Zdálo se, že každá z těch osob byla v křoví alespoň dvakrát, aby se vymočila, vykálela, případně vyzvrátila nedovařené či nedopečené sousto. Smrad se zde vznášel přímo pekelný, zjevně dneska nebyl první den trvání turnaje.
Zazněly trubky a surmy, obecenstvo vykřiklo hlasem velikým. Tentokrát byli již tak blízko, že bezprostředně před tím hlukem uslyšeli praskot lámaných dřevců a rachot, s nímž se srazili oplachovaní soupeři.
"Parádní klání," řekl uznale Samson. "Parádní a nákladné."
"Jak má kníže Jan ve zvyku."
Minul je křepký mladík vedoucí k lesíku usměvavou ruměnou krásku s rozzářenýma očima. Reynevan sledoval zamilovaný pár se sympatiemi a v duchu oběma milencům přál, aby si našli místo diskrétní a hlavně nezaneřáděné výkaly. Myslí mu prolétla vtíravá představa toho, čemu se ti dva mladí lidé zakrátko v ústraní oddají, a až ho zamravenčilo v tříslech. To nic, pomyslel si, mě už od podobných rozkoší s Adélou dělí také jen chvíle.
"Tudy," vedl je Šarlej se sobě vlastním přehledem mezi boudy platnéřů, kteří zde prodávali své výrobky. "Přivažte koně k plotu a pojďte za mnou. Tady není taková tlačenice."
"Pojďme blíže ke tribuně," navrhl Reynevan. "Je-li Adéla tady, pak…"

Jeho slova přehlušily fanfáry.
"Aux honneurs, seigneurs chevaliers et escuiers!" zvolal hromovým hlasem vrchní herold, když fanfáry dozněly. "Aux honneurs! Aux honneurs!"
Za své devízy vydával Jan Minstrberský novodobost a evropanství. Trpěl totiž takovým provinciálním komplexem, že překonával dokonce i ostatní slezské Piastovce. Nesmírně ho mrzelo, že jeho panství leží na samém okraji kultury a civilizace, na periférii, za níž je už pouze barbarské Polsko a polopohanská Litva. Kníže to nesl velmi těžce a přímo chorobně prahl po Evropě. Pro jeho okolí to bylo často zpropadeně vyčerpávající.
"Aux honneurs!" křičel tedy po evropsku vrchní herold ve žlutém tabardu s velikou černou piastovskou orlicí. "Aux honneurs! Laissez les aller!"
To se ví, že vrchní herold, starý dobrý německý marschall, byl u knížete Jana titulován evropsky roy darmes – král heroldů, jeho pomocníci se zvali evropsky poursuivants – persevanti a klání na dřevce přes plot, starému dobrému Stechen über Schranken, se muselo evropsky, kulturně a zasvěceně říkat la jouste.
Rytíři sklonili dřevce a vyrazili cvalem podél bariéry. Jeden z nich pocházel z rodu Hoberků, jak o tom svědčily erby na kropíři jeho koně, na nichž byl zobrazen vrchol hory nad stříbrno-červenou šachovnicí. Jeho sokem byl polský rytíř erbu Jelita, klenotem na jeho helmu byl kozel.
Evropský turnaj knížete Jana přilákal množství hostů ze Slezska i ze zahraničí. Na prostranství mezi ploty postávali pestrobarevní rytíři a jejich panoši. Byli přítomni představitelé všech významných slezských rodů. Na tarčích, koňských čabrakách, lentnerech a varkočích se skvěly parohy Biberštejnů, beraní hlavy Haugviců, zlaté spony Cedliců, zubří hlavy Cetriců, šachovnice Boršniců, zkřížené klíče Echtericů, ryby Zejdliců, šípy Bolzů a zvonce Kvasů. Jako by to nestačilo, byly zde vidět znaky šlechticů českých a moravských: ostrve pánů z Lipé a Lichtemburka, odřivousy pánů z Kravař a Dube, háky Mírovských, lilie Zvolských. Nechyběli zde ani zástupci polských rodů Starýchkoňů, Avdanců, Dolivů a Jastřembců.
Silné paže Samsona Medáka vysadily Reynevana a po něm i Šarleje na střechu boudy jednoho z platnéřů. Odtamtud Reynevan zaostřil zrak na hlavní tribunu.
"Proboha!" vydechl hlasitě. "Adéla je tam! Na mou duši! Na tribuně!"
"Která to je?"
"Ta v zelených šatech. Pod baldachýnem. Vedle…"
"Vedle samotného knížete Jana, nešťastnice," neopomněl si přisadit Šarlej. "Je vážně rozkošná, blahopřeji ti ke tvému vkusu. Ke znalosti ženské duše ti ale při nejlepší vůli gratulovat nemohu. Sleduji, že se potvrdil můj názor, že tahle naše minstrberská odysea je absolutně ujetý podnik."
"Tak to není," ujišťoval sám sebe Reynevan. "Tak to nemůže být… Ona… Ona je vězněna…"
"Kým, zajímalo by mne?" zastínil si Šarlej rukou oči. "Po boku knížete sedí Jan von Biberstein, pán na hradě Štolcu, za Biberštejnem nějaká dáma v letech, kterou neznám…"
"Eufémie, starší sestra knížete," poznal šlechtičnu Reynevan. "A za ní… Vždyť je to Bolek Valášek?"
"Dědic Horního Hlohova, syn a následník opolského knížete," projevil Šarlej své znalosti. "Hned vedle Valáška sedí držitel Kladska pan Puta z Častolovic s manželkou Annou z Koldic. Vedle něj Kilián Haugvic s chotí Luitgardou, starý Heřman Cetric a Jan z Chotěmic a na hradu Knězi. Ten, co právě vstal, je Götz Schaff z Greifenštejna, po jeho boku je Mikuláš Cedlic z Alzenau, starosta otmachovský, vedle něho Guncel Svinka ze Svin a ještě někdo se třemi kapry ve znaku, takže Zejdlic anebo Kurcpach. Na druhé straně vidím Ottu Boršnice, nějakého Bischofshajma a šenka Bertolda Apoldu z Saňova. Za nimi sedí Lothar Gerštorf a Hartung von Klüx, oba z Lužic. Ne, Reinmare, nikoho ze jmenovaných nemohu při nejlepší vůli považovat za žalářníka tvé ubohé vězněné Adély,"
"O kousek dále," zahuhlal Reynevan, "sedí Tristram von Rachenau. Je to příbuzný Šterců. Stejně tak von Baruth, ten s turem v erbu. A tam… To není možné!"
Šarlej ho chytil za paži. Kdyby to neudělal, Reynevan by snad spadl ze střechy.
"Jaký pohled tebou tak otřásl?" zeptal se pobaveně. "Všiml jsem si, že tvoje vykulené oči utkvěly na jisté lepé děvě se světlými copy. Té, kolem níž se právě točí mladý von Dohna a nějaký polský Ravič. Znáš ji? Kdopak to je?"
"Nicoletta," vydechl Reynevan. "Nicoletta Zlatovlasá."
*
Plán, který mu připadal geniální ve své jednoduchosti a současně opovážlivosti, selhal na celé čáře. Šarlej to samozřejmě předvídal, leč Reynevan se nenechal zadržet.
K turnajové tribuně zezadu přiléhalo dřevěné lešení potažené plátnem, něco jako prostorný stan. Diváci, pochopitelně pouze ti urození a vznešení, tam trávili přestávky, vzájemně rozmlouvali, flirtovali a honosili se skvostnou garderóbou. A hlavně se věnovali jídlu a pití – sluhové do stanu bez ustání kouleli soudky, nosili džbány, servírovali podnosy a mísy. Reynevan se vkradl do kuchyně, vmísil se mezi služebnictvo, popadl košík žemlí a vydal se s ním do stanu. Považoval svůj nápad za bezchybný. Neprávem.
Podařilo se mu dostat pouze do předsíně, kde se potraviny ukládaly a odkud je panstvu roznášela pážata. Reynevan pohotově pozměnil svůj plán, odevzdal koš, nepozorovaně vybočil z řady do kuchyně se vracejících sluhů a přiblížil se ke stanu. Vytáhl dýku, aby v plátně prořízl otvor, kterým by mohl nepozorovaně nahlédnout dovnitř. V té chvíli ho chytili.
Znehybnilo ho několik párů svalnatých paží, železná ruka mu sevřela hrdlo, další, neméně železná, mu vykroutila tulich z hrsti. A tak se uvnitř stanu ocitl rychleji než čekal, ovšem poněkud jinak než čekal.
Bylo jím surově smýknuto, upadl na zem a přímo před očima uviděl módní střevíce s neuvěřitelně dlouhými špicemi, jimž se říkalo poulaines. Ten zdánlivě evropský název pocházel ve skutečnosti z Polska, poněvadž touto obuví ve světě původně prosluli krakovští ševci. Někdo ho popadl za límec a zvedl na nohy. Znal ho od vidění, byl to Tristram

Rachenau, příbuzný Šterců. Za ním stálo několik Baruthů s černými tury na lentnerech, kteří byli rovněž spřízněni s rodem Šterců. Horší to snad už ani nemohlo být.
"Atentátník," představil ho Rachenau. "Úkladný vrah, knížecí milosti, Reinmar Bielau."
Rytíři okolo knížete výhružně zahučeli.
Kníže Jan z Minstrberka, urostlý, pohledný čtyřicátník, byl oděn veskrze po evropsku v přiléhavý černý justaucorps, přes který měl módní, širokou, sobolinou obšitou houppelande vínové barvy. Na šíji měl těžký zlatý řetěz, na hlavě elegantní turban chaperon, z něhož visela přes rameno liripipe z vlámského mušelínu. Černé vlasy měl upraveny rovněž dle evropské módy, ostříhány jako podle hrnce s okrajem asi dva prsty nad ušima, nad čelem rovně zastřiženy, krk vysoko vyholen. Na nohou měl kníže červené krakovské poulaines s předlouhými špicemi čili zobci, které měl Reynevan možnost obdivovat již vleže na zemi.
Kníže Jan, jak Reynevan shledal s bolestí u srdce, držel pod paží Adélu de Sterza, v šatech toho času nejmódnější barvy vert d'emeraudes s vlečkou a rozstřiženými rukávy visícími až k zemi, se zlatou síťkou na vlasech, šňůrou perel na šíji a hlubokým výstřihem na těsným živůtkem zvednutých ňadrech. Burgunďanka si mladíka upřeně prohlížela a oči měla studené jako had.
Kníže Jan vzal do dvou prstů Reynevanův tulich, jenž mu podal Rachenau, prohlédl si jej a zvedl zrak.
"Představ si," promluvil, "že jsem nevěřil, když tě obviňovali z hrdelních zločinů. Z vražd pana Bárta z Karčína a svídnického kupce Neumarkta. Nemohl jsem uvěřit, že bys byl takový ostrý hoch. No prosím, a nakonec tě přistihnou, jak se s nožem v ruce plížíš za mými zády. Tak mne nenávidíš? Nebo ti někdo zaplatil? Nebo jsi prostě zešílel?"
"Můj pane… Já… Já nejsem vrah… Je pravda, že jsem se plížil, ale já… Chtěl jsem…"
"Ach!" vykonal kníže Jan štíhlou rukou velmi knížecí a velmi europské gesto. "Rozumím. Připlížil ses s dýkou, abys mi předal uctivou supliku?"
"Ano! Tedy ne… Milosti! Jsem nevinen! Naopak, to mne postihla křivda! Jsem obětí spiknutí!"
Jan Minstrberský našpulil rty k neslyšnému hvízdnutí:
"Fíí, spiknutí. To jsem si mohl myslet."
"Ano!" zvolal Reynevan. "Je to tak! Štercové mi zabili bratra! Zavraždili ho!"
"Lžeš, pse," zavrčel Tristram Rachenau. "Neopovažuj se štěkat na mou rodinu."
"Štercové zabili Peterlina!" křičel Reynevan. "Jestli ne vlastníma rukama, tak prostřednictvím najatých zabijáků! Aulocka, Storka a de Barbyho! Vrazi pronásledují i mne. Milostivý kníže Jene, Peterlin byl přece tvůj vazal. Žádám spravedlnost!"
"Já žádám!" rozkřikl se Rachenau. "Právem krve! Tenhle ničema zabil v Olešnici Niklase Šterců!"
"Spravedlnost!" přidal se jeden z Baruthů, nejspíše Heinrich – Jindřich, neboť u Baruthů byli mužští příslušníci rodu zřídkakdy křtěni jinak. "Kníže Jene, žádáme trest za vraždu!"
"To je lež a křivé nařčení!" křičel Reynevan. "Štercové vraždili! Obviňují mne, aby odvedli pozornost! A ze msty! Za lásku, která mne pojí s Adélou!"
Tvář knížete Jana se změnila a Reynevan pochopil, jak osudovou hloupost právě vyslovil. Zíral na netečný výraz své milenky a pomalu, pomaličku začínal chápat.
"Adélko," ozval se do naprostého ticha Jan Minstrberský. "O čem to žvaní?"
"Lže, Jeníčku," usmála se Burgunďanka. "Nic mne s ním nespojuje a nikdy nespojovalo. Je pravda, že mi nadbíhal, nechutně se vnucoval, ale odtáhl s nepořízenou. Ničeho nedosáhl ani za pomoci černé magie, kterou se mne pokoušel omámit."
"To není pravda," vypravil Reynevan stěží ze sevřeného hrdla. "To je lež. Lež! Adélo! Pověz… Pověz jim, že ty a já…"
Adéla pohodila hlavou gestem, které důvěrně znal, které se mu tak líbilo při milování, při její oblíbené poloze, když na něm obkročmo seděla. Její oči metaly blesky. Ty blesky znal rovněž.
"V Evropě," pronesla zvýšeným hlasem a rozhlédla se okolo, "by se nic podobného stát nemohlo. Aby špinavá pomluva znevážila čest ctnostné dámy. Tím méně na turnaji, na němž byla dotyčná dáma vyhlášena La Royne de la Beaulté et des Amours. V přítomnosti pasovaných rytířů, účastníků turnaje. A i kdyby se něco podobného v Evropě přihodilo, žádný takový mesdisant, takový malfaiteur by ani chvilku nezůstal bez trestu."
Tristram Rachenau ihned pochopil narážku a s rozmachem udeřil Reynevana pěstí do šíje. Jindřich Baruth mu dal ránu z druhé strany. Vidouce, že kníže Jan nereaguje a hledí s kamennou tváří stranou, úslužně přiskočili další, mezi nimi i nějaký Zejdlic anebo Kurcpach s kapry v erbu. Reynevan dostal pěstí do oční jamky, až se mu v lebce rozsvítilo. Shrbil se pod krupobitím ran. Pak klesl na kolena, zasažen do ramene turnajovou palicí. Chránil si hlavu, palice ho bolestivě udeřila přes prsty. Dostal úder do ledvin, padl na zem. Začali ho kopat, tak se svinul do klubíčka, chránil si obličej a břicho.
"Stát! Dost! Okamžitě přestaňte!"
Rány a kopance vskutku okamžitě přestaly. Reynevan otevřel jedno oko.
Záchrana přišla z nejméně očekávané strany. Jeho trýznitele zadržel přísný, upjatý, nepříjemný hlas a rozkaz hubené nemladé ženy v černých šatech a bílé rouške pod naškrobeným čepcem. Reynevan věděl, kdo to je – Eufémie, starší sestra knížete Jana, vdova po Bedřichovi hraběti Oettingen, která se po manželově smrti navrátila do rodného Minstrberka.
"V Evropě, kterou znám já," prohlásila hraběnka Eufémie, "se nekope do ležících. Nepřipustil by to žádný z evropských vladařů, můj pane bratře."
"Provinil se," začal kníže Jan. "Proto…"
"Vím, čím se provinil," přerušila ho suše hraběnka. "Slyšela jsem dost. A od této chvíle jej beru pod svou ochranu – mercy des dames. Lichotím si, že znám evropské turnajové obyčeje neméně dobře nežli zde přítomná zákonitá manželka

rytíře Gelfrada von Sterza."
Poslední slova byla vyslovena s takovým důrazem a tak jedovatě, že kníže Jan sklopil zrak a zrudl i na vyholené šíji. Adéla zrak nespustila a na její tváři by nikdo nenašel ani náznak ruměnce, leč nenávisti sálající z jejích očí by se polekal každý. Ne však hraběnka Eufémie. Vyprávělo se, že Eufémie si po sňatku ve Švábsku tuze rychle a tuze rázně poradila s početným fraucimórem hraběte Bedřicha. Nikoli ona se bála, to jí se báli.
"Pane dvorní maršálku Boršnici," pokynula vladařsky. "Zajisti, prosím, tohoto Reinmara de Bielau. Zodpovídáš mi za něho hlavou."
"Rozkaz, vznešená paní."
"Pomalu, paní sestro, pomalu," nabyl opět řeči Jan Minstrberský "Vím, co znamená mercy des dames, leč jsou zde vážná gravamina. Proti tomu mládenci jsou vznesena těžká obvinění. Vraždy, černá magie…"
"Bude ve vězení," nenechala ho dokončit Eufémie. "Ve věži, pod dohledem pana Boršnice. Dostaví se před soud, pakliže ho někdo obviní. Myslím tím vážnými důkazy podepřené obvinění."
"Ech, k čertu s ním!" mávl kníže rukou a s rozmachem si přehodil liripipe na záda. "Mám důležitější starosti. Pojďme, páni, za chvíli začne buhurt. Nebudeme si kazit turnaj. Pojď, Adélo. Než začne boj, musí rytíři spatřit na tribuně Královnu krásy a lásky."
Burgunďanka přijala nabídnuté rámě, nadzvedla si vlečku. Drabanty svazovaný Reynevan na ní visel očima, čekal, že se ohlédne, že mu dá pohledem anebo gestem znamení. Že je to jen taková hra, že ve skutečnosti je všechno jako dříve, že se mezi nimi nic nezměnilo. Čekal na její znamení do poslední chvíle.
Nedočkal se.
Jako poslední opustili stan ti, kdož celé události přihlíželi ne-li s hněvem, tedy alespoň s nechutí. Pán Kladska Půta z Častolovic a Götz Schaff, oba se ženami, šedovlasý Heřman Cetric a zachmuřený Lothar Gerštorf z Lužic. A mladý Bolek Valášek, syn a následník knížete opolského, dědic Horního Hlohova. Zejména ten poslední sledoval vše nesmírně pozorně zpod přimhouřených víček.
Zazněly fanfáry, dav spustil bouřlivé ovace, herold vyvolal svá laissez les aller a aux honneurs. Začínal buhurt.
"Jdeme," poručil armiger, kterého dvorní maršálek Boršnic pověřil eskortou zatčeného. "Neklaď odpor, chlapče."
"Nebudu. Jaká je u vás věž?"
"Poprvé? Ha, vidím, že poprvé. Slušná. Jak na věž."
"Tak pojďme."
Reynevan se snažil příliš nerozhlížet kolem, aby přehnanou pozorností neprozradil Šarleje a Samsona, o nichž byl přesvědčen, že jej sledují skryti v davu, byl si však vědom, že třebas takový Šarlej je všemi mastmi mazaný lišák, jenž se nedá tak snadno odhalit.
Nevšímal si okolí, nicméně někdo z okolí si všiml jej.
Změnila účes. Tehdy u Břehu nosila tlustý cop. Nyní měla slámové, uprostřed hlavy pěšinkou rozdělené vlasy spletené do dvou vrkočů svinutých na uších do šnečích ulit. Na čele měla tenkou zlatou obroučku, na sobě bleděmodré šaty bez rukávů, pod nimi bělostnou batistovou košili – chemise.
"Urozená slečinko," zahučel zbrojnoš a poškrábal se pod kápí. "Není dovoleno… Budu mít trable…"
"Přeji si," roztomile si přikousla ret a dupla nožkou skoro jako dítě, "s ním prohodit pár slov. Jen pár slov, nic více. Nikomu o tom nemluv a žádné potíže mít nebudeš. A teď se otoč. A neposlouchej."
"Proč tentokrát, Aucassine?" zeptala se, mhouříc modré oči. "Za co jsi v poutech a pod stráží? Dej si pozor! Jestli odpovíš, že za lásku, hrozně se rozhněvám."
"A přesto," povzdychl si, "je to pravda. Stručně řečeno."
"A podrobněji řečeno?"
"Za lásku a hloupost."
"Hihihi! To je věrohodnější. Ale vysvětli mi, prosím…"
"Nebýt mé hlouposti, byl bych teď někde v Uhrách."
"Já," pohlédla mu zblízka rovnou do očí, "se i tak všechno dovím. Všechno, každou podrobnost. Ale nechtěla bych tě vidět na šibenici."
"Jsem rád, že tě tehdy nedohonili."
"Neměli šanci."
"Milostslečinko," otočil se armiger a zdvořile si odkašlal do dlaní "Smiluj se…"
"Buď zdráv, Aucassine,"
"I ty buď zdráva, Nicoletto,"

Kapitola dvacátá

v níž se potvrzuje stará známá pravda, že na spolužáky ze studií se lze vždycky spolehnout.

"Víš, Reynevane," řekl Jindřich Hackeborn, "všichni tvrdí, že zdrojem vší smůly, která tě potkala, je ta Francouzska – Adéla Sterzová."
Reynevan nezareagoval na jeho objevné prohlášení. Svědilo ho v kříži, ale nemohl se ani poškrábat, poněvadž měl svázaná zápěstí a lokty stažené koženým pásem k bokům. Koně kráčeli po nerovné cestě, jezdci se ospale klátili v sedlech.
Seděl ve věži minstrberského hradu tři dny, avšak žalář jej nezlomil. Pravda, byl pod zámkem a nevěděl, co mu zítřek přinese, ale nikdo ho nebil ani nemučil a dostával jídlo, sice mizerné, avšak pravidelně – a tomu poslední dobou odvykl

a nyní zase rád přivykl.
Spal špatně, nejen vinou obrovských blech a štěnic, jimiž se jeho slamník doslova hemžil. Kdykoliv zavřel oči, zjevila se mu bílá, jako tvaroh pórovitá Peterlinova tvář. Anebo Adéla a Jan Minstrberský, oba nazí a v rozličných polohách. Sám nevěděl, která představa byla horší. Zamřížované okénko v tlusté zdi otevíralo pohled pouze na maličký kousek oblohy, avšak Reynevan se každou chvíli chytal mříží a na rukou vytahoval k otvoru, doufaje, že uslyší Šarleje, jenž bude jako pavouk šplhat po zdi s pilníkem v zubech. Také civěl na dveře a snil o tom, že v příští chvíli vyletí z pantů pod nárazem mocných ramen Samsona Medáka. Neutuchající víra ve všemohoucnost jeho přátel ho povzbuzovala na duchu.
Samozřejmě, že pomoc nepřišla. Konečně byl čtvrtého dne časně zrána vyveden z cely, spoután a vsazen na koně. Vyjel z Minstrberka Pačkovskou bránou doprovázen čtyřmi jízdními kušovníky, armigerem a rytířem v plné zbroji se štítem ozdobeným osmicípou hvězdou Hackebornů.
"Všichni povídají," pokračoval Jindřich Hackeborn v načatém tématu, "žes měl s tou Francouzkou zatracený pech. To, žes ji přefikl, byla prý tvoje zkáza."
Reynevan ani tentokrát neodpověděl, avšak zamyšleného přikývnutí se nevyvaroval.
Ledva jim zmizely z dohledu městské věže, do té chvíle nevlídný a nesnesitelně úřední Hackeborn úplně ožil, rozveselil se a dal se do řeči. Nosil – stejně jako polovina Němců – jméno Heinrich a jak vyšlo najevo, pocházel z Hackebornů z Přívozu, nedávno, všehovšudy před dvěma lety přistěhovalých z Durynska, kde jejich rod ve službách místních lantkrabat nezadržitelně chudl a ztrácel na vážnosti. Rytíř Jindřich počítal ve Slezsku s dobrodružstvím a kariérou ve službu knížete Jana. Dobrodružství mu měla zajistit očekávaná protihusitská kruciáta, kariéru výhodná ženitba. Jindřich Hackeborn se Reynevanovi vyznal, že vzdychá po sličné a temperamentní Juttě de Apolda, dcerce šenka Bertolda, pána na Saňově. Bohužel Jutta, jak si rytíř postěžoval, jeho city neopětuje a dokonce si z jeho námluv tropí špásy. Ale to nic, důležitá je vytrvalost, kapka po kapce prohlodá tvrdou skálu.
Třebaže ho Hackebornovy srdeční peripetie zajímaly asi jako loňský sníh, předstíral Reynevan zájem a s pochopením pokyvoval hlavou – není koneckonců rozumné pohněvat si vlastní eskortu. Když po nějakém čase rytíř vyčerpal zásobu námětů k hovoru a odmlčel se, Reynevan si zkoušel za jízdy zdřímnout, ale nestálo to za nic. Pořád viděl jen Peterlina na márách anebo nahou Adélu s lýtky na ramenou Jana z Minstrberka.
Projížděli Služejovskými lesy, plnými barev podzimu a vůní po ranním deštíku, když rytíř Jindřich porušil mlčení. Sám o vlastní vůli prozradil Reynevanovi cíl jejich cesty – hrad Štolc, sídlo mocného pána Jana z Biberštejna. Reynevana to zaujalo a znepokojilo zároveň. Měl v úmyslu vyzvědět od sdílného rytíře podrobnosti, ale nestihl to, neboť Hackeborn opět změnil téma a začal nahlas přemítat o Adele von Sterza a smůle, jakou svému milenci přinesla. "Všichni říkají," opakoval, "žes měl zpropadený pech, žes ji přefikl."
Reynevan se s ním o tom nepřel.
"A přece tomu tak není," pokračoval Hackeborn s vševědoucím výrazem. "Je to právě naopak. A jenom pár chytrých hlav na to káplo. To, žes Francouzku přefikl, ti zachránilo kejhák."
"Co… Cože?"
"Kníže Jan," vysvětloval ochotně rytíř, "by tě bez výčitek svědomí vydal Štercům, Rachenau a Baruthové na něho dost naléhali. Jenže co by to znamenalo? Že bezúhonná Adéla lže, když zapírá. Žes ji přece jenom šoustal. Dochází ti to? Ze stejného důvodu tě kníže nenechal vyslýchat katem ve věci oněch vražd, které jsi měl údajně spáchat. Moc dobře věděl, že bys na mučidlech o Adéle všechno vyklopil. Už ti to dochází?"
"Trochu."
"Trochu!" zasmál se Hackeborn. "Ta trocha ti zachrání zadek. Místo na popraviště teď putuješ na hrad Štolc. Tam můžeš o radovánkách v Adélčině loži vyprávět leda kamenným zdem – a ty jsou tam festovní. Nějakou chvíli si sice posedíš, ale zachráníš si hlavu i jiné končetiny. Nedostane tě ani biskup, ani inkvizice. Biberštejnové jsou mocní, nikoho se nemusí bát, nikdo se s nimi neodváží pustit do křížku. Jak vidíš, brachu, zachránilo tě to, že kníže Jan nemůže přiznat, žes před ním píchal jeho novou metresu. Je to jasné? Vždyť milenka, jejíž zahrádku předtím obdělával jedině zákonitý choť, je skoro jako panna. Jenže taková, co dávala i jiným, to už je kurva. Jestliže v jejím klíně dováděl nějaký Reinmar Bielau, mohl tam zavítat každý."
"Jsi milý. Děkuji pěkně."
"Nemáš zač. Jenom jsem ti vysvětlil, že jsi z oprátky vyvázl zásluhou Amorovou. Tak to ber."
Ouvej, ještě jsem nevyvázl úplně, pomyslel si Reynevan. Ne úplně.
"Vím, nač myslíš," překvapil ho jeho netušeně důvtipný průvodce. "Na to, že umrlec je ještě mlčenlivější. Že tě na Štolcu mohou otrávit anebo ti prostě zakroutit krkem. Pokud si to myslíš, jsi na omylu. Chceš vědět proč?"
"Chci."
"Tvou diskrétní separaci na Štolcu navrhl knížeti sám pan Jan z Biberštejna. Kníže na jeho návrh bez řečí přistoupil. A teď to nejlepší: víš, proč mu to Biberštejn nabídl?"
"Nemám ponětí."
"A já mám, v Minstrberku se nic neutají. Poprosila ho o to hraběnka Eufémie. Kníže Jan má sestru v náramné úctě už od dětských let a tak má hraběnka u dvora významné slovo. Oficiální postavení nemá žádné, akorát hraběcí titul, který nic neznamená. Porodila tomu švábskému Fridrichovi jedenáct dětí, ale když ovdověla, vlastní ratolesti ji vyštípaly z Oettingenu, to není žádné tajemství. Ovšem v Minstrberku je skutečnou paní, to nemůžeš popřít."
Reynevana to ani nenapadlo popírat.
"Nejen hraběnka," navázal po chvíli Hackeborn, "se za tebe přimlouvala u pana Biberštejna. Zajímá tě, kdo ještě?"
"Zajímá."
"Biberštejnova dcera Kateřina. Nejspíše jsi jí padl do oka."

"To je ta vysoká? Plavovlasá?"
"Nedělej ze sebe hlupáka. Vždyť ji znáš. Její přítelkyně klevetila o tom, že tě už dříve zachránila před pronásledovateli. To se všechno zašmodrchalo, co? Uznej sám, není to ironie osudu, komedie plná omylů? Není to Narrenturm, hotová Věž bláznů?"
Má pravdu, zamyslel se Reynevan. Je to Věž bláznů, je to Narrenturm. A já… Šarlej měl pravdu, já jsem blázen ze všech bláznů největší. Král bláznů, císař omezenců, velmistr řádu trotlů.
"Jestli pohneš rozumem," pokračoval zvesela Hackeborn, "dlouho ve věži nezůstaneš. Šikuje se, to vím bezpečně, veliká křížová výprava proti českým kacířům. Složíš slib, přijmeš kříž a budeš propuštěn. Trochu si zaválčíš, vydobudeš si zásluhy – a tvé viny budou odpuštěny."
"Má to jeden háček."
"Jaký?"
"Nechci bojovat."
Rytíř se otočil v sedle a dlouze se na něj zadíval.
"A to," zeptal se kousavě, "proč?"
Reynevan nestačil odpovědět. Ozvalo se jedovaté zasvištění ukončené hlasitým třesknutím. Hackeborn zasípal, zvedl ruce k hrdlu, v němž tkvěl šíp, jenž probil plech gorgetu. Z úst mu vytryskla krev, pak se pomalu zaklonil a spadl z koně. Reynevan viděl jeho oči, široce otevřené, plné bezbřehého úžasu.
Přišlo to ráz na ráz.
"Přepadeníí!" zařval Hackebornův zbrojnoš a tasil meč. "Do zbraně!"
Z houštiny před nimi to zaburácelo, vyšlehl oheň a zvedl se dým.
Kůň pod jedním z knechtů padl jako sražen bleskem a přivalil i svého jezdce. Ostatní koně, splašeni výstřelem, se začali vzpínat, též kůň Reynevanův. Spoutaný vězeň se na něm nedokázal udržet, spadl a bolestivě si narazil bok o zem.
Z houští vyrazili jezdci. I vleže na zemi je Reynevan okamžitě poznal.
"Bij, zabij!" ryčel a mával mečem Kunz Aulock, známý jako Kyrieleison.
Minstrberští střelci vystřelili salvu z kuší, ale všichni tři svorně chybili. Chtěli se dát na útěk, avšak nebyl jim dopřán čas, svorně padli pod ranami mečů. Zbrojnoš se nebojácně střetl s Kyrieleisonem, jejich koně supěli a tančili na místě, čepele zvonily. Souboj ukončil Stork z Gorgovic, když zbrojnoši vrazil do zad hrot bojové sekery. Statečný armiger zakolísal a Kyrieleison ho dobil bodnutím do hrdla.
V lese poplašně křičela sojka. Čpěl spálený prach.
"Vida, vida," promluvil Kyrieleison a kopl špičkou škorně do ležícího Reynevana. "Mladý Bělava. Dávno jsme se neviděli. Nemáš radost?"
Reynevan neměl radost.
"Dlouho jsme tu na tebe čekali," postěžoval si Aulock. "V chladu, vlhku, nepohodlí. Leč finis coronat opus. Máme tě, Bělavo. A připraveného, abych tak řekl, k okamžitému použití, svázaného jako balík. Dnes není rozhodně není tvůj den."
"Pusť mě, Kunzi, ať ho kopnu do držky," dral se před něho jeden z bandy. "V té krčmě u Břehu mně loktem málem vyrazil oko. Za to mu teď vykopnu zuby."
"Nech ho být, Sobku," krotil kumpána Kyrieleison. "Abys vychladl, běž a mrkni se, co měl ten mrtvý rytíř v zavazadlech. A ty, Bělavo, co tak na mě poulíš bulvy?"
"Zabils mi bratra, Aulocku."
"Co?"
"Zabils mi bratra. V Balbínově. Za to budeš viset."
"Blábolíš nesmysly," řekl nedbale Kyrieleison. "Zřejmě jsi spadl na hlavu."
"Zabils mi bratra!"
"Opakuješ imrvére stejné bláboly."
"Lžeš!"
Aulock se nad ním tyčil a z výrazu jeho tváře se dalo vyčíst, že rozvažuje, zda jej má či nemá kopnout. Nekopl, zjevně mu za to bezbranný mladík nestál. Vzdálil se pár kroků a stanul nad zastřeleným koněm.
"Ať se do horoucího pekla propadnu," pokýval uznale hlavou. "Smrtonosný vynález je ten tvůj handkanón, Storku. Koukni, jakou udělal do té kobyly díru, strčil bys dovnitř celou pěst. Pravá zbraň budoucnosti, to se musí nechat."
"Do hajzlu s takovou budoucností," odsekl nakvašeně Stork z Gorgovic. "Já jsem tou mizernou rourou mířil na jezdce, ne na koně. A ke všemu ne na tohohle jezdce, ale na vedlejšího."
"Co na tom. Nevadí, na cos mířil, hlavně, žes trefil. Valtře, co tam vyvádíš?"
"Dobíjím ty, co ještě dýchají!" zavolal v odpověď Valtr de Barby. "Nepotřebujeme přece svědky."
"Hoď sebou! Storku, Sobku, pohyb, vysaďte Bělavu na koně. Na toho rytířského kaštelána. A přivažte ho fest, je to neposeda. Pamatujete?"
Stork a Sobek pamatovali, oj pamatovali. Vyzvednutí a usazení Reynevana na koně doprovázela řada ran, štulců a nevybíravých nadávek. Spoutané ruce mu přivázali k oblouku sedla, lýtka k podpěncu. Valtr de Barby mezitím dokončil svoje krvavé dílo, mrtvoly byly odvlečeny do křoví, koně rozehnáni. Na Kyrieleisonův povel vyrazila celá čtveřice i se svým zajatcem na cestu. Jeli rychle, vůčihledně se snažili co nejrychleji vzdálit od místa přepadu a získat náskok před možným stíháním. Reynevan zatínal zuby a svíjel se v sedle. Při každém skoku koně jej bodlo mezi žebry, bolelo to jako čert. To tak dál nejde, pomyslel si ve svém postavení dost nepřípadně, aby mě pořád někdo bil.
Kyrieleison poháněl své kumpány neustálým křikem. Uháněli cvalem, celou dobu po silnici. Očividně dali přednost rychlosti před bezpečím, možností jet nepozorovaně lesem. V hustém podrostu by koně nemohli ani klusat, o cvalu

nemluvě.
Tak dojeli na křižovatku. Rovnou do léčky.
Ze všech cest, rovněž zezadu na ně udeřili doposud v lese ukrytí jezdci. Bylo jich nejméně dvacet, polovina z nich v plných zbrojích. Kyrieleison a jeho společníci neměli žádné šance, ale muselo se nechat, že své životy neprodali lacino. Aulock spadl z koně jako první s hlavou rozpolcenou sekerou. Pod koňská kopyta padl Valtr Barby, jehož probodl mečem skrz naskrz mohutný rytíř se znakem střely na štítě, erbem polského rodu Ogončíků. Stork dostal palcátem přes hlavu a Sobka z Kobylí Hlavy posekali tak, že jeho krev postříkala v sedle schouleného Reynevana.
"Jsi volný, brácho…"
Reynevan překvapeně zamžikal očima. Přepadla ho závrať. Všechno se seběhlo příliš překotně na jeho gusto.
"Díky, Bolku… Promiň… Knížecí Milosti…"
"Dobrá, dobrá, dobrá," přerušil jeho koktání Bolek Valášek, budoucí dědic knížectví opolského a Pradníku, v současnosti pán Horního Hlohova, předklonil se a přeťal mečem pouta. "Jaká jsem pro tebe Milost? V Praze na studiích jsi byl Reynevan a já Bolek. U pití i při rvačce, i tenkrát na Starém Městě, když jsme se v bordelu v Celetné ze spořivosti podělili o jednu děvku. Cožpak jsi zapomněl?"
"Nezapomněl."
"Já také ne, jak vidíš. Přece nenechám přítele z univerku v maléru. A Jan Minstrberský mi může políbit prdel. I když s potěšením shledávám, že jsme vlastně vůbec neporubali jeho lidi. Vyhnuli jsme se diplomatickému incidentu, arci čirou náhodou. Očekávali jsme, že tě na Štolc poveze minstrberská eskorta. A zatím takové překvapení. Co to byli zač, pane purkrabí? Seznam se, Reynevane, s mým hradským správcem panem Kříchem z Kostelce. Nuže, pane Kříchu, známe někoho z nich? Přežil některý?"
"Byl to Kunz Aulock se svou bandou," předběhl Reynevana obr se střelou na štítě. "Jeden z nich ještě dýchá. Stork z Gorgovic."
"Ohó!" svraštil obočí a stiskl rty pán Horního Hlohova. "Stork. A živý? Sem s ním."
Valášek pobídl koně a z výše sedla si prohlédl pobité.
"Sobek z Kobylí Hlavy," poznával jednoho po druhém. "Párkrát unikl katu, ale jak se říká: na každého jednou dojde. Tady sám Kunz Aulock, k čertu, z takového dobrého rodu. A Valtr de Barby, inu jaký život, taková smrt. A koho to máme tady? Snad to není pan Stork z Gorgovic?"
"Milost," zaškemral Stork a zkřivil krví zalitou tvář. "Pardon… Slituj se, pane…"
"Ne, Storku," odtušil mrazivě Bolek Valášek. "Už zanedlouho bude Opolí mým panstvím, mým knížectvím. Znásilnění opolské městky je proto v mých očích nadmíru těžkým zločinem. Nadmíru těžkým na rychlou smrt. Škoda, že máme tak málo času."
Mladý vladař se vztyčil ve třmenech a rozhlédl se po nejbližším okolí.
"Svažte toho lotra," přikázal. "A utopte ho."
"Kde?" podivil se Ogončík. "Nikde tady není žádná voda."
"Tamhle jsou vyježděné koleje," ukázal Valášek. "Je v nich louže. Nic moc velká, ale hlava se do ní vejde akorát."
Hlohovští a opolští zbrojenci odvlekli řvoucího a v poutech se zmítajícího Storka k výmolu, zvedli ho za nohy, otočili hlavou dolů – a tu hlavu mu strčili do louže. Řev se změnil ve zběsilé bublání. Reynevan otočil hlavu.
Trvalo to dlouho, velice dlouho.
Kříchz Kostelce se vrátil v doprovodu druhého rytíře, rovněž Poláka, erbu Nečuja čili ostrve s křížem.
"Všechnu vodu z kaluže vychlastal, šelma," hlásil zvesela hradský Purkrabí. "Teprve bahnem se zalkl."
"Je na čase zmizet, Milosti," dodal věcně Nečuja.
"Máš pravdu, pane Slaský," souhlasil Bolek Valášek. "Poslyš, Reynevane, co ti teď povím. Se mnou jet nemůžeš, nemohu tě ukrývat ani u sebe v Horním Hlohově, ani v Opolí, ani v Nemodlíně. Otec ani strýc Bernard by si kvůli tobě neznepřátelili Minstrberk, vydal by tě, kdyby o tebe kníže Jan požádal. A buď si jist, že by požádal."
"Vím."
"Vím, že víš," přimhouřil oči mladý Piastovec. "Ale nevím, zda chápeš. Proto ti to jaksepatří vysvětlím. Ať už se vydáš kterýmkoli směrem, vyhni se Minstrberku. Radím ti to ze starého přátelství. Vyhni se městu a knížectví širokým obloukem. Věř mi, že tam nemáš co hledat. Možná sis namlouval, že máš, ale byla to mýlka. Je ti to jasné?"
Reynevan mlčky kývl hlavou. Bylo mu to jasné, avšak to přiznání mu nějak nechtělo přejít přes rty.
"Proto," trhl kněžic uzdou a otočil koně, "se odtud vydáme každý svou cestou. Musíš si pomoci sám."
"Ještě jednou děkuji, Bolku, jsem tvým dlužníkem."
"Škoda slov," mávl rukou Valášek. "Řekl jsem, že to bylo ze starého přátelství. Ach, to byly v Praze časy… Hodně štěstí, Reinmare. Bene vale."
"Bene vale, Bolku."
Zanedlouho utichla na silnici kopyta koní opolské družiny a v březovém mlází zmizel Reinmar z Bělavy na tmavohnědém kaštelánovi, který donedávna patřil Jindřichu Hackebornovi, rytíři z Durynska, jenž si do Slezska přišel pro vlastní smrt. Na křižovatku se vrátil klid, utichl křik vyplašené sojky, ptáci se opět rozezpívali.
Neminula ani hodina, když první liška začala okusovat obličej Kurtze Aulocka.
*
To, co se přihodilo na silnici vedoucí na hrad Štole, se stalo – při nejmenším na pár dní – senzací, společenskou událostí, vítaným námětem rozhovorů a klepů. Minstrberský kníže Jan se několik dní zle kabonil, všeteční dvořané si šuškali, že se hněvá na hraběnku Eufémii a neprávem klade sestře všechno za vinu. Rozneslo se také, že služka Adély de Sterza byla od své paní zbita. Prý za štěbetání, za veselost a za smích – v době, kdy její paní vůbec nebylo do smíchu!

Hackebornové z Přívozu vyhlásili, že vražedníci mladého Jindřicha se před nimi neschovají ani pod zemí. Sličnou a temperamentní Juttu de Apolda tragická smrt nápadníka, jak se povídalo, nijak zvlášť nedojala.
Mladí rytíři se vypravili stíhat zločince, za bujarého hlaholu a troubení loveckých rohů projížděli od hradu k hradu. Jejich akce připomínala spíše výlet a přinesla obdobné výsledky. Některé z nich, jako těhotenství a vysílání starosvatů, se dostavily s přiměřeným zpožděním.
Minstrberk navštívila inkvizice, ale za jakým účelem, to se přes dominikánské zdi nedostalo ven k uším ani těch nejsenzacechtivějších klevetníků.
Ve Vratislavi se u svatého Jana Křtitele před hlavním oltářem modlil kanonista Otto Beess. Položil čelo na sepjaté dlaně a vroucně děkoval Bohu.
V Knižnicích, vesnici u Lubína myslela stará, úplně sešlá matka Valtra de Barbyho s obavami na nadcházející zimu a hlad, který ji nyní, když zůstala bez pomoci a ochrany, dozajista zahubí dříve než přijde jaro.
V Němčí, v krčmě "U zvonu" bylo hlučno. Wolfher, Morold a Wittich Štercové a s nimi Dieter Haxt, Stefan Rotkirch a Jenč z Knobelsdorfu zvaný Sýček hulákali, láteřili a vyhrožovali, vyprazdňujíce pohárek za pohárkem, korbel za korbelem. Krčmáři, jenž je obsluhoval, se hrůzou ježily vlasy na hlavě, když slyšel, jaká muka se jeho hosté chystají v nejbližší době připravit jakémusi Reinmarovi von Bielau. Až k ránu spravila kumpánům náladu Moroldova nečekaně střízlivá úvaha. Všechno zlé, jak Morold prohlásil, je k něčemu dobré. Když teď Kunze Aulocka vzal ďas, tisíc rýnských zlatých Tammona Štercy zůstane v měšci. Tedy v pokladnici na Sterzendorfu.
Za čtyři dny přišla novina i na Sterzendorf.
*
Malá Ofka von Baruth byla nespokojená. A tuze rozhněvaná na paní hofmistryni. Ofka neměla tu velkou tlustou ženu nikdy v lásce, poněvadž její matka ji hofmistryní příliš často strašila, když chtěla dívenku přinutit k činnostem, jež neměla ráda – například jedení kaše a umývání. Dneska se však hofmistryně Ofku opravdu naštvala – násilím ji odvedla od hry. Hra spočívala v házení plochých kamenů na čerstvá kravská lejna a díky své šťastné prostotě to byla oblíbená zábava Ofčiných vrstevníků, hlavně potomstva hradní stráže a čeládky.
Od hry odváděná dívenka se schválně loudala a snažila se seč mohla ztížit hofmistryni její úkol. Dělala tak drobné krůčky, že ji žena musela za sebou takřka vléci. Zlostným frkáním reagovala na napomínání a vlastně na všechno, co hofmistryně říkala. Vůbec ji to nezajímalo. Měla už po krk tlumočení nesrozumitelných zvuků dědečka Tammona, protože v dědečkově komnatě smrdělo a sám dědeček taky smrděl. Bylo jí fuk, že na Sterzendorf právě přijel strýc Apeč a dědečkovi přivezl velmi vážné zprávy, že mu je zrovna vykládá a a skončí, bude jako vždycky mluvit dědeček Tammo – a vždyť krom ní, urozené slečinky Ofky, nikdo nerozumí tomu, co chce dědeček Tammo říci.
Urozená slečinka Ofka na to všechno kašlala. Měla pouze jedno přání, vrátit se na břeh hradního příkopu a házet kameny na kravince.
Už na schodech slyšela zvuky z dědečkovy komnaty. Zprávy, které přivezl strýc Apeč, musely být hrozné a nepříjemné, poněvadž Ofka ještě nikdy neslyšela, že by dědeček tak křičel. Nikdy. Ani když se dověděl, že nejlepší chovný hřebec z jejich stáda se něčím otrávil a pošel.
"Vuaahha-vuaha-buhhauahhu-uuuaaaha!" slyšely obě z komnaty. "Hnrrrhyr-hhyh… Uarrr-raaah! O-o-ooooo…"
Pak se ozvalo:
"Bzpppnrrr… Pppppprrruuu…"
A nastalo těžké ticho.
Potom vyšel z komnaty strýc Apeč. Dlouho se na Ofku díval. Ještě déle se díval na hofmistryni.
"Dej mi v kuchyni přichystat něco k snědku," poručil konečně. "Dej vyvětrat v komnatě. A zavolat kněze. Přesně v takovém pořadí. Další příkazy vydám, až se najím."
Z pohledu staré služebné poznal, že ví, co se právě stalo.
"Hodně," dodal, nespouštěje zrak. "Hodně se tady ode dneška změní."

Kapitola dvacátá první

v níž se opět objeví červený goliard a také černý vůz, vezoucí pět set hřiven. Všechno kvůli tomu, že se nenapravitelný Reynevan znovu honil za ženskou sukní.

Kolem poledne narazil na polom – rozsáhlé, až ke vzdálené stěně boru se táhnoucí pole zlámaných a vyvrácených, křížem krážem přes sebe ležících stromů. Hráz padlých kmenů a propletených větví, změť ze země vyrvaných, jako v mukách zkroucených kořenů a bludiště vývratů, vše se mu zdálo být obrazem jeho duševního stavu. Ta alegorická krajina ho nejen zdržela, nýbrž i přinutila k zamyšlení. Po rozloučení s kněžicem Bolkem zamířil Reynevan apaticky k jihu, směrem, kam uháněla temná mračna. Vlastně ani nevěděl, proč se vydal zrovna v tu stranu. Snad proto, že tam při odjezdu ukázal Valášek? Nebo podvědomě vybral cestu, jež ho odváděla od míst a záležitostí vyvolávajících v něm oprávněné obavy? Od Šterců, střihomského pána z Lažan, Hayna von Czirne, svídnické inkvizice, hradu Štolcu, Minstrberka, knížete Jana…
A Adély.
Vítr hnal mraky tak nízko, až se zdálo, že se dotýkají vrcholků stromů za polomem. Reynevan si povzdychl.
Ach, jak ho zabolela, jak srdce zarmoutila mrazivá slova kněžice Bolka. V Minstrberku už nemá co hledat. Pro Kristovy rány! Ta slova, možná proto, že byla tak nelítostně upřímná, tak pravdivá, bolela více než chladný, lhostejný pohled krásné Adély, než její krutý hlas, kterým na něho poštvala rytíře, než rány, které kvůli ní schytal, než žalář. V

Minstrberku už neměl co pohledávat!
Takové těžké myšlenky jej trápily, když hleděl do spleti větví a kořenů. Nebylo by lepší, napadlo ho, namísto útěku se vrátit do Minstrberka? Najít příležitost, jak se mezi čtyřma očima setkat se zrádnou milenkou? Aby jako ten rytíř z balady, který pro rozmar povrchní dámy vstoupil do arény mezi lvy a pantery, vmetl Adéle do tváře hořkou výčitku i chladné pohrdání? Aby spatřil, jak nevěrnice bledne, upadá do rozpaků, lomí rukama a sklání zrak? Ano, ano, staň se co staň, jen uvidět, jak ona bledne a utápí se v hanbě své věrolomnosti. Způsobit, aby se trápila, aby ji hryzlo svědomí…
To zrovna, ozval se zdravý rozum. Trápení? Svědomí? Hlupče! Ona se rozesměje, nechá tě znovu zbít a strčit do věže. A sama poběží za knížetem Janem, spolu zamíří do ložnice, budou se tam milovat. Co milovat, šoustat budou, až bude postel praštět! Nebudou při tom žádné výčitky, žádný žal. Bude jen nevázaný smích, neboť milostné hrátky rozveselí žertovná vzpomínka na beznadějného jelimana Reinmara z Bělavy.
Zdravý rozum, jak Reynevan konstatoval bez jakéhokoli podivení promlouval Šarlejovým hlasem.
Kůň Jindřicha Hackeborna zařehtal a potřásl hlavou. Šarlej, pomyslel si Reynevan, plácaje zvíře chlácholivě po šíji, Šarlej a Sarason. Zůstali v Minstrberku. Zůstali? Anebo hned po jeho zatčení vyrazili do Uher, rádi, že se konečně zbavili nesnáze? Šarlej ještě nedávno vychvaloval přátelství, je to věc veliká, pravil, a krásná. Dříve ovšem hlásal – a znělo to z jeho úst pravdivěji a upřímněji a bylo v tom méně škodolibosti – že se počítá jen osobní prospěch, vlastní dobro a štěstí, zbytek ať vezme čert. Tak nějak to říkal a v podstatě…
V podstatě se mu už ani moc nedivím.
Hackebornův kaštelán znovu zařehtal. A zařehtání mu přišlo v odpověď. Zamyšlený Reynevan rychle zvedl hlavu a stačil na okraji lesa zahlédnout jezdce.
Jezdkyni.
Nicoletta, pomyslel si udiveně, Nicoletta Zlatovlasá! Sivá klisna, světlé vlasy, tmavý plášť. Je to ona, samozřejmě, že je to ona, nikdo jiný to být nemůže!
Nicoletta ho zahlédla takřka ve stejné chvíli jako on ji. Než nezamávala mu rukou, nezavolala na uvítanou. Kdepak, obrátila koně a dala se na útěk. Reynevan se dlouho nerozmýšlel. Přesněji řečeno, nerozmýšlel se vůbec.
Pobídl koně a pustil se za ní. Cvalem po okraji polomu. Vývraty hrozily hřebci zlomením nohou a jezdci zlomením vazu, nicméně Reynevan na to nemyslel. Kůň očividně také ne.
Když jezdkyni mezi sosnami dojížděl, už věděl, že se zmýlil. Sivá kobyla nebyla tou ušlechtilou rychlonohou klisnou, kterou znal, nýbrž neohrabanou kostnatou herkou, která skákala přes kapradí těžkopádně a bez jakékoli grácie. Rovněž dívka, která na ní jela, nemohla být Nicoletta Zlatovlasá. Rázná a smělá Nicoletta – vlastně Kateřina z Biberštejna, opravil se v duchu – by nejela v dámském sedle. Nehrbila by se v něm a neustále by se zděšeně neohlížela. A hlavně by tak pronikavě, bázlivě nepištěla. Ona by vůbec nepištěla.
Když mu konečně došlo, že jako lapka anebo nějaký zvrhlík pronásleduje lesem úplně neznámé děvče, bylo již pozdě: pištící jezdkyně vyjela na mýtinu. Reynevan vyjel za ní a chtěl zastavit koně, leč bujný rytířský hřebec se nedal tak snadno zvládnout.
Na mýtině spatřil lidi, koně, celý průvod. V rychlosti rozeznal několik poutníků, několik františkánů v šedých kutnách, několik ?kušovníků, tlustého desátníka, párem koní tažený furgon krytý nasmolenou černou plachtou. A na vraníku sedícího muže v bobří čepici a plášti s bobřím límcem. Jezdec ukázal prstem na Reynevana a kývl na ozbrojence.
Inkvizitor, polekal se Reynevan, ale ihned si uvědomil svůj omyl. Rozpomněl se. Viděl už ten vůz, viděl už muže v bobří čepici a s bobřím límcem. Kdo to byl, mu přece prozradila Držata de Wirsing. Kolektor – výběrčí daní.
Pohlédl na černý vůz a uvědomil si, že ho viděl také později. Připomenul si, za jakých okolností, a zatoužil zmizet.
Nestihl to. Než stačil otočit vzpouzejícího koně, zbrojná čeleď ho dostihla, obklíčila a odřízla od lesa. Když spatřil, že se stal cílem několika napjatých samostřílů, mladík pustil uzdu a zvedl ruce nad hlavu.
"Je to mýlka!" zavolal. "Spletl jsem se! Neměl jsem zlé úmysly!"
"To by mohl říci každý!" vyštěkl kolektor. Přijel blíže a prohlížel si mladíka podmračeným pohledem, tak bedlivě a podezíravě, že Reynevan už už čekal, že dojde k nejhoršímu. Že ho výběrčí pozná.
"Holá, holá! Nechte ho být! Já toho mládence znám!"
Reynevan polkl slinu. Dnes musel být den obnovování známostí. Člověk, jenž se k němu hlásil, byl goliard, kterého poznal v Kromolíně. Ten, který nejdříve četl husitský manifest a potom se s Reynevanem schovával v sýrníku. Nemladý, v suknici s ozdobně vystřihovaným okrajem a rohaté červené kukle, zpod níž vylézaly pramínky již docela prokvetlých vlasů.
"Znám toho mládence," zopakoval, když přistoupil blíže. "Je z dobrého rodu. Jmenuje se… Reinmar von Hagenau."
"Potomek," jakoby trochu zvlídněla tvář bobřího kolektora, "toho slavného básníka?"
"Ne."
"Ale proč nás sleduje? Proč jede po našich stopách? He?"
"Po jakých stopách?" podivil se červený goliard. "Jsi slepý, pane, či co? Vždyť vyjel z boru! Kdyby nás sledoval, musel by jet po našich stopách stezkou."
"Hmmm, to je pravda. A říkáš, že ho znáš?"
"Jako amen v otčenáši," odvětil zvesela štercéř. "Vždyť znám jeho jméno. A on zná moje. Ví, že se jmenuji Tybald Raabe. Schválně řekni, pane Reinmare, jak se jmenuji?"
"Tybald Raabe."
"Vidíš?"
Po předložení nezvratného důkazu si kolektor oddechl, posunul si na hlavě bobří čepici a pokynul knechtům, aby sklonili zbraně a ustoupili.

"Omluv mne, ehm. Byl jsem možná přehnaně podezřívavý… Ale musím být ostražitý, že ano? Více říci nemohu. Inu, pane von Hagenau, můžeš…"
"… jet s námi," dokončil nenuceně goliard a spiklenecky na Reynevana zamrkal. "Jedeme do Varty. Všichni pospolu. Tak se cestuje lépe. A bezpečněji."
*
Průvod postupoval pomalu, neudržovaná lesní cesta omezovala rychlost zápřahu, takže mu pohodlně stačili i pěší – čtyři poutníci s dlouhými holemi a čtyři františkáni táhnoucí ruční vozík. Poutníci měli jeden jako druhý modročerveně zbarvené nosy, jenž svědčily o jejich hříšné náklonnosti k trunku. Františkáni byli dosud mladíčci.
"Poutníci a fratres minores" vysvětloval červený goliard, "mají též namířeno do Varty. K soše na Svatém kopečku, k Madoně Vartecké…"
"Vím," přerušil ho Reynevan, když se přesvědčil, že je nikdo neposlouchá, zejména výběrčí daní. "Vím, pane… Tybalde Raabe. Pokud něco nevím…"
"Tak to ani vědět nemusíš," ponechal ho v nevědomosti goliard. "Neklaď mi zbytečné otázky, mladý pane Reinmare. A zůstaň Hagenau, v žádném případě Bielau. Tak to bude jistější."
"Byl jsi," uhodl Reynevan, "v Minstrberku."
"Byl. A ledacos jsem tam zaslechl… Dost na to, abych žasl, že tě vidím tady, v Holenovských borech. Povídalo se, že sedíš ve věži. Kladlo se ti za vinu… Jářku, kdybych tě neznal…"
"Ale znáš mě."
"Znám. A nepřeji ti nic zlého. Proto ti radím: pojeď s námi. Pojeď s námi do Varty… Proboha, neokouněj tak na ni, člověče. Nestačí, že ses za ní hnal lesem jako divoch?"
Když se v čele průvodu jedoucí dívka poprvé ohlédla, Reynevan zalapal po dechu. Ohromením. Jak si mohl tuhle ošklivku splést s Nicolettou. S Kateřinou z Biberštejna.
Vlasy měla stejné barvy, to je pravda, světlé jako sláma – ve Slezsku častý výsledek míšení krve plavovlasých otců od Labe s plavovlasými matkami od Varty a Prosny. Avšak na tom končila veškerá podoba. Nicoletta měla pleť jako alabastr, kdežto čelo a bradu dívky v průvodu věnčily pupínky trudovitosti. Nicoletta měla oči jako pomněnky, trudovitá dívka vodnaté a vykulené, což však bylo možno přisoudit předchozímu polekání. Nos měla pihovatý, rty úzké a bledé. Zjevně zaslechla cosi o módě, a tak si vytrhala obočí, ovšem s politováníhodným výsledkem – nevypadala módně, nýbrž hloupě. Celkový dojem korunoval její oděv – nosila beztvarý čepeček z králičiny a pod pláštěm popelavé šaty neumělého střihu a ušité z podřadné vlny. Biberštejnovna určitě lépe oblékala i své služky.
Ubohá šeredka, pomyslel si Reynevan. Chybí jí už jenom jizvy po neštovicích.
Po dívčině boku jedoucí rytíř neštovice prodělal. Nebylo to možno přehlédnout, jelikož ani šedivějící vousy nezakryly jeho poďobané tváře. Postroj hnědáka, na kterém seděl, byl silně opotřebovaný, a kroužková košile, do níž byl oděn, se nenosila snad už od lehnické bitvy s Tatary. Zchudlý rytíř, odhadl jej Reynevan, jakých je mnoho. Venkovský vassus vassalorum. Veze dceru do kláštera. Kam jinam? Kdo by o ni stál? Leda klarisky anebo cisterciácky.
"Přestaň na ni civět," sykl štercéř. "To se nehodí."
Měl pravdu, nehodilo se to. Reynevan odvrátil zrak a zadíval se do korun dubů a habrů kolem cesty. Avšak bylo již pozdě. Goliard tlumeně zaklel. Rytíř v lehnickém osníři zastavil koně a počkal, až k němu dojedou. Tvářil se vážně, pochmurně. Zvedal hrdě hlavu a pěst opíral v bok těsně vedle jílce meče. Stejně starobylého jako jeho brnění.
"Urozený rytíř Hartwig von Stietencron," odkašlal si Tybald Raabe, než je vzájemně představil. "Reinmar von Hagenau."
Hartwig von Stietencron si Reynevana chvíli prohlížel, ale navzdory jeho očekávání se neotázal, zdali je potomek slavného básníka.
"Polekals mou dcerku, mladý pane," oznámil nevrle, "když jsi ji pronásledoval."
"Omlouvám se," sklonil hlavu Reynevan, poněvadž ucítil, jak mu hoří tváře. "Jel jsem za ní, protože… Zkrátka došlo k omylu… Prosím o prominutí. Pokud dovolíš, odprosím i tvou dceru, pokleknu před ní…"
"Žádné klekání," přerušil ho zhurta rytíř. "Nech ji na pokoji, mladíku. Je plachá. Nesmělá. Ale je to dobré dítě. Vezu ji do Varty…"
"Do kláštera?"
"Proč," svraštil brvy rytíř, "si to myslíš?"
"Velmi zbožní," tahal Reynevana z maléru pohotový štercéř. "Velmi zbožní se oba jevíte."
Urozený rytíř Hartwig von Stietencron se naklonil v sedle, zachrchlal a odplivl si – pramálo zbožně a docela nerytířsky.
"Nečum na moji dceru, pane Hagenau," zavrčel. "Už nikdy. Je ti to jasné?"
"Jasné."
"To jsem rád. Klaním se."
*
Po pár hodinách jízdy uvízl furgon v blátě; k jeho vyproštění bylo nutno napnout všechny síly – včetně františkánských. Pochopitelně, že se k tělesné práci nesnížila šlechta, čili Reynevan a Stietencron, ani kultura a umění v osobě Tybalda Raabeho. Kolektora vyvedla nehoda z míry, pobíhal kolem vozu, láteřil, vydával rozkazy a s obavami se ohlížel na borový hvozd. Nicméně si přitom všiml Reynevanových pohledů, neboť sotva spřežení vyrazilo na další cestu, uznal za vhodné své chování vysvětlit.
"Kdybys jen věděl, pane von Hagenau," začal, když vjel s koněm mezi mladíka a goliarda, "jakou mám starost o náklad, který vezeme."
Reynevan se k tomu nevyjádřil. Koneckonců dobře věděl, o čem výběrčí mluví.
"Je to tak," snížil hlas kolektor a poněkud bázlivě se rozhlédl okolo. "Jinému bych to neprozradil, ale tys přece šlechtic

z dobrého rodu, řádný a poctivý mladý muž. Proto ti prozradím, že vezu vybranou daň."
Učinil dramatickou pauzu. Patrně čekal na zvědavé otázky, ale nedočkal se.
"Je to mimořádná daň," pokračoval, "vyhlášená frankfurtským říšským sněmem. Na vojnu s českými heretiky. Každý platí dle svého majetku: rytíř pět zlatých, baron deset, duchovní pět z každého sta svého ročního příjmu. Chápeš?"
"Chápu."
"Peníze mám v truhlici na voze. Není jich málo, protože v Minstrberku jsem vybral daň od obchodního jednatele samotných Fuggerů. Nediv se tedy, že jsem tak ostražitý. Není to ani týden, co mne přepadli. U vsi Lutomi nedaleko Rychbachu,"
Reynevan se ani tentokrát neozval, jen pokýval hlavou.
"Loupeživí rytíři, drzá cháska! Sám Pasko Řimbaba, moji lidé ho poznali. Naštěstí nám v poslední chvíli přišel na pomoc pan Zejdlic a stupky zahnal. On sám v potyčce utržil zranění, což ho nesmírně rozlítilo. Zaklínal se, že to raubritterům oplatí. Určitě slovo dodrží, Zejdlicové nemluví do větru."
Reynevan si olízl rty a opět mimoděk pokýval hlavou.
"Pan Zejdlic prohlásil, že je všechny pochytá a připraví jim taková mučení, jako těšínský kníže Nosák tomu zlotřilci Křenovi, který mu syna Přemka zamordoval. Vzpomínáš si? Nechal ho posadit na rozžhaveného měděného koně a žhavými špornami mu dal trhat kůži… Ha, vidím ti ve tváři, že si vzpomínáš."
"Mhm."
"Naštěstí jsem mohl panu Zejdlicovi ty šibeničníky popsat. Pasko Řimbaba, jak jsem se už zmínil, a kde je Pasko, tam je i Kuno Wittram, a kde jsou ti dva, je dozajista i Notker Weyrach, ten starý loupežník. Ale byli tam i další, o kterých jsem panu Zejdlicovi také pověděl. Takový ozrutný halama s nejapným kontrfektem, určitě to neměl v hlavě v pořádku. Potom jeden menší se zlomeným nosem, na první pohled raubíř. A ještě takový mlíčňák, mladík asi tvého věku, tváří a postavou ti dokonce maličko podobný, připadá mi… Ale co to plácám, tys přece jinoch ušlechtilého vzezření, docela jako svatý Šebestián na obrázku. Tamtomu bylo vidět na očích, že je bezectný lump.
Když jsem o nich panu Zejdlicovi vyprávěl, zčistajasna zařval jako tur. Prý ty padouchy zná, slyšel o nich. Jeho příbuzný pan Guncelin z Lažan prý toho se zlomeným nosem a toho holobrádka stíhá za přepadení, kterého se dopustili ve Střihomi. Divíš se, kterak se lidský osudy splétají? Jen počkej, teď se budeš teprve divit. Zrovna jsem si chystal odjet z Minstrberka, když mi kočí ohlásil, že se někdo potuluje kolem našeho furgonu. Podívám se a koho vidím? Zlomený nos a hromotluk! Představ si ty drzé ničemy!"
Výběrčímu rozhořčením až zaskočilo. Reynevan kýval hlavou a nasucho polykal.
"Co jsem dech popadal," vyprávěl dále kolektor, "uháněl jsem na rathaus a podal oznámení. Doufám, že je už dopadli a že je už ve sklepě mistr na skřipec natahuje. Chápeš, oč jim šlo? Ti dva, určitě i s tím třetím, tím cucákem, pro raubrittery špehovali, aby dali bandě vědět, kde má na nás číhat. Jak vidíš, moje eskorta je menší než malá! A minstrberské rytířstvo dává přednost kolbám, trachtacím, zábavám a tanečkům, fuj! Nediv se, že mám strach o život a obavu, aby stupkům nepadlo do rukou těch pět set hřiven, které vezu… Vždyť jsou určeny na svatý cíl."
"To se rozumí," přisadil si štercéř, "že na svatý. Na svatý a dobrý – a to není vždy totéž, hehe. A tak jsem panu kolektorovi poradil, aby nejel po zemské stezce, nýbrž aby po lesních cestách nenápadně do Varty proklouzl."
"Ať nás Bůh chrání," zvedl kolektor oči k obloze. "A patroni daňových výběrčích – svatí Adaukt a Matouš. A zázračná Matka Boží Vartecká."
"Amen, amen!" zvolali poutníci, kteří zaslechli poslední slova. "Pochválena buď Nejsvětější Panna, ochránkyně a orodovnice!"
"Amen!" zvolali z protější strany menší bratři.
"Amen," dodal rytíř von Stietencron a jeho ošklivá dcera se přežehnala.
"Amen," dokončil kolektor. "Varta je svaté místo, pane Hagenau, Matkou Boží navštívené. Slyšels, že se opět na Kopečku zjevila? A opět plakala jako při svém prvním zjevení. Někteří povídají, že je to předpověď neštěstí, která záhy padnou na Vartu a celé Slezsko. Jiní tvrdí, že Matka Boží prolévá slzy, neboť upadá víra a šíří se hereze. Husité…"
"V jednom kuse," přerušil ho goliard, "kolem sebe vidíš husity a větříš kacířství. Nenapadlo tě, že Svatá Panna může lkát z docela jiných příčin? Třebas roní slzy, když se dívá na církev, na Řím. Když vidí svatokupectví, neřest, hamižnost. Apostázii a herezi, poněvadž čímže je hereze, ne-li jednáním a konáním proti slovům Písma? Možná Matka Boží pláče, když vidí, jak se svátosti stávají kejklířským představením, poněvadž je podává kněz žijící v hříchu? Možná ji hněvá a rmoutí to, co rmoutí a hněvá mnohé smrtelníky: proč nad všechny velmože bohatší a mocnější papež nestaví chrám Petrův za svoje peníze, nýbrž za peníze ždímané z nejchudších věřících?"
"Ach, raději už mlč…"
"Možná Matka Boží pláče," nenechal se utišit goliard, "když vidí, že místo aby se modlili a žili ve zbožnosti, účastní se knězi války, politiky, derou se k moci? A jak vládnou? Hodí se na to slova proroka Izaiáše: Běda těm, kteříž ustanovují práva nepravá, kdož předpisují plahočení, nuzákům odnímají možnost obhajoby, utištěné mého lidu zbavují práva, jejich kořistí jsou vdovy a sirotky olupují!"
"Ostrá slova," usmál se křivě kolektor, "ostrá, pane Raabe, ale řekl bych, že ani ty nejsi bez hříchu. Promlouváš jako politik, ne-li jako kněz, místo aby sis hleděl loutny, veršů a zpěvu."
"Veršů a zpěvu, říkáš?" odepjal Tybald Raabe od sedla loutnu. "Jak si přeješ."

Císařští a popové
to jsú antikristové;
jich moc ne od Krista,
leč od antikrista

z císařského lista

"Zatroleně," zahučel kolektor a polekaně se rozhlédl. "To už bylo skoro lepší, když jsi mluvil."

Kriste, skrz tvé rány
rač nám dát kaplany,
coby pravdu střehli,
antikrista svrhli,
nás k tobě přivedli

Lachové, Němcové,
všici jazykové,
nevěřte jich mluvě
ni na písmu slově,
Viklef pravdu povie…

Pravdu poví, bezděky si v duchu zopakoval zaposlouchaný Reynevan. Pravdu poví. Kde jsem už ta slova slyšel?
"Jednoho dne, milý Raabe, si tyhle popěvky škaredě odskáčeš," podotkl kysele kolektor. "A vám, bratříčkové, se divím, že to tak klidně posloucháte."
"V písních," usmál se pokorně jeden z minoritů, "se mnohdy kus pravdy skrývá. A pravda zůstává pravdou, nelze ji ukřičet, nýbrž přijmout, třebas by bolela. A Viklef? Zbloudil, ovšem, avšak libri sunt legendi, non comburendi."
"John z Wycliffa, Bůh mu odpusť," připomenul další františkán, "nebyl první. Na to, o čem zde byla řeč, poukazoval již náš veliký bratr a patron – Nuzáček z Assisi. Nemůžeme bez ustání zavírat oči a odvracet tváře. Zle se děje. Duchovní se vzdalují Bohu, světským věcem dávají přednost. Namísto aby žili v chudobě a skromnosti, bývají často bohatší než knížata a baronové…"
"Podle evangelia Ježíš pravil," dodal tiše třetí. "Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris – neberte s sebou zlata, ni stříbra, ni peněz do opasků svých."
"A slova Ježíšova," ozval se dokonce i tlustý desátník, "nesmí opravovat a obměňovat nikdo, ani samotný papež. A jestli tak činí, není to Boží zástupce na zemi, ale jak stálo v písni, pravý Antikrist."
"Jářku!" zvolal nejstarší poutník a poškrábal se na červeném nose. "Na tom něco je!"
"Proboha!" zabědoval kolektor. "Buďte tiše. Co je tohle za kompanie? Takové valdenské a beghardské rouhání. Hřích!"
"Ten ti bude odpuštěn," zasmál se goliard a ladil svůj nástroj. "Vždyť vybíráš daň na posvátný cíl. Přimluví se za tebe svatí Adaukt a Matouš."
"Všiml sis, pane Reinmare," postěžoval si kolektor, "jak uštěpačně to řekl? Všichni si uvědomují, že berně jsou nezbytné, že slouží obecnému prospěchu. Že je nutno platit, poněvadž takový je řád Boží a lidský. Všichni to vědí. A co? Nikdo nemá rád výběrčí. Když přijíždím, utíkají do lesa. Hrubými slovy mě častují. Dokonce i psy na mě kolikrát poštvali. A i ti, kdož platí, se mě štítí jako malomocného."
"Těžký úděl," pokýval hlavou štercéř a mrkl na Reynevana. "Nechtěls to nikdy změnit? Měls přece dost příležitostí, ne?"
*
Jak se ukázalo, byl Tybald Raabe chlapík bystrý a prohnaný.
"Nevrť se v sedle," řekl tiše, když se přiblížil k Reynevanovi. "A neohlížej se k Minstrberku."
"Mí přátelé…"
"Slyšel jsem," přerušil ho goliard, "co říkal kolektor. Jít na pomoc přátelům je šlechetné, ale dovolím si podotknout, že tví přátelé nevypadali na takové, jenž si nebudou vědět rady sami. Na takové, co se nechají uvěznit minstrberskými biřici, kteří jsou jako všichni strážci zákona a pořádku vyhlášení svou činorodostí, zápalem, pohotovostí, odvahou a inteligencí. Nemysli na návrat. Opakuji, že tvým přátelům se v Minstrberku nic nestane, ale pro tebe by to byl konec. Jeď s námi do Varty, pane Reinmare. Odtamtud tě osobně převedu do Čech. Co tak hledíš? Tvůj bratr byl můj blízký přítel."
"Blízký?"
"Divil by ses, jak blízký. Divil by ses, co všechno nás spojovalo."
"Já už se nedivím ničemu."
"To se ti jen zdá."
"Pokud jsi byl skutečně Peterlinův přítel," řekl po chvíli Reynevan, "zajisté tě potěší zpráva, že jeho vrahy stihl trest. Nežije ani Kunz Aulock, ani nikdo z jeho bandy."
"Psovi psí smrt," zopakoval Tybald Raabe otřepanou sentenci. "Padl tvou rukou, pane Reinmare?"
"Není důležité, čí rukou," začervenal se Reynevan, neboť v goliardově hlase rozeznal náznak posměchu. "Hlavně, že je po něm. A Peterlin je pomstěn."
Tybald Raabe dlouho mlčel a sledoval nad lesem kroužícího krkavce.
"Jsem dalek toho," promluvil konečně, "abych želel Kyrieleisona nebo oplakával Storka. Ať se smaží v pekle, zasloužili si to. Ale to ne oni zavraždili pana Petra, ne oni."
"Kdo…" zajíkl se Reynevan. "Kdo tedy?"
"Mnozí by to chtěli vědět."
"Štercové? Nebo někdo ve službách Šterců? Kdo? Mluv!"

"Tiše, chlapče, tiše. Nenápadněji. Ať se nic nedonese k nesprávným uším. Nemohu ti říci více než jsem sám zaslechl…"
"Cos zaslechl?"
"Že jsou v tom zapleteny… Temné síly."
Nyní se odmlčel Reynevan.
"Temné síly," zopakoval jízlivě. "Také jsem o tom slyšel. Říkali to Peterlinovi konkurenti. Že se mu dařilo v podnikání, protože mu pomáhal ďábel a můj bratr mu na oplátku zaprodal duši. A že ho ďábel jednoho dne odnese do pekla. Temné síly, pche! Když si pomyslím, Tybalde Raabe, že jsem tě považoval za vážného a rozumného člověka…"
"Už mlčím," pokrčil goliard rameny a odvrátil hlavu. "Už neutrousím ani slůvko, můj mladý příteli, abych tě ještě více nerozčaroval."
*
K odpočinku se průvod zastavil pod obrovitým stromem, staletým dubem. V jeho větvích vesele poskakovaly veverky a nevšímaly si lidských vetřelců. Koně byli vypráhnuti z furgonu, lidé se rozsadili ve stínu široké koruny. Jak Reynevan čekal, všichni se zanedlouho dali do disputací o politice, jak čekal dále, týkala se zvláště husitské hrozby a zanedlouho očekávané křížové výpravy, která by měla učinit přítrž šíření hereze. Třebaže téma rozhovoru bylo v současné době celkem obvyklé, disputace se stočila neočekávaným směrem.
"Válka," prohlásil jeden z františkánů a hladil si tonzuru, na kterou mu některá veverka shodila žalud. "Válka je zlo. Boží přikázání zní: Nezabiješ!"
"A v obraně života?" zeptal se kolektor. "A majetku?"
"A v obraně víry?"
"A v obraně cti?" zvedl bojovně bradu Hartwig von Stietencron. "Co je to za řeči! Čest je nutno bránit a urážky smývat krví!"
"Ježíš se v zahradě Getsemanské nebránil," odvětil mírně františkán. "A poručil Petrovi schovat meč. Pozbyl tak cti?"
"A co píše svatý Augustin, doctor Ecclesiae, ve svém díle De civitates Dei?" zvolal jeden z poutníků, dávaje najevo svou sečtělost, třebaže barva jeho nosu svědčila o jiných zálibách než bylo čtení. "Zmiňuje se o spravedlivém boji. Co je spravedlivější než válka s pohanstvím a kacířstvím? Cožpak taková válka není Bohu milá? Netěší Ho, když někdo zabijí Jeho nepřátele?"
"A co píše Jan Zlatoústý?" ozval se druhý čtenář s modročerveným nosem. "Co Isidor Sevillský, co Bernard z Clairvaux? Doporučují hubit kacíře, Maury a neznabohy! Nazývají je nečistými vepři, které zabíjet není hřích! Pro větší slávu Boží!"
"Kým jsem," sepjal ruce františkán, "abych oponoval církevním učitelům? Nehodlám s nimi disputovat, Bože chraň, jen opakuji slova Krista na Hoře. On přikázal milovat bližního svého. Odpouštět těm, kdož proti nám zhřešili. Modlit se za duše svých nepřátel."
"A Pavel napsal Efezským," doplnil stejně tichým hlasem druhý řeholník, "bránit se proti svodům ďábelským je třeba pancířem spravedlnosti a štítem víry. Ne kopími."
"Dejž to Pán Bůh," pokřižoval se třetí minorita, "že spravedlnost, víra a láska zvítězí. Že pax Dei zavládne mezi křesťany. Vždyť pohleďte, kdo našich svárů využívá? Bisurmani! Přeme se s Čechy o Slovo Boží, o způsob přijímání, a co nám hrozí? Mohamed a půlměsíce na kostelích!"
"Třebas i Češi prohlédnou," ušklíbl se nejstarší poutník, "a zřeknou se Husa. Možná jim k tornu pomůže hlad. Celá Evropa zapověděla obchod s husity, dovoz a vývoz veškerého zboží. A oni potřebují zbraně a prach, sůl a potraviny. Pokud to nedostanou, budou bezbranní a hladoví. A když jim bude kručet v břiše, nakonec to vzdají, uvidíte."
"Válka je zlo," zopakoval s důrazem první františkán. "To jsem již řekl. A tento druhý způsob vám připadá ve shodě s Kristovým učením? Cožpak Ježíš kázal bližního mořit hlady? Křesťana? Pomineme-li některé názorové odlišnosti, Češi nepřestali být křesťany, nesluší se s nimi tak jednat."
"Věru, bratříčku," připojil se k hovoru Tybald Raabe. "Nesluší se to a ještě vám povím, že taková zbraň mívá často dvě ostří. Aby se neobrátila proti nám, jako se obrátila proti Lužičanům. Aby Slezsko nedopadlo jako před rokem Horní Lužice ve sleďové válce."
"Ve sleďové válce?"
"Tak byla nazvána," vysvětloval goliard, "protože šlo o zákaz dovozu sleďů. Povím vám o tom, chcete-li."
"Chceme! Baže chceme!"
"Bylo to tak," usadil se pohodlně Tybald Raabe. "Pan Hynek Boček z Kunštátu, český šlechtic, ale též podobojí, je náramným milovníkem nakládaných baltských sleďů. Máloco mu šmakuje tak jako dobrý herynek, obzvláště k pivu anebo pálence. O páně Bočkově apetitu slyšel kdekdo, taktéž hornolužický rytíř Jindřich Dohna z Grafenštejna. A že se Reichstag o zákazu obchodu radil, rozhodl se pan Jindřich, že na vlastní pěst husitu pokoří. Zadržel mu dodávky slanečků. Rozhněval se pan Boček, leč nejprve slušně poprosil, prý víra je víra, ale herynek je herynek, bojuj, papeženče jeden, o liturgii, ale neupírej mi slanečky! Dohna mu odpověděl, že slanečky heretikům nedá a ať Boček žere bůček, třebas i v pátek. Džbán přetekl. Pán z Kunštátu se dopálil, svolal své houfy a vtrhl do Lužic s ohněm a mečem. Jako první lehl popelem hrad Karlsfrýd, pohraniční celní bod, kde byly transporty se slanečky zadržovány. Než to panu Bočkovi nestačilo. Vzplály vsi okolo Hartavy, kostely, statky, ba i na předměstí samé Žitavy zakokrhal červený kohout. Tři dny pan Boček plundroval a pálil. Nevyplatila se Lužičanům, oj, nevyplatila ta sleďová válka. Nepřál bych Slezsku něco podobného."
"Stane se," řekl františkán, "co Bůh dopustí."
Dlouho nikdo nic neřekl.
*
Počasí se zkazilo, větrem hnaná mračna ztemněla, les hučel, první kapky začaly padat na kapuce, pláště, hřbety koní i

černou plachtu vozu. Reynevan se připojil k Raabemu, jeli třmen vedle třmenu.
"Pěkné vyprávění," podotkl tiše. "To o těch slaneccích. I ta píseň o Viklefovi stála za to. Už jsem čekal, že stejně jako v Kromolíně přečteš čtyři pražské artikule. Kolektor zná tvoje přesvědčení?"
"Pozná je," odpověděl stejně tiše štercéř, "až přijde čas. Protože je, jak praví Ecclesiastes, čas mlčení i čas mluvení. Čas hledání i čas ztrácení, čas opatrování i čas odhazování, čas milování i čas nenávidění, čas boje i čas pokoje. Je čas na všechno."
"Tentokrát se s tebou shodnu do posledního slova."
*
Na rozcestí v březovém háji stál kamenný kříž. Jedna ze zde Slezsku početných připomínek zločinu. A opožděné kajícnosti.
Kupředu vedla jasná písčitá cesta, ostatními směry temné lesní pěšiny. Vítr se opíral do korun stromů, strhával z nich zežloutlé listy. Déšť, zatím jen drobný, kousal do tváří.
"Na všechno je čas," řekl Reynevan goliardovi. "Tak praví Eccleastes. Přišel tedy i čas rozloučení. Vracím se do Minstrberka. Nic neříkej."
Výběrčí daní se na ně díval. Stejně tak menší bratři, poutníci, vojáci, rytíř a jeho ošklivá dcera.
"Nemohu," pokračoval Reynevan, "opustit přátele, kteří se rnohou dostat do nesnází. To se nesluší. Přátelství je věc veliká a krásná."
"Říkám snad něco?"
"Jedu."
"Jeď," přikývl Tybald Raabe. "Kdybys však chtěl změnit plán, mladý příteli, kdyby ses rozhodl zamířit do Varty a do Čech… Snadno nás dohoníš. Pojedeme pomalu a u Ctiborova Porubu se chystáme pořádně si odpočinout. Ctiborův Porub, zapamatuješ si to?"
"Zapamatuji."
Rozloučení bylo krátké. Obvyklá přání štěstí a božího požehnání. Reynevan otočil koně nazpět. V paměti měl pohled, kterým se s ním rozloučila Stietencronova dcera. Pohled mátožný, telecí, pohled vodnatých očí zpod vytrhaného obočí. Pohled plný stesku.
Taková ošklivka, pomyslel si cestou ve větru a dešti. Taková šedivá myš, ale junáka dokáže poznat a ocenit. Kůň urazil více než jeden hon, než si to Reynevan promyslel a pochopil, jaký je osel.
*
Když na ně narazil pod staletým dubem, nebyl ani příliš udiven.
"Ho! Ho!" zvolal Šarlej a chlácholil tančícího koně. "To není duch! To je náš Reynevan!"
Mladík seskočil ze sedla a v následující chvíli zasténal v srdečném, leč málem žebra drtícím objetí Samsona Medáka.
"Vida, vida, vida," uvážil poněkud změněným hlasem Šarlej. "Utekl minstrberským drábům, utekl panu Biberštejnovi ze Štolců. Mé uznání. Pohleď, Samsone, jaký se z něj stal schopný mládenec. Je se mnou sotva dvě neděle a kolik se toho naučil. Vždyť už je prohnaný jako dominikán, aby do něj hrom bacil."
"Míří k Minstrberku," povšiml si Samson. Pravil to zdánlivě chladně, avšak v jeho hlase bylo znát dojetí. "A to svědčí o tom, že se mu pořád moc rozumu nedostává. Co ty na to, Reinmare?"
"Minstrberskou záležitost," stiskl zuby Reynevan, "považuji za ukončenou. Definitivně. Zapomněl jsem na … na Minstrberk. Hodil jsem za hlavu minulost. Jenže jsem se bál, že vás tam chytili."
"Oni? Nás? Žertuješ?"
"Jsem rád, že vás vidím. Opravdu mě to těší."
"Přijde ti to k smíchu, ale nás také."
Hustě se rozpršelo, vítr hučel ve větvích stromů.
"Šarleji," ozval se Samson. "Soudím, že nemusíme jet dále po stopách. .. To, co jsme plánovali, teď nemá smysl. Reinmar je volný, nic ho už netáhne zpět, pobídněme tedy koně a hajdy k Opavě a k uherské hranici. Navrhuji, abychom nechali za zády Slezsko a všechno slezské. Včetně našich nekalých plánů."
"O jakých plánech je řeč?" zajímal se Reynevan.
"Na tom nesejde. Co ty na to, Šarleji? Radím změnit plány, zrušit smlouvu."
"Nevím, o čem mluvíte."
"Později, Reinmare. Šarleji?"
Demerit si odkašlal.
"Zrušit smlouvu?"
"Zrušit."
Bylo vidět, že Šarlej prožívá vnitřní boj.
"Blíží se noc," řekl konečně. "Noc přináší radu. Jak říkají ve Vlaších: La notte porta la consiglia. Podmínkou je, jak přidávám já, že to musí být noc prospaná v suchu, teple a bezpečí. Na koně, hoši. Za mnou."
"Kam?"
"Uvidíte."
*
Byla už skoro tma, když uslyšeli štěkot psů. Potom před sebou rozeznali ploty a domy.
"Kde to jsme?" zeptal se s obavou v hlase Samson. "Doufám…"
"Tohle je Dubovec," uklidnil ho Šarlej. "Velká zemědělská ušedlost patřící cisterciáckému klášteru v Kamenci. Když jsem seděl u demeritů, čas od času nás sem vozili na práci. V rámci trestu, jak si jistě domýšlíte. Proto vím, že zde najdeme suché a teplé místo, jako stvořené k tomu, abychom se dobře vyspali. A ráno najdeme i něco k snědku.

"Mám to chápat tak," otázal se Samson, "že tě cisterciáci znají? Že je můžeme požádat o jídlo…"
"Tak příznivé to asi nebude," opět ho přerušil demerit. "Spoutej koním přední nohy. Necháme je tady přes noc napást. A pak za mnou. Po špičkách."
Psi se uklidnili, zaštěkali už jen ojediněle, když Šarlej zručně vypáčil fošnu ze stěny stodoly. Za chvíli už byli pod střechou, ve tmě, suchu a teple. Po žebříku vylezli nahoru a zahrabali se do voňavého sena.
"Spěme," zabručel Šarlej. "Škoda, že jdeme na kutě s prázdným břichem, ale navrhuji, abychom s jídlem posečkali do rána. Určitě se nám podaří přivlastnit si nějaké potraviny, i kdyby to mělo být jen trochu jablek. Ovšem pokud některý z vás do rána nevydrží, mohu jít hned. Co, Reinmare? Měl jsem na mysli tebe, jakožto osobu, která má potíže s ovládáním primitivních pudů… Reinmare?"
Reynevan spal.

Kapitola dvacátá druhá
ve které naši hrdinové zjistí, že si vybrali tuze špatné místo k noclehu. Dále se potvrdí, i když mnohem později, že v převratných dobách může mít i ta nejnepatrnější příhoda převratné následky.
Navzdory únavě spal Reynevan špatně a neklidně. Ve spánku se vrtěl v pichlavém seně mezi Šarlejem a Samsonem a od svých spolunocležníků si vysloužil několik nadávek a štulců. Potom křičel ze sna při pohledu na krev tryskající z úst meči ubodaného Peterlina. Těžce vzdychal při pohledu na nahou Adélu sedící obkročmo na Janu Minstrberském, jenž si hrál s jejími rytmicky poskakujícími ňadry. Potom k jeho zděšení a zoufalství zaujala místo uvolněné Adélou Nicoletta Zlatovlasá čili Kateřina z Biberštejna, aby na neúmorném knížeti rajtovala s nemenším zápalem a nadšením než Burgunďanka. Pak viděl polonahé ženy s rozevlátými vlasy, jež letěly na košťatech požáry osvětleným nebem, doprovázeny hejny krákajících vran. Viděl po kamenné zdi šplhajícího pomurnika, nehlasně otevírajícího dlouhý zobák. Viděl oddíl přes pole cválajících, nesrozumitelně křičících rytířů v kápích. Viděl, jak se hroutí turris fulgurata, věž zasažená bleskem, a jak z ní padá člověk. Viděl, jak jiný člověk běží po sněhu a hoří, oděn šlehajícími plameny. Nakonec vzplála bitva: dunění houfnic, dusot kopyt, ržání koní, řinčení zbraní, výkřiky…
Probudil ho dusot kopyt, ržání koní, řinčení zbraní, výkřiky. Samson mu v poslední chvíli zakryl ústa dlaní.
Okolí bylo plné jízdních i pěších lidí.
"Uvízli jsme," mumlal Šarlej, dívaje se ven škvírou mezi trámy, "jako ježek v kravském lejně."
"Jsou to naši pronásledovatelé? Z Minstrberka?"
"Hůře, je to nějaký posraný sjezd. Hotový tábor lidu. Vidím tu velmože, šlechtice, rytíře. Do prdele, akorát tady? V takové díře?"
"Ztraťme se odtud, dokud je čas."
"Bohužel," kývl Samson hlavou směrem k ovčínům na okraji lesa. "Čas už nemáme. Zbrojná čeleď obklíčila celý dvorec. Nejspíše proto, aby nikoho nepustili dovnitř. Ale pochybuji, že by chtěli někoho pustit ven. Probudili jsme se příliš pozdě. Jenom se divím, že nás ze spánku neprobrala ta vůně, cítíte?"
Zvenčí se k nim skutečně linula stále silnější vůně opékaného masa.
"Vojsko," našel Reynevan pozorovatelnu i pro sebe, "nosí barvy našeho biskupa. Mohla by tu být inkvizice."
"Kurva," sykl Šarlej. "To by nám ještě scházelo. Máme jedinou naději – že se nepodívají do stodoly."
"Bohužel," zalitoval opět Medák. "Ta naděje se rozplynula. Jdou sem. Zahrabejme se do sena. A kdyby nás našli, dělejme ze sebe hlupáky."
"Tobě se to snadno řekne."
Reynevan se přehrabal vrstvou sena až k prknům podlahy a ke škvíře mezi nimi přiložil oko. Díval se, jak do stodoly vtrhli knechti a s hrůzou sledoval, jak začali prohledávat všechna zákoutí, bodají sudlicemi do snopů a prohrabávali slámu v mezipatře. Jeden z nich vyšplhal po žebříku nahoru, avšak na tlo nevstoupil a spokojil se jen s letmou prohlídkou.
"Budiž pochváleno," zašeptal Šarlej, "odvěké vojenské ulejváctví."
To ale nebyl konec. Knechty vystřídali čeledíni a sluhové. Udusaná podlaha byla čistě zametena a pokryta jedlovými větvičkami. Byly přineseny lavice, postaveny dřevěné trnože, na ně položeny desky a ty prostřeny bílým plátnem. Dříve než na ně služebnictvo rozestavilo džbány a poháry, Reynevan již věděl, co se chystá.
Chvíli trvalo, než se sešlo všechno panstvo. Postupně se však stodola naplnila přepychovými oděvy, vzácnými zbrojemi, drahými šperky, zlatými řetězy a sponami, zkrátka věcmi, jež se do tohoto obskurního prostředí vůbec nehodily.
"Do hajzlu," zašeptal Šarlej, dívající se rovněž dolů. "Zrovna v téhle stodole uspořádali nějakou tajnou poradu. Tohle nejsou žádní nýmandi… Vratislavský kníže a biskup Konrád ve vlastní osobě. Vedle něho je Ludvík, kníže z Břehu a Lehnice…"
"Tiše…"
Také Reynevan poznal oba Piastovce. Konrád, osmým rokem biskup vratislavský, udivoval svou statnou postavou a svěží tváří. Zdálo se neuvěřitelné, jak zachovalý si udržel vzhled při své náklonnosti k pijanství, obžerství a smilnění, což byly obecně známé nectnosti církevního hodnostáře. Jistě to byla zásluha příslovečné piastovské tělesné odolnosti a zdravé krve, protože jiní preláti, ačkoliv pili a kurvili se mnohem střídměji než on, měli v jeho věku tlustá panděra, naběhlé vaky pod očima a promodralé nosy – pokud ještě vůbec měli nosy. Druhý Piastovec, asi čtyřicetiletý Ludvík Březský připomínal krále Artuše z iluminací v rytířských románech – dlouhé vlnité vlasy lemovaly jako aureola obličej básnicky oduševnělý a současně rytířsky mužný.
"Račte ke stolu, vážené panstvo," udivoval biskup též svým zvučným, mladistvým hlasem. "Třebas je to pouhá

stodola, nikoliv hodovní síň, pohostíme vás tím, co máme, a prosté venkovské jídlo zapijeme znamenitým uherským, jaké ani král Zikmund v Budíně často nepopíjí. To může potvrdit královský kancléř pan Šlik. Pokud, to se rozumí, mu trunk zachutná."
Mladý, však nadmíru vážně a vznešeně vyhlížející muž se uklonil. Na lentneru měl erb se stříbrnou špicí v červeném poli a třemi kroužky opačných tinktur.
"Kašpar Šlik," zašeptal Šarlej. "Lucemburkův osobní tajemník, důvěrník a rádce. Závratná kariéra na takového zelenáče…"
Reynevan vyfoukl z nosu smítko a s nadlidským úsilím potlačil kýchnutí. Samson Medák varovně sykl.
"Mimořádně srdečně vítám," pokračoval biskup Konrád, "Jeho Důstojnost Giordana Orsiniho, člena kolegia kardinálů, v současnosti legáta Jeho Svatosti papeže Martina. Vítám rovněž představitele řádového státu, vznešeného Gottfrieda Rodenberga, komtura z Lípy. Vítám našeho vzácného hosta z Polska, naše milé přátele z Moravy i Čech. Buďte všichni vítáni a usedněte, prosím."
"Ký čert sem toho všivého křižáka přinesl," vrčel Šarlej a snažil se hrotem nože rozšířit škvíru, kterou se díval dolů.
"Komtur z Lípy. Kde to je? Dozajista v Prusku… A co ti ostatní? Tamhle je Puta z Častolovic. Ten ramenatý s černým lvem ve zlatém polije Albrecht z Koldic, starosta svídnický. Hele, ten se zavinutou střelou musí být někdo z pánů z Kravař."
"Drž zobák," syčel Samson. "A přestaň vrtat do toho dřeva. Třísky se sypou dolů, odhalí nás."
Dole služebnictvo roznášelo džbány, panstvo zvedalo číše k přípitkům. Kancléř Šlik pochválil víno, ale těžko říci, zda to nebylo pouze z diplomatické zdvořilosti. Zdálo se, že všichni stolovníci se vzájemně znají. Až na malé výjimky.
"Kdopak je," zajímal se biskup Konrád, "tvůj mladý průvodce, monsignore Orsini?"
"Můj tajemník Nicolaus de Cusa," vysvětlil papežský legát, drobný, šedivý, usměvavý stařík. "Předpovídám mu velkou budoucnost ve službách naší církve svaté. Vero, je mi neobyčejně nápomocen při mé misi, umí totiž jako málokdo jiný heretické, obzvláště lollardské a husitské teze vyvracet. Jeho Důstojnost biskup krakovský to může potvrdit,"
"Biskup krakovský," vydechl Šarlej. "U všech hromů, to je…"
"Zbyhněv Olešnický," potvrdil šeptem Samson Medák. "Ve Slezsku kuje pikle s Konrádem. Zatraceně, jsme v pěkné bryndě. Buďte tiše jako myšky. Jestli nás objeví, je po nás veta."
"Nechť tedy tvůj pan tajemník promluví jako první," navrhl biskup Konrád. "Vždyť naše setkání má stejný cíl: vyvrátit husitskou herezi ze základů a rozdrtit na prach. Zatímco budeme jíst a pít, nechť tento nadějný mladý kněz svými argumenty Husovy nauky vyvrátí. Posloucháme."
Sluhové přinesli na stůl pečené maso. Zablýskly se nože a čile se daly do pohybu. Mladý kněz Mikuláš z Kusy povstal a zahájil svůj proslov. A třebaže nemohl odtrhnout zrak od lákavé krmě, hlas se mu ani nezachvěl.
"Jiskra je malá věc," pronesl exaltovaně, "leč spadne-li na hořlavinu, roznítí požár, jenž dokáže obrátit v prach a popel domy, měst& i rozlehlé lesy. Stejně tak špatné učení od jediného špatného pocháží a stěží dva neb tři posluchače zpočátku má, však další a další kazí, až špatnost zachvátí vše vůkol. Muchy mrtvé, praví Ecclesiastes, nasmrazují a nakažují mast apatékářskou. Sněť zpočátku z drobné ranky do těla se šíří, až je nakonec celé zachvátí a zahubí. Taktéž jedna prašivá ovce celé stádo nakazí. Proto je nutno požár hasit, dokud se v malé jiskře skrývá, zavčasu je třeba utnout chorý úd a vyhnat prašivou ovci ze stáda…"
"Utnout chorý úd," zopakoval biskup Konrád a zakousl se do kusu šťavnaté pečínky, "Velmi správně, mladý bratře Mikuláši. Čeká nás chirurgická operace. Železo, ostré železo bude nejlepším lékem na husitskou sněť. Utnout, odříznout chorou končetinu, vybít heretiky bez milosti!"
Stolovníci, huhlajíce s plnými ústy a máchajíce ohlodanými kostmi, dali najevo svůj souhlas. Jídla na stole ubývalo a Mikuláš Kusánský postupně odhaloval všechny mylné články Viklefova učení a vyvracel všechny husitské bludy: popírání transsubstanciace čili přeměny svátostí, nevíru v existenci očistce, odmítání kultu světců a jejich obrazů, zavádění veřejné zpovědi. Konečně se dostal k přijímání sub utraque specie a zavrhl je rovněž.
"Jen jedna," zvěstoval, "jediná svátost má býti podávána věrným. Vždyť praví Matouš: chléb náš vezdejší, panem nostrum supersubstantialem, dej nám dnes. Lukáš zase říká: vzav chléb a díky činiv, lámal a dal jim. Je pouze jeden církví schválený a potvrzený obřad, aby obyčejný člověk jen pod jednou způsobou svátost oltářní přijímal. A to musí každému věřícímu měrou vrchovatou stačit!"
"Amen," dokončil Ludvík Březský a olízl si mastné prsty.
"Pro mě za mě," zahřímal biskup Konrád a hodil za sebe okousanou kost, "mohou husité přijímat sacramentum na způsob klystýru – skrze řiť! Jenže ti zkurvysyni mě chtějí ožebračit! Hlásají sekularizaci, tvrdí, že klér má žít v bídě – prý evangelické. To znamená, že nás chtějí okrást a sami si nahrabat. Kvůli tomu přece náš Spasitel netrpěl na kříži! Jen přes mou mrtvolu! Kdepak přes mou, přes jejich rouhačské zdechliny! Ať pojdou!"
"Prozatím jsou ale naživu," podotkl věcně kladský starosta Puta z Častolovic, kterého sotva před pěti dny viděl Reynevan na turnaji v Minstrberku. "Prozatím jsou naživu a při síle, navzdory tomu, co jim bylo po Žižkově smrti prorokováno. Že prý se navzájem zardousí: pražané, táboří, sirotci. Nic podobného, vážení, kdo v to doufal, šeredně se přepočítal."
"Ohrožení nepomíjí, ale naopak vzrůstá," promluvil hlubokým hlasem Albrecht z Koldic, starosta a zemský hejtman vratislavsko-svídnického knížectví. "Mí vyzvědači posílají zprávy o stále užší spolupráci pražanů a Korybutoviče s Žižkovými dědici: Janem Hvězdou, Bohuslavem ze Švamberka a Roháčem z Dube. Chystají společné válečné výpravy. Pan Puta má pravdu, spletli se ti, kdož po Žižkově smrti čekali zázrak."
"Nelze čekat na zázrak," řekl s úsměvem Kašpar Šlik. "Na to, že české schizmatiky namísto nás porazí Kněz Jan, jenž přitáhne z Indie se statisícovou armádou na slonech. My sami tomu musíme učinit přítrž. Právě proto mne sem král Zikmund posílá. Potřebujeme zjistit, s čím můžeme počítat ve Slezsku, na Moravě, v knížectví opavském. Musíme vědět,

jak se k celé věci postaví Polsko. Doufám, že nám to řekne Jeho Důstojnost biskup krakovský. Jeho nesmiřitelný postoj vůči polským viklefitům je nám dobře znám. A jeho přítomnost na tomto místě dokazuje jeho sympatie k politice římského krále."
"Také my v Římě," pokýval uznale hlavou Giordano Orsini, "víme, jak usilovně a obětavě bojuje proti herezi biskup Sbigneus. Víme o tom a nezapomeneme to ocenit."
"Smím tedy připouštět," usmál se opět Kašpar Šlik, "že se polské království postaví na stranu krále Zikmunda? Podpoří jeho plán? Činně?"
"Hrozně rád," uchechtl se za stolem rozvalený teutonský rytíř Gotffried von Rodenberg, "bych uslyšel odpověď na tuhle otázku. Zajímalo by mě, kdy se dočkáme činné účasti polského vojska v protihusitské křížové výpravě. Chtěl bych se to dovědět ze zasvěcených úst. Poslouchám, monsignore Orsini, všichni posloucháme."
"Ovšem," přisvědčil Šlik, nespouštěje oči z Olešnického. "Všichni posloucháme. Jak dopadlo vaše jednání u Jagelly?"
"Dlouho jsem jednal s králem Ladislasem," odvětil zarmouceným hlasem Orsini, "Avšak, hmm… Bez očekávaného výsledku. Jménem Jeho Svatosti jsem polskému králi daroval relikvii z nejznamenitějších – jeden ze hřebů, jimiž byl náš Vykupitel přibit na kříž. Vero, není-li taková posvátná památka schopna nadchnout křesťanského monarchu k účasti na kruciátě, pak…"
"Pak to není křesťanský monarcha," dokončil za legáta biskup Konrád.
"Všimli jste si?" zasmál se jízlivě křižák. "Raději pozdě než vůbec."
"S pomocí Poláků tedy," konstatoval Ludvík Březský, "pravá víra počítat nemůže."
"Království polské a jeho panovník," ozval se poprvé Zbyhněv Ole|nicky, "podporují pravou víru a církev Petrovu. Nejlepším možným způsobem – penězi. Který ze zde zastoupených vládců může s klidným svědomím říci, že řádně odvádí svatopetrský haléř?"
"Pah!" mávl rukou kníže Ludvík. "Říkejte si, co chcete: Jagello není žádný křesťan. Tomu neofytovi sedí posud ďábel za krkem."
"Jeho pohanství," přisadil si Rodenberg, "se nejzřetelněji projevuji v nenávisti k německému národu, jenž je hlavním ochráncem církvi svaté. A zejména k nám, německým špitálníkům Nejsvětější Panny, antemurale christianitatis, kteří katolickou víru před pohany chránili vlastní hrudí již po dvě staletí. My dobře víme, že ten Jagell je modlář a neofyta, který je ochoten spojit se nejen s husity, ale se samotným peklem, jen aby oslabil Řád. Neměli bychom se zde radit o Čechách, nýbrž o Polsku a Litvě, vrátit se k tomu, o čem jsme rokovali přede dvěma roky v Prešpurku – udeřit s křížovou výpravou na Polsko a roztrhat na cucky ten nepodařený výtvor, toho pancharta Horodelské unie."
"Tvoje řeč," promluvil mrazivě biskup Zbyhněv Olešnický,, je hodná samotného Falkenberga. Neudivuje mne to, není přec tajemstvím, že Falkenbergovi byly jeho jedovaté Satiry nadiktovány na Malborku. Nemusím vám jistě připomínat, že ten zlolajný pamflet proti mé zemi a jejímu králi odsoudil církevní koncil a Falkenberg musel svá urážlivá a nepravdivá tvrzení odvolat pod hrozbou upálení. Je zvláštní, že je opět slyším z úst někoho, kdo se prohlašuje za antemurale christianitatis."
"Nezlob se, kněze biskupe," urovnával spor Puta z Častolovic. "Všichni víme, že tvůj král husity podporuje – zjevně i tajně. Víme a chápeme, že tím drží v šachu řád německých rytířů, a mám-li být upřímný, nelze se jeho jednání divit. Nicméně důsledky takové politiky mohou být zhoubné pro celou křesťanskou Evropu, to si přece uvědomuješ."
"Bohužel ty důsledky již vidíme," navázal na poslední slova Ludvík Březský. "Korybutovič je v Praze a s ním celé roty Poláků. Na Moravě válčí Dobeš Puchala, Petr z Lichvina a Fedor z Ostrohu. Po boku Roháče z Dube bojuje Višek Račinský. Hle, kde všude je v této válce vidět polské erby a slyšet polská bojová hesla. Hle, jak Jagello podporuje pravou víru. A jeho edikty, manifesty, nařízení? Jenom nás balamutí."
"Olovo, zbraně, koně, potraviny," dodal ponuře Albrecht z Koldic. "Všemožné zboží mezitím putuje z Polska do Čech. Jak je to tedy, biskupe? Jednou cestou posíláte do Říma svatopetrský haléř, kterým se tak vychloubáte, druhou posíláte do Čech prach a olovo do husitských pušek. To je vašemu králi podobné – pánubohu svíčku, ďáblovi oharek."
"Některé věci," přiznal po chvíli Olešničky, "rmoutí i mne. Avšak vynaložím všechny síly, aby došlo k nápravě, k tomu mi dopomáhej Bůh. Ale škoda slov na neustálé výčitky. Chci říci stručně a jasně: důkazem zájmu polského království je má přítomnost zde."
"Kterou oceňujeme," uhodil otevřenou dlaní do stolu biskup Konrád. "Jenže kdo dnes může mluvit jménem polského království. Ty, důstojný bratře Zbyhněve? Vitold Litevský? Mocné rody: Šafránští anebo Ostrorohové, Jastřembci anebo Biskupcové? Kdo vlastně v Polsku poroučí? Určitě ne král Vladislav, sešlý stařec, který nedovede poručit ani vlastní mladé ženě. Že by v Polsku vládla Soňka Holšanská? Anebo její milci: Ciolek, Hynča, Kurovský či Zaremba? Kdo ještě tu Rusínku šoustá?"
"Vero, Vero," pokýval smutně hlavou legát Orsini. "Hrozná potupa, když je takový slavný král cornutto…"
"Rádoby vážné shromáždění," svraštil čelo krakovský biskup, "a klevetí jako baby na trhu. Nebo jako žáci v hampejzu."
"Nemůžeš popřít, že Soňka nasazuje Jagellovi parohy a hanobí jeho jméno."
"Popřu, neb je to vana rumoris. Kleveta vypuštěná z Malborku."
Řádový rytíř se zvedl od stolu, brunátný ve tváři a připraven vybuchnout, leč Kašpar Šlik ho rychlým gestem zadržel.
"Pax!" vykřikl. "Obraťme list, musíme projednat důležitější věci. Jak jsem pochopil, ozbrojená účast Polska na kruciátě je nejistá. S politováním to beru na vědomí. Avšak postarej se, biskupe Zbyhněve, aby byly dodržovány body smlouvy, kterou jsme uzavřeli v Kežmarku, a Jagellovy edikty z Trembovle a Věluně. Jejich účelem bylo uzavřít hranice a pohrůžkou přísných trestů odradit ty, kdož obchodují s husity, bohužel však zbraně a potraviny stále putují z Polska do Čech, jak správně upozornil pan starosta svídnický…"

"Slíbil jsem," přerušil ho netrpělivě Olešničky, "že se vynasnažím. Nejsou to z mé strany prázdné sliby. Všichni, kdož se budou stýkat s českými heretiky, budou v Polsku trestáni dle královských ediktů, jura sunt clara. Panu hejtmanovi svídnickému a Jeho Důstojnosti biskupu vratislavskému ale musím připomenout slova Písma: kterakž pak vidíš mrvu v oku bratra svého, a v oku svém břevna neznamenáš? S husity obchoduje polovina Slezska a nic se proti tomu nepodniká!"
"Jsi na omylu, drahý bratře Zbyhněve," naklonil se přes stůl biskurjKonrád. "Něco se podniká. Ujišťuji tě, že byly podniknuty rázné kroky. Obejdu se bez ediktů, bez manifestů, bez jakýchkoli pergamenů, ale mnozí defensores haereticorum na vlastní kůži pocítí, co to znamená paktovat se s kacíři a na ostatní, za to vám ručím, padne strach. Svět pozná rozdíl mezi skutky a sliby. Mezi skutečným bojem za víru a předstíráním."
Biskup hovořil tak nenávistně a v jeho hlase bylo tolik zášti, že Reynevan pocítil, jak se mu ježí vlasy. Srdce se mu rozbušilo tak silně, až se vylekal, že ho ti dole mohou uslyšet. Ti dole však měli jiné starosti. Kašpar Šlik musel opět uklidnit horké hlavy a zažehnat nový svár, poté vyzval ke klidnému a věcnému jednání o situaci v Čechách. Hašteřivci tedy umlkli a ke slovu se dostali doposud mlčící Češi a Moravané. Ani Reynevan, ani Šarlej, ani Samson Medák neznali nikoho z nich, bylo však jisté nebo téměř jisté, že patřili k plzeňskému landfrídu a moravské šlechtě kolem Jana z Kravař, pána na Jičíně. Záhy se ukázalo, že jedním z nich je proslulý Jan z Kravař ve vlastní osobě. Moravský pán, urostlý, černovlasý a černovousý, s větrem ošlehanou tváří, která dokazovala, že více času tráví v sedle než za stolem, měl nejvíce co říci k současné situaci v Čechách a na Moravě. Nikdo si ho nedovolil přerušit, když hovořil klidným, dokonce poněkud neosobním hlasem, a všichni se mlčky skláněli nad mapou zemí Koruny české na stole, z něhož prve sloužící odklidili obrané kosti. Shora nebyly na mapě vidět žádné podrobnosti, takže byl Reynevan odkázán na vlastní představivost, když moravský pán vyprávěl o útocích husitů na Karlštejn a Žebrák, dosud neúspěšných, a na Švihov, Obořiště a Květnici, bohužel zdařilých. O akcích na západě, proti městům věrným králi Zikmundovi: Plzni, Lokti a Mostu. O bojích na jihu, kde se zatím účinně bránila katolická jednota pana z Rožmberka. O ohrožení Jihlavy a Olomouce vyvolaném spojenectvím Zikmunda Korybutoviče, Bořka z Miletínka a Roháče z Dube. O nebezpečí, které stanoví pro severní Moravu Dobeš Puchala, polský rytíř erbu Věftava.
"Potřebuji se vymočit," zašeptal Šarlej. "Už to nevydržím."
"Třeba ti pomůže vydržet myšlenka," zašeptal v odpověď Samson, "že když se prozradíš, pochčiješ se v oprátce."
Dole se mezitím začalo hovořit o knížectví opavském. A došlo k dalšímu sporu.
"Přemka Opavského," řekl biskup Konrád, "považuji za nejistého spojence."
"Proč?" podivil se Kašpar Šlik. "Jde o jeho manželství? Že se nedávno oženil s vdovou po knížeti Janovi Ratibořském? Že je jeho žena z rodu Jagellonců, dcera Dimitra Korybuta, sestřenice polského krále a vlastní sestra toho obtížného Zikmunda Korybutoviče? Mohu vás ubezpečit, páni, že král Zikmund těm rodinným vztahům nepřikládá žádnou váhu. Jagellonci jsou rod vlčí, častěji se koušou než spolupracují. Přemek Opavský se nestane Korybutovičovým spojencem jenom z toho důvodu, že jsou teď švagři."
"Už se stalo," nesouhlasil biskup. "V březnu v Hlubočkách. A v Olomouci na svatého Urbana. Zdá se, že Opavsko a Morava s kacíři snadno nachází společnou řeč. Co ty na to, pane z Kravař?"
"Neostouzej přede mnou mého tchána ani moravskou šlechtu," odsekl jičínský pán. "Pouze díky smlouvám z Hluboček a Olomouce máme nyní na Moravě mír."
"A husité," usmál se zasvěceně Kašpar Šlik, "mají otevřené obchodní cesty z Polska. Málo, ach, málo rozumíš politice, pane Jene."
"Kdyby…" zrudl snědý obličej Jana z Kravař hněvem. "Kdyby nás tehdy, když na nás táhl Puchala… Kdyby nás Lucemburk podpořil, nemuseli jsme s husity smlouvat."
"Pozdě bycha honit," pokrčil rameny Šlik. "Podstatné je, že díky těm smlouvám mohou husité užívat vašeho území k dopravě zboží, které potřebují. A vzpomínaný Dobeš Ruchala drží společně s Petrem Polákem Šumperk, Uničov, Odry a Dolany. Takže v podstatě blokují Olomouc a svými rejsami pustoší celé okolí. To oni mají mír, ne vy. Uzavřeli jste špatný obchod, pane Jene."
"Rejsy," poznamenal se zlomyslným úsměvem vratislavský biskuj "nejsou výlučně husitská specialita. Já osobně jsem vytáhl proti heretikům v jedenadvacátém roce k Broumovu a Trutnovu. Vršili jsme pobité Čechy do výšky muže a nebe zčernalo kouřem z hranic. Koho jsme nezabili a neupálili, toho jsme alespoň poznačili. Po našem, po slezsku. Jestli potkáte v severních Čechách někoho bez nosu, ruky anebo nohy, můžete se vsadit, že to má památku na naši tehdejší spanilou jízdu. Co říkáte, páni, neměl bych představení zopakovat? Rok tisíc čtyři sta dvacet pět je vyhlášen za svatý rok… Co kdybychom ho uctili vyhlazením husitů? Nemám ve zvyku mluvit naplano, paktovat se s neznabohy a uzavírat s nimi mír! Co ty na to, pane Albrechte? Pan Půto? Přidejte k mým houfům oba ještě po dvou stech kopích a pěchotu s palnou zbraní a naučíme kacíře křesťanským mravům. S ohněm a mečem projdeme od Trutnova po Hradec Králové. Slibuji…"
"Neslibuj," přerušil ho bez respektu kancléř Šlik, "a svůj svatý zápal si šetři na vhodnější dobu. Na kruciátu. Nájezdy nám nepomohou, biskupe. Ani utínání rukou a nohou, král Zikmund nepotřebuje bezruké a beznohé poddané. Zajisté ani Svatý otec netouží po masakru Čechů, ale přeje si zbloudilý národ navrátit do lůna církve. Nechceme vyvraždit prostý lid, ale rozdrtit táborsko-orebitský polní svaz. Zlomit vojenskou sílu husitů, aby byli nuceni přistoupit na podmínky vyjednávání. Proto pojďme rovnou k věci. Jakou zbrojnou moc může Slezsko postavit, bude-li vyhlášena křížová výprava? Konkrétně, prosím!"
"Jsi konkrétnější," usmál se kysele Konrád Vratislavský, "nežli žid. Takhle se jedná s příbuzným? Vždyť se zanedlouho přiženíš do mé rodiny. Avšak přeješ-li si, tedy konkrétně: já sám vyšlu do pole sedmdesát kopí plus náležitý počet pěších a dokonce nějaké dělostřelectvo. Konrád Kantner, můj bratr a tvůj budoucí tchán, dá šedesát těžkých jezdců. Pokud je mi známo, stejný počet přislíbil i zde přítomný Ludvík Březský. Ruprecht Lubínský a jeho bratr Ludvík dají

dohromady čtyřicet. Bernard Nemodlínský…"
Reynevan si ani neuvědomil, kdy usnul. Probudilo ho dloubnutí do žeber. Kolem bylo temno.
"Mizíme odtud," sykl Samson Medák.
"Usnul jsem?"
"Jako nemluvně."
"Porada skončila?"
"Zdá se. Mluv šeptem, za stodolou je hlídka."
"Kde je Šarlej?"
"Už se odplížil ke koním. Teď půjdu já. Potom ty. Počítej do sta a běž. Rovnou přes dvůr. Vezmi otep sena, běž pomalu a se skloněnou hlavou jako pacholek od koní. A za poslední chalupou odboč doprava, do lesa. Jasné?"
"Jasné."
*
Všechno by prošlo hladce, kdyby ve chvíli, kdy míjel krajní chalupu, Reynevan nezaslechl své jméno.
*
Nablízku postávali nějací vojáci, hořely ohně a pochodně, avšak stín pod přesahem střechy poskytoval dostatečný úkryt, aby Reynevan bez obav vylezl na lavičku a skrze okenní blány nahlédl do jizby. Blány byly špinavé a místnost slabě osvětlená, dokázal však rozeznat, že spolu hovoří tři lidé. Jedním z nich byl biskup Konrád. Případnou pochybnost zahnal jeho hlas – mladicky zvučný a zřetelný.
"Jsem vám vděčen za informace, pánové. Sami bychom je stěží získali. Kupce obyčejně zradí touha po penězích, při obchodu nelze zachovat konspiraci, nelze udržet tajemství. Dříve či později na takového, jenž se stýká a obchoduje s husity, přijde udání. Ovšem s měšťany a šlechtici je to horší, oni umějí držet jazyk za zuby, dovedou se vyhnout inkvizici a neustále mají na paměti, co čeká kacíře a husitské přívržence. Jsem si vědom, že bez pomoci z Prahy bychom nikdy nepřišli na stopu takového Albrechta von Bart anebo Petra von Bielau."
Zády k oknu sedící muž promluvil s přízvukem, který si Reynevan nemohl splést. Byl to Čech.
"Petr z Bělavy," odvětil biskupovi, "vskutku dokázal udržet tajemství. Dokonce i u nás v Praze o něm věděl jen málokdo. Ale víš, jak to chodí: mezi cizími se člověk hlídá, mezi svými se mu jazyk rozváže. Když jsme u toho, doufám, kněze biskupe, že jsi zde, mezi svými přáteli, neutrousil neopatrné slůvko ohledně mé osoby?"
"Urážíš mne takovou otázkou," ohradil se dotčeně Konrád. "Nejsem malé dítě. Není náhodou, že jsme konventikl svolali sem do Dubovce, do takové pustiny. Tohle místo je tajné a spolehlivé. A sešli se zde spolehliví lidé – přátelé a spojenci. Krom toho tě nikdo z nich ani nezahlédl."
"Takové utajení je chvályhodné. Tím spíše, že husitské uši naslouchají u pana Koldice na svídnickém hradě i u pana Půty v Kladsku – to mám zjištěno. Stran zde přítomných moravských pánů bych rovněž radil zachovávat patřičnou obezřetnost. Nechci nikoho urážet, ale někteří z nich rádi mění strany. Například i pan Jan z Kravař má mezi husity dost přátel a dokonce příbuzných."
Promluvil poslední z trojice. Seděl nejblíže kahance, a tak Reynevan viděl jeho dlouhé černé vlasy a hubenou, jakoby ptačí tvář.
"Jsme opatrní," řekl. "Dáváme si pozor. Dokážeme odhalit zradu, to mi věř." Í
"Věřím, věřím," přikývl Čech. "Proč bych nevěřil? Po tom, co potkalo Petra z Bělavy a Bárta z Karčína? Kupce Pfefferkorna, Neumarkta a Throsta? Démon – anděl pomsty se vznáší nad Slezskem a má prý ve zvyku udeřit z jasného nebe v pravé poledne. Daemon meridiano vzbuzuj e strach mezi lidmi…"
"To je dobře," řekl spokojeně biskup. "O vyvolání strachu právě šlo."
"Výsledky jsou vidět," konstatoval Čech. "Krkonošské průsmyky jsou prázdné, kupci si již netroufají do Čech. Čeští špehové nemíří do Slezska tak ochotně jako dříve a emisařů z Tábora a Hradce rovněž citelně ubylo. Lidé si o tom šeptají, fáma roste. Petr de Bielau byl nemilosrdně ubodán. Pfefferkorna neochránilo ani posvěcené místo, smrt ho dostihla v kostele. Hanuš Throst prchal v noci, ale ukázalo se, že anděl pomsty nejen v poledním čase, nýbrž i v nočních tmách vidí a hubí. A poněvadž jsem to byl já, kdo ti oznámil jejich jména, kněze biskupe, jsem to já, kdo je má na svědomí."
"Chceš-li, vyzpovídám tě. Třeba hned. A zadarmo."
"Děkuji pěkně," neunikl Čechovi prelátův výsměch, ale očividně si z něj nic nedělal. "Děkuji, ale jak víš, jsem podobojí a neuznávám důvěrnou zpověď."
"Tvoje věc a tvoje škoda," poznamenal blahosklonně biskup Kotili "Nenabízel jsem ti ceremoniál, nýbrž klid duše a ten nepodléhá doktríně, když ale odmítáš, musíš si se svým svědomím poradit sám. Já mohu říci jen tolik: Bart, Throst, Pfefferkorn, Bielau, všichni ti nebožtíci zhřešili. A jak píše Pavel Římanům: mzdou hříchu jest smrt."
"Tamtéž," ozval se černovlasý, "se o hříšnících píše: budiž jim sto jejich osidlem a pastí, kamenem úrazu i odplatou."
"Amen," dokončil Čech. "To je smůla, že ten anděl či démon působí jenom ve Slezsku. O hříšníky není nouze ani u nás v Čechách. Leckteří z nás se ráno i večer modlí, aby jisté hříšníky trefil šlak, aby do nich hrom udeřil… Anebo aby je nějaký démon zahubil. Mohu vám dát jejich jmenný seznam…"
"Jaký seznam?" podivil se černovlasý. "Oč ti jde? Co chceš naznačit? Lidé, o nichž jsme prve hovořili, se provinili a zasloužili si trest. Avšak potrestal je Bůh, zahubily je jejich vlastní hříchy. Pfefferkorna zabil jeho nájemce ze žárlivosti kvůli ženě, potom se v beznaději oběsil. Petra z Bělavy zabil v záchvatu šílenství rodný bratr – cizoložník a čaroděj. Albrechta Bárta zabili židé ze závisti, že vydělával více peněz než oni, pár jich už bylo zatčeno a na mučení se jistě přiznají. Kupce Throsta zabili lapkové, rád jezdíval po nocích a dočkal se. Kupec Neumarkt…"
"Už dost," mávl rukou biskup. "Nenuďme našeho hosta. Musíme probrat vážnější věc, k té se vraťme. K tomu, kdo z významných pražských osobností je s námi ochoten spolupracovat?"

"Odpusťte mi mou upřímnost," začal po chvíli Čech, "ale bylo by lepší, kdyby slezskou stranu zastupoval někdo ze světských knížat. Měli jsme v Praze dost potíží vinou radikálů a fanatiků, naši lidé ztratili k duchovním důvěru…"
"Nepřirovnávej katolické duchovní k heretickým kazatelům."
"Mnozí se domnívají," pokračoval nevzrušeně Čech, "že fanatismus je fanatismus, římský o nic lepší než táborský. Proto…"
"Jsem," přerušil ho ostře biskup Konrád, "náměstek krále Zikmunda ve Slezsku. Jsem Piastovec z královské krve. Všechna slezská knížata, mí příbuzní, veškerá slezská šlechta, všichni uznávají mé vůdčí postavení. Zvolili mne landeshauptmanem. Nesu ten těžký úkol ode dne svatého Marka Anno Domini 1422, dost dlouho, aby se o tom vědělo. Dokonce i u vás v Čechách."
"Ví se o tom, ví. Nicméně…"
"Není žádné nicméně," opět ho nenechal dokončit kníže biskup. "Ve Slezsku vládnu já. Chcete vyjednávat, tedy se mnou. Buď anebo!"
Čech dlouho mlčel.
"Tohle máte vy kněži rádi," pokýval hlavou. "Líbí se vám vládnout, zasahovat do politiky, všude strkat nosy a svoje dlouhé prsty. Věru pro vás bude největší ranou, až vás někdo zbaví moci, odebere vám ji, vyrve z vašich chtivých rukou. Jak jen to přežijete? Dovedeš si to představit? Žádná vláda, žádná politika, celý den jenom modlitby, pokání, dobročinnost, služba Bohu. Co na to říkáš, kněze biskupe?"
"To by se líbilo zase vám," odvětil bohorovně Piastovec. "Jenže na to vaše síly nestačí. Jeden moudrý kardinál kdysi řekl, že štěkot psů nezastaví karavanu. Tomuto světu vládne a bude vládnout Řím. Řekl bych, že Bůh to chce, ale nebudu brát Jeho jméno nadarmo. Proto řeknu, že je navýsost správné, aby vládli nejzpůsobilejší a nejpovolanější. Nejmoudřejší hlavy. A kdo by to měl být, když než my? Snad vy, šlechta a rytíři?"
"Najde se," nevzdával se Čech, "nějaký mocný král či císař. A pak to skončí…"
"Skončí to novou Canossou," znovu ho přerušil biskup. "Pod strmými hradbami, kde stál Jindřich IV, ten mocný král, jenž vymáhal, aby se duchovenstvo včetně papeže přestalo vměšovat do politiky a celý den se věnovalo jen modlitbě, pokání, dobročinnosti… Mám ti připomenout, co se stalo? Domýšlivec stál tři dny bos ve sněhu, zatímco na hradě si papež Řehoř užíval radostí prostřeného stolu a vyhlášených půvabů markraběnky Matyldy. Tím ukončeme naši zbytečnou při: poučením, že církev nelze odstrčit stranou. Budeme vládnout věčně, do skonání světa."
"Tam u nás," řekl tiše Čech, "si už sirotci a táboří brousí meče a okovávají cepy. Už mažou nápravy válečných vozů. Chystají se na vás a seberou vám všechno. Přijdete o hrady, prostřené stoly, krásné markraběnky a nakonec i o ty vaše moudré hlavy. To se stane. Řekl bych, že Bůh to chce, ale nebudu brát Jeho jméno nadarmo. Proto navrhuji, ať proti tomu něco uděláme, ať podnikneme kroky…"
"Ručím za to, že Svatý otec Martin…"
"Dej už pokoj," vybuchl Čech, "se Svatým otcem, králem Zikmundem, říšskými knížaty a celým tím uřvaným evropským herberkem. S dalšími legáty, kteří akorát defraudují peníze vybrané na křížové výpravy! Rány Ježíšovy, kážete nám čekat, až se ten rumrajch na něčem dohodne, jenže my každodenně hledíme smrti do očí!"
"Nám," ozval se černovlasý, "nečinnost vytýkat nemůžeš, příteli. Jak jsi sám přiznal, my máme výsledky. Vroucně se modlíme a naše modlitby bývají vyslyšeny – hříšníky stihne trest. Leč hříšníků je mnoho a neustále přibývají noví. Proto vás žádáme o další pomoc."
"To znamená o další jména?"
Slezané neodpověděli, Čech odpověď zjevně ani nečekal.
"Učiníme," slíbil, "co bude v naší moci. Pošleme vám seznam husitských přívrženců a kupců, kteří s husity obchodují. Dáme vám jména, abyste… Abyste se mohli vroucně modlit."
Znovu se nedočkal odpovědi, a tak pokračoval.
"Démon jistě zase udeří přesně a neomylně. Jak jsem říkal, hodil se nám takový démon i u nás…"
"To je stěží proveditelné," přiznal biskup Konrád. "Kdo by měl vědět lépe než ty, že v Čechách se ve všech stranách a frakcích nevyzná ani sám ďábel? Kdo s kým drží a proti komu? Zda je ve čtvrtek na stejné straně jako byl v pondělí? Papež Martin a král Zikmund se s husity chtějí dohodnout. S těmi rozumnými. S takovými jako jsi ty, dejme tomu. Myslíš, že jsme měli málo dobrovolníků, kteří byli ochotni spáchat atentát na Žižku? Nikdy jsme k němu nedali souhlas. Odstranění některých osob by vyvolalo chaos, naprostou anarchii. Král ani papež si nic podobného v Čechách nepřejí."
"Tohle povídej," zasmál se pohrdavě Čech, "tomu legátovi Orsinimu, mne takových frází ušetři. A použij tu svoji způsobilou moudrou hlavu, aby vykoumala, jak prospět našim společným zájmům."
"Chceš, aby někdo zahynul. Tvůj nepřítel – politický anebo osobní. V tom mám vidět ten společný zájem?"
"Už jsem říkal," nevšímal si Čech ani nyní biskupova posměšku, "že táboři a sirotci hledí žádostivým zrakem na Slezsko. Jedni vás chtějí obrátit na svou víru, druzí prostě jen plenit a loupit. Mohou sem vtrhnout, kdykoliv se jim zlíbí. Po křesťanské jednotě toužící papež se za vás bude v dalekém Vatikánu modlit, po dohodě prahnoucí Lucemburk se bude v dalekém Budíně vztekat. Vévoda rakouský a biskup olomoucký si ulehčeně oddechnou, že to tentokrát nepostihlo je. A tady vás zatím budou stínat, ubíjet cepy, upalovat v sudech…"
"Nech si to," mávl rukou biskup. "Obrazy mučednictví mám ve všech vratislavských kostelích. Rozumím-li dobře, snažíš se mne přesvědčit, že náhlá smrt několika vybraných husitských vůdců uchrání Slezsko od nájezdu? Od zničení."
"Možná neuchrání. Ale přinejmenším jej opozdí."
"Bez závazků a slibů, o koho by šlo? Koho je třeba odstranit? To značí, omluv lapsus linguae, o kom se máme zmínit v modlitbách?"

"Jedná se o následující osoby: Bohuslav ze Švamberka, Jan Hvězda z Vícemilic, hradecký hejtman. Odtamtud rovněž Jan Čapek ze Sán a Ambrož, bývalý farář od svatého Ducha. Prokop zvaný Holý. Bedřich ze Strážnice…"
"Pomaleji," požádal černovlasý. "Musím si to zapsat. Soustřeď se však, prosím, především na oblast východních Čech. Jmenuj nám aktivní a radikální husity z okolí Náchoda, Trutnova a Vizmburka."
"Ha!" zvolal Čech. "Něco plánujete?"
"Tiše."
"Chtěl jsem do Prahy doručit radostnou novinu…"
"A já říkám, abys byl potichu."
Čech zmlkl ve chvíli pro Reynevana neblahé. Mladík chtěl za každou cenu uvidět jeho tvář a postavil se na lavici. Ztrouchnivělá deska se s praskotem prolomila, Reynevan spadl a při vší smůle shodil o stěnu chalupy opřené tyče, vidle, lopaty a hrábě. S rachotem, který byl slyšet snad až ve Vratislavi.
Vyskočil rovnýma nohama a dal se na útěk. Slyšel křik stráží, bohužel nejen za sebou. Před sebou také a právě ze směru, který si vybral k útěku. Odbočil mezi kůlny. Neviděl, jak z chalupy vyběhl černovlasý.
"Špeh! Špehýř! Za ním, chyťte ho! Ale živého! Živého!"
Do cesty mu skočil pacholek, Reynevan ho povalil, dalšího, který ho chytil za paži, udeřil pěstí rovnou do nosu. Pronásledován křikem a kletbami skočil přes plot a vysokými kopřivami a lopuchy se prodral ke spásnému lesu. Jeho okraj měl už na dosah, když ho dostihli pronásledovatelé. Nadběhli mu ze strany. Nejrychlejší z knechtů po něm už natahoval ruku, když se z lopuší vynořil Šarlej a praštil ho do hlavy velkým hliněným hrncem. Na ostatní se obořil Samson Medák ozbrojen plaňkou vytrženou z plotu. Obr třímal tyč vodorovně před sebou, v rozběhu srazil tři muže, dva další počastoval takovými ranami, že padli jako klády a utonuli v lopuchových listech jako pod hladinou tůně. Samson potřásl svou zbraní a zařval jako lev v postoji – dalo by se říci, svého slavného biblického jmenovce hrozícího Filištínům. Knechti se zarazili, ale jen na chvilku: od dvorce přibíhali posily. Samson hodil po ozbrojencích svou plaňkou a dal se na útěk za Šarlejem a Reynevanem.
Skočili do sedel, kopáním do slabin a křikem pobídli koně do běhu. Tryskem se přehnali bučinou, víříce suché listí a chráníce si tvář před švihajícími haluzemi. Prolétli loužemi na rozbahněné cestě a vjeli do vysokého lesa.
"Nezpomalovat!" křikl, otáčeje se Šarlej. "Nezpomalovat! Jsou za námi!"
Měl pravdu. Za nimi se nesl pokřik. Reynevan se ohlédl a v šeru pod stromy spatřil siluety jezdců. Přitiskl se ke koňské hřívě, aby ho některá z nízko visících větví nesmetla z koně. Naštěstí už vyjeli z nejhustšího porostu a mohli koně opět pobídnout k vyšší rychlosti. Šarlejův tis se hnal jako vítr a zvětšoval náskok. Reynevan kopal svého kaštelána patami, aby přidal. Bylo to riskantní, avšak zůstat pozadu za žádnou cenu nechtěl.
Znovu se ohlédl. Srdce se mu zastavilo v prsou, když rozeznal pronásledovatele – černé jezdce s vlajícími plášti, připomínajícími netopýří křídla. Uslyšel volání:
"Adsumus! Adsumuuuus!"
Koně letěli temným lesem. Hackebornův hřebec náhle zachroptěl. Reynevanovi spadlo srdce až někam k žaludku. Přitiskl se ke koňské šíji. Cítil, jak se kůň vznesl do vysokého skoku, jak z vlastního podnětu skočil přes jámu anebo vývrat.
"Adsumus," doléhalo k jejich uším. "Adsuuumuuuus!"
"Do žlebu!" volal zepředu Samson. "Do žlebu, Šarleji!"
Šarlej i v plné rychlosti postřehl úzký žleb, jakému slezští Němci říkali hohlweg a slezští Poláci jar. Pohotově změnil směr. Tis zaržál, když klouzal po koberci listí z prudkého svahu. Samson a Reynevan následovali demerita. Skryli se v úžlabině, ale nezastavili, uháněli dále po mechu tlumícím dusot kopyt. Kůň Jindřicha Hackeborna opět zachroptěl, několikrát za sebou. Samsonův kůň chroptěl a sípal také, jeho hruď a boky pokrývaly chuchvalce pěny. Jen Šarlejův mimochodník na sobě nedával znát únavu.
Žleb ústil do hustých lískových křovin. Prodrali se jimi a vjeli opět do vysokého borového lesa, umožňujícího cval. Cválali tedy a koně chroptěli a supěli stále silněji.
Po nějaké době Samson zpomalil a zůstal vzadu. Reynevan věděl, že musí udělat totéž. Šarlej se ohlédl a zadržel tisa.
"Snad…" vydechl, když ho dostihli. "Snad jsme je setřásli. Do čeho jsi nás zase, u všech hromů, namočil, Reinmare?"
"Já?"
"K čertu! Viděl jsem ty jezdce! Viděl jsem, jak se při pohledu na ně krčíš hrůzou! Co jsou zač? Proč křičeli: „Jsme!"?"
"Nevím. Přísahám…"
"Kašlu na tvoje přísahy. Ať jsou kdo jsou, podařilo se nám…"
"Ještě ne," řekl změněným hlasem Medák. "Nebezpečí ještě nepominulo. Pozor. Pozor!"
"Proč?"
"Něco se blíží."
"Nic neslyším."
"A přece. Něco zlého. Něco moc zlého."
Šarlej obrátil koně, vzpřímil se v sedle a napjal sluch. Reynevan se naopak přikrčil, obrův změněný hlas ho v sedle doslova přimrazil. Hackebornův kůň zasupěl, Samson vykřikl, Reynevan zaječel.
Neznámo odkud a neznámo jak se na ně z temné oblohy sesypali netopýři.
Nebyli to obyčejní netopýři. Byli dvojnásobné velcí, měli nepřirozeně zbytnělé hlavy, obrovské uši, oči jako žhnoucí uhlíky a tlamičky plné jehlovitých bílých zubů. A bylo jich bezpočtu – ohromné hejno, hustý mrak. Jejich dlouhá úzká křídla svištěla a sekala jako nabroušené nože.
Reynevan mával rukama jako zběsilý, když odrážel útočící příšerky, křičel hrůzou a odporem, když ze sebe strhával ty, jež se zachytily oděvu a zapletly do vlasů. Některé netopýry jen srážel, jiné chytal a drtil v rukou, avšak další ho

škrábali do tváře a do rukou, bolestivě kousali do šíje a do uší. Šarlej kolem sebe naslepo sekal šavlí, až černá netopýří krev stříkala. Přesto seděly čtyři nestvůrky na jeho hlavě, a Reynevan spatřil, jak po demeritově obličeji stékají stružky krve. Samson Medák bojoval mlčky, chytal netopýry plnými hrstmi a drtil je po několika najednou. Koně se plašili, vzpínali, hlasitě řehtali.
Šarlejova šavle zasvištěla Reynevanovi těsně nad hlavou, ostří se dotklo jeho vlasů a smetlo z nich netopýra – velikou, vypasenou, výjimečně dotěrnou bestii.
"Pryč!" houkl demerit. "Rychle pryč! Nemůžeme tu zůstat!"
Reynevan pobídl koně, také už pochopil, že tohle nejsou obyčejní netopýři, nýbrž stvoření oživená černou magií. To mohlo znamenat jenom jedno – že je poslali jejich pronásledovatelé a že se zde zanedlouho sami objeví. Koně nemuseli ani příliš pohánět, vyděšená zvířata zapomněla na únavu a uháněla, jako kdyby je štvala smečka vlků. Netopýři se však nedali tak snadno setřást, útočili na ně bez ustání, za jízdy bylo těžké se jim bránit. Částečně se to dařilo pouze Šarlejovi, který se oháněl svou šavlí a kosil nestvůrky v plném cvalu tak obratně, jako kdyby se narodil a celé mládí strávil někde v Tatarsku.
Opět se ukázalo, že Reynevana pronásledovala horší smůla než biblického proroka Jonáše. Netopýři kousali všechny tři jezdce, ale jemu se jeden z nich zachytil ve vlasech a pověsil na čelo tak, že mu zakryl oči. Bestie útočily na všechny tři koně, ale jenom Reynevanovu vlezla jedna z nich rovnou do ucha. Nešťastné zvíře začalo skákat, řičet, potřásat hlavou a vyhazovat zadkem tak divoce, že oslepený jezdec vyletěl ze sedla jako vystřelen z katapultu. Odlehčený hřebec by utekl do lesa, ale naštěstí ho Samson stačil chytit za uzdu a zadržet na místě. Šarlej seskočil ze sedla a se zvednutou šavlí skákal přes jalovce k místu, kde se nad ležícím Reynevanem netopýři rojili jak Saracéni nad povaleným paladinem. Demerit klel a nadával a sekal šavlí do změti černých tělíček a blanitých křídel. Samson zůstal v sedle a oháněl se jednou rukou, ve druhé držel pár vzpouzejících se koní. Dokázat něco takového mohl pouze někdo obdařený takovou nadlidskou silou jako on.
Reynevan byl první, kdo si všiml, že do boje zasáhly nové síly. Možná proto, neboť se snažil po čtyřech a s nosem v trávě uniknout z té mely. Uviděl, jak se tráva náhle klade k zemi, ohýbá se jako pod náporem prudkého větru. Zvedl hlavu a nějakých dvacet kroků před sebou spatřil muže, takřka již starce, leč nesmírně vysoké postavy, s planoucíma očima a lví hřívou mléčně bílých vlasů. Stařec držel hůl, zvláštní, sukovitou, zkroucenou, připomínající hada, jenž ztuhl v křeči posledního tažení.
"K zemi!" zaburácel hromovým hlasem stařec. "Padněte a nezvedejte se!"
Reynevan se přitiskl k zemi. Cítil, jak mu nad hlavou sviští nepřirozený vítr. Slyšel Šarlejovu dušenou kletbu a poté pronikavý pískot netopýrů, kteří vlastně až dosud útočili zcela tiše. Pískot utichl stejně nenadále jako začal. Reynevan slyšel a cítil, jak všude kolem něco padá na zem – hluše jako zralá jablka. Cítil, jak mu na hlavu a na záda prší drobný, šelestivý, suchý déšť. Sebral odvahu a rozhlédl se. Všude kolem leželi mrtví netopýři a shora, z korun stromů padal neustávající déšť mrtvého hmyzu – brouků, májek, tesaříků, pavoukja, mušek a můr.
"Matavermis…" vydechl. "To bylo Matavermis."
"No, no, no," promluvil stařec. "Mladý, ale vyzná se. Vstávejte. Už můžete."
Stařec, nyní bylo možné to rozeznat, nebyl vůbec stařec. Nebyl sice ani žádný mladík, avšak Reynevan by se vsadil, že barva jeho vlasů nebyla zapříčiněna věkem, nýbrž u mágů nikoliv ojedinělým albinismem. Rovněž jeho nadměrný vzrůst byl jen magií vyvolaným přeludem, bělovlasý muž byl vysoký, ne však nadpřirozeně.
Došel k nim Šarlej, lhostejně odkopávaje z cesty mrtvé netopýry. Přiblížil se Samson Medák s koňmi. Bělovlasý si je chvilku prohlížel, nejzkoumavěji Samsona.
"Tři," řekl. "Zvláštní. Hledali jsme jen dva."
Proč použil množné číslo, to se Reynevan dověděl dříve než se stačil zeptat. Zadusala kopyta a na mýtinu vjeli koně.
"Vítáme vás," zvolal z výše sedla Notker von Weyrach. "Přece jen jsme se potkali. To je náhoda."
"Náhoda," zopakoval s podobnou uštěpačností Buko Krossig, najížděje koněm na demerita. "Zvláště, je-li to na jiném místě než bylo dohodnuto. Úplně jiném."
"Nedodržuješ úmluvy, pane Šarleji," zvedl hledí hunckapu Tassilo de Tresckow. "To je trestuhodná vlastnost."
"Trest ho, jak vidím, neminul," zachechtal se Kuno Wittram. "Při berle svatého Řehoře! Podívejte se, jak mu ta havěť okousala uši!"
"Musíme odtud zmizet," přerušil bělovlasý jejich pobavené komentáře. "Blíží se jezdci. Máme na krku pronásledovatele."
"Neříkal jsem to?" zvolal Buko Krossig. "Proč je zachraňujeme a vytahujeme jim zadky z nebezpečí? Dobrá, jeďme. Pane Huone. To pronásledování…"
"…nelze brát na lehkou váhu," dokončil za něj bělovlasý, prohlížeje si netopýra, kterého zvedl za konec křídla, poté obrátil pohled na Šarleje a Samsona. "Nelze brát na lehkou váhu ty, kdož se blíží. Poznal jsem to již podle toho, jak mě svědily prsty… Jste zajímaví lidé, zajímaví… Dalo by se říci: ukaž mi, kdo tě stíhá, a já ti povím kdo jsi."
"To je toho, pronásledovatelé!" zachechtal se ze sedla Pasko Řimbaba. "Jenom ať přijedou, my s nimi zatočíme!"
"Nemyslím si," uvážil bělovlasý, "že by to bylo tak jednoduché."
"Ani já," prohlížel si také Buko mrtvé netopýry. "Pane Huone, mohu tě poprosit?"
Bělovlasý muž zvaný Huon neodpověděl, pouze zamával svou zkroucenou holí. Z kapradí a trávy se začala okamžitě zvedat mlha bílá a hustá jako mléko. Zakrátko v ní utonul celý les.
"Starý čaroděj," zamručel Weyrach. "Až mráz běhá…"
"Ale kdež!" zasmál se Pasko. "Mně nic neběhá…"
"Pro ty, kteří nás stíhají," odvážil se ozvat Reynevan, "nebude mlha žádnou překážkou. Dokonce ani magická."
Bělovlasý se otočil a pohlédl mu do očí.

"Vím," řekl. "Vím, pane znalče. Nevyčaroval jsem ji kvůli lidem, nýbrž kvůli koním. Proto odtud co nejrychleji odveďme ty naše. Jestli se nadýchají par, splaší se."
"Na cestu, comitiva."

Kapitola dvacátá třetí

ve které dochází k obratu rázu tak kriminálního, že kdyby to předvídal kanonista Beess, bez váhání by nechal Reynevana ostříhat jako mnicha a zavřít ho v cisterciácké klauzuře. A Reynevan začíná přemítat, jestli by to pro něj nakonec nebylo i zdravější.

Když za časného jitra zamířili dřevorubci, uhlíři a smolaři z blízké osady na místo své každodenní práce, byli překvapeni a vyděšeni rámusem, jenž se z lesa ozýval. Bázlivější z nich vzali rovnou nohy na ramena. Následovali je ovšem i ti rozvážnější, kterým došlo, že dnes jim práce odpadá, stromy se neporazí, uhlí se nevypálí a dehet se neprolije – a ke všemu by ještě mohli nějakou schytat. Pouze pár nejzmužilejších se osmělilo přikrást tak blízko ke smolárně, že ukryti za stromy uviděli na mýtince asi patnáct koní a stejný počet ozbrojenců, z nichž někteří byli rytíři v plné zbroji. Stali se nezvanými svědky toho, jak rytíři vzrušeně gestikulují, zvyšují hlasy, křičí, láteří a proklínají. To osadníky nadobro přesvědčilo, že by se měli vytratit, dokud je ještě čas. Rytíři se totiž hádali a někteří už byli vzteklí jako draci. Od takových rytířů mohl chudý vesničan čekat jenom to nejhorší; když se takovému urozenému zuřivci dostal chudák do cesty, mohl schytat nejen pěstí do zubů, škorní do zadnice anebo bičem přes hřbet, ale pan rytíř mohl v hněvu sáhnout i po meči, čekanu anebo palcátu.

I ti nejstatečnější z dřevařů a uhlířů nakonec utekli. Zburcovat osadu. Pro jistotu. Čas od času se stávalo, že prchliví rytíři třebas podpálili ves.

*

Na mýtině u milířů zatím pokračovala hádka. Buko von Krossig hulákal, až se plašili koně, Pasko Řimbaba mával zaťatými pěstmi, Voldán z Osin hromoval, Kuno Wittram volal za svědky všechny světce a světice. Šarlej však zachovával poměrný klid. Notker Weyrach a Tassilo Tresckow se snažili rozvášněné kumpány spíše mírnit. Bělovlasý mág seděl opodál na pařezu a o celou roztržku neprojevoval sebemenší zájem.

Reynevan věděl, proč se vadili. Dověděl se to cestou, když ujížděli doubravami a bučinami, kličkovali a zametali stopy a neustále se ohlíželi, zda se za nimi neobjeví pronásledovatelé – černí jezdci s vlajícími plášti. Ti se však neukázali, a tak si Reynevan mohl cestou alespoň krátce promluvit se Samsonem. Když pochopil, co se vlastně stalo, zůstal jako opařen.

"Nechápu…" vzplanul, jakmile byl opět mocen slova. "Nechápu jak vás mohlo něco podobného napadnout!"
"Chceš tím naznačit," zvedl obočí Samson, "že kdyby šlo o někoho z nás, ty bys nevyzkoušel všechny možnosti záchrany? I ty zoufalé! Tak tornu mám rozumět?"
"Ne, to ne. Jenom nedovedu pochopit, jak…"
"Právě se ti to pokouším vysvětlit," přerušil ho obr s příkrostí u něj nezvyklou. "Jenže mě neustále přerušuješ projevy svatého rozhořčení. Teď zkus chvíli mlčet a poslouchat. Doslechli jsme se, že tě odvezou na hrad Štolc, aby tě tam za nějakou dobu v tichosti sprovodili ze světa. Na černý furgon výběrčího daní Šarlej narazil už předtím. Když se tedy neočekávaně zjevil Weyrach se svými muži, celý plán se jaksi vyvrbil sám od sebe."
"Pomoc při přepadení kolektora? Spoluúčast při loupeži na oplátku za pomoc při mém osvobozování?"
"Jako bys byl u toho, nachlup takovou jsme uzavřeli dohodu. A že se o akci dověděl, nejspíše něčí užvaněností, Buko Krossig, museli jsme přibrat i jeho."
"A takhle to dopadlo."
"Takhle," přisvědčil nevzrušeně Samson.

Takhle to dopadlo. Rozhovor na mýtině se natolik vyostřil, že některým jeho účastníkům přestávala stačit slova. Nejzřetelnější to bylo právě v Krossigově případě. Raubritter přiskočil k Šarlejovi a uchopil ho oběma rukama za oděv na prsou.

"Ještě jednou…" vrčel vztekle. "Ještě jednou řekneš slovo ‚neaktuální' a budeš litovat. Snad si nemyslíš, křiváku, že nemám lepší zábavu než se zbůhdarma štvát po lesích? Ztratil jsem hodně času v naději získat kořist. Hlavně mi neříkej, že zbytečně, poněvadž mě svrbí dlaň."
"Pomalu, Buko, pomalu," ozval se smířlivě Notker von Weyrach. "Žádné zbytečné násilí. Ovšem tobě, pane Šarleji, musím vytknout, že ses nezachoval čestně a důvěryhodně. Dohodli jsme se, že budete výběrčího sledovat od Minstrberka a že nám dáte vědět, kudy pojede a kde se zastaví. Čekali jsme na vás. Měl to být společný podnik. A co ty?"
"Když jsem vás, páni," uhladil si Šarlej pečlivě oděv, "prosil v Minstrberku o pomoc a předem vám za ni zaplatil cennou informací a nezištnou nabídkou, co jsem od vás uslyšel? Že mi s osvobozením zde přítomného Reinmara Hagenau, cituji, možná pomůžete, jestli se vám bude chtít. Ale z lupu od kolektora že nedostanu ani haléř. Tak má podle vás, páni, vypadat společný podnik?"
"Šlo ti přece o přítele. Měl být volný…"
"Je volný. Osvobodil se sám, vlastní šikovností. Takže je snad jasné, že už vaši pomoc nepotřebuji."

Weyrach rozpřáhl ruce. Tresckow zaklel. Voldán z Osin, Wittram a Řimbaba začali křičet jeden přes druhého. Buko Krossig je prudkým gestem umlčel.

"O něho šlo, že jo?" procedil skrze zaťaté zuby a ukázal očima na Reynevana. "Jeho jsme měli ze Štolcu vytáhnout? Jeho kůži zachránit? A teď, když je volný, nás už nepotřebuješ, co? Dohoda neplatí, slovo odletělo s větrem? Příliš

kvapně, pane Šarleji, příliš zbrkle! Je-li pro tebe jeho kůže tak cenná, věz, že mu tu kůži mohu klidně železem poznamenat a proděravět! Radši si moc neotevírej hubu, že smlouva je zrušena, když je teď ten tvůj jelimánek v bezpečí, protože tady, na téhle pasece a v dosahu mé ruky jste v nebezpečí oba dva!"
"Klid," zvedl ruku Weyrach. "Ovládej se, Buko. Ale i ty se mírni, pane Šarleji. Tvůj druh je již šťastně na svobodě, a tak nás, jak říkáš, už nepotřebuješ. Abys věděl, my tebe také ne. Odejdi tedy, když si to přeješ. Ale za záchranu bys nám měl být vděčen. Protože jsme to byli my, kdo vám pomohl a vytáhl, jak už někdo řekl, vaše zadky z nebezpečí. Kdyby vás ti noční pronásledovatelé dostihli, určitě by to neskončilo jen pokousanýma ušima. Zapomněls? Na mou věru, ty rychle zapomínáš. Pověz nám ještě na rozloučenou, kudy kolektor jel, kterým směrem se z rozcestí vydal. A pak jdi, čert tě vem!"
"Za noční pomoc…" odkašlal si Šarlej a lehce se uklonil, ne však Bukovi a Weyrachovi, nýbrž směrem k opodál sedícímu a nezúčastněně se tvářícímu bělovlasému čaroději. "Za noční pomoc děkuji. Já mohu samozřejmě také připomenout, že je to jen pár dní, co jsme u Lutomi zachraňovali zadky pánů Řimbaby a Wittrama. Soudím, že jsme si kvit. A kterou cestou výběrčí odjel, bohužel nevím. Ztratili jsme jeho stopu předevčírem odpoledne. Ale protože jsme před seměním potkali Reinmara, kolektor nás přestal zajímat."
"Držte mě!" zaryčel Buko Krossig. "Držte mě, kurva, nebo ho zabiju! Asi mě trefí šlak! Slyšeli jste to? On ztratil stopu! Kolektor ho přestal zajímat! Jeho, kurva, přestalo zajímat tisíc hřiven! Našich tisíc hřiven!"
"Kdepak tisíc," vyhrkl bez rozmýšlení Reynevan. "Nevezl tisíc, ale jenom … Jenom pět set…"
Rychle, velice rychle si uvědomil nezměrnost hlouposti, které se právě dopustil.
Buko von Krossig tasil meč pohybem tak rychlým, že zaskřípění čepele v pochvě, jak se zdálo, dosud nedoznělo, dosud viselo v povětří, zatímco se hrot již dotýkal Reynevanova hrdla. Šarlej stačil učinit pouhý krok, když se jeho prsou dotkly stejně bleskově tasené meče Weyracha a Tresckowa. Zbraně ostatních zadržely Samsona. Jakoby závanem větru odnesená, zmizela všechna doposud předstíraná sounáležitost. Přimhouřené oči raubritterů, zlé a kruté dávaly jasně najevo, že rytíři své zbraně použijí. A že tak učiní bez nejmenších skrupulí.
Na pařezu sedící čaroděj si povzdychl a zakroutil hlavou. Nadále se však tvářil zcela lhostejně.
"Hubertku," oslovil Krossig jednoho ze zbrojnošů. "Vezmi provaz, uvaž smyčku a přehoď ji přes tamtu větev. Ani se nehni, Hagenau."
"Ani se nehni, Šarleji," zopakoval jako ozvěna Tresckow. Meče ostatních se jen silněji opřely o Samsonův hrudník.
"Takže," naklonil se Buko k Reynevanovi, aniž by však vzdálil ostří od jeho hrdla, a pohlédl mu do očí. "Takže na kolektorově furgonu není tisíc, ale jenom pět set hřiven. Ty to víš. To znamená, že víš i to, kam vůz jel. Máš na vybranou, chlapče, buď to víš, anebo visíš."
*
Raubritteři spěchali, nešetřili koně, kdykoli to terén dovoloval, hnali je cvalem, co jim síly stačily. Weyrach a Řimbaba očividně znali okolí, vedli je zkratkami.
Museli zpomalit, když jedna taková zkratka vedla silně podmoklou slatinou v dolině říčky Budzovky, levého přítoku Kladské Nisy. Teprve tehdy se Šarlejovi, Samsonovi a Reynevanovi naskytla možnost prohodit pár slov.
"Nedělejte žádné hlouposti," varoval je polohlasně Šarlej. "A nepokoušejte se o útěk. Ti dva za námi mají připravené kuše a nespouštějí z nás oka. Raději pojedeme poslušně s nimi…"
"…a zúčastníme se," dokončil kousavě Reynevan, "loupežného přepadení. Známost s tebou, Šarleji, ze mě nakonec učinila lapku."
"Připomínám," řekl Samson, "že jsme to udělali kvůli tobě. Abychom ti zachránili život."
"Kanonista Beess," připomněl Šarlej, "mi přikázal hlídat tě a chránit…"
"A postavit mě mimo zákon?"
"Kvůli tobě," odsekl ostře demerit, "jedeme na Ctiborův Porub, tys prozradil Krossigovi místo, kde najde výběrčího. Rychle jsi mu to vyklopil, ani s tebou nemusel dlouho cloumat. Měl ses držet jako muž a statečně mlčet. Mohls teď být poctivý oběšenec s čistým svědomím. Jak tě tak poslouchám, málem bych si myslel, že by ti to vyhovovalo lépe."
"Zločin je vždycky…"
Šarlej mávl rukou a pobídl koně.
Z mokřadu stoupala mlha. Bahno mlaskalo pod kopyty, kejhaly divoké husy, kuňkaly žáby, bzučeli ovádi. V mlází něco velkého a těžkého lámalo větve – nejspíše los.
"To, co Šarlej udělal," řekl Samson, "udělal pro tebe. Křivdíš mu."
"Zločin…" odkašlal si Reynevan. "Zločin nemůže nic ospravedlnit."
"Vážně?"
"Nic."
"Víš co, Reynevane?" projevil Samson Medák poprvé za dobu jejich známosti něco jako netrpělivost. "Hraj šachy, tam bude všechno podle tvého gusta. Na jedné straně černé, na druhé bílé a všechna políčka stejná."
*
"Odkud jste věděli, že mám být na Štolcu zavražděn? Kdo vám to řekl?"
"Budeš se divit. Mladá žena zahalená v plášti a zamaskovaná. Přišla za námi v noci do hospody. S doprovodem zbrojných pacholků. Divíš se?"
"Ne."
Samson se neptal.
*
Na Ctiborově Porubu nebylo ani živé duše. Viděli to zřetelně a už z dálky. Raubritteři se tedy vzdali plánů na nenápadné přiblížení a vyjeli na mýtinu cvalem, s lomozem a pokřikem. Vyplašili tak jedině havrany hodující kolem

kameny obloženého ohniště.
Oddíl se rozjel po okolí, muži nahlíželi do prázdných chýší. Buko Krossig se otočil v sedle a upřel na Reynevana zlověstný pohled.
"Nech ho na pokoji," ozval se Notker Weyrach. "On nelhal. Je vidět, že tady někdo byl."
"Vůz," přijel k nim Tassilo Tresckow. "Našel jsem stopy kol."
"A tamhle je zem rozrytá podkovami," oznámil Pasko Řimbaba. "Projelo tudy hodně koní."
"Popel v ohništi je ještě teplý," hlásil Krossigův zbrojnoš Hubertek, vzdor svému zdrobnělému jménu, chlap již v letech. "A kolem jsou skopové kosti a kousky tuřínu."
"Opozdili jsme se," konstatoval zasmušile Voldán z Osin. "Kolektor tady tábořil, nechal pást koně. A odjel. Přijeli jsme pozdě."
"Samozřejmě," zavrčel Krossig, "jestli mladý nelhal. Tenhle Hagenau se mně vůbec nelíbí. Kdo vás v noci pronásledoval, he? Kdo na vás poštval netopýry? Kdo…"
"Přestaň, Buko," krotil ho znovu Weyrach. "Věnuj se pro nás důležitějším věcem. Slyšte, comitiva, objeďte celou mýtinu, najděte stopy. Potom rozhodneme, co podnikneme dále."
Muži se opět rozjeli, někteří sesedli a prohledávali chýše. K Reynevanovu údivu se k nim připojil také Šarlej. Naopak bělovlasý mág nevěnoval celému pátrání žádnou pozornost, v klidu rozložil na zem kožich, pohodlně se na něj usadil a vybalil z brašny chléb, sušené maso a polní láhev.
"Pane Huone," zachmuřil se Buko, "ty nepovažuješ za vhodné pomoci nám v hledání?"
Mág nevzrušeně ukousl sousto chleba a zapil je z čutory.
"Nepovažuji."
Weyrach zasupěl, Buko rozdrtil v zubech kletbu. Přijel k nim Voldán z Osin.
"Z těch stop je těžké něco vyčíst," předběhl jejich nevyslovené otázky. "Ale koní tady bylo opravdu hodně."
"To jsme už slyšeli," odsekl Buko a opět upřel zrak na Reynevana. "Proto bych se rád dověděl podrobnosti. Kolik lidí jelo s kolektorem? Kdo všechno ho doprovázel? S tebou se bavím, Hagenau!"
"Desátník s pěti zbrojenci," odpověděl kvapně Reynevan. "Kromě nich…"
"No? Poslouchám! A dívej se mi do očí, když se mnou mluvíš!"
"Čtyři minorité…" rozhodl se již dříve zatajit Tybalda Raabeho a po krátké úvaze též Hartwiga Stietencrona a jeho ošklivou dceru. "A čtyři poutníci."
"Mendikanti a poutníci," vycenil v úšklebku zuby raubritter, "jeli v sedlech na okovaných koních? Co se mi to snažíš…"
"Nelže," přijel k nim klusem Kuno Wittram a hodil Bukovi kus nějakého provazu. "Bílá šňůra, jakou si františkáni přepásávají kutny."
"Hrome," svraštil brvy Weyrach. "Co se tu přihodilo?"
"Nezajímá mě, co se tu přihodilo!" uhodil Buko otevřenou dlaní do hlavice meče. "Chci vědět, kde je kolektor! Kde je vůz, kde jsou peníze! Může mi to někdo povědět? Pane Huone von Sagar!"
"Teď jím."
Buko zaklel.
"Z Porubu vedou tři cesty," uvažoval nahlas Tassilo de Tresckow. "Na všech jsou stopy. Ale nedovedeme určit, které jsou které. Nezjistíme, kudy kolektor odjel."
"Pokud vůbec odjel," vynořil se ze křoví Šarlej. "Mám pocit, že neodjel. Že tady pořád je."
"Cože? Kde? Jak jsi na to přišel?"
"Použil jsem rozum."
Buko Krossig opět zaklel. Notker Weyrach ho gestem utišil a obrátil se na demerita:
"Mluv, pane Šarleji. Cos vypátral? Co víš?"
"Ještě nedávno," vztyčil hrdě hlavu demerit, "jste mi, páni, chtěli upřít podíl z kořisti. Tak ze mě teď nedělejte svého stopaře. Co vím, to je moje věc."
"Držte mě…" zavrčel Buko, ale Weyrach ho znovu zarazil.
"Ještě nedávno," začal stejně jako Šarlej, "jsi tvrdil, že tě nezajímá ani kolektor, ani jeho peníze. A vida, zčistajasna si brousíš zuby na podíl z kořisti. Něco se změnilo. Co?"
"Mnohé. Ta kořist, pakliže se nám ji poštěstí dobýt, nyní již nebude pocházet z loupežného přepadení výběrčího. V současné chvíli se bude jednat o rekuperaci čili opětovné získání neoprávněně nabytých prostředků k jejich novému využití. Toho se milerád zúčastním, neboť považuji za správné a morální obrat zločince o jejich lup."
"Mluv jasněji!"
"Jasněji nelze," řekl Tassilo de Tresckow. "Mně je to jasné dost.
*
V lese skryté, močálem obklopené jezírko, třebaže malebné, vzbuzovalo pocit neklidu, dokonce strachu. Jeho hladina byla jako roztavená a opět ztuhlá smůla – stejně černá, stejně nehybná, stejně mrtvá, bez života, bez pohybu. Ačkoli se vrcholky ve vodě se zrcadlících smrků mírně ohýbaly ve větru, po hladině nepřeběhla ani vlnka. Vodu hustou hnědými řasami zčeřily jen z hlubiny stoupající bublinky bahenního plynu, jež se líně rozcházely a pukaly na olejovitém povrchu. Kolem břehů jezírka čněly z vody suché větve jako mrtvé ruce.
Reynevan se zachvěl, uhodl, co demerit objevil. Leží tam dole, pomyslel si, v hlubině, v bahně na samém dně té černé tůně. Kolektor Tybald Raabe. Ošklivá rytířská dcerka s vimrlaty a vytrhaným obočím. A kdo další?
"Podívejte se," vyzval je Šarlej. "Tady."
Třasovisko se jim prohýbalo pod nohama, z houbovitého koberce jmechů prýštila voda.

"Někdo se pokoušel zakrýt stopy," ukazoval demerit, "ale i tak poznat, kudy byla vlečena těla. Tady zůstala krev. Na listech. A tady. A tady také."
"To znamená," mnul si bradu Weyrach, "že někdo…"
"Někdo výběrčího přepadl," dokončil za něj Šarlej. "Pobil jeho eskortu. Mrtvé utopil v tůni. Zatížil je kameny vytaženými z ohniště, měli jste se lépe podívat…"
"No dobrá," řekl Buko. "A peníze? Co je s penězi? Znamená to…"
"Znamená to," pohlédl na něj blahosklonně Šarlej, "přesně to, co si myslíš. Pokud ovšem vůbec myslíš."
"Peníze byly uloupeny?"
"Bravo."
Buko Krossig chvíli mlčel a zvolna rudl.
"Kurva!" zařval znenadání. "Bože! Ty to vidíš a nedštíš hromy a blesky? Kam ten svět dospěl? Kam se, kurva, poděla slušnost, kam zmizela poctivost? Všechno, všecičko dneska někdo sebere, ukradne, uloupí! Kam se člověk podívá, všude samí zloději! Pohani! Šelmy!"
"Darebáci, u kotle svaté Cecílie, darebáci!" připojil se Kuno Wittram. "Kriste Ježíši, sešli na ně aspoň nějaký svrab!"
"Museli to být nějací hanební bezbožníci," pravil ctnostně Řimbaba. "Vždyť ty peníze, co kolektor vezl, byly na posvátné účely."
"Věru. Biskup je vybíral na boj s husity."
"Když je to tak," vysoukal ze sebe Voldán z Osin, "může se jednat o skutek ďábelský. Čert přece s husity drží, kacíři ho mohli o pomoc požádat… Anebo to provedl z vlastní vůle, biskupovi na zlost… Říkám vám, že tady řádily nečisté mocnosti, kolektora a jeho lidi zahubil samotný satanáš!"
"A pět set hřiven?" zajímal se Buko. "To je odnesl do pekla?"
"Možná odnesl. A možná proměnil v lejno. Ďábel to dokáže."
"Co se toho týče," pokýval zcela vážně hlavou Řimbaba, "hoven jsou v křoví za chajdami celé hromady."
"V té tůni," ukázal prstem Wittram, "mohl klidně utopit i peníze. Čertovi nejsou peníze k ničemu."
"Hmmm…" zadumal se Krossig. "Povídáš, že je mohl utopit v tůni. V tom případě…"
"Nikdy!" pochopil Hubertek okamžitě, na co a na koho Buko myslí. "Ani za nic do té hnusné vody nevlezu, pane! Ani za nic!"
"Nedivím se ti," dal zbrojnoši za pravdu Tresckow. "Ani mně se ta černá louže nelíbí. Fujtajbl! Ať si je v ní třebas pět set hřiven, já bych tam nevlezl ani pro pět tisíc."
Jako kdyby ho něco, co se skrývalo v jezírku, uslyšelo, poněvadž jako na potvrzení jeho slov smolná hladina zabublala, vzkypěla a zpěnila se tisíci velkých bublin. Vyvalil se z nich odporný shnilý puch.
"Nezdržujme se tu," navrhl Weyrach. "Pojďme pryč…"
Odešli. Rychlým krokem. Kalná voda jim čvachtala pod nohama.
*
"Pokud se Šarlej nemýlí," řekl Tassilo Tresckow, "podle stop došlo k přepadení výběrčího včera v noci anebo dneska za svítání. Víme už, že v tom nemají prsty žádné pekelné mocnosti, ale obyčejní smrtelníci. Jestli si tedy pospíšíme, můžeme lupiče dostihnout."
"Jenže nevíme, kterým směrem odjeli," namítl Voldán z Osin. "Z mýtiny vedou tři stezky. Jedna na varteckou silnici, druhá na jih ke Kamenci a třetí na sever k Frankenštejnu. Než vyrazíme, měli bychom si být jisti, který z těch směrů je správný."
"To je pravda," souhlasil Notker von Weyrach, významně si odkašlal, pohlédl na Buka a ukázal pohledem na bělovlasého mága, který seděl opodál a zamyšleně se díval na Samsona Medáka. "To bychom opravdu měli vědět. Nechci být dotěrný, ale nebylo by vhodné použít například nějaké čáry? Co ty na to, Buko?"
Mág jeho slova nepochybně slyšel, avšak neobtěžoval se ani otočit hlavu. Buko von Krossig polohlasně zaklel.
"Pane Huone von Sagar!"
"Prosím?"
"Hledáme stopu. Mohl bys nám pomoci?"
"Nemohl," odvětil mág lhostejně, "nechce se mi."
"Tak tobě se nechce? Nechce? Proč jsi tedy s námi, u všech hromů vůbec jezdil?"
"Abych se nadýchal svěžího povětří. A abych si dopřál gaudium. Čerstvého vzduchu mám už dost, gaudium, jak se ukázalo, jsem na téhle výpravě žádné nezažil, nejradši bych se tedy vrátil domů."
"Ale nám unikla kořist před nosem!"
"K tomu si dovolím poznamenat: nihil ad me attinet."
"Jenže já tě z kořisti vydržuji a živím!"
"Ty? Vskutku?"
Buko zbrunátněl vzteky, ale neřekl už vůbec nic. Tassilo Treskov si odkašlal a naklonil se k Weyrachovi.
"Jak to s ním vlastně je?" zašeptal. "S tím čarodějníkem? Slouží Krossigovi nebo neslouží?"
"Slouží," odvětil rovněž šeptem Weyrach, "ale staré Krossigové. Ale o tom ani muk, je to delikátní téma…"
"Tohle je," zeptal se polohlasem Reynevan vedle stojícího Řimbaby, "skutečně ten proslulý Huon von Sagar?"
Pasko přikývl a otevřel ústa, bohužel si toho Weyrach všiml.
"Jsi příliš zvědav, pane Hagenau," sykl a přistoupil k němu. "To se mi nelíbí. A vůbec se mi přestává líbit celý ten váš povedený trojlístek. Kvůli vám jsme se dostali do téhle šlamastiky. A užitku z vás máme jako z kozla mléka…"
"To se dá snadno napravit," vzpřímil se sebejistě mladík.
"Co?"

"Chcete vědět, kterou cestou odjeli ti, co přepadli kolektora? Zjistím to."
Jestliže byl údiv raubritterů veliký, pak pro Šarleje a Samsona bylo označení "ohromení" příliš slabé. Záblesk zájmu se objevil dokonce i v očích Huona von Sagar. Albín, jenž se doposud na všechny – tedy kromě Samsona – díval jako by byli průhlední, si nyní Reynevana soustředěně prohlédl.
"Cestu sem na Ctiborův Porub," vycedil skrze zuby Krossig, "jsi nám ukázal pod hrozbou oprátky, Hagenau. A najednou nám chceš ochotně pomoci? Jak došlo k té změně?"
"Moje věc."
Tybald Raabe. Ošklivá Stietencronova dcerka. S podřezanými hrdly. V bahně na dně. Lezou po nich černí raci. Pijavky. Svíjející se mihule. Bůh ví, co ještě.
"Moje věc," zopakoval.
*
Nemusel dlouho hledat. Juncus – sítina rostla na vlhké louce v celých kupách. K její lodyze přiložil suchými šešulkami ověšenou lodyhu povázky řepovníku. Svazeček natřikrát převázal trsnatým stéblem ostřice.

Jedna, dvě, tři
Segge, Binse, Hederich
Binde zu samene…

"Velmi dobře," pochválil ho s úsměvem bělovlasý mág. "Skvěle, mládenče. Ale škoda času, chci se co nejrychleji vrátit domů. Neuraz se, když si ti dovolím maličko pomoci. Jen maličko…"
Zvedl svou hůl a opsal jí rychlý kruh.
"Yassar!" pronesl hrdelně. "Qadir al-rah!"
Silou zaklet se rozechvěl vzduch a jedna z cest se vlivem kouzla stala na okamžik příjemnější, lákavější, zvoucí. Došlo k tomu mnohem rychleji než při použití pouhého návazu, takřka okamžitě, a z cesty emanující přísvit byl mnohem jasnější.
"Tudy," ukázal Reynevan raubritterům, přihlížejícím s otevřenými hubami. "Tohle je ta stezka."
"Na Kamenec," vzpamatoval se jako první Notker Weyrach. "To je dobré. Také pro tebe, pane Sagare. Pojedeš s námi stejným směrem jako domů, kam tolik spěcháš. Na koně, comitiva!"
*
"Jsou tady," hlásil na výzvědy vyslaný Hubertek, když se vráti "Jsou tady, pane Buko. Jedou pomalu po zemské stezce. Směrem k Vartě. Dvacet jezdců, mezi nimi těžkooděnci."
"Dvacet," zopakoval zamyšleně Voldán z Osin. "Hmmm…"
"Cos čekal?" pohlédl na něj Weyrach. "Kdo sis myslel, že oddělal kolektora i s jeho lidmi, o františkánech a poutnících nemluvě, ha? Obr Goliáš?"
"Peníze?" zeptal se konkrétně Krossig.
"Kolesa," poškrábal se Hubertek za uchem. "Pokladnice…"
"Nejspíše je tam vezou. Tak na ně."
"Je jisté," ozval se Šarlej, "že jsou to ti praví?"
"Ty když něco plácneš, pane Šarleji…" změřil si ho pohledem Buko. "Radši mi pověz, jestli s tebou můžeme počítat. S tebou a tvými kumpány. Pomůžete?"
"A co z toho budeme mít?" zahleděl se Šarlej do korun stromů. "Co bys řekl na rovný podíl, pane Krossigu?"
"Jeden na vás tři."
"Souhlasím," nesmlouval demerit, avšak pod zraky svých druhů kvapně dodal:
"Ale beze zbraně."
Buko jen mávl rukou a vytáhl od sedla bojovou sekeru s širokým ostřím na mírně prohnutém toporu. Reynevan sledoval, jak Notker Weyrach zkouší, jestli se řetěz řemdihu hladce otáčí na rukojeti.
"Slyšte, comitiva," promluvil Buko. "I když jsou to vesměs obyčejní pakosti, je jich dvacet. Musíme vzít rozum do hrsti. Provedeme to následovně: asi jeden hon odtud vede cesta přes potok. Je tam můstek…"
*
Buko Krossig to zde znal, cesta skutečně vedla přes most, pod nímž tekl v hlubokém úzkém korytě potok. Bylo slyšet jeho šumění, ale shora nebyl v hustých olšinách vůbec vidět. Ptáci zpívali, někde v lese bušil do stromu datel.
"Nemohu tomu uvěřit," řekl v jalovčí ukrytý Reynevan. "Nemohu uvěřit, že jsem se stal lapkou. Čekám tu v záloze…"
"Tiše," sykl Šarlej. "Jedou."
Buko von Krossig uchopil topor sekery a sklopil hledí armetu.
"Dejme se do díla," zabučel, jako by promluvil do hrnce. "Hubertku? Připraven?"
"Připraven, pane."
"Vědí všichni, co mají dělat? Hagenau?"
"Vím, vím."
Mezi bílými kmeny bříz na protějším břehu potoka zazářily barvy, zaleskly se zbroje. Po větru k nim přilétl zpěv. Zpívají Dum iuventus floruit, rozeznal Reynevan píseň na slova Petra z Blois. Také jsme ji v Praze zpívávali…
"Je jim nějak veselo, mizerům," zavrčel Tassilo Tresckow.
"Nám také, když se naskytne dobrý lup," odtušil Buko. "Hubertku, připrav kuši."
Zpěv utichl. U můstku se objevil pacholek v kápi a se sudlicí křížem přes sedlo. Za ním vyjela trojice dalších, ti měli osníře a prusplechy, na hlavách šlapy a na zádech samostříly. Zvolna vjeli na můstek. Následovali je dva rytíři obrnění cap á pied, dokonce s kopími v úchytech u třmenů. Jeden z nich měl na štítě červený stupeň v bílém poli.

"Kauffung," zamumlal Tassilo. "Kýho šlaka?"
Na můstku zaduněla okovaná kopyta, přejeli po něm následující tři rytíři. Za nimi vjela na můstek koleska potažená vínově rudým suknem. Táhl ji pár žemlových švejků, doprovázeli ji další jízdní kušovníci.
"Čekat," mručel Buko. "Ještě… Jenom ať kolesa sjede z mostu… Ještě… Teď!"
Zadrnčela tětiva, zasvištěl šíp. Kůň pod jedním z kopiníků se vzepjal, svalil se na zem a ještě srazil jednoho střelce.
"Teď!" řval Buko, pobízeje koně. "Na ně! Bij!"
Reynevan kopl koně patami a vyrazil z jalovci, za ním se hnal Šarlej.
U mostu vzplanul boj, na předvoj průvodu udeřili zprava Řimbaba s Wittramem, zleva Voldán s Weyrachern. Lesem se nesl křik, rachot, řinkot železa.
Buko Krossig srazil sekerou pacholka se sudlicí a z mocného rozmachu rozpoltil lebku střelci snažícímu se natáhnout kuši. Na kolemjedoucího Reynevana vystříkla krev a mozek. Buko se vztyčil ve třmenech a mocně udeřil, sekera prosekla náramenník a takřka odťala paži rytíře se stupněm Kauffungů na tarči. Okolo se prohnal Treskov a širokým seknutím meče srazil z koně armigera v brigantině. Cestu mu zastoupil rytíř v modrobílém lentneru, oba těžkooděnci se střetli s třeskem zbraní.
Reynevan se dostal ke kolesce. Vozka nevěřícně zíral na šíp, jenž mu až po letky uvízl ve slabině. Šarlej se k němu dostal z druhé strany a shodil ho z kozlíku.
"Naskoč!" křikl na Reynevana. "A žeň koně!"
"Dávej pozor!"
Šarlej bleskově sjel pod koňskou šíji. Kdyby se opozdil jen o zlomek okamžiku, probodlo by ho kopí z mostu útočícího rytíře s černo-zlatou šachovnicí na štítě. Rytíř najel na jeho koně, odhodil kopí, uchopil u sedla visící palcát, ale srazit jím demerita nestačil, Notker Weyrach ho vzal řemdihem přes šalíř, až to břinklo. Rytíř zakolísal v sedle, starý raubritter se zaklonil a širokým obloukem udeřil protivníka doprostřed předního kusu tak drtivě, až ostny železné koule probily pancíř a uvízly v něm. Weyrach pustil násadu bijáku a tasil meč.
"Jeď!" zařval na Reynevana, který se mezitím vyškrábal na kozlík. "Rychle!"
Z mostu se ozvalo dlouhé zaržání. Hřebec v barevné čabrace tu prolomil zábradlí a spolu s jezdcem se zřítil do úžlabiny. Reynevan zaječel z plných plic a šlehl koně opratěmi. Spřežení vyrazilo kupředu, kolesa se zakymácela, poskočila a zevnitř, zpod zapnuté plachty se k mladíkovu údivu ozvalo zděšené zapištění. Nebyl mu však dopřán čas na údiv. Koně se řítili tryskem, musel se snažit, aby nespadl z desky, jež mu nadskakovala pod zadkem. Kolem zuřil nelítostný boj. Zprava ho dostihl oděnec bez helmy, sklonil se a pokoušel se zachytit otěže. Tassilo Tresckow po něm ťal mečem. Žemlový bok tažného koníka zbrotila červená krev.
"Jeeeeeď!"
Na levé straně se objevil Samson ozbrojen pouze lískovým prutem – zbraní, jak se ukázalo, celkem přijatelnou. Poháněnísvejci letěli, až Reynevana rychlost přitiskla na opěradlo kozlíku. Lehký vozík, ve kterém někdo neustále pištěl, skákal a kolébal se jako koráb za mořské bouře. Po pravdě řečeno, nebyl Reynevan nikdy u moře a korábyviděl výhradně na obrázcích, nepochyboval však, že právě takto se musí zmítat na rozbouřených vlnách.
"Jeeeeeď!"
Na cestě před ním se objevil Huon von Sagar na vzpínajícím se koni, holí ukázal na jednu stezku a hned se po ní sám tryskem pustil. Samson uháněl za ním a táhl za uzdu Reynevanova koně. Reynevan povolil opratě a křikl na koně. Cesta byla plná výmolů. Kolesa nadskakovala, kolébala se a pištěla. Hluk boje se vzdaloval.
*
"Nedopadlo to nejhůř," ocenil akci Buko von Krossig. "Akorát dva padlí pacholci – běžné ztráty. Zatím to šlo celkem obstojně."
Notker Weyrach neodpověděl, jen ztěžka oddychoval a skulinou ve zbroji si ohmatával bok. Zpod šorce mu prýštila krev a stružkou stékala dolů po noze. Vedle něj podobně oddychoval Tassilo Tresckow a prohlížel si levou paži. Plechová kůrka byla stržená, náloketní myška visela pouze na jednom křidélku, ale ruka se zdála být v pořádku.
"A pan Hagenau," pokračoval Buko, na němž nebylo vidět žádné poškození. "Pan Hagenau jel velmi dobře, jako vozka se osvědčil… Á, Hubertku, jsi celý. Vidím, žes měl štěstí. Kde jsou ostatní? Voldán, Řimbaba, Wittram?"
"Už přijíždějí."
Kuno Wittram si sundal helmu a stáhl z hlavy plátěnou kuklu, vlasy pod ní měl propocené a slepené. Pádné seknutí mu prohnulo plech náramenníku, štítek byl úplně zkřiven.
"Pomozte," zavolal, lapaje po vzduchu jako ryba. "Voldán je zraněn."
Pomohli raněnému ze sedla a s obtížemi, za křiku a sténání mu stáhli z hlavy zprohýbaný a zpola roznýtovaný hunckap.
"Kriste…" skuhral Voldán. "To jsem to schytal… Kuno, koukni se, jestli mám ještě oko."
"Máš, máš," uklidňoval ho Wittram. "Nevidíš, poněvadž ho máš zalité krví…"
Reynevan poklekl a začal raněného ošetřovat. Někdo mu pomáhal. Zvedl zrak a setkal se s pohledem Huona von Sagar. Vedle stojící Řimbaba se šklebil bolestí a ťukal prsty do silně prohnutého plátu na své hrudi.
"Odnesla to žebra," hekal. "Plivu červenou, však se, kurva, podívejte."
"Koho, kurva, zajímá, co pliveš," sňal Krossig z hlavy armet. "Radši vyklop, jestli nás pronásledují."
"Ne-e… Dali jsme jim dost zabrat…"
"Půjdou po nás," řekl přesvědčeně Buko. "Otevřeme kolesu, sebereme prachy a fofrem odtud."
Přistoupil k vozíku a trhl proutěnými, suknem potaženými dvířky. Dvířka povolila, ale jen o coul, a opět se zavřela – někdo je držel zevnitř. Buko zahromoval a trhl rázněji. Zevnitř se ozvalo vypísknutí.
"Co je to?" podivil se Pasko Řimbaba. "Pištící peníze? Snad ten kolektor nevybíral daň v myších?"
Buko ho kývnutím povolal na pomoc. Oba trhli dvířky takovou silou, že je utrhli z pantů a spolu s nimi vyvlekli

raubritteři z kolesky osobu, která dvířka držela.
Reynevan zalapal po dechu. Tentokrát tu osobu poznal naprosto bezpečně.
Krossig a Řimbaba rozpárali noži závěs a z kožešinami vystlaného nitra kolesy vytáhli druhou dívku. Stejně jako ta první byla plavovlasá, rozcuchaná a oblečená v podobných šatech, byla však o něco mladší, menší a baculatější. Právě tahle baculka měla sklon k pištění, nyní, když s ní Buko smýkl na trávu, se dala do pláče. První seděla tiše na zemi, stále držela utržená dvířka a kryla se jimi jako štítem.
"U kyje svatého Dalmasta," vydechl Kuno Wittram. "Co to má být?"
"Každopádně ne to, co jsme chtěli," konstatoval Tresckow. "Pan Šarlej měl opět pravdu. Měli jsme se nejdříve ujistit, potom útočit."
Buko Krossig vylezl z kolesy. Hodil na zem nějaké ženské hadříky a závoje. Výraz jeho tváře zřetelně hovořil o výsledku hledání. Každého, kdo by si však nebyl jist, zda Buko něco našel, musela vzápětí přesvědčit přehršle sprostých nadávek. Předpokládaných pět set hřiven ve voze nenalezl.
Dívky se objímaly a strachy se k sobě tulily. Ta vyšší si stáhla sukni až ke kotníkům, když postřehla, jak si Weyrach chlípně prohlíží její štíhlá lýtka. Menší usedavě plakala.
Buko Krossig zaskřípal zuby a stiskl rukojeť nože, až mu zbělal klouby. Zuřil. Huon Sagar poznal, co se mu honilo hlavou.
"Je na čase pohlédnout pravdě do očí," prohlásil. "Podělals to, Buko. Vy všichni. Tohle očividně není váš šťastný den. Proto radím, abychom se vydali domů. Neprodleně. Než zase budete mít příležitost udělat ze sebe hlupáky."
Krossig zaklel, tentokrát se k němu přidal i Weyrach i Řimbaba i Wittram, dokonce i Voldán zpod obvazu na obličeji.
"Co s nimi?" zeptal se Buko, jako kdyby si teprve teď všiml obou děvčat. "Podříznout?"
"Anebo přeříznout?" ušklíbl se oplzle Weyrach. "Pan Huon má pravdu, měli jsme dneska mizerný den. Co kdybychom ho tedy aspoň ukončili něčím příjemným? Vezmeme holky s sebou, najdeme nějaký stoh a tam si s nimi zašpásujeme. Co vy na to?"
Řimbaba a Wittram se zasmáli, nicméně to zaznělo dost rozpačitě. Voldán zasténal. Huon von Sagar zakroutil hlavou.
Buko Krossig přistoupil k dívkám, ty se k sobě mocně přitiskly. Mladší vyděšeně zajektala zuby.
Reynevan chytil za rukáv Samsona, jenž se už chystal zasáhnout.
"Neopovažte se," řekl.
"Co?"
"Neopovažte se jí dotknout. Nedovedete si představit, jaké by to pro vás mohlo mít následky. Je to šlechtična, a ne ledajaká – Kateřina z Biberštejna, dcera pána na Štolcu."
"Jsi si jist, Hagenau," přerušil dlouhé, tísnivé mlčení Krossig. "Nemýlíš se?"
"Nemýlí se," zvedl Tresckow v kolesce nalezený váček s vyšitým erbem – červeným parohem ve zlatém poli, jemuž se heraldicky říkalo též koral.
"Vážně," přiznal Buko. "Biberštejnský znak. Která z nich to je?"
"Ta vyšší, starší."
"Ha!" zamnul si raubritter ruce. "Přece jenom ten smolný dnešek příjemně ukončíme, vynahradíme si ztrátu. Hubertku, svaž ji. Vezmeš ji na koně před sebe."
"Zakřikl jsem to," rozpřáhl Huon Sagar ruce. "Přece jen jste dostali příležitost udělat ze sebe opět hlupáky. Není to poprvé. Zajímalo by mne, Buko, zda je to u tebe vrozené anebo získané."
"Ty, holka," nevšímal si Buko čaroděje a sklonil se nad mladší dívkou, jež se přikrčila a začala natahovat moldánky. "Ty si utři nos a dobře mě poslouchej. Zůstaneš tu sedět na zadnici a budeš čekat na pronásledovatele. Kvůli tobě by se možná nenamáhali, ale kvůli Biberštejnovně určitě ano. Pánu na Štolcu vyřídíš, že výkupné za jeho dcerku bude… Pět set hřiven. Přesně pět set kop pražských grošů, pro Biberštejny je to přece maličkost. Pana Jana včas uvědomíme o místě a způsobu předání výkupného. Rozumělas? Dívej se na mě, když s tebou mluvím! Rozumělas?!"
Dívka se vyděšeně schoulila, ale zvedla k Bukovi modré oči a pokývala hlavou.
"Opravdu si myslíš," ozval se vážně Tassilo de Tresckow, "že je to dobrý nápad?"
"Opravdu. A nebudeme se o tom dále bavit. Jedeme."
Otočil se k Šarlejovi, Reynevanovi a Samsonovi.
"Vy tři…"
"My tři," přerušil ho Reynevan, "bychom chtěli jet s vámi, pane Buko."
"Jakže?"
"Chtěli bychom jet s vámi," zopakoval Reynevan, zahleděn na Nicolettu a nevšímaje si ani Šarlejova syčení, ani Samsonových grimas. "Kvůli bezpečnosti. Nemáte-li nic proti tomu…"
"Kdo řekl," utrousil Buko, "že nemám?"
"Nemáš," řekl s důrazem Notker Weyrach. "Proč bys měl mít? V téhle situaci bude lepší, budou-li s námi. Lepší než je mít za zády. Pokud si vzpomínám, měli namířeno do Uher, jedeme stejným směrem."
"Dobrá," přikývl Buko. "Jedete s námi. Na kůň, comitiva. Hubertku, hlídej tu holku… A ty, pane Huone, proč se tváříš tak kysele?"
"Přemýšlej, Buko, přemýšlej."

Kapitola dvacátá čtvrtá

v níž se Reynevan namísto do Uher dostane na hrad Bodák v Rychlebských horách. Zatím to neví, ale dostat se odtamtud dokáže pouze in omnem ventum.
Ujížděli směrem na Vartu. Zpočátku spěchali a bez ustání se ohlíželi, ale po čase byli nuceni zvolnit. Koně byli znaveni a jezdci na tom také nebyli nejlépe. Nejvíce se v sedle hrbil a nejhlasitěji sténal Voldán z Osin s obličejem poraněným rozbitou helmou. Rány, jež utržili ostatní, nebyly tak nápadné, přesto však o sobě dávaly znát. Notker Weyrach sípavě lapal po dechu, Tassilo Tresckow si tiskl předloktí k břichu, Kuno Wittram vzýval všechny svaté a snažil se zaujmout v sedle co nejpohodlnější polohu a Pasko Řimbaba si ohmatával bok, láteřil, plival do dlaně a prohlížel si slinu.
Pouze Krossig nedával nic podobného najevo, buď uměl lépe snášet bolest, anebo neutrpěl tak silně jako ostatní.
Když Buko viděl, že se musí nepřetržitě zastavovat a čekat na opožďující se kumpány, rozhodl se opustit silnici a pokračovat dál lesy. Tak mohli jet pomaleji a snížit riziko, že je dostihnou pronásledovatelé.
Nicoletta – Kateřina z Biberštejna nevydala během té jízdy ani hlásku. Ačkoliv ji musely bolet svázané ruce a tížit nepohodlná pozice na hřbetě Hubertkova koně, dívka si ani slůvkem nepostěžovala. Netečně se dívala před sebe a zdálo se, že zcela rezignovala. Reynevan se s ní několikrát pokusil nenápadně navázat kontakt, leč bez úspěchu – vyhýbala se jeho pohledu, odvracela zrak, nevšímala si jeho gest – anebo předstírala, že si jich nevšimla. Až do přepravy přes řeku.
Přes Nisu se přebrodili navečer, na chvatně zvoleném a nepříliš vhodném místě, hlubším než čekali a s dravějším proudem než čekali. Za všeobecného zmatku, šplouchání vody, řehtání koní a klení jezdců Nicoletta sklouzla z koňského hřbetu a spadla by do vody, kdyby ji pozorný Reynevan včas nezachytil.
"Odvahu," zašeptal jí do ucha a přitiskl ji k sobě. "Odvahu, Nicoletto, dostanu tě z toho…"
Nahmatal její malou, úzkou ručku a stiskl ji. Oplatila mu silným stiskem. Voněla mátou a puškvorcem.
"Hej!" houkl Buko. "Ty! Hagenau! Pusť ji! Hubertku!"
Samson přijel k Reynevanovi, vzal mu Nicoletta z náručí, zvedl jako pírko a posadil na koně před sebe.
"Zmohlo mě, jak jsem ji vezl, pane," postěžoval si Hubertek. "Ať mě ten pořez vystřídá."
Buko zaklel, ale mávl rukou. Reynevan ho sledoval s rostoucí nenávistí. Nikdy nevěřil na lidožravé vodní příšery, které prý žily v hlubokých tůních Kladské Nisy, avšak teď si přál, aby se některá z takových potvor vynořila ze zkalených vod řeky a sežrala neurvalého raubrittera i s koněm.
"Jednu věc ti musím přiznat," řekl polohlasně Šarlej. "Že ve tvé společnosti se člověk nenudí."
"Šarleji… Jsem ti dlužen…"
"Jsi mi dlužen hodně, to nelze popřít," přitáhl demerit uzdu. "Ale pokud jsi měl na mysli vysvětlení, můžeš si je klidně odpustit. Poznal jsem ji. Na turnaji v Minstrberku jsi na ni zíral jako tele na nová vrata a později nás právě ona varovala, že ti na Štolcu hrozí smrt. Hádám, že také jí hodně dlužíš. Neprorokoval ti ještě nikdo, že tě zahubí ženské? Nepovídej, že já budu první."
"Šarleji…"
"Nenamáhej se," přerušil ho demerit. "Rozumím. Dluh vůči ní plus vděk za pomoc plus neskrývaná náklonnost, ergo opět budeme riskovat život a Uhry jsou stále dále a dále. Těžké pořízení. Prosím tě jen o jedno: zamysli se než cokoliv podnikneš. Můžeš mi to slíbit?"
"Šarleji… Já…"
"Věděl jsem to. Mlč. Dívají se na nás. A popožeň koně, ať tě nestrhne proud."
*
Navečer dospěli k úpatí Reichensteinu – severozápadního výběžku hraničních pásem Rychlebů a Jeseníků. Nad říčkou Bystrou, jež zde stékala z hor, narazili na osadu, kde se chtěli zastavit, opatřit koně a posilnit se. Pochopitelně na náklady místních usedlíků, kteří však neprojevili žádné pochopení – nenechali se oloupit. Vjezd do osady chránil zásek, z něhož vstříc raubritterům zasvištěly šípy, a zarputilé tváře chlapů ozbrojených vidlemi a sekerami odrazovaly od násilného vynucování pohostinství. Kdo ví, jak by to dopadlo za jiných okolností, nyní však únava a utržená zranění udělala své. Jako první otočil koně Tresckow, následoval ho obvykle tak bojechtivý Řimbaba, vycouval Notker Weyrach a odpustil si dokonce i nadávku.
"Všivá chátra," skřípal zuby Buko Krossig. "Měl bych jim alespoň každých pět let ty jejich barabizny srovnat se zemí a spálit úrodu. Tak to dělával můj otec. Jinak jim prý moc naroste hřebínek, z blahobytu se jim to v hlavách pomíchá."
Když odjížděli, cítili od osady dým a slyšeli štěkat psy.
*
"Před námi je Černý les," varoval je z čela průvodu Buko. "Držte se pospolu. Dávejte pozor na koně. Nikdo ať nezůstává pozadu."
Varování bylo přijato se vší vážností. Totiž Černý les – hustý, vlhký, zamlžený porost dubů, tisů, olší a habrů působil sám o sobě dostatečně ponuře. Až mráz běhal po zádech. Jako kdyby někde v houštině číhalo skryté zlo.
Koně frkali a pohazovali hlavami.
Nikoho nepřekvapila vybělená lidská kostra ležící u samého okraje stezky.
Samson Medák si tlumeně pobrukoval:

Nel mezzo del cammin di nostra vita
mi ritrovai per una selva oscura
ché la diritta via era smarrita…

"Pořád se mi honí hlavou," vysvětlil, když si všiml Reynevanova pohledu, "ten Dante."
"Hodí se sem," uznal Šarlej. "Příjemný lesík, to se musí nechat. Jet tudy sám… A za tmy…"

"Nedoporučuji," řekl okolo projíždějící Huon Sagar. "V žádném případě nedoporučuji."
*
Stoupali vzhůru, cesta vedla do hor. Nechali za sebou Černý les, opustili bučiny, pod okovanými kopyty zaskřípal gneis a granit. Na svazích se tyčily skalnaté útvary fantastických podob. Stmívalo se neobyčejně rychle, to kvůli mrakům ženoucím se od severu.
Na přímý rozkaz svého pána Hubertek opět převzal Nicolettu od Samsona. Kromě toho až dosud v čele kolony jedoucí Buko přenechal vedení Weyrachovi a sám se držel nablízku zbrojnoše a zajatkyně.
"Zatraceně," zašeptal Reynevan vedle jedoucímu Šarlejovi. "Musíme ji přece nějak osvobodit… Ale zdá se, že nás Krossig podezírá. Hlídá ji a nás pozoruje… Proč?"
"Možná…" odvětil tiše Šarlej a Reynevan s úlekem zjistil, že to vůbec není Šarlej. "Možná něco vyčetl z tvojí tváře. Tvář je přece zrcadlem jak citů, tak úmyslů."
Mladík v duchu zaklel. Slunce již zapadlo, ale jeho omyl nezavinillo jen šero: bělovlasý čaroděj bezpochyby užil magie.
"Prozradíš mne?" zeptal se rovnou.
"Neprozradím," odvětil po chvíli mág. "Ale kdybys chtěl provést nějakou hloupost, sám tě zastavím. Ty víš, že to dokážu. Proto netrop hlouposti. A na místě uvidíš…"
"Na jakém místě?"
"Teď je řada na mně."
"Prosím?"
"Je řada na mou otázku. Copak neznáš pravidla hry? Nehráli jste v škole quaestiones de quodlibet? Ty ses ptal první, nyní je řada na mně. Kdo je ten obr, jemuž říkáte Samson?"
"Je to můj druh a přítel. Konečně, proč se ho nezeptáš sám? Utajen magickou kamufláží."
"Zkoušel jsem to," přiznal bez vytáček čaroděj. "Ale je to lišák, moji kamufláž prohlédl jako nic. Kde jste k němu přišli?"
"V benediktinském klášteře. Ale když hrajeme quodlibet, jsem teď na řadě zase já. Co pohledává proslulý Huon von Sagar ve společnosti Buka Krossiga, slezského loupeživého rytíře?"
"Slyšels o mně?"
"Kdo by neslyšel o Huonovi von Sagar? A o Matavermis – mocném zaklení, které v létě roku čtrnáctistého dvanáctého zachránilo pole kolem Vesery před hejny saranče."
"Nebylo jich až tolik, to jen pověst zveličuje," projevil skromnost Huon. "Ale na tvou otázku mohu odpovědět. Zajišťuji si stravu, přístřeší a ochranu na ucházející úrovni. Pochopitelně na úkor jistých věcí."
"Týkajících se svědomí?"
"Reinmare de Bielau," překvapil čaroděj Reynevana znalostí jeho pravé totožnosti. "Hra na otázky a odpovědi není disputace o etice a morálce. Nicméně odpovím: někdy tomu tak skutečně je. Svědomí je však jako svaly, dá se posilovat. A každá hůl má dva konce. Postačuje ti tato odpověď?"
"Tak dokonale, že nemám dalších otázek."
"Takže jsem hru vyhrál já," pobídl Sagar svého Vraníka. "A stran té panny… Zachovej chladnou hlavu a nedopusť se žádné nepředloženosti. Řekl jsem ti, že na místě se uvidí. A na místě již skoro jsme – před námi je Jícen. Zatím se rozloučím, poněvadž mám práci."
*
Museli se zastavit. Po srázu se klikatící cesta zčásti mizela v kamenném moři vzniklém sesutím horského úbočí, zčásti se lámala a mizela v propasti. Propast byla zalita sivou mlhou, která nedovolovala odhadnout skutečnou hloubku. Na protější straně mihotala v šeru světélka a daly se rozeznat černé obrysy nějaké stavby.
"Sesedněte," zavelel Buko. "Pane Huone, prosím."
"Držte koně," postavil se mág na okraj srázu a zvedl hůl. "Držte je pevně."
Mávl holí a vykřikl zaklínadlo. Podobně jako na Ctiborově Porubu znělo arabsky a bylo velice dlouhé a komplikované – rovněž v intonaci. Koně frkali, dusali na místě, pokoušeli se couvat.
Ovanul je ledový chlad. Mráz je zaštípal do tváří, slepil jim nosní dírky, vehnal jim slzy do očí a při nádechu je bolestivě zaškrábal v krku. Teplota klesala prudce, jako by se ocitli uprostřed sféry, která nasávala veškerou zimu světa.
"Držte… koně…"
Buko Krossig si zakryl ústa rukavicí, Voldán z Osin zaskučel a chytil se za ovázanou hlavu. Reynevan cítil, jak ztrácí cit v prstech svírajících řemen uzdy. Čarodějem shromažďovaná všechna zima světa, která byla doposud jen cítit, se nyní ještě zviditelnila v podobě bělavého přísvitu klenoucího se nad propastí. Oblouk světla nejprve zajiskřil sněhovými vločkami, posléze se oslnivě zatřpytil ledovými krystalky. Zazněl táhlý, zvolna stoupající tón, praskající crescendo kulminující v akordu zvučícím jako zvon.
"Aby to…" vydechl Řimbaba. A nedokončil.
Nad propastí se klenul most. Most z ledu, čirého a lesklého jako horský křišťál.
"Pojďme," uchopil Huon Sagar koně pevně za uzdu těsně u udidla. "Přejděme na druhou stranu."
"Udrží nás? Nepraskne?"
"Časem praskne," pokrčil rameny mág. "Takový most dlouho nevydrží. Každá chvilka zdržení zvyšuje riziko."
Notker Weyrach se na nic více neptal a bez meškání vedl koně za Huonem. Za ním vkročil na most Wittram, poté Řimbaba. Podkovy zvonily na ledu, nad propastí se rozléhala skleněná ozvěna.
Když viděl, že Hubertek si nedovede poradit se vzpouzejím se koněm a spoutanou zajatkyní, vykročil mu Reynevan na pomoc, avšak předběhl ho Samson a opět vzal dívku do náručí. Buko Krossig se držel nablízku, nespouštěl je z očí a dlaň držel na jílci meče. Něco větří, pomyslel si Reynevan, podezírá nás.
Z magického mostu táhl pronikavý chlad. Zvučel pod kroky koní. Nicoletta pohlédla dolů a tlumeně zaúpěla. Reynevan

se také pozřel a nasucho polkl. Skrze čirý led viděl mlhu na dně propasti a z ní vyrůstající černé vrcholky smrků.
"Rychleji!" pobídl je zepředu Huon, jako kdyby věděl.
Most zaskřípal a před očima začal ztrácet průzračnost a nabírat mléčně bílou barvu. Na mnoha místech se ledem šířily dlouhé praskliny.
"Pohyb, hrome, pohyb," poháněl Reynevana Tassilo de Tresckow, vedoucí raněného Voldána. Za nimi frkali koně vlečení Šarlejem, jenž uzavíral průvod. Zvířata byla neklidná, vzpouzela se, bila kopyty do ledu. Každým dupnutím přibývalo v magickém mostě puklin. Celý oblouk drnčel jako struna, do propasti se začaly sypat první střepy ledu.
Reynevan se opět odvážil podívat pod nohy a s nepopsatelnou úlevou spatřil kámen – skalnatý ostroh pokrytý ledovým povlakem. Byl na druhé straně. Všichni byli na druhé straně.
Most praskl a se skleněným třeskem se rozsypal na milión zářících úlomků letících dolů a hasnoucích v mlhavé hlubině.
Reynevan hlasitě vydechl – v chóru dalších výdechů.
"To on tak vždycky," špitl vedle stojící Hubertek. "Pan Huon. Vždycky straší. Nehrozí žádné nebezpečí, most vydrží. Pokaždé se zhroutí teprve když přejde poslední člověk, i kdyby jich přecházelo nevím kolik. Pan Huon rád nahání hrůzu."
Šarlej řízným slovem ocenil čaroděje i jeho smysl pro humor. Reynevan zvedl zrak. Spatřil zubaté cimbuří hradby, bránu a nad ní čtyřbokou věž. A proti temnému nebi se tyčící hlásku.
"Hrad Bodák," vysvětlil Hubertek. "Jsme doma."
"Máte trochu nepohodlný přístup domů," podotkl Šarlej. "Jak to děláte, když magie selže? Nocujete ve skalách?"
"Kdepak. Vede sem ještě jedna cesta, od Kladska. Ale museli bychom oklikou, domů bychom se dostali až k půlnoci…"
Zatímco si Šarlej povídal se zbrojnošem, Reynevan si vyměnil pohled s Nicolettou. Dívka se tvářila vystrašeně, jako by si teprve nyní, při pohledu na temné hradby, uvědomila vážnost svého postavení.Reynevanovi se poprvé zazdálo, že jí jeho pohled dodal útěchy a povzbuzení. Pohled, kterým jí chtěl říci: Drž se. Ničeho se neboj. Dostanu tě odtud, přísahám.
Zaskřípala otevíraná brána. Za ní bylo nevelké nádvoří. Několik pacholků, které Buko von Krossig na přivítanou seřval za pomalost a lenivost, dostalo rozkazy postarat se o koně, zbroje, jídlo, pití a lázeň. Všechno fofrem a všechno okamžitě.
"Vítám vás, páni," promluvil raubritter, "na svém patrimoniu, na hradě Bodáku."
*
Formosa von Krossig musela být kdysi přitažlivá žena. Ale když přešla léta mládí, změnila se jako mnoho původně krásných žen v odpudivou brécu. Postava kdysi nepochybně přirovnávaná ke štíhlé břízce, připomínala nyní spíše březové pometlo. Pleť kdysi nepochybně srovnávaná s broskví byla dnes suchá, pokrytá skvrnami a vypjatá na kostech, takže se její nos, dříve dozajista označovaný za rozkošný, stal… Jak to říci? Zkrátka i kvůli značně kratším a mnohem méně zahnutým nosům bývaly ve Slezsku staré ježibaby topeny v řekách a rybnících.
A jako mnoho kdysi krásných žen Formosa von Krossig paličatě odmítala přijmout to "kdysi" na vědomí a přiznat si, že jaro i léto již dávno vystřídal podzim – a že zima se kvapem blíží. Bilo to do očí zvláště ve způsobu, jakým se strojila. Celý její úbor, od růžových střevíčků až po apartní čepeček, jemné bílé zavití, mušelínový šlojíř, přiléhavý šat sytě modré barvy, perlami vyšívaný pás a brokátový surcot – to vše by spíše slušelo velmi mladé dívce.
Na dovršení všeho, kdykoliv se Formosa von Krossig setkala s muži, automaticky začala koketovat. Výsledek byl katastrofální.
"Host do domu, Bůh do domu," zavrkala Formosa a předvádějící zažloutlý chrup, svůdně se usmála na Šarleje a Notkera Weyracha. "Je mi potěšením, ctění páni, přivítat vás na svém hradě. Konečně ses vrátil, Huone. Velice, velice se mi po tobě stýskalo."
Z několika stručných údajů, které Reynevan během cesty zaslechl, si dokázal poskládat jakýs takýs obraz situace. Samozřejmě nepříliš přesný a nepříliš podrobný. Nemohl například vědět, že hrad Bodák dostala Formosa von Pannewitz věnem, když si brala z lásky Otty von Krossig, hrdého, leč zchudlého potomka franckých ministeriálů. A že Buko, její a Ottův syn neměl pravdu, když hrad označil za své patrimonium. Označení matrimonium by bylo přesnější, byť předčasné. I po smrti manžela zůstala Formosa prvou, nefalšovanou a doživotní paní hradu. Postavení si udrží díky svému původu – rod Panevičů patřil k nejmocnějším ve Slezsku.
O tom, co Formosu spojovalo s Huonem von Sagar, Reynevan cestou také ledacos zaslechl – dost na to, aby mu došlo, co je to za vztah. Přesto však málo na to, aby věděl, že čaroděj stíhaný magdeburskou inkvizicí uprchl do Slezska k příbuzným. Sagarové měli úděl u Krossiga už od dob Boleslava Rohatky. Následně došlo k tomu, že se Huon seznámil s Formosou, vdovou po Ottovi von Krossig, pravou, nefašovanou a doživotní paní na hradě Bodáku. Čaroděj padl šlechtičně do oka a od té doby na jejím hradě bydlel.
"Velice se mi stýskalo," zopakovala ještě jednou Formosa, postavila se na špičky růžových střevíčků a políbila mága na tvář. "Převleč se, drahý. A vás, páni, zvu…"
Na veliký dubový stůl uprostřed sálu shlížel z očouzeného a ukoptěného štítu na komíně nad krbem erbovní kanec Krossigů. Na stěnách byly rozvěšeny kůže divé zvěře a starožitné zbraně a zbroje, které nevypadaly na to, že by ještě byly k užitku. Celou jednu stěnu pokrýval vlámský gobelín z Arrasu zobrazující biblickou scénu s Abrahámem, Izákem a v křoví uvízlým beránkem.
Rytíři se v aketonech odřených od zbrojí posadili ke stolu. Náladu, ze začátku spíše ponurou, záhy spravil plný džbán. A opět pokazila z kuchyně se vracející Formosa.
"Slyšela jsem dobře?" vřískla rozčileně, ukazujíc na Nicolettu. "Buko! Tys unesl dceru pána na Štolcu?"
"Říkal jsem tomu zkurvysynovi," zavrčel Buko k Weyrachovi, "aby držel klapačku. Ten zlořečený kejklíř neumí udržet jazyk za zuby. Uhmmm… Právě jsem ti chtěl o všem povědět, paní matko… Všechno vysvětlit… Seběhlo se to…"

"Já vím, jak se to seběhlo," přerušila jeho koktání očividně dobře informovaná Formosa. "Darmošlapi! Celý týden jste promarnili a nakonec vám lup někdo vyfoukl před nosem. U těch zelenáčů mě to nepřekvapuje, ale že i ty, pane von Weyrachu… Takový rozšafný zralý muž…"
Usmála se na Notkera, ten zahanbeně sklopil zrak a něco zamumlal do vousů. Buko se chystal zaklít, ale matka mu pohrozila prstem.
"A nakonec," pokračovala, "unesou dceru Jana Biberštejna. Buko, tobě přeskočilo!"
"Mohla bys nám dát nejdříve najíst, paní matko?" požádal kysele raubritter. "Sedíme u stolu hladoví, co si o nás hosté pomyslí? Odkdy panují u Krossigů takové obyčeje? Najíme se a pak si promluvíme."
"Pokrm se už chystá, za chvíli je na stole. Truňk, jak vidím, jste už dostali. A obyčejům mne ty neuč! Omlouvám se vám za tu rodinnou rozepři, páni rytíři. Ale tebe, pane, neznám… Ani tebe, švarný jinochu…"
"Ten si nechává říkat Šarlej," rozpomněl se na své povinnosti Buko. "A ten holobrádek se jmenuje Reinmar von Hagenau."
"Ach! Snad ne potomek toho slavného básníka?"
"Ne."
Vrátil se Huon Sagar převlečen do volné houppelande s širokým kožešinovým límcem. Rázem vyšlo najevo, kdo se těší největší přízni hradní paní. Huonovi bylo neprodleně podáno pečené kuře, ošatka pirohů a pohár vína. Obsloužila ho osobně Formosa. Čaroděj se začal bez zábran sytit, aniž by si všímal hladových pohledů zbytku kompanie. Naštěstí ale ani ostatní nečekali dlouho. K radosti všech byla na stůl přinesena mísa vepřového dušeného s rozinkami. V další míse bylo skopové s šafránem a ve třetí zvěřina. Navíc dostal každý stolovník misku kaše. S jídlem byly na stůl přineseny další dva džbány, obsahující – jak si hosté bez okolků ověřili – medovinu a uherské víno.
Vyhladovělí muži se dali do jídla v důstojném mlčení, přerušovaném jen občasnými přípitky. Reynevan jedl opatrně a s mírou, poněvadž se poslední dobou poučil, jak nepříjemné následky mívá obžerství po dlouhotrvajícím půstu. Doufal, že na Bodáku se nezapomíná ani na služebnictvo a že Samson nezůstane o hladu.
Trvalo to dlouho. Konečně si Buko von Krossig povolil opasek a hlasitě říhl.
"Nyní," promluvila Formosa, právem předpokládajíc, že to byl signál k ukončení prvního chodu, "nastal čas si promluvit. Máme o čem. Mladá Biberštejnovna…"
"Při vší úctě, paní matko, to je moje věc," skočil jí do řeči Buko, jemuž vypité uherské zjevně dodalo kuráže. "Já vyjíždím za živobytím, já kořist na náš hrad nosím. Moje práce zde všechny krmí, napájí a odívá. Já nastavuji krk, a kdybych o něj někdy z vůle Boží přisel, poznala bys, jaká nouze by tě postihla…"
"Jen pohleďte," dala si Formosa ruce v bok a obrátila se na ostatní rytíře, "jak se naparuje ten můj nejmladší. On mne živí a šatí… Abych nepukla smíchy? To bych dopadla, kdybych byla odkázána jenom na něho. Naštěstí máme na Bodáku hluboké sklepení, v něm truhlice a v nich to, co nashromáždil tvůj nebohý rodič, nekňubo, a tví bratři, nechť milosrdný Pán přijme jejich duše. Ti uměli domů přinést kořist, nenechávali se napálit. Neunášeli mocným velmožům dcery jako pitomci. Oni věděli, co činí…"
"Já to také vím! Pán na Štolcu zaplatí výkupné!"
"Houby!" odsekla Formosa. "Výkupné? Biberštejn? Nad dceruškou udělá křížek a tebe dopadne a krvavě se pomstí. Něco podobného se už přihodilo na Lužici, věděl bys to, kdybys poslouchal ušima. Věděl bys, co potkalo Wolfa Schlittera, když se podobným způsobem pokoušel vydírat Fridricha von Biberstein, pána na Žárech. Jakou mincí mu pan Fritz zaplatil."
"Slyšel jsem o tom," poznamenal nevzrušeně Sagar. "Hodně se o tom povídalo. Biberštejnovi lidé Wolfa chytili, pobodali oštěpy jako ulovené zvíře, vykastrovali a nakonec z něj zaživa vykuchali střeva. Na Lužici bylo pak oblíbené rčení: Chodil Wolf-vlk na lov, dokud nenarazil na jelení paroh. Poznal, jak bodá…"
"Není pro mě žádná novina, pane Sagare," utrousil kysele Buko, "žes o všem slyšel, všechno víš a všechno umíš. Co kdybys nám namísto vyprávění hrůzostrašných historek předvedl svůj lékařský kumšt? Pan Voldán naříká bolestí, Pasko plive krev, nás ostatní bolí všechny kosti. Co kdybys nám namíchal nějaký dryák? Nač máš ve věži tu svou dílnu? Jenom abys vyvolával démony?"
"Dej si pozor, s kým mluvíš!" zvedla se Formosa, avšak čaroděj ji gestem zadržel.
"Trpícím je vskutku třeba pomáhat," prohlásil a vstal. "Chtěl by mi pan Reinmar Hagenau pomoci?"
"Samozřejmě," vyskočil Reynevan od stolu. "S radostí, pane von Sagar."
Odešli spolu.
"Dva černokněžníci," zahučel za nimi Buko. "Starý a mladý. Čertovo plémě…"
*
Čarodějova pracovna se nacházela v nejvyšším a každopádně nejstudenějším poschodí hradní věže. Nebýt toho, že se již setmělo, bylo by možno z jejích oken přehlédnout značnou část kladské nížiny. Jak Reynevan ohodnotil zkušeným okem, byla pracovna zařízena velmi moderně. Na rozdíl od mágů a alchymistů ze staré školy, kteří si své dílny s oblibou zavalili všemožným nepotřebným harampádím, novodobí čarodějové dávali přednost spartánsky zařízeným laboratořím, vybaveným výlučně tím, co bylo pro jejich práci nezbytně nutné. Kromě úhlednosti a pořádku mělo takové vybavení ještě jednu výhodu – v případě potřeby usnadňovalo útěk. Moderní alchymisté unikali před inkvizicí dle zásady omnia mea mecum porto – všechno své si nesu s sebou, neohlížejíce se na opuštěný movitý majetek. Mágové starého ražení se do poslední chvíle snažili uchránit svoje vycpané krokodýly, vysušené mořské pilouny, zmije v lihu, homunkuly, bezoáry a mandragory – a obvykle končili na hranicích.
Huon von Sagar vytáhl z police slámou opletenou láhev a naplnil dva poháry rubínovou tekutinou. Podle vůně medu a višní to byl nepochybně kirchtrunk.
"Posaď se," ukázal na židli, "Reinmare de Bielau. Napijeme se. Nemáme nic na práci, hotových mastí na zranění a

pohmožděniny mám nepřebernou zásobu. Na Bodáku je jich neustále zapotřebí, jak se jistě domýšlíš, větší poptávka je snad jen po léku na kocovinu. Pozval jsem tě sem, abychom si v klidu promluvili."
Reynevan se rozhlédl. Líbil se mu Huonův alchymistický instrumentář, oku lahodící přehledností a čistotou. Líbil se mu alembik, líbily se mu srovnané a čitelnými etiketami opatřené flakóny lektvarů a elixírů. A ze všeho nejvíce se mu líbila sbírka knih. Na pulpitu ležel otevřený, očividně často čtený svazek. Reynevan jej poznal okamžitě, v Olešnici měl stejný – byl to Necronomicon Abdula Alhazreda. Na stole ležely známé čarodějné traktáty: Grand Grimoire, Statut papeže Honoria, Clavicula Salomonis, Liber Yog-Sothotis, Lemegeton a též Picatrix, jehož znalostí se přednedávnem chlubil falešný exorcista Šarlej. Byly zde rovněž práce z oblasti medicíny a filosofie: Galénovo Ars parva, Avicennův Canon medicinae, Razesova Liber medicinalis ad Almansorum, Ekrabaddin Sabura ben Sahla, Anathomia Mondina da Liucci, kabalistický Zohar, Origenova De principiis, Vyznání svatého Augustina a Summa Tomáše Akvinského.
To se rozumí, že zde byla také opera magna nauky alchymistické: Liber lucis Mercuriorum Raimunda Lulla, The mirrour of alchimie Rogera Bacona, Heptameron Pietra di Abano, Le livre des figures hiéroglyphiques Nicolase Flamela, Azoth Basilia Valentina, Liber de secretis naturae Arnolda de Villanovy. Vedle nich i skutečné vzácnosti: Grimorium verum, De vermis mysteriis, Theosophia pneumatica, Liber Lunae a dokonce i věhlasný Rudý drak.
"Jsem poctěn," upil trochu višňovice, "že si chce se mnou promluvit slavný Huon von Sagar, kterého bych čekal leckde, jenom ne tady…"
"Jenom ne na raubritterském hradě," upřesnil Huon. "Osud tomu chtěl. Nestěžuji si, mám zde všechno, co potřebuji: ticho, klid, bezpečí. Snad i inkvizice na mne už zapomněla, snad i Glinter von Schwarzburg, magdeburský arcibiskup, který se mi chtěl za záchranu kraje před sarančaty za každou cenu odvděčit hranicí. Mám tady, jak se můžeš přesvědčit, zařízenou pracovnu, trochu experimentuji, trochu píšu… Čas od času vyjedu na čerstvý vzduch, vydám se s Bukem na loupežnou výpravu. Celkem…"
Čaroděj si ztěžka vzdychl.
"Celkem to ujde. Jen…"
Reynevan zdvořile potlačil zvědavost, avšak Huon von Sagar měl dnes večer chuť se svěřovat.
"Formosa," zašklebil se. "Sám jsi ji viděl, exsiccatum estfaenum, ceciditflos – tráva usychá, vadne květ. Bábě je pětapadesát a místo aby myslela na růženec a na poslední pomazání, v jednom kuse vymáhá, nestyda, abych s ní souložil. Ráno, večer, ve dne, v noci, stále novými a extrovnějšími způsoby. Ničím si žaludek a ledviny afrodisiaky, ale musím té staré hajtře vyhovět. Když ji neuspokojím v posteli, přijdu o její přízeň a Buko mne odtud vyžene."
Reynevan to ani tentokrát nekomentoval.
"Buko Krossig," pokračoval čaroděj, "má přede mnou respekt, ale bylo by nerozvážné ho podceňovat. Samozřejmě, že je to primitiv, jenže jeho zlé činy jsou někdy tak promyšlené, až z toho naskakuje husí kůže. Jsem si jist, že se chce podobně blýsknout i v téhle aféře s Biberštejnovnou. Proto jsem se rozhodl ti pomoci."
"Ty? Mně? Proč?"
"Proč, proč? Protože nemám zájem, aby Jan Biberštejn oblehl Bodák a inkvizice se dověděla, že jsem zde. Protože o tvém bratru Petrovi de Bielau jsem slyšel jen dobré zvěsti. Protože se mi nelíbili netopýři, které někdo poštval na tebe a tvé druhy. A protože Toledo alma mater nostra est, nechci, aby to s tebou špatně dopadlo. Věř mi, že by mohlo. S Biberštejnovnou tě něco poutá, to neukryješ. Nevím, zda je to náklonnost z dřívějška anebo láska na první pohled, ale vím, že amantes amentes. Cestou ses ji přece chystal strhnout do svého sedla a dát se s ní na útěk – a oba byste zahynuli v Černém lese. I teď, kdyby k něčemu došlo, jsi schopen popadnout ji do náruče a skočit s ní z hradeb. Hodně se mýlím?"
"Moc hodně ne."
"Jak jsem řekl," usmál se čaroděj koutkem úst. "Amantes amentes – milenci šílenci. Život je jako Narrenturm. Mimochodem, je ti známo, jaký je dnes den? Nebo spíše noc?"
"Ne. Přestal jsem se starat o kalendář."
"Kalendáře pletou, data mýlí. Důležité je, že nastala podzimní rovnodennost – aequinoctium autumnalis."
Vstal, vytáhl zpod stolu vyřezávanou dubovou lavici, dlouhou asi dva lokte a loket vysokou. Z police vyňal hliněný, pergamenem zavíčkovaný a etiketou opatřený hrnek.
"V této nádobě," ukázal, "přechovávám zvláštní mast, namíchanou dle klasických receptur. Recipe, jak se můžeš přesvědčit, jsem zapsal na etiketě. Solanum dulcamara, solanum niger, aconitum, nátržník, topolový list, netopýří krev, bolehlav, vlčí mák, portulák, planý celer… Jediné, co jsem změnil, je tuk. Grimorium Verum doporučuje sádlo vyškvařené z nepokřtěného nemluvněte, nicméně já jsem tu odpudivou přísadu nahradil olivovým olejem. Je levnější a nesmrdí."
"Je to…" polkl Reynevan slinu, "to, co si myslím?"
"Dveře pracovny," pokračoval čaroděj, jako by otázku přeslechl, "nikdy nezamykám, v okně nejsou mříže. Mast postavím sem na stůl. Jak se používá, to jistě víš. Radím ji ale aplikovat umírněně, má vedlejší účinky."
"Je to… bezpečné?"
"Co je bezpečné?" pokrčil Huon Sagar rameny. "Nic. Všechno je šedivá teorie. Jak říkává jeden můj známý: Grau, teurer Freund, ist alle Theorie."
"Ale já…"
"Reinmare," přerušil ho odměřeně mág. "Měj na mne ohled. Řekl a ukázal jsem ti dost, abych byl podezírán ze spoluúčasti, nežádej více. Teď pojďme. Vezmeme kafrové unguentum, abychom našim potlučeným loupežníkům namazali bolístky. Přibereme také výtažek z papaver somniferum, jenž tiší bolest a uspává. Spánek léčí a krom toho: qui dormit, nonpeccat – kdo spí, nehřeší. A nepřekáží… Pomoz mi, Reinmare."
Reynevan vstal a zavadil přitom o komínek knih. Duchapřítomně je zachytil, aby se nesesuly na zem. Upravil svazek

ležící nahoře, jenž předlouhá titulní inskripce identifikovala jako Bernardi Silvestri libri duo; quibus tituli Megacosmos et Microcosmos… Více nepřečetl, jeho zrak upoutala další kniha, slova, z nichž se skládal její titul.
Uvědomil si, že ta slova již četl. Nebo spíše jejich útržky. Chvatně odložil Bernarda Silvestra stranou. A vydechl.

DOCTOR EVANGELICUS
SUPER OMNES EVANGELISTAS
IOANNES WICLEPH ANGLICUS
DE BLASPHEMIA DE APOSTASIA DE SYMONIA
DE POTESTATE PAPAE DE COMPOSITIONE HOMINIS

Anglicus, ne basilicus, uvědomil si. Symonia, ne sanctimonia, Papae, ne papillae. Ten ožehlý papír z Povojovic, rukopis, který Peterlin přikázal spálit. To byl Jan Viklef.
"Jan Viklef," zopakoval bezděčně nahlas poslední myšlenku. "Viklef, který lže, a přec pravdu poví. Spálen, z hrobu vyvržen…"
"Cože?" otočil se k němu Huon se dvěma nádobkami v rukou. "Koho vyvrhli z hrobu?"
"Zatím ne, teprve k tomu dojde," pobýval Reynevan myšlenkami stále někde jinde. "Tvrdila to věštba. John Wycliffe, doctor evangelicus. Věrolomník a lhář, protože vyhlášen za kacíře, ale v goliardské písni ten, kdož pravdu poví. Pochován v Lutterworthu v Anglii. Jeho ostatky budou vykopány a spáleny, popel smeten do řeky Avonu a odplaven do moře. Stane se to za tři roky."
"Zajímavé," řekl vážně Huon. "A jiná proroctví? Osudy Evropy? Světa? Křesťanstva?"
"Je mi líto. Pouze Viklef."
"Škoda. Ale aspoň něco. Tvrdíš, že Viklefa vykopou z hrobu? Za tři roky? Uvidíme, zda se ta informace dá nějak využít… Když už jsme u toho, proč se tím Viklefem tak… Ach, omlouvám se. V dnešních časech se takové otázky nekladou. Viklef, Waldhauser, Hus, Jeroným, Jáchym… Nebezpečná četba, nebezpečné názory, nejeden už pro ně přišel o život…"
Nejeden, pomyslel si Reynevan. Skutečně nejeden. Ach, Peterline, Peterline…
"Vezmi tu mast. Pojďme."
*
Společnost u stolu se mezitím dostala do povznesené nálady, na střízlivé vypadali už jen Buko Krossig a Šarlej. Pokračovalo se v obžerství, z kuchyně byly přineseny další chody: v pivě dušené klobásy z divočáka, paštika, vestfálská šunka a spousta chleba.
Huon Sagar namazal modřiny a pohmožděniny, Reynevan vyměnil Voldánovi z Osin obvaz. Voldánova opuchlá huba vyvolala všeobecné veselí. Samotného Voldána mrzela více než utržená rána ztráta hunckapu, který zůstal ležet někde v lese a který ho prý stál čtyři hřivny. Na připomínku, že helma byla stejně zničená, odpověděl, že šikovný kovář by ji určitě dokázal vyklepat.
Voldán byl rovněž jediný, kdo vypil makový odvar. Buko ho ochutnal, vychrstl na slámou pokrytou podlahu a označil za "hořký patok", ostatní si z něj vzali příklad. Plánované uspání raubritterů se tedy nepovedlo.
Uherského i medoviny si mírou vrchovatou dopřávala také Formosa von Krossig, jak bylo znát na jejích zčervenalých lících a špatně srozumitelné výslovnosti. Když se Reynevan s Huonem vrátili, hradní paní již přestala stíhat Weyracha a Šarleje svůdnými pohledy, ale věnovala se Nicolettě, která něco málo pojedla a nyní seděla se skloněnou hlavou.
"Vůbec nevypadá jako Biberštejnovna," prohlížela si Formosa dívku. "Takové vyžle, žádný zadek. Od té doby, co se Biberštejnové zkřížili s Pohořely, mají vesměs prdelatější dcerky. Po Pohořelkách zdědily navíc pršáky, ale tahle má nos rovný. Je vysoká jako Sedkovicovny a Sedkovicové jsou s Biberštejny také spřízněni. Jenomže Sedkovicovny mívají černé oči, kdežto tahle má modré…"
Nicoletta skláněla hlavu, rty se jí chvěly. Reynevan zatínal pěsti a zuby.
"Kýho šlaka?" hodil Buko na stůl okousané žebro. "Copak je to kobyla, abys ji tak prohlížela?"
"Mlč! Prohlížím, poněvadž mám důvod. Divím se, když je čemu se divit. Třebas tomu, že to už není žádná holčina, osmnáct jí už určitě bylo. Proč tedy ještě není pod čepcem, ha? Je snad churavá?"
"Co je mně po tom? Copak se s ní chci ženit?"
"To není špatný nápad," zvedl Huon Sagar zrak od poháru. "Ožeň se s ní, Buko. Raptus puellae je mnohem méně vážný zločin, než únos pro výkupné. Možná ti pán na Štolcu odpustí, až mu s novomanželkou padnete k nohám. Přece nenechá zetě lámat kolem."
"Synku?" usmála se jedovatě Krossigová. "Co ty na to?"
Buko se podíval nejdříve na matku, potom na čaroděje, oči měl studené a zlé. Dlouho mlčel a hrál si s pohárem. Tvar nádoby prozrazoval její původ, jakož i scény ze života svatého Vojtěcha, které na ní byly vyryty. Byl to mešní kalich uloupený bezpochyby při proslulém přepadení kustoda hlohovské kolegiáty.
"Já bych na to řekl," vycedil konečně raubritter skrze zuby, "ať se s ní oženíš sám, pane von Sagar. Ale ty nemůžeš, protože jsi kněz. Ledaže by tě celibátu zprostil ďábel, jemuž slouží."
"Já bych si ji klidně vzal," prohlásil zčistajasna Pasko Řimbaba, ruměný po vypitém víně. "Líbí se mně."
Tassilo a Wittram vybuchli smíchy, dokonce i raněný Voldán se zasmál. Notker Weyrach se tvářil vážně. Naoko.
"Výtečný nápad," pravil posměšně. "Vezmi si ji, Pasko. Není špatné přiženit se mezi takové panstvo, jako jsou Biberštejni."
"No a?" škytl Pasko. "O co jsem horší? Ani já nejsem žádný nýmand. Řimbaba sum, Pakoslava syn, Pakoslava vnuk! My už jsme byli ve Velkopolsku pány, když Biberštejni ještě v lužických bažinách mezi bobry dřepěli a kůru ze stromů

ohlodávali. Ožením se s ní a šlus. Akorát musím někoho poslat se zprávou k mému panu otci. Nemůžu se oženit bez rodičovského požehnání…"
"Dokonce je tady někdo," posmíval se dále Weyrach, "kdo vás může oddat. Slyšel jsem, že pan Sagar je kněz. Vystrojíme svatbu hned teď, co?"
Čaroděj na něj ani nepohlédl, zdálo se, že ho zajímá výhradně vestfálská šunka.
"Bylo by záhodno," podotkl, když polkl sousto, "zeptat se rovněž druhé strany. Matrimonium inter invitos non contrahitur – manželství vyžaduje souhlas obou zúčastněných."
"Druhá strana mlčí," zasmál se Weyrach. "Qui tacet, consentit – kdo mlčí, souhlasí. Ale můžeme se zeptat i dalších zúčastněných, pročpak ne? Holá, Tassilo, nemáš chuť strčit hlavu do chomoutu? Co ty, Kuno? Voldáne? A proč mlčíš ty, Šarleji? Když všichni, tak všichni. Chce se ještě někdo přidat k zúčastněným?"
"Třeba ty sám?" dala hlavu na stranu Formosa von Krossig. "Co, pane Notkere? Zdá se mi, že máš nejvyšší čas. Nechceš ji za ženu? Nelíbí se ti?"
"Líbí, jak by ne," usmál se mlsně starý raubritter. "Avšak říká se, že manželství je hrobem lásky. Tudíž hlasuji pro to, abychom ji všichni společně ošoustali."
"Vidím, že nadešel čas," postavila se Formosa, "aby se dámy vzdálily. Nebudeme mužským překážet v jejich obscénních žertících a kratochvílích. Pojď, děvenko, tady už to není pro nás."
Nicoletta vstala a poslušně vykročila za hradní paní. Kráčela jako na popravu: hlavu skloněnou, rty se jí třásly a oči se leskly slzami.
To všechno byl jen dojem, pomyslel si Reynevan a stiskl pěsti pod stolem. Všechna její smělost, ráznost, odhodlanost, vše bylo pouhé zdání. Přece jen je to slabší pohlaví odkázáno na nás, silné muže. Na naši pomoc a ochranu.
"Huone," prohodila Krossigová ode dveří. "Nenechej mne na sebe dlouho čekat."
"Já rovněž odcházím," zvedl se čaroděj od stolu. "Jsem unaven nesmyslným honěním se po lesích a ještě více poslouchánímnesmyslných řečí. Přeji celé společnosti klidnou noc."
Buko Krossig si odplivl na zem.
*
Odchod žen a černokněžníka byl pobídkou k ještě nevázanější zábavě a nezřízenějšímu pití. Comitiva si poručila více vína, děvečky, které trunk přinesly, obdržely obvyklý příděl plácnutí a štípanců a utekly do kuchyně celé rudé.
"Dobré sousto je třeba spláchnout!"
"Na dobré zažití!"
"Na zdraví!"
"Ať slouží!"
Pasko Řimbaba a Kuno Wittram se chytili kolem ramen a dali se do zpěvu. Weyrach a Tresckow se k nim připojili:

Meum est propositum i taberna mori
ut sint vina proxima morientis oli;
Tunc canta bunt letius angelorum chori:
Sit Deus propitius huic potatori!

Buko Krossig se zpíjel ošklivým způsobem. S každým dalším vyprázdněným pohárem jakoby se stával střízlivějším, přípitek od přípitku byl zasmušilejší, podmračenější a paradoxně bledší. Tiskl v hrsti svůj mešní kalich a nespouštěl z Šarleje pohled přimhouřených očí.
Wittram třískal do stolu pohárem, Weyrach rukojetí miserikordu. Voldán pokyvoval ovázanou hlavou a nesrozumitelně huhlal do rytmu. Řimbaba s Tresckowem řvali:

Bibit hera, bibit herus,
bibit miles, bibit clerus,
bibit ille, bibit illa,
bibit servus cum ancilla,
bibit velox, bibit piger,
bibit albus, bibit niger…

"Hoc! Hoc!"
"Buko! Brácho!" rozpřáhl náruč Pasko, objal Krossiga a celého jej zmáčel vousisky nasáklými vínem. "Připijme si! Veselme se! Oslavme moje zásnuby s Biberštejnovnou! Zalíbila se mi! Na mou čest, brzy tě pozvu na veselku a potom na křtiny, pak to teprve roztočíme!"
"Dávej pozor," sykl Šarlej, jakmile vystihl vhodný okamžik. "Zdá se, že nastává náš čas."
"Vím," zašeptal Reynevan. "Kdyby něco, utečte se Samsonem. Na mě nečekejte. Já musím pro tu dívku. Do věže…"
Krossig Řimbabu odstrčil, ale Pasko se nevzdával.
"Nevztekej se, Buko! Paní Formosa měla recht, žes to podělal, když jsi Biberštejnovi unesl dcerku. Ale já jsem tě vytáhl z maléru. Udělal jsem z ní svou snoubenku a ty jsi z toho venku. Hahá, teď jsem to zrýmoval jako nějaký básník. Pijme, Buko! Radujme se, veselme se, hoc, hoc!"
Krossig ho odstrčil.
"Znám tě," oslovil Šarleje. "Už v Kromolíně jsi mně byl povědomý, ale teprve teď jsem si vzpomněl na místo a čas. I když jsi tenkrát nosil františkánský hábit, poznávám tu tvoji držku. Viděl jsem tě na vratislavském rynku. V osmnáctém

roce, v to památné srpnové pondělí…"
Šarlej na to nic neodpověděl a nebojácně hleděl do raubritterových přimhouřených očí. Buko potěžkal svůj mešní kalich.
"A ty," otočil zlý pohled na Reynevana. "Hagenau nebo jak se opravdu jmenuješ, čert ví, co jsi zač, možná také mnich a kněžský panchart. Možná Jan z Biberštejna vsadil do věže na Štolcu i tebe za rebelii. Už cestou jsem pojal podezření. Všiml jsem si, jak na tu holku civíš, napadlo mě, že čekáš na příležitost, jak se Biberštejnovi pomstít, jeho dceru třebas mezi žebra bodnout. Ty bys měl svou pomstu, jenže já bych přišel o pět set hřiven. Proto jsem tě hlídal, cucáku, než bys vytáhl dýku, přišel bys o hlavu."
Raubritter zamyšleně pokýval hlavou a dále cedil slova.
"Teď koukám, jak se tváříš, a napadá mě, že jsem se spletl. Tobě nejde o pomstu, ale o něco jiného. Ty ji chceš zachránit, uvolnit z mých rukou. Tohle se mně honí hlavou a sbírá se ve mně vztek, za jakého pitomce máš Buka von Krossig. Mám sto chutí podříznout ti krk, ale ovládám se. Zatím."
"Co kdybychom," navrhl Šarlej naprosto klidným hlasem, "pro dnešek skončili. Den byl náročný a únavný, všichni to cítíme v kostech. Hleď, pan Voldán usnul s hlavou v rozlité omáčce. Navrhuji další rozhovor odložit ad cras."
"Nic," odsekl Buko, "nebudu odkládat ad cras. Konec hodokvasu oznámím, až přijde čas. Teď pij, kněžský synu, pancharte, když ti nalévám. Ty také pij, Hagenau. Nemůžete vědět, jestli tohle není váš poslední flám. Do Uher je cesta dlouhá a nebezpečná, kdo ví, zdali tam dojedete. Jak se říká: jitro neví, co přinese večer."
"Zvláště," dodal jízlivě Notker Weyrach, "že Biberštejn určitě zahájil pátrání po všech cestách. Únos dcerušky ho musel pořádně naštvat."
"Copak jste neslyšeli," zvolal Řimbaba, "co jsem říkal? Z Biberštejna nemusíte mít strach. Vždyť si beru jeho dceru. Vždyť…"
"Mlč!" okřikl ho Weyrach. "Jsi ožralý. Přišli jsme s Bukem na lepší fintu, snadnější a spolehlivější řešení, jak to s Biberštejnem zaonačit. Žádné svatby nebude zapotřebí."
"Ale ona se mi líbí… Zásnuby… A svatební noc…"
"Drž hubu."
Šarlej obrátil zrak od Buka a pohlédl na Tresckowa.
"Pane Tassilo," zeptal se klidně. "Ty schvaluješ záměr svých soudruhů? Považuješ ho také za správný?"
"Ano," odpověděl po krátkém zamyšlení Tassilo de Tresckow. "Je mi líto, ale bude to asi nejlepší východisko. Takový je život. Máte pech, že tak dokonale pasujete do skládačky."
"Dokonale, dokonale," chytil se jeho slova Buko Krossig. "A jak dokonale. Ze všech, kdož se účastnili přepadení, vás poznají nejlépe, poněvadž jste byli bez přilbic. Tebe, pane Šarleji. A mladého pána von Hagenau, který tak šikovně kočíroval unesenou kolesu. Ani váš pacholek lamželezo nepatří mezi takové, na které se snadno zapomíná. Takovou tupou tlamu poznají i na mrtvole. Pochopitelně, že vás všechny budou identifikovat coby mrtvoly. Vyjde najevo, kdo přepadl průvod a unesl Biberštejnovně."
"A kdo ji zavraždil?" doplnil se stále stejným klidem Šarlej.
"A znásilnil," zašklebil se chlípně Weyrach. "Nezapomeňme na znásilnění."
Reynevan chtěl vyskočit, ale Tresckowova svalnatá paže ho srazila zpět na lavici. Ve stejném okamžiku chytil Wittram Šarleje za ramena a Buko přiložil demeritovi k hrdlu dýku.
"Sluší se to?" zeptal se Řimbaba. "Oni nám pomohli…"
"Jinak to nejde," nenechal ho dokončit Weyrach. "Chop se meče."
Po demeritově hrdle stekla od hrotu dýky kapka krve, přesto jeho hlas zůstal klidný:
"To se vám nepovede. Nikdo vám neuvěří."
"Uvěří, uvěří," ujistil ho Weyrach. "Divil by ses, čemu všemu lidé uvěří."
"Biberštejn se nenechá oklamat. Přijdete o hlavy."
"Nestraš mě, kněžourský synu," sklonil se Buko nad Šarlejem. "Ty sám se rána nedožiješ. Říkáš, že se Biberštejn nenechá oklamat? Možná. Že přijdeme o hlavy? Možná. Ale tobě i tak podříznu chřtán. Aspoň pro gaudium, jak říká ten prašivec Sagar. Tebe, Hagenau, odkrouhnu, jen abych Sagara ponížil, protože jsi jeho konfrátr – taky čaroděj. U tebe, Šarleji, to bude vykonání spravedlnosti. Za Vratislav, za osmnáctý rok. Ostatní vůdci povstání položili hlavy na špalek na vratislavském rynku, ty pojdeš na Bodáku, pancharte."
"Podruhé jsi mne nazval panchartem, Krossigu."
"Nazvu i potřetí. Pancharte! Co s tím uděláš?"
Šarlej nestihl odpovědět. Dveře se s rachotem rozletěly dokořán a vstoupil Hubertek. Přesněji řečeno: vstoupil Samson Medák, který rozrazil dveře Hubertkem.
Za naprostého ticha, v němž bylo slyšet houkání kolem věže kroužícího puštíka, zvedl Samson zbrojnoše za kabátec a nohavice a mrštil jím pod nohy jeho pána. Hubertek těžce hekl, když narazil na dlažbu.
"Tohleto individuum," promluvil do ticha silák, "se mne v konírně pokoušelo uškrtit opratí. Tvrdí, že na tvůj rozkaz, pane von Krossigu. Nechceš mi to laskavě vysvětlit?"
Buko nechtěl.
"Zabít ho!" zaryčel. "Zabít toho dobytka!"
Šarlej se hadím pohybem vysmekl z Wittramova chvatu a loktem udeřil Tresckowa do ohryzku. Tassilo zachrčel a pustil Reynevana, který uhodil Řimbabu pěstí do zraněného boku, s lékařskou precizností do místa, kde to muselo nejvíce bolet. Pasko zařval a zlomil se v pase. Šarlej přiskočil k Bukovi a kopl ho do holeně, Buko padl na kolena. Více Reynevan neviděl, poněvadž Tassilo Tresckow jej odmrštil na stůl. Domyslel si však, jak to dopadlo, protože zaslechl ránu, charakteristické křupnutí lámané nosní chrupavky a výkřik bolesti.

"Nikdy více," slyšel demeritův zřetelný hlas, "mi nenadávej panchartů, Krossigu."
Tresckow se vrhl na Šarleje. Reynevan chtěl jít druhovi na pomoc, ale bolestí zkroucený Řimbaba ho zezadu popadl a sevřel pažemi. Weyrach s Wittramem zaútočili na Samsona, obr zvedl lavici, udeřil jí Weyracha do prsou, odstrčil Kuna, oba povalil a lavici hodil na ně. Když zahlédl, jak se Reynevan zmítá v Řimbabově medvědím stisku, přiskočil a otevřenou dlaní uhodil Řimbabu do ucha. Ohlušený Pasko se odpotácel přes celý sál a narazil čelem do krbu. Reynevan popadl ze stolu cínovou konvici a udeřil s ní vstávajícího Weyracha do spánku.
"To děvče, Reynevane!" vykřikl Šarlej. "Utíkej!"
Buko Krossig vyskočil rovnýma nohama. Řval a z rozbitého nosu se mu valila krev. Strhl ze stěny oštěp, rozmáchl se a hodil jím po Šarlejovi. Demerit obratně uskočil, zbraň se mu jen lehce otřela o rameno – a zasáhla Voldána z Osin, který se právě probral a zmateně se zvedl od stolu. Odletěl dozadu, narazil zády na vlámský gobelín, sklouzl po něm a zůstal sedět na zemi. Hlava mu bezvládně klesla na násadu trčící z jeho hrudi.
Buko opět zařval a vrhl se na Šarleje holýma rukama jako útočící krahujec. Šarlej ho nechal přiblížit a praštil ho pěstí do zlomeného nosu. Buko zavyl a upadl.
Na Šarleje skočil Tresckow, na Tresckowa Wittram, na Wittrama Samson, na Samsona Weyrach, na ně krví zalitý Buko a nahoru ještě Hubertek. Všichni se váleli na podlaze propleteni jako mýtický Laokoón s nejbližší rodinou. Reynevan to už ale neviděl. Uháněl po schodech na věž.
*
Potkal ji před nízkými dveřmi, na místě osvětleném pochodní v železném držadle na zdi. Vůbec nevypadala překvapeně. Jako kdyby na něj čekala.
"Nicoletta…"
"Aucassine."
"Přicházím…"
Nestačil říci, s čím přichází. Silná rána jej srazila k zemi. Zvedl se na loktech. A hned dostal ještě jednu.
"Já tě měl za přítele," zafuněl Pasko Řimbaba a rozkročil se nad ním, "a ty mně pěstí do boku. Do bolavého boku. Zmetku jeden!"
"Hej ty! Kolohnáte!"
Pasko se ohlédl. A usmál se, zeširoka a radostně, když spatřil Kateřinu z Biberštejna, pannu, jež se mu zalíbila, s níž se podle svého přesvědčení již zasnoubil a s níž se už už viděl v loži manželském. Leč jak se ukázalo, jeho náklonnost byla jednostranná.
Jeho snoubenka ho udeřila drobnou pěstí rovnou do oka. Pasko se chytil oběma rukama za obličej. Dívka si nadzvedla dlouhou sukni, aby jí nepřekážela v pohybu, a kopla Řimbabu do rozkroku. Svatbychtivý rytíř se skrčil a se zasvištěním natáhl vzduch do plic, potom zavyl jako vlk, klesl na kolena a oběma rukama se popadl za svůj chlapský poklad.
Nicoletta si zvedla sukni ještě výše, až bylo vidět její hezké nožky, nadskočila a ve výskoku ho kopla do hlavy. Otočila se a kopla ho ještě do prsou. Pasko Pakoslavic Řimbaba se převalil zády na schody a v kotrmelcích se po nich skutálel dolů.
Reynevan se vkleče vzpřímil. Stála nad ním, klidná, dokonce ani ne moc udýchaná, pouze oči, které jí svítily jako kočce, prozrazovaly vzrušení. Předstírala, uvědomil si, ona jen předstírala zdrcenost a úzkost. Oklamala všechny, mne také.
"Co teď, Aucassine?"
"Nahoru, rychle, Nicoletto."
Rozběhla se, skákajíc po schodech jako laňka, ztěží s ní držel krok. Lapal po dechu a přemítal, že své názory stran slabšího pohlaví bude muset od základů přehodnotit.
*
Pasko Řimbaba se ze schodiště dokutálel až doprostřed sálu, skoro až pod stůl. Chvíli tam ležel a lapal otevřenými ústy po vzduchu jako ulovený kapr, potom zahekal, zavzdychal, potřásl hlavou a chytil se za genitálie. Pak se posadil.
V sále už nezůstal nikdo, kromě mrtvého Voldána s oštěpem v prsou. A bolestí zkrouceného Hubertka, který si tiskl k břichu ruku, očividně zlomenou. Zbrojnoš zachytil Řimbabův pohled a pohybem hlavy ukázal ke dveřím na nádvoří.
Zbytečně, Pasko už předtím zaslechl z té strany přicházející hluk, křik a rány.
Z kuchyně nahlédla do sálu dvojice vyděšených sloužících, děvečka a podomek, jako v té písničce: servus cum ancilla. Utekli, sotva na ně pohlédl. Pasko vstal, zaskřípal zuby a strhl ze stěny ohromný burdýř s ohmataným topůrkem posetým dírkami od červotočů. Chvíli zápasil sám se sebou. Chtěl se pomstít záludné Biberštejnovně, ale rozvaha mu radila, aby pomohl svým kumpánům. Biberštejnovna, uvažoval, odplatě neunikne, z věže není jiný východ. Zatím, pomyslel si, ji potrestám jen povýšeným pohrdáním. Nejdříve mi zaplatí tamti.
"Jen počkejte, šmejdi!" zařval, kulhaje po směru přicházejícího hluku. "Jdu na vás!"
*
Dveře na nádvoří se otřásaly pod těžkými nárazy. Šarlej zaklel.
"Pospěš si, Samsone!" zakřičel.
Samson Medák vyvedl ze stáje dva osedlané koně. Na pacholka, který seskočil ze seníku strašlivě zařval. Pacholek se dal na útěk, až se kopal patami do zadnice.
"Ty dveře dlouho nevydrží," seběhl Šarlej po kamenných schůdcích a vzal od něho uzdu. "Brána! Rychle!"
Samson také viděl, jak na dveřích, které se jim podařilo zavřít raubritterům před nosem, praskla a zježila se třískami další deska. Železo řinčelo o kov a kámen, rozzuření rytíři se snažili vysekat panty. Nebylo času nazbyt. Samson se rozhlédl. Bránu uzavíralo příčné břevno, zabezpečené navíc masivním visacím zámkem. Obr se třemi skoky ocitl u hromady dříví na otop, vytrhl ze špalku pantok a dalšími třemi skoky se přemístil k bráně. Zvedl velkou sekem a vší silou uhodil do kladky.

"Silněji!" křikl Šarlej, šilhaje po dveřích, které již povolovaly. "Bij silněji!"
Samson bil silněji. Tak, až se otřásla celá brána i věž nad ní. Visací zámek, pravděpodobně norimberský výrobek, nepovolil, avšak háky držící břevno napolo vylezly ze zdi.
"Ještě! Bij!"
Po dalším úderu norimberská kladka praskla, háky vylétly ze zdi a břevno s bouchnutím spadlo na zem.
*
"V podpaží," stáhl si Reynevan košili přes hlavu, nabral prsty mast z hrnku a ukázal, jak ji použít. "Namaž se v podpaží. A na krku, takhle... Více… Pořádně to rozetři… Rychleji, Nicoletto, nemáme moc času."
Dívka na něj hleděla a v jejích očích bojovala nevíra s údivem. Neřekla však ani slovo a natáhla ruku pro mast.
Reynevan postavil dubovou lavici doprostřed místnosti. Otevřel okno dokořán a do čarodějovy pracovny vtrhl ledový vítr. Nicoletta se zachvěla.
"Nechoď k oknu," zadržel ji. "Raději… Raději se nedívej dolů."
"Aucassine," pohlédla na něho. "Chápu, že nám jde o život. Ale víš jistě, co děláš?"
"Posaď se obkročmo na lavici, prosím. Opravdu nemáme čas. Sedni si za mne."
"Radši před tebe. Obejmi mne v pase. Silně. Silněji…"
Byla horká. Voněla mátou a puškvorcem, její vůni nepotlačil ani pach Huonovy kouzelné masti.
"Připravena?"
"Připravena. Nepustíš mne? Nenecháš mne spadnout?"
"Raději umřu."
"Neumírej," vzdychla, otáčejíc hlavu. Jejich rty o sebe zavadily, asi náhodou. "Neumírej, prosím. Žij. Vyslov zaklínadlo."

Weh, weh Windchen
zum Fenster hinaus!
In omnem ventum!
Hups oknem,
ničeho se nedotknem!

Lavice poskočila a vzepjala se pod nimi jako jankovitý kůň. Při vší své odvaze nedokázala Nicoletta potlačit polekaný výkřik. Pravda, ani Reynevan to nedokázal. Lavice se zvedla asi sáh nad podlahu, zavířila okolo místnosti jako ovád, až se jim pohled na Huonovu dílnu rozmazal. Nicoletta zaryla nehty do objímajících ji Reynevanových paží a vypískla. Mladík by přísahal, že spíše vzrušením než strachem.
Lavice vystřelila oknem do studené, černé noci. A vzápětí se řítila střemhlav dolů.
"Drž se!" křičel Reynevan. Nápor vzduchu mu tlačil slova zpátky do hrdla. "Drž seeee!"
"Tysedrž! Ježíiiišiiiii!"
"Uáááááááá!!!"
*
Břevno s bouchnutím spadlo na zem. Ve stejné chvíli s praskotem povolily dveře a na kamenné schůdky se vyhrnuli raubritteři – ozbrojení, rozběsnění a tak zaslepení touhou po pomstě, že Buko Krossig, který byl v jejich čele, na schodech uklouzl a spadl po hlavě do hromady hnoje. Ostatní se řítili na Samsona a Šarleje. Samson zaryčel jako buvol a držel si útočníky od těla širokými rozmachy pantokem. Šarlej rovněž řval a mával kolem sebe u brány nalezenou halberdou. Avšak převaha – rovněž v bojových zkušenostech – byla na straně rytířů. Oba druhové byli nuceni ustupovat před úskočnými výpady a záludnými seky jejich mečů.
Do chvíle, kdy zády narazili na tvrdou zeď.
*
Tehdy přiletěl Reynevan.
*
Vidouce závratnou rychlostí se přibližující nádvoří, dali se Reynevan a Nicoletta do křiku. Ten křik, změněn náporem vichru ve vskutku pekelné kvílení, měl daleko mocnější účinek než samotný jejich přílet. Kromě Wittrama, který náhodou právě pohlédl vzhůru, si žádný z raubritterů jezdců na létající lavici ani nevšiml. Avšak jejich kvílení mělo zdrcující vliv. Weyrach padl na všechny čtyři, Řimbaba na břicho a hned vedle něj se v bezvědomí skácel Tresckow. Ten se stal jedinou přímou obětí náletu – lavice o něj zavadila nohou, udeřila ho do temene. Kuno Wittram se pokřižoval a vlezl pod vůz plný sena. Buko Krossig se přikrčil, a to ho jen cíp Nicolettiných šatů pleskl přes ucho. Za ještě pronikavějšího jekotu letců zamířila lavice opět strmým obloukem vzhůru. Notker Weyrach, zírající s otevřenou papulou za odlétajícími, měl z pekla štěstí: koutkem oka zahlédl Šarleje, jenž se na něj rozehnal halberdou. V posledním okamžiku uhnul, zachytil ratiště a oba se začali o zbraň přetahovat.
Samson odhodil sekeru, chytil jednoho z koní za uzdu a chystal se chytit druhého. Skočil k němu Buko a bodl ho tulichem. Samson se sehnul, leč ne dost rychle. Dýka mu rozpárala rukáv. A paži. Buko nestačil bodnout podruhé, dostal do zubů, až odletěl k bráně. Medák si ohmatal rámě a zvedl před oči zkrvavenou dlaň.
"Teď," promluvil pomalu, jasně a zřetelně. "Teď jsem se doopravdy nasral."
Beze spěchu přistoupil k Šarlejovi a Weyrachovi, kteří se tahali o halberdu. A praštil Weyracha pěstí takovou silou, až starý raubritter udělal kotrmelec. Pasko Řimbaba zvedl svůj burdýř, Samson se zvolna otočil a podíval se na něho. Pasko chvatně couvl o dva kroky.
Šarlej chytal koně, Samson sňal ze stojanu okovaný kulatý pukléř.

"Na ně!" zahulákal Buko, zvedaje Wittramem upuštěný meč. "Notkere! Kuno! Pasko! Na ně! Kriste."
Spatřil, k čemu se Samson chystá. Olbřím uchopil okrouhlý štít jako Diskobolos a otočil se kolem své osy. Pukléř vyletěl z jeho ruky jako vystřelen z praku, o vlásek minul Weyracha, přesvištěl přes celé nádvoří a práskl do dřevěného podsebití, až z něj třísky létaly. Weyrach nasucho polkl. Samson sňal ze stojanu další pukléř.
"Kristepane…." vydechl Buko, když viděl, že se obr opět začíná roztáčet. "Kryjte se!"
"U cecků svaté Agáty!" zabědoval Kuno Wittram. "Zachraň se, kdo můžeš!"
Raubritteři se dali na úprk, každý na jinou stranu, nebylo možno odhadnout, koho vrhač trefí. Řimbaba zmizel ve stáji, Weyrach se skrčil za hranici palivového dříví, Wittram zalezl opět pod vůz a k vědomí se probouzející Tresckow se přitiskl k zemi. Buko von Krossig v běhu strhl z cvičební figuríny Saracéna staromódní štít mandlového tvaru a při útěku si jím chránil záda.
Velikán ukončil své víření na jedné noze, vypuštěný pukléř se svistem zamířil k cíli a s hlasitým třísknutím udeřil do štítu na Krossigových zádech. Náraz mrštil raubritterem přinejmenším pět sáhů kupředu a mohlo to být i dále, kdyby ho nezastavila hradní zeď. Chvíli se zdálo, že Buko na ní zůstane rozmáznut jako zabitá moucha, ale po chvilce se pomaličku sesunul k zemi.
Samson Medák se rozhlédl. Neměl již po kom házet.
"Ke mně!" zavolal z brány Šarlej, sedící již v sedle. "Ke mně, Samsone! Na koně!"
Kůň, třebaže statný, se poněkud prohnul pod jezdcovou váhou. Medák ho uklidnil.
Vyrazili cvalem.

Kapitola dvacátá pátá

v níž, jako u Béroula a Chrétiena de Troyes, jako u Wolframa von Eschenbach a Hartmanna von Aue, jako u Gottfrieda ze Štrasburku, Guilhelma de Cabestaing a Bertranda de Born, je řeč o lásce a smrti. Láska je krásná, smrt ne.
V podstatě mohl mít pravdu jeden z pražských mistrů, když Reynevanovi přednášel o vzdušných letech. Učil, že jsou podřízeny mentální kontrole magickou mastí namazaného čaroděje anebo čarodějky. Předměty, na nichž se létá, pometlo, hrábě, lopata či cokoli jiného, jsou pouze neživé věci, ovládnuté mágovou vůlí a na ní zcela závislé.
Něco na tom muselo být, neboť lavice se vznesla do výše ochozu hradní věže a kroužila do té doby, dokud se Reynevan nepřesvědčil, že bránu hradu opouštějí dva jezdci, z nichž jeden nezaměnitelně mohutné postavy. Lavička chvíli letěla za nimi, snad aby svého letce uklidnila, že žádný z uprchlíků není vážně zraněn a že nejsou pronásledováni. A jako kdyby vycítila jeho úlevu, ještě jednou zakroužila kolem Bodáku a potom se vznesla vzhůru nad světlem měsíce zalité mraky.
Pravdu měl ovšem i Huon von Sagar, když tvrdil, že všechno je šedá teorie, na kterou se nelze bezvýhradně spolehnout. Mentální kontrola, o níž se zmiňoval pražský mistr, měla svá omezení. Značná omezení. Sotva lavice Reynevana ujistila, že jeho druhům nehrozí žádné nebezpečí, úplně ho přestala poslouchat. V žádném případě nebylo Reynevanovým záměrem vzlétnout tak vysoko, až se jemu i Nicolettě zuby rozcvakaly jako hispánské kastaněty a měsíc se jim zdál být doslova na dosah ruky. Neměl v úmyslu kroužit po obloze jako lovící myšilov. Chtěl letět za Šarlejem a Samsonem, nicméně toto jeho přání létající lavice naprosto ignorovala.
Stejně tak Reynevan nehodlal studovat zeměpis Slezska z ptačí perspektivy, proto si neuměl vysvětlit, z jakého důvodu a pod čí mentální kontrolou se lavice snesla níže a nabrala směr na severovýchod. Vpravo za sebou zanechala masív Javorníku a zanedlouho doletěla nad město hrazené dvojitými valy. Mohl to být jedině Pačkov. Let pokračoval nad údolím řeky. Mohla to být jedině Nisa. A tak přiletěli až nad věže biskupského Otmachova. Tady učinila lavice široký oblouk, vrátila se nad Nisu a pokračovala proti jejímu proudu. Řeka se v měsíčním jasu leskla jako stříbrná stuha.
Reynevanovi se rozbušilo srdce, poněvadž ho napadlo, že nevypočitatelný kus nábytku se chce vrátit zpět na Bodák. Nechtěl. Opět změnil směr letu a zamířil k severu. Když přelétali nad klášterním komplexem v Kamenci, mladík znovu zneklidněl. Koneckonců se magickou mastí natřela i Nicoletta a také její vůle mohla mít vliv na jejich let. Mohli letět – směr tomu nasvědčoval – na hrad Štole, sídlo rodu Biberštejna. Reynevan pochyboval, že by tam byl vítaným hostem. Lavice však mířila o něco západněji. Přeletěla nad dalším městem, ale Reynevan již ztratil orientaci a přestal rozeznávat noční krajinu, která ubíhala před jeho větrem slzícíma očima. Alespoň se však již netřásli zimou a nejektali zuby. Lavice se držela v menší výšce a zanechala veškeré vzdušné akrobacie. Nicolettiny nehty se Reynevanovi přestaly zarývat do paží a cítil, jak se dívka uvolnila. Také jemu se dýchalo lépe, nezalykal se ani náporem větru, ani adrenalinem. Vznášeli se pod měsícem ozářenými oblaky, pod nimi se odvíjela šachovnice polí, luk a lesů.
"Aucassine…" zavolala do šumění větru. "Víš… kam?"
Přitiskl ji silněji k sobě, věděl, že to od něj očekává.
"Ne, Nicoletto, Nevím."
Nevěděl. Ale měl tušení. Správné tušení. Nebyl ani příliš překvapen, když ho dívčin tlumený výkřik upozornil, že nejsou sami.
Čarodějnice po jejich levici, žena středního věku, letěla klasicky – na koštěti. Na hlavě měla čepec vdané matrony a vítr vzdouval šosy jejího beránčího kožíšku. Přiblížila se k nim a pozdravila je zamáváním rukou. Po chvilce rozpaků jí na pozdrav odpověděli stejným způsobem a ona je předhonila.
Dvě vědmy, které letěly vpravo, je nepozdravily a nejspíše si jich ani nevšimly, jak byly zaujaty jen sebou navzájem. Obě velmi mladé, obě s rozpuštěnými vlasy, seděly jedna za druhou na saních. Vášnivě se líbaly. Zdálo se, že ta vpředu si ukroutí krk, jak se snažila dosáhnout ústy na rty své společnice. Druhá vědma zase oběma rukama laskala ňadra té první, vysvobozená zpod rozepjatého živůtku.

Nicoletta si rozpačitě odkašlala a zavrtěla se na lavičce, jako by se chtěla odsunout, vzdálit. Věděl, co ji k tomu přimělo, sám si uvědomoval své vzrušení. Nevyvolal je ten erotický výjev, tedy ne pouze on. Huon Sagar poukazoval na vedlejší účinky své masti a Reynevan si pamatoval, že o tom slyšel i v Praze. Všichni mágové se shodovali, že magická substance vetřená do kůže působí jako silné afrodisiakum.
Obloha se náhle zaplnila. Dostali se do dlouhé řady, či spíše klínu, jehož čelo mizelo někde ve stříbrných mracích. Čarodějnice – bonae feminae – i mágové mužského pohlaví letěli obkročmo na nářadí a předmětech všeho druhu, od tradičních košťat a pometel, přes lopaty, vidle, motyky a hrábě, po plaňky z plotů a obyčejné, dokonce z kůry neoloupané kůly a špalky. Okolo letců a letkyň se míhali netopýři, lelci, sovy, sýčci a vrány šedivky.
"Hej, bratříčku! Vítáme tě!"
Ohlédl se. Ani ho neudivilo, koho spatřil.
Vědma, jež na něj volala, měla černý klobouk na kučeravých rudých vlasech a vlál za ní zelený vlněný šál. Po boku jí letěla mladá jasnovidka s liščí tváří a za nimi se na pohrabáči klátila stará Heda, snědolící a pochopitelně v podrouše ném stavu.
Nicoletta se ohlédla. S nechápavým výrazem pokrčil rameny. Zrzka se rozesmála. Heda říhla.
Byla noc podzimní ekvinokce. Pro rolníky začátek období větrů usnadňujících oddělení zrna od plev, pro čarodějnice a Starší lid Mabon – jeden z osmi sabatů roku.
"Hej!" zavýskla zrzavá vědma. "Sestry! Bratři! Pobavíme se?"
Reynevan neměl náladu na zábavu, tím spíše, že netušil, o jakou zábavu půjde. Avšak létající lavice se už zjevně přidala k hejnu a dělala to, co zbytek hejna.
Letecká eskadra zamířila dolů za světlem osamělého táborového ohně. Téměř se dotkli korun stromů, s křikem a halekáním přeletěli nad mýtinou, nad ohništěm, kolem něhož seděli nějací lidé. Reynevan uviděl jejich vzhůru obrácené tváře, slyšel jejich udivené i polekané výkřiky. Nicolettiny nehty se mu znovu zaryly do těla. Rudovláska předvedla husarský kousek: zavyla jako vlčice a proletěla tak nízko, až její koště zvířilo z žároviště mračno jisker. Poté všichni vystoupali strmým letem zpět na oblohu. Za nimi se nesl rozhněvaný pokřik. Kdyby měli luky anebo kuše, pomyslel si Reynevan, kdo ví, jak by ta kratochvíle dopadla.
Hejno začalo klesat. Ve směru letu se objevila hora, vyrůstala z lesů a lesy šplhaly i po jejích úbočích. Reynevan měl za to, že cílem jejich letu bude Sobotka – tradiční místo čarodějných sabatů, tato hora však byla nižší.
"Hrachová," překvapila ho Nicoletta. "Hrachová hora. Nedaleko Frankenštejna."
*
Na svazích plály ohně, červená záře barvila magický opar halící temeno hory. Ze všech stran bylo slyšet výskot a zpěv za doprovodu fléten, fujarek a tamburín.
Cítil, jak se Nicoletta chvěje, a věděl, že to není chladem. Nedivil se. Také jemu běhal mráz po zádech a srdce mu bušilo až v hrdle.
Vedle nich přistálo a z koštěte seskočilo rozježené stvoření s vlasy barvy mrkve a rudě planoucíma očima. Hubené paťáty mělo ozbrojeno zahnutými drápy dlouhými na šest coulů. Opodál se hádala čtveřice gnómů v čapkách tvaru dubových žaludů. Všichni čtyři přicestovali společně na dlouhém vesle. Na pekařské lopatě zase přiletěl tvor v něčem, co připomínalo naruby obrácený kožich, ale mohla to být jeho přirozená srst. Okolo procházející vědma v bělostné, vyzývavě rozepnuté košili je přejela nestoudným zrakem.
Ještě za letu se Reynevan rozhodl uniknout. Ihned po přistání se chystal s Nicolettou nenápadně vzdálit, sejít z hory, zmizet. Neměli k tomu příležitost, přistáli ve skupině, která je s sebou strhla jako proud. Každý pohyb jiným směrem, každý krok stranou by bil do očí, vzbudil podezření. A na tomto místě by nebylo rozumné vzbuzovat podezření.
"Aucassine," přitulila se k němu dívka, která se vůčihledně dovtípila, nač myslí. "Znáš úsloví: z deště pod okap?"
"Neboj se," vyrazil ze sevřeného hrdla. "Neboj se, Nicoletto, nedovolím, aby se ti stalo něco zlého. Dostanu tě odtud. A za žádných okolností tě neopustím."
"Vím," odpověděla tak přesvědčeně a s takovou důvěrou, že okamžitě nabyl odvahy a sebevědomí. Hrdě zvedl hlavu, dvorně nabídl dívce rámě. A rozhlédl se. Odhodlaně, směle.
Předběhla je stromovou kůrou vonící hamadryáda, s úklonou je minul trpaslík, kterému zpod horního rtu čněly velké řezáky a pod okrajem krátké kamizoly se lesklo holou kůží břicho kulaté jako dýně. Reynevan se rozpomněl, kdy a kde ho už viděl. V noci po Peterlinově pohřbu na vavolnickém hřbitově.
Na travnatém svahu pod vrcholem přistávali další letci a letkyně. Návštěvníků přibývalo, naštěstí se však o hladký průběh začali starat vyznačení pořadatelé, nové hosty směrovali na mýtinu, kde si mohli uložit košťata a další létací nářadí. Museli si jen pár chvil odstát ve frontě. Nicoletta stiskla Reynevanovi silně ruku, když se do řady za nimi postavila vychrtlá postava v rubáši – a zavánějící hřbitovem. Před nimi netrpělivě přešlapovaly dvě mavky s vlasy plnými suchých klasů.
Za chvíli již rozložitý kobold převzal od Reynevana lavici a předal mu stvrzenku – skořápku škeble s magickým symbolem a římskou číslicí CLXXIII.
"Uschovat," zavrčel navyklé upozornění. "Neztratit. Nebudu potom hledat vaše éro po celém parkovišti."
Nicoletta se k Reynevanovi opět přitiskla a stiskla mu ruku, tentokrát odůvodněně. Mladík si rovněž všiml, že se náhle stali středem zájmu – a to krajně nežádoucího. Zlými zraky si je měřilo několik čarodějnic. Vedle kterékoli z nich by Formosa Krossigová vypadala jako mladice a krasavice.
"No prosím," zaskřehotala první šereda. "Musí být pravda, co se povídá. Že flugsalbu dneska koupíte v kdejaké svídnické apatyce. Teď může létat každý, ryba i rak. Nakonec nám sem přifrčí i ty černé můry, jeptišky ze Střelína. To nestrpíme! Zjistíme, co jsou zač?"
"Rychtyk!" blýskla jediným zubem druhá megera. "Správně, milá paní Sprengerová! Ať vyklopí, kdo jsou! A kdo jim

řekl o dnešním sletu!"
"Recht, recht, milá paní Kramerová!" zasyčela třetí, jež nosila na nose a na bradě působivou sbírku ochlupených bradavic. "Můžou to být špiclové!"
"Držte klapačky, staré krávy!" okřikla je právě přicházející rudovláska v černém klobouku. "Přestaňte štěkat. Já ty dva znám. Stačí?"
Babizny Kramerová a Sprengerová chtěly odporovat a hádat se, ale rudovláska rázně ukončila jejich výhrady, když jim zašermovala před nosy zaťatou pěstí a osmahlá Heda je počastovala pohrdavým říhnutím, zvučným a předlouhým, vycházejícím až odněkud z hloubi jejích útrob. Vzápětí je rozdělil řetěz po svahu tančících účastníků sabatu.
Kromě Hedy doprovázela zrzavou vědmu rovněž mladá hadačka s liščí tváří. Jako minule měla ve vlasech vínek ze sporýše a jetele. Jako minule měla temné kruhy pod horečně se lesknoucíma očima. Neustále je upírala na Reynevana.
"Kdekdo si na vás ukazuje," konstatovala rudovláska. "Abychom předešli dalším nedorozuměním, musíte jako všichni nováčci stanout před dominou. Pak už si vás nikdo netroufne obtěžovat. Pojďte za mnou. Na vrchol."
"Nic…" odkašlal si Reynevan. "Nic nám tam nehrozí?"
Zrzavá čarodějka se otočila a upřela na něho zelený pohled.
"Trochu pozdě na obavy," podotkla úsečně. "Na možné riziko jsi měl myslet, když jste se natírali mastí a usedali na lavici. Bez urážky, drahý konfratere, ale hned při prvním setkání jsem si všimla, že patříš k těm, kteří pokaždé zabloudí tam, kam nemají, a vždy se zapletou do toho, čemu by se měli vyhnout. Ale to není moje starost. Ptáš se, jestli vám od dominy něco hrozí? Záleží na tom, co skrýváte v srdcích. Je-li to zloba a zrada…"
"Ne," vyhrkl, když snížila hlas. "Ujišťuji tě."
"Potom," usmála se, "se nemáte čeho obávat. Následujte mě."
Míjeli další ohně, další skupiny čarodějek, čarodějů a jiných účastníků sabatu. Všichni kolem rozmlouvali, vítali se, veselili, někdy se škorpili. Z ruky do ruky putovaly poháry a číše a v dýmu hořícího dřeva bylo cítit též vůni ovocného vína a medoviny. Heda se chystala odbočit k soudkům, ale zrzka ji pevnou rukou zadržela.
Na vrcholu Hrachové hory hučela a planula ohromná vatra, snopy jisker se vznášely k černému nebi jako roje ohnivých včel. Pod vrcholem byla prohlubeň ohrazená kamennou zídkou. Na mnohem menším ohni tam stál kotlík na trojnožce. Stoupala z něj bílá pára, přes níž se daly stěží rozeznat nezřetelné siluety v pozadí. Před zídkou čekalo několik návštěvníků – očividně na audienci.
Přistoupili blíže, tak blízko, že za párou stoupající z kotlíku rozeznali trojici sedících žen, třímajících stuhami ozdobená košťata a zlaté srpy. Nad kotlíkem se skláněl nesmírně vysoký muž s dlouhým vousem. Na hlavě měl kožešinovou čepici, na níž bylo připevněno rozsocháte jelení paroží. A úplně vzadu za plameny a párou stála ještě jedna nehybná temná postava.
"Domina," vysvětlovala rudovláska, když se postavili do řady čekatelů, "se vás pravděpodobně nebude na nic ptát, zvědavost nebývá naším zvykem. Kdyby si však s vámi chtěla promluvit, vězte, že jí přísluší oslovení ‚domna'. Pamatujte si také, že na sabatu nemáte jména, pro všechny kolem jste ‚joioza' a ‚bachelar'."
Před nimi stála mladá dívka se silným světlým copem. Byla velmi hezká, ale postižená – silně napadala na jednu nohu. Reynevan coby medik jednoznačně diagnostikoval vrozenou deformaci kyčle. Když kolem nich dívka kulhala z audience, utírala si slzy.
"Takové okounění je nezdvořilé a trestuhodné," pokárala mladíka zrzavá čarodějka, "Pojďme, domina čeká."
Reynevan věděl, že titul dominy či též Stařeny náleží vrchní čarodějce, velekněžce sabatu. Ve skrytu duše doufal, že spatří ženštinu alespoň o něco méně odpudivou než Sprengerová, Kramerová a ostatní ježibaby, domníval se nicméně, že se setkají s osobou ve věku – slušně řečeno – značně pokročilém. Čekal zkrátka skutečnou stařenu. Koho v žádném případě nečekal, byla Médea, Kirké, Herodias – krásná čarodějka, ideální ztělesnění zralého ženství.
Byla vysoká, urostlá, v jejím postoji a držení těla se obrážela důstojnost, autorita, síla. Vysoké čelo nad pravidelným obočím zdobil stříbrný srpek, bílým světlem zářící půlměsíc, na šíji jí visel zlatý kříž ankh – crux ansata. Linie rtů prozrazovala rozhodnost, rovný nos připomínal Héru anebo Persefonu z řeckých váz. Smolně černé vlasy jí v bujných vlnách padaly na šíji a na ramena, kde splývaly s černí dlouhého pláště. Šat pod pláštěm měnil v záři plamenů barvu v proměnlivých odstínech bílé, červené, měděné, purpurové.
V očích dominy byla noc, moudrost i smrt.
Okamžitě poznala, kdo před ní stojí.
"Toledo," promluvila a její hlas zněl jako vítr z hor. "Toledo a jeho ušlechtilá joioza. Poprvé mezi námi? Vítejte."
"Buď pozdravena," uklonil se Reynevan. Nicoletta udělala pukrle. "Buď pozdravena, domna."
"Máte nějakou prosbu? Přejete si něco?"
"Chtějí," promluvila za nimi stojící rudovláska, "ti jen projevit úctu. Tobě, domna, a Veliké Trojjediné."
"Přijímám. Jděte v pokoji. Oslavujte Mabon. Chvalte jméno Veliké Matky."
"Magna Mater! Chvála jí!" zopakoval vousáč s hlavou korunovanou jeleními parohy.
"Chvála!" zvolaly tři vědmy a pozvedly košťata a zlaté srpy. "Eia!" Plameny vysoko vyšlehly, z kotle se vznesl oblak páry.
*
Sestoupili do sedla mezi dvěma vrchy. Tentokrát se už Heda nedala zadržet a dlouhými kroky zamířila směrem, odkud se rozléhal největší halas a přicházela nejpronikavější vůně opojných nápojů. V následující chvíli se protlačila k sudu a hltala jablečné víno, až jí ohryzek poskakoval. Zrzka ji nechala být, sama ochotně přijala pohár, jenž jí podal ušatý chlupáč k nerozeznání podobný Hansi Mein Igelovi, který před měsícem navštívil Reynevana a Záviše Černého z Garbova v jejich nočním ležení. Reynevan rovněž přijal pohár a zamyslel se nad během času a nad tím, co uplynulý čas změnil v jeho životě. Nápoj byl silný, až ho zaštípalo v nose.

Zrzavá čarodějka měla mezi návštěvníky sabatu spoustu známých, jak lidí, tak nelidí. Objímala se s mavkami, dryádami, matonožkami i rusalkami, na tváře se líbala s ruměnými venkovankami, uhlazené úklony si vyměňovala s dámami ve zlatem krumplovaných šatech a s tvářemi krytými škraboškami z černého atlasu. Pilo se jablečné a višňové víno a švestková pálenka. V tlačenici vzal Reynevan Nicolettu kolem ramen. Měla by mít škrabošku, pomyslel si s obavou. Kateřina, dcera Jana z Biberštejna, pána na Štolcu, by měla být zamaskována jako jiné šlechtičny.
Alkoholem povzbuzení účastníci oslav se věnovali rozmluvám a klevetění.
"Viděla jsem ji nahoře u dominy," ukázala zrzka pohledem na zmrzačenou dívku se světlým copem a obličejem opuchlým od pláče. "Co je s ní?"
"Obvyklá věc, obvyklá křivda," pokrčila kyprými rameny boubelatá mlynářka v sukni stále ještě poprášené moukou. "Nadarmo šla k domině, nadarmo prosila. To, co chtěla, domina odmítla. Odkázala ji na čas a osud."
"Vím. Sama jsem kdysi prosila."
"A co?"
"Čas přinesl, co bylo třeba," vycenila rudovláska zuby v dravčím úsměvu. "A osudu jsem maličko pomohla."
Vědmy vybuchly smíchem, při němž se Reynevanovi zježily vlasy. Byl si vědom, že bonae feminae ho sledují, hněvalo ho, že před jejich očima stojí jako kůl v plotě a tváří se jako vyjevený moula. Napil se na kuráž.
"Neobyčejně mnoho…" odkašlal si. "Neobyčejně mnoho je zde příslušníků Starších ras…"
"Neobyčejně?"
Otočil se. Nebylo divu, že neslyšel kroky. Za jeho zády stál alp, vysoký, s tmavou kůží, vlasy bílými jako sníh a špičatýma ušima. Alpové se vždy pohybovali tak tiše, že je lidské ucho neslyšelo.
"Neobyčejně, říkáš?" zopakoval alp. "Hm, možná se ještě dočkáš, chlapče. Plemena, která nazýváš Staršími se možná stanou Novými. Anebo Obrozenými. Nadchází čas změn. Změní se i to, co dokonce i mnozí ze zde přítomných považovali za neměnné."
"A nadále považují," vztáhl na sebe alpova vyčítavá slova člověk, kterého by v této společnosti Reynevan nejméně čekal – kněz s vyholenou tonzurou. "Nadále považují, protože vědí, že některé věci nelze již nikdy vrátit. Není možno vstoupit dvakrát do stejné řeky. Měli jste svůj čas, pane alpe, měli jste svou epochu, éru, snad i eón. Avšak omnia tempus habent et suis spatiis transeunt universa sub caelo, všechno má svůj čas a svou hodinu. Co pominulo, to se nevrátí, navzdory všem změnám, které čekají mnohé z nás."
"Změní se," stál si tvrdohlavě na svém alp, "vzhled a řád světa. Všechno bude jinak. Obraťte pozornost k jihu, k Čechám. Tam padla jiskra, z níž vyšlehl plamen. Svět se očistí v ohni, shoří v něm vše špatné a choré. Z jihu nadejdou změny, které mnohým věcem učiní konec. Kupříkladu kniha, ze které tak rádi citujete, se zařadí pouze mezi sbírky pohádek a přísloví."
"Nečekej toho příliš," zakroutil hlavou kněz, "od českých husitů, v některých směrech jsou světější než sám papež. Nesoudím, že by nám ta česká reforma přinesla něco dobrého."
"V povaze každé reformy je," ozvala se jasným hlasem jedna z maskovaných šlechtičen, "že mění věci údajně neměnné a neměnitelné. Že dokáže prolomit zdánlivě pevnou strukturu, narušit zdánlivě celistvý blok. A je-li možno něco narušit, oddrolit, rozlámat, je to možno i rozdrtit na prach. České husitství se stane vodou, která zamrzne ve skalní puklině – ledem, jenž tu skálu rozlomí…"
"Totéž," namítl někdo zezadu, "se říkalo o katarech."
"Ti ukázali cestu."
Vypukla hádka. Reynevan se přikrčil, polekán rozruchem, který nechtě vyvolal. Na rameni ucítil něčí ruku. Ohlédl se a trhl sebou, když uviděl vysokou osobu ženského pohlaví, docela pohlednou, avšak s bledě světélkujícíma očima a zelenou pletí.
"Nelekej se," promluvila tiše a zavoněla po kdoulích. "Jsem jen Starší rasa. Neobyčejně obyčejná."
Pak se obrátila k ostatním.
"Změny," řekla hlasitě, "už nic nezadrží. Zítřek bude jiný než dnešek. Tak jiný, že všichni přestanou věřit ve včerejšek. Alp měl pravdu, když vám radil, ať obrátíte pozornost k jihu, k Čechám. Odtamtud přijde proměna."
"Dovoluji si pochybovat," utrousil trpce kněz. "Odtamtud přijde jenom válka a krveprolití. Nastane tempus odii – čas nenávisti."
"A čas pomsty," dodala zlým hlasem kulhavá dívka se světlým copem.
"Výborně," zamnula si ruce jedna z čarodějnic. "Uvítáme trochu vzruchu."
"Čas a osud," prohlásila významně rudovláska. "Spolehněme se na čas a osud."
"Osudu," doplnila mlynářka, "můžeme pomoci."
"Tak či tak," vzpřímil svou vysokou postavu alp, "je to počátek konce. Tvrdím, že současný pořádek se zhroutí. Zhroutí se ten lačný, arogantní a nenávistný římský kult. Je div, že se vůbec tak dlouho udržel, vždyť je úplně nesmyslný a navíc neoriginální. Otec, Syn a Duch! Takových triád je bezpočtu."
"S tím Duchem," pousmál se kněz, "byli blízko pravdy. Jenom pohlaví si spletli."
"Nespletli," zavrtěla hlavou zelená, "nýbrž popřeli! Snad jim teprve nyní, v čase změn, dojde, koho tolik let malovali na ikony. Možná konečně pochopí, koho představují madony v jejich kostelích."
"Eia! Magna Mater!" provolaly sborově čarodějky. Jejich křik doprovodila hudba, bubnování a zpěv také od okolních ohňů. Nicoletta se přitiskla k Reynevanovi.
"Na polánu!" vybídla je rudovláska. "Do Kruhu!"
"Eia! Do Kruhu!"
*
"Slyšte!" křikl žrec s jeleními parohy na hlavě a zvedl ruce. "Slyšte!"

Mezi shromážděnými to zašumělo.
"Slyšte," provolával žrec, "slova Bohyně, jež svými údy objímá vesmír! Která na prvopočátku oddělila vody od nebes a tančila na nich! Z jejího tance se zrodil vítr a z větru dech života!"
"Eia!"
Po žrecově boku stanula domina a hrdě vzpřímila svoji královskou postavu.
"Povstaňte," promluvila a roztáhla plášť. "Povstaňte a přistupte ke mně!"
"Eia! Magna Mater!"
"Já jsem," pokračovala domina a její hlas zněl jako vítr z hor, "úroda zelené země, já jsem bílá luna uprostřed hvězd, já jsem tajemství vod. Přistupte ke mně, neboť já jsem duše přírody. Ze mne všechno pochází a do mne se vše musí navrátit, předstoupit před mou tvář ctěnou bohy i smrtelníky."
"Eiaaa!"
"Já jsem Lilith, první z prvních, já jsem Astarté, Kybelé, Hekaté, já jsem Rigatona, Epona, Rhiannon, noční klisna, milenka vichru. Černá jsou má křídla, nohy rychlejší nežli vítr, dlaně sladší nežli ranní rosa. Mé cesty jsou nevyzpytatelné. Pravím vám: já jsem Tajemství, já jsem Vědění, já jsem Pochopení."
Ohně hučely a šlehaly rudými jazyky plamenů. Dav se vzrušeně vlnil.
"Ctěte mne skrytě v hloubi srdcí i zjevně v radosti obřadů, přinášejte mi oběť v aktu lásky, neboť taková oběť je mi nadevše milá. Protože já jsem jak panna nedotčená, tak vášnivá milenka bohů, démonů i lidí. Jak jsem byla s vámi na počátku, tak mne naleznete na konci."
"Slyšte," zvolal na závěr parohatý žrec, "slova Bohyně, jež svými údy objímá vesmír! Která na prvopočátku oddělila vody od nebes a tančila na nich! Tančete i vy!"
"Eia! Magna Mater!"
Domina prudkým pohybem shodila plášť z obnažených ramen. Vyšla doprostřed polány, po každém boku jednu družku. Všechny tři napjaly paže dozadu a uchopily se za ruce, stojíce zády k sobě a tvářemi ven tak, jak se někdy v malířství zobrazují Grácie.
"Magna Mater! Třikrát devět! Eia!"
Ke trojici se přidaly další tři vědmy, pak tři muži, všichni si podali ruce a utvořili kruh. Na jejich vyzvání se k nim přidávali ostatní. Stavěli se stejným způsobem, tvářemi ven a zády k devítce uprostřed utvořili druhý kruh. Za chvíli vznikl další kruh, potom další, další a další, každý nový zády k předchozímu a pochopitelně větší a početnější. Jestliže základní nexus, v němž stála domina, obkličoval kruh přibližně třiceti osob, v posledním, vnějším kruhu jich bylo nejméně tři sta. Reynevan a Nicoletta byli stržení davem a ocitli se v předposledním kruhu. Vedle Reynevana stála jedna z maskovaných šlechtičen, Nicolettinu ruku držel podivný tvor v bílé říze.
"Eia! Magna Mater!"
Protáhlý křik dal povel: zazněla divoká hudba, tanečníci se dali do pohybu, kruhy se začaly otáčet a vířit, rychleji a stále rychleji. Vířily naproti sobě, každý kruh opačným směrem než oba sousední. Samotný pohled vyvolával závrať, protisměrný pohyb, divoká hudba a frenetický křik zesiloval dojem. Okolí se v Reynevanových očích slilo do barevných skvrn, zdálo se mu, že se nohama přestává dotýkat země. Ztrácel vědomí.
"Eia! Eiaaaa!"
"Lilith, Astarté, Kybelé!"
"Hekaté!"
"Eiaaaaa!"
Nevěděl, jak dlouho to trvalo. Probral se až na zemi mezi jinými ležícími a pomalu se zvedajícími tanečníky. Nicoletta byla s ním, nepustila jeho ruku.
Hudba stále hrála, jen melodie se změnila, divoký, rychlý, pronikavý doprovod vířivého tance vystřídaly obyčejné, milé a veselé tóny, podle nichž začali účastníci sabatu opět poskakovat a tančit. Někteří. Jiní nevstávali z trávy, na kterou klesli po prvním tanci a vleže se spojovali v páry – tedy většinou, protože se mezi nimi našly i trojice i čtveřice, ba i početnější skupinky. Reynevan od nich nemohl odtrhnout zrak. Když ho Nicoletta beze slova odtáhla stranou, všiml si, že její tvář plane nejen září ohňů.
"Vím, že je to tou mastí…" objala ho. "To létací mast je tak rozpaluje. Ale nedívej se na ně. Urazím se, jestli se budeš dívat."
"Nicoletta…" stiskl její dlaň. "Kateřino…"
"Chci být Nicoletta," přerušila ho. "Ale ty… Ty pro mne budeš Reinmar. Když jsem tě poznala, byl jsi zamilovaný Aucassin, to nepopírám. Ne do mne jsi však byl zamilován… Nic neříkej, prosím. Slova nejsou nutná."
Plameny nedalekého ohně vysoko vyšlehly, k nebi se vznesl oblak jisker. Tanečníci radostně zavýskali.
"Rozdováděli se," poznamenal Reynevan. "Ani si nevšimnou, když se nenápadně vytratíme. Asi je na čase zmizet…"
Odvrátila tvář, červené odlesky ohňů zatančily na jejích lících.
"Kam tolik pospícháš?"
Než se vzpamatoval z překvapení, zaslechl, že se k nim někdo blíží.
"Sestro a konfratere."
Stanula před nimi rudovláska, držíc za ruku mladou věštkyni s liščí tváří.
"Chtěly bychom s tebou mluvit."
"Poslouchám?"
"Tuhle Eliška," zasmála se zrzka, "se konečně rozhodla stát ženou. Vysvětluji jí, že je celkem jedno s kým, ochotných je tady dost a dost, jenomže ona si postavila hlavu jako paličatá koza. On a jedině on. To jako ty, Toledo."
Jasnovidka sklopila zrak. Reynevan naprázdno polkl.

"Ona," pokračovala honafemina, "se stydí a zdráhá zeptat se přímo. Také má strach z tebe, sestro, že jí vyškrábeš oči. Ale že noc je krátká a času není nazbyt, zeptám se rovnou: Jak je to s vámi dvěma? Jsi jeho joioza? A on tvůj bacheiar? Je volný nebo si na něj děláš nárok?"'
"Je můj," odvětila Nicoletta stručně a rázně, až Reynevan upadl do rozpaků.
"Jasná věc," přikývla Čarodějka. "Inu, Eliško, pro jedno kvítí… Pojď, najdu ti někoho jiného. Buďte zdrávi. Dobrou zábavu."
"To je tou mastí," stiskla mu Nicoletta paži a hlas měla takový, až se mladík zachvěl. "Odpustíš mi? Vždyť jsi měl na ni možná chuť? Jaké možná, určitě, ta mast na tebe přece působí stejně jako… Vím, jak působí. Ale já jsem ti překazila… Nechtěla jsem, aby tě měla. Ze závisti, ze žárlivosti. Něco jsem ti upřela a nic neslíbila náhradou."
"Nicoletto…"
"Posaďme se tady," přerušila ho, ukazujíc na jeskyňku v úbočí hory. "Zatím jsem si nestěžovala, ale po všech zážitcích dnešní noci se sotva držím na nohou."
Usedli.
"Bože," vydechla, "tolik dojmů… Když si vzpomenu, že tenkrát, když jsem vyprávěla o tom stíhání u Stobravy, mi nechtěla uvěřit žádná z mých přítelkyň: Bětka, Anka ani Kuňka. A teď? Když jim řeknu o únosu, o nočním letu oblohou? O čarodějném sabatu? Nejspíše…"
Zarazila se.
"Nejspíše jim nepovím vůbec nic."
"Správně," pokýval hlavou. "Zejména moje maličkost by ve tvém příběhu nevypadala zrovna nejlépe, je to tak? Od směšnosti ke zločinu. Z šaška a blázna jsem se stal lupičem a únoscem…"
"Přece ne z vlastní vůle," přerušila ho okamžitě. "Žádný zločin jsi nespáchal. Kdo by to měl vědět lépe než já? Já jsem vyhledala v Minstrberku tvé druhy a prozradila jim, že máš být dopraven na Štolc. Domýšlím se, k čemu mohlo dojít potom, a vím, že též já na tom nesu díl viny."
"To není tak jednoznačné."
Seděli nějakou dobu mlčky, sledovali ohně a kolem nich tančící siluety, poslouchali zpěv.
"Reinmare?"
"Ano?"
"Co to znamená Toledo? Proč ti tak říkali?"
"Ve městě Toledu v Kastilii," vysvětlil, "je věhlasná magická akademie. To označení se ujalo pro ty, kdož studovali magii ve školách, na rozdíl od těch, kteří mají čarodějné nadání vrozeno a vědění si předávají z pokolení na pokolení."
"Ty jsi studoval čarodějnictví?"
"V Praze. Ale jen krátce a povrchně."
"Stačilo to," zdráhavě se dotkla jeho ruky, pak ji uchopila bez obav. "Myslím si, žes byl pilný student. Nestačila jsem ti ani poděkovat. Svou odvahou a svými schopnostmi jsi mne vysvobodil, zachránil před… neštěstím. Předtím jsem k tobě cítila soucit, byla jsem dojata tvým příběhem, který jakoby byl napsán Chrétienem de Troyes anebo Hartmannem von Aue. Teď tě ale obdivuji. Jsi moudrý a statečný, můj nebeský rytíři na létající lavici. Chci, abys byl můj rytíř, můj kouzelný Toledo. Můj a pouze můj. Právě proto, ze sobecké a samolibé žárlivosti jsem tě nechtěla přenechat tamtomu děvčeti. Ani na chvíli."
"Ty…" zajíkl se v rozpacích. "Ty jsi vícekrát zachraňovala mne. To já jsem tvým dlužníkem a také jsem ti ještě nepoděkoval. Přinejmenším ne tak, jak se sluší. A to jsem si přísahal, že až tě potkám, padnu ti k nohám…"
"Poděkuj," objala jej. "Jak se sluší. Padni mi k nohám. O tom jsem snila."
"Nicoletto…"
"Ne tak. Jinak."
Vstala. Od ohňů k nim doléhal smích a zpěv.

Veni, veni, venias,
ne me mori, ne me mori facias!
Hyrca! Hyrca!
Nazaza!
Trillirivos! Trillirivos! Trillirivos!

Začala se svlékat, zvolna, beze spěchu, nesklápějíc oči, které zářily v šeru. Rozepjala stříbrný pás. Vyklouzla ze svrchního šatu, pod nímž měla pouze tenkou bílou chemise. Tehdy maličko zaváhala. Náznak byl zřetelný. Přistoupil k ní a jemně se jí dotkl. Poznal hmatem, že její košilka byla ušita z flanderské látky nazývané podle svého vynálezce pana Baptisty z Cambrai. Jeho vynález měl značný vliv na rozvoj tkalcovství. A erotiky.

Pulchra tibi facies,
oculorum acies,
capiliorum series.
O quam clara species!
Nazaza!

Opatrně jí pomohl, jemně překonával bezděčný ostych.
Jakmile se batist ocitl na zemi na ostatních součástech oděvu, mladík zatajil dech. Ona mu však nedovolila dlouho se

opájet pohledem. Přitiskla se k němu, ovinula jej pažemi a vyhledala ústy jeho rty. Toho, co bylo upřeno jeho očím, se nyní mohl nabažit dotekem. Rozechvělými prsty a dlaněmi.
Poklekl. Skládal jí hold. Padl jí k nohám. Jako Percival před grálem.

Rosa rubicundior,
lilio candidior,
omnibus formosior,
Semper, semper in te glorior!

Rovněž si klekla a mocně ho objala.
"Promiň," špitla. "Nedostatek zkušeností."

Nazaza! Nazaza! Nazaza!

Nedostatek zkušeností jim nevadil. Ani v nejmenším.
Hlasy tančících se vzdálily, poněkud utichly – a v nich pomalu utichala první dychtivost. Nicolettiny paže se třásly, cítil též chvění stehen, jimiž ho tiskla. Viděl, jak se jí chvějí zavřená víčka a přikousnutý spodní ret.
Když mu to konečně dovolila, nadzvedl se. A obdivoval. Ovál tváře jako u Campina, šíji Parléřovy madony. A níže křehkou a stydlivou nuditas virtualis – drobná ňadra se ztuhlými bradavkami, úzký pas, štíhlé boky, ploché břiško, hladká stehna. V hlavě mu vířily lichotky, verše, krásná slovíčka. Byl přece trubadúrem, dle vlastního mínění zkušeným milencem, takovým jako Tristan, Lancelot, Paolo da Rimini či Guilhelm de Cabestaing. Mohl – a chtěl – jí říci, že je lilio candidior – nad lilii bělejší – a omnibus formosior – nade všechny krásnější. Mohl – a chtěl – jí říci, že je pulchra inter mulieres. Mohl – a chtěl – jí říci, že je forma pulcherrima Dido, deas supereminet omnis, la regina savoroza, Izeuld la Blonda, Beatrice, Blanziflor, Helena, Venus generosa, herzeliebez vrouwelin, lieta come bella, le regina del cielo.
Všechno to mohl – a chtěl – jí říci. Leč nebyl schopen vypravit ze sevřeného hrdla jediné slůvko.
Poznala to. Věděla. Jak by to mohla nepoznat a nevědět? Vždyť pouze v očích štěstím omámeného Reynevana byla dívkou, pannou, která se chvěje, zavírá oči a kouše se do rtu v bolestné extázi. Každému moudrému a zkušenému muži by bylo jasné, že to není nesmělá a nezkušená dívenka, nýbrž bohyně, která přijímá hold, jenž jí náleží. A bohyně všechno poznají a všechno vědí.
A nečekají na slova.
Přitáhla ho na sebe. Vracel se rituál, odvěký obřad.

Nazaza! Nazaza! Nazaza!
Trillirivos!

Předtím na polaně slova dominy náležitě nevnímal. Hlas, který zněl jako vítr z hor, byl rušen šumem posluchačů, výkřiky, zpěvem, hudbou, praskáním ohňů. Teprve nyní se ta slova vracela zvučně a zřetelně. Slyšel je přes šumění krve v uších. Chápal je však?

Já jsem úroda zelené země, já jsem bílá luna uprostřed hvězd, já jsem tajemství vod. Já jsem Lilith, první z prvních, já jsem Astarté, Kybelé, Hekaté, já jsem Rigatona, Epona, Rhiannon, noční klisna, milenka vichru. Já jsem Tajemství, já jsem Vědění, já jsem Pochopení.
Ctěte mne skrytě v hloubi srdcí i zjevně v radosti obřadů, přinášejte mi oběť v aktu lásky, neboť taková oběť je mi nadevše milá. Protože já jsem jak panna nedotčená, tak vášnivá milenka bohů, démonů i lidí. Jak jsem byla s vámi na počátku, tak mne naleznete na konci.

Na konci ji nalezli. Oba společně.
Ohně vyvrhovaly k nebi gejzíry jisker.
*
"Odpusť mi to," požádal, dívaje se na její záda. "Neměl jsem… Promiň."
"Prosím?" otočila se k němu. "Co ti mám prominout?"
"To, co se stalo. Ztratil jsem rozum. Neovládl jsem se. Zachoval jsem se nesprávně…"
"Mám tomu rozumět," přerušila ho, "že toho lituješ? Tos chtěl říci?"
"Ano… Ne! To ne… Ale měl jsem… Měl jsem se ovládnout… Být rozumný…"
"Tak přece lituješ," přerušila ho zase. "Děláš si výčitky, máš pocit viny. Myslíš si, že ses dopustil něčeho špatného. Zkrátka bys chtěl, aby se to, co se právě stalo, mohlo odestát, aby k ničemu nedošlo."
"Poslouchej…"
"A já…" nechtěla poslouchat. "Když si pomyslím… Já jsem byla připravena jít za tebou. Bez váhání. Kamkoli půjdeš. Na kraj světa. Jen abych byla s tebou."
"Pan z Biberštejna…" vysoukal ze sebe. "Tvůj otec…"
"Jistě," nenechala ho dokončit ani tentokrát. "Můj otec. Bude tě pronásledovat. A dvě pronásledování jsou na tebe příliš mnoho."
"Nicoletto… Nerozumíš…"
"Mýlíš se. Rozumím."

"Nicoletto…"
"Už nic nemluv. Usni. Spi."
Dotkla se dlaní jeho rtů. Její pohyb byl tak rychlý, že jej nestačil vůbec zachytit očima. Zamrazilo ho. Ani nevěděl, kdy se ocitl na chladné straně hory.
Zdálo se mu, že usnul jen na krátkou chvilku. Když se však probudil, ona u něj nebyla.
*
"Samozřejmě," řekl alp. "Samozřejmě, že si na ni vzpomínám. Je mi líto, neviděl jsem ji."
Hamadryáda, jež byla s ním, se postavila na špičky, zašeptala mu něco do ucha a pak se schovala za jeho záda.
"Je trochu nesmělá," vysvětlil a pohladil ji po nepoddajných vlasech. "Ale může ti pomoci. Pojď s námi,"
Sestupovali po úbočí. Alp si něco prozpěvoval, hamadryáda voněla živicí a vlhkou stromovou kůrou. Noc Mabonu končila, z mlhy se začínalo rodit svítání.
Ve skupince posledních účastníků sabatu, kteří se dosud zdrželi na Hrachové, nalezli známou osobu ženského pohlaví, tu s bledě světélkujícíma očima, zelenou pletí a vonící po kdoulích.
"Jistě," kývla hlavou Kdoule. "Viděla jsem tu dívku. S jinými ženami odešla pěšky k Frankenštejnu. Je to už delší dobu."
"Počkej," chytil alp Reynevana za rameno. "Nespěchej tolik! A ne tudy. Na této straně je Budzovský les, zabloudil bys v něm, jakože dvě a dvě jsou čtyři. Povedeme tě. Jdeme také tím směrem."
"Půjdu s vámi," oznámila Kdoule. "Ukážu vám, kudy ta dívka šla."
"Děkuji," řekl Reynevan. "Jsem vám vděčen. Neznáme se přece… A pomáháte mi…"
"Máme ve zvyku si pomáhat," upřela na něj Kdoule světélkující pohled. "Byli jste hezký pár. A zůstalo nás už tak málo. Nebudeme-li si vzájemně pomáhat, vyhyneme."
"Děkuji."
"O tebe mi vůbec nejde," zpražila ho příslušnice Starší rasy.
Šli korytem vyschlého potůčku lemovaným vrbami. Z mlhy před nimi se ozvalo tlumené zaklení. A za chvíli spatřili ženu sedící na omletém balvanu a vysypávající si ze střevíců kamínky. Reynevan ji hned poznal. Byla to ta kyprá mlynářka, jedna z účastnic rozmluvy u soudku ovocného vína.
"Dívka?" zamyslela se. "Plavovláska? Aha, ta mladá šlechtična, co byla s tebou, Toledo. Viděla jsem ji. Šla tudy v jedné skupince. Předběhly mě."
"Tudy?"
"Tudy. Počkejte. Jdu s vámi."
"Chceš se podívat do Frankenštejna?"
"Já tam bydlím."
Mlynářka nebyla v nejlepší kondici. Unaveně šourala nohama, škytala, hekala a vzdychala. Každou chvíli se zastavovala, aby si upravila ošacení. Nějakým nevysvětlitelným způsobem si neustále nabírala do bot štěrk, musela usedat a vysypávat jej – a dělala to zoufale často a zoufale pomalu. Po čase byl už Reynevan ochoten vzít tu ženštinu na záda a nést ji, jen aby zrychlili.
"Co kdybys přidala, zlato," požádal sladce alp.
"Sám jsi zlato," odsekla mlynářka. "Už jsem hotova. Ještě…"
Ztuhla se střevícem v ruce. Zvedla hlavu. Nastražila sluch.
"Co se děje?" zeptala se Kdoule. "Co…"
"Tiše," zvedl ruku alp. "Něco slyším. Něco… Něco se blíží…"
Země se otřásla. Z mlhy se vynořili koně, celé stádo. Kopyta bila do země, hřívy vlály. V poslední chvíli stačili uskočit za balvany. Koně se přehnali zběsilou rychlostí okolo nich a zmizeli stejně náhle jak se objevili. Jenom země se stále chvěla pod údery kopyt.
Než se stačili vzpamatovat, vyjel z mlhy další kůň. Na rozdíl od předchozích nesl jezdce. Jezdce v helmici, ve zbroji, v černém plášti, jenž vlál od jeho ramen a připomínal křídla velkého netopýra.
"Adsumus! Adsumuuus!"
Černý jezdec trhl uzdou, kůň se postavil na zadní, zahrabal do vzduchu předními kopyty, zařehtal. Rytíř tasil meč a vrhl se na ně.
Kdoule vykřikla tenkým hlasem a dříve než její křik dozněl se rozpadla – ano, to je správné slovo – rozpadla se na tisíce můr, které se rozletěly na všechny strany a zmizely. Hamadryáda se slabounkým zašustěním vrostla do země, před očima se protáhla, zeštíhlela, obrostla kůrou a listím. Mlynářka a alp, kteří podobné triky očividně neovládali, se prostě dali na útěk. Reynevan, to se rozumí, za nimi. Tak rychle, že je předběhl. Až tady mne našli, přemýšlel horečně. Až tady…
"Adsumus!"
Černý rytíř v letu ťal mečem ve strom proměněnou hamadryádu; dřevo vyrazilo strašlivý výkřik a zbrotilo se mízou.
Mlynářka se ohlédla – k vlastní záhubě. Rytíř ji povalil koněm a když se pokoušela vstát, sklonil se ze sedla a ťal. Lebeční kost křupla pod ostřím meče. Čarodějka upadla, ve smrtelných křečích se svíjela v suché trávě.
Alp a Reynevan uháněli, seč jim síly stačily. Avšak proti cválajícímu koni neměli šanci, rytíř je za chvíli dohonil. Rozdělili se, alp odbočil vpravo, Reynevan vlevo. Jezdec zamířil za alpem. Za chvíli se z mlhy ozval výkřik. Alpovi nebylo souzeno dočkat se prorokovaných změn.
Reynevan utíkal, div si nepolámal nohy, otevřenými ústy lapal po dechu a neodvažoval se ohlédnout. Mlha tlumila zvuky, ale dusot kopyt a supění slyšel za sebou stále – nebo se mu zdálo, že slyší.
Náhle však zasupěni koně zaslechl před sebou. Hrůzou zkoprněl, než však stačil cokoliv udělat, vynořila se z mlhy

jablečnatá klisna, nesoucí v sedle korpulentní, sympaticky baculatou ženu v mužském wamsu. Při pohledu na uprchlíka zarazila klisnu na místě a shrnula si z čela pramen světlých vlasů.
"Paní Držata…" vyhrkl udiveně. "Držata de Wirsing."
"Bratránek?" projevila nemenší údiv chovatelka koní. "Ty? Tady? K čertu, nestůj! Podej mi ruku a vyskoč si za mě!"
Uchopil podanou ruku. Pozdě.
"Adsumuuus!"
Držata seskočila ze sedla s překvapivou obratností a pružností při její silnější postavě. Bleskurychle sňala ze zad kuši a hodila ji Reynevanovi. Sama si vzala druhou, kterou nosila u sedla.
"Na koně!" křikla a hodila mu hrst šípů a páku k napínání tětivy zvanou "kozí nožka". "Miř na koně!"
Černý rytíř se na ně řítil s napřaženým mečem a vzdouvajícím se pláštěm, podkovy jeho koně rvaly drny. Reynevanovi se třásly ruce, háky "kozí nožky" nechtěly ani za nic zachytit tětivu a čepy na soše samostřílu. Zoufale zaklel. Pomohlo to, háky se zachytily, tětiva zaskočila do výřezu ořechu. Chvějící rukou vložil šipku do drážky.
"Střílej!"
Střelil. A chybil. Protože navzdory příkazu nemířil na koně, nýbrž na jezdce. Viděl, jak hrot šípu křísl o ocelový nárameník. Držata rouhavě zaklela, odfoukla si vlasy z očí, zamířila a stiskla spoušť. Šíp zasáhl koně do prsou a celý se v nich utopil. Kůň pronikavě zařičel, zachroptěl, padl na kolena a udeřil hlavou o zem. Černý rytíř vypadl ze sedla, kutálel se po zemi, ztratil helmici i meč. Ale začal vstávat.
Držata znovu zaklela. Teď se jim třásly ruce oběma, "kozí nožky" se jim smekaly z čepů, šipky jim padaly na zem. A černý rytíř vstal, odepjal od sedla těžký morgenstern a vykročil vratkým krokem k nim. Při pohledu na jeho obličej Reynevan přitiskl ústa ke kolbě kuše, aby potlačil zděšený výkřik. Rytířova tvář byla bledá, bílá jako vápno, jako tvář malomocného. Modročervenými stíny lemované oči byly nepřítomné, šílené, z úst blýskaly vyceněné zuby a kapala pěna.
"Adsuuumuuuuus!!!"
Zadrnčely tětivy, zasvištěly šípy. Oba zasáhly, s kovovým třesknutím probily pláty, jeden v podbradí, druhý na předním kusu. Zasažený se zapotácel, ale udržel se na nohou a k Reynevanovu zděšení postupoval dále, nesrozumitelně chroptěl, plival krev a mával morgensternem. Držata zaklela, začala ustupovat dozadu a stále se snažila natáhnout kuši. Když poznala, že to nestihne, uskočila, avšak klopýtla, upadla a při pohledu na přibližující se ostnatou kouli si rukama chránila hlavu a tvář.
Reynevan vykřikl a tím výkřikem jí zachránil život. Rytíř se k němu otočil a Reynevan ho střelil zblízka do břicha. Střela prorazila plechový šorc a pronikla do něj až po letky. Hrot musel rytíři vejít hluboko do vnitřností, přesto ani nyní neupadl, jen opět zavrávoral. Nabral rovnováhu a se zvednutou zbraní vykročil k Reynevanovi. Mladík couval a snažil se zaháknout "kozí nožku" za tětivu. Povedlo se mu to, napjal kuši. Teprve tehdy si uvědomil, že nemá další šipku.
Škobrtl patou o kámen, sedl na zem a s úděsem sledoval blížící se smrt – sinalou, s nepříčetným pohledem, s pěnou a krví kolem úst. Zvedl samostříl, aby se jím kryl.
"Adsumus! Adsu…"
Zpola ležíc, zpola sedíc, vystřelila Držata de Wirsing ze své kuše a zasáhla útočníka rovnou do týla. Černý rytíř upustil morgenstern, zamával rukama do prázdna a padl na tvář jako kláda, až se země otřásla. Půl kroku před Reynevanem. I když měl v mozku železný hrot a několik palců jasanového dřeva, nebyl ještě mrtvý. Ještě pár dlouhých chvil chrčel a drásal prsty hlínu. Konečně znehybněl.
Držata klečela, opírajíc se o napjaté paže. Potom zvracela. Po chvíli vstala, natáhla kuši, vložila šíp, přistoupila k rytířovu chroptícímu koni a zblízka zamířila. Tětiva drnkla, hlava zvířete padla na zem, zadní nohy vykoply v poslední křeči.
"Mám ráda koně," pohlédla Reynevanovi do očí. "Ale abys na tomhle světě přežil, musíš častokrát obětovat i to, co máš rád. Zapamatuj si to. A podruhé miř, nač ti poručím."
Přikývl a vstal.
"Zachránils mi život. A pomstils bratra. Aspoň zčásti."
"To oni… Ti jezdci… Zabili Peterlina?"
"Oni. Tos nevěděl? Teď ale nemáme čas na povídání, bratránku. Musíme pryč než přijdou další."
"Stíhali mne až sem…"
"Tebe ne," odtušila nevzrušeně Držata. "Mne. Čekali na mne v záloze u vartecké silnice. Nedaleko Potvorova mi rozehnali stádo a pobili honáky, čtrnáct mrtvol tam leží u cesty. Byla bych mezi nimi, kdyby… Moc mluvíme."
Strčila prsty do úst a ostře hvízdla. Za chvilku uslyšeli dusot a z mlhy vyběhla jablečnatá kobyla. Žena se vyhoupla do sedla a znovu Reynevana udivila obratností a lehkostí pohybů.
"Co stojíš?"
Chytil ji za ruku a skočil za ni na koňský zadek. Klisna zasupěla, hrábla kopyty, pohodila hlavou a polekaně zacouvala od zabitého.
"Kdo to byl?"
"Démon," odpověděla Držata a shrnula si z čela neposlušné vlasy. "Jeden z těch, kdož jezdí v temnotách. Akorát by mě zajímalo, který křivak mě práskl…"
"Haššášín."
"Co?"
"Haššášín," zopakoval. "Tenhle vypadal, jako by byl pod vlivem obluzující substance z indického konopí zvané hašiš. Neslyšelas nikdy o Starci z hory? O assasinech – úkladných vrazích z pevnosti Alamút? U Chorásánu v Persii?"
"K čertu s tvým starcem!" vyjela na něj Držata. "A s celou Persií. Pokud sis nevšiml, jsme ve Slezsku, necelou míli od

Frankenštejna. Mám dojem, že ty si máločeho všímáš. Sestupuješ z Hrachové hory ráno po podzimní rovnodennosti. A čert ví, pod vlivem jaké substance. Ale měl by sis fofrem uvědomit, že nám hrozí smrt. Takže sklapni a pořádně se drž, protože pojedeme rychle!"
*
Držata de Wirsing přeháněla – jako obvykle měl strach velké oči. U cesty leželo pouze osm mrtvých a z nich jen pět patřilo k jejím mužům. Zbytek její eskorty se zachránil útěkem do lesa. Z těch se zatím vrátil jen jeden – podkoní, který byl již v letech a daleko neuběhl. A kterého nyní, když se slunce zvedlo výše, objevili v křoví rytíři přijíždějící od Frankenštejna.
Jejich průvod čítal se zbrojnoši a pacholky celkem jedenadvacet hlav. Jeli v plné zbroji a s rozvinutými praporci. Většina z nich již byla v boji, většina viděla v životě ledacos. Přesto teď muži stísněně hleděli na ukrutně posekaná těla, zkroucená na krví zčernalé zemi. A nikdo se nevysmíval náhlé sinalosti těch mladších a méně zkušených.
Slunce vystoupilo na oblohu, rozehnalo mlhu, v jeho paprscích se rubínově zaleskly kapky krve, které visely jako jahody na stéblech trav. Žádnému z těch rytířů však ten pohled nepřipadal ani poetický, ani estetický.
"Ale je, kurva, porubali!" odplivl si Kunad von Neudeck. "To musel být boj."
"Katovská seknutí," konstatoval Wilhelm von Kauffung. "Řezničina."
Z lesa pomalu vycházeli další zachránění, pacholci a koňáci. Ani po prožité hrůze nezapomněli na své povinnosti. Každý vedl několik koní ze stáda, které se při útoku rozprchlo.
Ramfold von Oppeln, nejstarší z rytířů, shlédl z výše sedla na starého štolbu, třesoucího se strachem v jejich obklíčení.
"Kdo vás přepadl? Mluv, chlape! Uklidni se. Přežils. Už ti nic nehrozí."
"Pán Bůh mě zachránil…" zvedl štolba nepřítomný zrak. "A Matka Boží Vartecká…"
"Přispěj na mši. A teď vyklop, kdo vás přepadl?"
"Jak to mám vědět? Byli ve zbroji… V železe… Jako vy…"
"Rytíři!" vykřikl pobouřeně jezdec s tváří mnicha. "Rytíři napadají pocestné! Pro umučení Boží, je nejvyšší čas učinit tomu raubritterství přítrž! Zavést co nejpřísnější opatření! Až se pár hlav skutálí z lešení, snad se ti páni z Nemanic vzpamatují!"
"Svatá pravda," přitakal s kamennou tváří Wenzel de Hartha. "Svatá pravda, pane von Runge."
"Ale proč vás přepadli?" pokračoval ve výslechu Oppeln. "Vezli jste něco cenného?"
"Kdepak… Akorát… Koně…"
"Koně," zopakoval zamyšleně Hartha. "Dobrá kořist, koně ze Skalky. Ze stáda paní de Wirsing… Přijmi, Pane, její duši…"
Zarazil se, polkl slinu a upřel oči na zmasakrovanou tvář ženy ležící na zemi v hrůzně nepřirozené poloze.
"To není ona," zakoulel štolba vytřeštěnýma očima, "To není paní Držata. To je manželka našeho maštalíře… Toho, co leží tamhle… Jela s námi do Kladska."
"Spletli se," konstatoval suše Kaufftmg. "Považovali tu ženu za Držatu de Wirsing."
"Určitě," souhlasil štolba. "Protože…"
"Protože co?"
"Vypadala důstojněji."
"Pane Viléme," vzpřímil se v sedle Oppeln. "Chceš snad naznačit, že to nebylo loupežné přepadení? Že paní de Wirsing…"
"Byla cílem toho útoku? Ano. Jsem si jist."
Když viděl tázavé pohledy ostatních rytířů, dodal:
"Byla cílem jako Mikuláš Neumarkt, jako Fabián Pfefferkorn. Jako jiní, kteří navzdory zákazu obchodovali s… Se zahraničím."
"Byli to loupeživí rytíři," pravil neústupně Runge. "Přece nebudete věřit klepům a hloupým bajkám o nočních démonech. To všechno byla loupežná přepadení."
"Také to mohli být," ozval se tenkým hlasem mladý Heinrich von Baruth, pro rozlišení od všech dalších Jindřichů v rodině přezdívaný Špaček. "Mohli to spáchat židé. Aby získali křesťanskou krev, víte, do macesů. Koukněte se třeba na tady toho nešťastníka, v tom nezůstala krve ani kapka."
"Jak by mohla," pohlédl na zelenáče útrpně Hartha, "když mu usekli hlavu,"
"Mohly to," řekl ponuře Giinter von Bishofsheim, "spáchat ty čarodějnice, které v noci nalétávaly na naše tábořiště! Záhada se začíná vysvětlovat! Říkal jsem vám přece, že mezi těmi čerticemi byl Reinmar Bielau, poznal jsem ho, Bielau je usvědčený čaroděj, v Olešnici provozoval černou magii. Tamní páni to mohou potvrdit!"
"Já nic nevím," zamumlal Volek Krompuš a pohlédl na Benna Ebersbacha. Oba v noci Reynevana mezi čarodějnicemi také poznali, ale nehodlali se o tom šířit.
"Je to tak," odkašlal si Ebersbach. "Zřídka býváme doma v Olešnici. Klevety neposloucháme…"
"To nejsou klevety," skočil mu do řeči Runge, "nýbrž fakta. Bielau čaroval a dokonce jako Kain i rodného bratra zahubil, když ten odhalil jeho pekelné praktiky."
"To je prokázáno," přisvědčil Eustach von Rochow. "Říkal to pan Reideburg, starosta střelínský. Dostal zprávu z Vratislavi, přímo od biskupa. Reinmar z Bělavy zešílel, ďábel mu zatemnil rozum a nyní řídí jeho ruku a skrze něj páchá zločiny. Ďáblem posedlý černokněžník zabil vlastního bratra, zavraždil pana Albrechta Barta z Karčína, kupce Neumarkta, kupce Throsta, dokonce o život knížete minstrberského ukládal…"
"Zavraždit ho chtěl," potvrdil Špaček. "Měl za to jít do věže, jenomže uprchl. Bezpochyby s ďáblovou pomocí."
"Jestli v tom má prsty ďábel," rozhlédl se znepokojeně Neudeck, "radši odtud honem zmizme. Ať nás ještě nepostihne něco zlého…"

"Nás?" pleskl Ramfold von Oppeln otevřenou dlaní do štítu u sedla, jenž byl přepásán širokou stuhou s červeným křížem. "Pod tímto znakem? Přijali jsme kříž, s biskupem Konrádem jedeme do Čech bít heretiky, hájit víru! Na nás zlý duch nemůže, poněvadž jsme milites Dei – vojáci Boží!"
"Jako Boží vojáci," uvážil Rochow, "máme netoliko privileje, nýbrž i povinnosti."
"Co tím chceš říci?"
"Pan Gunter poznal mladého Bělavu mezi čarodějnicemi letícími na sabat. Proto musíme po příjezdu do Kladska, kde se šikuje křížová výprava, incident neprodleně oznámit Svatému oficiu."
"Donášet? Pane Eustachu! Vždyť jsme pasovaní!"
"Udání týkající se čárů a kacířství rytířskou čest neposkvrní."
"Každé poskvrní!"
"Neposkvrní!"
"Poskvrní," rozhodl autoritativně Oppeln. "Udávat se sice nemá, ale hlásit se to musí. A teď pokračujme v cestě, páni, do Kladska. Boží vojsko se na shromaždiště nesmí opozdit."
"Představte si tu ostudu," řekl vysokým hlasem Špaček, "kdyby se kruciáta vydala do Čech bez nás."
"Jedeme," otočil Kauffung koně. "Nejsme tady nic platní. Jak vidím, bude se tím zločinem zabývat někdo povolanější."
Měl pravdu, silnicí od města právě dorazili zbrojenci frankenštejnského purkrabího.
*
"Frankenštejn," zadržela Držata de Wirsing koně a oddechla si tak zhluboka, že to ucítil i Reynevan přitisknutý k jejím zádům. "Před námi je most přes Budzovku. Vlevo od cesty špitál řádu jeruzalémských křižovníků – strážců Božího hrobu, kostel svatého Jiří a Narrenturm. Napravo u řeky mlýny. Bráně za mostem se říká Kladská. Tamhle je radniční věž a tam zvonice chrámu svaté Anny. Sesedni."
"Tady?"
"Tady. Ani mě nenapadne ukazovat se v blízkosti města. Ani tobě to nedoporučuji."
"Ale já musím."
"To jsem si mohla myslet. Sesedni,"
"A ty?"
"Já nemusím."
"Chtěl jsem vědět, kam pojedeš."
Fouknutím odhodila vlasy z čela. Pohlédla na něho. Pochopil a už se na nic neptal.
"Šťastnou cestu, bratránku. A na shledanou."
"Kéž by v lepších časech."

Kapitola dvacátá šestá

ve které se ve městě Frankenštejně potkává řada starých – byť ne vždy dobrých – známých.

Kousek od středu rynku, mezi studnou a pranýřem se rozlévala smrdutá blátivá louže. Celými hejny se v ní ráchali vrabci, okolo seděli otrhaní, rozcuchaní a špinaví caparti, kteří si pouštěli loďky z kůry, pronikavě pištěli a házeli po sobě hrsti bláta.
"Jářku, Reinmare," dojídaje polévku, zaškrábal Šarlej lžící o dno misky. "Musím přiznat, že tvůj noční let na mě udělal dojem. Letěls doslova jako orel – vládce povětří. Vzpomínáš, jak jsem ti tenkrát po levitaci u lesních čarodějnic prorokoval, že se staneš orlem. Vidíš, došlo na má slova. Je mi jasné, že bez přispění Huona von Sagar by ses ledva obešel, ale i tak. Děláš pokroky, chlapče. Při troše snahy z tebe bude druhý Merlin. A postavíš nám ve Slezsku takové Stonehenge, že se to anglické bude muset schovat."
Samson se zasmál.
"A co se stalo," pokračoval po chvíli demerit, "s Biberštejnovnou? Dopravils ji bezpečně k bráně otcovského hradu?"
"Bezmála," stiskl čelisti Reynevan. Marně Nicolettu hledal celé ráno. Pátral po celém městě, nahlížel do šenkovních domů, podíval se do chrámu svaté Anny, zašel k Minstrberské bráně, odkud vedla cesta na Štolc, vyptával se, bloumal po ulicích a po rynku. A tam, ke své nesmírné radosti a úlevě, potkal Šarleje a Samsona.
"Určitě je už doma," řekl.
S tím počítal, v to doufal. Z Frankenštejna na Štolc to bylo stěží míli, silnice do Minstrberka a Opolí byla dostatečně rušná. Kateřině z Biberštejna se stačilo zmínit, kdo je, aby jí doprovod a ochranu poskytl kterýkoliv rytíř, kupec anebo duchovní. Reynevan si byl v podstatě jist, že dívka se bezpečně dostala domů, žralo ho však, že ji nedoprovodil on. A nejen to ho žralo.
"Tvou zásluhou," řekl Samson, jako kdyby četl v jeho mysli, "vyvázla ta panna z Bodáku živá. Zachránils ji."
"A tím snad i nás," olízl Šarlej lžíci. "Starý Biberštejn dozajista vyslal svoje lidi a pokud jste si všimli, jsme k místu činu mnohem blíže než včera večer. Kdyby nás chytili, hmm… Možná si ale dcerka vzpomene na tvou pomoc a vyprosí pro nás u tatíčka milost."
"Pokud bude chtít," podotkl rozvážně Medák. "A pokud to stihne."
Reynevan mlčel, dokud nedojedl polévku.
"Vy dva," uznal poté, "jste na mě také učinili dojem. Jak jste si na Bodáku poradili s pěticí ozbrojených raubritterů…"
"Byli opilí," ohrnul rty Šarlej. "Nebýt toho… Musím ovšem ocenit obdivuhodné bojové výkony zde přítomného Samsona Medáka. Kdybys viděl, Reinmare, jak vyrazil bránu. Ha, kdyby měla královna Hedvika takového pomocníka u brány Wawelu, seděli by dnes na polském trůně Habsburci… A následně náš Samson porazil zlotřilé Filištíny.

Zachránil nám oběma život."
"Šarleji…"
"Díky tobě oba žijeme, skromný velikáne. Také tebe jsme opět našli díky němu, Reinmare. Když jsme dorazili na rozcestí, chtěl jsem zamířit do Varty, leč Samson si nenechal vymluvit Frankenštejn. Tvrdil, že má předtuchu. Obyčejně jsou mi všechny předtuchy k smíchu, ale když máš co do činění s nadpřirozenou bytostí, příchozím z jiného světa…"
"Poslechls mě," řekl Samson, který si jako obvykle z demeritova špičkování pranic nedělal. "Jak vidíš, bylo to moudré rozhodnutí."
"To nepopírám. Ani nevíš, Reinmare, jak mě potěšilo, když jsme tě zahlédli na rynku města Frankenštejna, ve stínu radniční věže. Už jsem ti říkal, jak…"
"Říkals."
"Radost z našeho setkání," nenechal se zastavit demerit, "ovlivnila rovněž mé další plány. Rozhodl jsem se v nich učinit drobné úpravy. Po tvých posledních skopičinách, maléru s Haynem von Czirne, průšvihu na minstrberském turnaji a neopatrném žvanění před přítelem Bukem, jsem si slíbil, že až dorazíme do Uher, jakmile se dostaneme do bezpečí, hned po příjezdu do Budína tě zavedu na most přes Dunaj a tak tě kopnu do zadku, až sletíš do řeky. Dneska jsem ale tak dojat a šťasten, že od svého záměru upouštím. Prozatím. Holá, šenkýři, pivo!"
Museli čekat, krčmář si dával načas. Zpočátku ho zmátl Šarlejův hrdý výraz a sebevědomé vystupování, nemohl však přehlédnout, že už když si hosté objednávali polévku, museli několikrát přepočítat skojce a haléře ze splasklých měšců. Hospoda v podloubí vedle rathauzu byla poloprázdná, nicméně krčmář zjevně neměl v úmyslu přetrhnout se kvůli kdejakým otrapům.
Reynevan upil piva a zahleděl se na otrhaná děcka, babrající se v hnoji u louže.
"Děti jsou naše budoucnost," všiml si Šarlej jeho pohledu. "Ale jak se tak dívám, naše budoucnost vypadá chudě, hladově, špinavě a smradlavě."
"Máš pravdu," připustil Samson. "Ovšem dalo by se to změnit. Namísto ohrnování nosu se postarat. Umýt, nakrmit, vzdělat. A budoucnost hned vyhlíží jinak."
"Kdo by si to, podle tebe, vzal na starost?"
"Mě se neptej," pokrčil obr rameny. "Mně po tom nic není, já v tomto světě žádnou budoucnost nemám."
"Aha, zapomněl jsem," vytřel Šarlej kouskem chleba dno misky a hodil sousto toulavému psovi. Pes byl vychrtlý na kost. Chléb nesežral, ale spolkl jako velryba Jonáše.
"Jestlipak to psisko někdy vidělo kost?" řekl Reynevan.
"Leda když mělo zlomenou tlapu," ušklíbl se demerit. "Ale mně po tom nic není, jak praví Samson. Vraťme se však k úvahám o naší budoucnosti. Jeví se mi podělanější než ti usmrkanci a mizernější než ta čuba. Uhry mi v této chvíli připadají vzdálenější než Ultima Thule. Neoklame mne chvilková selanka ve městě Frankenštejně, pivo, chléb a hrachová polévka. Každou chvíli může Reynevan spatřit nějakou pannu a opět to začne. Zase budeme muset vzít nohy na ramena, zmizet a schovat se někde v pustině. Anebo ve špatné společnosti."
"Nedívej se na to tak černě, Šarleji," řekl Samson. "Do Opavy je to asi dvacet mil. A z Opavy do Uher všehovšudy osmdesát. To přece není tak daleko."
"Koukám, žes v tom svém jiném světě studoval evropský zeměpis."
"Studoval jsem různé věci, ale o to nejde. Je třeba myslet pozitivně."
"Vždycky myslím pozitivně," napil se Šarlej piva. "Málokdy něco zviklá můj optimismus. To už musí být něco opravdu vážného. Například perspektiva daleké cesty, když nemáme žádné peníze, pro tři lidi máme pouze dva koně a jeden z nás je navíc zraněn. Co tvoje ruka, Samsone?"
Obr neodpověděl, jen zahýbal obvázanou paží, aby dal najevo, že je už v pořádku.
"To jsem rád," zahleděl se Šarlej na oblohu. "Jeden problém máme z krku. Nicméně ostatní nezmizely."
"Zmizí. Alespoň částečně."
"Co tím chceš naznačit, Reinmare?"
"Tentokrát," zvedl Reynevan pyšně hlavu, "nám nepomohou tvoje, nýbrž moje konexe. Mám ve Frankenštejně známosti."
"Dovolím si všetečnou otázku," řekl s kamennou tváří Šarlej. "Nejde náhodou o nějakou vdanou paní? Vdovu? Holku na vdávání? Jeptišku? Případně jinou dceru Evinu?"
"Hloupé žerty. A zbytečné obavy. Znám zdejšího diákona od svatého Kříže, je to dominikán a…"
"Ha!" postavil Šarlej korbel s třísknutím na stůl. "To už bych radši viděl další vdanou paničku! Reinmare, drahý, nemíváš úporné bolesti hlavy? Časté mdloby a závratě? Nevidíš dvakrát?"
"Vím, co chceš říci," zašermoval rukama Reynevan. "Domini canes – psi Boží, škoda jen, že vzteklí. Abys věděl, tenhle diákon neslouží inkvizici a navíc je mé rodině zavázán vděčností. Můj bratr Peterlin mu kdysi pomohl z vážných finančních obtíží."
"Proboha, snad si nemyslíš, že to něco znamená? Jakpak se jmenuje ten vděčný dominikán?"
"Nemůžeš znát všechny."
"Znám jich dost. Tak jak?"
"Ondřej Kantor."
"Finanční obtíže," promluvil po chvilce zamyšlení demerit, "jsou v té rodině, jak se zdá, pravidlem. Slyšel jsem o Pavlu Kantorovi, kterého hledala polovina Slezska pro dluhy a podvody. A v karmelu se mnou seděl vikář z Dlouhé Louky Matouš Kantor. Prohrál ve vrhcábech ciborium a kadidelnici. Bojím se pomyslet, co prohrál ten tvůj jáhen."
"To je dávná záležitost."
"Špatně chápeš. Bojím se pomyslet, co prohrál v poslední době."

"Nerozumím."
"Ach, Reinmare, Reinmare. Doufám, že ses s tím Kantorem ještě nesetkal."
"Setkal, samozřejmě, ale pořád ne…"
"Cos mu řekl? Kolik toho ví?"
"Skoro nic."
"Ecce, první dobrá zpráva. Zapomeň na své známosti, zvláště na dominikánskou pomoc. Potřebné finance si obstaráme jinak."
"Jak, zajímalo by mne."
"Například prodáme tuto tepanou konvičku."
"Stříbrná. Kdes k ní přišel?"
"Potuloval jsem po tržnici, okukoval zboží a zčistajasna se nějakým nevysvětlitelným způsobem ocitla v mém rukávu. To je záhada."
Reynevan si povzdechl, Samson se teskně zahleděl na zbytek pěny v prázdném korbelu. Šarlej obrátil pozornost na rytíře, který v podloubí nedaleko od nich hlasitě spílal hrbícímu se židovi. Rytíř nosil karmínový chaperon a na prsou lentneru erb se znakem žernovu čili mlýnského kamene.
"Slezsko opustím bez zármutku," řekl demerit. "Je mi líto jenom těch pěti set hřiven, které vezl výběrčí daní. Nebýt souhry nešťastných okolností, mohly být naše. Nejvíce mě štve, že se náhodně a nezaslouženě napakoval nějaký zabedněnec typu Buka Krossiga. Nebo někdo jako ten Reichenbach, který právě laje tomu židovi do sviní. Anebo jako někdo z těch, co se tamhle motají před krámy."
"Dneska je tady vůbec nějak moc ozbrojenců a rytířů."
"Moc. Podívejte, přijíždějí další…"
Demerit nedokončil větu a hlasitě se nadechl. Z ulice vedoucí od brány vjížděl na rynk loupeživý rytíř Hayn von Czirne. Šarlej, Samson a Reynevan nečekali, vyskočili z lavice a chystali se v předklonu vytratit. Pozdě. Všiml si jich sám Hayn, všiml si jich po jeho boku jedoucí Fricek Nostic, všiml si jich Vlach Vitelozzo Gaetani. Tomu poslednímu při pohledu na Šarleje zesinala čerstvým šrámem zjizvená huba. V následujícím okamžiku se na rynku města Frankenštejna rozlehl hrozný řev. V další chvíli si raubritter vylil zlost na hospodské lavici, kterou rozštípal bojovou sekerou na třísky.
"Za nimi!" hulákal na své oděnce. "Chyťte je!"
"Tam!" křičel Gaetani. "Utíkali tím směrem!"
Reynevan uháněl ze všech sil vedle Samsona. Šarlej běžel před nimi, vybíral cestu, mazaně zahýbal do stále užších a užších uliček, lezl přes ohrady. Jeho taktika se osvědčila: zvonění kopyt a řinčení zbraní za jejich zády postupně utichalo. Přeskočili stoku plnou mydlin a ocitli se v Lázeňské uličce. Z ní odbočili k Minstrberské bráně.
Líně se klátíce v sedlech, přijížděli od brány Štercové, Knobelsdorf, Haxt a Rotkirch. Reynevan zůstal stát jako solný sloup.
"Bielau!" zaryčel Wolfher Sterza. "Máme tě, psí synu!"
Jeho řev ještě nedozněl a trojice pronásledovaných už zase utíkala přes dvorky, skákala přes ploty, přelézala přes ohrady, zaplétala se do prostěradel na šňůrách. Slyšíce zleva povyk Haynových knechtů a za sebou křik Šterců, prchali na sever, odkud začal právě vyzvánět zvon z dominikánského kostela svatého Kříže.
"Pane Reinmare! Sem! Poběžte!"
Ve zdi se otevřela nízká dvířka a stanul v nich Ondřej Kantor, jáhen, jenž byl Bělavům zavázán vděčností.
"Tudy, tudy! Rychle, nemáme moc času!"
To tedy skutečně neměli. Bez otálení vběhli do úzké chodby. Dominikán zavřel dvířka a oni se ocitli ve tmě. Cítili pach zatuchlých hadrů. Reynevan o něco zavadil a shodil to na zem, Samson zakopl a se žuchnutím upadl, Šarlej do něčeho vrazil a zaláteřil.
"Tudy!" volal Ondřej Kantor zepředu, odkud přicházelo slabé světlo. "Tudy! Honem!"
Reynevan se po strmých schůdcích spíše zřítil než sestoupil. Konečně se dostal na denní světlo, na malý dvorek mezi stěnami porostlými psím vínem. Šarlej šlápl na kočku, ta zděšeně zavřískla. V tu chvíli se na ně vrhlo několik mužů v černých kazajkách a kulatých plstěných čapkách.
Někdo přetáhl Reynevanovi přes hlavu pytel, někdo mu podrazil nohy. Upadl. Svalili se na něho, zkroutili mu ruce dozadu. Vedle sebe slyšel supění a hekání, rány a bolestné výkřiky, které svědčily o tom, že Šarlej se Samsonem se nenechají spoutat bez odporu.
"Chtěl bych se zeptat," zaslechl roztřesený hlas Ondřeje Kantora, "zda Svaté oficium vypsalo… za dopadení toho čaroděje… nějakou odměnu? Alespoň drobnou. Biskupský significavit se o tom nezmiňuje, ale já… Já mám jisté finanční obtíže… Tak jsem si myslel…"
"Significavit je rozkaz, a ne nějaká obchodní smlouva," zpražil udavače chraptivý zlý hlas. "Možnost pomoci svaté inkvizici musí být dostatečnou odměnou pro každého dobrého křesťana. Nepovažuješ se snad za dobrého křesťana?"
"Kantore…" zachrčel Reynevan s ústy plnými prachu a cupaniny ze špinavého pytle. "Kantore, ty zkurvysyne! Ty zrádná kryso! Ty zmr…"
Nedokončil. Dostal něčím tvrdým přes hlavu, až mu v očích zajiskřilo. Po druhé ráně mu ochrnuly prsty na rukou. Ten, kdo ho bil, udeřil znovu. Znovu. A znovu. Reynevan chtěl vykřiknout bolestí, ale zalehlo mu v uších a ztratil vědomí.
*
Procitl takřka naprosté tmě. V hrdle ho pálilo a jazyk měl jako troud. Hlava mu třeštila, bolely jej skráně, oči, dokonce zuby. Zhluboka nabral dech, ale okolní smrad jej málem přinutil k dávení. Při pohybu pod ním zašustila slehlá sláma. Opodál někdo nesrozumitelně blekotal, někdo jiný sténal a chrchlal. Někde blízko crčela voda. Reynevan si olízl spečené rty. Zvedl hlavu a zaúpěl, jak v ní pronikavě zatepala bolest. Pomalu a opatrně se zvedl. Jediný pohled mu

stačil, aby zjistil, že je v temném sklepě. V kobce. Na dně hluboké kamenné studny. A že není sám.
"Probral ses," konstatoval Šarlej. Stál pár kroků od něj a močil do kbelíku. To bylo to crčení, které mladík slyšel.
Reynevan otevřel ústa, avšak nedokázal z nich vypravit žádný zvuk.
"Dobře, že ses probral," zapnul si demerit nohavice. "Aspoň ti mohu oznámit, že jsem se navrátil k prvotnímu úmyslu ohledně mostu přes Dunaj."
"Kde…" zaskřehotal konečně Reynevan. "Šarleji… Kde to jsme?"
"V příbytku svaté Dympny."
"Kde?"
"V útulku pro duševně choré."
"Kde?"
"Vždyť to říkám. V blázinci. V Narrenturmu."

Kapitola dvacátá sedmá

v níž mají Reynevan a Šarlej delší dobu klid, lékařskou péči, duchovní útěchu, pravidelnou stravu a společnost nevšedních lidí, s nimiž mohou dle libosti konverzovat na libovolná zajímavá témata. Zkrátka mají všechno, co je v blázinci k mání.

"Pochválen buď Ježíš Kristus. Blahoslaveno nechť je jméno svaté Dympny."
Obyvatelé Věže bláznů reagovali šustěním slámy a nesouvislým mručením. Strážce Božího hrobu si pohrával s holí, poklepával jí do otevřené levé dlaně.
"Vy dva," oslovil Reynevana a Šarleje, "jste noví v našem Božím stádečku. My zde všem novým přidělujeme nová jména a že dnešního dne ctíme svaté mučedníky Kornélia a Cypriána, bude jeden z vás Kornélius a druhý Cyprián."
Kornélius ani Cyprián se k tomu nevyjádřili. "Já," nečekal křižovník na jejich vyjádření, "Jsem špitálmistr a kurátor Věže. Mé jméno je bratr Trankvilus. Nomen omen, neb jsem vskutku povahy klidné. Každopádně do doby, dokud mne někdo nerozhněvá. Proto si zapamatujte, že mne rozhněvá, když někdo dělá rámus, je vzpurný, vyvolává sváry a půtky, znečišťuje sebe a okolí, používá neslušné výrazy, rouhá se a bere jméno Boží nadarmo, nemodlí se a ruší při modlení ostatní. A vůbec hřeší. Pro hříšníky u nás máme účinné medicíny: dubový obušek, džber se studenou vodou, železnou klec, řetěz na stěně. Je to jasné?"
"Jasné," odvětili unisono Kornélius a Cyprián.
"V tom případě," zívl bratr Trankvilus a prohlédl si svou hůl, pěkně ohlazený kus dubového dřeva, "začínáte s léčbou. Vymodlíte-li si náklonnost a přímluvu svaté Dympny, dá Bůh, že vás pomatenost opustí a vy se uzdraveni vrátíte do lůna společnosti. Mezi všemi světci a světicemi je Dympna vyhlášena svou laskavostí, máte tedy velkou šanci. Leč nepolevujte v modlitbách. Jasné?"
"Jasné."
"Tedy s Pánem Bohem."
Strážce Božího hrobu vyšel po skřípajících schodech, stoupajících kolem zdi a končících někde nahoře u dveří – podle zvuku otevírání a zavírání těžkých a bytelných. Sotva dozněla v kamenné studni ozvěna, Šarlej vyskočil.
"Nu, bratři v utrpení," řekl zvesela, "buďte pozdraveni, ať jste kdokoliv. Jeví se mi, že spolu strávíme nějaký čas. Sice proti své vůli, ale s tím se nedá nic dělat. Co kdybychom se aspoň seznámili?"
Podobně jako před hodinou mu odpovědělo šustění slámy, chrchlání, polohlasné klení a pár slov, vesměs vulgárních. Šarlej se nicméně nenechal odradit. Rozhodným krokem přistoupil k jednomu ze slaměných brlohů, kterých bylo pod sloupy kolem stěn povícero. Temnotu jen v malé míře rozháněl slabé světlo shůry, z úzkých okének na věži. Leč jejich oči již přivykly a byly schopny alespoň něco rozpoznat.
"Dobrý den. Jsem Šarlej."
"Odprejskni, magore!" zavrčel člověk z brlohu. "Otravuj sobě podobné. Já to mám v hlavě v pořádku. Jsem normální."
Reynevan otevřel ústa, rychle je zavřel a znovu otevřel. Viděl totiž, čím se takzvaně normální zabývá. Zabýval se energickým manipulováním se svými genitáliemi. Šarlej si odkašlal, pokrčil rameny a zamířil k dalšímu brlohu. Člověk, který na něm ležel, se nehýbal, pouze zblízka si bylo možno všimnout neustálého třasu jeho končetin a divného cukání v obličeji.
"Dobrý den. Jsem Šarlej."
"Bbbb… Bbubb… Ble bleeee… Ble ble…"
"To jsem si myslel. Pojďme dále, Reinmare. Dobrý den. Jsem…"
"Stůj! Kam to šlapeš, ty raple? Na moje náčrty! Nemáš oči?"
Mezi odhrnutou slámou, na zemi tvrdé jako kámen byly křídou a úlomkem cihly načmárány geometrické obrazce, skici a sloupce čísel, nad nimiž dřepěl šedivý stařík s hlavou holou jako vejce. Nákresy a cifry pokrývaly rovněž stěnu nad jeho brlohem.
"Ach," couvl Šarlej. "Omlouvám se. Mohlo mne napadnout: noli turbare circulos meos."
Staroch zvedl lysou hlavu a vycenil zčernalé zuby.
"Vzdělanci?"
"Dá se říci."
"Nuže zaujměte místo u sloupu označeného omegou."
*
Zaujali místo, nahrnuli slámu a utvořili si brlohy pod určeným sloupem, označeným vyrytou řeckou literou. Právě

dokončili svou práci, když se vrátil bratr Trankvilus, tentokrát ve společnosti několika jiných mnichů v kutnách s dvojitým křížem. Strážci Božího hrobu přinesli kotel, z něhož stoupala pára, avšak obyvatelům věže bylo dovoleno přiblížit se s miskami teprve když společně odříkali Pater noster, Ave, Credo, Confiteor a Miserere. Reynevan tehdy ještě netušil, že tento rituál bude muset dodržovat dlouho, velmi dlouho.
"Narrenturm," promluvil, teprve když na dně misky zůstaly už jen přilepené zbytky jáhlové kaše. "Ve Frankenštejně?"
"Ve Frankenštejně," potvrdil Šarlej, šťouraje se v zubech stéblem slámy. "Věž patří k hospitálu svatého Jiří, jenž vedou strážci Božího hrobu z Nisy. Stojí před městskými hradbami u Kladské brány."
"Vím, šel jsem kolem. Včera. Myslím, že včera… Jak jsme se tu ocitli? Proč nás považují za šílence?"
"Evidentně," rozesmál se demerit, "někdo analyzoval naše jednání v poslední době. Ne, drahý Cypriáne, žertoval jsem, takové štěstí nemáme. Tohle není pouze Věž bláznů, ale zároveň přechodné vězení inkvizice. Žalář místních dominikánů se totiž přestavuje. Frankenštejn má dokonce dvě městské šatlavy, v rathausu a v Křivé věži, ale obě jsou přeplněny. Proto jsou vězni Svatého oficia drženi tady v Narrenturmu."
"Ale ten Trankvilus," namítl Reynevan, "s námi jedná jako se slabomyslnými."
"Profesionální deformace."
"Co se stalo se Samsonem?"
"Coby?" ušklíbl se Šarlej. "Podívali se na jeho ksicht a pustili ho. To je ironie, co? Pustili ho, poněvadž ho považovali za blázna. A nás mezi blázny zavřeli. Upřímně řečeno, mohu si za to sám. Jim šlo výhradně o tebe, Cypriáne, o nikoho jiného, jenom na tebe se vztahovala biskupská signifikace. Mě šoupli pod zámek, protože jsem kladl odpor, rozbil pár nosů a pár mých kopanců trefilo, kam mělo. Kdybych se choval klidně jako Samson…"
Na chvíli se odmlčel a pak dodal:
"Mezi námi, spoléhám pouze na něho, na Samsona. Že něco vymyslí a zařídí. Co nejrychleji. Jinak… Jinak nám nastanou potíže."
"S Inkvizicí? Z čeho nás obviní?"
"Problém," odvětil Šarlej ponuře, "není v tom, z čeho nás obviní. Problém je v tom, k čemu se přiznáme."
*
Reynevan nepotřeboval vysvětlení, věděl, co má jeho společník na mysli, informace vyslechnuté v cisterciáckém dvorci by pro ně znamenaly rozsudek smrti, jemuž by předcházelo dlouhé a důkladné mučení. O tom, že byli přítomni na tajné poradě církevního a světského panstva, nesměl mít nikdo ani tušení. Významný pohled, kterým demerit ukázal na ostatní obyvatele Věže, nebyl nutný, také Reynevan věděl, že inkvizice má ve zvyku nasazovat mezi vězně svoje konfidenty a provokatéry. Šarlej sice slíbil, že někoho takového brzy odhalí, avšak doporučil zachovávat ostražitost rovněž vůči jiným, třebas na první pohled počestným spoluvězňům. Ani takovým, mínil, není radno poskytnout záminku k donášení. Kdo nic neví, nemá o čem žvanit.
"Na skřipec natažený člověk mluví," vysvětlil obeznámeně. "Mluví hodně a o čem se dá a vyklopí všechno, co ví. Protože dokud mluví, nezačnou ho pálit."
Reynevan upadl do takové sklíčenosti, že mu Šarlej musel dodat odvahy povzbudivým bouchnutím do zad.
"Hlavu vzhůru, Cypriáne," utěšoval jej. "Ještě se do nás nepustili."
Reynevan upadl na duchu ještě více a Šarlej ho nechal být. Nevěděl, že se Reynevan neobává, že na mučidlech prozradí vyslechnutý komplot. Že se stokrát více hrozí myšlenky, že zradí Kateřinu z Biberštejna.
*
Když si noví nájemníci appartementu "Pod omegou" odpočali, navázali další známosti. Šlo to porůznu. Někteří obyvatelé Narrenturmu s nimi hovořit nechtěli, někteří nemohli, neboť byli ve stavu, jenž se podle medicínské terminologie salernské školy dal označit jako dementia popřípadě debilitas. Jiní byli hovornější. Ovšem ani ti nespěchali s představováním, proto jim Reynevan v duchu dával co nejpřiléhavější přezdívky.
Jejich nejbližším sousedem byl Tomáš Alfa – přebýval totiž pod sloupem označeným prvním písmenem řecké abecedy a do Věže bláznů se dostal sedmého března – na svatého Tomáše Akvinského. Z jakého důvodu se zde ocitl a proč tu byl tak dlouho, neprozradil, avšak na Reynevana v žádném případě nepůsobil dojmem duševně chorého. Zmínil se, že je vynálezcem, Šarlej ho však podle způsobu řeči identifikoval jako zběhlého mnicha. Dostat se přes klášterní zeď, vysvětlil svému druhovi, je zadání pro pravého vynálezce.
Nedaleko Tomáše Alfy pod písmenem tau a vyškrábaným nápisem POENITEMINI bydlel Kamaldula. Ten nemohl příslušnost k duchovnímu stavu utajit, poněvadž v jeho dorůstajících vlasech bylo stále možno rozeznat tonzuru. Více o něm nikdo nevěděl, poněvadž mlčel jako skutečný bratr z Camaldoli. A jako skutečný kamaldulský řeholník trpělivě a bez reptání snášel v Narrenturmu tak časté půsty.
Pod nápisem LIBERA NOS DEUS NOSTER spolu sousedili dva muži, kteří byli ironií osudu sousedy i na svobodě. Oba popírali, že jsou blázni, oba se považovali za oběti perfidních intrik. Jeden z nich byl městský písař, kterého strážci v den jeho příchodu překřtili na Bonaventuru. Ze svého uvěznění obviňoval manželku, která si zatím bez zábran užívala s galánem. Bonaventura počastoval Reynevana a Šarleje dlouhatánskou tirádou o ženském pokolení, ze své vrozené nátury podlém, licoměrném, zrádném, bezectném a neřestném. Jeho přednáška uvrhla Reynevana na delší čas do černých myšlenek a černé melancholie.
Druhého souseda Reynevan nazval Institor, poněvadž si neustále dělal starosti o své institorium čili bohatý a výnosný krám na městském rynku. Tvrdil, že ho udaly a nechaly uvěznit vlastní děti, aby se zmocnily jeho obchodu a ostatního majetku. Oba sousedé přiznávali zájem o vědy – Bonaventura se amatérsky zabýval alchymií, Institor astrologií. A oba polekaně umlkali při vyslovení slova "inkvizice".
Nedaleko sousedů pod nápisem PRDEL přebýval další frankenštejnský rodák a vlastně jediný zdejší vězeň, který neskrýval svou totožnost, Mikuláš Koppirnig, profesí svobodný zednář a zálibou hvězdář. Bohužel to byl člověk

zamlklý a nespolečenský.
O něco vzdálen od ostatních vzdělanců měl svůj brloh už dříve poznaný Circulos Meos, zkráceně Circulos. Když seděl na nahrnuté slámě, vypadal se svou olysalou hlavou a velikým voletem na krku jako pelikán v hnízdě. To, že dosud neumřel, dokazoval pouštěním větrů, blýskáním pleší a rozčilujícím škrábáním křídou a cihlou o podlahu anebo zeď. Vyšlo najevo, že nebyl mechanikem jako Archimédés, ale že jeho nákresy a výpočty sloužily jiným cílům. Právě kvůli nim se stařec dostal do blázince.
Vedle brlohu Izaiáše, člověka mladého a apatického, přezdívaného tak pro své časté citáty z knihy proroctví, stála hrůzu nahánějící železná klec, sloužící jako zostřená izolace. Klec byla prázdná. Dokonce ani nejdéle vězněný Tomáš Alfa nepamatoval, že by v ní někdy někdo seděl. Správce Narrenturmu bratr Trankvilus byl podle Alfy vskutku celkem klidný a shovívavý mnich. Každopádně do doby, dokud ho někdo nerozhněval. Tím, kdo bratra Trankvila zanedlouho rozhněval, byl Normální, který jinak všechny ignoroval. Během ranní modlitby se Normální oddal své oblíbené činnosti – hrátkám s vlastním přirozením. Křižovníkovu sokolímu zraku to neušlo a Normální dostal pořádný výprask dubovou holí, kterou Trankvilus, jak se ukázalo, nenosil na parádu.
V nudném rytmu modliteb a podávání jídla míjely dny. Míjely noci. Ty byly k nesnesení kvůli pronikavému chladu a ohlušujícímu chrápání obyvatel Věže. Dny se daly přečkat snáze, mohli alespoň rozmlouvat.
*
"Zlost a závist," nafoukl Circulos vole a zamžoural uslzenýma očima. "Dostala mne sem zlost a závist neschopných kolegů. Nenávidí mne, poněvadž jsem dokázal, co se jim nezdařilo."
"Konkrétně?" zajímal se Šarlej.
"Co bych vám vysvětloval?" utřel si Circulos prsty od křídy o cáry oděvu. "Proč bych se namáhal? Jste diletanti, stejně to nepochopíte."
"Vyzkoušej nás."
"Inu, proč ne…" zadloubal se Circulos v nose a podrbal se na patě. "Dosáhl jsem ohromujícího úspěchu, vypočítal jsem přesné datum konce světa."
"Snad ne na rok tisíc čtyři sta dvacet?" zeptal se po chvilce zdvořilé odmlky Šarlej. "Na měsíc únor, pondělí po svaté Scholastice? Dovolím si podotknout, že to není příliš originální."
"Urážíš mě," vypjal zbytky břicha Circulos. "Nejsem žádný posedlý fanatik ani nedoučený mystik, neopakuji bláboly chiliastů. Já jsem bádal sine ira et studio, na základě vědeckých postupů a matematických vzorců. Znáte Zjevení svatého Jana?"
"Ne do podrobností, ale známe."
"Beránek zlomil sedm pečetí, je to tak? A Jan viděl sedm andělů, mám pravdu?"
"Když to říkáš."
"A vyvolených a označených bylo sto čtyřicet čtyři tisíc, že ano? A starců na trůnech dvacet čtyři, že ano? A dvěma svědkům byla dána moc prorokovat po tisíc dvě stě šedesát dnů, že ano? Když se tedy všechno propočítá a výsledek se znásobí osmi, počtem hlásek ve slově Apollyon – jméně anděla propasti, vyjde nám… Ech, co bych vám vysvětloval, stejně nepochopíte. Zkrátka konec světa nastane v červenci. Přesněji šestého července, in octava Apostolorum Petri et Pauli. V pátek. V poledne."
"Kterého roku?"
"Letošního. Čtrnáctistého dvacátého pátého."
"Aha," zamnul si bradu Šarlej. "Má to bohužel jeden háček."
"Jaký?"
"Už je září."
"To není žádný argument."
"A je po poledni."
Circulos pokrčil rameny, pak se k nim otočil zády a zahrabal se do slámy.
"Věděl jsem," zahučel, "že se nemám bavit s diletanty. Poroučím se."
*
Mikuláš Koppirnig, svobodný zednář z Frankenštejna nebyl hovorný, to však Šarleje neodradilo.
"Ty jsi tedy hvězdář," nevzdával se demerit, "a za to ses dostal sem. Potvrzuje se, že přílišná zahleděnost na nebe se dobrému křesťanu nevyplácí. Jenže já, velevážený příteli, si umím spočítat, kolik je jedna a jedna. Konjunkce astronomie a vězení může znamenat pouze jedno – pochybnosti o ptolemaiovském učení. Mám pravdu?"
"V čem?" zavrčel Koppirnig. "V konjunkci? To se ví, že máš. V tom ostatním jakbysmet. Mám dojem, že patříš k těm, kteří mají pravdu vždycky. Poznal jsem už takové."
"Takové určitě ne," pousmál se demerit. "Ale o to nejde. Zajímalo by mě, zdali podle tebe měl Ptolemaios pravdu. Co je ve středu vesmíru? Země? Anebo Slunce?"
Hvězdář dlouho mlčel.
"Ať si tam je, co chce," řekl nakonec hořce. "Jak to mám vědět? Vždyť se v tom vůbec nevyznám, jsem přece zedník, a ne astronom. Všechno odvolám, ke všemu se přiznám. Řeknu všechno, co mi nařídí."
"Ha!" zazářil Šarlej. "Uhodl jsem, astronomie se srazila s teologií! Postrašili tě?"
"Proč to?" podivil se Reynevan. "Astronomie je přece exaktní věda. Co na tom může změnit teologie? Jedna a jedna jsou vždycky dvě."
"To jsem si myslel i já," přerušil ho zasmušile Koppirnig. "Jenže skutečnost je jiná."
"Nechápu."
"Reinmare, Reinmare," řekl s politováním Šarlej. "Ty jsi naivní jako dítě. Sčítání neodporuje Písmu, což nelze říci o

obratech těles nebeských. Není přípustné hlásat, že Země se otáčí kolem nehybného Slunce, když je v bibli psáno, že Jozue poručil Slunci, aby se zastavilo. Slunci. Ne Zemi. Proto…"
"Proto," přerušil ho opět hvězdář, "je třeba řídit se pudem sebezáchovy. Astrolabium se může mýlit, bible je neomylná. Nebesa…"
"Ten, kterýž sedí nad okršlkem země," skočil mu do řeči Izaiáš, vytržen z obvyklé netečnosti slovem "bible", "kterýž rozprostřel jako kortýnu nebesa, roztáhl je jako stan k přebývání."
"Slyšíte?" kývl hlavou Koppirnig. "Blázen, a ví to."
"No právě."
"Jaké právě?" vybuchl Koppirnig. "Jaké právě, chytráci? Já všechno odvolám. Aby mě propustili, budu souhlasit se vším, co řeknou. Že Země je placatá, stojí na místě a jejím středem je Jeruzalém. Že Slunce se otáčí kolem papeže, který je středem vesmíru. Všechno jim odkývám. Jářku, co když mají pravdu? Jejich instituce má bezmála půldruha tisíce let. Už jen z toho důvodu se nemohou mýlit."
"Od jaké doby," přimhouřil oči Šarlej, "věk léčí hloupost?"
"Táhni k čertu!" vykřikl zednář. "Nebo si běž na mučidla a na hranici. Co se mě týče, já všechno odvolám. Řeknu jim: eppur NON si muove – a přece se NEtočí!"
Zavládlo dlouhé mlčení.
"Co o tom vůbec mohu vědět," porušil ho nakonec Koppirnig. "Copak jsem nějaký astronom? Jsem obyčejný člověk, zedník."
"Nevěř mu, pane Šarleji," ozval se Bonaventura, kterého zvýšené hlasy probudily z dřímoty. "Tohle říká, protože se polekal hranice, ale celý Frankenštejn ví, jaký je to hvězdář, protože noc co noc seděl na střeše s kvadrantem a astrolábem a počítal hvězdy. Není v rodině sám, u Koppirnigů jsou takoví všichni, i ten jeho nejmladší pacholík, malý Mikulášek. Lidé se smějí, že jeho první slovo bylo ‚mama' druhé ‚tata' a třetí ‚heliocyntrizmus'."
*
Čím dříve se smrákalo a čím větší byla zima, tím více se obyvatelé Narrenturmu věnovali rozhovorům a disputacím. Mluvili, mluvili, mluvili. Nejprve spolu, potom každý sám pro sebe.
"Zničí moje institorium. Všechno utratí, promrhají. Má celoživotní práce půjde k ďasu. To je ta dnešní mládež!"
"A všechny ženské, jedna jako druhá, jsou kurvy. Od přírody nebo z vlastní vůle."
"Nastane apokalypsa, nic nepřetrvá. Ale co vám budu vysvětlovat, diletantům."
"S námi bude konec ještě dříve. Jen co přijede inkvizitor. Budou nás mučit a pak upálí. A dobře nám tak, hříšníkům, když jsme Boha uráželi."
"Jakož plamen ohně zžírá strniště, a plevy plamen v nic obrací, tak kořen jejich bude jako shnilina, a květ jejich jako prach vzejde; neboť zavrhli zákon Hospodina zástupů."
"Slyšíte? Blázen, a ví to."
"No právě."
"Potížje v tom," řekl zamyšleně Koppirnig, "že jsme moc přemýšleli."
"Ba, ba," souhlasil Tomáš Alfa. "Proto neujdeme trestu."
"Shromážděni budou, tak jako shromažďováni bývají vězňové do jámy, a zavříni budou u vězení; po mnohých, pravím, dnech potrestáni budou."
"Slyšíte? Blázen, a ví to."
Vpovzdálí pod protější stěnou blekotali a mumlali ti s diagnózou dementia a debilitas. Normální ležel ve svém brlohu, vzdychal, funěl, onanoval.
*
V říjnu se ochladilo ještě více. Stalo se to šestnáctého – data jim připomínal kalendář, který Šarlej načmáral na stěnu křídou ukradenou Circulovi – tak tedy šestnáctého přišel do Narrenturmu starý známý.
*
Starého známého nepřivlekli do věže strážci Božího hrobu, nýbrž biřici ve slapech a prošívanicích. Stavěl se jim na odpor, tak dostal několik ran pěstmi a byl shozen ze schodů. Dopadl na podlahu a zůstal ležet. Starousedlíci, včetně Reynevana a Šarleje, se dívali, jak k ležícímu přichází bratr Trankvilus se svým obuškem.
"Dnešního dne," řekl, když předtím jako obvykle pozdravil jménem svaté Dympny, patronky a orodovnice duševně chorých, "vzpomínáme svatého Havla. Ježto jsme zde bláznivých Havlů měli nesčíslně, nebudeme se neustále opakovat. Slavíme dnes rovněž památku méně známého světce Mummolina. Budeš se tedy nazývat Mummolinus, bratře. Jasné?"
Ležící muž se zvedl na loktech a pohlédl na křižovníka. Chvíli se zdálo, že chce stručnými, leč vybranými slovy něco říci. Očekával to i Trankvilus, neboť zvedl obušek a o krok ucouvl, aby měl lepší rozmach. Avšak muž na zemi pouze zaskřípal zuby a rozdrtil v nich vše nevyslovené.
"Aha," kývl hlavou strážce Božího hrobu. "To chápu. Sbohem, bratře."
Po křižovníkově odchodu se nově příchozí posadil. Reynevan ho stěží poznal. Kam se poděl plášť se stříbrnou sponou, kam se poděl chaperon se šviháckým cípem? Zůstal mu jen wams, ten však byl umazán blátem a omítkou a rozpárán v bočních švech.
"Vítám tě."
Urban Horn zvedl hlavu. Měl rozcuchané vlasy, podbité oko, rozražený a napuchlý ret.
"Buď zdráv, Reinmare," odpověděl na pozdrav. "Věříš, že se ani nedivím, že tě potkávám v Narrenturmu?"
"Jsi v pořádku? Jak se cítíš?"
"Ohromně. Přímo výtečně. To přece vidíš na vlastní oči."

Vstal, ohmatal si žebra, promasíroval kříž.
"Zabili mi psa," ucedil ledovým hlasem. "Utloukli mého Belzebuba. Vzpomínáš si na něho?"
"To je mi líto," vzpomněl si Reynevan na taračovy tesáky u své tváře. Ale opravdu mu psa bylo líto.
"To jim nedaruji," zaskřípal opět zuby Horn. "Vyřídím si to s nimi. Hned jak se odtud dostanu."
"To nebude tak snadné."
"Já vím."
*
Během seznamování se Horn s Šarlejem dlouze měřili pohledy, mhouřili víčka a vraštili brvy. Bylo znát, že narazil lišák na lišáka, kujón na kujóna. Už podle toho, že se jeden druhého na nic neptal.
"Takže," rozhlédl se Horn, "sedíme, kde sedíme. Frankenštejn, špitál strážců jeruzalémského hrobu. Narrenturm – Věž bláznů."
"Nejen," podotkl Šarlej. "O čemž vážený pán jistě ví."
"Vážený pán ví," přiznal Horn. "Dostala ho sem inkvizice a biskupská signifikace. Svatému oficiu je třeba přiznat, že o svá vězení obvykle řádně dbá. Rovněž tady vypadá osazenstvo zachovale a můj nos mi napovídá, že i kbelíky se pravidelně vynášejí… Křižovníci se starají. A jak krmí?"
"Mizerně. Ale pravidelně."
"Dobrá. Poslední cvokhaus, který jsem viděl zevnitř, byla florentská pazzeria při chrámu Santa Maria Nuova. Měli byste vidět tamější pacienty! Hladoví, špinaví, zarostlí, zavšivení… Ale tady? Jak se na vás dva dívám, mohli byste rovnou ke dvoru… No, možná ne k císařskému, možná ani ke královskému na Wawelu, ale třeba u knížecího ve Vilně byste se ani moc nelišili od litevského panstva. Mohl jsem dopadnout hůře. Doufám, že mezi zdejšími chovanci nejsou nějací nezvládnutelní zuřivci? A chraň Bože, sodomité?"
"Bez obav," uklidnil ho Šarlej. "Svatá Dympna nad námi drží ochrannou ruku. Jsou tu jen tamti… Leží, blekotají, honí si ptáky. Nic zvláštního."
"Výborně. Takže si spolu nějakou dobu pobudeme. Možná dost dlouhou."
"Možná kratší než soudíš," usmál se trpce demerit. "My tady sedíme od svatého Kornélia. A inkvizitora čekáme každým dnem. Možná už dneska, kdo ví?"
"Dneska ne," ujistil ho Urban Horn. "Ani zítra. Inkvizice má nyní jiné starosti."
*
Navzdory jejich naléhání jim Horn poskytl vysvětlení až po obědě. Podané jídlo snědl s chutí a nepohrdl ani zbytkem, který nedojedl Reynevan, jenž se poslední dobou necítil ve své kůži.
"Jeho Milost vratislavský kníže biskup Konrád," začal Horn, když vyškrábal nehtem ze dna misky poslední krupky, "vytáhl zbrojně proti českým husitům. Společně s Putou z Častolovic udeřil na Náchodsko a Trutnovsko."
"Křížová výprava?"
"Ne, loupežný štráf."
"To je přece," usmál se Šarlej, "totéž."
"Ha," vyprskl Horn. "Chtěl jsern se zeptat, za co vážený pán sedí, ale už se ptát nemusím."
"Aspoň se nebudeme zdržovat. Tak jak to bylo s tím nájezdem?"
"Záminkou, pokud vůbec bylo třeba nějaké záminky, bylo přepadení výběrčího daní, ke kterému snad došlo třináctého srpna a které prý měli na svědomí husité. Údajně bylo uloupeno půl druhého tisíce hřiven…"
"Kolik?"
"Řekl jsem: snad, prý, údajně. Nikdo tomu nevěří. Ovšem jako záminka to biskupovi přišlo vhod. Vybral si dobrý čas. Polní vojska od Hradce Králové nedávno odtáhla s hejtmanem Čapkem ze Sán do Podještědí, na lužickou hranici. Z toho vyplývá, že biskup má zdatné špehýře."
"Bezpochyby má," ani nemrkl Šarlej. "Pokračuj, pane Horne. Pane Horne! Nevšímej si trotlů, ještě se na ně vynadíváš do omrzení."
Urban Horn odtrhl zrak od Normálního, který se opět oddával samohaně, a od jednoho z idiotů, který soustředěně lepil z vlastních výkalů jakousi věžičku.
"Kde jsem skončil? Aha… Biskupští vpadli do Čech přes Levín a Homoli, zpustošili okolí Náchoda, Trutnova a Vizmburka. Plenili, pálili, mordovali každého, kdo jim padl do rukou, mužské, ženské, bez rozdílu. Ušetřili nejmenší děcka, taková, co prošla pod koňským břichem. Některá."
"A pak?"
"Pak…"
*
Hranice dohasínala, plameny již nešlehaly do výše, pouze se plazily po kupě zuhelnatělého dřeva. Dřevo neshořelo úplně, poněvadž den byl deštivý, a též proto, že na hranici použili čerstvá polena, aby kacíř nezahynul příliš rychle a ještě před smrtí pocítil, co jej čeká v pekle. Přehnali to však, nedbali o zlatou střední cestu – přemíra vlhkého paliva způsobila, že odsouzenec neuhořel, ale udusil se kouřem. Ani moc nekřičel. Ještě i nyní si jeho pozůstatky připoutané řetězem ke kůlu zachovaly víceméně lidskou podobu. Kůže na nich visela v horkem zkroucených cárech, nespálené krvavé maso se drželo na kostře a tu a tam obnažená kost byla více červená než černá. Hlava byla ožehnuta rovnoměrně, zuhelnatělá kůže se odloupla od lebky a z černé tváře se cenící bílé zuby působily dojmem hrůzného úsměvu. Kacířův posmrtný vzhled tak vynahrazoval zklamání z jeho krátké a málo mučednické exekuce. Měl působivější účinek. Ke hranici byl sehnán houfec Čechů z okolních vsí, a ty by hromádka popela na spáleništi moc nevyděsila. Pohled na k nepoznání seškvařenou mrtvolu jejich kazatele však venkovany zdrtil: muži se třásli, ženy si zakrývaly oči a bědovaly, děti usedavě plakaly.

Konrád Olešnický, kníže biskup vratislavský se hrdě vzpřímil v sedle, až zbroj zaskřípěla. Původně měl v úmyslu pronést k zajatcům řeč, kázání o zlu hereze a přísném trestu, jenž postihne všechny odpadlíky od pravé víry. Upustil od toho, jen se díval a ohrnoval rty. Nač si drát hlasivky? Ta slovanská chátra beztak nerozumí německy. A o trestu za kacířství hovořila výmluvněji, byť beze slov, zčernalá mršina u kůlu. Porubané, k nepoznání zmrzačené mrtvoly, odvlečené na hromadu uprostřed žitného pole. Oheň stravující doškové střechy ve vesnici. Sloupy kouře stoupající k obloze z dalších vsí okolo Metuje. Nářek mladých žen a dívek ze stodoly, kde je znásilňovali kladští knechti Puty z Častolovic.
U houfu Čechů se činil otec Miegerlin. V doprovodu několika dominikánů a s pomocí ozbrojených biřiců vyhledával husity a jejich přívržence. Při lovu mu pomáhala listina, kterou obdržel od Birkarta Grellenorta, nespoléhal však bezvýhradně na ni. Horlivý kněz tvrdil, že kacíře pozná podle očí a vůbec podle vzezření, a tak během výpravy usvědčil z kacířství pětkrát více lidí než jich bylo na Grellenortově seznamu. Některé popravili na místě, jiné přivlekli v poutech až sem.
"Co s nimi?" otázal se biskupský maršálek Vavřinec von Rohrau. "Co s nimi kážeš učinit, Milosti?"
"Totéž," rozhodl nesmlouvavě biskup, "co s předchozími."
Když zajatci spatřili, jak se kolem nich stavějí střelci z kuší a píšťal, ozval se z jejich houfu zoufalý křik. Několik mužů se dalo na útěk, ale okamžitě za nimi vyrazili jezdci, rychle je doháněli, sekali a bodali meči. Ostatní se tiskli k sobě, klesali na kolena, muži chránili vlastními těly ženy, matky děti.
Kušovníci otáčeli klikami napínacích rumpálů.
Není vyloučeno, napadlo Konráda, že jsou mezi těmi Čechy i nějací dobří katolíci. Ale Bůh zajisté rozpozná svoje ovečky.
Stejně jak je rozpoznával v Languedoku: v Béziers, v Carcassone, v Toulouse. A v Montséguru.
Vstoupím do dějin, pomyslel si, jako obránce pravé víry, ničitel hereze, slezský Šimon z Montfortu. Potomci na mne budou s úctou vzpomínat. Tak jako na Montforta, Bernarda Guie, Schwenckefelda. A současníci? Snad si v Římě konečně všimnou mého snažení a ocení mé zásluhy? Snad konečně povýší Vratislav na arcidiecézi a já se stanu slezským arcibiskupem a říšským kurfiřtem? Snad konečně ukončí tu frašku, že je má diecéze formálně součástí polské církevní provincie a já jsem formálně podřízen – není to k smíchu? – polskému metropolitovi, arcibiskupovi v Hnězdně? To ať mě raději ďábel odnese, než bych uznal Poláka za svého nadřízeného! Ke všemu se ten Jastřembec drze domáhá – Bože, ty to vidíš! – abych přijal jeho pastýřskou vizitaci. Ve Vratislavi! Nikdy! Nimmermehr!
Zahřměly první výstřely, třeskly tětivy samostřílů, další uprchlíci z houfu padli pod meči. Křik vražděných se vznesl k nebi. Tohle, uvažoval biskup Konrád, zatímco uklidňoval plašícího se koně, tohle nemohou v Římě nechat bez povšimnutí, tohle nemohou neocenit. Že zde ve Slezsku, v pohraničí Evropy a křesťanského světa třímám já, Konrád Piastovec z Olešnice, vysoko svatý kříž. Já jsem pravý bellator Christi a obránce křesťanství. A na heretiky a apostaty bič Boží – flagellum Dei.
K nářku a pláči se náhle připojil křik z cesty za kopcem a za chvíli se objevila skupina jezdců ujíždějících na východ k Levínu. Za jezdci se drkotavě valily vozy, vozatajové stáli na kozlících, hulákali a bez milosti švihali koně, aby je přinutili k rychlejšímu běhu. Za vozy byly hnány bučící krávy. Za krávami utíkali s hlasitým křikem pěšáci. Biskup v tom zmatku nerozuměl, co křičí. Ale jiní rozuměli. Knechti zanechali střelby do bezbranných Čechů, otočili se a jako jeden muž se vrhli na útěk, za jezdci, za vozy, za dobytkem, za pěchotou.
"Kam?" zahřímal biskup. "Stát! Co je to s vámi? Co se děje?"
"Husité!" zarazil před ním koně Otto Boršnic. "Husité, kníže biskupe! Táhnou na nás! Husitské vozy!"
"Nesmysl! V Hradci nejsou polní vojska! Kacíři odtáhli k lužické hranici!"
"Všichni ne! Všichni ne! Táhnou na nás! Utíkejte! Zachraňte si životy!"
"Stůjte!" zrudl ve tváři Konrád. "Zastavte se, zbabělci! Dejte se do boje! Do boje, psi!"
"Zachraňte se!" křikl na ně kolem cválající Mikuláš Cedlic, starosta otmachovský. "Husité! Jdou na nás husitéééé!"
"Puta a Koldic už prchli! Zachraň se, kdo můžeš!"
"Stůjte…" pokoušel se biskup marně zvládnout paniku. "Páni rytíři! To ne…"
Jeho kůň se splašil, začal se vzpínat. Vavřinec z Roravy jej chytil za uzdu.
"Utečme," vydechl. "Milosti, zachraňme se."
Po silnici prchali další jezdci, střelci i těžkooděnci. Mezi těmi posledními biskup rozeznal Sandera Bolze, Heřmana Eichelborna v johanitském plášti, Hanuše Čenebiše, Jana Haugvice a některého z Schaffů, snadno poznateIného podle štítu pale d'argent et degueules. Za nimi se hnali s hrůzou znetvořenými tvářemi další slezští šlechtici: Markvart von Stolberg, Günter von Bischofsheim, Ramfold von Oppeln. Železní páni, kteří se ještě včera vzájemně předháněli ve chvastounství, kteří se chystali udeřit nejen na Hradec Králové, ale rovnou na Hradiště hory Tábor. A teď utíkali jako zajíci.
"Zachraňte se!" křikl na ně kolem cválající Tristram Rachenau. "Ambrož jde! Ambrož!"
"Kriste, smiluj se," jektal zuby kněz Miegerlin, uháněje vedle biskupova koně. "Ježíši, ochraň…"
Kořistí přeplněný povoz se zlomeným kolem zatarasil silnici. Byl odtlačen a převrácen do pole, do bláta se rozsypaly truhlice, soudky, kožichy, role plátna, polty slaniny a jiný lup z vypálených českých vesnic. V rozježděné cestě uvízl další přetížený vůz, za ním ještě jeden, vozkové seskočili a prchali pěšky. Kolem silnice se povalovala kořist, kterou odhazovali knechti. A za pár chvil uviděl biskup mezi uzlíky a ranci s lupem již také odhozené pavézy, sudlice, halberdy, samostříly, dokonce palné zbraně. Pěšákům se nalehko utíkalo tak dobře, že dohánělí i jízdní těžkooděnce. Ti, kdož zůstávali pozadu, kvíleli a ječeli strachy. Bučely krávy, bečely ovce.
"Rychleji, rychleji, Milosti…" pobízel třesoucím se hlasem Vavřinec z Roravy. "Zachraňme se… Zachraňme… Ať už jsme u Homole, zahraničí…"

Uprostřed silnice, zašlapaná do bláta a pokálená dobytkem, posypaná smetím a střepy rozbitých hrnců, ležela korouhev s velikým červeným křížem – znamení slavné kruciáty.
Konrád Olešnický, kníže biskup vratislavský se kousl do rtu. Bodl koně ostruhami. Na východ. K Homoli a levínskému průsmyku. Zachraň se, kdo můžeš. Jen rychle. Rychleji. Protože jde…
"Ambrož! Ambrož jde!"
*
"Ambrož," pokýval hlavou Šarlej. "Bývalý hradecký farář od svatého Ducha, slyšel jsem o něm. Stál Žižkovi po boku až do jeho skonu. Je to prý nebezpečný radikál, charismatický tribun lidu, skutečný vůdce zástupů. Umírnění kališníci se ho bojí jako čert kříže, protože Ambrož jejich umírněnost považuje za zradu ideálů Jana Husa. A na jeho pokyn se zvedá tisíc okovaných cepů."
"Věru," přisvědčil Horn. "Ambrož zuřil už při prvním slezském nájezdu v jedenadvacátém roce. Jak jistě pamatujete, tehdy to skončilo příměřím, které s biskupem Konrádem uzavřeli Hynek Krušina a Čeněk z Vartenberka. Kněz je tehdy označil za zrádce a spiklence, lid se na ně obořil, takže stěží stačili vzít nohy na ramena. Od té doby Ambrož neustále mluví o odplatě… Reinmare? Co je ti?"
"Nic."
"Vypadáš jako duchem nepřítomen," konstatoval Šarlej. "Nejsi nemocný? Vraťme se ale k biskupskému tažení, vážený pane Mummoline. Co má společného s námi?"
"Biskup při něm uspořádal skutečný lov na husity," vysvětlil Horn. "Měl prý listinu, podle které je chytal. Neříkal jsem, že má zdatné špehy?"
"Říkals," kývl Šarlej. "Takže inkvizice má v této chvíli plné ruce práce s vyslýcháním biskupových zajatců. A ty si myslíš, že na nás nebude mít čas?"
"Nemyslím. Vím."
*
K rozhovoru, ke kterému muselo dojít, došlo navečer.
"Horne?"
"Poslouchám tě pozorně, chlapče."
"Svého psa už nemáš."
"To nelze přehlédnout," zúžily se při vzpomínce Hornovy oči.
Reynevan si nahlas odkašlal, aby upoutal pozornost Šarleje, jenž opodál hrál s Tomášem Alfou šachy s figurkami uhnětenými ze zbytků chleba.
"Také mě zde nezastrašíš žádným vývratem, humory ani fluidy," pokračoval. "Zkrátka nemůžeš se žádným způsobem vyhnout odpovědím na moje otázky. Stejné, jež jsem ti položil v Balbínově, ve stáji mého zavražděného bratra. Pamatuješ, nač jsem se tě tenkrát ptal?"
"Mám dobrou paměť."
"To jsem rád. Proto mi teď poskytneš vysvětlení, které mi dlužíš. Hned teď! Poslouchám. Mluv!"
Urban Horn se opřel o zeď, dal si ruce za hlavu a protáhl se. Pohlédl Reynevanovi do očí.
"Jak zostra," řekl. "Hned teď. A jestli ne hned teď, co se stane? Co mi uděláš, jestliže ti žádné vysvětlení neposkytnu? Jestliže jsem přesvědčen, že ti nejsem nic dlužen? Co se mi stane? Smím se zeptat?"
"V takovém případě," přesvědčil se Reynevan postranním pohledem, zda Šarlej naslouchá, "budeš zbit. Dříve než stačíš odříkat credo in Deum patrem omnipotentem."
Horn dlouho mlčel, aniž by změnil polohu a vytáhl ruce spojené za hlavou.
"Zmínil jsem se," začal konečně, "že mě nepřekvapilo, když jsem tě tu uviděl. Zjevně jsi vzal na lehkou váhu rady kanonisty Beesse a podcenils rovněž moje varování – a na to jsi doplatil. Je zázrak, že ještě vůbec žiješ. Ale teď sedíš, chlapče, uvědom si to. Sedíš ve Věži bláznů. A vymáháš ode mne odpovědi na otázky, požaduješ vysvětlení. Chceš vědět. Zajímalo by mě, co si s tím věděním chceš počít? Na co spoléháš? Že tě odtud propustí při příležitosti výročí nalezení relikvie svatého Smaragduse? Že tě odtud dostane něčí milost? Kdepak, Reinmare z Bělavy, čeká tě inkvizitor a výslech. Víš, co je to strappado? Jak dlouho myslíš, že vydržíš, až tě zvednou za dozadu zkroucené ruce? Až ti na kotníky pověsí čtyřicetiliberní závaží? Až tě pod pažemi pošimrají zapálenou loučí? Jak dlouho podle tebe potrvá, než začneš zpívat? Prozradím ti to: dříve než stačíš odříkat Veni Sancte Spiritus."
"Proč byl zabit Peterlin? Kdo ho zavraždil?"
"Jsi paličatý jako beran, chlapče. Nepochopils, o čem jsem mluvil? Neřeknu ti nic, nic, co bys mohl vyžvanit na mučidlech. Hra je příliš důležitá a sázka příliš vysoká."
"Jaká hra?" rozkřikl se Reynevan. "Jaká sázka? Kašlu na vaše hry. Tvoje tajemství už dávno přestalo být tajemstvím! Soudíš, že si neumím spočítat, kolik je jedna a jedna? Kašlu na to, kašlu na vaše spiknutí a náboženské spory! Rozumíš, Horne? Nežádám, abys prozradil své společníky ani skrýše, ve kterých je schováván Joannes Wicleph Anglicus, doctor evangelicus super omnes evangelistas. Ale u všech ďasů, musím vědět, proč a čí rukou zahynul můj bratr. A ty mi to prozradíš. I kdybych to z tebe měl vymlátit!"
"Vida bojovného kohoutka."
"Vstaň. Ať dostaneš do zubů."
Horn vstal. Rychle a pružně jako rys.
"Klid," sykl. "Jen klid, mladší pane von Bielau. Zlost škodí kráse. Můžeš přijít o svůj půvab a po celém Slezsku vyhlášený úspěch u vdaných paniček."
Reynevan se zaklonil a kopl ho silně pod koleno, jak to odkoukal od Šarleje. Zaskočený Horn padl na všechny čtyři. Avšak od této chvíle začala Šarlejova taktika selhávat. Ráně, která mu měla přerazit nos, uhnul Horn nepatrným, leč

bleskovým pohybem hlavou, Reynevanova pěst se pouze otřela o jeho ucho. Poté Horn odrazil předloktím jeho rozmáchlý, avšak nepřesný úder levačkou, a s rysí pružností vyskočil.
"No, no," vycenil zuby v úsměvu. "Kdo by to do tebe řekl? Ale když jinak nedáš, chlapče… Jsem ti k službám."
"Horne," ozval se zády k nim otočený Šarlej a chlebovou královnou vzal chlebového jezdce Tomáše Alfy. "Jsme v báni, znám pravidla, nebudu se vám do toho míchat. Ale přísahám, že všechno, co mu uděláš, ti vrátím dvojnásob. Tady si nemůže dovolit žádné výrony a zlomeniny."
Šlo to rychle. Horn skočil jako skutečný rys, Reynevan se ještě stačil vyhnout jeho prvnímu úderu, oplatil jej a dokonce ho zasáhl, ale jen jednou, jeho ostatní rány byly hladce odraženy anebo šly do prázdna. Horn udeřil pouze dvakrát, rychle jako blesk. A dvakrát zasáhl. Reynevan padl naznak a uhodil týlem o tvrdou zem.
"Jako děti," poznamenal Tomáš Alfa a uhnul králem. "Jako malé děti."
"Beru věží pěšce," oznámil Šarlej. "Šach a mat."
Urban Horn stanul nad Reynevanem, třel si líc a ucho.
"Už se k té záležitosti nebudeme vracet," řekl klidně. "Nikdy. Ale aby sis nemyslel, že jsme si dali po hubách zbytečně, ukojím tvou zvědavost aspoň částečně a něco ti prozradím. Týká se to tvého bratra Petra. Chtěls vědět, kdo ho zabil. Nevím sice kdo, zato vím co. Je více než jisté, že Petra zabil tvůj poměr s Adélou Sterzovou. Někomu posloužil jako skvělá záminka, která dokonale zamaskovala pravý motiv. Nevymluvíš mi, žes na to už sám nepřišel. Vždyť si přece umíš spočítat, kolik je jedna a jedna…"
Reynevan si otřel krev z nosu. Neodpověděl. Olízl si otékající horní ret.
"Reinmare," zpozorněl Horn, "nevypadáš dobře. Nemáš horečku?"
*
Reynevan byl uražen. Na Horna – z jasného důvodu. Na Šarleje – poněvadž nezasáhl a Horna nepřepral. Na Koppirniga, protože chrápal, na Bonaventuru, protože smrděl, na Circula, na bratra Trankvila, na Narrenturm a na celý svět. Na Adélu Sterzovou, která se k němu ošklivě zachovala. A na Kateřinu Biberštejnovnu, ke které se ošklivě zachoval on.
Ke všemu mu bylo zle. Měl horečku, bolely ho klouby, špatně spal a probouzel se celý ztuhlý a zpocený.
Trápily ho sny, v nichž cítil vůni Adély, jejího ženského těla, jejího pudru, jejího parfému a její henny, mísící se s vůní Kateřiny, jejího dívčího těla, máty a puškvorce v jejích vlasech. Prsty a dlaně si pamatovaly ve snech se vracející doteky – a srovnávaly. Neustále srovnávaly.
Probouzel se zalit potem a nepřestával vzpomínat a srovnávat ani v bdění. Jeho mizernou náladu stupňovali Šarlej a Horn, kteří se od incidentu dali dohromady a spřátelili – vrána k vráně sedla. Kujón s kujónem byli nyní jedna ruka, vysedávali pod omegou a vedli spolu předlouhé debaty. Jednoho tématu se obzvláště chytili a stále se k němu vraceli. I když začínali od něčeho jiného – například jak se dostat z žaláře.
"Kdo ví?" přemítal tiše Šarlej a zamyšleně si okusoval zlomený nehet. "Kdo ví, Horne? Snad budeme mít štěstí. Abys věděl, mám jistou naději… Někoho venku…"
"Koho?" pohlédl na něho bystře Horn. "Smím-li vědět?"
"Vědět? Proč? Ty přece víš, co je to strappado. Jak dlouho myslíš, že vydržíš, až tě zvednou…"
"Dobrá, dobrá, nech toho. Jenom jsem se obával, jestli vaší nadějí náhodou není Reinmarova milovaná Adéla de Sterza. Povídá se, že teď má náramný vliv ve vyšších kruzích…"
"Nikolivěk," popřel Šarlej očividně pobaven Reynevanovým vzteklým výrazem. "Na tu dámu bych vskutku nespoléhal. Náš milý Reinmar má sice jisté úspěchy u opačného pohlaví, nicméně nebývají spojeny se žádným prospěchem. Pochopitelně kromě krátkodobého a prchavého potěšení z pohlavního aktu."
"Ba," zadumal se teatrálně Horn. "Samotný úspěch u žen nestačí, hlavní je mít na ně štěstí. Pak muži nezůstane jen zhrzenost a marná vzpomínka na milostné hrátky, ale může z toho mít i nějaký profit. Třebas v takové situaci, v jaké se nyní nacházíme. Vždyť legendárního Valkýra Udatného uvolnila z okovů láska ženy, Huona z Bordeaux vysvobodila ze zajetí zamilovaná Saracénka. A vraťme se do našich časů, vzpomeňme, kterak litevský velkokníže Vitold unikl z vězení na Trockém hradě s pomocí milované kněžny Anny… K čertu, Reinmare, ty opravdu vypadáš zle…"
*
"Ecce enim veritatem dilexisti incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi. Asperges me hyssopo, et mundabor… Hej! Abych nemusel někoho z vás přetáhnout! Lavabis me… Hola! Nezívej tam! Ano, Koppirnigu, tobě jsem to říkal! A ty, Bonaventuro, proč se drbeš o stěnu jako prase v chlívku? Chovej se důstojně alespoň při modlitbě. Zajímalo by mě, kterému z vás tak nelidsky smrdí nohy. Lavabis me et super nivem dealbabor. Autitudi meo dabis gaudium… Svatá Dympno…A co je zase s tímhle?"
"Stůně."
Reynevana bolela záda, na nichž ležel. Podivil se, že leží, vždyť při modlitbě vždycky musí klečet. Podlaha studila, chlad pronikal skrze slámu, zdálo se mu, že leží na ledě. Třásl se zimou, chvěl se po celém těle, zuby mu jektaly, až dostal křeče do žvýkacích svalů.
"Páni! Vždyť je rozpálený jako Molochova pec,"
Chtěl se ohradit. Cožpak nikdo nevidí, že je mu zima, že se třese chladem? Chtěl poprosit, aby ho něčím přikryli, ale nedokázal přes cvakající zuby vypravit jediné srozumitelné slovo.
"Lež. Nehýbej se."
Vedle někdo sípal, zalykal se drásavým kašlem. Circulos, to určitě Circulos tak kašle, pomyslel si a s údivem si uvědomil, že kašlajícího, i když je sotva dva kroky od něj, vidí jen jako rozmazanou skvrnu. Zamrkal. Nepomohlo to. Někdo mu otřel čelo a tvář.
"Lež klidně," promluvila plíseň na vlhké zdi Šarlejovým hlasem. "Lež."

Byl zakryt, ale nepoznal čím. Už se tak netřásl, ani zuby mu tak necvakaly.
"Jsi nemocný."
Chtěl namítnout, že lékař je tady on, studoval přece medicínu a umí odlišit chorobu od přechodného nastuzení a chvilkové slabosti. Ke svému překvapení vypravil z úst namísto odborné diagnózy pouze neartikulovaný skřek. Rozkašlal se, rozbolelo ho v hrdle. Hrozně to pálilo. Úplně se vyčerpal. Zakašlal ještě jednou. A z toho vyčerpání ztratil vědomí.
*
Blouznil. Snil. O Adéle a Kateřině, V nozdrách měl vůni pudru, parfému, máty, henny, puškvorce. Prsty a dlaně si pamatovaly doteky: měkkost, hebkost, hladkost. Pod zavřenými víčky viděl křehkou a stydlivou nuditas virtualis – drobná ňadra se ztuhlými bradavkami, úzký pas, štíhlé boky, ploché bříško, hladká stehna. Nepoznával již, která z nich je která.
*
Potácel se mezi životem a smrtí celé dva týdny, do Všech svatých. Když se uzdravil dověděl se, že krize nastala někdy kolem Šimona a Judy, příznačně – sedmého dne choroby. Dověděl se také, že bylinné odvary a lektvary, které ho zachránily, přinesl bratr Trankvilus. A podávali mu je Šarlej s Hornem. Pečovali o něj. Střídali se ve dne v noci.

Kapitola dvacátá osmá

v níž jsou naši hrdinové nadále, slovy proroka Izaiáše, sedentes in tenebris, což v lidské řeči znamená, že pořád sedí v Narrenturmu. Posléze je na Reynevana činěn tvrdý nátlak. Pomocí argumentů a instrumentů. Čert ví, jak by to dopadlo, kdyby se opět nepotvrdila již vzpomenutá pravda o spolužácích ze studií.
Za dva týdny, které choroba vymazala z Reynevanova životopisu, se ve Věži mnoho nezměnilo. Ovšem, ještě více se ochladilo, ale po Dušičkách to nebyl žádný neobyčejný jev. V jídelníčku se začaly objevovat sledě, předznamenávající blížící se advent. Kanonické právo v zásadě předepisovalo adventní půst teprve čtyři neděle před Božím Hodem, avšak mimořádně zbožní – a strážci Božího hrobu mezi ně patřili – se začínali postit už dříve.
O jistý vzruch se postaral Mikuláš Koppirnig, který dostal tak ošklivé a úporné nežity, že se musely řezat. Hvězdář navštívil křižovnické medicinarium a po operaci strávil pár dní ve špitále. Po návratu pěl na tamější pohodlí a stravování takové chvalozpěvy, že se jeho posluchači rozhodli také dostat na marodku. Roztrhali hadry z Koppirnigova brlohu a podělili se i o slámu, jen aby se nakazili. Záhy se Bonaventura a Institor osypali boláky a vředy, jenže Koppirnigově furunkulóze se příliš nepodobaly a strážci nepovažovali za nutnou ani operaci, natož hospitalizaci.
Šarlejovi se zase podařilo na zbytky jídla přilákat a postupně ochočit velkou krysu, kterou pojmenoval Martin, prý na počest úřadujícího papeže. Některé z obyvatel Narrenturmu jeho žert pobavil, jiní byli pobouřeni. Ty navíc nasrdil Urban Horn, který hlodavcův křest doprovodil prohlášením Habemus papam. Příhoda nicméně zavdala podnět k dalšímu pokračování večerních disputací. V tomto ohledu se ve Věži nic nezměnilo – po večerech seděli a rozprávěli.
Zpravidla u Reynevanova brlohu, poněvadž mladík byl stále příliš zesláblý, než aby mohl vstávat. Křižovníci mu dokonce nosili k jídlu slepičí polévku. A tak Urban Horn krmil Reynevana, Šarlej krmil krysu Martina. Bonaventura a Institor si škrábali vředy. Koppirnig, Kamaldula a Izaiáš naslouchali. Tomáš Alfa řečnil. Krysou inspirovaným námětem debaty byli papežové, papežství a proslulé proroctví svatého Malachiáše, arcibiskupa armaghského.
"Musíte uznat," hovořil Tomáš Alfa, "že je to nadmíru přesná předpověď, tak přesná, že nemůže jít v žádném případě o náhodu. Malachiáš musel mít zjevení, sám Bůh k němu musel promluvit a prozradit mu budoucí osudy křesťanství, včetně všech papežů. Od jeho současníka Celestina II. až po Petra Římana, jehož pontifikát má skončit zkázou a zničením Říma, papežství a křesťanského náboženství. Až dosud se Malachiášovo proroctví plní do posledního slova."
"Jenom když se fest natáhne," utrousil uštěpačně Šarlej, strkaje Martinovi drobty chleba k vousatému čumáku. "Podle takového mustru si můžeš obout i hodně těsné škorně. Akorát chodit v nich nemůžeš."
"Nevíš, o čem mluvíš. Malachiášova předpověď popisuje všechny papeže jako živé. Vzpomeňte si jenom na nedávné časy schizmatu: ten, koho proroctví označuje za Kosmedinský měsíc je přece sesazený papež avignonský Benedikt XIII., nedávno zesnulý Pedro de Luna – nomen omen. A kdo může být Malachiášova Kostka ve směsici – cubus de mixtione, ne-li římský Bonifác IX. čili Pietro Tomacelli, jenž měl v erbu šachovnici?"
"A papež v proroctví nazývaný Z lepší hvězdy," ozval se Bonaventura, škrábaje si vyrážku na lýtku, "je nejspíše Inocenc VII., příjmením Cosimo de Migliorati, poněvadž ten měl zase ve znaku kometu. Je to tak?"
"Jistěže ano! A další papež, Malachiášův Kormidelník z černého mostu je Řehoř XII., dříve Angelo Corrario z Benátek, města mostů. A Sluneční bič je ten Kréťan se sluncem v erbu Pietro Philargi, v Pise zvolený Alexandr V. A Jelen sirení…"
"Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen a jazyk němého prozpěvovati bude; neboť vyprýští vody na poušti…"
"Buď zticha, Izaiáši. Tím Jelenem je přece myšlen…"
"To jsem zvědav," frkl Šarlej. "Je mi jasné, že sem chceš jako nohu do těsné škorně nacpat Jana XXIII. Jenže to nebyl žádný papež, nýbrž prachobyčejný pirát, vlastním jménem Baltazar Cossa, a neměl zhola nic společného s jelenem ani se sirénou. Malachiáš zkrátka plácal páté přes deváté. Jako na mnoha jiných místech té slavné předpovědi."
"Úmyslně dáváš najevo jen a jen zlou vůli, pane Kornélie!" zaškaredil se Tomáš Alfa. "Tak se k věštbám stavět nelze, je v nich třeba hledat to, co odpovídá pravdě a co slouží za důkaz pravdivosti celého proroctví. Naopak to, co se dle tvého mínění od pravdy odklání, nemůžeš hned prohlásit za klam a šalbu, nýbrž s pokorou přiznat, že my, ubozí smrtelníci, neumíme slovo Boží vždy správně pochopit. Teprve čas ukáže pravdu."

"Může uplynout času kolik chce, hloupost se v pravdu neobrátí."
"Teď nemáš pravdu, Šarleji," usmál se trpce Urban Horn. "Podceňuješ, co čas dokáže."
"Jste diletanti," vytkl jim ze svého brlohu naslouchající Circulos. "Nedouci. Jeden jako druhý. Poslouchám a slyším: stultus stulta loquitur."
Tomáš Alfa tím směrem ukázal hlavou a významně si zaklepal na čelo. Horn se zasmál, Šarlej přezíravě mávl rukou. Martin vše sledoval chytrýma černýma očkama. Reynevan se díval na krysu, Koppirnig se díval na Reynevana.
"A co," zeptal se posléze právě Koppirnig, "nám vyjevíš z budoucnosti papežství, pane Tomáši? Co o něm praví Malachiáš? Kdo bude papežem po Svatém otci Martinovi?"
"Nějaký jelen anebo siréna," popichoval Šarlej.
"Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen…"
"Ticho, blázne! A ty, pane Mikuláši, věz, že to bude Katalánec. Po nynějším papeži Martinovi zvaném Sloup zlaté opony, se prorok zmiňuje o Barceloně."
"O barcelonském rozkolu," upřesnil Bonaventura a uklidňoval vzlykajícího Izaiáše. "Z toho se dá soudit, že by mohlo jít o dalšího schizmatika, Lunova nástupce Egidia Muňoze, který se prohlásil Klementem VIII. Na tomto místě proroctví se rozhodně nehovoří o právoplatném nástupci papeže Martina V."
"No to je úleva," uchechtl se Šarlej.
"Z papežů římských," nenechal se vyvést z míry Tomáš Alfa, "bude podle Malachiáše následovat Nebeská vlčice."
"Věděl jsem, že k tomu nakonec dojde," pravil s hranou vážností Horn. "Curia Romana odjakživa vyznávala vlčí zákony a zvyky a nakonec, Bůh nám buď milostiv, usedne na Petrův stolec divá šelma."
"A dokonce samice," pokračoval s neméně hraným úžasem Šarlej. "Jako by v historii nestačila jedna papežka Jana? Vždyť se prý ověřuje, zda má každý nový kandidát kulky."
"Nechali toho," zamrkal na něho Horn. "Hodně kandidátů při tom vypadlo."
"To jsou nemístné žerty," zachmuřil se Tomáš Alfa, "a zavánějící rouháním."
"Rouháte se," dodal Institor, "jako s tou krysou…"
"Vraťme se k Malachiášovi," utišil rodáka netrpělivým gestem Koppirnig. "Kdo tedy bude dalším papežem?"
"Po zralé úvaze jsem došel k závěru," rozhlédl se Tomáš Alfa pyšně, "že v úvahu připadá pouze jediný z kardinálů – a totiž Gabriel Condulmieri, biskup sienský. Město Siena, slyšte, má v erbu vlčici. Toho Condulmieriho, ještě vzpomenete na slova má i Malachiášova, vybere konkláve po papeži Martinovi, dopřej mu, Pane, co nejdelší pontifikát."
"To mi nepřipadá pravděpodobné," zavrtěl hlavou Horn. "Jsou jistější kandidáti, takoví, co dělají oslnivější kariéru. Například Alberto Branda Castiglione a Giordano Orsini, oba jsou členy kolegia. Anebo kardinál Cervantes či milánský arcibiskup Capra."
"Papežský auditor Jan Palomar," doplnil Šarlej. "Gilles Charlier, děkan z Cambrai. Kardinál Juan de Torquemada. Jan Stojkovič z Ragusy. Tihle mají podle mě mnohem větší šance než ten Condulmieri, o kterém, mám-li být upřímný, jsem nikdy neslyšel."
"Malachiášovo proroctví je neomylné."
"Což se nedá říci o jeho vykladačích," přisadil si ještě nakonec Šarlej.
Krysa očichávala Šarlejovu misku, Reynevan se s námahou posadil a opřel se zády o zeď.
"Pánové, pánové," řekl a jen s obtížemi zadržel kašel. "Sedíte ve Věži, v temné kobce. Nevíte dne ani hodiny. Možná nás zakrátko odvedou na mučidla a na smrt. A vy se hašteříte kvůli papeži, který nastoupí teprve za šest let…"
"Jak to víš," podivil se Tomáš Alfa, "že za šest?"
"Nevím. Jen mi to tak ujelo."
*
Desátého listopadu, na svatého Martina, se Reynevan cítil už celkem zdráv. Toho dne byli uznáni za vyléčené a propuštěni dva pacienti: Izaiáš a Normální. Předtím byli několikrát odvedeni na vyšetření. Ať už je prováděl kdokoliv, zjevně dospěl k názoru, že ustavičná masturbace ani dorozumívání se výlučně citáty z biblického proroctví nedokazuje duševní chorobu. Koneckonců Izaiášovo proroctví cituje sem tam i Svatý otec a masturbace je v daných podmínkách celkem omluvitelná. Mikuláš Koppirnig měl na tu věc jiný názor.
"Chystají volné pole pro inkvizitora," usoudil ponuře. "Odstraňují odtud pomatence, aby s nimi inkvizitor nemusel ztrácet čas. Nechávají jen ty nadějné. Totiž nás."
"Také mám ten dojem," přisvědčil Urban Horn.
Jejich úvahy vyslechl Circulos. Záhy nato se přestěhoval. Sebral náruč slámy a jako starý lysý pelikán se odkolébal k protější stěně, kde si vpovzdálí od nich udělal nový brloh. Stěna a podlaha okolo něho se v krátké době pokryla ciframi a ideogramy. Nechyběla mezi nimi znamení zodiaku, pentagramy a hexagramy, spirály a tetrakty, opakovaly se litery Alef, Mem a Šin. Na zdi stařík nakreslil něco jako strom Sefirotů a kolem všemožné jiné znaky a symboly.
"Co říkáte, pánové," kývl tím směrem Tomáš Alfa, "na to čertovo dílo?"
"Inkvizitor," zavěštil si Bonaventura, "ho vezme jako prvního, uvidíte."
"Pochybuji," řekl Šarlej. "Hádám, že právě naopak, brzy ho propustí. Jestli opravdu propouštějí blázny, on splňuje podmínky dokonale."
"Myslím si," zavrtěl hlavou Koppirnig, "že se v něm mýlíte."
Myslel si to i Reynevan.
*
V postním jídelníčku dominoval sleď, už i Martin ho jedl s nechutí. A Reynevan se rozhodl.
Circulos mu nevěnoval pozornost. Nevšímal si jeho příchodu a kreslil na stěnu Šalomounovu pečeť. Reynevan si odkašlal jednou, pak podruhé hlasitěji. Circulos ani neotočil hlavu.

"Uhni mi ze světla!"
Reynevan si dřepl. Circulos načmáral do kruhu kolem pečeti symetricky nápisy: AMASARAC, ASARADEL, AGLON, VACHEON, STIMULAMATON.
"Co chceš?"
"Znám ty formule. Slyšel jsem o nich."
"Áááno?" pohlédl na něj teprve nyní Circulos. "A já jsem slyšel o provokatérech. Odstup, hade."
Obrátil se k němu zády a čmáral dále. Reynevan nabral dech.
"Clavis salomonis…"
Circulos ztuhl. Chvíli se nehýbal, potom pomalu otočil hlavu.
"Speculum salvationis" odvětil hlasem, ve kterém byla stále znát nejistota a podezíravost. "Toledo?"
"Alma mater nestra."
"Veritas Domini?"
"Manet in saeculum"
"Amen," ukázal Circulos v úsměvu zbytek zčernalých zubů a rozhlédl se, zda je nikdo neposlouchá. "Amen, mladý konfratere, která akademie? Krakov?"
"Praha."
"A já," nafoukl Circulos vole, "Boloňa. Potom Padova. A Montpellier. V Praze jsem také byl, znal jsem tamní mistry, bakaláře… Připomenuli mi to při zatýkání. A inkvizitor bude chtít znát všechny podrobnosti. A co ty, mladý konfratere? Nač se bude ptát obránce víry tebe? Koho jsi znal v Praze ty? Budu hádat: Jana Příbrama? Jana Kardinála? Petra Payna? Jakoubka ze Stříbra?"
"Já," vzpomněl si Reynevan na Šarlejovo varování, "jsem neznal nikoho z nich. Jsem nevinný, dostal jsem se sem náhodou, nedorozuměním…"
"Certes, certes," mávl rukou Circulos. "Jak jinak. Budeš-li ve své svaté nevinnosti dostatečně přesvědčivý, dá Bůh, že se zachráníš. Máš naději. Na rozdíl ode mne."
"Proč by…"
"Vím, co říkám," nenechal ho dokončit. "Jsem recidivista. Haereticus relapsus, rozumíš? Mučení nevydržím, sám se přiznám… Hranici mám jistou. Proto…"
Ukázal rukou na symboly na stěně.
"Proto," dokončil, "experimentuji, jak vidíš."
*
Uběhl celý den, než Circulos prozradil, oč se pokouší. Mezitím dal Šarlej najevo nelibost nad Reynevanovou známostí.
"Nechápu," kabonil se, "proč ztrácíš čas tlacháním s tím šílencem."
"Nech ho na pokoji," zastal se Reynevana nečekaně Horn, "ať si tlachá, s kým chce. Třeba potřebuje změnu."
Šarlej mávl rukou.
"Hej!" houkl za odcházejícím Reynevanem. "Nezapomeň! Padesát šest!"
"Co?"
"Počet písmen ve slově Apollyon! Znásoben počtem písmen ve slově pitomec!"
*
"Experimentuji," snížil Circulos hlas a ostražitě se rozhlédl. "Zkouším, jak odtud zmizet."
"S pomocí magie," rozhlédl se také Reynevan, "Mám pravdu?"
"Jiný způsob není," konstatoval nevzrušeně stařec. "Na počátku jsem zkusil podplácení. Dostal jsem obuškem. Zkoušel jsem vyhrožování a vydírání. Dostal jsem zase. Zkoušel jsem předstírat úplného šílence, ale nenechali se oklamat. Simuloval jsem posedlost zlým duchem. Kdyby byl inkvizitorem pořád starý Dobeneck, vratislavský převor od svatého Vojtěcha, možná by se mi to podařilo. Jenže ten nový, mladý, ten se nenechá napálit. Tak co mi zbývá?"
"No právě. Co?"
"Teleportace. Přesun v prostoru."
*
Nazítří Circulos vysvětlil Reynevanovi svůj plán, doprovázeje jej, jak jinak, sáhodlouhou přednáškou z teorie černokněžnictví a magie. Teleportace, dověděl se Reynevan hned na začátku, je možná a dokonce snadná, avšak jen za asistence příslušného démona. Takových démonů je několik, dověděl se Reynevan později, každá pořádná kniha kouzel je doporučuje jmenovitě. Podle Statutu papeže Honoria se teleportační démon nazývá Sargatanas, jemu pak podléhají podřízení a pomocní démoni Zoray, Valefar a Farai. Vyvolávání jmenovaných duchů je nicméně nesmírně složité a smrtelně nebezpečné. Proto Menší klíč Šalomounův doporučuje evokovat jiné démony, známé pod jmény Bathin a Saere. Po dlouholetých studiích, dověděl se Reynevan úplně nakonec, se Circulos rozhodl dát na zcela jinou magickou knihu, titul Grimorium verum, který doporučuje při teleportaci pomoc démona Mersilde.
"Jak ho chceš vyvolat?" zajímal se Reynevan. "Nemáš instrumentarium, nemáš occultum. Musíš splnit řadu podmínek, které v téhle špinavé kobce nedokážeš…"
"Doktrinářství!" přerušil ho podrážděně Circulos. "Jak škodlivé v praxi, jak zužující obzory. Nač occultum, když mám amulet. Co ty na to, pane formalisto? Ergo, zde je můj amulet. Quod erat demonstrandum. Jen pohleď."
Amulet byl kotouček z malachitu velikosti přibližně pražského groše s vyrytými a zlatem vykládanými glyfy a symboly, z nichž nejzřetelnější byly: had, ryba a slunce v trojúhelníku.
"To je talisman Mersilde," řekl pyšně Circulos. "Ukryl jsem ho a propašoval až sem. Klidně si ho prohlédni."
Reynevan natáhl ruku, avšak rychleji stáhl zpátky. Zaschlé, ale stále viditelné stopy na talismanu prozradily místo, kde byl ukryt.

"Zkusím to dnes v noci," nevěnoval stařec jeho reakci žádnou pozornost. "Popřej mi štěstí, mladý adepte. Kdo ví, možná se ještě někdy…"
"Měl bych ještě jednu věc," odkašlal si Reynevan. "Poslední… Nebo spíše prosbu… Jde mi o vysvětlení… Hmmm… Jistého fenoménu…"
"Mluv."
Vyložil celou záležitost rychle, ale přesně. Circulos ho nepřerušoval, poslouchal pozorně a soustředěně. Pak přistoupil k otázkám: "Kdy to bylo? Přesné datum?"
"Posledního srpnového dne. V pátek. Hodinu před nešporami."
"Hmmm… Slunce ve znamení Panny čili Venuše… Řídící génius dvojí, chaldejský Šamaš a hebrejský Hamaliel. Měsíc, jak mi vychází z výpočtu, v úplňku… Špatné… Hodina Slunce… Hm, není nejlepší ani nejhorší… Okamžíček."
Rozhrnul slámu, otřel dlaní zem, naškrábal na ni nějaké číslice, sčítal, násobil, dělil, mumlal něco o ascendentech, descendentech, úhlech, epicyklech, diferentech a kvinkunxech. Konečně zvedl hlavu a komicky nadmul vole.
"Říkals, žes použil zakletí. Jaká?"
Reynevan se na ně s obtížemi snažil rozpomenout. Kupodivu to dlouho netrvalo.
"Vím," mávl nedbale rukou Circulos. "Arbatel, i když z neznalosti úplně popletený. Divím se, že to vůbec účinkovalo… A že přitom nikdo nevypustil duši… Na tom nesejde. Objevily se nějaké fantomy? Vícehlavý lev? Jezdec na plavém koni? Havran? Ohnivý had? Ne? Zajímavé. A říkáš, že ten Samson, když se probudil… nebyl sám sebou, je to tak?"
"Tvrdil to a byly pro to jisté… indicie. Právě o to mi jde, to bych se chtěl dovědět. Je něco takového vůbec možné?"
Circulos se zamyslel. Chvilku si třel si patu o patu, potom se vysmrkal přes prsty.
"Vesmír," promluvil, utíraje si v zamyšlení prsty o halenu, "je dokonale zorganizovaný celek a dokonale hierarchický řád. Rovnováha mezi generatio a corruptio, rozením a umíráním, tvořením a ničením. Vesmír je, jak učí Augustin, gradatio entium – stupňování podstat. Viditelných i neviditelných, hmotných i nehmotných. Vesmír je jako kniha, ale jak učí Hugo ze Saint-Victor, k pochopení knihy nestačí jenom si prohlížet krásnou kaligrafii. Tím spíše, že naše oči bývají často slepé…"
"Ptal jsem se, zda je to možné."
"Jsoucnost pak není jen substantia, ale současně accidens, něco, co se naskytne bez záměru… Někdy magicky. Magie v člověku se chce spojit s magií ve vesmíru. Jsou bytosti a světy astrální, pro nás neviditelné. Píše o tom svatý Ambrož ve svém Hexaemeronu, Solinus v Liber Memorabilium, Raban Maurus v De universa… A mistr Eckhart…"
"Je to možné," přerušil ho podrážděně Reynevan, "anebo ne?"
"Možné, to víš, že možné," kýval hlavou starý mág. "Abys věděl, v tomhle oboru jsem specialista. V praxi jsem se exorcismy nezabýval, studoval jsem je z jiných důvodů. Už dvakrát, milý chlapče, jsem napálil inkvizici, když jsem předstíral nepříčetnost. A abys něco dobře předstíral, musíš to dobře znát. Proto jsem studoval Dialogus de energia et operatione daemonum Michaela Psella, Exorcisandis obsessis a Daemonio papeže Leona III., Picatrix přeložený z arabštiny…"
"Alfonsem Moudrým, králem Leonu a Kastilie, já vím. Ale konkrétně o daném případu, prosím."
"Jak je libo," řekl Circulos. "V daném případě bylo záhodno mít na paměti, že každé, byť zdánlivě zanedbatelné zakletí znamená smlouvu s démonem."
"Takže démon?"
"Anebo cacodaemon," pokrčil hubenými rameny Circulos. "Nebo něco, co z neznalosti tím termínem označujeme. Zcela přesně ti to povědět nemohu, mnohé bytosti kráčejí v temnotách, nesčetné jsou negotia perambulantia in tenebris…"
"Klášterní blb tedy zmizel v temnotách," ujišťoval se Reynevan, "a do jeho tělesné schránky se přeneslo negotium perambulans. Vyměnili se. Ano?"
"Rovnováha," potvrdil přikývnutím Circulos. "Jing a jang. Anebo… je-li ti bližší kabala, Keter a Malkut. Existuje-li vrchol, musí existovat i hlubina."
"Dá se to zrušit? Vrátit? Uskutečnit zpětnou výměnu? Aby se vrátil… Víš…"
"Vím. Tedy… nevím."
Chvíli seděli v tichu rušeném pouze Koppirnigovým chrápáním, Bonaventurovou škytavkou, blábolením idiotů a šepotem debatujících pod omegou.
"On," přerušil mlčení Reynevan. "Samson. Říká o sobě, že je Tulák."
"To je výstižné."
Opět se odmlčeli.
"Takový cacodaemon" promluvil opět Reynevan, "nepochybně vládne nějakými silami… Nadlidskými. Má nějaké schopnosti…"
"Uvažuješ," uhodl Circulos, podávaje tak důkaz své bystrosti, "zda od něho můžeš očekávat pomoc? Zda na svobodě nezapomněl na uvězněné druhy? Chceš vědět, jestli udělá něco pro tvou záchranu, mám pravdu?"
"Máš."
Circulos se zamyslel.
"Já bych na něj nespoléhal," prohlásil s krutou upřímností. "Proč by se v tomto ohledu měli démoni lišit od lidí?"
*
Byl to jejich poslední rozhovor. Zda se Circulovi podařilo oživit v konečníku propašovaný amulet a vyvolat démona Mersilde, zůstalo a navěky mělo zůstat tajemstvím. Teleportace se rozhodně nezdařila, o tom nebylo pochyb. Circulos se nepřenesl v prostoru. Zůstal ve Věži. Ležel ve svém brlohu na zádech, s oběma rukama přitisknutýma k hrudi a prsty křečovitě zaťatými do otrhaného oděvu.
"Svatá Panno…" pokřižoval se Institor. "Zakryjte mu tvář."

Šarlej cárem hadru zakryl strašidelnou masku, zkřivenou v křeči bolesti a děsu. Sešklebená, zaschlou pěnou pokrytá ústa, vyceněné zuby a vytřeštěné oči.
"Zavolejte bratra Trankvila."
"Kriste Pane!" vydechl Koppirnig. "Podívejte…"
Kousek od nebožtíkova brlohu ležel břichem nahoru Martin. Tělíčko krysy bylo rovněž napjato ve smrtelné křeči.
*
"Ďábel," prohlásil znalecky Bonaventura, "mu zlomil vaz a odnesl jeho duši do pekla."
"Dozajista," přitakal Institor. "Kreslil po stěnách samé čertoviny a doplatil na to. Jenom se podívejte: hexagramy, pentagramy, kabaly, sefiry a všelijaké jiné pekelné a židovské klikyháky. Ten starý zaklínač vycitýroval ďábla. Na vlastní zhoubu."
"Tfuj, tfuj, tfuj, nečistá moc… Ty čmáranice je třeba smazat. Pokropit svěcenou vodou. Dříve než se ďábel vrátí i pro nás. Zavolejte mnichy… Čemu se směješ, Šarleji?"
"Hádejte."
"To, co tady plácáte," zívl Urban Horn, "je opravdu k smíchu. Co vás tak vystrašilo? Starý Circulos umřel, exnul, natáhl brka, rozloučil se s tímto světem, odešel na asfodelové louky. Nechť je mu země lehká a lux perpetua ať mu svítí. A finis, vyhlašuji konec pohřebního shromáždění. A čert? K čertu s čertem."
"Oj, pane Mummoline," zakroutil hlavou Tomáš Alfa. "Neposmívej se ďáblu. Je tu cítit jeho dílo. Kdo ví, možná zde stále krouží, ukryt ve tmě. Nad místem smrti se vznáší pekelný puch. Necítíte? Není to síra? Co to tady smrdí?"
"Tvoje kalhoty."
"Jestli to nebyl ďábel," zvedl tázavě obočí Bonaventura, "co ho, podle vás, zabilo, chytráci?"
"Srdce," ozval se Reynevan, ovšem nepříliš sebejistě. "Učil jsem se o takových případech. Krevní vmetek ucpal tepnu, srdce postihl spasmus a praskla arteria pulmonalis. Laicky řečeno: puklo mu srdce."
"Slyšíte?" řekl Šarlej. "Promluvila věda. Sine ira et studio. Všechno je vysvětleno, causa finita."
"A krysa?" zeptal se Koppirnig. "Co zabilo krysu?"
"Zkažená ryba."
Nahoře bouchly dveře, zaskřípaly schody a zaduněl na nich kutálený soudek.
"Bůh s vámi. Neseme vám jídlo, bratři. Pojďte k modlitbě a potom s miskami pro rybky."
*
Žádost o svěcenou vodu, modlitby a exorcismy nad brlohem mrtvého komentoval bratr Trankvilus mnohoznačným pokrčením ramen a jednoznačným zaťukáním si na čelo. Ta skutečnost znatelně oživila podvečerní rozhovory. Byly na nich vysloveny smělé dohady a hypotézy. Podle těch nejodvážnějších byl sám bratr Trankvilus odpadlík a uctívač satana, jelikož odmítl věřícím svěcenou vodu a duchovní službu. Nevšímajíce si toho, že se Šarlej s Hornem válejí smíchy, Tomáš Alfa, Bonaventura a Institor začali téma probírat hlouběji. Až do chvíle, kdy se k všeobecnému úžasu k diskusi připojila nejméně očekávaná osoba. Jmenovitě Kamaldula.
"Pokud sem skutečně zavítal ďábel," uslyšeli spoluvězňové poprvé hlas mladého duchovního, "svěcená voda by vám k ničemu nebyla. Na ďábla svěcená voda neúčinkuje. Vím to dobře. Viděl jsem to. A za to jsem tady."
Teprve když utichl překvapený povyk, mohl Kamaldula své prohlášení blíže vysvětlit:
"Pro začátek byste měli vědět, že jsem byl diákonem v chrámu Nanebevzetí Marie Panny v Nemodlíně a tajemníkem velebného Petra Nykše, děkana kolegiáty. Věc, o které vám povím, se udála letošního roku v měsíci srpnu, feria secunda post festum Laurentii martyris. Kolem poledne vpadl do kostela vážený pán Fabián Pfefferkorn, mercator a děkanův vzdálený příbuzný. Působil tuze rozčileně a žádal, aby ho velebný Nykš co nejrychleji vyzpovídal. O co šlo, prozradit nemohu, neb jde o zpovědní tajemství a o mrtvém, jak se říká: de mortuis aut bene, aut nihil. Řeknu jen, že náhle na sebe začali ve zpovědnici křičet. Zaslechl jsem dokonce výrazy… Nu, na tom nezáleží. Děkan nakonec panu Pfefferkornovi odmítl udělit rozhřešení, pročež pan Pfefferkorn na odchodu lál velebnému Nykšovi neslušnými slovy a rouhal se víře a náboženství. Když mě pod kruchtou míjel, křikl: ‚Ať vás, černoprdeláči, všichni čerti seberou!'. Tehdy jsem si pomyslel: abys, pane, ta slova v nešťastnou hodinu nevyslovil. A v té chvíli se zjevil satan…"
"V kostele?"
"V předsíni kostela, hned u vchodu. Spadl odněkud shora. Nebo spíše slétl, protože na sebe vzal podobu ptáka. Říkám pravdu! Vzápětí se převtělil do podoby člověka. Držel lesknoucí se meč jako na nějakém obraze. A tím mečem ťal pana Pfefferkorna přímo do obličeje. Krev vystříkla…"
Jáhen při té vzpomínce hlasitě polkl.
"Pan Pfefferkorn zatřepal rukama jako nějaká loutka. A mně, jak se zdá, dodal můj patron archanděl Michael auxilium a odvahu, poněvadž jsem skočil ke kropence, nabral do dlaní svěcenou vodu a vychrstl ji rovnou ďáblovi do tváře. A co myslíte, že se stalo? Nic! Voda po něm stekla jako po husím peří. Pekelník jenom zamrkal očima a vyplivl, co mu nateklo do huby. Podíval se na mě. A já… Já, stydím se to přiznat, jsem úlekem omdlel. Když mě bratři vzkřísili, bylo po všem. Ďábel byl ten tam, pan Pfefferkorn ležel mrtev. Bez duše, kterou běs určitě do pekla odnesl.
Ale ani na mě zlý duch nezapomněl. Pomstil se mi. Tomu, co jsem spatřil, nechtěl nikdo uvěřit. Uznali, že mi přeskočilo, že jsem přišel o rozum. A když jsem se zmínil o té svěcené vodě, nařídili mi mlčet, postrašili mě trestem, jakým se stíhá rouhání a kacířství. Mezitím se celá záležitost rozkřikla, donesla se až do Vratislavi, na biskupství. Právě odtamtud přišel rozkaz, abych byl umlčen a jakožto bludař strčen pod zámek. Dobře vím, jak vypadá dominikánské in pace. Měl jsem se nechat pohřbít zaživa? Vzal jsem do zaječích, utekl z Nemodlína. Jenže u Jindřichova mě dopadli a zavřeli do Narrenturmu."
"Toho ďábla," promluvil do naprostého ticha Urban Horn, "sis stačil prohlédnout? Můžeš popsat, jak vypadal?"
"Byl vysoký," Kamaldula opět hlasitě polkl. "Štíhlý… Dlouhé černé vlasy po ramena. Nos jako ptačí zobák a oči též

jakoby ptačí… pronikavé. Úsměv zlý, ďábelský."
"Neměl rohy?" zvolal zklamaně Bonaventura. "Ani kopyta? Ani ocas?"
"Nic takového."
"Pchá! Co se nám to snažíš nakukat!"
*
Debaty o ďáblech a ďábelských piklech se táhly až do dvacátého čtvrtého listopadu. Přesně do oběda. Do zprávy, kterou po modlitbě oznámil bratr Trankvilus, špitálmistr a kurátor Věže.
"Nastal nám šťastný den, bratři, svou dlouho očekávanou návštěvou nás dnes poctil převor vratislavských bratří predikantů, vizitátor Svatého oficia, defensor et candor fidei catholicae, Jeho Velebnost inquisitor a Sede Apostolica naší diecéze. Nemyslete si, že nevím, že někteří ze zde přítomných simulují a že ve skutečnosti trpí jinou chorobou, kterou v naší Věži nejsme způsobilí léčit. O jejich zdraví, mysl a duši se nyní postará Jeho Velebnost. Vyléčí je spolehlivě. K tomu účelu si totiž nechal z rathausu poslat několik schopných mediků a spoustu všelijakých medicínských instrumentů. Tož se připravte, drazí bratři, protože zakrátko začne léčba."
Postní ryba toho dne chutnala ještě hůře než obvykle. A večer se v Narrenturmu nerozmlouvalo. Vládlo zde ticho.
*
Celý následující den, byla to poslední neděle před adventem, panovalo ve Věži bláznů napětí. V tísnivém tichu lovili věžňové sluchem každý šramot, každé cvaknutí anebo ťuknutí přicházející ode dveří. Po nějakém čase se u nich projevily známky paniky a selhání nervů. Mikuláš Koppirnig se krčil na bobku v koutě, Institor se s pláčem schoulil na brlohu, Bonaventura seděl nehybně a tupě hleděl do prázdna, Tomáš Alfa se třásl, zahrabán do slámy, Kamaldula se neslyšně modlil s tváří obrácenou ke stěně.
"Vidíte?" vybuchl nakonec Urban Horn. "Vidíte, jak to působí? Co to s lidmi dělá? Jenom se na ně podívejte!"
"Ty se divíš?" zvedl obočí Šarlej. "Polož ruku na srdce, Horne, a řekni, že se jim divíš."
"Vidím tu cílevědomost. To, co se tady děje, je výsledek precizně připraveného plánu. Výslechy ještě nezačaly, nic se zatím neděje, přesto už inkvizice ty lidi zlomila, přivedla je na pokraj zhroucení, změnila je ve zvířata, choulící se jakmile zaslechnou zasvištění biče."
"Opakuji: divíš se?"
"Divím. Je nutno bojovat. Nevzdávat se. Nenechat se zlomit."
Šarlej vycenil zuby jako vlk.
"Předvedeš nám, doufám, jak se to dělá. Až přijde čas. Půjdeš příkladem."
Urban Horn se nadlouho odmlčel.
"Nejsem hrdina," přiznal konečně. "Nevím, co udělám, až mě natáhnou na skřipec, až začnou utahovat šrouby a zatloukat klíny. Až vytáhnou z ohně červené železo. To nevím a neumím předem odhadnout. Ale jedno vím: nepomůže mi pláč, nářek, škemrání o milost. Před inkvizitory se nesmí plazit…"
"Vida!"
"Je to tak. Přespříliš uvykli tomu, že se lidé před nimi tetelí strachy a serou si do kalhot, sotva je uvidí. Všemocní páni nad životem a smrtí, líbí se jim jejich hrůzovláda, postrach, jenž vzbuzují. Kdo jsou ve skutečnosti? Krvelační psi z dominikánského psince, poloviční analfabeti, pověrčiví nedouci, úchylní zbabělci. Ano, ano, nevrť hlavou, Šarleji, zbabělost je častou vlastností všech despotů, tyranů a katů. Zbabělost ve spojení s mocí v nich probouzí nelidskost, kterou bezbrannost a odevzdanost obětí ještě stupňuje. Tak je to s inkvizitory – pod hrůzu budícími kápěmi se skrývají prachobyčejní zbabělci. Kdo se bojí a žebrá o slitování, dočká se od nich ještě větší krutosti a nemilosrdnosti. Jim je třeba zpříma pohlédnout do očí, opakuji, že to člověka nezachrání, avšak lze je aspoň postrašit, zviklat jejich předstírané sebevědomí. Může jim to připomenout Konráda z Marburka!"
"Koho?"
"Konrád z Marburka," vysvětlil Šarlej. "Soudce kacířů v Porýní a středním Německu. Svým fanatickým běsněním tak pobouřil lid i šlechtu, že ho několik hessenských rytířů přepadlo a ubilo. S celým doprovodem. Nikdo nepřežil."
"Ručím vám za to," řekl Horn, vstal a zamířil ke kbelíku, "že každý inkvizitor má neustále na paměti jeho jméno i jeho osud. Zapamatujte si tedy mou radu!"
"Co soudíš," zašeptal Reynevan, "o jeho radě?"
"Mám jinou," zněla Šarlejova tichá odpověď. "Až tě zmáčknou, mluv. Přiznávej. Kaj se. Kolaboruj. Hrdinu ze sebe můžeš dělat později – až budeš psát paměti."
*
Jako první byl k výslechu odveden Mikuláš Koppirnig. Hvězdář, který se až doposud snažil ovládat, ztratil při pohledu na přicházející katovské pacholky úplně hlavu. Nejprve se dal na marný útěk – vždyť přece nebylo kam utíkat. Chycený ubožák křičel, bědoval, vzpouzel se a sviřel v rukách pochopů jako úhoř. Pochopitelně bezvýsledně, jediné, co svým odporem získal, byl důkladný výprask. Kromě jiného mu rozbili nos, přes který, když ho odvlékali, směšně bučel.
Avšak nikdo se nesmál.
Koppirnig se už nevrátil. Když nazítří pacholci přišli pro Institora, ten se nevzpouzel, byl celkem klidný. Pouze vzlykal a plakal. Když ho však popadli a zvedli, podělal se do kalhot. Pacholci to považovali za projev vzdoru, a tak ho ještě před odchodem zkopali.
Ani Institor se nevrátil.
Ještě téhož dne přišel na řadu Bonaventura. Strachy mu docela přeskočilo, začal drábům spílat a strašit je svými známostmi. Pacholci, to se rozumí, kašlali na to, že městský písař hrával karty s purkmistrem, proboštem, šmitmistrem mincovny a starším cechu sládků a pivovarníků. Bonaventuru nejdříve zbili a potom odvlekli.

Nevrátil se.
Čtvrtý na inkvizičním seznamu nebyl vzdor svým vlastním černým předpovědím Tomáš Alfa, který se z toho důvodu celou noc v slzách modlil, nýbrž Kamaldula. Nernodlínský jáhen nekladl žádný odpor, pacholci se ho nemuseli ani dotknout. Tiše se rozloučil se spoluvězni, přežehnal se a stoupal do schodů s hlavou pokorně skloněnou, však krokem klidným a pevným, za jaký by se nemuseli stydět ani první mučedníci, kráčející za Nerona či Diokleciána do arény.
Kamaldula se nevrátil.
"Další," řekl s chmurným přesvědčením Urban Horn, "budu já."
Mýlil se.
*
Jistotu stran svého osudu měl Reynevan již ve chvíli, kdy nahoře zaskřípěly veřeje a schody zapraštěly pod škorněmi katovských pacholků. Tentokrát je doprovázel bratr Trankvilus.
Mladík vstal a podal Šarlejovi ruku. Demerit mu oplatil stisk a v jeho tváři Reynevan poprvé za dobu jejich známosti rozeznal starost a obavu. Též výraz Hornovy tváře mluvil sám za sebe.
"Drž se, chlapče," zabručel a až k bolesti mu stiskl pravici. "Vzpomeň si na Konráda z Marburka."
"Vzpomeň si také," dodal Šarlej, "na mou radu."
Reynevan si pamatoval na obojí, jenže vůbec mu to neulevilo.
Snad jeho výraz, snad nějaký bezděčný pohyb způsobil, že se na něj biřici znenadání vrhli. Jeden z nich ho chytil pod krkem. A vzápětí ho pustil, nadával, hrbil se a tiskl si loket.
"Bez násilí," upomenul pacholky důrazně bratr Trankvilus, skláněje svůj dubový obušek. "Bez bití. Možná vám to tak nepřipadá, ale tohle je hospitál. Rozumíte?"
Chlapi něco zavrčeli a pokývali hlavami. Strážce Božího hrobu ukázal Reynevanovi obuškem na schodiště.
*
Ostré studené povětří jej málem srazilo k zemi. Když je nasál do plic, zachvěl se a zavrávoral jako po hltu pálenky na lačný žaludek. Určitě by upadl, avšak zkušení pacholci ho popadli pod pažemi, a tak zároveň zhatili i jeho bláhovou myšlenku na útěk. Vlečen silnými pochopy, mohl pouze klást nohu před nohu.
Poprvé uviděl Věž bláznů zvenčí, uzavírala cul-de-sac sbíhajících se zdí. Na protější straně nádvoří stály po obou stranách brány další stavby, pravděpodobně hospic a medicinarium. A podle pachu rovněž kuchyně. V zastřešeném prostoru pod zdí stáli koně. Všude bylo plno ozbrojenců. Inkvizitor, dovtípil se Reynevan, přicestoval s početnou eskortou. Z medicinária byl slyšet zoufalý křik. Reynevanovi se zdálo, že poznává Bonaventurův hlas. Trankvilus zachytil jeho pohled a prstem přiloženým na rty mu nakázal mlčet.
Když vstoupil do světlé místnosti, připadal si jako ve snách. Ze sna jej vytrhla rána, bolest v kolenou. Byl sražen na kolena před stolem, za kterým seděli tři řeholníci v kutnách – jeden strážce Božího hrobu a dva dominikáni. Zamžoural očima, potřásl hlavou. Uprostřed sedící hubený dominikán s hnědými skvrnami pokrytou kůží na lysé hlavě promluvil. Hlas měl nepříjemný, jedovatý.
"Reinmare z Bělavy. Pomodli se Otčenáš a Zdrávas."
Odříkal modlitby tichým, chvějícím se hlasem. Dominikán se mezitím dloubal prstem v nose a navenek věnoval pozornost jen tomu, co vydloubal.
"Reinmare z Bělavy. Světská spravedlnost má vůči tobě vážná obvinění, a proto jí budeš předán k vyšetření a souzení. Avšak první na řadě jest causa fidei. Jsi obviněn z černokněžnictví a hereze. Z toho, že vyznáváš a hlásáš myšlenky, které odporují tomu, co vyznává a hlásá církev svatá. Přiznáváš se k vině?"
"Nepři…" polkl Reynevan slinu. "Nepřiznávám. Jsem nevinen. A jsem dobrý křesťan."
"Samozřejmě," ohrnul dominikán opovržlivě rty. "Za takového se bezpochyby považuješ a nás máš za zlé a falešné. Ptám se tě, zda uznáváš nebo jsi uznával jinou víru než tu, kterou učí římská církev? Řekni pravdu!"
"Říkám pravdu. Věřím tomu, co učí Řím."
"Protože tvá kacířská sekta má v Římě patrně také své tajné zastoupení."
"Nejsem kacíř. Mohu to odpřísáhnouť."
"Na co? Na můj kříž, kterému se posmíváš? Znám vaše rouhačské praktiky. Přiznej, kdy ses přidal k husitům? Kdo tě mezi ně přivedl? Kdo tě seznámil s Husovými a Viklefovými spisy? Kdy a kde jsi přijímal sub utraque!"
"Nikdy jsem…"
"Mlč! Tvé lži urážejí našeho Pána! Studovals v Praze? Máš v Čechách známé?"
"Ano, ale…"
"Takže se přiznáváš?"
"Ano, ale ne k…"
"Mlč! Zapište, že se přiznal."
"Nepřiznal jsem se!"
"Odvolává," zkřivila dominikánova ústa krutá a zároveň radostná grimasa. "Už zabloudil ve svých lžích a vytáčkách! To mi stačí. Požaduji užití práva útrpného, abychom se dobrali pravdy."
"Otec Řehoř," namítl nejistě jeruzalémský křižovník, "žádal, abychom se zdrželi… Chce ho vyslechnout osobně…"
"Ztráta času!" zasyčel vychrtlý predikant. "A vůbec – když změkne, bude hovornější."
"V této chvíli," upadl do rozpaků druhý dominikán, "pro něj nemáme místo… A oba mistři mají práci…"
"Tady vedle je bota a utahovat šrouby není žádný kumšt, to dokáže i tovaryš. Bude-li třeba, sám vypomohu. Holá, pojďte sem! Seberte ho!"
Strachy polomrtvý Reynevan se opět ocitl v rukou biřiců. Popadli ho a strčili do sousední komory. Než si uvědomil vážnost a hrůzu svého postavení, seděl v dubovém křesle, krk a ruce měl staženy železnými obručemi a nakrátko

ostříhaný pacholek v kožené zástěře mu na levou nohu nasazoval nějaký příšerný mechanismus – okovanou skříňku, tvrdou, těžkou, páchnoucí železem a rzí. A také žluklým tukem a sraženou krví, smradem starého řeznického špalku.
"Jsem nevinný!" vykřikl. "Nevinnýýý!"
"Do práce," pobídl pacholka vychrtlý mnich. "Čiň, co náleží."
Chlap v zástěře se sklonil, něco kovově cvaklo a zaskřípalo. Reynevan zařval bolestí, když mu okované desky začaly drtit kotník a chodidlo. Vzpomněl si na Institora a už se mu nedivil, sám byl jen krůček od toho, aby se podělal.
"Kdy ses dal k husitům? Kdo ti dal Viklefovy spisy? Kde a od koho jsi přijímal podobojí?"
Šrouby skřípaly, katovský tovaryš hekal, Reynevan řval.
"Kdo jsou tví společníci? S kým z Čech se stýkáš? Kde se scházíte? Kde schováváte kacířské knihy, postily a artikule? Kde ukrýváte zbraně?"
"Jsem nevinnýýýýý!!!"
"Utáhnout."
"Bratře," ozval se křižovník. "Mírni se. Je to šlechtic…"
"Nadmíru," změřil ho zlým pohledem vychrtlý dominikán, "ses vžil do role obhájce, bratře. Měl bych ti připomenout, že máš sedět tiše a neplést se nám do práce. Utáhnout!"
Reynevan se div nezalkl křikem.
A jako v pohádce jeho křik někdo uslyšel a zasáhl.
"Žádal jsem přece," promluvil tiše asi třicetiletý dominikán, jenž neočekávaně stanul ve dveřích. "Žádal jsem, abyste to nedělali. Hřešíš přemírou horlivosti, bratře Arnulfe. A co horšího, nedostatkem poslušnosti."
"Já… Důstojný… Odpusť…"
"Odejdi. Do kaple. Budeš se modlit a v pokoře očekávat, až na tebe splyne milost odpuštění. Ty tam, uvolni vězně, hned! A běžte pryč. Všichni!"
"Důstojný otče…"
"Řekl jsem: všichni!"
Inkvizitor se posadil za stůl na místo uvolněné bratrem Arnulfem a odsunul stranou překážející mu krucifix. Beze slova ukázal na lavici. Reynevan vstal, sykl bolestí, dobelhal se k ní a usedl. Dominikán zasunul ruce do rukávů bílého hábitu a dlouho si ho prohlížel zpod přísně srostlého obočí.
"Narodil ses ve šťastný den," promluvil, "Reinmare z Bělavy."
Reynevan kývnutím potvrdil, že to ví. V této chvíli se o tom nedalo polemizovat.
"Měl jsi štěstí," pokračoval inkvizitor, "že jsem šel zrovna kolem. Ještě dvě tři otáčky šroubu… Víš, co by se stalo?"
"Dovedu si představit."
"Ne, ujišťuji tě, že nedovedeš. Ach, Reynevane, Reynevane, kde se to setkáváme… V mučírně. I když, Bůh je mi svědkem, předvídal jsem to už tenkrát na studiích. Svobodomyslné názory, záliba v radovánkách a flámech, prázdné ženky… Vzpomínáš, jak jsem ti prorokoval už v Praze, když ses vracíval z bordelu ‚U draka', že tě to kurvení jednou zahubí. Že ti kat jednoho dne smolnou svící posvítí."
Reynevan mlčel, třebaže sám tenkrát na studiích uvažoval, Bůh mu byl svědkem, o promlouvajícím obdobně. Vždyť "U draka" v Celetné, "U Barbory" v Platnéřské a v jiných akademiky oblíbených hambincích na Starém Městě pražském býval Řehoř Hejnic, student a posléze magistr teologické fakulty University Karlovy dosti častým a dosti rozpustilým hostem. Reynevana by tehdy ani nenapadlo, že ten proutník a flamendr Řehoř zůstane v sutaně. Naštěstí, pomyslel si, na moje štěstí v ní zůstal.
I nyní, po takřka zázračné záchraně, cítil, jak se mu ježí vlasy na hlavě a mráz běhá po zádech. Hrbil se na lavici a masíroval si nohu, která, nebýt Hejnicova včasného zásahu, by v této chvíli byla rozdrcena na krvavou fašírku. Uvědomoval si, že ještě není konec. Dominikán s pronikavýma očima, hustým obočím a energickou čelistí nebyl navzdory vzpomínkám Řehořem Hejnicem, o něco starším studentem, krajanem a veselým kumpánem z pražských šenků a nevěstinců. Uctivé úklony mnichů i katanů při odchodu z mučírny svědčily o tom, že tento muž je jejich nadřízený – převor. Postrach vzbuzující vizitátor Svatého oficia, defensor et candor fidei catholicae. Jeho Velebnost inquisitor a Sede Apostolica pro vratislavskou diecézi. Na to nesměl zapomenout. Strašná, rzí a krví páchnoucí bota se válela v koutě komory, kam ji hodil katovský tovaryš. Ten mohl být kdykoli opět povolán a bota opět použita. V tom ohledu si Reynevan nedělal žádné iluze.
"Nic není tak zlé," pokračoval po krátké odmlce Řehoř Hejnic, "aby se to nedalo využít pro dobro věci. Neměl jsem v úmyslu tě mučit, příteli. Vrátil by ses do Věže zdráv a svěží. Ale takhle je to lepší. Když přikulháš zmučen krutou inkvizicí, nevzbudíš podezření. A podezření, můj milý, budit nesmíš."
Reynevan mlčel. Z celého proslovu vnímal jen to, že se vrátí. Ostatní slova mu ani příliš nedocházela.
"Chci se najíst. Máš hlad? Dáš si slanečka?"
"Ne… Za slanečka… děkuji…"
"Nic jiného ti nenabídnu. Máme půst, a v mém postavení musím jít příkladem."
Hejnic tleskl do dlaní a poručil si jídlo. Ačkoli byl půst a on šel příkladem, ryby, které mu byly doneseny, byly pěkně tlusté a dvojnásobně větší než ty, které dostávali obyvatelé Narrenturmu. Inkvizitor zamumlal Benedic Domine a bez otálení se pustil do jídla. Ke slané rybě přikusoval prostý žitný chléb.
"Přejděme k věci," pokračoval v řeči i při jídle. "Jsi v maléru, příteli. Vyšetřování ve věci tvé čarodějné dílny v olešnickém klášteře jsem zastavil, koneckonců tě znám, podporuji pokrok, a ten ani v medicíně nejde kupředu bez Boží vůle. Tvůj přestupek adulterium mne mrzí, avšak mravnostními delikty se nezabývám. Pokud jde o další zločiny, z nichž tě světské právo viní, dovoluji si v ně nevěřit. Vždyť tě znám."
Reynevan si zhluboka oddechl. Předčasně.

"Zůstává nám ale, Reinmare, causa fidei. Věc náboženství a katolické víry. Nejsem si totiž jist, zda nesdílíš názory svého tragicky zesnulého bratra. V otázce Unam Sanctam, nadřazenosti a neomylnosti papeže, transsubstancie a sakramentů, přijímání sub utraque specie. Rovněž stran zpřístupnění bible pro obecný lid, veřejné zpovědi, neexistence očistce. A tak dále."
Reynevan otevřel ústa, aby promluvil, avšak inkvizitor ho gestem zarazil.
"Nevím," navázal, když vytáhl z úst rybí kost, "zda podobně jako tvůj bratr čteš Ockhama, Waldhausera, Viklefa, Husa a Jeronýma, zda podobně jako tvůj bratr rozšiřuješ spisy jmenovaných po Slezsku, Marce a Velkopolsku, zda podobně jako tvůj bratr pomáháš husitským špehům a emisarům. Zkrátka zda jsi či nejsi heretik. Chci věřit, že nejsi, že jsi nevinen a že ses do maléru dostal čirou náhodou – pokud se takto dají označit vnady Adély de Sterza,"
"Řehoři…" vypravil Reynevan s námahou se sevřeného hrdla. "Promiň, důstojný otče… Ujišťuji tě, že nemám nic společného s herezí. Také za svého bratra, který se stal obětí zločinu, mohu ručit…"
"V tomto ohledu buď opatrnější," přerušil ho Hejnic. "Divil by ses, kolik přišlo na tvého bratra udání, a ne nepodložených. Stanul by před tribunálem. A prozradil své společníky. Věřím, že ty bys mezi nimi nebyl."
Odložil obranou rybí páteř a olízl si prsty.
"Konec hříšnému jednání Petra de Bielau," pustil se do druhého herynka, "však neučinila spravedlnost a poenitentia, nýbrž vražda. Zločin, jehož viníky bych rád viděl ztrestány. Ty také, ne? Vidím, že ano. Tedy věz, že budou ztrestáni, a to brzy. To vědomí by ti mělo pomoci při rozhodnutí."
"Jakém…" zajíkl se Reynevan. "Jakém rozhodnutí?"
Hejnic mlčel a lámal si krajíc chleba. Ze zamyšlení ho vytrhl křik někde z budovy, křik člověka, kterému je působena strašlivá bolest.
"Jak slyším," kývl inkvizitor hlavou ke dveřím, "bratr Arnulf se modlil krátce, skončil rychle a vrátil se ke své práci. Horlivý člověk, horlivý. Až přehnaně. Nicméně připomíná mi, že též já mám své povinnosti. Přejděme tedy k věci."
Reynevan poklesl na duchu. Odůvodněně.
"Zapletl ses do ošklivé aféry, Reynevane. Posloužils jako nástroj. Soucítím s tebou, ale když už jsi nástrojem, bylo by hříchem ten nástroj nevyužít ve správné věci a ku větší slávě Boží – ad maiorem Deigloriam. Budeš propuštěn na svobodu. Vytáhnu tě z Věže, uchráním a ubráním před těmi, kteří po tobě jdou – a je jich požehnaně. Podle toho, co vím, si tvou smrt žádá celý rod Šterců, kníže Jan Minstrberský, jeho konkubína Adéla Sterzová, raubritter Buko von Krossig a z příčin, které budu muset ještě zjistit, rovněž urozený Jan von Biberstein… Rozhodně máš důvody obávat se o svůj život. Ale jak jsem slíbil, vezmu tě pod svou ochranu. Nebude to zadarmo, to se rozumí. Něco za něco. Do, ut des. Nebo spíše utfacias."
Náhle začal inkvizitor mluvit rychleji, jako kdyby recitoval naučený text:
"Odebereš se do Čech. Zařídím všechno tak, aby nic nevzbudilo podezření. V Čechách navážeš kontakty s husity, s lidmi, které ti označím. Neměl bys s tím mít žádné obtíže, jsi přece bratr Petra z Bělavy, oddaného stoupence Jana Husa a mučedníka zavražděného prokletými papeženci."
"Mám být…" vypravil ze sebe Reynevan. "Mám být špiclem?"
"Ad maiorem," pokrčil rameny Hejnic, "Dei gloriam. Každý je povinen sloužit, jak může."
"Ale já se na to nehodím… Ne, Řehoři, jen to ne… Nesouhlasím. Ne…"
"Víš," pohlédl mu inkvizitor do očí, "jaká je druhá možnost."
Mučený člověk zakřičel, zalkl se vlastním křikem. Reynevan věděl, jaká je druhá možnost.
"Nevěřil bys," četl jeho myšlenky Hejnic, "jaké věci vycházejí při útrpném výslechu najevo. Jaká tajemství bývají vyjevována. Dokonce tajemství ložnic. Když výslech vede někdo tak horlivý jako například bratr Arnulf, delikvent, když už se ke všemu přizná a všechno o sobě poví, začne mluvit o ostatních. Až někdy člověk upadá do rozpaků… Dovídá se kdo, s kým, kdy, jak… Mnohdy jde o duchovní osoby. O řeholnice. O vdané ženy, považované za počestné a věrné. O svobodné panny, považované za cudné a mravné. Bůh ví, že každý má taková tajemství. Musí to být nesmírně zahanbující, když bolest donutí taková tajemství přiznat. Bratru Arnulfovi. V přítomnosti katových pacholků. Co, Reinmare? Ty nemáš taková tajemství?"
"Nemusíš pokračovat, Řehoři," stiskl zuby Reynevan. "Pochopil jsem."
"To jsem rád. Opravdu."
Mučený zavyl.
"Koho tam mučí?" hněv pomohl Reynevanovi překonat strach. "Někoho z těch, s nimiž jsem seděl ve Věži?"
"Zvláštní, že se na to ptáš," zvedl zrak inkvizitor. "Neboť je to přímo ukázkový příklad našich metod. Mezi vězni byl městský písař z Frankenštejna. Víš, o kom mluvím? Vidím, že ano. Byl nařčen z kacířství. Vyšetřování rychle prokázalo, že obvinění bylo falešné, šlo o osobní důvody, udavačem byl milenec jeho ženy. Přikázal jsem písaře propustit, naopak pomlouvače zatknout. Mělo to být varování, aby se nikdo nepokoušel inkvizici klamat, obtěžovat ji kvůli banálním případům manželské nevěry. Jenže představ si, co vyšlo najevo. Záletník už při pouhém pohledu na mučící nástroje vyklopil, že to není první městka, kterou pod zástěrkou milostné náklonnosti okrádá. Když měl jmenovat všechny postižené, začal kličkovat, takže jsme některé instrumenty použili. Rázem se rozpovídal o jiných ženách, z Vratislavi, ze Svídnice, z Valdenburka, o jejich neobvyklých erotických choutkách a zajímavých způsobech jejich ukájení. A při osobní prohlídce jsme u něho našli paskvil hanobící Svatého otce, takový obrázek, na kterém papeži zpod pontifikálního roucha čouhají ďábelské pazoury, kopyto a ohon, zajisté jsi už něco podobného viděl."
"Viděl."
"Kde?"
"Nevzpomí…"
Reynevan se zajíkl a zbledl. Hejnic se rozesmál:

"Vidíš, jak je to snadné. Ujišťuji tě, že takový skřipec by ti rázem osvěžil paměť. Záletník se také nemohl rozpomenout, od koho ten obrázek dostal, ale rychle si vzpomněl. A jak slyšíš, bratr Arnulf se právě ujišťuje, zda se v jeho paměti neskrývají ještě nějaké zajímavé věci."
"A tebe…" probudil strach v Reynevanovi nečekanou troufalost. "Tebe to baví. Takového jsem tě neznal, inkvizitore. V Praze ses sám vysmíval fanatikům. A dneska? Čím je pro tebe tvé postavení? Zaměstnáním anebo už zálibou?"
Řehoř Hejnic svraštil srostlé obočí.
"V mém postavení," odtušil mrazivě, "by v tom neměl být rozdíl. A není."
"Aspoň to přiznáš," provokoval dále Reynevan, ačkoliv se třásl na celém těle. "Povídej mi ještě něco o větší slávě Boží, o ušlechtilém cíli a svatém zápalu. To je ohromné! Mučení za každé podezření, za každou denunciaci, za každé odposlechnuté anebo provokací vymámené slovo. Hranice za trýzněním vynucené přiznání. Husita za každým rohem. Přitom jsem docela nedávno slyšel vysoce postaveného duchovního hodnostáře, jak bez okolků přiznává, že mu jde pouze o moc a bohatství, a kdyby mu to husité nechtěli upřít, mohli by si klidně přijímat svátost pomocí klystýru, jemu že by to bylo jedno. Vždyť kdyby nebyl Peterlin zavražděn, i jeho bys odvlekl do žaláře, zmučil, přinutil k přiznání a pak upálil. A za co? Za to, že četl knihy?"
"Stačí, Reinmare, stačí," zvedl ruku inkvizitor. "Ovládej se, zachovej klid. Nakonec mě ještě budeš chtít strašit osudem Konráda z Marburka."
Jeho nevzrušený hlas opět vystřídal tvrdý tón:
"Pojedeš do Čech. Uděláš, co ti poručím. Budeš mi sloužit. Tak si zachráníš kůži a aspoň částečně odčiníš bratrovo provinění. Poněvadž tvůj bratr byl vinen a nejen tím, že četl knihy.
A nepodsouvej mi fanatismus. Představ si, že mně knihy nevadí, dokonce ani škodlivé a heretické. Domnívám se, že ani takové by se neměly pálit, že libri sunt legendi, non comburendi. Že i mylné a zcestné názory je možno do jisté míry tolerovat, že filosoficky vzato nemá nikdo monopol na pravdu, mnoha myšlenkám, jež bývaly kdysi označovány za falešné, je dnes dáváno za pravdu, a naopak. Víra, kterou hájím, to nejsou jen dogmata. Náboženství, které bráním, udržuje společenský řád. Padne-li řád, nastane anarchie a chaos. Anarchii a chaos chtějí pouze zločinci. A zločince je nutno trestat.
Shrnu to. Je mi jedno, že si Petr Bielau a jeho přátelé disidenti četli Viklefa, Husa, Arnolda z Brescie a Jáchyma z Flory. Jáchym ano, ale ne Fra Dolcino, ciompi a jacquerie. Viklef ano, ale ne Wat Tyler. Tady končí moje tolerance, Reinmare. Nepřipustím, aby se zde rozmohli fratricelliové a pikarti. Rozdrtím každého místního Tylera či Johna Balla, každého nově se líhnoucího Dolcina, Colu di Rienzo, Pierra de Bruys, Korandu, Želivského, Loquise. A při téhle práci účel světí prostředky. Kdo není se mnou, je proti mně – qui non est mecum, contra me est. A ještě slova Jana Evangelisty: nezůstal-li by kdo ve mně, vyvržen bude ven jako ratolest, a uschneť, a budou sebrány, a na oheň uvrženy, a shoří. Shoří, rozumíš? Vidím, že rozumíš."
Mučený už delší čas nekřičel. Nepochybně mluvil. Zlomeným hlasem se přiznával ke všemu, co bratr Arnulf chtěl.
Hejnic vstal.
"Dostaneš trochu času na rozmyšlenou. Musím se neodkladně vrátit do Vratislavi. Prozradím ti jednu věc: očekával jsem, že zde budu vyslýchat hlavně blázny, ale objevil jsem skutečný poklad. Jeden z tvých spoluvězňů, mladý klerik z nemodlínské kolegiáty na vlastní oči spatřil, uměl popsat a dokáže poznat démona. Toho v polední čas hubícího, vzpomínáš-li si na patřičný žalm. Chci uskutečnit malou konfrontaci. Až se vrátím, a vrátím se brzy, nejpozději do svaté Lucie, přivedu do Narrenturmu nového nocležníka. Kdysi jsem mu to slíbil a já své sliby plním. Ty zatím, Reinmare, přemýšlej, rozvaž pro i proti. Po návratu bych chtěl znát tvé rozhodnutí. Doufám, že bude správné. Pokud ne, přísahám Bohu, že i když jsi spolužák, naložím s tebou jako s uschlou ratolestí. Přenechám tě bratru Arnulfovi, sám se už tebou zabývat nebudu. Zůstaneš s ním o samotě."
Učinil dramatickou odmlku.
"Samozřejmě až po tom," dodal, "kdy mně osobně vyznáš, cos dělal v noci podzimní ekvinokce na Hrachové hoře. A kdo byla žena, se kterou jsi tam byl viděn. Povíš mi také – na to jsem obzvláště zvědav – který prelát vtipkoval o tom klystýru. Zatím se rozloučíme, Reynevane."
"Ach," otočil se na prahu. "Ještě něco – Bernard Roth alias Urban Horn. Pozdravuj ho ode mne. A vyřiď, že teď…"
*
"…že teď," opakoval doslova Reynevan, "nemá čas věnovat se ti, jak náleží. Nechtěl by to dělat ve spěchu, a tudíž povrchně. Chtěl by ti ve spolupráci s bratrem Arnulfem obětovat tolik času a úsilí, kolik si zasloužíš. Setkáte se hned po jeho návratu, nejpozději na svatou Lucii. Radí ti, aby sis jaksepatří utřídil své vědomosti, protože se o ně budeš muset podělit se Svatým oficiem…"
"Hajzl!" odplivl si Urban Horn na slámu. "Chce, abych změkl. Nechává mě dozrát. Ví, co dělá. Řekls mu o Konrádovi z Marburka?"
"Řekni mu to sám."
Zbylí obyvatelé Věže seděli tiše ve svých brlozích. Někteří spali, někteří vzlykali, někteří se šeptem modlili.
"A co já?" zeptal se Reynevan. "Co mám dělat já?"
"Ty máš tedy starosti," protáhl se Šarlej. "Horna čeká bolestivé vyšetřování. Já mám možná ještě horší vyhlídku, že tady budu hnít navěky. Jaký ty máš problém? Tvůj spolužák z univerku, kumpán ze studentských flámů ti nabízí svobodu jako dar…"
"Dar?"
"Co jiného? Podepíšeš spolupráci a můžeš jít."
"Jako špicl?"
"Není růže bez trní."

"Ale já nechci. Hnusí se mi, když na to jenom pomyslím. Svědomí mi nedovolí. Nemohu…"
"Zatni zuby," poradil mu Šarlej. "A překonej se."
"Horne?"
"Co já?" otočil se oslovený prudce. "Chceš radu? Chceš morální podporu? Tedy slyš. Vrozenou vlastností člověka je vzdor. Nesouhlas s podlostí. Odmítání ničemnosti. Odpor vůči zlu. Ergo, vzdor neprojevují pouze jedinci, kteří odvrhli své člověčenství. Všichni zrádci a zaprodanci se změní v nelidské kreatury."
"Z toho vyplývá?"
"Z toho vyplývá," nemrkl Horn ani okem, "že přistoupíš na spolupráci. Odjedeš do Čech, jak ti přikážou. A tam… Tam se postavíš na odpor."
"Nechápu…"
"Ne?" vyprskl Šarlej. "Opravdu ne? Našemu příteli, drahý Reinmare, měla přednáška o morálce a člověčenství posloužit jako úvod k velmi nemorální nabídce. Chystá se ti navrhnout, aby ses stal takzvaným dvojitým agentem pracujícím pro obě strany, pro inkvizici i pro husity. To, že sám je husitským emisarem a vyzvědačem, ví už tady každý, snad i ti blekotající idioti. Co, Urbane Horne? Tvoje rada se zdá být rozumná, má však háček. Husité, jako všichni, kteří měli co do činění s vyzvědačstvím, se už s dvojitými agenty setkali. Přišli na to, že mnohdy to bývají agenti trojití. Zkušenost je jistě naučila, že takovým nelze věřit a nechat je pracovat, ale naopak je nekompromisně věšet. A předtím je pochopitelně všemi prostředky přinutit vypovídat. Nabízíš Reynevanovi smutný osud, Urbane Horne. Ledaže… Ledaže mu chceš dát v Čechách nějaký dobrý, prověřený kontakt. Nějaké tajné heslo… Něco, čemu husité spolehlivě uvěří. Ale…"
"Dokonči."
"Ty mu nic takového nedáš. Protože nevíš, jestli už nepřistoupil na spolupráci. A jestli ho špehování na dvě strany už nestačil naučit jeho spolužák inkvizitor."
Horn neodpověděl. Jen se usmál. Ohavně, pouze koutky úst a bez přimhouření svých ledově studených očí.
*
"Musím se odtud dostat," promluvil tiše Reynevan, stoje sám uprostřed vězení. "Musím odtud uniknout. Jinak zničím Nicolettu Zlatovlasou – Kateřinu z Biberštejna. Musím uniknout. A znám způsob."
*
Šarlej a Horn vyslechli jeho plán v klidu, nepřerušovali ho a počkali, až Reynevan skončí. Teprve pak se Horn zasmál, zakroutil hlavou a beze slova odešel. Šarlej zůstal vážný. Smrtelně, dalo by se říci.
"To, že ti ze strachu přeskočilo," řekl velmi vážně, "bych dokázal pochopit. Dokonce s tebou soucítit. Ale neurážej, chlapče, moji inteligenci."
"Na stěně zůstalo occultum," zopakoval trpělivě Reynevan, "všechny Circulovy glyfy a symboly. Navíc mám jeho amulet, podívej, stihl jsem si ho nepozorovaně vzít. Circulos mi prozradil aktivační zaklení, vysvětlil metodu vyvolávání, sám evokacím trochu rozumím, studoval jsem to… Přiznávám, že šance je malá, ale je. Je! Nechápu tvou nedůvěru, Šarleji. Nevěříš v magii? A co Huon von Sagar? Co Samson? Vždyť Samson…?"
"Samson je podvodník," nenechal ho dokončit demerit, "Sympatický, ne hloupý, dobrý společník. Nicméně podvodník a šarlatán. Jako většina těch, kteří se odvolávají na kouzla a čáry. Ale o to nejde, Reinmare, já nepochybuji o magii. Viděl jsem v životě dost, než abych pochyboval. Nepochybuji o magii, nýbrž o tobě. Viděl jsem, jak levituješ a jak hledáš správné stezky, ale pokud jde o létající lavici, na tu tě posadil Sagar, sám by sis s ní neporadil. Avšak do skutečného vyvolávače démonů máš daleko, chlapče, to si musíš uvědomit. Musíš přece chápat, že tím starým bláznem načmárané hieroglyfy, pentagramy a hokuspokusy ti nebudou k ničemu. I ten posraný amulet, z řiti vytažený jarmareční šmejd. Toho všeho si musíš být vědom. Proto opakuji: neurážej ani mou, ani vlastní inteligenci."
"Nemám jiné východisko," stiskl čelisti Reynevan. "Musím se pokusit. Je to má jediná šance."
Šarlej pokrčil rameny a zvedl zrak vzhůru.
*
Circulovo occultum, to Reynevan musel přiznat, vypadalo uboze. Bylo špinavé, přitom všechny magické knihy vyžadovaly sanktuária ideálně, takřka sterilně čistá. Goetské kolo bylo poněkud šišaté, přitom předpisy Sacra Goetia kladly důraz na pravidelnost a přesnost kružnice. Správností v kruhu napsaných zaklínadel si Reynevan rovněž nebyl příliš jist.
Ceremoniál evokace se neměl uskutečnit o půlnoci, jak žádaly grimoáry, nýbrž za svítání, poněvadž o půlnoci se v neproniknutelné tmě věže nedalo nic podniknout. Nebylo též ani pomyšlení na rituální černé svíce, jakož i na svíce jakékoliv jiné barvy. Z pochopitelných důvodů se bláznům do Narrenturmu nedávaly svíce, kahany, lampičky ani jiné předměty, které by mohly způsobit požár.
V zásadě, pomyslel si hořce, pouštěje se do díla, odpovídám požadavkům grimoárů pouze v jednom ohledu: evokaci či invokaci provádějící mág musí splnit podmínku dlouhodobé pohlavní zdrženlivosti. Já jsem v tomto ohledu už skoro dva měsíce absolutním, byť nedobrovolným abstinentem.
Šarlej a Horn ho zpovzdálí sledovali, avšak zachovávali mlčení. Mlčel i Tomáš Alfa, protože mu pohrozili výpraskem, kdyby chtěl vyžadované ticho nějakým způsobem narušit.
Reynevan očistil a opravil occultum, potom kolem sebe nakreslil magický kruh. Odkašlal si a rozpažil.
"Ermites!" začal zpěvavě, zahleděn do glyfů Goetského kola. "Poncor! Pagor! Anitor!"
Horn se potichu uchechtl, Šarlej si jen povzdechl.
"Aglon, Vaycheon, Stimulamaton! Ezphares, Olyaram, Irion! Mersilde! Ty, jehož zrak proniká hlubinou! Te adoro, et te invoco!"
Nic se nedělo.

"Esytion, Eryon, Onera! Mozm, Soter, Helomi!"
Reynevan si olízl vyschlé rty. Na místo, kde ještě nebožtík Circulos třikrát zopakoval nápis VENI MERSILDE, položil amulet s hadem, rybou a sluncem v trojúhelníku.
"Ostrata!" začal pronášet aktivační zaklínadla. "Terpandu! Ermas!"
Ukláněl se a moduloval hlas podle doporučení Menšího klíče Šalomounova.
"Pericatur! Beleuros!"
Šarlej zaklel a přitáhl tím jeho pozornost. Reynevan nemohl sám uvěřit vlastním očím, když spatřil, jak úlomkem cihly naškrábané nápisy začínají mléčně světélkovat.
"Na pečeť Basdathei! Mersilde! Ty, jehož zrak proniká hlubinou! Přijdi! Zabaoth! Escwerchie! Astrachios, Asach, Asarca!"
Nápisy v kruhu svítily stále jasněji, část stěny byla zalita bílým světlem. Zdi věže začaly znatelně vibrovat. Horn zaklel, Tomáš Alfa zabědoval, jeden z idiotů začal hlasitě kvílet. Šarlej se vymrštil, skočil k němu a ranou pěstí do spánku ho srazil na brloh, utišil, omráčil.
"Bosmoletic! Jeysmy, Eth!" Reynevan se sklonil a dotkl se čelem středu pentagramu. Pak sáhl po ohnutém hřebíku a na kameni nabroušenou špičkou si silně přejel přes bříško palce. Krvácejícím prstem se dotkl čela. Zadržel dech, vědom si toho, že nadchází nejtěžší a nejnebezpečnější okamžik. Stiskl palec, aby krev prýštila, a namaloval doprostřed kruhu znamení. Tajemné, zakázané znamení Scirlin.
"Veni, Mersilde!" zvolal.
Ucítil, jak se Narrenturm otřásl v základech. Tomáš Alfa zaúpěl, ale ihned utichl, když mu Šarlej pohrozil zaťatou pěstí. Věž se chvěla.
"Taul!" evokoval Reynevan hrdelním hlasem, jak radily grimoáry. "Varf! Pan!"
Goetské kolo vzplálo oslnivým jasem, místo jím ozářené přestávalo být jen skvrnou světla na zdi, začalo získávat obrysy a tvary. Obrysy a tvary lidského těla. Vlastně ne zcela lidského. Člověk nemá tak dlouhé ruce ani tak velkou hlavu. Ani silné rohy vyrůstající z takřka býčího čela.
Celá věž se třásla, idioti ječeli pronikavými hlasy, Tomáš Alfa hlasitě sténal. Horn vyskočil.
"Dost!" zařval, aby přehlušil ten křik. "Zastav to, Reynevane! Zastav to čarování, kurva! Kvůli tobě tu všichni zdechneme!"
"Varf! Clemialh!"
Další slova Reynevanovi uvízla v hrdle. Zářící postava na stěně byla už natolik zřetelná, aby rozeznal, že na něho upírá hypnotický pohled hadích očí. Nejenom to, natáhla po něm i ruce. Mladík vykřikl leknutím. Hrůza ho zcela ochromila.
"Zeru… geath!" vypravil ze sebe a uvědomil si, že pláče. "Ariwh…"
Šarlej skočil, chytil ho zezadu za krk, dlaní druhé ruky mu zakryl ústa a bezvládného strachem jej odvlekl po slámě co nejdále dozadu, až mezi idioty. Tomáš Alfa vyběhl po schodech a zoufale volal o pomoc. Horn zvedl z podlahy kbelík a z naprosté bezradnosti vychrstl jeho páchnoucí obsah na všechno: na occultum, na kolo, na pentagram, na ze zdi se vynořující postavu. Ozval se řev, až se všichni skrčili a zakrývali si uši. Odněkud zadul dravý vichr, vír mezi stěnami Věže zvedl slámu a smetí, prach v očích je oslepil. Oheň na stěně pohasl, dušen páchnoucími výpary chvilku syčel a nakonec zcela uhasl.
To však nebyl konec. Najednou zahřmělo, zaburácela ohlušující rána, avšak ne od párou zahalené zdi, nýbrž shora, z vrcholu schodiště ode dveří. Spadlo na ně krupobití kamenných úlomků v bílém mračnu malty a omítky. Šarlej chytil Reynevana a skočil s ním pod oblouk schodiště. V poslední chvíli. Seshora spadly závorou obtížené dubové dveře. Před jejich očima zasáhly jednoho ze splašeně pobíhajících idiotů do hlavy a rozmáčkly ji jako vejce.
S lavinou suti spadl dolů člověk. Zůstal ležet tváří k zemi s rukama rozepjatýma jako na kříži.
Narrenturm se hroutí, pomyslel si Reynevan, v rozvaliny se obrací turris fulgurata, věž zasažená bleskem. Ubohý blázen padá z jejího vrcholu, letí dolů vstříc záhubě. Já jsem ten blázen, já padám do hlubiny, až na dno. Zničení, chaos a smrt, to je mé dílo. Ubohý, směšný blázen a šílenec, vyvolal jsem ďábla, otevřel bránu pekel. Cítím pach síry…
"Střelný prach…" vysvětlil vedle skrčený Šarlej, jako by uhodl jeho myšlenku. "Někdo vyrazil prachem dveře… Reinmare… Někdo…"
"Někdo nás osvobozuje!" křikl Horn, klopýtaje přes sutiny. "Přišli nás zachránit! Naši! Hosanna!"
"Hej, chlapi!" houkl někdo z vyražených dveří, ze světla probouzejícího se dne a čerstvého, mrazivého povětří. "Poběžte! Jste volní!"
"Hosanna!" jásal Horn. "Šarleji, Reinmare, pojďte rychle! To jsou naši! Češi! Jsme volní!"
Na nic víc nečekal a rozběhl se po schodech vzhůru. Šarlej ho následoval. Reynevan naposledy pohlédl na zhaslé, ale stále ještě párou dýchající occultum a na slámě schoulené idioty.
Vykročil ke schodišti. Cestou překročil mrtvolu Tomáše Alfy, jemuž výbuchem vyražené dveře nepřinesly svobodu, nýbrž smrt.
"Hosanna!" vítal se už někde nahoře Urban Horn s jejich osvoboditeli. "Vítejte, bratří. Rád tě vidím, Halado! Proboha, Tybald Raabe! Jsi to ty?"
"Horn?" podivil se goliard. "Ty zde? Žiješ?"
"Samozřejmě! Vy jste to nevěděli? Kriste, takže to nebylo kvůli mě…"
"Kvůli tobě ne," řekl Čech s červeným kalichem na prsou. "Jsem rád, Horne, že tě vidím živého a zdravého. I kněz Ambrož bude rád… Ale udeřili jsme na Frankenštejn z jiného důvodu. Kvůli nim."
"Kvůli nim?"
"Kvůli nim," prodral se mezi ozbrojenými Čechy hromotluk v prošívanici, jež ho činila ještě mohutnějším. "Šarleji, Reinmare. Buďte zdrávi."

"Samsone…" cítil Reynevan, jak se mu dojetím svírá hrdlo. "Samsone, příteli! Nezapomněls na nás…"
"Cožpak," rozesmál se Samson Medák, "se na vás dá zapomenout? Na takové, jako jste vy dva?"

Kapitola dvacátá devátá

ve které jsou Reynevan a Šarlej domněle opět na svobodě, leč záhy vychází najevo, že ne tak docela. Účastní se historických událostí, což v praxi znamená, že jsou přítomni vypálení několika vsí a měst. Potom Samson zachraňuje, co se zachránit dá, potom se dějí přerůzné věci, až konečně naši hrdinové odcházejí. Jejich cesta, abychom užili poetické metafory, vede in parte ove non é che luca.

Oslnivá běl na střechách ležícího sněhu jej bodla do očí. Oslepený mladík zakolísal a nebýt toho, že ho Samson silnou paží podepřel, byl by se skutálel po schodech. Od hospice k nim doléhal křik a rachot výstřelů. Zvon špitálního kostela svatého Jiří volal úpěnlivě o pomoc, na poplach vyzváněly též zvony všech frankenštejnských chrámů. "Rychle!" křikl Halada, Čech s kalichem na prsou. "K bráně! A kryjte se! Střílejí!"

Střídeli. Šipka z kuše rozštípla dřevěnou desku nad schodištěm. V předklonu seběhli na nádvoří. Reynevan klopýtl a upadl na koleno do břečky ze sněhu a bláta a krve. U brány a před medicináriem leželi mrtví: několik strážců Božího hrobu, několik čeledínů, několik vojáků inkvizice, které zde zřejmě zanechal Řehoř Hejnic.

"Rychleji!" pobízel je Tybald Raabe. "Ke koním!"

"Tudy!" zadržel vedle nich koně Čech s pochodní v ruce, ušpiněný popelem a černý od sazí jako čert. "Pohyb, pohyb!"

Rozmáchl se a hodil pochodeň na střechu jedné z hospodářských budov. Smolnice se skutálela po sněhu a mokrých doscích, zasyčela v blátě, Čech zaklel.

Ze stájí se vyvalil dým, nad jejich střechami vyšlehl oheň, několik Čechů ještě odtamtud vyvádělo plašící se koně. Opět zahřměly výstřely a ozval se křik a lomoz. Bojovalo se u kostela. Střelci z kuší a hákovnic stříleli z oken jeho věže a kůru po všem, co se na dvoře hnulo.

Před vchodem do hořícího špitálu seděl opřen o zeď jeruzalémský křižovník. Byl to bratr Trankvilus. Vlhký hábit na něm doutnal a stoupala z něj pára. Mnich se oběma rukama držel za břicho, mezi prsty mu tekla krev. Oči měl široce otevřené, díval se přímo před sebe, avšak neviděl už asi nic.

"Dobít," ukázal na něho Halada.

"Ne!" zadržel husity Reynevanův slabý křik. "Nechejte ho!"

Když si všiml výhružných, nepřátelských pohledů, dodal tišeji:

"On umírá… Nechte ho odejít v pokoji."

"Máme málo času!" řekl očouzený jezdec, "Neplýtvejte jím na poloviční mrtvolu. Pohyb, pohyb, na kůň!"

Reynevan se jako ve snách vyškrábal do sedla. Vedle nasedající Šarlej do něho vrazil kolenem. Před sebou viděl Samsonova široká ramena, z druhé strany se k němu přiblížil Urban Horn.

"Dávej pozor," sykl na něj, "koho se zastáváš. Tohle jsou sirotci z Hradce Králové. S nimi nejsou žerty…"

"To byl bratr Trankvilus…"

"Vím, kdo to byl."

Z brány vyjeli rovnou do dýmu. Hořel špitální mlýn a kůlny okolo. Ve městě bily zvony, na hradbách se hemžili lidé. Připojili se k nim další jezdci vedení vousáčem v cuir-boulli a kroužkové kápi.

"Tam," ukázal vousáč ke kostelu. "Už se nám skoro podařilo vylomit dveře. Bylo by co shrábnout. Bratře Brázdo! Ještě tři otčenáše a bude po všem!"

"Ještě dva otčenáše," ukázal očouzený husita, oslovený jako Brázda, na městské hradby, "a tamti se konečně domáknou, kolik nás doopravdy je. Tehdy vyjedou ven a bude po všem – bude po nás. Mizíme, bratře Velku!"

Pobídli koně do běhu, až bláto stříkalo. Reynevan se už vzpamatoval natolik, aby Čechy spočítal. Vyšlo mu, že na Frankenštejn zaútočilo dvacet mužů. Nevěděl, zda má více obdivovat jejich smělost a troufalost anebo žasnout nad spouští, kterou taková hrstka způsobila – kromě budov hospitálu a mlýna stály v ohni rovněž dílny barvířů na březích Budzovky, hořela stodola u mostu a boudy pod šancemi, bezprostředně před Kladskou bránou.

"Na shledanou!" otočil se Velek, husita v kroužkové kápi, a zahrozil měšťanům na hradbách. "Na shledanou, papeženci! Ještě se vrátíme!"

Z hradeb mu odpověděla střelba a křik. Křik tuze kurážný a bojechtivý – obyvatelé města už také stačili Čechy spočítat.

*

Při ústupu ani trochu nešetřili koně. Vypadalo to jako čirý nerozum, ale posléze se ukázalo, že to byla část plánu. Tou rychlostí totiž urazili asi půldruhé míle a netušeně rychle tak dostihli sněhem pokrytých Sovích hor, kde je ve skrytém lesním úvozu pod Stříbrným vrchem čekalo pět mladých husitů s čerstvými koňmi. Pro bývalé vězně Narrenturmu měli připraveno teplé oblečení. A konečně se našlo i trochu času na rozhovor.

"Samsone? Jak jsi nás našel?"

"Nebylo to snadné," odpověděl obr a přitáhl podpěnku. "Po zatčení jste se doslova ztratili ze světa. Zkoušel jsem vyzvídat, ale zbytečně. Nikdo se mnou nechtěl mluvit. Kdo ví proč? Naštěstí ale mluvili přede mnou a pranic si nedělali z mé přítomnosti. Z některých zvěstí vyplývalo, že vás odvezli do Svídnice, z jiných, že do Vratislavi. Pak se objevil náš starý známý z Kromolína, zde pan Tybald Raabe. Chvíli trvalo, než jsme našli společnou řeč, zpočátku mě rovněž považoval za chudého duchem. Prostě za hňupa…"

"Už mi to nepřipomínej, pane Samsone," požádal s mírnou výčitkou červený goliard. "Vždyť jsme si to vyříkali,

nebudeme se k tomu vracet. Ale že vypadáš, s prominutím, jako…"
"Všichni víme," přerušil ho chladně Šarlej, jenž si zkracoval třmeny, "jak Samson vypadá. Zajímá nás, co bylo dále."
"Pan Tybald Raabe," zkřivily se Samsonovy rty v naprosto připitoměle vyhlížejícím úsměšku, "se nikterak nelišil od ostatních. Na jedné straně se se mnou nehodlal bavit, na straně druhé mne podceňoval natolik, že se nezdráhal hovořit v mé přítomnosti. S různými lidmi a o různých věcech. Rychle jsem se dovtípil, kdo je pan Tybald Raabe, a dal jsem mu na srozuměnou, že to vím. A kolik toho vím."
"Tak to bylo," zrudl v rozpacích štercéř. "Měl jsem pěkně nahnáno… No, naštěstí se to nedorozumění vbrzku vysvětlilo…"
"Vysvětlilo se," přerušil ho klidně Samson, "že pan Tybald má známosti. Mezi husity z Hradce Králové. Pro ně, jak vám už zajisté došlo, pracuje jako emisar a zvěd."
"Jaká shoda okolností," usmál se pobaveně Šarlej. "A jaká hojnost…"
"Šarleji," zarazil ho zpoza svého koně Urban Horn. "Nebudeme to rozebírat, dobrá?"
"Dobrá, dobrá. Pokračuj, Samsone. Jak ses dověděl, kde nás máš hledat?"
"A to je zajímavá věc. Před pár dny si ke mně v jedné krčmě u Broumova přisedl jistý mládenec. Trochu divný. Věděl přesně, kdo jsem. Zpočátku mi bohužel nedokázal sdělit nic kromě věty, cituji: …abys vyvodil z žaláře vězně, a z vězení ty, kdož sedí ve tmách."
"Izaiáš!" vyhrkl ohromeně Reynevan.
"Správně. Kapitola čtyřicátá druhá, verš sedmý."
"Tak jsem to nemyslel. On se tak jmenoval… Ten mládenec… Tak jsme ho nazývali… A on vám ukázal… Věž bláznů?"
"Popravdě mě to ani moc neudivilo."
"A v tu chvíli," pronesl Šarlej významně a se zvláštním důrazem, "husité z Hradce neprodleně vyrazili na kladskou stranu, odvážným výpadem pronikli k Frankenštejnu, vypálili podhradí, dobyli hospic křižovníků, vyhodili do povětří Narrenturm. A to všechno, pokud jsem dobře rozuměl, kvůli nám dvěma, totiž mně a Reynevanovi. Nevím, jak bychom měli poděkovat, pane Tybalde Raabe."
"Důvody," odkašlal si goliard, "ti budou zakrátko objasněny. Trpělivost, pane."
"Trpělivost nepatří k mým největším ctnostem."
"Budeš se muset přemoci," doporučil mu ledově Čech Brázda, který právě přijel a zadržel koně vedle nich. "Důvody, pro které jsme vás vytáhli z díry, se vysvětlí, až přijde čas. O nic dříve."
Jako většina Čechů nosil i jejich velitel Brázda na prsou kalich z červeného sukna. Ale jako jediný z oddílu měl husitský znak našit přímo na stále dobře rozeznatelném erbu – zkřížených černých ostrvích ve zlatém poli.
"Jsem Brázda z Klinštejna, z velikého rodu Ronoviců," pravil na vysvětlenou, když zachytil Šarlejův pohled. "A teď konec řečí, na cestu. Nemáme čas a toto je nepřátelské území."
"Je tu vskutku nebezpečno," souhlasil potměšile Šarlej, "pro někoho, kdo nosí na prsou kalich."
"Naopak," pousmál se Brázda z Klinštejna. "Ten znak chrání a brání."
"Nepovídej?"
"Bude-li příležitost, uvidíte sami."
Příležitost se naskytla zanedlouho.
Na odpočatých koních překročili zasněžený Stříbrný průsmyk a za ním, blízko vesnice Ebersdorfu, narazili na ozbrojenou jednotku složenou ztěžkooděnců a střelců. Bylo jich nejméně třicet a jeli pod červenou korouhví s beraní hlavou – znakem Haugviců.
Přesvědčili se na vlastní oči, že Brázda z Klinštejna mluvil pravdu. Haugvic a jeho lidé setrvali na místě pouze do chvíle, kdy poznali, koho mají před sebou. Potom rytíři i kušovníci obrátili koně a uháněli pryč jakoby je honil sám rohatý.
"Tak co povíš," obrátil se Brázda na Šarleje, "na znak kalicha? Účinkuje dobře, což?"
O tom se nedalo diskutovat.
Ujížděli velmi rychle, štvali koně. Začal padat sníh. Ve velkých plátcích. Za jízdy je polykali.
Reynevan byl přesvědčen, že jedou do Čech, že odbočí do údolí Stěnavy a proti proudu řeky dojedou k Broumovu. Proto ho udivilo, když oddíl zamířil směrem polednímu. Nebyl tím zmaten jen on sám.
"Kam jedeme?" křikl do větru a sněhu Urban Horn. "Hej, Halado! Bratře Brázdo!"
"Radkov!" křikl v odpověď Halada.
"Proč?"
"Ambrož!"
*
Reynevan Radkov neznal, nikdy předtím tu nebyl. Městečko leželo na úpatí zalesněných kopců, přes šance byly vidět zasněžené střechy domů, nad nimi se tyčila štíhlá zvonice kostela. Ten pohled by působil malebně, nebýt černého kouře vznášejícího se nad městečkem.
Radkov byl cílem útoku.
*
Voje před Radkovem čítaly zhruba tisíc bojovníků, především pěších. Zčásti měli dřevcové zbraně – píky, kusy, sudlice, halberdy, ale nejméně polovina vojska byla ozbrojena samostříly a palnými zbraněmi. Bylo zde i dělostřelectvo – naproti městské brány stála kryta sklopným tarasem dobývací bombarda středního kalibru a v mezerách mezi pavézami byly rozmístěny tarasnice a houfnice.
Armáda vypadala hrozivě, avšak vojáci nyní stáli tiše a nehybně. Celý pohled připomínal namalovaný obraz – tableau. Jediný pohyb byl vidět na obloze, na níž kroužila hejna vran a po níž hnal vítr mračna kouře stoupajícího nad městem. Některé střechy stály v plamenech.

Zvolnili a vjeli poklusem do ležení. Reynevan poprvé spatřil obávané husitské bojové vozy, se zájmem si prohlížel a obdivoval důmyslné konstrukce ze silných fošen, jež v bitvě proměnily vozy ve skutečné pevnosti.
Všimli si jich.
"Hle, pan Brázda," uvítal je kousavě Čech v nízkém předním plechu, kožešinové čapce a samozřejmě s červeným kalichem na hrudi. "Urozený pán Brázda se konečně ráčil dostavit se svou elitní jízdou. Inu, lépe pozdě než vůbec."
"Nepředpokládal jsem," pokrčil rameny Ronovic, "že vám to půjde tak hladce. Je po všem? Vzdali se?"
"Co myslíš? Kdo a čím se zde mohl bránit? Stačilo jim zapálit pár střech a hned začali vyjednávat. Teď hasí požáry a bratr Ambrož přijímá jejich poselstvo. Proto musíme čekat,"
"Když musíme, tak musíme. Sesedat, hoši!"
K vůdci husitského vojska se vydali pěšky v malé skupince. Z Čechů je doprovázeli Brázda, Halada a vousáč Velek Chrastický. A pochopitelně s nimi šel i Tybalt Raabe.
Stihli už jen konec rokování, radkovské poselstvo právě odcházelo. Bledí, vyděšení měšťané odcházeli, žmoulajíce v dlaních čapky a ohlížejíce se s obavami zpátky. Z jejich chování bylo možno vyčíst, že málo usmlouvali.
"Jako vždycky," konstatoval potichu Čech v kožešinové čepici. "Ženské a děti mohou svobodně odejít třeba hned. Muži se musí vyplatit. A složit výkupné za město, jinak je vypálíme. Krom toho…"
"Krom toho musí být vydáni všichni papeženští kněži," dokončil výčet Brázda, "a všichni katoličtí zběhové z Čech. Zdá se, že jsme nemuseli vůbec tolik spěchat. Odchod žen a dětí a vybrání výkupného bude nějakou dobu trvat. Neodtáhneme odtud tak brzy."
"Předstupte před Ambrože."
Reynevan si připomněl rozhovor, který o bývalém hradeckém faráři vedli Šarlej a Horn. Pamatoval si, že ho označili za krajního radikála předstihujícího v nesmiřitelnosti i ty nejfanatičtější tábority. Podle toho očekával vyzáblého kazatele s planoucím zrakem, který bude divoce šermovat rukama, slintat a chrlit demagogické projevy. Namísto toho se setkal s urostlým, v pohybech uměřeným mužem v černém šatu připomínajícím sutanu, ale kratším, pod nímž bylo vidět vysoké škorně. Nosil hustý vous až na prsa a široký jako lopata, u pasu mu visel meč. Bez té zbraně by husitský vůdce vypadal dočista dobrácky a přívětivě. Díky vysokému čelu, huňatému obočí a charakteristickému plnovousu připomínal Ambrož Boha Otce na byzantské ikoně.
"Bratr Brázda," uvítal je docela srdečně. "Lépe pozdě než vůbec. Výprava, jak vidím, zakončena úspěchem. Beze ztrát? To zaslouží uznání. A bratr Urban Horn? V jakém to ústraní ses tak dlouho zdržoval?"
"V temném," odvětil kysele Horn. "Díky za záchranu, bratře Ambroži. Nepřišla ani o chvilku předčasně."
"To jsem rád," kývl vousem Ambrož. "I jiní budou potěšeni, málem jsme tě oplakali. Z biskupských drápů je těžké uniknout jako myši z drápů kočičích. Hlavně, že to dobře dopadlo… I když musím po pravdě přiznat, že pro tebe jsem záchrannou výpravu do Frankenštejna nevyslal."
Obrátil zrak na Reynevana a odmlčel se. Mladík ucítil, jak mu běhá mráz po zádech.
"Mladý pán Reinmar z Bělavy," promluvil opět Ambrož. "Rodný bratr Petra z Bělavy, pravého křesťana, jenž učinil mnoho dobrého pro věc kalicha. Jenž pro ni položil život."
Reynevan se beze slova uklonil. Ambrož otočil hlavu a zahleděl se na Šarleje. Trvalo dlouhou chvíli, než demerit sklopil zrak. Stejně se dalo tušit, že to z jeho strany bylo jen diplomatické gesto.
"Pan Šarlej," řekl konečně Ambrož, "který neopouští v tísni. Když Petr z Bělavy zahynul rukou nepřátel, pan Šarlej zachraňoval jeho bratra, aniž by dbal na nebezpečenství, kterému se sám vystavuje. V dnešních časech zajisté vzácný příklad cti. A přátelství. Pravdu dí staré české přísloví, že v nouzi poznáš přítele."
Ambrož se znovu otočil k Reynevanovi a pokračoval:
"Mladý pán Reinmar, jak se nám doneslo, dává neméně vzácný příklad bratrské lásky, když pokračuje ve šlépějích svého bratra, po jeho vzoru vyznává víru pravou a staví se proti římským bludům a nepravostem. Jako každý poctivý a zbožný člověk se přiklání na stranu kalicha a zlořečený Řím jako ďábla zavrhuje. To bude oceněno. Už to bylo oceněno. Když mi bratr Tybalt oznámil, že vás ti papeženci uvrhli do žaláře, ani chvilku jsem neváhal…"
"Díky…"
"Vám patří díky. Vaší zásluhou přece peníze, kterými chtěl ten pekelník, vratislavský biskup naši zhoubu zaplatit, nakonec poslouží dobré věci. Vyzvednete je z úkrytu a odevzdáte je nám, pravověrným křesťanům. Mám pravdu?"
"Pe… peníze? Jaké peníze?"
Šarlej zhluboka nabral dech. Urban Horn vzdychl. Tybald Raabe zakašlal. Ambrožova tvář ztuhla.
"Děláte ze mě hlupáka?"
Šarlej a Reynevan zavrtěli hlavami a v jejich očích se zračila taková nevinnost, že to kněze úplně zmátlo. Ale jenom na kratičký okamžik.
"Mám tomu rozumět tak," zasyčel, "že jste to nebyli vy, kdo olou… Kdo provedl bojovou akci proti biskupskému výběrčímu? Za naši věc? Takže vy ne, hm? Tohle bude muset někdo vysvětlit! Raabe?!"
"Netvrdil jsem…" soukal ze sebe štercéř. "Netvrdil jsem, že to určitě oni přepadli kolektora. Říkal jsem, že je to možné… pravděpodobné…"
Ambrož se vzpřímil. Oči mu zaplály a obličej v místech, kde jej nezakrýval vous, temně zbrunátněl. Ve chvíli hněvu vypadal ne jako Bůh Otec, nýbrž jako Zeus Hromovládce. Všichni se přikrčili, jako by očekávali úder blesku. Avšak hradecký kněz se rychle ovládl.
"Tak jsi to neříkal," procedil mezi zuby. "Oj, obalamutils mě, bratře Tybalde, uvedl v omyl. Věděls, že jinak bych svou jízdu do Frankenštejna neposlal."
"V nouzi," pravil do ticha Šarlej, "poznáš přítele."
Ambrož po něm šlehl pohledem, ale neřekl nic. Potom se otočil k Reynevanovi a goliardovi.

"Měl bych vás, přátelé," zavrčel, "všechny po pořádku zmáčknout, poněvadž v té záležitosti s kolektorem a jeho penězi mi něco ukrutně smrdí. Jeden jako druhý vypadáte na švindlíře, a proto bych vás měl dát katu, jak tady stojíte."
Kněz zakroutil hlavou a upřel oči na Reynevana.
"Avšak pro památku Petra z Bělavy to neučiním. Oželím biskupské peníze, jak vidno, nebyly mi souzeny. Co se vás týče, jsme si kvit. Zmizte mi z očí a můžete jít ke všem čertům."
"Ctihodný bratře," osmělil se Šarlej. "Jde o nedorozumění… Spoléhali jsme…"
"Nač?" vyštěkl Ambrož. "Že vám dovolím připojit se k nám? Že vás vezmu pod svou ochranu? Že vás bezpečně odvedu na českou stranu? Do Hradce? Ne, pane Šarleji. Věznila vás inkvizice. Možná vás přiměla ke spolupráci. Můžete být špehýři."
"Urážíš nás."
"Radši vás, než svůj rozum."
"Bratře," přistoupil k nim a uvolnil tak napětí jeden z husitských velitelů, sympatický tlouštík připomínající kuchaře anebo výrobce uzenin. "Bratře Ambroži…"
"Co se děje, bratře Hlušičko?"
"Měšťané složili výkupné. Vycházejí, jak bylo domluveno. Nejdříve ženy a děti."
"Bratr Velek Chrastický," pokynul rukou Ambrož, "vezme jezdce a bude s nimi objíždět městečko, aby nikdo nevyklouzl. Ostatní za mnou, všichni. Všichni, řekl jsem. Panu bratru z Klinštejna svěřuji dozor nad našimi… hosty. Pojďme!"
Za chvíli se mohli na vlastní oči přesvědčit, že z brány Radkova vychází průvod lidí, váhavě kráčejících zbraněmi se ježícím špalírem husitů. Ambrož a jeho podvelitelé stanuli opodál a sledovali vycházející. Nesmírně pozorně. Reynevan cítil, jak se mu v předtuše něčeho hrozného ježí vlasy na hlavě.
"Bratře Ambroži?" zeptal se Hlušička. "Chceš k nim promluvit?"
"Proč?" pokrčil rameny kněz. "K té německé bandě? Oni po našem nerozumějí a mně se po jejich nechce, protože… Holá! Tam! Tam!"
Jeho oči se dravě zaleskly.
"Tam!" křičel a ukazoval. "Chytit!"
Jeho prst mířil na ženu pod plachetkou, která nesla malé dítě. Dítě křičelo a snažilo se vyprostit z jejího náručí.
Zbrojenci vykročili, rozrazili dav ratišti sudlic, ženu vyvlekli ven a strhli z ní plachetku.
"To není ženská! To je převlečený chlap! Farář! Papeženec!"
"Sem s ním!"
Přivlečený a na kolena sražený kněz se tetelil strachem a skláněl hlavu s tonzurou. Museli ho násilím přinutit, aby Ambrožovi ohlédl do tváře. On však stiskl víčka a jen rty se mu pohybovaly v neslyšné modlitbě.
"No prosím," dal si Ambrož ruce v bok. "Jaké oddané farnice. Aby zachránily svého pastýře, půjčily mu nejenom fěrtoch, ale i děcko. Jaká obětavost. Co jsi zač?"
Kněz ještě silněji stiskl víčka.
"Mikuláš Megerlein," ozval se jeden z vesničanů, kteří husity doprovázeli. "Děkan zdejší farnosti."
Mezi husity to zašumělo. Ambrož se zhluboka nadechl.
"Otec Megerlein?" vyslovil protáhle. "Jaká šťastná náhoda. O takovém setkání jsme snili od doby biskupského štrafu na Trutnovsko. Hodně jsme si od toho setkání slibovali."
Husitský vůdce se vzpřímil a zahřímal:
"Pohleďte, bratří! Toto jest pes na řetěze nevěstky babylónské! Vražedný nástroj v rukou vratislavského biskupa! Ten, kdož pronásledoval víru pravou, posílal zbožné křesťany na muka a na smrt! Kdo pod Vizmburkem vlastníma rukama proléval nevinnou krev! Bůh ho vydal do našich rukou. Nám svěřil ztrestání zla a nepravosti!
Slyšíš, proklatý papeženče? Vrahu? Zavíráš oči před pravdou a nevidíš pravdu. Neslyšíš jako had aspis z bible. Ha, ty jistě neznáš Písmo svaté, řídíš se pouze slovy svého biskupa neznaboha a svého papeže antikrista! Umíš se jen bezmyšlenkovitě klanět rouhavým zlaceným obrazům! Já tě, vepři nečistý, nyní naučím slovu Božímu! Apokalypsa svatého Jana čtrnáct, devět: Bude-li se kdo klaněti šelmě a obrazu jejímu, a vezme-li znamení její na čelo své aneb na ruku svou, i tenť bude píti víno hněvu Božího, víno, kteréž jest vlito do kalichu hněvu jeho; a trápen bude ohněm a sírou… Ohněm a sírou, papeženče! Holá, chopte se ho! Garnýrovat! Stejně jako jsme činili s mnichy v Berouně a Prachaticích!"
Faráře chytilo několik husitů. Uviděl, co přinášejí další, a začal křičet. Dostal toporem sekery do tváře, utichl a zůstal viset v držících jej rukách.
Samson sebou trhl, ale Šarlej a Horn ho okamžitě chytili. Když si Halada všiml, že dva mohou být málo, přibyl jim na pomoc.
"Mlč," syčel Šarlej. "Proboha mlč, Samsone…"
Obr sklonil hlavu a podíval se mu do očí.
Mikuláše Megerleina obložili čtyřmi snopy slámy. Po krátké úvaze přiložili ještě dva, takže se farářova hlava úplně ztratila ve vymlácených klasech. Kolem důkladně a pevně obtočili řetěz. A ze dvou stran zapálili.
Reynevan pocítil, jak se mu dělá špatně. Odvrátil pohled. Slyšel strašný, nelidský řev, ale neviděl již, jak hořící loutka pobíhá mezi shromážděnými husity, odstrkujícími ji násadami sudlic a halberd. A jak konečně padá do rozměklého sněhu a válí se v něm v oblaku jisker, dýmu a páry.
Hořící sláma nedosáhla dostatečné teploty, aby usmrtila člověka. Avšak její žár stačil k tomu, aby člověka změnil v něco člověku málo podobného. Něco, co se zmítá v křečích a nelidsky vyje, i když to už nemá ústa. Co je třeba konečně utišit milosrdnou ranou palicí. V davu hořekovaly radkovské ženy a plakaly děti. Opět mezi ně vkročili ozbrojenci a po

chvíli před Ambrože přivlekli a vrhli na kolena dalšího kněze, hubeného starého muže. Ten nebyl v přestrojení. Třásl se jako list. Ambrož se nad ním sklonil.
"Ještě jeden? Co je zač?"
"Otec Straube," pospíšil s vysvětlením vesničan. "Dříve tu byl děkanem. Před Megerleinem."
"Aha. Flanďák emeritus. Nu, starochu? Život dočasný, jak vidím, brzy ukončíš. Nejvyšší čas pomýšlet na život věčný. Na odmítnutí a zavržení římských bludů. Nebudeš spasen, jestliže v nich setrváš. Viděls, jak dopadl tvůj nástupce. Přijmi kalich, přihlas se ke čtyřem artikulím a budeš volný. Nyní i na věčnosti."
"Pane!" vykoktal klečící stařec a sepjal ruce. "Pane dobrý! Slitování! Jak bych mohl… zapřít? Vždyť má víra… Jako Petr… dříve než kohout zakokrhal… Nemohu… Bože, smiluj se… Nemohu!"
"Rozumím," kývl hlavou Ambrož. "Neschvaluji, ale rozumím. Inu, Bůh shlíží na nás všechny, buďme tedy milosrdní. Bratře Hlušičko!"
"Poslouchám."
"Buďme milosrdní. Bez bolesti."
"Rozkaz!"
Hlušička zašel k jednomu z řadových bojovníků a vzal si od něho cep. Reynevan poprvé spatřil v akci nejproslulejší husitskou zbraň. Hlušička cep zvedl, zatočil jím a vší silou udeřil otce Straubeho do hlavy. Pod nárazem okovaného tlouku lebka praskla jako hliněný hrnek, vystříkla krev a mozek.
Reynevan ucítil, jak mu měknou kolena. Viděl Samsonovu bledou tvář, viděl, jak Šarlejovy a Hornovy ruce pevně svírají silákovy paže.
Brázda z Klinštejna nemohl odtrhnout zrak od doutnajících pozůstatků děkana Megerleina.
"Miegerlin," řekl zamyšleně. "Miegerlin. Ne Megerlein."
"Cože?"
"Farář, který byl s biskupem Konrádem na Trutnovsku, se jmenoval Miegerlin. A tenhle byl Megerlein."
"Co to znamená?"
"To znamená, že tenhle farář byl nevinný."
"To nevadí," promluvil hluše Samson Medák. "Vždyť se nic nestalo. Bůh to jistě pozná, nechejme to na něm."
Ambrož se prudce obrátil a upřel na něho oči. Pozoroval ho dlouho. Potom se podíval na Reynevana a Šarleje.
"Blahoslavení chudí duchem," řekl. "Anděl Páně občas promlouvá ústy pomatenců. Ale dávejte na něho pozor. Někdo by si mohl pomyslet, že ten hlupec ví, co říká. A bude-li ten někdo méně shovívavý než já, špatně to skončí. Jak pro něj, tak pro jeho chlebodárce."
Pokýval hlavou a dodal:
"A vůbec, ten hlupák má pravdu. Bůh oddělí zrno od plev, nevinné od vinných. Ostatně žádný papežský slouha není bez viny. Každý modlář babylónský zasluhuje trest a ruka věrného křesťana…"
Jeho hlas sílil, zněl stále mocněji, nesl se nad hlavami ozbrojenců, stoupal s dýmem, který se ještě válel nad městečkem, ačkoli požáry už byly uhašeny. Burácel nad zástupem vyděšených uprchlíků:
"Ruka věrného křesťana se nesmí zachvět, má-li ztrestat hříšníka! Neboť pole jest tento svět, dobré pak símě jsou synové království, ale koukol jsou synové zlého! Protož jakož vybrán bývá koukol a ohněm spálen, takť bude při skonání světa! Pošle syn člověka anděly své, a vyberouť z království jeho všechna pohoršení, i ty, kteříž činí nepravost! A uvrhnou je do peci ohnivé! Tamť bude pláč a skřípění zubů!"
Husitské voje vykřikly hlasem velikým, nad jejich hlavami se zaleskly zvednuté halberdy a sudlice, zavlnily se vidle a cepy.
"A dým muk jejich," hřímal Ambrož a ukázal na Radkov. "Dým muk jejich vstoupiť na věky věků, a nebudouť míti odpočinutí ti, kteříž se klanějí šelmě a obrazu jejímu!"
Otočil se. Už klidnější.
"A vy," oslovil Reynevana a Šarleje, "máte nyní příležitost přesvědčit mne o vašem smýšlení. Viděli jste, co děláme s římskými psy. Ujišťuji vás, že je to maličkost v porovnání s tím, co čeká biskupské špehýře. Pro ně není smilování, i kdyby byli rodnými bratry Petra z Bělavy. Takže? Stále ještě prosíte o pomoc a chcete se k nám připojit?"
"Nejsme žádní špehýři!" vybuchl Reynevan. "Tvá podezření jsou pro nás potupná! Nemusíme se doprošovat vaší pomoci, naopak, my můžeme pomoci vám! Přinejmenším na paměť mého bratra, o němž se zde hodně mluví, ale vůčihledně prázdnými slovy! Podám ti důkaz, že mám blíže k vám nežli k biskupským! Co bys řekl na informaci, že se chystá zrada?! Spiknutí?! Úkladné vraždy?! Tvoje, mezi jinými…"
Ambrožovy oči se zúžily.
"Moje? Mezi jinými? Mezi jakými, smím-li se zeptat?"
"Vím," nevšímal si Reynevan zoufalých znamení, která mu dával Šarlej. "Vím o spiknutí, které má odstranit vaše hlavní vůdce. Zemřít mají: Bohuslav ze Švamberka, Jan Hvězda z Vícemilic…"
Kolem Ambrože to zašumělo. Kněz nespouštěl z mladíka zrak.
"Vskutku," promluvil konečně, "zajímavá informace. Stojíš za to, mladý pane z Bělavy, abychom tě vzali s sebou do Hradce."'
*
Zatímco se husitské vojsko zabývalo rychlým, avšak důkladným pleněním městečka Radkova, Brázda z Klinštejna, Velek Chrastický a Oldřich Halada objasňovali Reynevanovi a Šarlejovi, jak se věci mají.
"Táborský hejtman Jan Hvězda z Vícemilic," vysvětloval Brázda, "zemřel posledního říjnového dne. A jeho nástupce, urozený pán Bohuslav ze Švamberka odešel k Pánu ani ne před týdnem."
"Neříkej mi," zachmuřil se Šarlej, "že se stali oběťmi úkladných vražd."

"Oba zemřeli na rány z boje. Hvězda podlehl zranění, které utržil při obléhání Mladé Vožice na svatého Lukáše. Švamberk byl zase raněn šípem do obličeje u hradu Retzu v Rakousích a brzy poté na následky svého zranění zemřel…"
"Takže to nebyly atentáty," rozhodil rukama Šarlej, "nýbrž smrt pro válečníky veskrze přirozená.'"
"Ne tak úplně. Říkal jsem přece, že jeden i druhý zemřeli nějakou dobu po zranění. Možná by se uzdravili, kdyby jim, dejme tomu, někdo nepodal namísto léku jed? Musíte přiznat, že je to zvláštní souhra okolností, když dva velcí táborští hejtmani, Žižkovi dědicové, umírají jeden po druhém sotva měsíc po sobě…"
"Pro Tábor nesmírná ztráta," pokračoval Chrastický, "zato pro naše nepřátele velké štěstí, tak velké, že nějaká podezření už padla… A teď, po zprávách mladého pana Bělavy, se celá záležitost musí vysvětlit. Důkladně vysvětlit."
"No ovšem," přikývl Šarlej s předstíranou vážností. "Tak důkladně, že bude-li to nezbytné, vezme se mladý pan Bělava na mučidla. Nic totiž nedovede vysvětlit zapeklité záhady lépe než červené železo."
"Ale co ty…'" zasmál se Brázda, ale nějak málo přesvědčivě. "Na něco takového nikdo ani nepomyslel."
"Vždyť pan Reinmar," dodal stejně nepřesvědčivě Oldřich Halada, "je bratr pana Petra. Pan Petr z Bělavy patřil k nám. A vy přece také…"
"Když patří k nám," utrousil uštěpačně Urban Horn, "jsou volní, ne? Budou-li chtít, mohou odejít, kam se jim zachce? Třeba hned? Co? Bratře Brázdo?"
"No…" zajíkl se velitel hradecké jízdy. "Totiž… Nemohou. Mám své rozkazy. Pochopte, že…"
"Všude kolem hrozí nebezpečí," zahučel Halada. "Musíme vás… ehm… dobře hlídat."
"Musíte. To se ví."
*
Věc byla jasná. Ambrož se o ně nezajímal a nevěnoval jim pozornost, nicméně byli pod neustálým dohledem husitských vojáků. Naoko byli na svobodě, nikdo je neobtěžoval, naopak s nimi jednali jako s přáteli, ba dokonce byli ozbrojeni coby příslušníci Brázdovy lehké jízdy, která čítala celkem stovku mužů. Avšak byli pod stráží a tu skutečnost nemohli pominout. Šarlej zpočátku láteřil a skřípal zuby, ale pak nad tím mávl rukou.
Zůstávala jedna záhada, na kterou Šarlej ani Reynevan nehodlali zapomenout. Ani ji přejít mlčením. Šlo o přepadení výběrčího daní.
Ačkoliv se Tybald Raabe usilovně vyhýbal rozhovoru mezi čtyřma, respektive šesti očima, zůstal konečně přitisknut ke zdi. Přesněji k vozu.
"Co jsem měl dělat?" posteskl si, když ho pustili ke slovu. "Samson na mě tlačil, musel jsem něco vymyslet! Snad si nemyslíte, že kdybych neroztrousil ten klep o penězích, dal by nám Ambrož své jezdce? To zrovna! Měli byste mi poděkovat, a ne mi spílat! Kdybych nepřišel na ten nápad, dřepěli byste teď v Narrenturmu a čekali na inkvizitora!"
"Ten tvůj klep nás mohl stát život. Kdyby byl Ambrož více chtivý peněz."
"Kdyby, kdyby!" upravoval si štercéř Šarlejem zmuchlanou kuklu. "Věděl jsem, jak si vážil pana Petra, tak jsem si řekl, že už kvůli jeho památce panu Reinmarovi neublíží. A za druhé…"
"Co, za druhé?"
"Opravdu jsem si myslel…" koktal Tybald Raabe rozpačitě. "Co bych zapíral… Byl jsem si skoro jist, že přepadení kolektora na Ctiborově Porubu máte na svědomí vy."
"A kdo ho tedy přepadl?"
"Tak vy jste to nebyli?"
"Brácho, koleduješ si o kopanec do prdele. Odpustím ti ho, když nám honem vyklopíš, jak se ti při tom přepadu podařilo vyváznout?"
"Jak?" vytřeštil oči goliard. "Kalupem! Kmital jsem nohama, jako by mně koudel za zadkem hořela. A neohlížel jsem se, i když vzadu volali o pomoc."
"Uč se, Reinmare."
"Učím se každého dne," odsekl Reynevan. "A co ostatní, Tybalde? Co se s nimi stalo? S kolektorem? S františkány? S rytířem Stietencronem? S jeho… jeho dcerou?"
"Vždyť jsem říkal, mladý pane, že jsem se neohlížel. Na nic víc se mě neptejte."
Reynevan se neptal.
*
Zešeřilo se, ale k Reynevanovu údivu vojsko nerozbilo tábor. Nočním pochodem dosáhlo vsi Ratna. Tam rozjasnila noc záře požárů. Posádka ratenské tvrze odmítla Ambrožovo ultimátum a střílela po parlamentářích z kuší, proto husité podpálili chalupy a v jejich světle podnikli útok. Tvrz se bránila, ale padla ještě před úsvitem. Obránci zaplatili za svůj odpor – byli vybiti do posledního.
V postupu pokračovali po rozbřesku. Reynevan už pochopil, že Ambrožova rejsa do Kladska je odvetou za podzimní vpád biskupských vojsk do Čech, za ukrutnosti, jakých se Slezané dopouštěli u Vizmburka a ve vsích podél Metuje. Po Radkově a Ratnu zaplatila za Vizmburk také Stěnávka. Osada patřila Janu Haugvicovi, který se rovněž účastnil biskupské "kruciáty". Stěnávku za to postihl trest – byla vypálena. Dva dny před svátkem své patronky lehl popelem i kostelík svaté Barbory. Místní plebán stačil uprchnout, a zachránit si tak hlavu před cepem.
S hořícím kostelem za zády odsloužii Ambrož mši svatou, neboť, jak se ukázalo, byla neděle. Mše byla v husitském duchu – pod širým nebem a na obyčejném kuchyňském stole. Celebrující Ambrož ani neodpásal meč. Češi se nahlas modlili. Samson Medák, nehybný jako socha, stál a hleděl, jak letící jiskry přenesly oheň na slaměné střížky úlů.
Po mši se husité obrátili zády k doutnajícímu spáleništi a pokračovali na východ. Prošli dolinou pod zasněženým Holincem a navečer dorazili k Vojboři. Vesnice patřila rodu von Zeschau. Sveřepost, s jakou na ni Češi udeřili, svědčila o tom, že někdo z toho rodu rovněž doprovázel biskupa na Trutnovsko. Ohni neunikla ani jedna chalupa, ani jedna

stodola, ani jedna stáj, ani jedna kůlna.
"Jsme čtyři míle od hranice," promluvil úmyslně hlasitě a důrazně Urban Horn, "a pouhou míli od Kladska. Ten kouř je vidět zdaleka. Lezeme lvu do tlamy."
Lezli. Když po vydrancování a vypálení opouštěli husité vesnici, na straně východní se v dohledu zjevil houf rytířů o síle asi sta mužů. Mnoho z nich bylo v johanitských pláštích, znaky na korouhvích ukazovaly též na přítomnost Haugviců, Muschenů a Zeschaů. Při pohledu na husitské vojsko se však houf dal na útěk.
"Kde je ten lev?" vysmíval se Ambrož. "Bratře Horne? Kde je ta tlama? Kupředu, bratři! Kupředu, Boží bojovníci! Pochodééém…"
*
Nebylo pochyb, že cílem husitů bude Varta. Pokud o tom Reynevan nakrátko zapochyboval při úvaze, že město je velkým soustem i pro takového Ambrože, jeho pochyby se záhy rozplynuly. Armáda se na noc zastavila v lese na břehu Nisy a až do půlnoci v něm bušily sekery. Byly přitesávány ostrve – erb Ronoviců připomínající klády s pahýly větví, jednoduché, levné, snadno přenosné a dostatečně účinné nástroje ke ztékání hradeb.
"Chystáte se na šturm?" zeptal se bez okolků Šarlej.
Seděli s Ambrožovými jezdci kolem kotle kouřící hrachové kaše, foukali na plné lžíce a hltavě jedli. Byl s nimi i Samson Medák, poslední dobou – od Radkova – neobvykle zamlklý. Ambrož jej považoval za duševně zaostalého, a proto se o něj nezajímal. Obr se tak těšil naprostou volností, kterou však kupodivu využil k tomu, aby ochotně vypomáhal v polní kuchyni, kterou měly na starosti husitské ženy z Hradce Králové – posupné, málomluvné, nepřístupné a bezpohlavní.
"Vezmete Vartu šturmem," ujišťoval sám sebe Šarlej, poněvadž odpovědí na jeho otázku bylo jen foukání do kaše, srkání a mlaskání. "Máte tam nějaké nevyřízené účty?"
"Hádáš správně, brachu," otřel si vousy Velek Chrastický. "Cisterciáci z Varty vyzváněli na zvony a sloužili děkovnou mši za hrdlořezy vratislavského biskupa, když v září vytáhli na Náchodsko plenit, pálit a zabíjet bezbranné ženy a děti. Musíme dát všem na srozuměnou, že něco takového nenecháme bez odvety. Příkladným potrestáním."
"Krom toho," olízl lžíci Halada, "proti nám Slezsko zavedlo obchodní blokádu. Chceme ukázat, že ji dokážeme prolomit a že se něco takového nevyplácí. Také potřebujeme povzbudit kupce, kteří jsou ochotni s námi obchodovat, ale jsou zastrašeni krvavými útoky. Musíme ujistit příbuzné a přátele našich zavražděných přívrženců, že na násilí odpovíme násilím. Zákeřní vrazi nesmějí zůstat bez trestu. Mám pravdu, mladý pane z Bělavy."
"Zákeřní vrazi," zopakoval hluše Reynevan, "nesmějí zůstat bez trestu. V tom jsem s vámi zajedno, pane Oldřichu."
"Chcete-li být s námi," opravil ho přátelsky husita, "měli byste používat oslovení‚bratře', a ne ‚pane'. A ukázat, s kým jste zajedno, můžete hned zítra. Bude se hodit každý meč. Čeká nás lítý boj."
"Jak by ne," ukázal doposud mlčící Brázda z Klinštejna hlavou k městu. "Oni vědí, proč jsme sem přitáhli. Budou se tvrdě bránit."
"Ve Vartě," podotkl kousavě Urban Horn, "jsou dva cisterciácké kostely, oba náramně bohaté. Štědré dary poutníků…"
"Ty máš ale," frkl Velek, "přízemní myšlenky. Horne."
"Jsem už takový."
*
V lese utichly rány seker. Namísto nich se ozval ostrý, pravidelný, husí kůži nahánějící skřípot brousků a ocílek. Husitské vojsko brousilo zbraně.
*
"Otoč se ke mně!" rozkázal Šarlej. "Ukaž se zepředu. No sláva. Ještě že sis nenašil na prsa kalich. Jsem s vámi zajedno, držím s vámi, bratři! Co to bylo za řeči, Reinmare? Nevžil ses trochu moc do role?"
"Oč ti jde?"
"To zatraceně dobře víš. To, žes Ambrožovi vyklopil, co jsme vyslechli na panské poradě v Dubovci, ti nevyčítám. Hádám, že nám neuškodí zůstat nějakou dobu pod husitskou ochranou. Ale u všech hromů, zapiš si za uši, že Hradec není náš cíl, ale nanejvýše zastávka na cestě do Uher. A jejich husitská věc nám může být ukradená…"
"Jejich věc mi není ukradená," namítl chladně Reynevan. "Peterlin věřil v to, v co věří oni. Už to mi stačí, protože jsem znal svého bratra a vím, jaký byl člověk. Jestli Peterlin podporoval jejich věc, jestli se pro ni obětoval, znamená to pro mne, že ta věc není špatná. Mlč, vím, co chceš namítnout. Také jsem viděl, co udělali s radkovskými faráři. Ale to nic nezmění. Věřím Peterlinovi. On věděl to, co dneska vím už i já: v každé církvi, v každém vyznání připadá na jednoho Františka z Assisi legie bratrů Arnulfů."
"Co je zač ten bratr Arnulf, se jen domýšlím," pokrčil rameny demerit. "Ale metafoře rozumím, tím spíše, že je málo originální. Jestli něčemu nerozumím… Cožpak jsi už, chlapče, přešel na husitskou víru? A jako každý novověrec ses dal na obracení nevěřících? V tom případě kroť svůj evangelizační zápal, prosím. Vybral sis nepravého."
"O tom nepochybuji," ušklíbl se Reynevan. "Tebe přece nemusím obracet. To se už dávno stalo."
Šarlejovy oči se zúžily.
"Co tím chceš naznačit?"
"Osmnáctého července osmnáctého roku," opáčil mladík. "Vratislav, Nové Město. Krvavé pondělí. Kanonista Bees tě prozradil heslem, kterým jsem se ti prokázal u karmelitánů, a Buko Krossig tě poznal tenkrát v noci na Bodáku. Účastnil ses vratislavského povstání v červenci Léta Páně 1418. Co vás tehdy tak pobouřilo, ne-li mučednická smrt Husa a Jeronýma? Koho jste se zastali, ne-li pronásledovaných beghardů a viklefitů? Co jste hájili, ne-li svobodné přijímání pod obojí způsobu? Když jste sami sebe označili za iustitia popularis – právo lidu, proti čemu jste vystoupili, ne-li proti bohatství a chamtivosti kléru? Co jste prosazovali, ne-li reformu in capite et in membris! Tak co, Šarleji? Jak to bylo?"
"Jak to bylo, tak to bylo," odvětil po chvíli mlčení vyhýbavě demerit. "Je to už sedm let. Asi tě to udiví, ale někteří lidé

se poučí na starých chybách a vyvodí z nich důsledky."
"Na počátku naší známosti," řekl Reynevan. "Tak dávno, že se mi zdá, jako by uplynuly celé věky, jsi vyslovil následující sentenci: Všemohoucí nás sice stvořil k obrazu svému, leč postaral se o individuální vlastnosti. Já, Šarleji, nezavrhuji věci minulé a nezapomínám na ně. Jsem odhodlán vrátit se do Slezska a vyrovnat účty. Vyrovnám všechny účty a splatím všechny dluhy i s úroky. A z Hradce Králové je do Slezska blíže než z Budína…"
"A zalíbil se ti způsob," přerušil ho jízlivě Šarlej, "jakým své účty vyrovnává bratr Ambrož Hradecký. Měl jsem pravdu, Samsone, že je to novověrec?"
"Ne zcela," pravil Samson, který se k nim přiblížil tak tiše, že si ho Reynevan ani nevšiml. "Ne zcela, Šarleji. Jde o něco jiného. Jmenovitě o slečnu Kateřinu z Biberštejna. Řekl bych, že se náš Reinmar opět zamiloval."
*
Za časného jitra došlo k loučení.
"Buď zdráv, Reinmare," podal Reynevanovi ruku Urban Horn. "Mizím. Už tak mě tu vidělo příliš mnoho očí, při mém řemesle je to proklatě nebezpečné. A já se chystám ve svém řemesle pokračovat."
"Vratislavský biskup už o tobě ví," varoval ho Reynevan. "A určitě i černí jezdci."
"Umím v tom chodit. Když bude zle, schovám se u spolehlivých lidí. Prvně pojedu do Horního Hlohova. A potom zamířím do Polska."
"V Polsku už také není bezpečno. Říkal jsem ti, co jsme odposlechli v Dubovci. Biskup Olešnický…"
"Polsko," přerušil jej Horn, "to není jen Zbyhněv Olešnický. Naopak, Polsko jen z malé části zastupují lidé jako Olešnický, Laskař anebo Elgot. Polsko, můj hochu, se změní. Celá Evropa se zanedlouho změní. I zásluhou Polska. Sbohem, chlapče."
"Určitě se ještě setkáme. Jak tě znám, vrátíš se do Slezska. I já se vrátím. Musím tam ještě pár věcí vyřídit."
"Kdo ví, možná je vyřídíme společně. Při jednom. Ale aby se to splnilo, přijmi, prosím, mou radu, Reinmare z Bělavy. Už nikdy necitýruj démony. Nikdy více."
"Nebudu."
"Rada druhá. Pokud vážně počítáš s příští spoluprácí při vyřizování našich věcí, procvič se s mečem. Dýkou. Kuší."
"Slibuji. Hodně štěstí, Horne."
"I tobě hodně štěstí, mladý pane," přiblížil se k nim Tybald Raabe. "Také já musím jít. Pracovat pro naší věc."
"Dávej na sebe pozor."
"To mi povídej."
*
Třebaže byl Reynevan připraven postavit se se zbraní v ruce po bok husitů, nebylo mu to umožněno. Ambrož nařídil, aby on i Šarlej byli během útoku na Vartu v jeho blízkosti, u jeho štábu. Sněžilo, když se husitská armáda přepravila přes Nisu a ve vyrovnaných řadách stanula před městem. V té době už stoupaly k nebi sloupy kouře – Brázdovi jezdci stačili už dopředu zapálit mlýn a chalupy v podhradí. Varta byla připravena k obraně, na opevnění vlály prapory, hemžili se ozbrojenci. Vyzváněly zvony obou kostelů, českého i německého.
Pod hradbami stálo v černých kruzích spálenišť a kupách popela devět zuhelnatělých kůlů. Vítr roznášel zápach spáleniny.
"Husité," vysvětlil jeden z vesnických donašečů, jichž několik doprovázelo Ambrožovo vojsko. "Husité, lapení Češi, beghardi a jeden žid. Pro výstrahu. Jakmile se dověděli, že přicházíte, vytáhli všechny z vězení a upálili. Kacířům… Eee, promiň… Vám pro výstrahu."
Ambrož kývl hlavou. Neřekl ani slovo. Zachoval kamennou tvář.
Husité rychle a zkušeně zaujali pozice. Pěchota rozestavila a podepřela pavézy a tarasy. Byla připravena děla. Z hradeb se zatím ozývaly urážky a nadávky, občas třeskly výstřely, občas přilétly šípy. Na obloze kroužily a krákoraly vyplašené vrány.
Ambrož vystoupil na vůz.
"Dobří křesťané!" zvolal. "Věrní Čechové!"
Vojsko se utišilo. Ambrož vyčkal úplného ticha.
"Viděl jsem," zahřměl a ukázal na spáleniště a zčernalé kůly, "pod oltářem duše zmordovaných pro slovo Boží a pro svědectví, kteréž vydávali! I volali hlasem velikým, řkouce: Až dokud, Pane svatý a pravý, nesoudíš a nemstíš krve naší nad těmi, kteříž přebývají na zemi?
I viděl jsem jednoho anděla, an stojí ve slunci! A zkřikl hlasem velikým, řka všechněm ptákům, kteříž létali po prostřed nebes: Pojďte, a shromažďte se k večeři velikého Boha! Abyste jedli těla králů, a těla hejtmanů, a těla silných, a těla koňů, i těch, kteříž na nich sedí! I viděl jsem šelmu!"
Z hradeb se ozval křik, zaslechli kletby a spílání. Ambrož zvedl ruku.
"Hle," zvolal, "ptactvo nebeské nám ukazuje směr! A před námi číhá šelma zpitá krví mučedníků! Vizte Babylón! Toto jest hnízdo hříchu a zloby, doupě služebníků antikristových!"
"Na ně!" vykřikl někdo z houfu vojáků. "Smrrrt!"
"Nadchází den," burácel Ambrož, "ohnivý jako pec, a všichni hřešící pýchou a všichni páchající křivdy budou co troud, nuže sežehne je ten nadcházející den tak, že nezůstane po nich ni kořene, ni haluze, ni listu, ni plodu!"
"Spálit je! Smrt! Hr na ně!"
Ambrož zvedl obě ruce, dav okamžitě utichl.
"Čeká nás dílo Páně!" zvolal. "Dílo, k němuž je třeba přistoupit s čistým srdcem! Na kolena, věrní! Pomodleme se!"
Bojovníci se skřípěním a chřestěním železa poklekli za stěnou z pavéz a tarasů.
"Otče náš," začal hromově Ambrož, "jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno Tvé…"

"Přijď království Tvé!" odpovědělo jednohlasně klečící vojsko. "Buď vůle Tvá Jakož v nebi, tak i na zemi!"
Ambrož nespustil ruce ani nesklopil hlavu. Upřeně zíral na hradby Varty a v jeho zraku plála nenávist. Cenil zuby jako vlk, na rtech měl pěnu.
"A odpusť nám naše viny," křičel, "jakož i my odpouštíme…"
Jeden z klečících v první řadě vyskočil a namísto odpuštění vystřelil proti hradbám z píšťaly. Obránci odpověděli, podsebití zahalil dým, šípy a kule zasvištěly v povětří a zabubnovaly na tarasy.
"A neuveď nás v pokušení," přehlušila modlitba husitů hluk střelby, "ale zbav nás od zlého!"
"Amen!" dokončil Ambrož. "Amen! A nyní vpřed, Boží bojovníci! Smrt služebníkům antikristovým! Smrt papežencům!"
"Hrrr na ně!!!"
Houfnice a tarasnice vyplivly oheň, hákovnice a píšťaly chrlily olovo, svištěly šípy, hned první salva doslova smetla obránce z hradeb. Husitští střelci mířili přesně. Druhá salva, tentokrát zápalná, padla na střechy domů jako hejno ohnivého ptactva. Zpoza zvednutého tarasu zaduněl hrubý kus a zahalil celé okolí hustým dýmem. Brána nevydržela náraz padesátiliberní kamenné koule a rozletěla se na třísky. Do průlomu vtrhli útočníci. Další lezli jako mravenci po ostrvích na opevnění. Rozsudek smrti na město Vartu byl vynesen v několika minutách. Jen jeho vykonání chvíli trvalo. Avšak ne dlouho.
"Hrrrr na ně! Nikoho nešetařte!"
Varta umírala. Umírala za vyzvánění svých zvonů. Jejich hlas ještě před chvíli vyzývavý jako volání do zbraně, zněl nyní zoufale jako křik o pomoc. A poznenáhlu se změnil v chaotické, přerývané sténání umírajícího. A jak umírající dokonával, doznívalo i zvonění. Nakonec zvony umlkly docela a takřka ve stejné chvíli obě zvonice zahalil kouř a obklíčily plameny. Kouř stoupal k nebi jako odlétající duše města, které zemřelo.
Město Varta zemřelo. Šířící se požár byl jeho pohřební hranicí. A nářek zabíjených epitafem.
*
Po krátkém čase vyšel z města obvyklý zástup utečenců – žen, dětí a vůbec těch, jimž husité povolili odchod. Uprchlíky pečlivě sledovali vesničtí donašeči. Každou chvíli byl někdo odhalen. Přivlečen. A zabit.
Před Reynevanovýma očima ukázala nějaká venkovanka v plášti prstem na mladého muže. Byl přiveden, a když mu z hlavy strhli kuklu, módně přistřižený účes prozradil šlechtice. Venkovanka něco řekla Ambrožovi a Hlušičkovi.
Hlušička vydal krátký rozkaz. Cepy se zvedly a dopadly. Mladý šlechtic padl na zem, ležící byl dobit vidlemi a sudlicemi.
Vesničanka sňala kápi z hlavy a odhalila silný světlý cop. Odcházela, silně napadajíc na jednu nohu. Reynevan coby medik jednoznačně diagnostikoval vrozenou deformaci kyčle. Když kulhala kolem něj, zachytil její výmluvný pohled. Poznala ho.
*
Z Varty byla vynášena kořist, z pekla požárů a závoje dýmu vycházely skupiny lupem obtížených vojáků. Vše bylo nakládáno na vozy. Jiní husité sháněli krávy a koně.
Úplně poslední vyšel z hořícího města Samson Medák. Byl černý od sazí, měl propálenou prošívanici a sežehlé obočí. V ruce nesl kotě – zježené černobílé zvířátko s velkýma, vyděšenýma očima. Kotě zatínalo drápky do Samsonova rukávu a bezhlasně otevíralo tlamičku.
Ambrožova tvář byla jako z kamene. Reynevan a Šarlej mlčeli. Samson zamířil k nim.
"Včera večer jsem chtěl zachraňovat svět," řekl pohnutě. "Dnes ráno jsem chtěl zachraňovat lidstvo. Leč je třeba vědět, nač síly stačí. A zachraňovat to, co se zachránit dá."
*
Po dobytí, vyplenění a vypálení Varty se Ambrožovy voje obrátily zpátky na západ, k Broumovu. V čerstvém sněhu za nimi zůstávala široká černá stopa.
Jízda byla rozdělena. Brázdův oddíl jel napřed jako předvoj, zbývajících asi třicet jezdců pod velením Oldřicha Halady krylo týl. S nimi jeli Reynevan, Šarlej a Samson.
Šarlej si hvízdal, Samson mlčel. Po Haladově boku jedoucí Reynevan naslouchal jeho ponaučením, učil se dobrým mravům a zbavoval se špatných. K těm špatným, upozornil ho Halada, patří užívání názvu husité, protože tak je označují nepřátelé, papeženci a vůbec lidé nepřející. Správné je říkat: pravověrní, dobří Čechové anebo boží bojovníci. Polní vojiště z Hradce je zbrojnou paží sirotků čili pravověrných osiřelých odchodem velikého a stále oplakávaného hejtmana Jana Žižky. Dokud Žižka žil, sirotci, to se rozumí, ještě nebyli sirotky, nýbrž orebity. S pravověrnými, kteří se shromažďovali na hoře Orebu nad východočeskými Třebechovicemi, založil Žižka svůj Nový aneb Menší Tábor. Starý Tábor stojí na stejnojmenné hoře v jižních Čechách, na níž tamní pravověrní postavili své Hradiště. Jak vysvětloval hejtman sirotků z Nového Tábora, nelze míchat orebity s tábority, a naprosto trestuhodnou neznalostí je plést si kteroukoli z těchto skupin s pražskými kališníky. Východočeský orebita připouštěl, že na Novém Městě pražském lze dosud potkat pravověrné, avšak Staré Město je hnízdem umírněných ústupkářů zvaných kališníci anebo utrakvisté, s nimiž nechtějí mít dobří Čechové pranic společného. Ale ani pražany není vhodné označovat za husity – ten název používají opravdu jenom nepřátelé.
Reynevan ospale přikyvoval a čas od času zamumlal, že chápe, což nebyla pravda. Sníh, který znovu začal padat, se záhy změnil v hustou chumelenici.
*
Za lesem blízko vypálené Vojboře stál na rozcestí kamenný kříž. Jedna ze zde ve Slezsku početných připomínek zločinu. A opožděné kajícnosti. Ramena kříže byla ukončena do tvaru jetelových lístků. Včera si ho Reynevan nevšiml. Když táhli od vypálené vsi, byl večer, stmívalo se, sněžilo. Spoustu věcí bylo možno přehlédnout.

Na rozcestí stály dva vozy. Ne bojové, nýbrž obyčejné nákladní. Jeden z nich byl nakloněn na bok, opíral se o náboj kola, poněvadž obruč praskla a loukotě se polámaly. Čtyři lidé se marně namáhali nadzvednout povoz, aby dvojice dalších mohla sundat rozbité kolo a nasadit náhradní.
"Pomozte!" zavolal jeden z nich. "Bratří!"
"Vyložte vůz!" poradil Halada. "Bude lehčí!"
"To není jenom kolo," řekl vozka. "Zlomili jsme i rozvoru! Pošlete někoho napřed, ať přivede nějaký zápřah. Přeložíme náklad…"
"Ať jde celý náklad k ďasu. Nevidíte, jak chumelí? Chcete tady uvíznout?"
"Škoda kořisti!"
"Života je škoda! Pronásledovatelé nám mohou být v pa…"
Konec věty zůstal Haladovi v hrdle. Ve zlou, tuze zlou chvíli pronesl ta slova.
Zafrkali koně, z lesa se vynořil houf rytířů v plných zbrojích. Bylo jich asi třicet, většinou špitálníků svatého Jana. Postupovali v rozvinutém šiku, vyrovnaně, žádný z koní nevystrkoval nos z řady.
Z protější strany silnice vyjel z lesa druhý oddíl, stejně silný. Pod korouhví s beraní hlavou Haugviců. Rozvinul se doleva, a odřízl tak sirotkům ústupovou cestu.
"Probijeme se!" vykřikl jeden z mladších jezdců. "Bratře Oldřichu, probijeme se!"
"Jak?" zavrčel Halada. "Přes kopí? Nabodnou nás na nějako kuřata na rožně. Dolů z koní! A mezi vozy! Neprodáme svou kůži lacino!"
Neměli času nazbyt, rytíři je obkličovali. Johanité sklápěli hledí armetů a skláněli kopí. Opěšalí Češi posbírali z vozů sudlice a halberdy a hbitě je rozdělili mezi sebe. Reynevanovi někdo strčil do ruky ahlspies – šídlo s tenkým dlouhým hrotem.
"Připravit se!" zavelel Halada. "Jdou!"
"Spadli jsme do bezedných sraček," promlouval sám k sobě Šarlej, napínaje kuši a vkládaje do ní šipku. "A tolik jsem si sliboval od cesty do Uher. Takový jsme měl, kurva, šmak na pravý bográcsgulyás."
"Bůh a svatý Jiří!"
Haugvicovi i řádoví rytíři pobídli koně do ataku. S bojovým pokřikem udeřili na vozy.
"Teď!" zahřměl Halada. "Pal!"
Zadrnčely tětivy, šípy zasypaly tarče a zbroje. Padlo několik koní a několik jezdců. Ostatní se obořili na obránce. Dlouhá kopí dosáhla cílů. Nad vozy se rozlehl třesk lámaných dřevců a křik zasažených. Reynevana postříkala krev, viděl, jak se vozka vedle něj hroutí v křeči, probodnut skrz naskrz, jak se na straně druhé pokouší jeden z Haladových jezdců vytrhnout z prsou ulomený hrot, jak jiného mohutný rytíř se znakem Oppelnů na štítě zvedá kopím do vzduchu a zkrvaveného jej vrhá na sníh. Viděl, jak Šarlej zvedá samostříl a z bezprostřední blízkosti střílí šíp do hrdla jednoho kopiníka, jak druhému rozbíjí Halada palcátem helm i lebku, jak třetí, stržen háky dvou sudlic ze sedla, padá mezi vozy a ubodán umírá. Zpěněná tlama koně s vyceněnými zubisky se mu snesla nad hlavu, postřehl záblesk meče, bezmyšlenkovitě bodl šídlem – trojhranný hrot něco probil, do něčeho vnikl. Nápor koně a jezdce Reynevana málem povalil naznak. Uviděl, jak se nabodnutý johanita kymácí v sedle. Nalehl na dřevce, johanita se zaklonil a tenkým hlasem vzýval všechny svaté. Ale nespadl, udržela ho vysoká zadní rozsocha rytířského sedla. Některý ze sirotků mu z něj pomohl úderem halberdy. Opěradlo sedla nevydrželo, rytíř letěl k zemi. Ve stejné chvíli dostal Čech ránu palcátem do hlavy. Narazila mu železný klobouk až po bradu, zpod kapalínu vytryskla krev. Reynevan bodl toho, jenž husitu udeřil a s kletbami ho vytlačil ze sedla. Vedle se zhroutil z koně další, sestřelený Šarlejem. Třetí padl po ráně mečem čelem do koňské hřívy a zbarvil ji na červeno. Tlak na vozy povolil, těžkooděnci ustoupili, s námahou ovládajíce splašené koně.
"Správně!" sípal Oldřich Halada. "Správně, bratří! Dali jsme jim zabrat! Jen tak dále!"
Stáli v krvi uprostřed ležících těl. Reynevan s hrůzou zjistil, že jich naživu zůstalo ledva patnáct, na nohou se jich drží stěží deset – a i z těch většina krvácí. Uvědomil si, že přežili pouze proto, neboť kopiníci si při útoku navzájem překáželi a bojovat ve stísněném prostoru u vozů mohla jen část z nich. Zmíněná část zaplatila za privilej být první v boji – a zaplatila strašně. Kolem vozů ležel prstenec padlých mužů a sípajících zmrzačených koní.
"Připravit se," zachrčel Halada. "Chystají se znovu udeřit…"
"Šarleji?"
"Žiju."
"Samsone?"
Obr zakašlal a setřel si z očí krev, jež mu stékala z rány na čele. Ozbrojen byl ostnatým kropáčem a velkou pavézou, na kterou nějaký umělec samouk vyvedl v barvách beránka, hostii s rozbíhajícími se paprsky a nápis: BŮH PÁN NÁŠ.
"Pozor! Jdou!"
"Tohle," procedil skrze zuby Šarlej, "nemáme šanci přežít."
"Lasciate ogni speranza," souhlasil nevzrušeně Samson. "Ještě štěstí, že jsem s sebou nevzal to kotě."
Někdo podal Reynevanovi hákovnici – chvilka oddechu poskytla sirotkům čas na nabití několika pušek. Opřel zbraň o vůz, zachytil hák o jeho bočnici a přiblížil lunt k zátravce.
"Svatý Jiříí!"
"Gott mit uns!"
Dusot kopyt zvěstoval druhý útok – ze všech stran. Zahřměly píšťaly a hákovnice, zasvištěly šípy z kuší. A v příští chvíli tu byla dlouhá kopí, krev a zoufalý nářek raněných. Reynevana zachránil Samson, když ho zaclonil pavézou s beránkem a hostií. V dalším okamžiku pavéza uchránila před smrtí Šarleje – silák vládl ohromným štítem jednou rukou jako lehkým pukléřem a drtivé údery odrážel jako slabá šťouchnutí. Johanitští rytíři a Haugvicovi těžkooděnci se

prodrali mezi vozy. Jezdci stáli ve třmenech, rubali meči a sekerami, tloukli palcáty a bojovými kladivy. Husité hynuli, umírali jeden po druhém, kousajíce i v posledním tažení jako vlci, stříleli kopiníkům přímo do tváří z kuší a ručnic, bodali je sudlicemi, rubali halberdami, bili palcáty a morgensterny. Ranění zalézali pod vozy a alespoň sekali koním po nohách, aby je zranili, splašili, vyvolali zmatek a chaos.
Halada vyskočil na vůz a rozmachem palcátu smetl ze sedla johanitu, sám se však zlomil v pase bodnut mečem. Reynevan ho chytil a podepřel. Nad nimi stanuli dva železní jezdci a oba současně zvedli meče. Ochránil je opět Samson a BŮH PÁN NÁŠ. Jeden z rytířů, podle erbu Cedlic, padl spolu s koněm, kterému někdo přesekl šlachy. Druhého ťal Šarlej do hlavy sekerou upuštěnou nějakým padlým sirotkem. Helma se rozlétla vedví, jezdec se naklonil, krev vystříkla. V další chvíli na Šarleje najel kůň a povalil ho na zem. Reynevan bodl jezdce šídlem, ale hrot uvízl v proraženém plechu. Reynevan pustil dřevce, skrčil se a kryl si hlavu. Obrněnci byli všude, všude kolem se zlověstně štířily nestvůrné špičaté hunckapy, míhaly se kříže a erby na štítech, studeně blýskala ostří mečů. Vír koňských zubů, plecí, nohou a kopyt. Narrenturm, pomyslel si, tohle je stále Narrenturm – posedlost, zběsilost, šílenství.
Uklouzl na krvi a upadl. Na Šarleje. Šarlej držel kuši. Pohlédl na Reynevana, mrkl. A vystřelil. Kolmo vzhůru, rovnou do břicha nad nimi se vzpínajícího koně. Kůň zařičel. A Reynevan dostal kopytem ze strany do hlavy. To je konec, pomyslel si ještě.
"Bohu díky!" uslyšel v mrákotách, ochromen bolestí. "Pomoc je tu! Přišla pomoc!"
"Přišla pomoc, Reinmare!" cloumal s ním Šarlej. "Žijeme!"
Zvedl se na všechny čtyři. Svět se mu stále kolébal a tančil před očima. Ale skutečnost, že žijí, se nedala přehlédnout. Překvapeně zamžikal očima.
Z pole se rozléhal křik a řinčení zbraní, johanité a Haugvicovi rytíři se potýkali s nově přibylými jezdci v plných plátových zbrojích. Boj netrval dlouho. Od západu se už cvalem vracela Brázdova jízda a za ní, křičíc z plných plic, se hrnula husitská pěchota se zvednutými cepy. Při tom pohledu začali johanité a Haugvicovi lidé opouštět bojiště, nejprve po jednom, záhy po skupinách začali prchat k lesu. Cizí rytíři se hnali za nimi, rubali a bodali bez milosti.
Reynevan se posadil a ohmatával si hlavu. Byl celý od krve, ale zdálo se, že většinou od cizí. Opodál seděl opřen o vůz Samson Medák. Stále třímal svou pavézu, z čela mu prýštila krev a husté krůpěje mu kapaly též z ucha na rameno. Několik husitů se plazilo po zemi. Jeden vzlykal, jeden zvracel, jeden utahoval zuby řemen a snažil si jím zastavit krvácení z pahýlu uťaté ruky.
"Žijeme," opakoval stále dokola Šarlej. "Žijeme! Hej, Halado, sly…"
Nedokončil. Halada neslyšel. Už nemohl slyšet.
K vozům přijel Brázda z Klinštejna, přijeli těžkooděnci, kteří je zachránili. Třebaže rozdivočení a rozpálení bitvou, umlkli a zvážněli, když pod kopyty jejich koní zamlaskalo krvavé bláto. Brázda zhodnotil zrakem masakr a zahleděl se do Haladových nevidoucích očí. Neřekl nic.
Velitel železných jezdců mhouřil oči a prohlížel si Reynevana, bylo vidět, že se na něj snaží upomenout. Mladík ho poznal okamžitě, a nejen podle růže v erbu – byl to raubritter z Kromolína, ochránce Tybalda Raabeho, Polák Blažej Poraj Jakubovský.
Vzlykající Čech najednou svěsil hlavu na prsa a umřel. V tichosti.
"Zázrak," promluvil konečně Jakubovský. "Podívejte se na tyhle tři. Ani nejsou moc pošramocení. Cholerni szczęściarze – zatracení šťastlivci! Jestlipak vás nechrání nějaký démon?"
Nepoznal je. Na tom však v této chvíli nebylo nic zvláštního.
*
Ačkoliv se stěží držel na nohou, dal se Reynevan ihned do ošetřování raněných. Husitská pěchota dobíjela a obírala o výzbroj johanity a Haugvicovy kopiníky. Z padlých byly strhávány plechy a už docházelo k hádkám. Vojáci se tahali o každou lepší zbraň a cennější součást zbroje, docházelo i na pěstní argumenty.
Jeden z rytířů ležících pod vozem, zdánlivě mrtvý jako ostatní, se náhle pohnul, zaskřípal zbrojí a dušeně zasténal. Reynevan k němu přistoupil, poklekl a zvedl hledí hunckapu. Dlouho si navzájem hleděli do očí.
"Pokračuj…" zachrčel rytíř. "Dobij mě, heretiku. Zabils mi bratra, zab i mě. A ať tě peklo pohltí."
"Wolfhere…"
"Zdechni, Reinmare Bielau."
Blížili se k nim dva husité se zkrvavenými noži. Samson vstal a zastoupil jim cestu, v jeho očích bylo něco takového, že se muži otočili a šli si po svých.
"Dobij mě," zopakoval Wolfher Sterza, "ďábelský zmetku! Na co čekáš?"
"Nezabil jsem Niklase," řekl Reynevan. "Dobře o tom víš. Pořád si nejsem jist, co jste měli společného s Peterlinovou vraždou. Ale věz, Šterco, že se vrátím. Najdu viníky a vyřídím si to s nimi. Zapamatuj si a zopakuj jiným, že se Reinmar z Bělavy vrátí do Slezska. Vyřídit si účty."
Napětí zračící se v rytířově tváři povolilo, Šterca hrál hrdinu, ale teprve nyní pochopil, že má šanci přežít. Přesto neřekl ani slovo a odvrátil hlavu.
Z pronásledování se vrátili Brázdovi jezdci. Veliteli poháněná pěchota nechala obírání padlých a nastoupila do pochodového šiku. Přiblížil se Šarlej se třemi koňmi.
"Pojďte," vybídl je. "Samsone, můžeš jet na koni?"
"Můžu."
*
Zdrželi se ještě hodinu. Za zády nechali kamenný kříž. Jednu ze zde ve Slezsku početných připomínek zločinu. A opožděné kajícnosti.
Vedle kříže označovala od nynějška rozcestí rovněž mohyla, pod níž pochovali Oldřicha Haladu a čtyřiadvacet sirotků z

Hradce Králové. Samson Medák postavil na čerstvý rov pavézu. S beránkem a hostií s rozbíhajícími se paprsky. A nápisem: BŮH PÁN NÁŠ.
*
Sirotčí vojsko se vracelo na západ směrem k Broumovu. Zůstával za ním široký černý pás koly zbrázděného a škorněmi prohněteného bláta. Reynevan se otočil v sedle a ohlédl se nazpět.
"Já se vrátím," řekl.
"Toho jsem se obával," povzdechl si Šarlej. "Měl jsem strach, Reinmare, že právě tohle povíš. Samsone?"
"Slyším."
"Mumláš si něco pod nosem, ke všemu vlašsky, takže usuzuji, že je to zase Dante Alighieri."
"Usuzuješ správně."
"Bezpochyby úryvek vztahující se k naší situaci. K tomu, kam jdeme."
"Přesně tak."
"Hmrn, jak jsem zaslechl… Fuor de la queta… Jdeme tedy z ticha, říkáš… Nebudu tě příliš obtěžovat, jestliže poprosím o překlad?"
"Nebudeš."

…mne z ticha vyved tam, kde bouře vyla,
a k místům přišel jsem, kde světla není.

*
Na západním svahu Holince, na místě, odkud bylo dobře vidět na celou dolinu a pochodující vojsko, usedl na větev smrku šedý pták zedníček, jemuž se ve Slezsku říká pomurnik, a setřásl z jehličí sníh. Pták otočil hlavu a jeho nehybné oko jakoby vyhlíželo někoho určitého v zástupu lidí.
Pomurnik patrně spatřil, koho spatřit chtěl, neboť otevřel zobák a zaskřehotal. V tom skřeku byla výzva. A hrozba.
*
Hory utonuly v matném šerosvitu ponurého zimního dne. Z oblohy začal opět padat sníh. Zasypával stopy.

KONEC PRVNÍ ČÁSTI

Co čeká Reynevana a jeho druhy v Čechách se dovíte ve druhé části cyklu pod názvem "Boží bojovníci".

Poznámky
Prolog – Konec světa…
"Ty, pane rytíři, jsi přece Zettritz, po našem Cetric…" – jména šlechtických rodů jsou zde v českém i německém přepisu, což nebylo nic neobvyklého např. Reinmar de Bielau (z Bělavy), Adéla von Sterza (ze Šterců, Šterzová), Kateřina von Biberstein (z Biberštejna, Biberštejnovna).
Kapitola první
"Memento, salutis auctor…" – tradiční hymnus z breviáře.

Pomni, ó Stvořiteli světa,
žes kdysi přijal podobu člověka,
když Tě na svět
Přesvatá Panna přivedla

"Adtelevaviocculosmeos…" – mniši zpívají postupně žalmy 123, 124 a 125.
Všechny biblické citáty v románu jsou převzaty z Biblí svaté podle vydání kralického z r. 1613, a tedy ne z ekumenického překladu, dnes patrně rozšířenějšího, ale v nepřiměřeně moderním jazyce. V této kapitole to jsou citáty z Písně písní krále Šalomouna.
Kapitola čtvrtá
"Nebudu se dívat, co jsem nechal za zády: hundsfeldy…" – Hundsfeld je takové pole, na němž nikdo neměl kdy pochovat Němce, až je pochovali psi – tak vysvětluje H. Sienkiewicz v románu Křižáci název bojiště, kde polský král Boleslav III. Křivoústý porazil r. 1109 válečnou výpravu německého císaře.
Kapitola pátá
"…zhruba míli od městských bran." – vzdálenosti jsou v celé knize udávány ve staropolských mílích. Tuto délkovou jednotku používá např. středověký kronikář Jan Dhigosz, a s přimhouřením oka se rovná staré míli české i německé – přibližně 7,5 km.

"Nicoletta. Ty můj za lásku pronásledovaný Aucassine." – Aucassin et Nicolette – ve středověku velmi populární milostný příběh od neznámého francouzského autora ze XII. století. Jedná se o prózu s vloženými zpívanými pasážemi tzv. chantefable. Česky přepracoval např. Julius Zeyer.
Kapitola šestá

"…co napsal mistr Johann Nider ve svém moudrém spise Formicarius" – jde o anachronismus, toto dominikánské "veledílo" vzniklo až v r. 1437.

"Konradswaldau patří Haugvicům, Jankovice Bischofshajmům, Hermsdorf Gallům." – zeměpisné názvy ve Slezsku zkomplikoval historický vývoj regionu a národnostní složení jeho obyvatelstva. Konradswaldau se dnes jmenuje Przylesie koło Brzegu, Hermsdorf Skarbimierz. Německý název Jankovic zněl Jenkwitz. Pro srovnání viz. místopisná tabulka.

Kapitola sedmá

"Na příkaz pana Heinricha von Reideburg, starosty střelínského." – titul "starosta" náležel v polském a slezském prostředí úředníkovi, jemuž byla vladařem svěřena správa určité oblasti (dzielnica), původně jen veřejnoprávní, trestní a v případě ohrožení pochopitelně vojenská. V pozdějších dobách byli starostové rovněž hospodářskými správci a uživateli statků, z nichž odváděli majiteli tj. vladaři jisté dávky. Kromě těchto starostů zemských, bývali též starostové hradští – správci jednotlivých hradů a statků s nimi spojených. Funkce starosty bývala udílena pouze šlechtici, a to doživotně. V českém prostředí by zemskému starostovi odpovídal zemský hejtman, hradskému starostovi pak purkrabí.

Kapitola jedenáctá

Res nullius cedit occupanti – Věc ničí náleží tomu, kdo se jí zmocní. Zásada práva římského.

Tacitisque senescimus anis – Stárneme, jak tiše jdou roky (Ovidius).

Kapitola dvanáctá

Bernardus valles, montes Benedictus amabat… – Bernard si oblíbil údolí, Benedikt hory, František městečka, Dominik velká města. Rozšířené úsloví. Anonymní jako většina rozšířených úsloví.

Offer nostras preces in conspectu Altissimi… – modlitba ke sv. archandělu Michaelovi Oratio ad sanctum Michael, část exorcismu dle římského rituálu, za jehož autora je považován papež Lev. Přeložena zní asi takto:
Modlitby naše předkládáme před tvář Nejvyššího, aby na nás sestoupila milost Boží, aby uvězněn byl drak, had pradávný, kterýž slove ďábel a satan, aby byl spoután a svržen do propasti, aby již nikdy více neklamal národy. Tedy my, pod Tvou ochranou se nalézající kněži, mocí nám svěřenou se chystáme zažehnat mámení ďábelské ve jménu Krista Pána našeho…

Ego te exorciso… – úryvky vymítačských postupů a rituálů převzaté s různých pramenů. Dost zmateně, což však bylo úmyslem.

Kapitola třináctá

"lo non so ben ridir com'i' v 'intrai…" – Dante Alighieri Divina Commedia, canto I, 10. Překlad: O. F. Babler (SNKLU Praha 1965)

Jak jsem tam vešel, říci nedovedu,
neboť mi sen v těch místech oči sklížil,
až zmizela mi pravá cesta vpředu

Kapitola čtrnáctá

Si vis pacem, para bellum – Chceš-li mír, chystej válku

Nemo sapiens, nisi patiens – Moudrý je jen ten, kdo je trpělivý

Haeresis est maxima, opera daemonum non credere – Největší herezí je nevěřit v působení démonů

Kapitola šestnáctá

"Pange lingua gloriosi…" – první sloka eucharistického hymnu sv. Tomáše Akvinského.

Slav jazyku tajemství
těla a nejsvětější krve,
kterou ve svých dnech pozemských
prolil syn panny
uctívaný král národů

"Sô die bluomen üz dem grase dringent…" – Walther von der Vogelweide

Tak květiny z trávy čnějí,
jako by se smály do zářícího slunce
za časného jitra v máji
a malá ptáčata tak pějí,
nejkrásněji, jak umějí
jaké je s tím možno srovnat potěšení?

"Verbum caro…" – čtvrtá sloka stejného hymnu jako prve

Slovem tělo, chléb jest

pravdou slova tělem učiněn:
víno Kristovou je krví,
třebas to smysl nedává,
k utvrzení srdce upřímného
toliko víra postačí

"Nü wol dan…" – rovněž Walther von der Vogelweide

"Rerum tanta novitas…" – zase Walther, tentokrát latinsky

"Genitori, Genitoque…" – opět Tomáš, stejný hymnus Pange lingua…, poslední sloka tzv. Tantum ergo.

"Jirchářiˇsviňáci…" – sprostonárodní horalský popěvek z oblasti Beskyd.
Kapitola dvacátá první
"Císařští a popové to jsú antikristové…" – cantilena čili píseň o Viklefovi byla napsána až mnohem později, okolo r. 1440. Její autor Jędrzej Gałka však mohl být asi tak Reynevanovým vrstevníkem. Historik Pawel Kras navíc soudí, že jde o úpravu nějaké husitské písně. Možná složené červeným goliardem? Nebo jím někde zaslechnuté?
Kapitola dvacátá druhá
"Konrád, osmým rokem biskup vratislavský…" popis biskupa vratislavského z linie olešnických Piastovců odpovídá záznamům letopisců, pokud jde o povahové vlastnosti, zvláště náklonnost k alkoholu a k opačnému pohlaví. Popis fyzického vzhledu je však záměrně jiný než v kronikách, např. u Długosze (počerný vztekloun… nízkého vzrůstu… otylého těla… očí slzavých… řeči zajíkavé a huhňavé…), protože se fabulačně nehodí. Nakonec kdo ví, kde je pravda – Długosz dokázal ošklivě a zcela zkresleně portrétovat osoby, které neměl v oblibě. A o tom, že k vratislavskému biskupovi žádné sympatie nechoval, není pochyb.

"Jiskra je malá věc…" – kázání později slavného teologa a filosofa Mikuláše z Kusy (kterému však v r. 1425 bylo pouze čtyřiadvacet let) je zrekonstruováno na podkladě mnohem pozdějšího protireformačního spisu jezuity Piotra Skargy.
Kapitola dvacátá čtvrtá
"Nel mezzo del cammin di nostra vita…" – Dante Divina Commedia, canto I, 1.
Překlad: O. F. Babler (SNKLU Praha 1965)

Kde v půli život náš je se svou poutí,
procházet musel jsem tak temným lesem,
že pravý směr jsem nemoh uhodnouti

"Necronomicon Abdula Alhazreda," – poklona H. P. Lovecraftovi, toť se ví.

"Liber Yog-Sothotis" – vymyšleno, opět po vzoru Lovecrafta – Mistra z Providence.

"De vermis mysteriis" – třebaže použita v několika Lovecraftových povídkách a patřící k "bibliografickému kánonu" mýtu Cthulhu, byla tato kniha vymyšlena – komu čest, tomu čest – Robertem Blochem.

"Grau, teurer Freund, ist alle Theorie." – Faust, část první, slova Mefistofelova. Jasný anachronismus též v oblasti lingvistické – hochdeutsch, kterou psal J. W. Goethe, v XV. stol. ještě neexistovala. Ale kdo ví, ďábel možná vždycky mluvil hochdeutsch.

"Meum est propositum…" – Gautier Map (podle jiných pramenů Archipoeta)

Je mi souzeno zemřít v šenku,
zvedni pohár k ústům, nalej vína, synku;
tak aby zapěly chóry andělské:
Dej Bůh opilci odpočinutí rajské!

"Bibli hera, bibit herus…" – anonym, Carmina burana. Překlad:

Pije paní, pije pán,
pije rytíř, pije kněz,
pije on, pije ona,
pije sluha s děvečkou,
pije čilý, pije líný,
pije bílý, pije černý…
Kapitola dvacátá pátá
"Veni, veni, venias…" – anonym, Carmina burana. Překlad:

Přijď, přijď, přijď,
nenechej mne umřít
Hyrca, hyrca!
Nazaza!
Trillirivos…
Krásné jsou tvé tváře,
oči zářící,
vlasy zapletené
Ó, jak jasná jsi bytost!
Nazaza…
Nad růži ruměnější,
nad lilii bělejší,
nade všechny krásnější.
Na věky, na věky sláva ti…

"Mohl – a chtěl – jí říci…" – inspiraci pro komplimenty Reynevanovi poskytuje poezie: Píseň písní, Aeneida, písně okcitánských trubadúrů, Carmina burana, Walther von der Vogelweide a Dantova Božská komedie.
Kapitola dvacátá sedmá
Noli turbare circulos meos – Nedotýkej se mých kruhů (Archimédés).

Libera nos, Deus noster – Vysvoboď nás, Pane náš.
Kapitola dvacátá osmá
De mortuis aut bene, aut nihil – O mrtvých (mluví se) buď dobře, anebo vůbec.

Do, ut des – Dávám, abys dal. Zásada práva římského pro smluvní vztahy mezi dvěma stranami.

Do, ut facias – Dávám, abys udělal. Zásada práva římského.
Kapitola dvacátá devátá
Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate – Kdo vchází mnou, ať naděje se zhostí; nápis nad vstupem do Dantova pekla (zpěv III, 9).

"Mne zticha vyved tam…" Dante, Božská komedie, zpěv IV, 150. V originále:

Fuor de la queta, ne l'aura che trema.
E vegno in parte ove non é che luca.

Místopis

Česky	Polsky	Německy
Bělava (Bělá Dlouhá)	Bielawa	Bielau
Běrutov	Bierutów	Bernstadt
Břeh	Brzeg	Brieg
Frankštejn	Ząbkowice Śląskie	Frankenstein
Gottesberk	Boguszów	Gottesberg
Grodkov	Grodków	Grottkau
Hlohov	Głogów	Glogau
Horní Hlohov	Głogówek	Oberglogau
Javory	Jawor	Jauer
Jindřichov	Henryków	Heinrichsdorf
Kamenec	Kamieniec	Kamenz
Kladsko	Kłodzko	Glatz
Levín	Lewin Kłodzki	Lewin
Lhota	Ligota	Eigott
Lubín	Lubin	Lüben
Milic	Milicz	Miltsch
Minstrberk	Ziębice	Münsterberg
Němčí	Niemcza	Nimptsch
Nemodlín	Niemodlin	Falkenberg
Namyslov	Namysłów	Namslau
Nisa	Nysa	Neisse
Olava	Oława	Ohlau
Olešnice	Oleśnica	Öls
Opolí	Opole	Oppeln
Otmachov	Otmuchów	Ottmachau

Pačkov	Paczków		Patschkau
Pilava	Piława	Pillau	
Prądnik	Prudnik	Neustadt	
Radkov	(Radek)	Radków	Wunschelburg
Ratiboř	Racibórz		Ratiboř
Rychbach		Dzierżoniów	Reichenbach
Rychleby		Złoty Stok	Reichenstein
Silberberk		Srebrna Góra	Silberberg
Stínava	Ścinawa	Steinau	
Střelín	Strželín	Strehlen	
Střihom	Strzegom	(Strzygłów)	Striegau
Svídnice	Świdnica		Schweinitz
Šanov	Kruszyna		Schönau
Třebnice		Trzebnica	Trebnitz
Valdenburk		Walbrzych	Waldenburg
Varta	Bardo	Warthe	
Vazov	Wiązów	Wansen	
Vratislav		Wrocław	Breslau